

K I P P E V E E R

KIPPEVEER

ROMAN

DOOR

COSINUS

EERSTE DEEL

TWEEDE DRUK, HERZIEN DOOR DEN SCHRIJVER

AMSTERDAM
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ «ELSEVIER»
1889

EERSTE HOOFDSTUK.

Twee Studenten.

De student Tjeerd Sixma thoe Hoola, in zijn kamerjapon gekleed en met kostbare Turksche muilen aan zijn voeten, zat op zijn kamer, in een Indischen wipstoel, rustig te lezen.

Eenige vrienden, die bij hem opgelopen waren en hem pas weer hadden verlaten, hadden het een en ander bij hem gebruikt.

Op de tafel waren nog overblijfselen verspreid van het eerste ontbijt: thee, brood, kaas, saucis, een blik ossetong, ledige eierdoppen, bier- en mineraalwaterflesschen, citroenen, glazen, bordes en kopjes van allerlei slag en soort, waaronder opmerkelijke stukken aardewerk en porselein, meest alles zeer ouderwetsch. Door een en ander heen lagen boeken, papieren, lucifers, sigaren, couranten, handschoenen, dassen, een voorvaderlijk gouden horloge met robijnen signet, plassen water, de scherven van een wijnglas, een stuk waskaars en een pak stalen van een kleermaker.

Deze wanorde na een studentenontbijt bood niets ongewoons aan; en toch, wie in de kamer rondzag, merkte er een groote tegenstelling op met de kokette en kleurlooze netheid, die zeer vele der hedendaagsche studentenkamers kenmerkt.

Waar bij anderen fraaie gravures of schilderijen hingen, waren bij Tjeerd Sixma allerlei dwaze bonte prenten op het behangsel geplakt: bovenaan, tot het plafond reikende, de gekroonde hoofden van Europa, in harden kleurendruk; daaronder prenten met soldaten, geheele rijen met eendere poppen, dragonders, kurassiers en jagers, sommigen met de kleuren half bezijden de teekening gedrukt, uit den tijd toen de steendrukkunst nog in haar kindsheid was. Ook Willem Tell en Genoveva waren door allerlei afbeeldingen vertegenwoordigd, en voor vaderlandsche kleederdrachten scheen de student wel een opzettelijke verzameling aangelegd te hebben, zooveel konterfeitsels van onverbasterde landgenooten waren er overal verspreid. Hier en daar, tusschen die zee van opzettelijken wansmaak, bevonden zich kostbare oude etsen en kopergravures, benevens een paar op ivoor geschilderde miniatuurportretten van geharnaste edelen, voormalige baronnen van Sixma thoe Hoola.

Aan 't plafond hingen talrijke gipsen cherubijntjes en serafijntjes, een gedroogde krokodil, en een klein zeeschip van kruidnagelen. In een hoek der kamer lag een armvol buitenmodelsche kavalleriesabels; en ouderwetsche pistolen waren er bij de vleet. Velen er van hingen aan de spijkers die in een voormalig voetstuk van een zonnewijzer geslagen waren; en op dat voetstuk stond een marmeren buste, door een goed Italiaansch beeldhouwer gemaakt, van Tjeerd Sixma thoe Hoola's vader, toen deze nog een kind en met zijn ouders in Rome was. Een staand Nijmeegsch uurwerk in greenenhouten kast deed naast dit stuk Italiaansch werk zijn schelle, korte slagen hooren, en op de Geldersche klok volgde weer een Parijsche piano. Dit meubel was weleer een concertstuk geweest, een vleugel met fraai ingelegde kast. Thans diende het tot logeervertrek; want de student had er het snarentuig uit laten halen en er een matras in laten maken, om somtijds vrienden te kunnen herbergen.

De piano van Sixma had een zekere reputatie aan de Akademie, al moest zij in waarde ook onderdoen voor een ander meubel, voor de porseleinkast. Die kast was oud en ouderwetsch, zoo plattelandsch mogelijk, groen geverfd, met kleine groene ruitjes in de deuren. Maar de inhoud was uitgezocht en kostbaar. En de kast had de eigenaardigheid dat zij soms geheel vol was, dan plotseling leeg werd, en allengs opnieuw weer werd gevuld.

Tjeerd Sixma thoe Hoola was er namelijk mede belast om voor zijn moeder al het oude porselein en aardewerk op te koopen dat er tegen redelijken prijs te vinden was; daartoe woonde hij alle verkoopingën bij waar dit artikel voorkwam, en soms bleef hij bij zulk een gelegenheid aan het een of ander hangen waarop hij geboden had, en waarmede hij dan zijn woning stoffeerde. Een aantal van die aldus verkregen voorwerpen borg hij op zijn zitkamer, die onder de vrienden den naam gekregen had van het Museum; en de slaapkamer, waar alles opgestapeld werd wat vóór geen plaats kon vinden, en waar het overkropt vol was, heette het Magazijn.

De studie die Sixma aan het porselein en aardewerk besteedde, maakte dat hij voor het beoefenen der rechtswetenschap, waartoe hij aan de Akademie gekomen was, zeer weinig tijd overhield, te weinig om er gebruik van te maken. Er moest immers ook tijd beschikbaar blijven voor de lectuur van den dag, voor de couranten, voor Zola en Daudet en al de andere Fransche romanschrijvers die een Leidsch professor de Nederlandsche jongelingschap leert kennen. En daarbij deed het vriendschappelijk verkeer ook zijn rechten gelden, want Sixma was een gezellig mensch. Hij had talrijke vrienden, vooral, ofschoon hij zelf reeds verscheidene jaren aan de Akademie vertoefde, onder de jongere Muzenzonen; en

men mag aannemen dat hij juist hieraan de voorkeur gaf, omdat hij gaarne als een man van gezag optrad. Men noemde derhalve den jongen man, wiens zwaarlijvigheid en uiterlijk voorkomen hiertoe mede aanleiding gaven, dikwijls vader, zelfs eerwaarde vader, en hij liet zich dien titel niet alleen aanleunen, maar oefende ook meermalen vaderlijk toezicht uit over zijn omgeving. Hij trad vaak op als raadsman, scheidsrechter en voorganger... ook bij min stichtelijke ondernemingen.

Tjeerd Sixma dan had, toen hij door zijn vrienden alleen gelaten was, een brochure van den dag ter hand genomen; en hij had er nog slechts een paar bladzijden van gelezen toen hij hoorde dat er alweer iemand naar boven kwam. Er werd geklopt.

— Binnen!... Kom jij me nu weer storen?

— Ja dikke. De vriendschap drong me, weet je. Er zijn zoo even lui bij je geweest. Ik kwam ze tegen. Zij zeiden dat je al op waart, en een versch blik ossetong hebt. — Wij moeten een grap uithalen!... Heb je daar goed bier? Ik wil wel een glas.

— Krijg dan een glas uit de kast... Wat hebje voor grap in je dronken hersens?

— Een grap is eigenlijk 't woord niet. Het betreft alleen een zaak die mij interesseert... en jou ook. Er is gisteravond bij Landek weer een spiritistische soirée geweest.

— Hoe weet je dat?

— George Simon is er bij geweest. Hij heeft er op het college een woord van losgelaten.

— Het wordt hoe langer hoe duidelijker dat hij werk maakt van Marie Landek.

— Ze krijgt een ton mee ten huwelijk, ouwe jongen, zei de student, die als Piet Moreelse aan den lezer dient voorgesteld te worden. Wij moeten zien, zoo vervolgde hij, dat wij ook op een van die soiree's gevraagd worden. Maar ik ben nooit bij de Landeks aan huis geweest.

— Ik wel: twee visites en een dinee. Doch ik heb er genoeg van. Ik houd alleen van dinees waar je gepaste maatregelen kunt nemen als je lever opzwelt. Willem Landek, een germain neef van den man dien jij bedoelt, is met mijn nicht getrouwd. Dat geeft relatie. De Landeks hier zien trouwens veel menschen; en je kunt er gemakkelijk komen, Piet Mor; maar dan moet je je fashionable been voorzetten; je moet je bitterneus laten blanketten; een zwarten jas koopen, en je een tijdlang in acht nemen voor al te publieke schandalen.

— Dank je voor je vermaning, eerwaarde!... Weet je wat we nu doen moesten?... Otto Landek is op het college van Truyde-man. Hij komt straks hier voorbij. Wij moeten hem opwachten,

quasi onverschillig uit het raam gaan liggen, en vragen of hij hier komt koffie drinken. Als hij zoo de eer geniet van bij oudere lui gevraagd te worden, zal hij wel alles vertellen wat hij weet.

— Hij schijnt een goeje jongen te zijn; maar hij is een lam dat altijd onder zijn vaders hoede geweest is. Hij heeft principes van braafheid en deugd, en bedrinkt zich 's middags aan tafel met zijn vader aan Bourgogne en 's avonds aan grog. . . . grog van cognac, mijnheer, van drie rijksdaalders de flesch! Fine, fine, fine!!

— O, die gelukkige!

— Vraag jij de dochter uit dat huis ten huwelijk, Piet! Dan krijg je mij tot grog-vriend!

— Maar als ik me eens uitgaf voor medium?

— Als je een vlug werkend en vroom medium bent, ben je klaar. Dan regeer jij de heele Landeksche baronie.

— Maar we moesten nu eigenlijk eerst van Otto zien te hooren wat er al zoo gaande is; wat er op die soiree's vertoond en van de mediums geëischt wordt. Ik ken er niets van; doch ik zou me kunnen oefenen; want er hoort zekere handigheid toe.

— Nu, ik wil wel van de partij zijn, verzekerde Tjeerd Sixma. Maar dan moet je je goed houden; en, als we Otto hier hebben, heel ernstig wezen, heel naïef en geloovig!

— Natuurlijk, zei Piet Moreelse. Zorg jij intusschen dat je wat fijns voor de koffie hebt, wat pâté of zoo iets; want als hij om zijn dagelijksch brood bidt, denkt hij er zich heel wat op.

— Als ik zie dat we kans hebben, giet ik er een paar flesschen Moët overheen, sprak Sixma. We moeten ons houden alsof we er al het een en ander van weten. Wie zouden er bij geweest zijn? De Buringes zeker, en de Talbergen

— Ja, en kolonel van Stralen, en de Simons natuurlijk, en tante Kee met haar gezin.

— Nu, hou je dan kalm, Piet. Spreek, als hij hier is, met waardering en eerbied over het spiritisme, en krijg me die pot pâté uit de soepterrine in de porseleinkast. We zullen hem diplomatisch ontvangen. Ik heb vroeger aan zijn vader gezegd dat ik een goed adres wist om familiewapens op porselein te doen schilderen. Daar zullen we over beginnen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Spiritisme.

Een half uur later zat Otto Landek van Tuiningen op de kamer van Tjeerd Sixma aan het ontbijt, nadat hij, volgens afspraak, door Piet Moreelse geroepen was.

— Zeg eens, ouwe jongen — zoo werd hij door Sixma ontvangen — je vader heeft me gevraagd naar een porseleinschilder. Hier is een adreskaart. Overhandig die aan je vader, als je wilt, en ver zeker den achtbaren man van mijn respect.

— Maar kom hem liever zelf brengen! zei Otto.

— Dat kan ook. Daar heb ik niet aan gedacht! Wanneer vind ik den ouden heer thuis?

— 's Avonds tegen theetijd gewoonlijk. Wij drinken thee omstreeks acht uur.

— Nu; dan kun je me spoedig verwachten, mits jij bij mij koffie blijft drinken. Dat wil zeggen, je kunt ook wat anders krijgen: chocola, Engelsch bier, Port, Sherry, rooden wijn — wat je maar wilt.

— Liefst drink ik wijn met water.

— Goed; dat zul je hebben, mits je voor mij, als ik bij jullie kom, het water weglaat. Maar het is immers veilig in het huis Tuiningen? Ik hoor: er worden druk spiritistische séances gegeven. Daar heb ik het niet op.

— Maar Sixma! lachte de jonge Landek.

— En gisteravond moet het nogal kras toe gegaan zijn! zei Sixma.

— Wij hebben prachtige resultaten gehad!

— Openbaringen? vroeg Piet Moreelse.

— Ja, van alles. Iedereen stond er verstomd over.

— Ik hoor ten minste dat er in de stad druk over gesproken wordt, hernam Moreelse.

— Het schijnt geen geheim meer te zijn, en dat hoeft ook niet, verklaarde Otto. Papa is er zeer mee ingenomen. Hij wil een verslag van de zitting van gisteren in de vakbladen geven.

— Maar kerel, laat dan eens hooren, zei Sixma. Eet en drink; schenk zooveel water bij je wijn als je wilt, en verhaal ons wat van die gewichtige zaken. Ik heb nooit een zitting van vertrouwde personen bijgewoond. Dikwijls heb ik er, in het algemeen, mee hooren spotten. En zelf... enfin, ik oordeel niet.

— Dat is verstandig, zei Otto Landek; en misschien doet zich bij ons wel eens een gelegenheid voor je op om aan een zitting deel te nemen en je te... overtuigen. Gisteravond ten minste...

— Zou die heiden gisteravond werkelijk overtuigd worden zijn? vroeg Piet Moreelse met ongeloovige belangstelling aan Otto.

— Ja. Hij zou erkend hebben dat wij hier te doen hebben met een nieuwe wijsgeerige wereldbeschouwing, die, niet op bespiegelen, maar — let wel! — op proefondervindelijken grondslag hemel en aarde vereenigt tot een samenhangend onafscheidelijk gebied. Wij hebben feiten gehad, Sixma! En papa heeft verklaard dat de zitting waardig was om door mannen als Fichte, Wallace, Davis — die onze groote apostelen zijn — bijgewoond te worden; en je weet, papa is daarbij zeer pieus. Hij zegt dat het spiritisme echten godsdienstzin en zedelijkheid verlevendigt, omdat het bovenzinnelijke, dat het kenmerkende is in de godsdienst van Jezus, er door verklaard wordt.

Piet Moreelse trok bij deze toelichting een zeer ernstig gezicht, en zeide, terwijl hij zich een kop chocola maakte:

— En lukte alles zoo goed?

— Ja. Verbeeld je, wij waren met ons twaalven: vijf dames en zeven heeren; en onder die twaalf personen waren vijf krachtige mediums, wier krachten de grens hunner ontwikkeling nochtans lang niet bereikt hebben. Wij hadden ons een zitting voorgenomen uitsluitend op physisch gebied. Twee mediums die de grootste kracht produceerden en die daarvan reeds meermalen bij ons blijken gegeven hadden — George Simon en luitenant Gravestein — werden met den rug naar de piano geplaatst; naast hen stond ik; de andere mediums werden verdeeld. Het overige gezelschap werd in een kring geplaatst, en de ruimte om den kring met een paar kamerschutten afgesloten. Op den grond, in het midden van den kring, stond een zeer groote speeldoos, en er om heen een aantal instrumenten die daarbij gewoonlijk worden gebezigd, als gitaar, cyther, tambourijn, een soort palet, en zoo meer. Op de piano stonden spreektrumpetten, een gewone kindertrompet, en een glazen met metaal gemonteerde mand met kunstbloemen en mos. Het klavier der piano was geopend. Daar heb je dus de mise-en-scène.

— En het licht was zeker uit? vroeg Sixma.

— Ja, natuurlijk. En dat hoeft volstrekt geen achterdocht te wekken. De geesten die wij oproepen zijn de zielen van menschen, van afgestorvenen. Zij hebben zelf geen tastbaar lichaam om zichtbaar te handelen. Als zij zich dus manifesteren willen, gebruiken zij het lichaam van het medium . . .

— Zoals van George Simon en luitenant Gravestein? vroeg Sixma.

— Juist! De geesten leenen de organen van die mediums en werken er mede als met hun eigen lichaam, en wel door tusschenkomst van het fluïdum — de geheimzinnige kracht, de vloeistof, die zij over het medium uitgieten. De fluïdieke assimilatie moet dus gemakkelijk kunnen plaats hebben; niets mag haar in den weg staan, vooral het licht niet, dat de verpersoonlijkte onbescheidenheid is en zoo velerlei verbinding verhindert.

— Daar weet de maan van mee te praten, mompelde Sixma.

— Nu wordt het raadsel me zeer helder, zei Moreelse. En dus, toen de lichten uit waren, openbaarden zich de geesten? . . .

— Ja. Wij zaten in een kring met de pinken in elkaar gehaakt. De stemming was aangenaam; de muzikdoos speelde, en onze gedachten smolten samen bij de liefelijke, bekende melodiën die zij ons hooren liet.

— Och kom! zuchtte Piet Moreelse.

— Ik zag, vervolgde de spreker, in het donker duidelijk de lichte fluide zich ontwikkelen; want door herhaalde proefnemingen uit den laatsten tijd zijn mijn oogen daaraan gewend. Na eenige minuten werd het deksel der speeldoo's opgelicht en de piano aangeslagen. De tapage begon! . . . De dame naast mij, óók een medium, was voortdurend in trilling, afgewisseld door schokken, die ik niet alleen kon waarnemen door de aanraking der pinken, maar ook door mijn arm, die onwillekeurig met den hare in aanraking kwam.

— Nou! liet Moreelse zich bewonderend ontvallen.

— Papa richtte nu eenige vriendelijke woorden tot de aanwezige bevriende geesten, en daarop werd de piano zeer krachtig van de hooge naar de lage en van de lage tonen naar de hooge aangeslagen. Het waren echter maar wilde grepen; ik heb geen enkel akkoord waargenomen. De attouchementen begonnen ook toe te nemen in aantal en in kracht. Eerst gevoelden wij de aanraking van vingers en handen; maar allengs werden die aanrakingen in den vorm van klappen rondgedeeld, waarvan verschillende personen ruim hun deel kregen. Telkens hoorde men iemand roepen: ai, daar krijg ik een stevige klap. En ik zelf kreeg zulk een forschen slag met een groote hand op den schouder en den rug, dat ik van ganscher harte d a n k j e riep en er een kwartier later nog pijn van had. De attouchementen waren duidelijk hoorbaar en kwamen veelal neer op de ooren of de wangen van sommige heeren, zoodat ze ons niet weinig vroolijk maakten. En verflauwden ze wat, dan werd de muzikdoos eens opgewonden, en ze begonnen opnieuw.

— En kreeg je papa, die het feest gaf, ook op zijn pochel? vroeg Piet Moreelse.

— Papa is daar zeer op gesteld! . . . De muziekinstrumenten werden intusschen naar verschillende kanten geworpen of zweefden van den een naar den ander in den kring. Een kindertrompet hoorde men herhaaldelijk sterk geluid geven, nu op de eene plaats dan op de andere, somtijds hoog boven ons.

— Een engel natuurlijk! zei Moreelse.

— Ik voelde een hand in mijn haren, kreeg een klap op de knie, en een stoot met een instrument; er werd ook een hoed op mijn hoofd gezet, die eerst bij een ander was geweest, later naar een

derde ging, en daarna weggesmeten werd. Om kort te gaan, 't was een vreeselijke tapage!

— Maar toch vroolijk? vroeg Sixma.

— O ja. En papa, die familiaar is met de geesten, ofschoon hij tevens zeer beleefd met hen omgaat, vroeg of zij wat voor ons zouden willen zingen. Op die vraag kwam een toestemmend ofschoon onduidelijk antwoord, naar wij meenden in het Duitsch; want papa zeide ons dat er naar zijn meening thans drie geesten tegenwoordig waren: een Franschman, een Hollander, en een Duitscher. Mijn zuster verzocht nu die *Wacht am Rhein* te mogen hooren, en werkelijk, onder het zeer gedempte gezang van den kring, hoorde men een hooge stem, die zeer goed in den toon het lied meezong, maar die ook duidelijk het bewijs gaf dat het niet zoo gemakkelijk ging. Een der dames maakte de juiste opmerking dat hij de Duitsche geest niet was, omdat hij gezongen had: *Lieb vaterland muss rustig sein*, in plaats van *ruhig*.

— En viel hij door de mand? vroeg Moreelse.

— Dat hoefde niet. Hij erkende dat hij de Hollander was. Het *Wien Neerlandisch bloed* werd nu gezongen onder begeleiding, met gedempte stem van de aanwezigen. Dat ging uitmunten. Er werden daarbij wel tonen op de piano aangeslagen, maar op een accompagnement geleek het volstrekt niet.

— De geesten hadden dat waarschijnlijk niet geleerd, meende Sixma.

— Zeer waarschijnlijk. Want men moet niet meenen dat de geesten die de aarde pas verlaten hebben veel hooger staan dan toen zij gingen. Velen blijven lang in denzelfden toestand van ontwikkeling en hebben dikwijls dozijnen van jaren werk eer zij eenigszins tot volmaking geraken. Dat gaat trapsgewijze. Daar zijn er natuurlijk onder de laaggeplaatsten die, wat ontwikkeling, gezichtskring en scherpzinnigheid betreft, nog ver beneden ons staan. Men vindt er, evenals op aarde, alle schakeeringen van verdorvenheid, zoowel als alle graden van zedelijke en verstandelijke voortreffelijkheid onder. Sommigen zijn gemoedelijk en ernstig; anderen grappig, geestig, vermakelijk, hatelijk, spotziek, onvertrouwbaar, en valsch.

— Maar die persoontjes van minder allooi zullen toch de woning van mijnheer Landek van Tuiningen niet binnen durven komen, en de lichamen van een officier van het Nederlandsche leger en van een lid van ons dierbaar studentencorps wel niet tot het uithalen van hun grappen misbruiken, sprak Piet Moreelse zeer ernstig.

Otto Landek haalde de schouders op, en nadat Sixma zijn vriend verzocht had den spreker thans met zijn tegenwerpingen niet in de rede te vallen, ging deze vol overtuiging voort:

— Dat de geesten soms spotziek of onwillig of onkundig zijn, bleek ons. Want de geest van den Franschman werd toegesproken

en tevens verzocht ons te antwoorden. Er kwam wel eenig antwoord, maar zeer onverstaanbaar, zoodat wij hem verzoeken moesten de woorden nog eens te herhalen, waaraan hij evenwel niet voldeed. Maar bij een hernieuwd opwinden van de speeldoos floot de geest de aria uit een opera zeer goed in den toon mede. Alle aanwezigen waren daarbij doodstil en applaudisseerden ten slotte, waaraan ook de geesten dapper meededen.

— En waren die zingende en fluitende en klappen uitdeelende mediums overigens volstrekt niet voelbaar of hoorbaar of zichtbaar? vroeg Sixma.

— Jawel. Telkens als er een andere manifestatie begon, vooral als er verzocht werd de piano aan te slaan, hoorde ik in de nabijheid van de beide mediums die tegen de piano geplaatst waren, een geruisch, langzaam en zwaar, alsof een zwaar zijden kleed bewogen werd. Het werd ook door de overigen opgemerkt, en in het tijdschrift *La Lumière* wordt van dit verschijnsel ook melding gemaakt bij een séance van Sheppard.

— Had er niemand van de dames een zijden japon aan? vroeg Moreelse.

— Dat zou nog niets beteekenen, antwoordde Landek. Men kan alles langs natuurlijken weg uitleggen; maar wij waren pink aan pink geschakeld; vergeet dat niet! De geest van den Duitscher heeft zich ook nog laten hooren. Hij scheen zelfs de hoofdman te wezen. Op de verklaring van mijn vader dat zijn tegenwoordigheid ons zeer aangenaam was, antwoordde hij, volkomen gearticuleerd: Dass ist mir auch sehr angenehm. Toen men hem vroeg hoe lang geleden en waar hij gestorven was, antwoordde hij: Seit funf Jahr, in Aachen. Maar op de vraag naar zijn naam kwam geen antwoord, en bij vorige zittingen had hij zijn naam ook niet willen zeggen. Ofschoon de toon van zijn stem zeer hoog was, en zich ongeveer in de hoogte van de midden C tusschen de derde en vierde lijn bewoog, was het blijkbaar een mannestem.

— Misschien een zanger van de Sixtijsche kapel, merkte Piet Moreelse op; daar heeft hij niet voor willen uitkomen.

— Maar het was een Duitscher, vervolgde Otto Landek. Hij heeft nog uitvoerige mededeelingen gedaan; want er werd hem inlichting gevraagd omtrent de volgende gebeurtenis. Drie nachten geleden werd een slag gehoord bij ons op de binnenplaats. 's Morgens vonden wij aldaar scherven van bloempotten, en niemand kon gissen waar die vandaan kwamen, omdat er in de nabijheid geen geweest waren. Maar den volgenden dag vond Vlak, onze keldermeester, op den zolder, op een der gebinten, drie geschonden bloempotten staan, waar de stukjes juist in pasten, en die eenigszins in den vorm van stoeltjes afgebroken waren. Deze potten en scherven waren thans aanwezig, en aan den gast werd gevraagd:

Weet gij daar ook iets van? — Ja, dass haben wir gethan. — Hoe laat? — Ungefähr um zwei. uhr. — Waar hebt gij die bloempotten vandaan gehaald? — Von aussen mitgebracht. — Van welke plaats? — Aus der nähe. Der ort ist mir unbekannt. — Met welk doel deedt gij dat? — Drei sessel zu haben: einen für mich; einen für den Franzose; einen für den Holländer.

— En hoe kwamen die afgebroken bloempotten op dat gebint? vroeg Sixma.

— Dat hebben wij niet onderzocht. Maar mijn zuster vroeg wie het gas op haar kamer aangestoken had; want tot haar verwondering had zij dat kort te voren brandende gevonden. Dass haben wir zusammen gemacht, werd op vroolijken toon gezegd. Toen werd er nogmaals verzocht om te zingen, en de geest antwoordde: Recht gerne; aber Sie müssen mitsingen. — Wat wilt gij zingen? Was Sie wünschen! — Hierop volgde: Wenn die schwalben heimwärts ziehn, dat hij zeer geaccentueerd en volkomen in toon voordroeg, terwijl wij met gedempte stem meezongen.

— Maar dat zijn manifestaties van het hoogste gewicht! verzekerde Sixma. Als ik er bij geweest was, zou ik overtuigd geworden zijn.

— Doch ik wil eerlijk zijn en bekennen dat juist niet alles gelukte, hernam de jonge student. Want een der dames had verzocht dat de geest een gesloten brief zou beantwoorden. — Ich will es versuchen, was het antwoord. De brief werd nu op de toetsen van de piano gelegd...

— In de duisternis, natuurlijk!

— Ja; en wij luisterden aandachtig toe en konden allen het gefrommel van het papier duidelijk waarnemen. Het duurde eenige minuten eer de brief uit de enveloppe was genomen; want het scheen moeite te kosten. Wij hoorden het blad papier ontvouwen. Een oogenblik was het stil, alsof het werd ingezien; en toen op de beantwoording werd aangedrongen, werd er gezegd: Habe keine kraft! Daarna vloog het papier over de hoofden en werd later op den grond gevonden. Toen het licht ontstoken was, bleek de enveloppe te zijn van zwaar Hollandsch papier, volkomen dicht gegomd en met een groot zegel gesloten. Wij zouden er zelfs moeite mee gehad hebben die open te maken, wanneer wij 't alleen met de handen hadden moeten doen.

— Dus de geest had ook handen? vroeg Piet Moreelse.

— O ja! Wij hadden een volkomen ofschoon onzichtbare materialisatie. Een der dames vroeg, bij de attouchementen die volgden, om een hand op de hare te leggen, wat gebeurde, en op verzoek een paar minuten aanhield. Zij verklaarde dat de hand warm was en rustig bleef liggen.

— Hoe weldadig! zei Piet Moreelse.

— Een poging echter om direct schrift te verkrijgen, mislukte gisteravond. Er was papier en potlood op een tafeltje neergelegd. Het papier werd wel aangerood, en er werd duidelijk hoorbaar overheen gekrast, maar bij het licht was er geen letter op te zien. Doch attouchementen volgden er des te meer. Zij schenen te weeg gebracht te worden met vogelveeren. Telkens voelde ik mij met een bos veeren in het gezicht wrijven, en mijnheer Simon, die naast mij stond, eveneens. Later bleek het dat de geheele bloemenmand geplunderd was en dat men ons met de veeren kunstbloemen in het gezicht gewreven had. Aan ieder werd een bouquetje of een enkele bloem in de hand gegeven; en een der dames verzocht de geesten mij een bloem te brengen, die zij in de hand hield. Terstond voelde ik mij iets in de hand geven, en dat bleek later een bloempje uit het bewuste mandje te zijn. De bloemenmand zelf kreeg een der heeren plotseling op den schoot, en het bleek dat het ding wel drie pond woog.

— Hoe interessant! zei Piet Moreelse.

— Ja, zeer interessant. Een vriend van papa uit den Haag, die daar zeer veel séances mee maakt, verklaarde dat hij nog maar zeer zelden zoo iets belangrijks bijgewoond had. Ten slotte had er, onder het spelen van de muzikdoos, nog een vreeselijke beweging plaats. Alles werd van de piano den aanwezigen in de handen gegeven, tot zelfs de kaarsen, bobèches en papieren knipsels van de pianolustres. Verschillende voorwerpen, hoeden, jassen en mantels uit de vestibule, vlogen door de kamer; de piano werd sterk en wild aangeslagen. Wij moesten met het hoofd duiken om geen gevaar te loopen. De geesten werden blijkbaar rumoerig en oproerig zelfs.

— Zij zullen dorst gekregen hebben! merkte Sixma op.

— En toen er een oogenblik verlaat kwam, bedankte papa hen vriendelijk voor hun welwillendheid. Toen was plotseling alles stil. Het licht werd ontstoken, en wij konden nu eerst opmerken welk een chaos van verwarring er in de kamer heerschte. Niets stond meer op zijn plaats *).

— En zagen de lui er niet vermoeid uit? vroeg Moreelse.

— Vermoeid? . . . Volstrekt niet! Wij waren vroolijk, opgewonden zelfs, en dankbaar voor de verschijnselen van zooveel geopenbaarde physische kracht. En wij hebben hoop dat we nu nog andere manifestaties zullen verkrijgen, zooals lichteffecten en direct schrift — dat zeer veel waarde heeft.

— Hoe krijgt men dat dan, Otto?

---

*) Het hiermede toevallig geheel overeenkomstige verhaal van een séance, den 24sten October 1885 in den Haag gehouden, komt voor in het te Utrecht uitgegeven tijdschrift „Spiritische bladen.”

— Gewoonlijk neemt men een dubbele lei, die, met een griffel er in, toegeslagen en verzegeld, ergens neergelegd wordt. Dan komt er schrift op.

— In den donker natuurlijk? vroeg Moreelse.

— Het licht wordt nu eenmaal door de geesten geschuwd, antwoordde Otto Landek.

— Dat spreekt, zei Sixma. Kereltje, kereltje, ik wou zoo'n lolletje graag eens bijwonen!

— Daar is gelegenheid voor! zei Otto. Elken Vrijdag avond hebben wij gewoonlijk zitting. Ik zal je wel eens waarschuwen. Ons huis heeft er wijd en zijd onder de ingewijden een grooten naam om. — En nu ga ik je verlaten.

— Ho, ho! riep Sixma. Je zult toch eerst een glas Moët drinken! Maak er eens een open, Piet. De tang hangt tegen de porceleinkast!

— Dankje, zei Landek. Ik ga naar huis: werken!

— Werken? . . . Maar je wordt een hengst, kerel! Je tapt kolosaal, tegenwoordig!

— Romeinsch! . . . Ik ga het nu thuis bijschrijven. Dat doe ik altijd dadelijk. Ik moet er binnenkort een testimonium van hebben.

— Ik wenschte dat je voor mij ook zoo'n ding halen kon, herman Sixma. Ik ben nu al in mijn vierde. 't Wordt tijd! . . . Maar je kunt immers van avond nog genoeg blokken!

— 's Avonds komt er weinig van. Wij eten laat, en hebben daarna dikwijls gezelschap of gaan uit. Tot later dus! Ik wil graag eens terugkomen, en zal er met den ouden heer over spreken of je niet eens een zitting kunt bijwonen.

Hiermede ging de student heen, en de beide achterblijvenden keken elkander veelbeteekenend aan.

— Een klopgeestenvertooning bij baron Landek van Tuiningen! Groot zou de eer voor den zoon van doctor Moreelse zijn, indien hij daarbij toegelaten werd, riep de jonge man. Het begint zeker met gebed en psalmgezang! Dat heeft Otto er niet bij verteld. Maar als dat het geval is, ga ik niet. Van dwepi-dwepi moet ik niets hebben, en in geen geval als er nog Hocus-pocus bij komt. Al presenteerden ze dan ook den heelen avond volop oesterpasteitjes, ik zou me niet laten vinden.

— Je komt bij de Landeks in een kluis waar men de handen vouwt vóór men oesters eet, zei Sixma. Daar moet je evenwel niet om thuis blijven; want de oesters zijn er natuurlijk het handenvouwen waard. Bij mijn tante Sintstein doet men het ook, en met Henri IV zeg ik dan: Une huitre vaut une messe. Wat wil je, mijn waarde, — men moet in alle kringen kunnen verkeer, vooral als het gratis-oesterkringen zijn! Maar wat ik zeggen wou: wat is die Ot Landek nog naief. Overigens een goeje jongen, zonder pretenties. Hij komt 's middags op de Kroeg, geloof ik. We zullen van middag

met hem bakken of domineeren. Dan sluit hij zich vanzelf bij ons aan. De kerel heeft geen vaste club, naar 't schijnt.

— Met Sjors gaat hij veel om.

— George Simon?... Jawel, om Otto's zuster. Doch zij is nog maar een kind. En de Simons zijn katholiek. Dat geeft dus niets. Maar daar komen lui aan op de trap. Spreek er nu niet over met je lange tong... geen woord; anders is de boel terstond verraden.

DERDE HOOFDSTUK.

Baron Landek van Tuiningen.

De heer Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen, bewoont een zeer fraai en groot huis in de stad, en buiten de stad, op een afstand van een half uur rijdens, bezit hij het huis en de heerlijkheid Tuiningen.

Beide huizen worden dikwijls te gelijkertijd bewoond, zoodat men niet kan zeggen dat het eene in 't bijzonder voor winter- of het andere voor zomerverblijf dient. Dit veroorzaakt een onophoudelijk heen- en weertrekken, vooral sedert de zoon van den huize student is, waarom er met veel grond beweerd wordt dat er altijd een rijtuig van de Landeks tusschen de stad en „den Tuin” onder weg is.

Op den middag toen Otto zijn twee medestudenten verlaten had, ontmoette hij zijn vader, die van buiten kwam, dien dag voor het eerst, aan tafel, en als een trouwhartig boodschapper, zei hij al terstond na de soep:

— Vader, ik heb een paar jongelui gesproken die dolgaarne eens een zitting zouden bijwonen.

— Daar kan ik vooreerst niet aan denken, beste jongen, sprak de vader. Want ik heb nu andere zaken aan mijn hoofd. Notaris Molvink heeft me van middag verteld dat mijnheer van Steurveld op sterven ligt, en dat men mij, in zijn plaats, candidaat stellen wil voor lid van de Provinciale Staten. Dat is alles nog maar voorloopig, nog maar een Chateau en Espagne, en het zou indigne zijn om ernstig over de zaak te denken; maar enfin, het houdt me toch meer of min bezig. Steurveld was mijn vriend en een zeer waardig man; men zal veel in hem verliezen; en hij is door een hoogere macht nog niet van zijn aardsche betrekkingen en ambten ontheven, of ik word door de tobbede en wurmende menschen al begeerd om zijn plaats te vervullen. Dat stuit mij tegen de borst. Maar wat zal ik doen? Er moet een overheid zijn in den lande.

En als ik in dit geval geroepen word, zal ik er ernstig over denken of ik gaan moet.

— Maar als dat ophanden was, hadden de geesten er gister avond wel iets over kunnen meedeelen, zei de dochter van den huize, die mede aanzat.

— Alsof het vanzelf spreekt dat door hen aan een vacature in de Provinciale Staten gedacht wordt, sprak de vader met een zacht verwijt. Neen kind, wat aardsch is, moet aardsch behandeld worden. Wij zijn hier *geplaatst*, eerst in een hof, om dien te bouwen en te bewaren; daarna zijn wij uitgedreven, tusschen doornen en distelen. . . .

— Maar wij eten ons brood toch gelukkig niet in het zweet onzes aanschijns! zei de dochter vroolijk.

De vader zweeg eenige oogenblikken. Hij zocht naar een antwoord, en eindelijk verklaarde hij:

— Marie, wij weten niet wat ons nog wacht. In geestelijken zin ten minste eten wij ons brood reeds in kommer en zorg.

— Dat wil ik niet zeggen, papa. Onder allerlei vroolijke marschen komen de geesten tot ons. En zijn zij er niet, dan zijn wij daarom niet minder vroolijk en opgewekt.

— Ben *ik* vroolijk en opgewekt, kind? . . . Ik schijn het misschien. Maar denk je dan niet dat de naderende dood van een vriend aandoeningen bij mij verwekt, en dat daarna zorgen mij kwellen zullen als de kiezers mijn diensten vragen? . . . En die zorgen en aandoeningen, meisje, zijn het wel degelijk die ons bij verkiezingen in het zweet onzes aanschijns ons brood doen eten. Ja kind, als je eens nadenkt, zul je begrijpen dat je zelf spoedig menig benauwd oogenblik kunt hebben.

— Maar al die zorgen, zei Otto, kunt u ontgaan door te blijven die u bent. Wat hoeft u een ander te dienen!

— Juist, zeer juist! Een jeugdige standpunt, jongen! Maar met zulke beginselen zou de mensch aan zijn bestemming al zeer slecht beantwoorden. Ik wil je wel zeggen dat ik, met de geringe krachten die mij gegeven zijn, voorwaarts streef, en mijn medeschepselen wel degelijk tracht te dienen als ik kan. Verlangt men mij als lid van de Provincialen, ik ben bereid mij te geven. En ik begeer die waardigheid zelf ook; niet voor mij zelven, want ik heb genoeg van 's werelds ijdelheden; maar voor de eer van mijn familie. Je grootvader, kinderen, was ook lid van de Staten, en wij zijn sinds eeuwen van geslacht tot geslacht in de ridderschap der provincie beschreven geweest. Wij zijn dus aan onzen stamboom verplicht ons te handhaven, en ik hoop dat mijn zoon dat ook gevoelen zal. Met de deftigheid en het aanzien der families staat het tegenwoordig zonderling geschapen. — Schel eens, dat Vlak een flesch Bourgonne stuurt, Otto! — Inderdaad, de adel is niet meer wat ze eenmaal was. O, men encanailleert zich zoo gruwelijk. En daarom

moeten wij, waar ons de gelegenheid geboden wordt om het regiment in handen te nemen en tevens aan onze verplichtingen te voldoen, niet op den achtergrond blijven. Dat is rondweg mijn gevoelen! — En voor 't geval nu dat mijn candidatuur gesteld mocht worden, zal ik terstond reeds eenige voorloopige maatregelen moeten nemen. Men mag in dergelijke gevallen niet achteraan komen!

— Nu papa, ik drink op den goeden afloop! zei zijn dochter, terwijl ze haar glas ophief.

— Laat ons dat nog niet doen, kind, en hopen dat het niet noodig is ook. Naar ons beste weten is er op het oogenblik nog iemand die de betrekking vervult.

Na deze vermaning dronk de heer Landek met zijn zoon de flesch geurigen wijn leeg die vóór hen in een mandje op de tafel gezet was, en het gesprek kwam inmiddels op de geestverschijningen van den vorigen dag.

Denzelfden avond bracht baron Landek een bezoek bij zijn buurman en vriend Casper Simon, die ongehuwd was en met drie zusters woonde. De Simons hadden een paar kamers in hunne woning ingeruimd voor hun neef George, den zoon van den kolonel, hun broeder. George studeerde evenals Otto Landek in de rechten, was tegelijk met hem aangekomen, en met hem bevriend.

Baron Landek werd, als naar gewoonte, op mijnheer Simons wel ingerichte particuliere kamer gelaten, alwaar de rustige rentenier zich 's avonds na het dinee eenigen tijd bezighield met het lezen van de pas van de pers gekomen dagbladen. Dit deed hij ook toen zijn buurman binnentrad.

— Is er nieuws? vroeg de baron na een korte begroeting.

— Ik lees hier dat van Steurveld zeer bedenkelijk is.

— Hij is dood, zei Landek. Een uur geleden heb ik bericht gekregen. De man was oud, en vroeger was hij heel verdienstelijk. In den laatsten tijd deed hij niet veel.

— Er zullen nu een aantal betrekkingen open komen, Landek: Provincialen, hoogheerraad, regent van dit en van dat, curator. . . .

— Ja; en men noemt reeds candidaten, natuurlijk. Weet je wie er voor de Provincialen genoemd wordt?

— Neen.

— Ik! . . . Het is misschien onbescheiden en voorbarig; maar ik zeg het je franchement. En ik wil het zijn ook, al is 't alleen omdat mijn vader het was. Je mag wel weten wie mijn zegsman is: notaris Molvink. Die kent de kaart van het land.

— Van Steurveld was liberaal, bracht mijnheer Simon in 't midden.

— Hij heette liberaal. Ik niet!... Van de zoogenaamde liberalen moet ik het in 't algemeen niet hebben. Ik heb er wel enkelen natuurlijk; maar ik verwacht mijn candidatuur en mijn steun van de andere partijen. Wat denk je er van, Simon?

— Ik denk er van, als zoogenaamd anti-revolutionairen en katholieken weer samengaan, dat zij een liberalen candidaat kunnen weren.

— Dat geloof ik ook. En notaris Molvink is een man dien ik vertrouw. Hij zal mij geen dwaas figuur laten maken. En wat nu de beide vereenigde partijen betreft, ik durf zeggen dat de anti-revolutionairen groote verplichting aan mij hebben. Niet alleen tel ik onder hen vele vrienden, maar ik heb, als 't noodig was, mijn partij altijd trouw gediend, en handen vol geld gegeven voor dit en voor dat. En de oprichting vooral van bijzondere scholen kost veel. Ik kan het zeggen zonder eenige grootspraak: Landek stond op alle lijsten bovenaan. En niet alleen hier, ook elders is mijn beurs geopend geweest, wijder somtijds dan uit een financieel oogpunt wel raadzaam was. Maar wat wil je?... Noblesse oblige! Alleen voor de Vrije Universiteit heb ik, toen mij geld gevraagd werd, geweigerd, omdat mijn eigen zoon *hier* studeert. Men moet consequent zijn; want overigens...

— Hadt je je ook daar een toegangspas kunnen koopen, dacht Simon; maar hij zeide het niet, en verklaarde alleen:

— De anti-revolutionairen zullen op je hand zijn.

— En de katholieken? liet de ander er terstond op volgen.

— Je weet: velen gehoorzamen aan hooger bevel. Wat mij betreft, mij heb je van ganscher harte. Maar denk er aan: jouw partij heeft ook haar paus.

De heer Landek begon na deze woorden door de kamer te loopen, zonder te spreken, diep nadenkend. Hij werd door zijn vriend, die een teeder punt scheen aangeraakt te hebben, nauwkeurig gadegeklagen, en eindelijk gaf hij, met een kwalijk onderdrukten zucht, als zijn meening te kennen:

— Wij moeten dan maar dadelijk werk van de zaak maken, Simon, om anderen vóór te zijn!... Als jij eens voor me naar den bisschop ging!...

— Ik wil overal voor je heengaan, al was 't naar Rome; maar laten we eerst wachten tot aan onzen vriend van Steurveld de laatste aardsche eer bewezen is. Dan ben ik tot je dienst.

— Onze belangen op politiek gebied gaan samen, Simon. Wij bestrijden een gemeenschappelijken vijand.

— Wij verlangen beiden godsdienst op de school: ieder onze eigen godsdienst, die ons elkander doet verketteren... Wil je koffie of een pousje? Ik heb likeuren van een goed kantoor.

— Dank je. Ik heb al een puntje Chartreuse gebruikt. En ik heb thuis nog gewichtige besognes. Tot ziens dus!

— Nu, je kunt op me rekenen, amice. Maar... je moet nog een beetje geduld hebben. Adieu!

De heer Landek ging heen, door zijn vriend tot aan de voordeur uitgeleid.

VIERDE HOOFDSTUK.

De Geestverwanten.

Bij zijn tehuiskomst vond de baron twee menschen die op hem wachtten: de heeren Theodorus Johannes Kippeveer en Govert Jan Memmeling. De eerste was korenkooper, en ouderling bij de Nederduitsch Hervormde Gemeente; de tweede was diaken, boekhouder bij de bank van leening, en medewerker voor het stedelijk nieuws aan het plaatselijk weekblad „de Burgervriend.” De heer Landek, die hen in de spreekkamer vond en zelf ook ouderling was, sprak hen aan als broeders, en nam hen mee naar een achterkamer, nadat hij hen eerst hartelijk de hand gedrukt had. De heeren vlijden zich met zeker welbehagen en groote gemeenzaamheid in de gemakkelijke stoelen die daar stonden, en hoorden tevens met voldoening dat de heer Landek den huisknecht een karaf wijn bestelde.

Kippeveer, met zijn deftig, kwabbig, gladgeschoren gezicht, zijn eerwaardig grijs hoofdhaar, dat pas met zorg gewaterd en gekamd bleek te zijn, en zijn lange glibberige zwart lakensche jas, nam het eerst het woord.

— U weet, baron, dat mijnheer van Steurveld dood is, zei hij. Ach ja! Wij willen hopen dat hij naar de goede gewesten gegaan is. Er is nu een vacature in de Provinciale Staten.

— Die plaats moet door een der onzen vervuld worden! viel de diaken den ouderling snel in de rede, om hem met het gewichtige aanbod vóór te zijn. Baron, wij wilden u vragen of u, ter wille van het heil van ons Christenvolk....

— Lid van de Pro... voegde Kippeveer er gauw bij.

— Van de Staten zoudt willen worden, vulde Memmeling terstond aan, zoodat hij den ander het heele woord voor was.

— U waart sedert lang de aangewezen persoon, zei Kippeveer. Wij kennen de wenschen van onze medeburgers, de behoeften van den Staat....

— En van de kerke Christi! voegde Memmeling er weer bij, die zijn wijnglas daarop tot den bodem leeg dronk.

— Vrienden, sprak mijnheer Landek met groote voldoening, gij-

lieden zijt hartelijk, ijverig voor de goede zaak, bevorderaars van waarheid en vrede.

— Maar ook het zwaard wil ik aanbrengen! zei Govert Jan Memmeling. Men zal mij ten allen ure vaardig vinden om te strijden.

— Uw ijver, uw toewijding zijn mij bekend, beste Govert Jan, sprak de baron zeer gemeenzaam tot den boekhouder. Maar laat ons vooreerst nog zwijgen over de gewichtige plannen die gij be-raamt. De heer van Steurveld is pas zeer kort geleden heengegaan; zijn lichaam liet hij hier nog onder ons achter.

— Maar wat is zijn aardsch hulsel, baron, tegenover onze zaak! riep Memmeling uit, terwijl hij een schuinen blik op zijn leeg glas wierp. Zoodra mogelijk wenschte ik reeds een kort woord over uw candidatuur los te laten in „de Burgervriend”. Wij moeten anderen vóór zijn.

— Mijnheer van Tuiningen hoeft geen anderen te vreezen, ver-klaarde Kippeveer. Ik geloof immers dat aan de aangewezenheid des persoons hier niet te twifelen valt; en wat verordineerd is. . . .

— Kan niettemin bestreden worden, viel Memmeling weer in de rede. Wij moeten ons de lendenen omgorden, Kippeveer. Denk er aan: er is een Satan die ons en onze heilige zaak voortdurend om-ringt; en ik, wat mij betreft, ik ben van plan te strijden aan de spits van onze legerscharen en het hulkske van ons heil mede te loodsen in de goede haven.

— Nu, natuurlijk, iedereen, ik ook! verzekerde Kippeveer. Ons Christenvolk heeft veel te groote verplichtingen aan den baron om deszelfs verdiensten thans niet openlijk, gelijk betamelijk is en wezen zal, te erkennen ter genoegdoening.

Toen de man deze woorden gesproken had, stak hij zijn handen naar zijn glas uit, en de baron greep de wijnkaraf en schonk de beide broeders weer in, zonder dat hij zelf nochtans zijn glas aan-vulde — wat Memmeling eenigszins hinderde.

— U drinkt 's middags wijn aan tafel, baron, en wij water, zei Memmeling. Daarom is een teug wijns een kleine verheuging voor ons. Daar is onderscheid. Wij erkennen uw hoogen stand, uw meer-derheid. En toch gaan wij weer gelijk op, waar het de begeeringe des heils betreft voor onze gemeenschappelijke belangen. Laten wij dus niet van u vragen als dienaren, maar thans van u eischen. . . als broeders, dat gij u voor onze zaak beschikbaar stelt.

— En wij waarborgen u dat allen die zich onder onze banier scharen, . . . begon Kippeveer.

— Onder onze heilbanier scharen, vervolgde Memmeling, . . . dat zij zullen medewerken om het recht eindelijk over het onrecht te doen zegepralen. Want om recht roepen wij en schreeuwen wij! De liberalisten, die in de Gehenna die zij Openbare School noemen het Heidendom onder onze door God gegeven kinderkins doen pre-

diken, zullen voor het vurig zwaard Sions bezwijken. Twaalf miljoen, edele heer baron, nemen zij voor dat hemelgerend euvel jaarlijks wederrechtelijk uit de Staatskas. Maar dat zal ons uitverkoren volk niet langer dulden! De dag naakt! De stembussen zullen galmen en kreunen als de bazuinen van Jericho. En dan vallen de muren van de ontucht-beschermers, van de „gouden“ lancet-beminnaars, van de pokstof-aanbidders.

— Van de smetstof-aanbidders, Govert Jan, verbeterde Kippeveer.

— Zeer juist! beaamde de woordvoerder tot Kippeveers groote voldoening. De liberalistische Moloch vervolgt het uitverkoren schepsel Gods beide naar ziel en lichaam. Onze kinderkens, onze bloemkens, dwingt hij om pokstof en smetstof in de aderen op te nemen en neutraal onderwijs in het gevezelte der ziel. Maar gelukkig, baron, daar zijn er nog aan de spitse der natie, onder onze edellieden, die ons, arme schapen, in bescherming nemen. U zult onze voorvechter, onze Simson zijn. Ja baron! Ja, ja, ja! Onze voorvechter!

— Maar beste Memmeling, niet met woorden, ook met daden,... begon de heer Landek.

— Daden zullen er zijn, baron. Wees niet versaagd. Gij zult komen waar wij u wenschen; want wij zullen u er heen dragen op de vleugelen des gebeds.

De heer van den huize keek, niettegenstaande al die verzekeringen van toewijding, gramstorig. Govert Jan had hem in de rede gevallen. Daar was hij gevoelig over; en Govert Jan bevochtigde zijn geestdriftige woorden ook al te rijkelijk met speeksel, zoodat de edelman eerst ongemerkt de hand op zijn glas gehouden, daarna de hand pijnlijk teruggetrokken had, en eindelijk langzamerhand achteruit schoof.

Thans, zoodra de spreker even zweeg, stond de baron, die aan het onderhoud geen einde voorzag, op, en zeide met een hoffelijk gebaar:

— Ge moet mij niet kwalijk nemen, vrienden, maar ik heb straks een conferentie....

— *Mogen* we uw candidatuur stellen? vroeg Kippeveer.

— Nog niet. Ik ben u uitermate verplicht; maar ik mag nog geen *ja* zeggen.

— Overigens hoeft u de zaak volstrekt geen bekommernis te baren, verzekerde Memmeling, die een rood hoofd had van het drukke spreken. Met uw verlof neem ik zeer veel op mij: strooibiljetten bezorgen; kiezerslijsten afschrijven; advertenties plaatsen; en peuteren, baron, peuteren, waar het moet; ja baron, ik noem een kat een kat, ik zeg *peuteren!*

Kippeveer keek zijn metgezel met ontzag en waardeering aan, en vestigde toen een blik, waaruit een bevestigend getuigenis sprak, op den „aangewezen candidaat.”

— Nu, alles te zijner tijd, vrienden. Ik zie u nog; ik laat u wel uitnoodigen hier te komen, als gij het vergunt, zei de baron, wiens toon van spreken te kennen gaf dat hij aan het gesprek een einde wenschte te maken.

Hierop volgde het afscheid nemen, dat aan de tochtdeur van de vestibule nog eens herhaald werd. De edelman drukte Govert Jan Memmeling nogmaals de klamme hand, en met een welmeenend „Het goede, baron!” scheidden de bezoekers, om door Vlak, den hofmeester, uitgelaten te worden.

De zoon van den huize kwam juist van de trap af en was van het afscheid getuige. Zijn vader volgde hem in de huiskamer, nadat hij Vlak last gegeven had het raam van de kamer die hij pas verlaten had, open te zetten.

— Mijn hoofd loopt om! riep de vader, zoodra hij met zijn zoon alleen was. Mijn hoofd loopt om, Otto! . . . Men wil mij lid van de Staten maken. De eenen komen bij me namens den kerkeraad; en anderen willen weer voor me naar den bisschop gaan. Van alle kanten medewerking en waardeering. Nu, je grootvader was ook lid van de Staten; jij kunt het ook worden.

— En hebt u dan de candidatuur al aangenomen, vader?

— Nog niet. Men dringt wel ten sterkste aan en jaagt mij, als 't ware, in den hoek. Maar ik wil eerst, ter wille van de organisatie en discipline, het gevoelen inwinnen van het groote hoofd onzer partij. Het zou inderdaad onheusch zijn als mijn candidatuur gesteld werd zonder zijn voorkennis!

— Nu, ik hoop er alles goeds van, zei de zoon.

— Maar spreek er niet over, Otto. Ik zie, je bent gereed om uit te gaan. Waar wil je naar toe?

— Ik was van middag op de Kroeg, vader . . .

— Gebruik toch dat triviale woord niet, jongen! Die jonge luitnants doen dat bij ons ook. Ik haat ze er om; want ze toonen waar ze thuis hooren! . . . Als je geen sociëteit wil zeggen, zeg dan club.

— Als ik dat deed werd ik er uitgesmeten, papa! . . . Enfin, ik sprak van middag Piet Mor. Die vroeg of ik van avond bij hem kwam.

— Mor? Wat is dat voor een familie?

— Zijn vader heet eigenlijk Moreelse, en is ergens dokter of dominee of burgemeester op een dorp in Gelderland of Overijsel. Dat is al wat ik er van weet. Wij noemen den zoon gewoonlijk maar Mor, bij verkorting.

— Maar kun je inderdaad wel met hem omgaan?

— Hij is redacteur van den Almanak! Ik zal misschien wat schrijven, en nu . . .

— Goed! Ga . . . Dat je wat aan de letteren doet, approbeer ik.

Maar wees gekuischt. Je bent edelman!... En als je wat schrijft, zullen we eerst mijnheer Beets vragen om het na te zien.

— Maar pa, die zou wellicht...

— We zullen eerst mijnheer Beets vragen! Als die het goedkeurt, kun je het laten drukken.

— Maar pa, mijnheer Beets is zoo moeielijk voor zijn eigen werk. Verbeeld u... wat hij zelf vroeger...

— Een uiterst welwillend man!

— Maar hij is geen redacteur!

— Hoor eens, Otto, je bent minderjarig: ook op litterair gebied. En de man dien ik noemde doet mij gaarne een genoegen.

— Maar als u dan mijnheer Beets eens vroeg om zelf wat voor mij te schrijven?

— Asjebliedt geen gekheid! Als jij bij dien heer Moreelse gaat, en als hij een fatsoenlijk man is, kun je hem wel eens vragen... op een soupetje b. v. Waar woont die mijnheer?

— Bij Kippeveer.

— Zoo? Nu, we zullen tot twaalf uur voor je opblijven. Vraag hem dus maar eens, en zeg dat ik ook inteeken op den Almanak, desnoods voor meer dan één exemplaar. Het zal me genoegen doen als je er in schrijft; maar je weet het, mits een bevoegde autoriteit het probeert.

— Maar mijnheer Beets zou wat hij vroeger zelf in den Almanak schreef nu misschien ook niet meer goedkeuren.

— Zeer juist! De tijden zijn veranderd, Otto!... Als jij een stuk in den Almanak schrijft dat de goedkeuring van mijnheer Beets wegdraagt, bestel ik vijf en twintig prachtbanden en die geef ik cadeau aan vrienden en familie. Ik wensch je dus veel succes. Bonsoir!

V I J F D E H O O F D S T U K.

Redactievergadering.

In het diepst geheim had Otto Landek een stuk geschreven met bestemming voor den Almanak. Hij had het stuk ingezonden, en tot zijn groote voldoening, drie dagen na zijn ontbijt bij Tjeerd Sixma, op het aanplakbord op „de Kroeg” gelezen dat het aangenomen was en dat hij verzocht werd zijn naam bij de Redactie bekend te maken. Dit had hij gedaan, en daarna was hij door Piet Moreelse uitgenoodigd op een redactievergadering te verschijnen, omdat de commissie een kleine verandering in zijn stuk wenschte

voor te stellen. Die vergadering zou bij Moreelse zelf gehouden worden, en op het vastgestelde uur, om halftien, verscheen de pas ontdekte auteur dan ook voor de woning van mijnheer Kippeveer, die de onderscheiding genoot den secretaris der redactie te herbergen.

De dochter van den huize, Mientje, een aankomend meisje, opende de voordeur.

— Hoogwelgeboren heer! zei ze, toen ze Otto herkende, en ze liep terstond den winkel door, waarin een kleinhandel in granen gedreven werd, naar achteren, en tikte op het groote raam dat de woonkamer van den winkel scheidde.

— Moe! Va! riep ze, daar is jonker Landek.

Deze aankondiging werkte verbijsterend; want de heer des huizes was in de meening dat het bezoek hem gold. Hij sprong op, en voor zooveel een paar groote versleten pantoffels die hij aanhad, het toelieten, repte hij zich naar voren, terwijl zijn vrouw, op een veelbeteekenenden blik van hem, allerlei rommel die op tafel lag in haar voorschoot schrobbelde en toen in een kastje van de vensterbank liet vallen.

— Jonker, zei Kippeveer buigend, — zeer verrast, aangenaam verrast! Treed binnen, asjeblijft. U is zeer welkom. Zoo even nog was ik bij mijnheer uw papa, en na het onderhoud dat ik met den waardigen man gevoerd heb, zou het eenigszins vreemd kunnen lijken dat ik hier nu zoo rustig op mijn pantoffeltjes zit, indien ik u niet zeide dat er heeren boven waren. Mijnheer heeft gasten (Kippeveer wierp hierbij een blik op borden en glazen en trommels die in een hoek van het vertrek gereed stonden) — en dan heeft mijn vrouw maar liever dat ik haar gezelschap houd.

Terwijl de man zoo sprak, had hij Otto Landek, die terstond begroet werd door een hondje, dat onder den leegen stoel van Mientje uitschoot en hevig begon te keffen, naar de huiskamer begeleid.

— Betsie, zei Kippeveer tegen zijn vrouw, mag ik u een jong edelman voorstellen? Ik heb u immers pas gezegd dat ik bij zijn geachten vader een glas wijn gedronken heb? — Bont, hou je stil!

— Hij heet Bont, mijnheer, zei de juffrouw. Hij *is* ook bont!

— En hij *maakt* het bont, voegde Kippeveer er bij. Hou je stil, diertjelief! Ik weet wel hoe dat komt, jonker! Dat komt omdat u zelf honden hebt. Dat ruikt ie. Hij is jaloersch!

Maar de hond viel nog heviger uit, vooral toen juffrouw Kippeveer den aan haar voorgestelde de hand gaf.

— Mientje, zei Kippeveer nu tegen zijn dochter, het is jouw schuld. Jij kunt hem sussen. Naar jou luistert ie.

— Ja, zei Mientje, dat kan ik ook!

Maar ze deed niets; want ze stond met de zwarte kat op haar armen, die zich bij haar verscholen had, achter haar moeder.

— Doe het dan! snauwde de moeder haar toe.

Toen smeed ze de kat boven op den hond, zoodat het dier van blaffen tot janken overging en de kamer uitvluchtte.

— Jezes nog toe! Nou smijt ze Frits weer op Bont! riep juffrouw Kippeveer. Mijnheer, 't is zoo'n ondeugend nest! Maar ga zitten, asjeblijft.

— Zoo zal het bij de aanstaande verkiezingen ook gaan, zei Kippeveer —: hond en kat! Maar uw papa *komt* er, jonker! Daar sta ik voor in. De reden van uw vriendelijk bezoek kan ik eenigszins gissen, en als u mij alleen wilt spreken. . . .

— Dankje! zei Otto, die met zijn houding zeer verlegen was. Ik kom om mijnheer Moreelse!

En hij reikte Kippeveer een kaartje over, dat hij inmiddels uit zijn brieven tasch gehaald had.

— Saar! riep Kippeveer, breng dat kaartje eens boven. Ga zoo lang zitten, jonker!

Maar Saar was er niet, en Otto had nog ter nauwernood plaats genomen op den stoel die Kippeveer hem aanbood, toen in de gang het gevecht tusschen hond en kat weer begon.

— Dat doet *zij* weer! riep juffrouw Betsie, en ze vloog de gang in en deelde daar haar dochter zulk een duchtigen oorveeg toe dat ze hevig begon te gillen.

— Zal dat gedonderjaag daar beneden nooit ophouden? klonk het boven van de trap.

— Breng dat kaartje boven! riep juffrouw Betsie tegen haar dochter.

— Neen leelijkert, je slaat me! zei het meisje. Toe maar, Bont! Help me maar!

Het hondje trok werkelijk partij tegen de vrouw die geslagen had en viel hevig tegen haar uit.

— Wat zit jij hier in een gekke rommel, Landek! sprak dezelfde stem op eens die boven van de trap geroepen had.

Otto Landek, die met zijn hoed in de handen het huiselijk tooneel zat aan te staren, sprong verschrikt op.

— Ik wou me laten aandienen, zei hij; maar dat meisje is onwillig.

— Wat bliksem, loop de trap op! Wat heb jij met dat volk te maken! Je stelt je aan als een groen! . . . Mijnheer Kippeveer, ik ben president van de Redactie, en ik verzoek je dat je ons niet stoort, of we maken melding van je huiselijke gevechten in het verslag.

— Maar mijnheer Straten. . . .

— En je mishandelt ook je dochter niet meer! Want weet je wel, mijnheer de korenkooper, wien je daar bij je hebt?

— O ja mijnheer, zei de man uit de hoogte. Ik ken jonker Landek, en zijn papa ook. Van avond sprak ik den baron nog. Hij is een zeer welwillend man.

— Kippeveer, vervolgde Straten, je weet niet wien je bij je hebt. Je hebt een auteur in je huiskamer, een schrijver, die hier studies maakt, en die je al lang in zijn hersens gefotografeerd heeft.

— Als ik en Bont en Frits er dan ook maar opkomen! riep Mientje, die in de kamerdeur verscheen.

— Ja, interessant meisje, zeer zeker! zei de president. Maar vergun me nu dat ik uw huisvriend meeneem. Kom Landek, we wachten op je!

— Mijn hemel, wat voer je uit? riep de redactiecommissie, die boven op de trap had staan luisteren, toen de beide jongelui op het portaal kwamen.

— Goeden avond, heeren, zei Landek. Niets voer ik uit. Ze maken daar beneden een scène. Mientje, Frits, Bont, Betsie, en hoe ze meer heeten, zijn het oneens en betrekken mij in hun geschil.

— En jij bestudeert ze! sprak Piet Moreelse. Dat is braaf! Ga zitten, vriend! Neem dat glas, gooi het om, en wees er van verzekerd dat ik me met je bezoek feliciteer.

— Laat mij dat doen, zei Straten, die den hamer in de hand nam. Jij bent secretaris.

— En gastheer!

— Dat zijn we ieder op zijn beurt: dus ook allemaal tegelijk.

— Ik feliciteer me met Landeks eerste bezoek, vooral nu hij door de Muzen bij mij geïntroduceerd wordt.

— Mooie muzen, daar beneden! meende Otto Landek.

— Heeren, zei Straten, stilte asjeblijft. Mijnheer Landek, 't is de Redactie aangenaam dat ze het stuk over Baden-Baden kan plaatsnemen. Het zal ook uw naam weldra in een biografisch woordenboek doen prijken.

— Maar met je verlof, zei Landek, ik wilde er mijn naam liever niet onder hebben.

— Dat kunt u gedaan krijgen zooals u wilt, mijnheer Landek, hernam de president. Verdichte namen zijn voor ons jaarboekje nog wel zoo interessant. Als ik u het oordeel van de commissie nu eens nader zeggen mag en zoowel schaduw- als lichtzijden noemen, dan moet ik u mededeelen dat uw stuk verraadt dat u veel gereisd hebt.

— Die herinneringen aan Brussel, Parijs, den Harz, Thüringen, zei een der redacteuren, zijn...

— Ik ben hier thans namens de commissie aan het woord, vervolgde Straten. U hebt veel gereisd en veel gelezen, mijnheer Landek; dat bewijzen de citaten. Maar daardoor is er ook weinig eenheid in uw stuk. U zijt van den hak op den tak gesprongen. Sommige bizonderheden zouden naar ons inzien weggelaten kunnen worden, b. v. wat de rijtuigen kosten en hoe laat de open tafels beginnen en wat de mooiste wandelwegen zijn; want die snorrepijperij vindt men in ieder reisboek, en een reisbeschrijving met

zulke gegevens kan een handig faisseur thuis wel maken zonder dat hij er iets van gezien heeft. Daarentegen zou het ons gewenscht voorkomen als u uw stuk op een paar andere punten wat wildet uitbreiden. Daartoe lehoort het bal in de koerzaal en die scène bij de wedrennen. U moest dat combineeren. Dezelfde mijnheer die dat gevalletje heeft in de balzaal moet ook de ontmoeting hebben op de wedrennen — met dezelfde dame — en die mijnheer moet uzelf zijn.

— Ik dank je, zei Landek.

— Waarom niet?

— Ik wil graag veranderingen maken, maar zelf een rol spelen! . . .

— Ho ho! Dat is juist het geheim van 't métier; want dat boezemt veel meer belangstelling in. Zeg: *ik* dee dit, en *ik* dee dat. Dan gelooven de menschen dat het waar is, en dan schrijf je tevens vanzelf natuurlijker. En láát ze maar gelooven dat je de avonturen zelf beleefd hebt! . . . Een auteur moet daar niet voor terugschrikken.

— Ja, zei Piet, wien Landek met zijn oogen raadpleegde: 't is volkomen waar! Als je je naam er niet onder zet, lij je er niets mee. Wij bewaren het geheim, natuurlijk; en we nemen de verantwoordelijkheid op ons — voor de geteekende stukken ook. Wat wil je meer? . . . Praeses, mag ik eens even het woord? Namelijk over sommige uitdrukkingen, die wat meer modern moesten worden, — omdat dit een denkbeeld van *mij* is.

— Meent u dat u het beter zal zeggen dan ik?

— Ja mijnheer de voorzitter: u is zoo schrikkelijk officieel, en vooral in dit geval. . . Kijk eens, Landek, je stuk zou er zeer door winnen als je er wat meer naturalisme doorheen kanesde; want dit is nu eenmaal toon. We hebben er op de vergaderingen lang en breed over gesproken, en ik heb mijn pleit gewonnen. Het kan gerust; want in het Fransch lezen onze lui die dingen toch ook.

— Maar de dames? . . . vroeg Landek.

— Juist! zei de president. Ik beweer dat we dan al op de eerste bladzijde moeten beginnen, en het portret van professor Boorman moeten plaatsen in Adamskostuum.

— We plaatsen hem niet als mensch, maar als professor; en daarom kleedt hij zich professoraal aan, hernam Moreelse. Maar in elk geval, het beginsel is uitgemaakt. En Ot Landeks stuk zal époque maken wanneer hij zelf met de paardrijdster danst in de koerzaal; waarbij hij kan beschrijven hoe en waar ze zweet.

— Met geuren en kleuren! zei jonker Schimmelduit.

— Natuurlijk! Dan volgt het naar huis brengen; maar in plaats dat je aan de deur afscheid neemt, ga je mee naar binnen. Daar vin-jeden Poolschen graaf. En met *dien* man nu ga je de weddenschap aan die hij, volgens jouw inkleeding, den volgenden dag met den Engelschman heeft. Intusschen kun je van die meid — hoe heet ze ook weer? . . . Leo! — alles beschrijven. Je kunt ze laten flik-

flippen en schimpdrillen en wat je meer verkiest. Dan komen de races. Die zijn goed door je geteekend. Het publiek, de geheele mise-en-scène van Iffersheim, enfin, alles is met chic gedaan. Als we meer plaats hadden, hadt je hier wat breedvoeriger kunnen zijn. Vooral de geur van menschen en dieren en de kleur van lippen en nagels bij een wedren in den zomer zijn aantrekkelijk om te beschrijven. Dus dat laat je zoo, en je komt aan de weddenschap. Jij bent de man die haar wint. Als je het geld in den zak steekt, bliksemt die meid van het paard. En dat laat je maar niet zoo met een sisser afloopen, zooals je nu gedaan hebt, maar je laat haar lekker drilbilen, of zoo iets, en onderzoekt haar met den dokter of ze ook ergens een breuk heeft, waarbij je ongenadig staat te liklippen. Dan volgt de scène met je nichtje. Inmiddels komt Léo weer bij, en met haar ga je er van door. Daar is wat van te maken! Vin-je niet?

— Bravo! riepen er een paar.

— Schrijf zelf zoo'n ding, Piet! zei de president.

— Hoor eens, Straatje, ik kan wel aardig praten, maar niet schrijven, als zoo velen, — gelukkig! Want waar zou het heen?! Iets wetenschappelijks zou ik op papier kunnen brengen, en een verslag ook; dat heb je gemerkt, mederedacteurs! — maar ik zie geen kans om met mijn pen te fantaseeren. Onder ons gezegd: al twee jaar lang heb ik op een anders naam stukken in den Almanak gehad; maar ze hebben in 't minst geen opgang gemaakt. Mijn aardigheden kwamen volstrekt niet uit, en je weet het: ik kan toch door de bank zoo grappig zijn.

— Ik verzoek den secretaris niet af te dwalen, zei de president met een hamerslag.

— Je hebt me zelf aan den gang gemaakt, hernam Moreelse. Nu, kort en goed, ik heb mijn gevoelen — en ik vertrouw ook *uw* gevoelen, mijne heeren — gezegd.

— Het gevoelen van de meerderheid ten minste, hernam de voorzitter; en indien mijnheer Landek er toe besluiten kon zijn stuk in dien geest te wijzigen . . .

Otto Landek bleef zwijgend en blozend zitten en dronk zijn glas uit, om toch wát te doen.

— Je weet nu wel wat we bedoelen, zei Moreelse.

— Het plan lacht me toe, verklaarde Otto eindelijk.

— 't Is subliem, sprak Moreelse weer. Je zult lauweren oogsten, kereltje, en misschien al spoedig kunnen optreden als redacteur van een nieuw tijdschrift. Wie is die onbekende? zal men ons vragen. Ieder gist. Jij kijkt de kat uit den boom; en als je het tijd acht, hef je het geheim op. Het jeugdige génie dat in den Almanak over Baden-Baden schrijft is Ot Landek! roept men eindelijk. Dan ben je klaar! Meer hoeft iemand als jij niet te wenschen. *Ik* moet later ouwe wijven kiezen trekken en booze zweren uitknijpen. Maar

jij kunt in de maatschappij ruimschoots volstaan met auteursroem en litténaire wierookbranders. Mogen we ons zelven en jou dus feliciteeren? Neem je ons denkbeeld aan?

— Nu ja, ik zal het probeeren, zei Landek.

— Fiat! sprak de president. Maar je moet je haasten; want het voorwerk is al afgedrukt. Daar ga je dan!

— Merci! zei Landek, die met de anderen klonk. Ik zal mijn best doen, en ik dank voor de adviezen. En nu wensch ik de heeren . . .

— Neen, je wensch nog niets! riep Moreelse. Je blijft hier een broodje eten. Er is kans dat je het volgende jaar ook in de Redactie zit, en je moet dus zien hoe het gaat.

— We hebben wel geen geheimen, maar verzoeken toch geheimhouding, zei de president. Op die conditie zal je tegenwoordigheid ons zeer aangenaam zijn.

— Een deftige voorzitter! merkte Moreelse op.

— Tweede Kamer in spe! riep Kees Pijnvliet. Deftiger dan de plattelands-kiezentrekker.

— Stilte! verzocht Straten. We moeten nog meer doen. Ik krijg honger. Heeft de secretaris den schrijver van dat stuk over het spiritisme opgeroepen?

— Ja, zei Moreelse.

— En waarom zou hij dan niets van zich laten hooren?

— Dat wee *ik* wel, hernam de gastheer. Hij zal zóó hier verschijnen. Het stuk is dus aangenomen?

— Ja, zei de president, 't is heel intéressant. Aforismen over het spiritisme! De kerel schijnt er veel van te weten. Hij is beknopt en zakelijk.

— Nu, sprak Moreelse, ik zal hem halen. Zet een glas wijn voor hem klaar!

Er werd een schoon glas ingeschonken, en Piet Mor verwijderde zich. Een oogenblik later werd er op de kamerdeur geklopt, en er verscheen iemand in een wit laken gehuld, die terstond naar de tafel stapte en het gereedstaande glas uitdronk. Daarna ging hij weer heen, en iets later trad Piet Mor de kamer weer binnen.

— Wat is dat voor een flauwiteit? vroeg de president.

— Hoe bedoelt u dat, mijnheer de voorzitter?

— Wie was die man van zoeven?

— *Die geest* wil u zeggen! . . . Die geest was ik, mijnheer. En ik, Piet Moreelse, ben ook de schrijver van de Aforismen. Was mijn handelwijze niet waardig en komisch? Houdt zij geen gelijken tred met mijn talent?

— Nu Piet, leg niet te donderjagen! zei de voorzitter. Ben jij de schrijver van dat stuk?

— De keuze van uw plastisch-teekenende woorden is minder

gelukkig, praeses! sprak Piet zoo deftig mogelijk. Zou iemand die als geest verschijnt . . . donderjagen?

— Nu ja, goed, 't stuk is dus van jou, hè? Het is aangenomen! Verder heb ik er me gelukkig niet mee te bemoeien. Jij zorgt voor de proeven, — en hiermede hebben we voor van avond afgehandeld. Heeft er iemand nog iets?

— Jawel praeses, zei Pijnvliet. Ik wenschte onzen ab-actis te feliciteeren met zijn, door ons pas ontdekt, talent. Niemand van ons wist, geloof ik, dat hij aan spiritisme deed, en giste evenmin dat hij de schrijver van dat stuk was.

— Och, sprak de president, hij heeft natuurlijk de boeken van Allan Kardec geraadpleegd, en er het een en ander uitgehaald.

— De werken van Allan Kardec zijn mij reeds jaren lang bekend, zei Moreelse; want het spiritisme is niet nieuw voor me, al heb ik er tot heden tegen jullie nooit over gesproken. Ik heb niet op de groote trom geslagen, maar zeer stilletjes heengedaan; en zoo zijn er 's avonds, als ik alleen was, dikwijls geesten bij mij gekomen.

— Dat is sterk! zei Otto Landek. Zonder tusschenkomst dus?

— Door het fluïdum natuurlijk! verklaarde Moreelse. Zij spraken niet en waren niet zichtbaar, maar waren alleen in een flauwen lichtenden nevel gehuld en inspireerden me. En zoo komt het zeker ook dat het schrijven van mijn Aforismen me geen inspanning en geen nadenken gekost heeft. Als door een geestenhand bestuurd, vloog mijn pen over 't papier.

— Maar dan ben je een zeer sterk medium, Moreelse! riep Otto Landek, die den spreker met bewondering aanstaarde. Dan zul je gezocht worden, als het bekend wordt.

— Best mogelijk! was het antwoord. Maar het is voor mij voldoende wanneer ik een medium voor mezelf ben.

— Dat is zeker ook de beste weg, sprak Ot Landek, om je zelve in spiritistischen geest op te voeden en te volmaken en een groote hoogte te bereiken.

— Hoor eens, zei Kees Pijnvliet, ik geloof er niets van; maar het stuk is goed geschreven, en ik acht het wel aardig als er onder onze lui eens wat van bekend wordt. Ik acht het ook in het belang van mijn ploert, die meubelmaker is.

— Als de lui dat stuk van Piet gelezen hebben, zul je spoedig geen stoel of tafel meer bruikbaar vinden, verklaarde Schimmelduit; want de zaak zal overdreven worden; maar het is toch onbetwistbaar dat er met hypnotisme, mesmerisme, braidisme, electrobiologie, en dierlijk magnetisme niet te spotten valt. Er zijn zooveel feiten en zooveel perversi's, van Cagliostro en Jozef Balsamo af tot op den hui. . . .

— Mijnheer Schimmelduit, mag ik u opmerkzaam maken dat dit

onderwerp thans niet aan de orde is, zei de president met een hamerslag. Wil je er een lezing over houden op een dispuut, of straks aan het soup...

— Praeses, uw werkzaamheden bepalen zich tot het leiden der beraadslaging, hernam de spreker van zoeven. U hoeft mij hier in uw functie geen raad te geven.

— En ook niet vooruit te loopen, zei Moreelse, op mijn nabroodje, dat u met een veel te weidschen naam als soupee betitelt. Maar zelf hebt u straks gezegd: we hebben afgehandeld. Daarom komt mij uw interruptie van den vorigen spreker eenigszins ongemotiveerd voor.

— Stel dan een motie van afkeuring voor! zei de president.

— Ik wou dat je een motie van afkeuring over mijn wijn uitsprak, hernam de gastheer; want je douwt er je redactionairen neus weer verschrikkelijk in.

— Ik haal de schade weerom van den laatsten keer, bij mij, zei de voorzitter, die zijn glas weer inschonk.

— Kom lui, riep Schimmelduit, hebben we nog wat? Laten we nu eerst afhandelen!

— Ja, antwoordde Kees Pijnvliet, we hebben nog een heelen boel Varia noodig.

— Dat is waar! zei de secretaris. Nu, Ot Landek, jij kunt ons te pas komen; jij doet nogal sterk aan citaten.

— Als ik mijn citatenboek maar hier had! zei Otto.

— Ha, jeugdige génie, riep Piet Moreelse, weet jij ook al van de peperbus! Laat ik eens met je drinken, veelbelovend toekomstig novelist, die hier op mijn kast voor het eerst de littéraise wereld binnentreedt. Het volgend jaar ben jij ook lid van de Redactie; dat voorspel ik je; als je maar belooft dat je vaders keukenmeid het soupee voor ons klaar maakt. Jongen ja, je staat hier op den drempel van den tempel van je heerlijkheid. Denk maar eens aan ten Kate, Piet Paaltjens, Klikspaan!

— Hildebrand! voegde jonker Schimmelduit er bij.

— Ja, Hildebrand! herhaalde Moreelse. Je ziet aan die lui toch maar dat jonge kippen de beste eieren leggen!... Straat! — ik wil zeggen: president! — mag ik even het woord?... Zouden we daar niet eens een Varia op tappen?

— Neen, je moet die dooie kikkers niet uit de sloot halen! hernam Straten.

— Ze sprongen zoo vroolijk de wereld in,
En de ploerten die traptten ze dood!

riep Moreelse. Wacht eens, lui, hier heb ik er een! Op het collége van den Dul.

— Waaruit? vroeg Schimmelduit; want Kees Pijnvliet had ver-

schillende boeken van een hanger gekregen en rondgedeeld, waaruit de heeren thans aanhalingen zaten te zoeken.

— Uit Faust, antwoordde Moreelse.

— Jasses! riep de president. Faust is zoo vreeselijk afgezaagd, en daar kun je altijd wat uit vinden!

— Dat doet er niet toe! Den Dul moet wat hebben. Zijn collége is horribel taai, en hij is lastig bovendien.

— Nu, op vervelende colléges kun je in de oude jaargangen van andere corpsen genoeg opsnoeren, zei Pijnvliet. En den Dul is toch een goeie lummel. Maar we moeten den commissaris van politie een smeer geven over de laatste serenade, en professor Dumaer, die boos was omdat hij de trom ook niet voor zijn deur kreeg.

— En die familiaar weg van „de jongens” gesproken heeft, zei Straten. We moeten hem die pedanterie maar eens afleeren.

— Je kunt hem niet harder plagen dan wanneer je zegt dat hij vervelend collége geeft, omdat hij zich zelf zoo aardig vindt. Hier heb ik er een: „Und es war dabei ganz antediluvianisch trocken und langweilig,” — van Heine.

— Dat is niet eerlijk; want het is niet waar! sprak de president. Je weet dat we met de Génestets woorden het vuur openen:

De liefde zegt ook geestigheên
Die de arme zielen plagen;
Maar 't is tot nut van 't algemeen
En niet tot zelfbehagen.

— Maar laten we dan op zijn collége in Rhetorica zetten, sprak Moreelse:

Waar kan men zich een beter school praktiseeren
Dan deze, om aan de menschen het zwijgen te leeren?

Dat is van de „Schoolmeester.”

— Best! riepen er drie te gelijk; maar Otto Landek, die professor Dumaer goed kende, omdat de man een vriend van zijn vader was, zei:

— Ik vind het nogal hatelijk, en ook ongepast; want hij is wel pedant, maar niet vervelend.

— Hij begint al adviezen te geven! riep Moreelse. En het advies is goed. Als er iemand aftreedt, maken we Ottoland redacteur. We bewaren dezen dus voor een anderen Droogstoppel. Maar, hier heb ik er een. Die zal kunnen. Hij is van Reynard:

Mon humeur vive et satirique
Ne manquera pas de pratique;
Car il n'y manque pas de fous.

- Bravo! riepen er vier te gelijk.
- En hoe vin-jij het? vroeg Moreelse aan Landek.
- Erg geestig, zei Landek; en erg beleedigend.
- Moet ook! sprak de president:

De liefde zegt ook geestigheen
Die de arme zielen plagen.

— Joking decides great things,
Stronger and better oft than earnest can.

Dat is van den degelijken Milton! riep Piet Mor uit. En 't is waar! Hurrah for joking!

— Maar men moet toch ook denken aan het ridendo dicere! bracht Landek in 't midden.

— Hoor eens, Otto, zei Piet Mor, jij hebt een blanke ziel, zoo blank als de lever van een baars van drie pond; maar „il n'y manque pas de fous,” is gearresteerd. Wie heeft er nu nog meer wat?

— Ik! riep een stem.

De kamerdeur ging open. Tjeerd Sixma, overigens gekleed in zijn gewoon bont geruit pak, doch met een zwarten rok aan die hem veel te klein was, trad binnen.

— Mag ik het eerlid der Redactie welkom heeten! zei de president.

— En den eerewijn aanbieden! voegde de secretaris er bij.

— Hou je maar stil! zei Tjeerd. Zie ik er niet bespottelijk uit? Morgen moet ik namens den Senaat op condoléantie. En laatst na het bal van Minerva hebben die bengels mijn rok zoo begaaid dat ik hem niet meer aantrekken kan. Nu heb ik er een geleend van den Tijger; maar hij is me veel te nauw! Enfin, qu'y faire?... Jullie bent ook allemaal even mager! — Overigens ben ik gezond!... Zoo Landek, aangenaam je hier aan te treffen! Je bent zeker inzender?

Ieder zweeg.

— Ja, ik weet niet of ik als eerlid al of niet het recht heb die dingen te weten. 't Kan me ook niet schelen. Schei er nu maar gerust uit met de werkzaamheden; want het is bijna elf uren, en ik heb honger.

— Nu, zei de president, we waren juist van plan te sluiten. Heeft er iemand nog wat in 't midden te brengen?...Niemand?... Dan sluit ik de vergadering, en hoop de heeren heden over acht dagen bij Schimmel terug te zien.

— En ik bedank de heeren wel, zei Otto Landek, en ga eens gauw loopen!

— Ben je gek, kerel? 't Is hier veel te lollig! zei de gastheer.

— 't Is ook lollig! Ik amuseer me best, sprak Landek. Maar mijn ouwe heer wacht me.

— Hoe laat?

— Om twaalf uur.

— Nu ja, dan hebben we den tijd. Eerst eet je een broodje mee! noodigde Piet Mor. De ware gezelligheid begint nu pas.

Er werd door den gastheer gescheld. Wat vol was werd geleegd. De tafel werd van glazen, flesschen, boeken, papieren en plassen wijn ontdaan, en vervolgens werd er door Saar, de dienstbode van den huize, een helder maar versleten en door juffrouw Kippeveer zorgvuldig gestopt tafellaken overheen gespreid, waarna de welbekende Henri, de knecht van kok Reevers, met het warme eten voor den dag kwam: bouillon, gestoofde oesters, kippenpastei, gewreven aardappelen, terrine van wild, en chocolapudding — een lievelingskost van Tjeerd Sixma.

De tafel was spoedig gereed, vooral omdat de gasten mede hielpen opzetten en Saar geen bekoorlijkheden genoeg had om door hen van het werk gehouden te worden.

— Henri, je kunt wel gaan, zei de president tegen den knecht, toen de bouillon rondgediend was. Er valt niets te snijden of te hakken. De penningmeester zal je een pop uit de boetebus geven, en wat Saar onder de borden laat liggen is ook nog voor jou.

— Dan zal ik de heeren danken, zei Henri, die van Schimmelduit een gulden kreeg en heenging.

— Heb je geen Sauterne bij die oesters, Piet? vroeg Sixma.

— Is die rooje je niet goed genoeg? vroeg de gastheer.

— O ja, perfect. Een heerlijke wijn om den heelen avond door te drinken. Maar ik zie daar in den hoek, je wilt ons weer van alles door elkander schenken.

— Doe maar zachtjes heen, Six, zei Pijnvliet. Je moet morgen op condolérance! Maar wie is er eigenlijk dood?

— Mijnheer van Steurveld, lid van het collége van curatoren.

— Heer in den Hemel! Dan moeten we een ander hebben, herenam Pijnvliet. Wie zal dat worden?

— Mijnheer Landek van Tuiningen, de vader van dezen jongenheer, zei Sixma gulweg.

— Dus krijg jullie de serenade voor de deur! riep Moreelse uit. O wat een champoepel! O wat een feest! O wat een poepel!... Het heele Corps drinkt mee! Niet alleen binnen, maar ook buiten wordt gepresenteerd. Daar zorgt de zoon des huizes voor!

— Weet jij er iets van? vroeg Schimmelduit aan Otto Landek.

— Neen, zei Otto, natuurlijk niet!

— Mijnheer Landek krijgt bijna al de waardigheden van den overledene, vervolgde Sixma: ook het lidmaatschap van de Staten.

— Maar hoe kom jij van avond zoo aan al die politieke commérages, Six? vroeg Schimmelduit.

— In mijn kwaliteit van senaatslid zijn mij soms dingen bekend. . .

— Die aan je vriend den ijzerkooper en nieuwsrondventer ook bekend zijn, zei Moreelse. Ik ken je kanalen wel!

— Mijn kanalen zijn zóó goed dat ik met Otto Landek van Tuiningen drink op het te verwachten succes! riep Sixma, terwijl hij opstond en zijn glas ophief.

Otto had met een hoogen blos op zijn wangen toegeluisterd. Wat er gesproken werd, boezemde hem groot belang in, en hij gevoelde zich zeer gestreeld toen allen hun glas opnamen en met hem klonken. Die candidatuur van zijn vader, meende hij, was wel gemeend, en werd zeer gewenscht; anders zouden deze rondborstige jonge menschen er niet zooveel belangstelling in toonen.

Maar terstond daarop verloor hij een groot gedeelte van zijn begoocheling, toen de president zeide:

— Hoor eens, de almanak zal ook nog een necrologie van den overledene moeten hebben, en die zal er ook net in kunnen. Piet Mor, daar zul jij wel voor zorgen.

— Jawel, sprak Piet Mor. Ik heb den man wel niet gekend, maar des te beter. Geef maar eens een stuk papier aan, Kees, en een pen, — daar achter je. Luister, vrienden! Hij komt op een aparte bladzijde, met een rouwrandje er om. „Even voordat ons jaarboekje ter perse gelegd wordt, zien wij ons in de treurige noodzakelijkheid gebracht een rouwmare te vermelden, en wel het overlijden van een der curatoren onzer hoogeschool, den zeer geachten en eerbiedwaardigen” — hier volgen naam en titels! — „Wij behoeven niet te zeggen wat door de wetenschap en de kunst aan den ontslapene verloren wordt, en menig minder bedeelde” — zou hij veel weggegeven hebben? . . .

— Ben je bedonderd?

— „. . . zal den edelen burger met weemoed nastaren. Het is hier de plaats niet. . . .”

— Jawel, riep Sixma, schei maar uit! . . . Schoone borden! . . . Hei Saar, schoone borden! . . . Piet, laat borden komen, en zeur nu niet over dat cadaver! . . . De oude koning is dood, en laat ons nu liever aan den nieuwe denken. Ot Landek, ik hoop spoedig bij jullie aan huis te komen om onze opwachting te maken.

— En zal het bezoek van gelukwensching even welgemeend zijn als het bezoek van rouwbeklag? vroeg Otto enigszins scherp.

— Dat zul je aan onze woorden niet merken! antwoordde Sixma.

— En aan ons bakkes ook niet! voegde Piet Moreelse er bij. Wij leeren ons hier al vroeg oefenen in deze kleine maatschappij, jonge vriend. Dáárom zijn wij hier! Ik ben er ook van overtuigd dat zulke curatoren gaan en komen om Tjeerd Sixma te leeren,

hoe hij zijn compliment maken moet, zonder dat hij er iets van meent, voor 't geval dat later zijn dorpsdominee dood is.

— Grappig, hè! zei Sixma tegen Otto Landek, omdat hij zag dat de jonge student met aandacht en niet zonder verbazing naar dit gesprek luisterde.

— Interessant! was Landeks antwoord. En hij vond hetgeen hij hoorde zoo interessant dat hij verzuimde naar huis te gaan.

Om half een werd er bij Kippeveer gescheld. De man deed zelf de deur open, en vreesde reeds dat er nog meer studenten vóór zouden staan; want het was nu toch al een groote drukte boven; maar tot zijn genoegen en geruststelling zag hij dat hij zich vergist had.

— Is de jonker hier? vroeg de bezoeker die buiten stond.

— Kom binnen, Vlakkie! zei Kippeveer. De jonker is nog hier.

— Dat is nu beroerd! zei de ander terwijl hij binnentrad. Verbeeld je, mijnheer heeft graag dat de jonker om twaalf uur thuis is. Nu is mijnheer om tien uur nog uitgereden naar notaris Molvink en naar de societeit. Kwart over twaalfen kwam hij thuis. Is de jonker boven? vroeg hij. Ja, zei ik, en ik sprak waarheid; want ik dacht wel dat hij hier boven zou zijn. Mijnheer sloot dus de voordeur, stak den sleutel bij zich, en ging naar zijn kamer, in de meening dat zijn zoon al sliep.

— Kom mee binnen, bij mijn vrouw, zei Kippeveer. Wij zullen een grogje nemen!

— Ik wil wel iets hebben; want 't is koud; maar ik kan niet lang blijven. — Goeden avond, juffrouw Kippeveer, — of goeden nacht, liever!

— O, mijnheer Vlak, bent u het?... Eveneens goeden nacht, zei de huisvrouw, die met Frits op schoot zat en zich den slaap uit de cogen wreef.

— Een grogje! voegde haar echtgenoot haar half bevelend toe.

Ze fronste haar wenkbrauwen, omdat ze het schenken van grog aan een rijkemansknecht verdoenlijk vond; ze zat immers zelf met haar voeten boven een vergane kool — uit zuinigheid.

— Ik heb den jonker in mijn goedheid een vermaning trachten te besparen, vervolgde Vlak; maar ik loop nu gevaar dat ik er zelf een krijg, — en die zou raak zijn! Je past dus op, mijnheer Kippeveer. Verbeeld je: ik heb den sleutel van de oranjerie in den zak; daardoor kunnen we in de biljartkamer komen, en dan in de keuken, en zoo verder in huis. Maar dat mag natuurlijk niemand weten! — Wat een drukte maken ze daar, riep hij op eens, naar boven kijkend.

— Van tijd tot tijd doen ze zoo'n uitval! verzekerde de huisbaas.
 — Och mensch, zuchtte zijn vrouw, dat is niets bij verleden week! Toen zijn ze 's nachts om twee uur nog gekomen. De vloer boven den winkel daverde, en al het stof van den zolder was in de meeltonnen gevallen. Maar nu hebben we alles toegedekt. Is die van jullie óók zoo wild?

— Neen, zei Vlak; maar ze bederven hem hier. Hij moet maar gauw mee naar huis. Wat kost die cognac?

— Is hij niet goed? vroeg Kippeveer.

— Er zit wat veel spiritus in.

— Ja, zooals jij hem gewend bent, kan ik hem niet geven. En je hebt tegenwoordig de sleutels, hoor ik!

— Ja, ik heb de sleutels, mijnheer Kippeveer. — Je poesje slaapt gerust, juffrouw! — Tegenwoordig draag ik eigenlijk den titel van hofmeester. Dienst als huisknecht doe ik niet meer. Daar hebben we een ander voor. Ik bestier — moet je weten — de huishouding; dat wil zeggen: ik geef de bevelen aan de dienstbaren. Gelukkig heb ik vroeger van alles geleerd; want mijn vader was kok. Wie wat noodig heeft of wat weten wil, komt bij mij. Van den zomer heb ik de familie eerst naar Baden-Baden gebracht, en toen heb ik thuis alles gaande gehouden; want het was druk, omdat op Tuiningen die nieuwe vleugel bijgebouwd werd.

— Nóg een beetje? vroeg Kippeveer, die de beide leege glazen naar zich toetrok.

— Ja, geef me nog een spoelinkje! . . . En dan zal ik jullie ook eens een flesch cognac van me zelve sturen.

— Dat zal de moeite waard zijn! zei Kippeveer.

— Ja man, voor zes gulden krijg je nu hier in de stad zoo niet! Maar 't is ook cognac! — Zeg, als je nu den jonker eens ging roepen?

— Voor geen geld van de wereld! zei juffrouw Kippeveer. Verbeeld je dat wij bij mijnheer kwamen om iemand te roepen!

— Nu, zuchtte Vlak, in 's hemels naam! Laat hem dan nog wat blijven. 't Is toch te laat! . . . Nu zijn ze weer stil!

— Nu wordt er getoost! zei juffrouw Kippeveer. Dan zwijgen ze allemaal, en dan praat er één, net als in de kerk. Op de bruiloft van onze Kee dejen ze 't ook. Dat noemen ze toosten. Als 't gedaan is, drinken ze hun glas uit. 't Is erg kemiek. Ik ken het wel!

— Ja, ik ook, zei Vlak, zoo veel mogelijk uit de hoogte.

— Ze hebben het op mij ook wel eens gedaan. . . .

— Toen mijnheer jarig was! voegde Kippeveer er bij.

— Ik heb het zelf wel eens gedaan! verklaarde Vlak. Het is een lange toost die ze nou afsteken! . . . Maar ik hoor geen geluid. . . . Ik hou het er voor dat ze geesten oproepen. . . . Geef me nog maar een druppel cognac. . . . Is er geen nieuws?

Deze volzinnen werden met korte tusschenpoozen uitgesproken, waarbij men naar boven keek, naar de cognacfesch keek, naar de poes keek, en Vlak de poes zelfs streelde, die op juffrouw Betsies schoot lag en goedig knipoogde.

— Het nieuwste nieuws is de dood van Steurveld, sprak Kippeveer, die met den steel van zijn lange pijp de poes tusschen de ooren begon te krauwen.

— Lust hij ook cognac? vroeg Vlak.

— O ja, ik zou vergeten je in te schenken, zei Kippeveer. Neem me niet kwalijk! Ja man, met den dood van Steurveld zullen er weer drukten komen, en die mogen jullie huis ook niet voorbijgaan. We zullen den baron lid van de Staten maken. Van avond heb ik er met Govert Jan Memmeling al over gesproken. Al wie den Heere vreest, zal hem stemmen.

— En zal hij er daarmee genoeg krijgen? vroeg Vlak.

— De Katholieken zullen helpen. Dat spreekt. En ik zou meenen dat de baron het daar al lang op aangelegd heeft; want als de Katholieken zijn hulp noodig hadden, al was het ook voor het bouwen van kerken, dan hebben ze niet tevergeefs bij hem aangeklopt — zooals trouwens niemand.

— Hoe weet jij dat allemaal? vroeg Vlak.

— Noemt baron Landek van Tuiningen mij geen broeder? vroeg Kippeveer, terwijl hij zich met den steel van zijn pijp den rechter neusvleugel krabde. Zit ik niet met hem in den kerkeraad?... Hij is van adel, zul je zeggen, vriend Vlak! Maar *ik* ook! En we kunnen op zeer ouden adel roemen, omdat we mannen mogen heeten die naar het hart van Jeruzalem zijn.

— En ik dan? vroeg de hofmeester.

Kippeveer haalde de schouders op, en zeide op zijn gewonen zachten toon:

— Denk jij maar eens aan die flesch van zes gulden!

— Wat is dat nu? riep juffrouw Kippeveer plotseling. Dondert het?

— Dat is boven! zei haar man, en hij schoof het valgordijn, dat voor het groote raam met vier en twintig kleine ruitjes hing, een weinig op zij, zoodat hij in den winkel kon gluren; maar hij verklaarde dat hij niets zag. Het geweld werd intusschen steeds heviger, en Vlak zei eindelijk op een toon van gezag:

— Ik weet wel wat het is, vrienden. 't Is tafeldans!

— Daar heb ik wel meer van gehoord, sprak juffrouw Kippeveer. Dan danst de tafel!... Juffrouw Belmont is er gek van geworden. Maar God beware mijn huis voor zoo iets. Alles moet kort en klein!

— En ik beschouw het als zeer zon..., zei Kippeveer; maar hij bedacht zich en sprak het woord niet uit.

— Zeg maar *zondig*, zei Vlak. Ik zal je gerust niet verklappen, al houd ik het voor een tijdverdrijf dat naar het hart van Jeruzalem is.

— Geloof jij er aan? vroeg Kippeveer.

— Wie zou dat niet gelooven, als hij dat hoort? vroeg Vlak.

— O God, daar heb je 't! riep juffrouw Betsie.

— Alles op den grond! voegde Kippeveer er bij.

— En de petroleum, de petroleum! schreeuwde zij weer.

Terwijl dit gezegd werd, was er boven een helsch leven; de tafel stampte dat het huis daverde, en eindelijk kon men hooren dat zij met alles wat er op stond omtuimelde. Maar nu was het rumoer nog niet uit; want allerlei kreten, verwenschingen, gelach, en gerrammel van scherven die heen en weer gesmeten werden, volgde er op. Het echtpaar Kippeveer begaf zich nu, door Vlak gevolgd, onmiddellijk zonder bedenken naar boven; en pas waren zij daar op het portaal aangekomen of ook hun dochter Mientje, die in de beneden achterkamer sliep, volgde hen op den voet, voorafgegaan door het hondje Bont, dat uit alle macht kefte.

— Wat moet jij hier, met je vuile nachtpon? snauwde juffrouw Kippeveer haar dochter toe, zoodra zij het kind gewaar werd.

— 't Is een leven des duivels! zei Mientje.

— Scheer je weg, nest! riep de moeder, die de poes nog bij zich droeg en aan één poot vasthield.

— Sa, Bont! zei Mientje, en Bont sprong vooruit en deed een aanval op Frits, waarop tusschen beide dieren een hevig gevecht ontstond.

Op ditzelfde oogenblik deed mijnheer Kippeveer de kamerdeur open.

— Ha, Theodorus Johannes! riep de president. Ha, juffrouw Betsie! Ha, Mientje! Wees welkom!

— Moeder, hou Frits vast! schreeuwde Mientje; want Frits had juist een hevigen en wel gemikten aanval met zijn klauw op het hondje gedaan, dat thans erbarmelijk begon te janken.

— Stilte daar achter! riep Kippeveer. Zie me zoo'n boel eens aan!... Heeren, heeren, vermaande hij schertsend. Wat zou Noach daar wel van zeggen!

— Hij zou zeggen, zei Pijnvliet: heb ik dáárvor het menschdom bewaard!... Mijnheer Kippeveer, je bent een spotter! Ach ja, juffrouw, we hebben een ongelukje gehad!... Kijk eens!

Juffrouw Kippeveer gluurde naar binnen.

De tafel lag het onderst boven, en alles wat er op stond lag nu op den grond. Otto Landek en de gastheer zelf lagen er bij. Van de stoelen was het meerendeel stuk; maar de lamp hing nog ongedeerd boven het tooneel van verwoesting.

— Juffrouw Kippeveer, zei Piet Moreelse, ik bied u mijn verontschuldiging aan. Er hebben hier geduchte manifestaties plaats gehad. Daar begrijpt u niets van. Maar het is tòch waar, en uw inboedel verkeert nogal erg onder den indruk. Enfin, dat komt terecht! Wilt u eens een geurig glaasje Chateau Beychevelle?

— Moeder, laat me ook eris kijken! zei Mientje, die in het gangetje achteraan stond en naar voren wilde dringen.

— Bliksemsch nest! zei de moeder, scheer je weg, en trek een schoone nachtjapon aan.

— Laat dat meisje ook maar binnenkomen, hernam de president met een hoog rood gelaat. Er geschieden hier hoegenaamd geen onkieschheden.

— Mijn olie- en azijnstelletje òòk al! jammerde de juffrouw.

— Ja kind! zei Willem Straten. Eilacy ja, 't is ter ziele! Maar de Redactie spreekt er goed voor. — Kom Ot Landek, sta jij eens op, om deze geachte lieden waardig mede te ontvangen.

— Trek maar eens! zei Landek, en hij stak een hand omhoog. Straten en Pijnvliet trachtten nu den jeugdigen schrijver op te trekken, en het gelukte ook. Hij stond een oogenblik op zijn beenen; maar daarna schoot hij in eens voorover en viel vlak voor de canapee nogmaals op den grond.

— O mijnheer! riep Vlak de hofmeester. Wat is dat nu?

— O Vlak! gaf hij tot bescheid. Ben jij dat? Ik ben volkomen goed in orde; maar ik ben, hik ben, hik ben een beetje . . . zwak in mijn onderwerk! Maar 't zal wel beter worden!

— Mooie boel! riep Vlak. Heeren, neem me niet kwalijk! Mooie boel! . . . Mijnheer, zie je kans om thuis te komen?

— Hij is in trance geweest! riep Piet Moreelse.

— Ja, dat kennen we wel! hernam Vlak.

— Dat is het, zei Pijnvliet, en anders niks! Als de buitenlucht 'em nu maar niet bevangt, as je'm meeneemt! . . . Wacht nog wat! . . . Juffrouw Kippeveer, mag ik u een glaasje wijn offreeren?

— Mijnheer, zei ze, met uwes permissie. Het is te laat! Ik laat alles zooals 't is! Ik ken dat óók wel; want ik heb al langer kamers verhuurd. Maar de jonker van Tuiningen moet naar huis. Zijn vader wacht op hem, in de grootste ongerustheid.

— Geef dat bleeke meisje daar een stevig glas Bourgogne! zei Otto Landek, die inmiddels door een paar vrienden op de canapee gezet was.

— Is dat nest er nog? vroeg juffrouw Kippeveer, die zich omkeerde.

— Ho moeder! gilde Mientje: je zult me niet knijpen!

— Knijpt u uw dochttertje? vroeg Sixma.

— Ik neem haar maar bij den arm, mijnheer! U zult het met mij eens zijn dat zij op bed dient te liggen.

— Haar costuum is ten minste min geschikt voor een soiree, merkte Sixma op.

— Zie je wel! Daar heb je 't al! Ik heb het wel gezegd! gilde juffrouw Kippeveer. Je bent een vuile slons, kind! . . . En als je zelf een huishouden krijgt . . .

— Ho juffrouw, dat is nog verre! zei Sixma.

— Toe Kip, riep de moeder tegen haar man, je staat er bij of je versteend bent! Breng haar weg!

— Schei uit! riep Mientje. Knuffel me niet! . . . Wie twijfelt er nu aan, heeren studenten, dat ik hier veel te lijden heb! . . . En wie drinkt er wijn met de goddeloozen?! . . . Het water van Mara konden de Israëlieten niet drinken, omdat het bitter was! . . . Weg er mee!

Een vreeselijke gil van de moeder en een ontzettend gelach van de heeren, van Vlak zelfs en van Kippeveer, die wel in het koor mee moest doen, volgde op deze woorden. Juffrouw Kippeveer had namelijk van Kees Pijnvliet een glas wijn gekregen, en terwijl zij het aan den mond wilde brengen, sloeg Mientje het haar met een welberaamden slag uit de hand, zoodat 't tegen den muur kletste, waarna ze, door het luid blaffende hondje vergezeld, naar beneden vloog en zich in haar slaapkamer verschanste.

De moeder trad nu, nadat zij haar dochter had zien ontvluchten, midden in de kamer, en daar wilde ze spreken; maar 't rumoer belette het haar.

— Heeren, riep de president nu, en hij moest zich aan de schrijftafel vasthouden om te kunnen uitlachen, — heeren, juffrouw Kippeveer heeft het woord.

Nu ging hij aan het hameren, en eindelijk, na veel hameren, werd het tamelijk stil.

— Wat is *hier* nu eigenlijk gebeurd? riep ze woedend uit. Mijn dochter, is mijn dochter! Die zal ik later wel krijgen, en dat raakt jullie niet! . . . Maar wat is hier gebeurd? Daar wou ik maar op neerkomen!

— Lieve juffrouw, je ziet het! zei Sixma en hij wees op de tafel die geheel op zijde lag en naar al de scherven op den grond.

— Je hebt geesten opgeroepen! zei ze. En dat verkies ik niet in mijn huis! Denken jullie dat wij Deuteronomium niet kennen?

— Hoor eens, zei Kippeveer, die nu waardig en deftig vooruit trad, — de heeren zijn te ver gegaan!

— Ja, veel te ver! schreide zijn gade. Zie eens, heb ik al mijn glazen niet gegeven? En hoeveel zijn er nog heel?

— Het laatste heb je zelf kapot gesmeten! riep Schimmelduit.

— En mijn borden, en mijn olie- en azijnstel! Moeten we morgen zelf van den vloer eten? . . . Is het niet rampzalig als men verplicht is kamers te verhuren? Rijke lui hoeven het niet te . . .

— Iô Vivat! begon er een. En terstond stemden al de anderen mede in: Iô Vivat.

Het gezang ging op. Ieder nam nu een glas in de hand of een kopje, of wat hij maar vinden kon om het met wijn te vullen, en aan juffrouw Kippeveer werd zelfs een spoelkom vol wijn ter hand gesteld, waaraan zij, nadat zij haar tranen afgedroogd had, werkelijk de lippen zette.

— Jij bent nog zoo kwaad niet! zei Sixma, toen 't gezang geëindigd was, terwijl hij haar op den schouder klopte.

— Neen, riep Piet Moreelse, die met haar klonk- — ze is een gezellig mensch! Leve mijn ploertin! Daar ga je, Betsie!... Alles komt terecht!... En nu is het uit! Om mijn decorum en mijn kiesrecht niet te verliezen en den gewenschten afstand in acht te nemen tusschen huurder en verhuurder verzoek ik mijnheer en mejuffrouw Kippeveer dit door hen verhuurde gedeelte eener woning te willen verlaten. De heer Vlak wordt uitgenoodigd nog even te blijven, om onzen jeugdigen spiritist te transporteeren.

— Maar heeren, dat kan ik alleen niet! zei Vlak; en hij wees op den zoons zijns meesters, die op de canapee inééngesakt was.

— Neen, we zullen allen helpen! verklaarde Schimmelduit.

— Asjebliëft niet, heeren! zei Vlak. Als er twee heeren meegaan willen, zal ik erg dankbaar zijn. Maar meer niet! Mijnheer Landek denkt dat de jonker al lang naar Morfinus is. En laat dat maar zoo blijven! Ik kan van achteren in het huis komen. Als we het dus stil en voorzichtig aanleggen...!

— Ja, ja, murmelde Otto Landek, 't is zoo erg niet. Ik, hik, zal er best komen. Hou me maar een beetje aan mijn vlerken vast!

Met behulp van Pijnvliet en Moreelse werd de jonge schrijver door zijn Mentor — zooals de vrienden Vlak thans noemden — naar beneden gebracht en verder onder allerlei oponthoud naar huis geleid. De beide vrienden drongen er nu op aan om hem mee binnen te brengen; doch Vlak, die gezegd had dat zij zelf ook wel een Mentor noodig hadden, gaf dit slechts schoorvoetend toe.

Eerst door de oranje- en toen door koetshuis en keuken gingen zij mede naar binnen.

Het soupetje van de Redactie werd door alle heeren gelijktijdig verlaten; sommigen haastten zich daarbij om te gaan zien of de Kroeg nog open was. Kippeveer en zijn gade bleven ten slotte samen op de van feestgeuren vervulde kamer over, en zij zeide:

— We zullen maar zien, Kipje, dat we er nog van redden wat er te redden is, — en toen reikte zij, nadat ze tusschen de scherven gezocht had, haar man een kippepoot over, terwijl zij zelf zich met een vleugel behielp en haar spijze bevochtigde met een teug Chambertin uit de spoelkom.

— Dat heet nu geesten oproepen! zei ze met een vollen mond.

— Ja, sprak haar man. Maar je zult beter doen als jij je daar niet over uitlaat. Mijnheer Landek zegt dat het mogelijk is, en hij zou het dus niet van je moeten hooren!

— En ik zeg dat het strijdt tegen het Woord!

— Als mijnheer Landek er zich mede onledig houdt, moeten wij

het in tegenwoordigheid van zijn zoon en telg niet verachten, Betsie! Begrijp je dat?... Kijk eens, daar ligt chocolapodding; daar kunnen we morgen avond een lekker kopje melk van koken; en dan vragen we Govert Jan en nog een paar vrienden.

Juffrouw Kippeveer schraapte op haar mans aanwijzing de podding op een bord bij elkaar, en hij goot inmiddels haar spoelkom nog eens vol met geurigen Bourgogne Chambertin en stak een handjevol Havanna's in zijn zak, om die den volgenden avond aan Govert Jan en de vrienden bij het kopje chocola te presenteerden.

Daarna deden de echtelieden het licht op mijnheers kamer uit, lieten verder alles liggen, en gingen nog tamelijk welgemoed ter ruste.

Z E S D E H O O F D S T U K .

Bezoek van geesten.

Mijnheer van Steurveld was te Veenega op zijn buiten gestorven; en namens den senaat van het studentencorps stapte nu Bingley, de praeses van het corps, met Tjeerd Sixma in het senaatsrijtuig, dat door de zwarte senaatsrouwpaarden getrokken, door den senaatskoetsier bestuurd, en door den senaatspedel, beiden in groot gala, begeleid werd, — om aan de familie van den overleden curator een bezoek van rouwbeklag te gaan brengen.

Gelijk dat bij een doode van aanzien en gewicht behoort, waren de bezoekers talrijk, aanzienlijk, en gewichtig, en gaven zij, ieder op zijne wijze, blijk van hun deelneming. Zoo deden ook de beide studenten.

Met een verlicht hart trad Tjeerd Sixma, na alloop van het korte bezoek, de vestibule weder in, en hij zeide tegen zijn metgezel: het ging best! terwijl hij op zijn veel te kleinen rok wees en gretig naar de overjas greep die een huisknecht hem aanbood, toen hij onverwacht op den schouder getikt werd.

— Mijnheer thoe Hoola! fluisterde een stem.

— O mijnheer! hoe vaart u?... Pardonneer me! Ik had u in de duisternis niet opgemerkt. Mag ik u mijn vriend....

— Niet noodig, zei de spreker, die niemand minder was dan baron Landek van Tuiningen. Ik heb het genoeg den praeses van het corps reeds meermalen ontmoet te hebben. Treurig geval, ja! En onverwacht! Maar het zal hem gewin zijn!... Dat is mijn rijtuig, ja!... Het uwe staat ginds nog, onder de kastanjeboomen!... Keurige liverei heeft de senaat!... Die adreskaart van

een porseleinschilder heb ik ontvangen, mijnheer thoe Hoola. Ik dank u! Kom heeren, doe me het genoeg en rij met mij mee! Ik zal u thuis brengen! En ga dan eerst even met me op Tuiningen aan.

Tjeerd Sixma maakte bezwaar. Hij zag er tegen op om thans met mijnheer Landek samen te zijn.

— O, zei de baron, dan weet ik het wel anders. Dan zal ik met de heeren meerijden. Dat zullen zij me toch niet weigeren. Maar het is zoo officieel in die koets en met die deftige mannen!

— Ja mijnheer, wij hebben ook officieel verslag van officieuse droefheid gedaan, zei Sixma met studentikose onbewimpeldheid.

— Mijnheer thoe Hoola! bestrafte de baron: het studentencorps is altijd uiterst gracieus! U meent dat nu zoo niet. Kom, heeren, doe me het genoeg en rij mee; want, franchement, ik heb u iets te vragen — en iets dat voor mij van gewicht is.

Het rijtuig stond voor. Anderen wachtten reeds. Men moest instijgen. En de beide studenten stapten werkelijk mede in, nadat de baron eerst den palfrenier nog toegeroepen had: naar den Tuin!

— Zoo noemen wij ons buiten gewoonlijk, zei hij. Tuiningen is een tuin voor ons, een lustoord, mijnheer Bingley. U kunt immers wel tegen het achterruit rijden, mijnheer Sixma? — Wij zijn er binnen een half uur en gebruiken er een glas morgenwijn. Daarna breng ik de heeren naar de stad. Mij dunkt, uw rijtuig zou dus naar huis kunnen rijden.

— Flip, rij naar huis! riep Sixma uit het portier tegen den pedel, die bij de voordeur stond, en hierop reed het rijtuig van mijnheer Landek van stik.

— Ik moet u iets vragen, heeren, dat me zeer interesseert, zoo begon de baron al dadelijk. Is er gisteravond, dat u bekend is, iets van belang gebeurd met mijn zoon?

Sixma trapte zijn vriend, die tegenover hem zat, op de teenen, kreeg een kleur, en zei niets.

— Ik vraag dat eigenlijk meer in 't bizonder aan u, mijnheer thoe Hoola, hernam de spreker. Want Otto is naar mijnheer Moreelse gegaan, die ik weet dat een vriend van u is, en die bij een zekeren Kippeveer woont.

— Jawel mijnheer, jawel, ik heb hem er ook ontmoet! Maar er is niets bizonders gebeurd, zei Sixma bedaard. Er is redactievergadering gehouden, en die was zeer gewoon. De notulen zullen daarvan den volgenden keer verslag doen! En daar is 't mee afgeloopen! — Ik ben er later ook gekomen; want ik ben eerelid; en ik geloof dat de almanak dit jaar nogal aardig zal zijn, en gauw klaar. Er is anders veel werk aan!

— Ik heb mijn zoon aangemoedigd om er ook maar eens wat in te schrijven, zei de baron. Want ik houd een litterator voor

een respectabel man! Zie in Engeland maar eens! Bulwer, Disraeli, Gladstone!... Dat zijn toch mannen! En wat heeft Hogendorp niet een succes!.. En Hilman, wat is die door de literatuur niet geworden!... Ik ben wel bij hem geweest, en kwam met hem in kennis toen ik eens een groot gemaskerd bal gegeven heb, waarvoor ik zijn bibliotheek raadpleegde!... Hij was van zeer positieve beginselen. Maar hij had zich — wat ik betreur — op een gebied geworpen dat het mijne niet is. Tooneel is wel kunst, nu ja, dat geef ik toe — en als ik in den Haag ben, kom ik soms in de opera, omdat het de anti-chambre is van de diplomatieke wereld, — máár de schaduwzijde, heeren!...

— Mijn grootvader, zei Sixma, was geheel van uw gevoelens, en kon zich alleen maar vereenigen met het opvoeren van balletten.

— Als ik in Parijs kom, ga ik de groote balletten gewoonlijk ook zien, hernam de baron; want ik beschouw ze als geperfectioneerde koorde-dansersvertooningen, en in koorddansen vind ik geen kwaad, al zie ik er nu eigenlijk ook het nut niet van in. Maar de mensch wil gaarne wat afleiding en afwisseling hebben, en die worden hem door de ver-tooningen der choregrafie geboden. En ook het dansen op zich zelf als rhytmische lichaamsbeweging, acht ik, zonder meer, een onschuldige zaak. Immers, wij weten dat Mirjam danste aan de oevers der Schelfzee; en David, dat Michal het zag, bij het opgaan der ark!... Ja mijnheer Bingley, ik weet dat er aardigheden op gemaakt zijn dat men mij te Parijs bij een ballet aangetroffen heeft. En het is me werkelijk aangenaam dat men mijn gangen zoo nauwkeurig na-gaat en zoo weinig op mij te zeggen weet. — Maar laat ik nu de heeren eerst eens vertellen waarover ik eigenlijk spreken wilde. Er heeft van nacht bij mij aan huis een hoogst belangrijke manifestatie plaats gehad: een bezoek van geesten, van meer dan één waar-schijnlijk, naar de gevolgen te oordeelen. U weet misschien dat er bij mij wel eens séances plaats hebben?

— Ja, zei Sixma, die een trap kreeg van Bingley, aan wien hij het gebeurde op de redactie-vergadering nauwkeurig verteld had.

— Nu, wij hebben meermalen liefelijke en vriendelijke manifesta-ties gehad; maar ook het heftige en verschrikkelijke is mij van nacht niet onthouden. Het is echter zoo leerzaam geweest, dat ik niet zou wenschen dat het niet gebeurd was. Verbeeld u, mijnheeren, dat wij gisteren een kalmen dag gehad hebben, als gewoonlijk. In kalme stemming zijn wij allen naar bed gegaan. Mijn zoon was reeds boven toen ik even over twaalven thuis kwam, mijn dochter is buiten met haar gouvernante en een paar logeetjes die pas gearriveerd zijn; en verder huis ik met het dienstpersoneel: Vlak, mijn bottelier, die mij de deur opendeed en vóór mij naar bed ging, mijn palfrenier, en drie dienstmeiden. Toen ik op mijn kamer kwam, zag ik eerst nog naar buiten. De volle maan stond in stillen glans aan den wolkeloozen

hemel, en alles in de natuur noodigde tot kalmen slaap. Met de gedachte aan mijn overleden vriend Steurveld sluimer ik in, en na een paar uren van zoete rust word ik eensklaps door een donderend geraas gewekt. Nu zult u wel gezien hebben dat mijn huis groot is, zoodat ik eerst niet begreep wat ik hoorde en waar het zijn kon.

— Is het mogelijk?! riep Bingley uit.

— Mogelijk, mijnheer Bingley?... Neen luister, ik ben er nog niet. Het gestamp hield aan. Ik onderkende duidelijk het eigenaardig geluid van een kleine trap, die naar de meidenkamer voert, en die niet altijd goed vastgezet wordt. Het was of die trap eerst met alle geweld heen en weer gerameid en toen naar beneden gesmeten werd, gevolgd door al de koffers en pakkisten die op den zolder stonden. En daarop vielen er beneden mokerslagen op verschillende deuren, alsof ze tot splinters werden gebeukt. Terstond kleedde ik mij, en toen schoof ik een raam van mijn kamer open. Maar buiten was niets te zien.

— Neen, sprak Sixma. U zegt dat het binnen was!

— Ja, daar begint het nu eerst recht goed! Want het rumoer wordt nu naar de vestibule en de kleine trap verplaatst, waar het schijnt alsof er een hevige worsteling plaats grijpt, waarbij alles omver gesmeten wordt. Vervolgens, mijnheer, slaat het alarm langzamerhand naar de keuken over, en daar schijnt geen stuk heel te zullen blijven. Nu laat ik mijn electriche schellen werken; want ik ben nog altijd op mijn kamer; maar het is niet noodig dat ik mijn dienstboden wek. Zoodra ze mij hooren, komen ze naar mij toe. Achtereenvolgens de drie meiden, van wie er twee de trap afgegaan waren om te kijken, daar ze niet begrepen wat het was, en die nu erg ontsteld zijn, en dan de palfrenier. Eindelijk verschijnt ook mijn bottelier. Die is reeds naar beneden geweest, en half gekleed. Hij ziet er zeer ontdaan uit. — Vlak, wat is dat? zeg ik. — Mijnheer, zegt hij, ik weet het niet! — Ik wel, zeg ik, 't is een manifestatie. — Dat moet wel, zegt Vlak, want het is huiveringwekkend. Zoo blijven wij eenigen tijd staan luisteren op het portaal, verlicht door de kaars die ik in de hand heb. Het rumoer houdt nog een poos aan; maar plotseling wordt het vervangen door een doodsche stilte.

— En bleef het daarbij? vroeg Sixma, op wien het verhaal zulk een indruk maakt dat hij nu eens bleek en dan weer rood wordt.

— Dat zal ik je zeggen, mijnheer. Eensklaps krijg ik een inval. Ik denk aan mijn zoon. Vlak, zeg ik, waar is de jonker? — Zoover ik weet, in zijn kamer, mijnheer! — Laat ons dan gaan kijken, zeg ik. — Men maakt eerst tegenwerpen, maar ik stel de lui gerust, en zeg: het is voorbij! Het zijn geen vijanden van ons die zich zóó openbaren! — Nu gaan wij gezamenlijk de trap af, waarbij Vlak zich nog wapent met een sabel, die boven aan de

trap op het wapenrek hangt. Onze eerste gang is naar de voordeur. Die is behoorlijk gesloten, maar tegen den drempel ligt de helft van de groote melkkan, welke een der meiden daar gereed gezet had. De andere helft vonden wij later voor het fornuis in de keuken. In de huiskamer, waarvan de deur aanstaat, is niets bijzonders te zien. Nu komen wij, door een zijgang, en na de kleine trap beklommen te hebben, die aan de tuinzijde van het huis ligt, aan de slaapkamer van mijn zoon. Ik hoef u niet te zeggen, heeren, dat mijn hart hoorbaar klopte. Maar ook hier niets bijzonders! En de deur is op slot. De jongen heeft bij al dat rumoer blijkbaar gerust geslapen. Maar daar laat ik het niet bij. Ik klop. Geen antwoord. Nog eens geklopt. Nog geen antwoord. Eindelijk met het gevest van de sabel er op gehamerd. Jawel, daar komt een dof kreunend geluid, zooals iemand geeft die liever niet gewekt is. Ja mijnheer Bingley, ik weet het ook nog uit mijn eigen gelukkigigen jongen tijd: die jongelui kunnen er wat aan doen in den eersten slaap — vooral als ze op een partijtje geweest zijn! . . . Op voorspraak van Vlak laten we Otto nu stilletjes rusten, en we gaan naar de keuken. Nu, dáár had de orkaan eigenlijk pas gewoed! Alles mijnheer, zoo goed als letterlijk alles wat langs de muren gehangen had, was naar beneden gekomen, terwijl de melk, die in een kleine kan op de tafel gestaan had, in het rond was gesprenkeld, tegen houtwerk en zolder. De theestoof lag het onderst boven voor den haard, en, wat zeer merkwaardig was, geen kruimeltje asch lag er omheen gestrooid, hoewel het aschpotje boordevol was.

— Mijnheer, als u het niet vertelde, zou ik zeggen: 't is ongehoofelijk! riep Sixma uit.

— Ja mijnheer, het geheele ding scheen door een kunstgreep, als met luchtdruk, in eens omgestolpt, zoodat er geen stofje in den val was weggestoven. Hoe is het mogelijk, niet waar? En gebroken is er, behalve de groote melkkan aan de voordeur, geen enkel voorwerp, ofschoon op de aanrechtbank glaswerk en borden die 's avonds gebruikt waren, voorhanden zijn. En juist daartusschen, mijnheer, waren de zware dingen die van den muur geraakt waren gedeeltelijk neergevallen. Zijn daar dus geen bovennatuurlijke machten bij in het spel geweest? Want het is even wonderlijk als de wijs waarop de aschpot en de theestoof omgekeerd zijn.

— En vreemde profane handen hebben er natuurlijk niet aan geraakt, zei Tjeerd heel ernstig.

— Neen mijnheer thoe Hoola. Want in drie kamers hebben wij uit de ramen naar buiten gekeken; en er was rondom het huis, dat zooals u weet, geheel vrij staat, geen spoor van eenig levend wezen te ontdekken. Alleen zat er een vreemde zwarte kat zeer op haar gemak bij de achterdeur in den tuin, alsof zij daar zat te slapen.

— Die kan het ook niet gedaan hebben! zei Sixma.

Mijnheer Landek haalde de schouders op, en vervolgde daarna op een toon van hoog gewicht:

— Hoor eens, vriend, wij weten het niet; want wij kennen ten deele, zegt Paulus. Maar na een nauwkeurig onderzoek van het terrein der manifestatie kwam ik voor mij tot de volle zekerheid dat hier geen stoffelijke wezens gewerkt hebben, en dat er niets overblijft dan het aannemen van onzichtbare bewerkers, die hier opgetreden zijn met krachten om geluiden voort te brengen en voorwerpen te verplaatsen welke wij nog niet kennen. Want stel al eens dat er menschen in ons huis doorgedrongen waren, dan hadden zij zich toch niet uit de voeten kunnen maken door gesloten deuren en vensters. En dieven, mijnheer Bingley, zouden zich wèl gewacht hebben zulk een geraas te veroorzaken.

— Ja mijnheer, dat geloof ik ook! zei Bingley.

— En dat het alarm niet buitenshuis, maar binnen de muren plaats had, bleek uit den toestand waarin wij het keukengereedschap vonden.

— Mijnheer, sprak Tjeerd Sixma, ik herhaal het: als u het niet zei . . .

— En . . . laat me even uitspreken asjeblijft, — ons huis is het niet alleen geweest dat verontrust is van nacht. De nicht van onze linnenmeid, die in het huis tegenover ons dient, kwam van morgen reeds vroeg bij ons vertellen dat zij midden in den nacht was wakker geschrikt, daar het eensklaps was geweest alsof een menigte erwten of groote hagelsteen tegen de glazen werden geworpen, en het was toch een stille heldere maneschijn. En één deur verder, bij Bronsman, heeft men alle bellen in huis hooren luiden, zoodat er van morgen terstond aan de politie kennis van gegeven is.

— Die er natuurlijk niets aan doen kon! zei Sixma.

— Dat zou ik ook denken, hernam de spreker. Maar de menschen zijn nu eenmaal niet wijzer. Zie heeren, dát is het verslag dat ik u geven kan van het gebeurde. Ik weet er niet meer van, en ook niet minder. (*)

— 't Is uitermate vreemd, mijnheer Landek, zei Sixma. En weet u er geen verklaring op?

— Een verklaring, mijnheer thoe Hoola, die zoek ik; daar streef ik naar. Daarom zal ik dezer dagen een séance houden en de vrienden inlichtingen vragen omtrent deze rustverstoring.

— En zullen zij die geven?

— Dat weet ik niet! Dikwijls, als ik de bevriende geesten om

(*) Een „manifestatie”, met de hier vermelde toevallig volkomen overeenstemmende, heeft plaats gehad in Juli 1871 ten huize van mevrouw Elise van Calcar te Wassenaar, gelijk verhaald wordt in haar brochure: „Hoe ik door ervaringen tot overtuiging kwam,” 's-Gravenhage 1885.

inlichtingen gevraagd heb, hebben zij mij geantwoord, dat ik niet al te nieuwsgierig moest zijn, omdat ik niet elke onthulling van waarheid verdragen kon. Maar wees getroost, voegden zij er bij: — gij zult eenmaal ten volle de waarheid verstaan. Zij zal u van alle banden vrij maken, maar niet op eens. Jezus zeide immers ook tot zijne jongeren: gij zult het na dezen verstaan!

— En onderzoekt alle dingen! zei Sixma.

— Ja, mijn vriend! Daarom doe ik u de vraag of er gisteravond met mijn zoon iets bizonders gebeurd is, dat volgens uw meening in verband zou kunnen staan met de manifestaties ten mijnen?

— Wij hebben een glaasje wijn gedronken, mijnheer Landek, en daarbij is niets gebeurd wat onder studenten vreemd is. Er is natuurlijk veel over litteratuur gesproken, en ten slotte — maar dat moet ik u zeer in vertrouwen meedeelen — hebben wij ons een klein uitstapje veroorloofd op uw gebied.

— Op *mijn* gebied? vroeg de baron verwonderd. Op welk gebied, mijn waarde heer?

— Een tafeldansje!

— O ho! Nu ben ik er! En ging dat goed?

— Uitnemend!... Hier mijn vriend Bingley was er niet bij, en ik heb hem reeds gezegd dat hij daar veel aan verloren heeft.

— En was er veel mediumieke kracht in werking?... Mijn zoon heeft zich toch niet laten overhalen om als medium op te treden?

— Neen mijnheer.

— Wat u mij zegt boezemt mij het hoogste belang in. Ik heb mijn zoon evenwel nog eenigermate van het spiritisme verwijderd gehouden, ofschoon ik ernstig vermoed dat er een krachtig en goedwillig medium in hem huist. Maar u weet, de ouden zeiden: Maxima puero debetur reverentia. (*)

Sixma en Bingley zagen elkander bij deze woorden veelbeteeknend aan, en Sixma zeide:

— U wenscht dus, als vader, dat hij rein blijft van vreemde invloeden!

— Ik zelf zal er hem niet licht toe overhalen, mijnheer, en heb liever dat hij zich bepaalt tot waarnemen dan tot handelend optreden, ... omdat ik zijn vader ben! Maar toch moet hij, al is 't ook zijdelings en geheel onbewust, bij de manifestatie van van nacht betrokken geweest zijn; want toen ik straks van huis reed, lag hij nog met zware hoofdpijn te bed, wat hem anders slechts zeer zelden overkomt, en hij had ook volstrekt geen lust om op te staan. Ik ben even in zijn kamer geweest, die nu open was, en daar bleek het mij terstond dat hij waarschijnlijk onder zeer ster-

---

(*) Men is het kind den hoogsten eerbied verschuldigd.

ken magnetischen invloed geweest was en misschien nóg was; want ik werd aanstonds getroffen door een zekere zure lucht die in het vertrek hing, overeenkomende met de lucht die zich ontwikkelt bij in werking zijnde galvanische batterijen.

— Wel merkwaardig, fluisterde Bingley met bewondering.

— Zéér merkwaardig! verbeterde baron Landek.

— Maar het spijt me, mijnheer, dat ik nog zoo geheel leek ben op dit gewichtig gebied.

— En 't is toch zoo duidelijk en eenvoudig, mijnheer Bingley. Zie eens: de manifestatiën die zich voordoen, hebben meestal plaats door tusschenkomst van zekere individuen, welke doorgaans bijzondere eigenschappen bezitten. Zulke individuen noemt men, zooals u wel weten zult, mediums. Daar nu de geesten zelf geen tastbaar lichaam hebben om zichtbaar te handelen als zij zich manifesteren willen, gebruiken zij daartoe het lichaam van het medium, waarvan zij de organen leenen en doen werken, alsof het hun eigen lichaam ware, en wel door het fluïdum dat zij over het medium uitstorten. Nu levert het merkwaardige geval ten mijnen huize mij twee gewichtige vraagstukken op: 1°. Heeft de geest zich wellicht uit zich zelve geopenbaard, zonder daartoe aangezocht te zijn? Want het middel van kloppen en gerucht maken nemen zij dikwijls te baat om hunne tegenwoordigheid aan te kondigen en de opmerkzaamheid op zich te vestigen, evenals iemand die aanklopt om te waarschuwen dat hij binnen verlangt te komen. Er zijn er die zich niet bepalen bij het voortbrengen van matige geluiden, maar die zelfs een hevig geweld, zooals het geluid van het verbrijzelen van aardewerk, het open- en toeslaan van deuren, het omverwerpen van meubels nabootsen, en dit zelfs ook feitelijk ten uitvoer brengen. Eenigen veroorzaken soms een wezenlijke storing en aanmerkelijke schade — iets wat bij mij thans, doch slechts in geringe mate, heeft plaats gehad. Wat mij verder ten tweede interesseert, is de gewichtige vraag — en ik meen haar bepaald bevestigend te kunnen beantwoorden —: of wij hier te doen hebben met een moleculaire modificatie van het perisprit. Want die kan het ondergaan. Ik bedoel hiermede den zuren geur in het slaapvertrek. Het is u trouwens bekend dat men bij de verschijning van booze geesten ook wel geuren wil waargenomen hebben; daarom zou ik deze kwestie nu zoo gaarne volkomen opgelost zien. En verder breng ik een en ander natuurlijk in verband met mijn zoon, namelijk in hoeverre hij, al of niet bewust, bij deze manifestaties betrokken is. Dat zal misschien blijken als hij zich weer volkomen wel gevoelt.

Zijn zoon er bij betrokken!... Tjeerd Sixma meende dit den ouden heer zooveel mogelijk uit het hoofd te moeten praten, en zeide daarom:

— Wat er geschied is, mijnheer, is waarschijnlijk niet te wijten aan de tusschenkomst van uw zoon, maar van een ander, die als medium ongemeen groote krachten schijnt te bezitten, doch het niet weten wil, namelijk van Piet Moreelse, onzen gastheer, die gisteravond een eindje met uw zoon meegegaan is.

— U zegt: *schijnt* te bezitten? vroeg mijnheer Landek nieuwsgierig.

— Ja mijnheer! Ik ben altijd voorzichtig in mijn uitdrukkingen, als ik op wetenschappelijk gebied kom. Ik had echter reeds lang vermoed, door enkele uitlatingen die ik van hem opving, dat hij geheimzinnige openbaringen kreeg; en gisteravond stelde hij zich in eens daartoe beschikbaar, de vent, en gelukte alles volkomen. De tafel was als het ware een en al geest geworden.

— Pardonneer me, mijnheer thoe Hoola, u drukt u niet goed uit. In zulk een geval van typtologie heeft de tafel niets met den geest gemeen, maar is zij slechts een werktuig waarvan de geest zich bedient, zooals hij dat doet met het potlood in de hand van het medium om te schrijven. Hij geeft aan de tafel, door het flutdum waarmede hij haar doortrekt, een tijdelijke vitaliteit; maar hij vereenzelvigd zich niet *met* de tafel. De geest bevindt zich in dit geval niet *in*, maar *naast* de tafel. Ja, waarde heer, er is nog veel op te merken, en veel voor u te leeren, durf ik zeggen. Ik weet ook niet op welken trap uw vriend reeds staat; maar in elk geval heeft hij een groote deugd: dat hij bescheiden is en zijn gave eerder wenscht te verbergen dan te openbaren. Het goede medium acht zich onwaardig en koestert wantrouwen, en dit juist is het wat mij in uw vriend bevalt. Ik zou daarom gaarne zijn kennis eens maken.

— O mijnheer, maar wat wij gedaan hebben, beteekent nog maar zeer weinig, zei Sixma zoo naief mogelijk. Gisteravond was het pas voor 't eerst.

— Een maagdelijk terrein! Des te beter!... En hebt u dan van de tafel geen belangrijke mededeelingen gekregen?

— Belangrijke?... Ja, op het eind! Wij riepen toen de geest op van den pas gestorven heer van Steurveld.

— Dat is gevaarlijk, vooral voor pas beginnenden. Want zulk een geest zweeft waarschijnlijk nog nabij de aarde, en liefst te midden van hen die hij heeft liefgehad, al kan hij zich ook in een punt des tijds op onmetelijke afstanden verplaatsen. Heeft de ziel van mijnheer van Steurveld geopenbaard waar zij was?

Tjeerd Sixma haalde de schouders op, en zag den spreker zeer bedenkelijk en ernstig aan.

— Maar zijn er dan geen mededeelingen ontvangen?

— Sommigen waren verward, mijnheer, — misschien omdat enkele jongelui niet ernstig genoeg waren. Doch ten slotte hebben

wij gevraagd of een der onzen in mijnheer Steurvelds plaats curator van de Akademie worden zou. Het antwoord was beslist neen. Toen vroegen we of het dan een bloedverwant van een der aanwezigen zou zijn. En zoodra de naam van uw zoon genoemd werd, begon de tafel vreeselijk te stampen. Daarna vroegen we ook naar de vervulling van de andere vacatures. Het antwoord was weer bevestigend voor den bloedverwant van Otto Landek. Ik behoef u niet te zeggen wie wij meenden dat bedoeld werd. Maar ik vertel het u slechts geheel in vertrouwen, mijnheer!

De baron kreeg een kleur, en hij sprak haperend:

— Nu is het raadsel voor mij ook opgelost!... De geest die door u opgeroepen is, ... is verstoord geweest, ... en omdat hij nog maar al te zeer aan het aardsche gehecht was, verstoord op mij!... Ja mijnheeren, op mij! En dat heeft hem in mijn keuken den boel door elkander doen gooien!... Ik heb het u wel gezegd: 't is raadzaam om geesten van pas gestorvenen in den eersten tijd maar ongemoeid te laten!

De gehoorde mededeeling maakte den baron nadenkend; doch hij trachtte dit te verbergen door het gesprek op een ander onderwerp over te brengen, op de boomen langs den weg, en op de nieuwe katholieke kerk die te Tuiningen met groote praal verrees, en die er aan herinnerde dat men het dorp genaderd was. Omdat het gesprek echter niet meer vloten wilde, was het voor den ouden heer een verlichting dat men thans het eerste doel van den tocht bereikt had, en de fraaie beukenlaan binnenreed die zijn landhuis met den openbaren weg verbond.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Tuiningen.

Voor de groote veranda, onder de acacia's, hield het rijtuig stil.

— De heeren zijn hier zeker nog nooit geweest, zei de landheer toen de palfrenier het portier opende. Welkom dus!... Jan, zet wat morgenwijn gereed en laat Hein zoolang in het koetshuis rijden. Waar zijn de dames? vroeg hij. Zij schijnen hier gezeten te hebben, — en hij wees op de boeken en de teekenportefeuille en de handwerken die op een der tafels lagen.

— De dames zijn het bosch in, zei juffrouw Mina, de huishoudster, die hem tegemoet trad.

— En is er bezoek? vroeg de baron, die een stok met ivoren knop tegen een der stoelen zag staan.

— Mijnheer Simon; hij is met de dames meegegaan.

— Dan gaan wij ze opzoeken, zei de baron. De heeren kunnen dan meteen mijn planten en bloemen eens zien.

— Prachtige ligging, mijnheer! Mooi huis! zei Bingley, die al voortwandelede rondkeek.

— Ja mijnheer Bingley, het huis is ten minste groot genoeg; die vleugel daar is er nog pas bijgebouwd; en de gevel is zelfs eenigszins imposant. Maar ik had liever het oude gehad, al was het vroegere spijker ook een sombere en, zooals men beweerde, onbewoonbare spelonk. Dit huis heeft mijn overgrootvader in het midden van de vorige eeuw doen zetten. De stijl: die hooge voordeur met al de krullen aan het frontispice, en de hooge boogramen, wijzen het duidelijk genoeg aan. Vroeger stond op diezelfde plaats het kasteel Tuiningen, mijnheer, waarvan nog afbeeldingen voorkomen in „de Negenhonderd Nederlandsche Gezichten.” Maar Leonard Willem Landek, wiens portret ik u straks kan laten zien, en die een kloek man was — dat bewijst ook zijn diplomatieke loopbaan bij de Republiek — heeft goedgevonden om het oude nagenoeg geheel te doen sloopen. Alleen aan de achterzijde zijn er nog maar een paar stukken muur van zichtbaar; en daar dat stuk gracht, links, is ook nog een overblijfsel van de oude ringgracht, die het huis geheel insloot. Zocher heeft er nu nogal wat aan gedaan, en ik moet zeggen, 't is een aardig landhuis geworden; mais ce n'est plus ça!... Uw grootmoeder, mijnheer Sixma, die zich altijd zoo gaarne de oude mevrouw thoe Hoola hoorde noemen en hier wel eens gelogeerd heeft, was het volkomen met mij eens. In Friesland heeft men de stinsen óók afgebroken. Jammer genoeg!

— En te meer jammer als men een heerlijkheid reeds zoolang bezit, zooals uw familie, naar ik meen! zei Bingley.

— Lang bezeten?... Dat is wel zeker, hernam de baron. De van Tuiningens wonen hier sedert eeuwen, mag men zeggen; en Otto Willem Leonard Landek, die, evenals de stamvader van zoo menig adellijk Nederlandsch geslacht, uit het Guliksche kwam, heeft in 1502 de erfdochter van Tuiningen gehuwd. Hun wapenschilden en zerken waren hier vroeger in de kerk aanwezig, maar zijn in de Revolutie door baldadige brooddronken handen vernield. Dat was een stout wandalisme; maar enfin, ... *wij* zijn er nog! Ik ben sterk aan mijn stam gehecht, mijnheer. Behalve mijn zoon en ik, zijn er nog twee Landeks, beiden neven: de een is de overste van de kavallerie in den Haag, die met de nicht van mijnheer Sixma thoe Hoola getrouwd is, doch geen zoons heeft, en de ander woont in Brussel en heeft een massa kinderen. Dus wordt mettertijd mijn zoon hier te lande de eenige vertegenwoordiger, menschelijker wijs gesproken altijd! en, als God wil, de nieuwe stamvader.

— Een ferm vooruitzicht!... En... wat een mooie plataan! zei Sixma, terwijl zij het park doorgingen, dat zich aan de linkerzijde van het huis uitstreckte en talrijke fraaie boomen telde.

— Ja mijnheer thoe Hoola, die heeft indertijd Lord Rosebottle nog gepoot, de Engelsche gezant, die een vriend van mijn moeder was; want mijn moeder was van haar zelve een gravin van Holy, zooals u misschien weet. Ja zonder twijfel, mijnheer, dat *moet* u weten; want daarom werd er door de thoe Hoola's altijd beweerd dat zij familie of althans van denzelfden stam waren, ofschoon noch de wapens, noch de geslachtsboom het uitwezen. Uw grootmoeder verdedigde die meening gaarne!

— Welzeker mijnheer, zei Sixma — Holy: Oly; Hoola: Oola!... Daar is weinig verschil in. En toch is het nog mogelijk dat Holy een Joodsche uitspraak is van olie — een naam aan het bedrijf ontleend, en die nog heel veel in de Zaanstreek voorkomt. En zoo moet ook de stamvader van ons geslacht, volgens mijn grootvader, een karman geweest zijn, die tegen zijn paard altijd hoola riep — wat te meer waarschijnlijkheid heeft omdat wij in ons wapen drie hoefijzers voeren. En misschien was de man ook wel een hoefsmid! Die roepen ook Hoola!

— U gelieft te railleeren, mijn waarde heer, zei de baron geraakt.

— Pardon mijnheer van Tuiningen, ik gelief te verklaren. Ga de namen van eenige voorname geslachten, die blijkbaar vroeger aan hun beroep ontleend zijn, maar eens na!

— En dan blijkt het dat Holy heilig beteekent, omdat het Engelsch is, hernam de baron. De Holy's voeren dan ook een zon in den rechterhoek! Een mooi symbool!

— Maar lastig om vol te houden! beweerde Sixma, vooral als er het *noblige* bijkomt.

— Och mijnheer, zei baron Landek goedig maar half verwijtend: dat is zoo moeielijk niet! Er is een natuurlijk lichaam en er is een geestelijk lichaam, zegt Paulus. Een natuurlijk lichaam wordt er gezaaid, een geestelijk lichaam wordt er opgewekt.

— Maar dan is het ook zoo erg niet als men van een oliekooper of karman afstamt! gaf Sixma terstond ten antwoord.

— Volstrekt niet, mijnheer, volstrekt niet erg!... Ofschoon, Paulus heeft in denzelfden brief gezegd: Eene andere is de heerlijkheid der zon, en eene andere is de heerlijkheid der maan, en eene andere is de heerlijkheid der sterren; want de eene ster verschilt in heerlijkheid van de andere ster.

— Een streelende uitspraak voor hen die een zon tot symbool hebben! zei Sixma. Maar als Paulus zijn zin had, zouden er toch geen oude geslachten bestaan.

— Kom kom, jonge vriend, zei de baron, die hem goedmoedig op den schouder klopte, laat ons over dat punt niet disputeeren,

vooral met zulke wapens niet. In mijn jeugd dacht ik er ook heel anders over dan nu. — Maar stil eens, daar hoor ik de jongelui, geloof ik. Als wij door die opening in de beukenheg gaan, zijn wij onmiddellijk bij hen. Zij zijn in den fruithof.

De drie heeren schreden voort, en kwamen, nadat zij de beukenheg doorgegaan waren, op een terrein dat met allerlei vruchtboomen *bepoot was; en achter eenige sparreboomen uit, hoorden zij het drukke geratel van meisjesstemmen en daarna ook het gooien van een hout tegen de takken van een boom.

— Ze zijn zoo waar aan het notenknuppelen! zei mijnheer Landek, toen hij door de sparretakken heen kon gluren.

De heeren bleven nu een oogenblik staan, en waarlijk, daar zagen zij hoe er drie meisjes met korte stevige stukken hout naar de takken van een boom wierpen om er de noten af te krijgen. Dikwijls werd er mis gegooid, in geheel verkeerde richting vaak; en soms viel er wat, want de boom hing vol en de vruchten waren rijp. En die rijpe vruchten werden in den tuinhoek van een der dames bij elkander geraapt, en bij een jongmensch gebracht, aan wien de vereerende taak opgedragen was om ze te ontbolsteren.

— Dwaze kinderen! riep de baron, die nadertrad.

— Nuttige kinderen, pa! Eekhorens, die zorgen voor den winter! sprak zijn dochter op hare beurt.

— Marie, zei de vader, mijnheer thoe Hoola ken jij; maar mag ik mijnheer Sixma thoe Hoola aan de andere dames voorstellen? benevens mijnheer Bingley, praeses van het studentencorps. En dit is freule Roodenburg, heeren, en de freifräulein Irma von Sülpitz, die wij te Homburg hebben leeren kennen, — beide vriendinnen en sedert twee dagen logees van mijn dochter; en dezen mijnheer kennen de heeren zeker. Hij behoort óók tot uw kudde, mijnheer Bingley!

De baron bedoelde den student George Simon, die, keurig fijn gekleed, noten zat te bolsteren en vreeselijk groene handen had, tot groot vermaak van de jonge dames.

— Je hebt nog een heel hapje in voorraad, vriend Simon, zei de baron, die den hoop noten naast den student zag liggen. En wie van de dames gooit er de meeste af?

— Marie Landek! zei freule Roodenburg. Men kan goed zien dat zij veel aan lawntennis doet. Nu, ik vind dit ook een heel aardig amusement en versterkend ook. Pas op heeren, daar gaat er weer een!

Het meisje smeed, en er rolden bijna op hetzelfde oogenblik een half dozijn groene vruchten naar beneden.

— Gelukkig dat ze nogal uit den bolster vallen! zei mijnheer Landek tegen het slachtoffer, die het hem opgedragen werk met

grooten ijver volbracht. Maar mij dunkt, we moesten daar liever een tuinmansjongen voor roepen.

— Wel neen, pa, zei de dochter, dan is de aardigheid er af. Deze noten worden voor den winter bewaard, en zoo dikwijls wij gasten hebben, komen zij op tafel, tot ze op zijn. — Maar mijnheer Sixma, u moet ons eens een handje helpen. Mij dunkt, u hebt zoo het air alsof u ook wel een flinken gooi kunt doen. Aan uw costuum zou men zeggen dat u op een dinee gaat; deze lichaamsbeweging zal dus uw appetijt wat opwekken. Komaan Henriëtte, geef dien knuppel! Ik houd het er voor dat mijnheer Sixma er niet uitscheidt voor hij er een dozijn afgegooid heeft.

— Maar dan moest mijnheer zijn overjas toch uittrekken, zei Henriëtte Roodenburg, die hem een knuppel overreikte.

— Ja zeker, hernam freule Marie; dan zal mijnheer zich gemakkelijker bewegen.

Tjeerd Sixma zag er sterk tegen op om zich van zijn opperkleed te ontdoen; want daaronder had hij den geleenden zwarten rok, die hem veel te klein was en die hij dus liever niet vertoonen wilde. Maar de dames vonden het veel te aardig om iemand in gala aan het knuppelen te hebben, en vooral het Duitsche meisje was zoo overredend dat Sixma, die niet wist hoe hij zich met zijn Duitsch redden zou, het niet laten kon zijn overjas uit te trekken. En toen ging hij aan 't gooien. Dat viel mee. De rok zat wel strak, maar de knuppel keilde toch boven in den boom, en slag op slag bracht hij zijn oogst mee, zoodat de handige helper vele loftuizingen ontving, behalve van George Simon, die zijn taak verdubbeld zag.

— Doe ik het goed? vroeg Sixma aan George.

— Je doet het net, Tjeerd, als iemand die 's Zondags op zijn dorp in Friesland katknuppelen geleerd heeft.

— En jij doet het alsof je „lieve tante” moet zeggen tegen een fruitvrouw, George! . . . Kijk, daar gaat er weer een! Flap Twintig stuks!

Krak, krak, krak! ging het nu. Sixma keerde zich verschrikt om, en tegelijkertijd ontstond er een uitbundig gelach. Zijn geheele rok was op den rug recht op gescheurd, van onder tot boven, en de scheur gaapte verbazend wijd.

— Oud vod! riep Sixma zelf, vergoelijkend, doch hevige kleurend.

— Laat het u niet geneeren! zei Marie Landek.

— Decorum geschonden! riep George Simon.

— Jij schendt je decorum daar met je gefälligkeit! gaf Sixma hem terug. Wees toch zoo simpel niet, kerel, van je te laten gebruiken om noten te bolsteren. Want daar is het knuppelen om te doen!

— Neen, om jouw mooie soliede rok was het ons te doen! riep George Simon, die opsprong. Ha ha ha! . . . Dat ding is een nieuwe tropee in je Museum, dikke Six!

— Niet zoo gemeenzaam voor een jong mensch van het tweede jaar! verzocht Sixma.

Dit werd eenigszins boos gezegd. En mijnheer Landek vond het geraten aan de woordenwisseling een einde te maken; daarom zei hij, terwijl hij aan iederen arm een der logees nam:

— Kom heeren, we gaan nu een kleine versnapering gebruiken. Het wordt tijd! Onder de veranda staat alles klaar.

Sixma, Bingley en Simon volgden nu met freule Marie Landek, en het zeventienjarige meisje wist de heeren zoo goed bezig te houden dat zij den rok en het katknuppelen en de vuile handen vergaten — maar de noten niet. Want toen zij eenige schreden gedaan hadden, begon George Simon te bedenken, dat men de noten die hij zoo bloedig gebolsterd had, in den steek had gelaten, en dat niemand er van gerept had om ze mee te nemen. Daarom volgde hij de lieve Marie Landek, die hij zoo gaarne allerlei kleine diensten bewees, met loome schreden, en er ontstond een kleine bittere wrok in zijn gemoed, die hem deed besluiten om op het huis Tuiningen in de eerstvolgende maanden geen visites meer te maken.

Veel spoediger echter dan hij dacht was hij weer met het meisje door wie hij zich gegriefd achtte in gesprek; want mijnheer Landek verzocht de andere heeren de beide logees verder te geleiden, daar hij zelf onderweg opgehouden werd, omdat hij Geert Jantsing ontmoette, den boer die de landerijen op Tuiningen voor hem beheerde en de boerderij dreef.

— Geert, zei de landheer, wacht even. — De heeren hier achter me zullen mijn beide dames wel verder geleiden. Excuseer me, dames. Ik volg terstond. — Geert, hernam de baron, toen hij met den boer alleen was, je gaat zeker naar 't aardappelrooien kijken. Maar ik moet je even hebben. Wat is er alzoo voor nieuws?

— Dat mijnheer van Steurveld naar hooger gewesten opgeroepen is.

— Ja Geert, ik weet het! Ik wist het gisteren al.

— En ik eergisteren, baron! . . . Neen, maar neem me niet kwalijk, niet dat hij al geroepen was, maar dat het gebeuren zou. Vijf, zes dagen geleden heb ik de uilen 's nachts al erbarmelijk hooren roepen. Ik zeg tegen de vrouw: dat is een dooje! . . . En nu heeft er eergisterenavond een vreemde hond bij ons voor de deur zitten huilen. Dat was ook een teeken!

— Dus de dieren wisten het eerder dan de menschen?

— Neen baron, er waren menschen die het ook wisten. Het hek van 't kerkhof te Veenega stond gisterenmorgen weer behoorlijk open. En weet u wie dat doet? . . . Dat doet het wijf van den drommedaris — zoo noemen ze den schoenmaker —; die moet dat doen! . . . Als er iemand opgeschreven is in het dorp, dan gaat zij 's nachts het bed uit en ze zet het hek van 't kerkhof open.

— En wie ziet dat?

— Geen oog van een mensch! Maar ze doet het toch . . . in haar slaap! Maar je kunt er niet oppassen, zie je; want dan zie je ze toch niet! . . . En tóch doet ze 't! . . . En dat is nu niet eens, maar al honderdmaal gebeurd. Als Trijn op zoo'n wijs het bed uitkomt, kun je maar denken dat er iemand mee gemoeid is.

— En wie stuurt haar dan, Geert?

— Ze wordt van hooger hand gemeenezjeerd, baron, zei de man ernstig.

— Dat zegt het bijgeloof, Geert?

— Neen mijnheer, neem me niet kwalijk; dat *is* geen bijgeloof; dat is beschikking.

— Zouden dan honden en uilen kunnen voorspellen wat aan de menschen niet geopenbaard is, Geert?

— Ja baron; want heeft niet het jukdragende stomme dier, sprekende met menschenstem, des profeten dwaasheid verhinderd? En wat nu die vrouw aangaat, die zooveel meerder is . . . . .

— Geert, Geert! vermaande baron Landek: die in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat! En daarom steke de lampen aan wie licht geven kan. Ook het mijne wil ik voor de goede zaak beschikbaar stellen, en eerstdaags weer een oefening houden. Als wij daar aanstaanden zondagavond eens voor uitkozen?

— Dan is het kermis te Drieburgen, zei Geert.

— Nu, dan zondag over acht dagen.

— Waar, mijnheer?

— Liefst weer op de deel van Jan Petersen; want ik doe het liever niet bij een van mijn eigen pachters, Geert. Jan Petersen is tegenover mij een vrij man. Vraag het hem dus, en als hij het goedvindt moet hij op den marktdag maar eens bij me komen. Verder moet je zorgen dat de oude koets schoongemaakt en gesmeerd wordt; want ik heb aan de familie Steurveld een rijtuig aangeboden bij de begrafenis. Is je dat ook nog niet door honden of katten meegedeeld?

— Maar baron, geloof me, zoo waar als er . . . . .

— Hoor eens, vriend, de zuurdeesem van het oud-Germaansche heidendom zit er nog in, en daar zal ik zondag over acht dagen op terugkomen.

— Maar baron, denkt u . . . . .

— Ik heb nu geen tijd! Mijn hoofd loopt om van al de drukte, en met jou heb ik ook veel te bespreken, waar ik spoedig op terugkom. Dag Geert!

Baron Landek ging heen, en zijn boer bleef hem nastaren, en mompelde het woord *heidendom*, dat een diepen indruk op hem gemaakt had, en dien dag nog meermalen door hem herhaald werd, zoodat hij aan andere dingen bijna niet dacht.

De jongelui waren inmiddels genaderd tot de veranda, en toen zij daar aankwamen, riep Marie Landek den palfrenier, en zeide:

— Jan, ga eens met mijnheer Simon naar de jachtkamer en zet daar alles gereed wat noodig is voor mijnheer om de handen te wasschen. En als je daarmee klaar bent, neem dan een mandje, en ga onder den grooten noteboom achter de heg de noten halen die er liggen.

Dit dubbele bevel hield tevens een dubbele oplettendheid in voor mijnheer George Simon. Hij gevoelde er zich ook zeer gelukkig door, en zeide, voor hij den knecht volgde:

— Als het er nu maar niet heelemaal afgaat, Marie! Dan behoud ik vooreerst nog een aardig souvenir aan dit gezellig uurtje.

— Een verbazend ridderlijk offer! zei de freule lachend. Maar ik zal je wat noten meegeven om te kraken, George; dat is nog beter!

— Hij is in staat om ze met huid en haar op te eten! voegde Sixma er bij; en zich tot de freule wendend, vroeg hij:

— Ik mag toch wel even meegaan om mijn toilet te maken?

— Laat de huishoudster u dan een naald en draad geven! riep freule Henriëtte Roodenburg, en een algemeen gelach geleidde Tjeerd Sixma, die nog steeds met zijn gescheurden rok liep, bij zijn verdwijnen in de tuinkamer.

— Jij hebt altijd van die vervloekte flauwiteiten! zei George Simon tegen Sixma, terwijl zij samen in de jachtkamer waren en hun handen wasschen.

— Een beetje meer respect asjeblieft voor een senator die zijn rok aan heeft! vermaande Sixma.

— Maar ik ben op je aardigheden niet gesteld!

— Juist! Dat maakt ze pikant, Sjors!

— 'n Flauwe kerel! zei George half lachende.

— Maar 'n goeje kerel! voegde Sixma er bij. En laten we nu niet kibbelen, maar luister naar mijn woorden. Zij zijn officieel. Jij kunt de eer van het Corps redden!

— Waardoor?

— Dan moet je maken dat Ot Landek, die je vriend is, vanmiddag op de Kroeg komt voor hij zijn vader spreekt. Rij je met den ouden aristocraat naar huis?

— Dat weet ik niet! Als hij me vraagt!

— Nu ja, hij zal je wel vragen, om je van zijn dochter te separeren. Wij zullen zien dat we den ouden heer op de een of andere manier aan den praat houden of meenemen, en jij stapt dadelijk uit en wipt inmiddels naar zijn huis. Dat kun jij doen, omdat je er dagelijks komt. Ot Landek ligt misschien nog in zijn mandje.

— Katterig? . . . Is er gisteravond wat te doen geweest?

— Zeg liever *ziek!* . . . Ja, er is wat te doen geweest, Sjors! . . . Als je nu je vriend bij ons brengt, zul je er misschien wat van

hooren. Maar in elk geval moet je offer op het altaar van het Corps waarvan je lid bent, je nieuwsgierigheid overtreffen. Je weet dus wat ik vraag, hè? 't Is vooral aan de Redactie dat je een dienst bewijst.

— Is het stuk van Otto aangenomen?

— Weet jij dat óók al? . . . Dat zijn geheimen, Sjors! . . . Kijk eens, op je mooi lichte pakje zijn ook al bruine vlekken. — Stil! Ze kloppen! . . . Binnen!

De deur ging open. De huishoudster, juffrouw Mina, en Miss Ellen, de Engelsche gouvernante van de freule, traden binnen. De laatste was met een naald en een draad gewapend. Zij vroeg of ze een der heeren van dienst kon zijn. Groote verlegenheid van Sixma.

— Oh yes, here mr. Sixma wants your assistance, zei George Simon.

— Dankje wel, zei Sixma, terwijl hij even sterk bloosde als de Engelsche. 't Is heel lief van de jonge dames; maar ik acht het geen werk voor uw fijne handen, Miss! . . . U verstaat me immers wel?

— Oh yes m'eer! zei ze.

— Intusschen, very much obliged! hernam Sixma, waarbij hij diep boog en heenging, door George gevolgd.

Tegelijk met baron Landek kwamen de beide jongelui bij de dames terug.

— Wat mag ik u aanbieden, heeren? vroeg de baron met het oog op de gereedstaande morgendranken. Mijnheer Sixma thoe Hoola?

Sixma keek rond en wierp een blik tusschen de karaffen en glazen, alsof hij iets zocht.

— Wilt u soms liever een bittertje? vroeg de baron met een gemoedelijken blik van verstandhouding. Ja? . . . Nu ja, ik óók!

Hij schelde, en beval de verschijnende dienstbode de kleine blauwe karafjes te brengen; want den naam van het vocht dat er in was wilde hij liever niet uitspreken. De andere heeren hadden liever een glas Port.

— Mijnheer Bingley, u ook Port, nietwaar? . . . Maar vóór ik verder ga, moet ik u eens iets vragen. Mijnheer Bingley, het oud lid van den Raad van Indië, die te Velp woont, is dat uw oom?

— Mijn vader, mijnheer!

— Een dubbel genoeg dat te hooren, om den vader en om den zoon. Ik ken de Bingley's reeds sedert lang.

— Zij voeren een bos suikerriet in hun wapen, zei de zoon ondeugend.

— Dat doet er niet toe. Maar u zult me het genoeg wel eens willen aandoen een avondje bij ons te komen passeeren, liefst als wij weer voor goed in de stad zijn!

Na deze woorden zag de baron op, naar de oprijlaan. Hij

hoorde een der honden blaffen die voor het koetshuis lagen, en zag dat er een bezoeker aankwam: Govert Jan Memmeling. Zoodra hij dit gewaar werd, gaf hij het dienstmeisje, dat met twee karafjes verscheen, welke achter blauw glas den nationalen volksdrank bevatten, bevel „om dat nu weg te brengen en straks terug te komen,” en hij voegde er bij: Ja heeren, dat is een familiaar onder-onsje; men kan dat iedereen niet voorzetten. Maar u gebruikt toch zeker ook wel een glas Port, mijnheer thoe Hoola? En terwijl hij dit zei, schonk hij den student een grooten roemer vol in.

Govert Jan Memmeling kwam inmiddels recht op het gezelschap aanstappen, en toonde zich zoo goed op zijn gemak alsof hij een vriend van den huize was. Terwijl hij naderde vroeg de baron aan George Simon: Je rijdt immers mee naar de stad terug, Georg? — want hij had de plaatsen in het rijtuig voor den terugtocht gaarne bezet; en toen hij hieromtrent gerustgesteld was, zei hij, op Memmeling doelend: Die vriend daar doet nog wel eens zaken voor me, en ik moet zeggen: 't is een patente jongen!

Maar de edelman had toch bij het naderen van den „patente jongen” één vrees; want hij verwachtte een al te gemeenzame begroeting, en om die voor de andere heeren niet al te opvallend te doen zijn, was hij zelf met een gemeenzame begroeting vóór, en riep hij den bezoeker toe:

— Zoo, vriend Memmeling! Heb je tegen den stoffigen weg weer niet opgezien?... Kom hier maar bij ons zitten!

— Baron!... Freules! zei Memmeling vertrouwelijk, terwijl hij zich het voorhoofd afdroogde. Alles nog wel hier?... Mooi weertje vandaag!... Ik ben er moei van. Die herfststraden, weet u!

En hij begon met zijn rechterarm over de linkermouw van zijn zwartlakensche jas te strijken.

— Ga zitten, Memmeling, zei de baron, en drink een glas Port!

— Altijd welkom! betuigde de boekhouder van de bank van leening, op het glas Port doelend. Beter, als men geloopt heeft, dan koude thee, die sommige menschen ook wel aanbevelen. Ik eet vroeg; dat weet u wel! Maar, Port smaakt toch altijd!... En kunnen de dames zich nogal amuseeren met dat mooie weer?

De dochter des huizes liet den bezoeker de handen zien, die ook al een beetje bruin waren van het notenbolsteren.

— Ja freule, jonge meisjes moeten maar aanpakken; dat zeg ik ook! sprak Memmeling met bewondering. En de andere dames, doen die ook mee? En bevalt het de Duitsche juffrouw goed?... Het spijt me dat ik ook geen Duitsch kan spreken. Maar verstaan doe ik het wel!

— Wat een familiere ploert! mompelde de zoon van het raad van Indië, terwijl hij den bezoeker schuin aanzag; en de bezoeker, die door den baron niet voorgesteld werd, al deed hij zich ook als

een vriend van den huize voor, wierp een even schuinen blik op de jongelui, van wie hij George Simon kende, terwijl hij wist dat die dikke een welbekende student was, wiens naam hij zich thans evenwel niet kon te binnen brengen. Terwijl Memmeling een druk gesprek voerde, zwegen de drie andere heeren bezoekers botweg, en de baron trachtte te vergeefs hen in het discours te halen. Zij namen de houding aan alsof ze het geheele gezelschap gecompromitteerd achtten. De meisjes echter waren argeloos genoeg om den burger vriendelijk te woord te staan; want ze wisten dat hij een warm vriend en geestverwant van den ouden heer was. De baron zelf echter, die zijn warmen vriend niet aan de andere bezoekers voorstelde, en duldde dat hij door hen met den nek aangezien werd, zat er mee in, doch redde zich door te zeggen:

— Je komt zeker voor zaken, vriend Memmeling?... Laten we dan even apart gaan; want ik kan niet lang meer hier blijven.

— Met genoegen, baron, zei Memmeling, en hij volgde den edelman naar binnen.

— Welnu?

— Baron, wat moet er in „de Burgervriend?” Die vraag betreft het plaatselijk nieuws. Moet er na het vermelden van de begrafenisplechtigheid op den aangewezen opvolger gezinspeeld worden?

— Dat zou onkiesch zijn.

— Maar noodig!... Baron, er dient gewerkt te worden; er dient ten minste bijtijds gepeuterd te worden, zeg ik maar. De anderen zitten natuurlijk ook niet stil. En nu biedt zich juist de gelegenheid aan. Bijvoorbeeld (de spreker haalde hier een papier uit zijn zak, en las:) „Er zijn groote verdiensten in de aarde bedolven.”

— Dat ben ik niet met je eens, Memmeling —: de *geest* blijft leven!

— Maar een liberalist als mijnheer van Steurveld, baron, die in de zeef des satans was...!

— Memmeling, oordeel niet! De geest *blijft* leven, vriend! Hij legt bij den aardschen dood alleen het zichtbare leven af, doch behoudt het luchtvormig lichaam, gelijk aan het onze, dat evenwel in den normalen toestand voor ons onzichtbaar is. Van lieverlede nochtans ontdoet zich die geest van zijn onvolmaaktheden en vergaart hij de noodige hem ontbrekende kennis. Want ge kunt toch niet aannemen, nietwaar, dat de geest van een wilde of boosdoener na den lichamelijken dood op eens beschaafd en deugdzaam wordt? En evenzeer zou het tegen Gods rechtvaardigheid strijden als zij eeuwig op hun lagen trap van ontwikkeling moesten blijven. Evenals er menschen zijn die op alle trappen van wetenschap en onkunde, van deugd en ondeugd staan, is dit het geval met de geesten. De groote verdiensten van mijnheer van Steurveld zijn dus niet in de aarde bedolven, evenmin als zijn tekortkomingen.

— Nu, bij wijze van zeggen dan maar, baron! Ik zal het veranderen.

— Ik vind goed dat je hem prijst. Zeg bijvoorbeeld: aan zijn verdienstelijken aardschen werkring ontruikt!

— Goed!... „Stad en land zal, wat zijn administratieve kennis betreft, veel in hem verliezen; want als stedeling en groot grondeigenaar tevens kende hij stad en land beide. Daarom meenen wij geheel in zijn geest te spreken wanneer wij hopen dat hij waardig vervangen worde.”

— Goed!... Maar voor waardig moet je waardiglijk zeggen.

— Ik kan er ook nog bijvoegen: mede om der consciëntie wille. En dan staat er verder: „Er is voorzeker iemand in de nabuurschap die zoowel landbewoner als stedeling en een man naar het hart van Jer....”

— Neen, hou maar op, Memmeling! 't Is genoeg! „Om der consciëntie wille” kun je er bijvoegen als je 't noodig acht. Maar het overige laat dat nu liever maar weg. De verkiezing blijft nog lang uit, en we moeten kiesch zijn. Daar sta ik op!... Als er nog meer nieuws is, hoor ik het wel van je. Maar je moet me niet kwalijk nemen! Ik heb het verschrikkelijk druk en moet naar de stad terug. Ik zou je wel vragen om mee te rijden; maar die heeren zijn reeds door me gevraagd.

— Zeker studenten?

— Ja! Ze zijn bij de familie van Steurveld wezen condoleeren, en de beleefdheid eischte....

— Condoleeren! Mooie jongens! 't Is wel noodig dat ze daarvoor een witten das op de keel spelden! Van nacht hebben ze Steurvelds lijk opgeroepen! De man staat nog boven aarde!

— Zijn *geest* opgeroepen! verbeterde de baron zeer nadrukkelijk. En hoe weet je dat?

— Hoe weet men dat?... Ze voeren soms met open ramen 's nachts de grootste baldadigheden uit. Kort en goed, ik weet het, baron!... En wat u óók wel belang zal inboezemen: De geest van Steurveld heeft, met groote openbaring van geweld, verklaard dat u zijn opvolger moest zijn. Ziedaar!... Maar u zwijgt het! Daar vertrouwt ik op als een muur.

— En waar is dat gebeurd, mijn vriend?

— Dat moet ik ook verzwijgen, baron. Maar gebeurd is het. Dat betuigt ik u op mijn consciëntie.

— Ik geloof het, Memmeling; want ik heb andere getuigenissen; en er komen thans raadsels voor mij tot oplossing...! O, het is schoon het diepe wezen der verborgen dingen te doorgronden!

— Neemt u dus de aardigheden van die studenten voor goede munt op, baron?

— Aardigheden?... Kom Memmeling, laat ons maar heengaan!

En Zondag over acht dagen zal ik een godsdienstoefening leiden bij Jan Petersen. Ik reken op je tegenwoordigheid, evenals van de broeders!

— Als het niet ongebeerd is, wil ik er ook wel een woord spreken, baron.

— Tot stichting?

— Tot stichting en tot vermaning!

— Maar niet in het politieke, Memmeling. Dat moet je elders doen. Ik wil ook de verdenking niet op mij laden dat ik mijn eigen waar aanbeveel, of doe aanbevelen. Kom vriend, laat ons nu gaan.

Een oogenblik later was de landheer met zijn gast weer bij het gezelschap onder de veranda.

— Nog een glaasje Port, Memmeling? vroeg mijnheer Landek.

— Ja, laat ik nog een glaasje verschalken, zei de journalist. 't Is versterkend. 's Zondags neem ik ook altijd twee glaasjes!

— Nou! mompelde Sixma halfzijd.

— Ja, en op de bureaux van „den Burger” leven we er trouwens altijd goed van. We werken druk — ik ben er elken namiddag — maar er is van alles voorhanden; en bij feestelijke gelegenheden, bij verkiezingstriomfen, wordt er behoorlijk een fleschje Champagne ontkurkt.

Een algemeen doodsch stilzwijgen volgde op deze woorden. De baron, ofschoon zij eigenlijk niet tot hem in 't bijzonder gericht waren, vatte echter het eerst het woord weer op.

— En lijdt daar het dividend niet onder? vroeg hij.

— We zijn zoo gelukkig, baron, dat we commissarissen hebben die in de eerste plaats vragen naar doel en strekking. En dan hebben we trouwens ook een fonds voor de inwendige zending.

Een glimlach van de studenten, vergezeld door een blik van verstandhouding, volgde op deze woorden, — wat door mijnheer Landek zeer goed opgemerkt werd; en daar hij zelf commissaris van „de Burgervriend” was en nog meer aardigheden vreesde, zoo stond hij op en schelde om een rijtuig, dat onmiddellijk voorkwam.

— Ik wilde de heeren voorstellen stadwaarts te rijden, zeide hij: indien wij ten minste onze respectieve sociëteiten nog bezoeken zullen.

Men stond op. Sixma trok zijn overjas aan, en Govert Jan had nu gelegenheid de scheur in den rok te zien, waarover hij een pijnlijk gezicht trok, omdat de baron zich in *zulk* gezelschap bevond. Er volgden nu nog een paar aardigheden van de dames over den rok, waarbij Sixma verklaarde dat het toch een voortreffelijk denkbeeld was om in gescheurde kleeren zijn droefheid te gaan betuigen, en daarna nam men afscheid — wat in alle vormen geschiedde, ook tegenover Memmeling, die niet voorgesteld was en slechts met een koel afnemen van den hoed verwaardigd werd. Voor George Simon kwam

dat afscheid nog veel te vroeg, maar er was toch een aangename verrassing voor hem aan verbonden; want freule Landek gaf den palfrenier bevel de helft van de gebolsterde noten mee te nemen en die ten huize van mijnheer George Simon af te geven — voor de dames.

— Men heeft allerlei relatiën, zei mijnheer Landek, terwijl hij het rijtuig het hooge ijzeren hek doorreed, op Memmeling doelende, tegen de drie studenten, — men heeft allerlei relatiën als men zich veel in de wereld beweegt. De heeren zullen dit uit hun ouderlijk huis ook wel bij ervaring weten. Overal word ik geroepen in commissie's en besognes, en het zijn juist de kleinigheden die dikwijls den meesten tijd kosten, heeren! Bij u gaat het ook zoo, nietwaar? . . . U hebt allerlei bezigheden die eigenlijk uw studie niet raken. Dat zien wij heden weer.

— Ieder is graag eens op zijn beurt met purper omkleed, zei Sixma.

— En het is leerzaam, vooral op uw leeftijd, hernam de baron.

— Natuurlijk om op *uw* leeftijd met den mantel voegzaam te kunnen omgaan! zei Sixma.

— Maar tusschen een purperen mantel en het kostuum van een hedendaagsch senator bestaat nog een groote afstand, zei George Simon.

— Bravo George! riep Sixma uit. Wie naar je handen kijkt zou zooveel snedigheit niet bij je zoeken.

— Nu, dan doe ik mijn fruitbaas eer aan!

— Hoezoo?

— Omdat jij mij ontbolsterd hebt, Six!

— Ja, je was een onmogelijk mispunt van een groen! Weet je nog wel? . . . O, als u dat gezien hadt, mijnheer van Tuiningen! . . . En nu begint de kerel al aardig uit den hoek te komen! Hij is galant à perfection! Hij is à quatre épingles! Hij danst als een Berlijnsch gardeofficier! Hij verrast de gouvernante van freule Landek met Engelsche woordspelingen. Kortom, hij toont zich, zooals hij zelf erkent, een waardig élève. Welke satisfactie kan Tjeerd Sixma meer wenschen?!

De baron glimlachte en knikte, maar aan het gesprek, dat op deze wijze gevoerd werd, nam hij geen eigenlijk aandeel meer; want hij had over velerlei dingen na te denken, en daarbij was er een machtige factor, namelijk zijn eigen positie, die hem bezighield.

Het rijtuig rolde na verloop van een half uur de stad binnen, en mijnheer Landek liet zich afzetten aan zijn sociëteit, waarna hij de heeren naar de hunne liet rijden, na hun eerst verzekerd te hebben dat hij hen spoedig weer hoopte te ontmoeten.

Sixma en Bingley stapten werkelijk aan de sociëteit af; doch George Simon liet zich naar mijnheer Landeks huis brengen om er Otto te halen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

De Chocoladepodding en het Ongeloof.

— Wat hebben jullie van nacht uitgevoerd, vroeg Sixma op de Kroeg aan Piet Moreelse, die op een canapee een kop bouillon zat te verorberen.

— Dikke Six, wat hebben wij uitgevoerd? Wie wij? Wat? Waar? Wanneer?... Wij hebben ongegeneerd veel wijn gedronken; want de gastheer was, als gewoonlijk, erg gul; en toen hebben we den boel door elkander gesmeten.

— Maar je lijkt wel gek, kerel!

— Je bent er toch zelf bij geweest, en hebt zelf meegedaan met je wel doorvoed lichaam.

— Pardon! Gelukkig niet!... Ik bedoel *bij mijnheer Landek*.

— Ah ja! Dat is waar ook! We hebben Otto thuis gebracht: Kees en ik, en de knecht was er ook bij. Ja, da's waar.

— Maar wat heb je daar uitgevoerd?

— Thuis gebracht, zeg ik immers!... De kerel was erg slap! We hebben hem naar zijn kamer gesjouwd, en toen zijn schoenen uitgetrokken en wat er verder volgt, en hem op zijn bed gesmeten. Voilà!

— En toen?

— Toen was 't uit.

— Ben je dadelijk naar huis gegaan?

— Neen, ik ben van nacht niet thuis geweest; en ik ben nòg niet thuis geweest. Maar daar geef ik je geen verantwoording van. Ik hoor van Schimpie, die bij me geweest is, dat alles nog zoo ligt als toen we heengingen, omdat Kippie de scha wil laten opnemen. Dat moet Wolf doen, geloof ik. Beëdigd! Nonsens!... Hendrik, een glas Pommerans! Sterk!

— Daar ginder zit Kees, zei Bingley, achter 't kleine biljart, op de canapee. Hij houdt zich schuil!... Hei Kees! Kees Pijn! Hoor eens!

Pijnvliet, die er erg bleek uitzag, kwam met loome schreden nader.

— Hè kerel, zeur nu niet! geeuwde hij. Ik ben zoo katterig als een deur! Willen we een kastje huren?

— Dankje, zei Sixma. Ik heb al genoeg gereden, en ik ben niet katterig ook. Maar jij drinkt ook als een Tempelier.

— Ik was toch best toen we heengingen.

— En wat heb je bij mijnheer Landek uitgevoerd? vroeg Sixma.

— Ja, voegde Bingley er by. We weten er van. En je kunt het gerust vertellen; want het blijft natuurlijk geheel onder ons!

— *Hij* is naar de meidenkamer gegaan! zei Piet Moreelse.

- Je liegt het, kerel! Met je flauwe verdoemde leugens!
- Waarom zoo nijdig, Kees? vroeg Sixma. Anders zou je zoo'n uitstapje wel heel aardig vinden!
- Maar niet bij de familie van een mijner vrienden!
- Bang om zich te compromitteeren! zei Sixma.
- Ot Landek zou ten minste reden hebben om het mij hoogst kwalijk te nemen. Zoo iets doet men niet bij een fatsoenlijke familie.
- O mon ange, chaste et pur! neuriede Bingley.
- Maar is er dan iets bizonders gebeurd? vroeg Piet Mor.
- Neen, volstrekt niet! Mijnheer Landek verwonderde er zich over hoe zijn zoon toch thuis gekomen was. Hij had er volstrekt *niets* van gehoord.
- Mijnheer Landek slaapt den slaap des rechtvaardigen, zei Moreelse. Dat weet iedereen.
- Stil, daar heb je Otto en George Simon, waarschuwde Sixma. Hou je nu maar goed! — Zoo, jeugdig exemplaar, hoe is het met je gevoel van eigenwaarde?
- Beroerd! zei Otto Landek. Mijn tong is als een wafelijzer in mijn mond. Maar hoe ben ik toch thuis gekomen? Vertel me dat eens! Vlak, onze huisknecht, zegt dat het laat was, en dat hij me half gesleept heeft, en God weet wat hij nog meer kletst.
- Weet je er dan niets meer van? vroeg Sixma.
- Geen lor!
- Teeken van onbedorven gemoed! riep Sixma weer. Komaan, wat willen jullie hebben? Ik geef wat weg van middag!... Hé Herman, vraag wat de heeren gebruiken zullen.
- Overigens kranig geamuseerd gisteravond! zei Otto Landek, en toen hij dit gezegd had vleiden zich nog meer vrienden bij de groep, en werden, terwijl op de sociëteit de gewone drukte van het voormiddaguur heerschte, eenige gebeurtenissen van den redactie-avond nog eens uitvoerig besproken en ook plannen gemaakt om den dag verder gezellig door te brengen.
- Toen het etensuur aanbrak, ging ieder naar zijn tafel, of naar de tafel waar hij gast was; en zoo dineerden Sixma en Bingley en Kees Pijnvliet en Willem Straten en den Dop en Mac en Charley en Piet Mor en Rosa en Salmi en Dooreveld en de Sjouwer met hun twaalfen te zamen in de Klok.
- Er was genoeg stof tot gesprek.
- De tocht naar de familie van Steurveld, de redactie-vergadering, de tafeldans, de verschijning van de familie Kippeveer, het thuis brengen van Otto Landek en de manifestatie in het huis zijns vaders werden breedvoerig besproken.
- Deze laatste gewichtige gebeurtenis werd door Bingley, op gezag van mijnheer Landek zelf, verhaald. En wie van de heeren wist er iets naders van?... Die vraag werd door Sixma gedaan. Maar

niemand antwoordde, ook Pijnvliet en Moreelse niet, die Otto mee thuis gebracht hadden, — wat de oude heer volstrekt niet mocht weten.

Na afloop van den maaltijd, die met een stevig glas wijn begoten was, gingen de heeren in groepjes uit elkander, met afspraak om elkaar later terug te vinden. Piet Moreelse besloot naar zijn kamer te gaan, die hij sedert den vorigen nacht niet teruggezien had, en hij nam Pijnvliet, Bingley, en Sixma mee.

Nadat de bewoner zelf met zijn sleutel de deur geopend had, traden de vrienden binnen, en gingen zij, den winkel door, naar boven, waarbij Piet Mor opmerkte dat er in huis een ongewone tabaks- en chocolalucht hing — wat hem op een denkbeeld bracht. Hij maakte hieruit op dat er binnen gasten waren.

Met veel gestommel bestegen de heeren de smalle trap, voorafgegaan door Pijnvliet, die het beneden gereed staande lampje droeg.

— Adhuc sub iudice lis est! *) riep hij uit, nadat hij de kamerdeur geopend had en een blik naar binnen wierp. Piet, kerel, wat een chaos! . . . Moet die kast van je zoo blijven?

— Ja mijnheer! riep een stem achter op 't portaal.

Het was de stem van juffrouw Kippeveer, die de heeren achterna geslopen was.

— Juffrouw Kippeveer, daar wordt je niets gevraagd! zei Piet Moreelse.

— Het zal zoo blijven, hernam ze, tot wij behoorlijke vergoeding van schade hebben. Wij zullen billijk zijn en raisonnabel, maar we wenschen het te laten opnemen, en wel in uw tegenwoordigheid.

— Gelief binnen te komen, mejuffrouw, zei Sixma zeer hoffelijk. De praeses van 't Corps steekt de lamp al op. Is er wel olie in, Bing?

— Niet veel, was het antwoord. De bediening laat hier te wenschen over.

— Alles is naar avenant! sprak juffrouw Kippeveer.

— Niet zoo nijdig! zei Moreelse.

— Neen, hernam ze: kalm, heel kalm. En toen riep ze: Kippeveer, waar zit je?

— Betsie, ben je boven? riep hij onder aan de trap terug.

— Ja, antwoordde zij. Breng de leide mee!

Op hetzelfde oogenblik hoorde men de trap kraken. Kippeveer kwam naar boven met een lei.

— Goeden avond, heeren, sprak hij, heel beleefd. Als mijnheer het goed vindt, wilde ik eerst maar eens orde op de zaken stellen. Ik doe dat liefst als mijnheer er bij is. Daarom hebben wij alles maar zoo laten liggen als 't was.

— Patent! zei Piet Mor. Ik stel nu voor dat we eerst opschrijven wat er nog is. Dat is de credit-post. Licht eens bij, Bing!

*) Nog is de zaak voor den rechter.

De groote lamp die boven de omgevallen tafel hing en inmiddels aangestoken was, verlichtte het tooneel van verwoesting, doch in de schaduw van de tafel was het eenigszins duister. Bingley lichtte dus bij met het looplampje, en allen hurkten neer rondom de overblijfselen van het soupee, tusschen de glazen flesschen en servetten in, die op den grond verspreid waren.

— Juffrouw, zei Moreelse, als we 't eens op een accoordje gooiden!

— Geen accoordjes, zei ze. Ieder wat hem toekomt! Ik weet precies wat er geweest is, en het zal nu even precies blijken wat er nóg is.

— Maar je geacht servies was nog al geschonden! betoogde haar huurder.

— Het deed zijn dienst nog goed, zei ze. Doch het was maar Maastrichtsch; dat is waar. Wie zou het ook beter geven? Kom Kippeveer, schrijf maar eens op: Inventaris.

— Inventaris! herhaalde de huisheer, terwijl hij het woord op de lei schreef.

— Credit! vervolgde Piet Mor. Een chocolapodding!

— Wat blijft u? vroeg Kippeveer.

— Een chocolapodding! Waar is die? Juffrouw Kippeveer, u bent beter in tafelaanrechten thuis dan ik. Waar is de chocolapodding?

— Ik zie geen podding, mijnheer.

— Maar hij moet er toch zijn; want hij moest nog gediend worden toen het ongeluk plaats had. Dat herinner ik me zeer goed. En jij, Sixma? Weet jij dat er al podding gediend was?

— Ja, zei Sixma, ik weet positief van niet. Ik had er de lui ook voor gewaarschuwd; want Schimmel had er allerlei geknoei mee uitgehaald en er van alles ingestopt.

— Welnu dan? vroeg Piet Mor. Waar is dat ding nu? Ziet u er iets van, juffrouw? Is hij verpletterd? . . . Licht eens bij, Bing!

— Hij is er geweest, zei Bingley, die bijlichtte: kijk, daar is nog een heel klein bruin kriezeltje. Men kan dus niet zeggen haar edele spoorloos verdwenen is. We hebben hiermede een uitgangspunt tot onderzoek. Mijnheer Kippeveer, kunt u, als hoofd des huizes, ook inlichtingen geven?

— Er zijn hier van nacht van die rare dingen gebeurd! zei het hoofd van 't gezin, terwijl hij een verlegen gebaar met zijn handen maakte.

— En eetbare waar die op den grond ligt, daar kan niemand voor instaan, voegde zijn gade er bij. Wie weet of Bont of Frits of Mientje er niet aan geweest zijn!

— Wie verstaat u onder die benamingen, lieve juffrouw? vroeg Bingley. Zijn dat kobolden of gnomen?

— Neen mijnheer; dat zijn mijn hond en mijn kat en mijn dochter!

— Die worden dus door u verdacht? vroeg Moreelse. Dan ter-

stond een verhoor à costi, dat wil zeggen: in uw huiskamer. Gelief me maar te volgen!

Moreelse ging naar beneden, door Pijnvliet en Bingley gevolgd, waarop het echtpaar Kippeveer en Sixma zich ook bij hen aansloten.

De studenten traden nu de huiskamer binnen en vonden er twee heeren, die in dikke rookwolken gehuld waren, benevens Mientje en haar beide lievelingen. De chocoladekopjes stonden op de tafel, en een ketel van wit aardewerk, die het geurige vocht bevatte, pronkte op de theestof.

— Goeden avond, zei Piet Mor, en toen zich tot het meisje wendend, sprak hij terstond, nog voor dat haar ouders binnen waren —: Mien, de chocolade is te slap, zeggen ze; want jij hebt eerst van de podding gesnoept voor zij in den ketel ging.

— Leugens! zei Mientje. Ik kon er niet van snoepen; want moeder heeft de kamerdeur van nacht op slot gedraaid. Maar den ouwe heeft er van nacht zelf van gesnoept.

— En hoe smaakt ie, Mien?

— De chocola? Slecht! Veel te drabbig! Ik heb er wel zes puntjes van sigaren in gevonden!... Maar 't is toch beter als niemendal!... Anders hadden wij niets voor den buik te binden gehad! Smijt voor mijn part den boel maar het onderst boven!

— De zaak is duidelijk, zei Moreelse, toen het echtpaar Kippeveer binnentrad. De verdwenen podding zit daar in den ketel.

— Wie zegt dat? vroeg de juffrouw.

— Ik! zei Piet. Nu, wees er gelukkig mee.

— En dat is die mijnheer van de twee glaasjes Port! sprak Bingley, die op Memmeling toetrad.

— Ja, bevestigde de ander, ik ben de man van de twee glaasjes Port. Het doet me genoegen dat u me nog kent!

— En het doet mij genoegen dat u chocolade lust die van den grond opgekrabt is! zei Bingley.

— Mijnheer, dat is een belediging!

— Dat moet u weten! Ik zeg dat het mij genoegen doet!

— Maar willen de heeren gaan zitten? vroeg Kippeveer.

— Ja, laat ons gaan zitten, zei Sixma.

— En óók een kopje? vroeg juffrouw Betsie.

— Erg lief mensch! zei Bingley; doch we zullen er maar voor bedanken!... Wie is deze mijnheer? Zou u zoo goed willen zijn me even voor te stellen, mijnheer Kippeveer?

— Mijnheer Zeekat, borstelmaker in de Kerksteeg, ouderling bij onzen kerkeraad.

— Aangenaam kennis te maken, zei Bingley. Ik ben de praeses van 't Corps. Hoe bevat u de chocola?

De heer Zeekat, een groot en breedgeschouderd man met don-

kerroode haren en gekrulde roode bakkebaarden, fronste zijn wenkbrauwen, keek uit de hoogte naar den vrager, en zeide:

— Ik laat me niet voor den gek houden!

— Iemand die Havanna's van Hajenius rookt laat zich niet voor den gek houden, merkte Moreelse deftig op.

— Wat rook ik? Havanna's van wie?

— Van Hajenius! Ik ken ze! Want ik heb ze zelf gisteravond bij 't soupee ook gehad. Kijk, er liggen er hier nog op tafel!

— U denkt dus dat ze gestolen zijn? vroeg mijnheer Zeekat.

— Dat beweer ik niet! Maar die chocola daar is gestolen!

— Wie zegt dat? vroeg juffrouw Kippeveer zoo nijdig mogelijk.

— Uw dochter! Zij is terstond door de mand gevallen.

— Mijn dochter is een afschuwelijk, ondeugend, kwaadaardig nest.

— Nu, hoor je 't, heeren! zei Mientje. Nu hoor je 't. Ik word hier altijd getrapt! Bont is de eenige die me nog helpt! Nietwaar Bontje? — En zij liet zich door den hond, die op haar schoot zat, de chocolade van den mond likken.

— Zwijg, onnut kind! vermaande mijnheer Zeekat. Is die chocola gestolen, Kippeveer?

— Heeft Lazarus gestolen? vroeg Kippeveer, — Lazarus, die de kruimkens van de tafel des rijken mans oplas? En mogen wij, arme misdeelden, de kruimkens niet oprapen van hetgeen door anderen in overvloed verbrast en verteerd wordt?

De man zei dit op zulk een jammerenden toon dat de studenten werkelijk verteederd werden, en Bingley hem de hand toestak met de woorden:

— Allons donc, mon ami, 't is gekheid!

— 't Is geen gekheid! sprak mijnheer Zeekat zoo deftig mogelijk. Want indien er hier al iets gestolen ware, dan zouden wij nog uitverkoren kinderen Gods kunnen zijn. De zonde is ons van Adam af ingeboren. En de Heere Heere, die gezegd heeft: Gij en zult niet stelen, heeft dat gezegd tegen hen die dieven waren onder zijne schepselen. Dieven moesten er dus zijn om zijn verbod niet tot een ijdelheid te maken. En hij heeft alzoo erkend dat de dieven tot zijn schepselen behoorden, wier stamvader hij zelf geformeerd had.

— C'est clair comme du chocolat! zei Sixma.

— Latijn versta ik niet! hernam de spreker. Maar ik ben een vrij man, en onafhankelijk, en als zoodanig spreek ik ook. Mijn ambt is borstelmaker!

— Uw *beroeep* is borstelmaker, sprak Bingley.

— En Paulus was een tentenmaker! hernam de spreker. En de andere apostelen behoorden mede tot den handwerksstand, tot den staat der nederheid, aan welke dingen geopenbaard zijn die voor de wijzen en verstandigen verborgen blijven. En toen de Heere op den weg van Damaskus ten leste ook een apostel uit den staat

van hoogheid en aanzien koos, moest eerst in dezen apostel al dat hooge gebroken.

— Dus met den adel is het óók mis! zei Piet Mor, terwijl hij Sixma een tik op den buik gaf.

— Adel?... Wie vraagt er naar adel? Het *dwaze* der wereld heeft God uitverkoren, zegt Paulus, opdat hij de wijzen beschamen zou; en het *zwakke* der wereld heeft God uitverkoren, opdat hij het sterke beschamen zou; en het *onredele* der wereld en het *verachte* heeft God uitverkoren en hetgeen *niets* is, opdat hij hetgeen *iets* is te *niet* zou maken; opdat geen vleesch zou roemen voor hem.

— En bent u nu *niets* of *iets*, mijnheer Zeekat? vroeg Sixma.

— Ik ben ouderling, mijnheer, onzer kerke, en daartoe met eenparigheid van stemmen uitverkoren, werd er op hoogen toon geantwoord.

— En ik ben iets en niets! riep Mientje Kippeveer, die den hond van haar schoot afsmeet en opstond. Ik ben het nederige vat, verschopt, verlaten, vertrappt, van diefstal beschuldigd, van chocoladediefstal; maar daar roem ik in; want aan de kinderkens is...

— Zwijg, ondeugend nest! riep de moeder. Hou den hond vast!

Bont maakte namelijk weer een helsche drukte; want hij had de gewoonte, als Mientje hem van zich afsmeet, om een gevecht met Frits te beginnen, die thans onder juffrouw Betsie's stoel lag.

— Heeren, zoudt u niet liever heengaan? zei Govert Jan Memeling nu heel cordaat tegen de studenten.

— Neen, zoo waar niet! sprak Zeekat, nadat de hond door Mientje opgevangen was. Laat de heeren blijven! Daar ben ik op gesteld! Er is hier gedurig sprake van diefstal, en ik zal hun leeren wat diefstal is. *Niet* als de arme man de kruimkens van des rijken tafel opleest, zooals broeder Kippeveer terecht opgemerkt heeft, maar als het eene deel der natie millioenen uit de staatskas licht om daarmede het onderwijs van onze kinderkens te vergiftigen, zoodat wij ze er aan onttrekken moeten en tienduizenden bij tienduizenden opbrengen om hen te doen onderwijzen tot den weg der zaligheid. Gij spreekt van diefstal! Maar wat is die zedelijke diefstal, die moord der onnoozelheid, naast den stoffelijken diefstal van een armzalige chocoladepodding? Een aardsche diefstal, hoe gering ook, is echter zonde; dat weet ik? maar zonder zonde ook geen roeping Gods en geen rechtvaardigmaking.

— Dus is de zonde noodzakelijk? waagde Sixma te vragen.

— In zonde zijn wij ontvangen en geboren, vervolgde Zeekat met grooten ijver. Het kind van God erkent gewisselijk dat hetzelfde eerst tot overtuiging van zonde, verlorenheid en weedom des harten komen moet; en daarna eerst komt het uit die diepe inzinking op tot de rechtvaardigmaking des geloofs. Daadwerkelijk, mijnheer, is het durven aanvaarden van onze verlorenheid op zich zelf reeds een geloofsdaad, en zoo zal dan elke volgende geloofsuiting

altoos weer een zich verdiepen in eigen ellende zijn, om in die diepte van ellende steeds meer en beter te ontvangen uit onzen Borg.

Mientje Kippeveer zat den spreker met groote belangstellende oogen aan te staren, en toen hij ophield, nam zij het woord, en zeide:

— En als iemand nu de eerste maal gezegd en gevoeld heeft: *Ik geloof*, en hij laat dit ontzettend zeggen: *Ik geloof*, nu niet los, maar God maakt dat deze werking doorgaat, dan gaat het geloof onmiddellijk in *bekeering* over.

— Zwijg jij! snauwde haar moeder haar toe.

— Neen, Betsie, laat haar spreken, zei Memmeling met bewondering. Het kind is in al deze dingen wèl te huis. Niet waar, Mientje? Hoeveel mijlpalen zijn er bij het genadewerk, Mientje? Zeg dat eens aan mijnheer Zeekat.

— Zeven mijlpalen, zei het kind. Ten eerste de inplanting van het nieuwe levensbeginsel, of de wedergeboorte. Deze eerste daad Gods kan op allerlei leeftijden bij ons plaats hebben, ja reeds in moeders lijf, zooals wij uit het voorbeeld van Johannes den Dooper weten. Dan volgt de bewaring van het ingeplante levensbeginsel. Wie die gunst erwaart, is niet meer dood, maar leeft, en hij is er mede behouden, al sterft hij ook zeer jong. En dat is die trekking naar het heilige, die ik zoo dikwijls gevoel, ofschoon oom Govert Jan altijd zegt dat ik mijn schat nog niet ken.

— Ja, het nieuwe leven is er wel, maar het sluimert nog bij je, kind! zei Govert Jan. En wat volgt er dan ten derde?

— De roeping door het Woord en door den Geest, zei ze. En dan komt de overtuiging van zonde en de bekeeringe; wat mijnheer Zeekat zoo even noemde; en verder, ten zesde, de heiligmaking, die eveneens een daad Gods is en niet des menschen.

— En niet een groeien naar den Christus toe, zei Govert Jan; maar een zuigen uit hem van het levenssap, door de fijnste wortelvezelen van het geloof.

— En oom Govert Jan zegt, klaagde Mientje, dat bij jonge kinderen, die terstond na hun bekeering, op den leeftijd van 12, 13 jaar sterven, van deze heiligmaking niets te merken komt. En nu ben ik zelf ook nog maar een teeder kind.

— Maar verbazend knap! zei mijnheer Zeekat.

— En toch hebt gij deel, verzekerde Memmeling: even beslist en volkomen hebt gij deel als de volwassenen. Maar de heiligmaking zou dan voor u zijn als de regen die daarboven in de wolken ligt opgetast, terwijl hij voor ons in druppelen op den dorren akker neerspet. — En wat volgt er nu ten zevende nog, kindlief? vroeg de spreker.

— Ten zevende: Deze heiligmaking vindt hare voleinding en afsluiting in de volkomen verlossing bij den dood! antwoordde Mientje,

als iemand die een van buiten geleerde les opzegt. Dan eerst komt het werk der wedergeboorte tot volle ontplooiing; dan gaat het geloof in aanschouwen over en zijn we niet meer midden in den dood liggende.

— En eindelijk? vroeg Memmeling.

— Eindelijk: de heerlijkmaking! Dat is als in den jongsten dag de innerlijke zaligheid ook met uitwendige heerlijkheid.....

Hier bleef het meisje steken.

— Het is zeer wèl, verklaarde mijnheer Zeekat, de ouderling. Zij is speelsch, maar veel belovend! Zie eens, heeren studenten, wij hebben u hiermede al weder kunnen toonen dat wij belijden; en het is mijn vurigste wensch: och, of gij het óók deedt!

— Wij zijn zoo knap en zoo braaf niet, verklaarde Sixma op een gemoedelijken half luiden toon.

— Driewerf helaas, neen! zei de ouderling. Dat zeg ik uit den grond van mijn hart. De Staat voedt u op in den drek des ongehoofs. En ik vraag u: hoeveel advocaten en geneesheeren worden er tegenwoordig nog gevonden die geloovig zijn? Luttel weinigen slechts!... En heeft de arme zieke vooral, en de misdadiger even goed, geen vertroostend woord noodig van iemand die gelooft, al behoort hij dan ook juist nog niet tot Gods uitverkoren volk?

— Behoort u daartoe? vroeg Bingley.

— Ik behoort tot degenen, mijnheer, die een andere universiteit mede bekostigen, omdat zij *dese* verderfelijk achten en een pest voor het oog van den Heer. Want wat leeraart men hier nog op het gebied van den godsdienst zelf?... Antinomiaansche onzuiverheden en Arminiaansche ketterijen. Ik zeg het rondeman zooals ik het meen. Hier mijn vrienden Kippeveer en Memmeling zijn nog te slap en te toegevend. De een loopt de groote lui na en is hun lof-trompetter in zijn courant; en de ander verhuurt een deel zijnes huizes aan lieden die ongerechtigheid bedrijven.

— Bedoelt u daar mij mee? vroeg Piet Moreelse.

— In het algemeen bedoel ik daar het Kananitisch kroost mee, dat slempt en brast en zich beklaagt als een arme een kruimel van zijn overvloedigen disch opraaft. Ik bedoel er de tweemaal verstorven zondaren, de Belialskinderen mee, die hier de dure penningen hunner ouders om zich heen strooien en de grootste ongerechtigheden bedrijven, om later met een verslapt geest en een ontbonden lichaam over hun medemenschen te kunnen zitten als rechters, als predikers van het Woord, — als ontheiligers van den kansel, wil ik zeggen, — als regeerders van het land, als troosters en in den grond-helpers van kranken en bedrukten.

— Maar ik zou u toch moeten verzoeken om u wat te matigen, zei Bingley. Het studentencorps....

— Het studentencorps eer ik, en ik illumineer altijd met V. A. en een kroon als het te pas komt.

- Omdat je het niet durft te laten, **sprak** Sixma.
- Maar ik zeg toch wat ik meen **en** gevoel als verdrukte, als verongelijkt staatsburger, hernam de **ouderling**.
- Maar waarde heer, u **gaat de grenzen te** buiten, zei Piet Moreelse. U hebt gezegd....
- Dat hebben de geloofshelden altijd **gedaan!** hernam de **ouderling** met een breed geluid. Maar ik zegge u, mijne heeren, de spotters voeren liever zelf het hooge woord. En op de Lindengracht vloeit het burgerbloed. En trouwe **belijders**, die voor de eere van hun God pal staan, worden door **overmacht** van geweldhebbenden teruggeworpen. Dat weet ik. Maar ik **zwijge niet!** Een kind van God, een **belijder** van den uitgestootene op **Golgotha**, kan met een wettigen erfgenaam van Pilatus niet saam **blijven** verkeereren op uitnemende voet. Daar zijn er die eggen en **ploegen** met elken os dien ze vinden; daar zijn er die dulden dat er in hun huis geesten opgeroepen worden!
- Zooals die onzalige Kippeveer! zei **Bingley**.
- En anderen! voegde de **ouderling** er bij. En anderen! herhaalde hij met nadruk, — die zelfs de **driestheid** hebben van zich onder onze verwanten en medebelijders **te scharen**. Maar dit zondige bedrijf zal ik **bestrijden!**
- Waardoor? vroeg **Sixma**.
- Door de macht van mijn **bediening**.
- Als borstelmaker?
- Neen, als **ouderling!** Gerrit Hendrik Zeekat is een man die pal staat op Sions tempeldak.
- Een man die nog een kopje van dit **geurige** vocht verdient! zei Piet Moreelse, die den chocolaketel **van de** theestof nam.
- Ho beest, je schenkt alles op mijn **broek!** riep de **ouderling** eensklaps met een luiden gil. Maar de **waarschuwing** kwam te laat. Een groote gulp chocolade was er over **Zeekats** vest en beenen heen-gevoeid.
- Dat doen de geesten die er nog **inzitten** van gisteravond! zei Piet Mor.
- Maar ik weet eigenlijk niet wat **jullie** hier doet! snauwde de borstelmaker hem toe.
- Ik wel, zei Piet. Wij kwamen om **den** inventaris op te maken! Maar reeds terstond blijkt bij ons **onderzoek** dat het fundamenteele stuk, waarop wij voortbouwen wilden, **verdwenen** is. En zoudt u gaarne zien dat wij heengingen?
- Ja, asjeblijft, **ga!** Laat ons, **bekrompen** burgers, hier rustig zitten met onze eenvoudige versnaperingen, **en ga**, gij die anders zoo uit de hoogte op ons neerziet, weer genieten **van** elkanders voortreffelijk gezelschap en van al het goede dat de **Akademie**, die door het land betaald wordt, maar waaraan *wij* onze **zonen niet** toevertrouwen zouden.

u te genieten geeft. — Lieve vriendin, giet er een scheutje brandewijn door! Dan zal het beter gaan!

Deze laatste woorden waren gericht tot juffrouw Kippeveer, die met een kom lauw water en een spons voor den borstelmaker lag, om zijn bezoedelde kleedingstukken te reinigen.

— Ja eerwaarde heer, zei Bingley, onze Akademie is een rot voorwerp, dat op kosten van u en de uwen zijn voos leven behoudt. Dat is ontzettend hard voor 't volk van God! Maar als gijlieden nu eens geld van den Staat kondt krijgen voor uw scholen en kerken? ... Zoudt gij dat aannemen?

— Ja, gewisselijk zouden wij het aannemen! Daar strijden wij voor. Want het past de bruid des Heeren niet, uit te maken, hoe en op wiens kosten de Heere haar wil doen leven. Dat beslist Hij naar zijn vrije gunst. — Zou het er uitgaan, juffrouw? — Want al wat bestaat is het Zijne, en Hij beschikt over het welzijn van Zijn volk.

— Dus ook over een chocoladepodding? vroeg Sixma.

— Neen, over grooter en gewichtiger dingen, jonkman! zei Zeekat, die zijn broek strak gespannen hield, zeer ernstig. Met het goed der tegenstanders heeft de Heere voorzeker menigmaal Zijn kerk opgebouwd. Ik herinner slechts aan de arke Noachs, die ongetwijfeld ook meegebouwd is door de vijanden des Heeren; en aan de schatten door de verschrikte Egyptenaren mede gegeven bij den uittocht, waardoor later zooveel kostelijks kon worden bijgedragen voor den tabernakel, ook door hen die brutaal de afgoden Kyun en Remfon medesleepten in de woestijn. Steeds is de kerke Gods, ook door tegenstanders, wilens of onwillens, geholpen.

— Mijnheer Zeekat, u verplettert ons! zei Sixma.

— En de Heere regelt dat zoo, vervolgde de spreker met gezag, opdat het blijke dat Hij heerscht, ook te midden Zijner vijanden; want al wat Zijn tegenstanders bezitten is en blijft Zijn eigendom. En derhalve hebben de tegenstanders ook geen recht om tegenstanders te zijn en te blijven, en om het geld en het goed, hun door den Heere toevertrouwd, aan Zijn werk te onthouden.

— Mijn waarde heer, uw betoog is uitermate logisch. U overtuigt ons! sprak Sixma.

— Ik kom voor mijn gevoelen uit, waar het ook zij. En het zaad moge op een steenrots vallen, het wordt toch uitgestrooid. Doch gij zult naar mijne stem niet luisteren, en u nederzetten bij de spotters. Maar weet dat het gevoelig openbaar wordt in veepest, in aardappelziekte ...

— In ziekte van 't varkenshaar! viel Bingley er tusschen.

— In slechte tijden, vervolgde de borstelmaker, in dagen van opstand, als het burgerbloed vloeit, — dan wordt het openbaar, zeg ik, wanneer een gedoopt volk zijne tienden den Heere onthoudt en ze offert aan ontucht, aan slemperijen, aan de jeneverflesch!

— Ik drink bij voorkeur Sherry! zei Bingley. — Kom lui, laten we nu maar opdonderen. Inmiddels, edele en eerwaarde heer, het goede met uw pantalon, waaraan de poddingzonde op een treffende wijze bezocht is! Ook aan u onzen broederlijken groet, broeder Memmeling, die u 's Zondags met twee glaasjes Port verheugt, en ook aan u, voortreffelijke Elizabeth Kippeveer, evenals aan uw humanen echtgenoot en rijk gezegend kind, en uw geheele huis. Het goede!

— Bonsoir! Het goede! herhaalden de andere heeren; en ze trokken af.

NEGENSE HOOFDSTUK.

De Uitverkorenen.

— Ga maar weer straatschandalen maken! riep Zeekat de studenten na. 't Is weer erg geweest van nacht. Ik weet niet hoeveel bellen er in het Hoogeinde wel gemoerd zijn! . . . En kijk me nu zoo'n beste broek eens! . . . O, ik had hem bij de keel moeten grijpen! Gegeeseld moesten ze worden! . . . Ja, een brandmerk was voor velen niet te goed; en velen dragen het toch reeds bij zich, in het toegeschroeiende hart! . . . Ja, een trap had ik ze moeten geven; en ik zou het gedaan hebben, indien ik het niet had gelaten om u, broeder Theodorus, daar gij dit gebroedsel huisvesting verleent.

— Weet je een anderen huurder voor me? vroeg Kippeveer.

— De Heere wil het zoo! zei Mientje.

— De Heere wil het zoo? vroeg haar moeder. Hou jij je mond, nest! Jij hebt lol in die standjes.

— Zij is de minste niet onder u, sprak Govert Jan Memmeling. Haar inwendig ademen, dat zeg ik u, is een indrinken van Gods vertroostend aangezicht, — zonder dat ze het zelf nog voelt of weet. Denk daaraan, zuster Betsie!

— Om uwentwil, Theodorus, hield ik mij in, hernam de borstel-maker-ouderling. Maar het is nu voor goed uit. Ik laat mij hier niet molesteeren, vooral niet als ik op een vriendschappelijk koppie chocolaad gevraagd word, die intusschen, tot mijn spijt, zoovele onzuiverheden blijkt te bevatten. En ik durf voor mijn zaak uitkomen. Dat weet je! Maar gij, Theodorus, zijt te veel een aanbieder van wereldsche grootheid, — en Govert Jan ook! Dáár, nu weet je 't in eens!

— Maar dat is een beschuldiging, zei Kippeveer, die . . .

— Ja, die waar is! vervolgde de spreker. Wie regeert „de Burgervriend”? Dat is de baron, al zit hij ook achter de schermen. En waarom? . . . Omdat hij baron is! Dominee Reinman, die hoofdredacteur heet te zijn, gaat bij hem eten en drinken en reist op zijn kosten naar een bad; en Govert Jan vraagt: baron, wat is er van je orders? . . . Maar ik vraag het je: waarom gaat de adel met ons mee? Waarom kiest ze onze partij? . . . Om met en door ons te kunnen heerschen! Zij scharen zich bij Gods volk, omdat ze Gods volk noodig hebben, omdat Gods volk hen op het kussen brengt. En op vergaderingen van onze club, of in de kerkekamer, geven ze ons de hand; maar als ze ons met hun rijtuig voorbijstuiven, dan kunnen we maar maken dat we boven den wind komen. En dan maar gauw met den hoed in de hand: dag baron, dag graaf! Maar ze vragen niet: broeder, wil je meerijden?

— Het is zoo, zei Memmeling ernstig. Ik heb het vandaag nog bij ondervinding.

— Maar toch beschouw jij den baron als je evangelie, hernam de borstelmaker. Wat hij in „den Burger” verkiest te hebben . . .

— Hij heeft een groote hypotheek op 't huis, en veel aandeelen, verklaarde Memmeling.

— Aandeelen heb *ik* ook. Maar mij hebben ze geen commissaris gemaakt. Doch ik zei bij tijds: Je krijgt geen centen van me als ik niet iets te zeggen krijg. Toen werd ik directeur van de verzending. Maar commissaris is mooier; en dat werd die kale professor Rijsjes, die maar twee aandeelen heeft, en in een huis van me woont, en zijn huur niet betaalt. Waarom kan een degelijk practisch burger ook geen commissaris van zoo'n blad zijn? Waarom moeten wij door die graven en baronnen en professoren en dominee's als poppen behandeld worden? . . . Want dat probeeren ze, en ze trachten den baas te spelen. Wat blief je? Zou het niet goed wezen als het uit was?

— Het kon goed wezen als het *een beetje* uit was, sprak Memmeling op zachten toon.

— Daar heb je 't, zei de ouderling. Je geeft toe. Je zegt een beetje. Je geeft me dus gelijk. Maar waarom zeg je niet *heelemaal*?

— Hij heeft immers aa . . .

— Ja, ik heb ze ook: niet zooveel als hij; maar méér dan hij, naar 't vermogen gerekend en naar de goedwilligheid.

— En als de baron de hypotheek eens opzei? vervolgde Memmeling weer.

— Dat baart geen zorg. Geld op hypotheek is er in overvloed te krijgen. Je kunt bij mij goedkoopster terecht. Maar zoo ver hoeft het niet te komen. Ik wil Landek gaarne in zijn waarde laten; maar hij moet geen baas spelen, en vooral nu niet; want Landek rijdt een scheve schaa-aats.

— Waarmee? vroeg Kippeveer verwonderd.

— Omdat hij lijnrecht en opzettelijk tegen de Schrift handelt en geesten oproept. Wij, zijn broeders, zullen dat niet langer kunnen en mogen dulden. Gij weet wat Deuteronomium zegt! Mientje, kind, sla het vijfde boek Mozi eens op!

— Willen de vrienden nu liever niet iets pittigers? vroeg Kippeveer, terwijl het meisje een bijbel van het boekenrek nam.

— Ja, wat mij na een kopje chocola altijd, als van ouds, buitengewoon welkom is, is een eenvoudig glaasje gewoon sterk bitter, verzekerde broeder Zeekat. En daar kun je doorheen kijken!

Juffrouw Kippeveer zette een groote en een kleine karaf op tafel, met glaasjes, en nadat Mientje op haar vraag aan den ouderling ten antwoord gekregen had dat ze in Deuteronomium 18 van het 10de tot het 12de vers moest lezen, begon het kind met luide stem en gevouwen handen:

— „Onder u zal niet gevonden worden, die zijnen zoon of zijne dochter door het vuur doet doorgaan; die met waarzeggingen omgaat, een guichelaar, of die op vogelgeschrei acht geeft, of tovenaars, of een bezweerder, die met bezwering omgaat, of die eenen waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of die de dooden vraagt. Want al wie zulks doet, is den Heere een gruwel; ende om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, uit de bezitting.”

Mientje hield op. Er volgde een plechtige stilte. Kippeveer en Memmeling zagen elkander aan; want zij vonden de uitspraak duidelijk en afdoende; en toen de ouderling-borstelmaker den te weeggebrachten indruk met voldoening opgemerkt had, nam hij het eerst het woord.

— Waar zit je nu met je hypotheek? vroeg hij aan Memmeling. 't Is de vraag of „de Burgervriend” die niet opzeggen moet. „En om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, uit de bezitting.” Zouden wij den Heere moeten verzoeken en dat tijdstip afwachten, vrienden?... Wat dunkt u?

Memmeling nam den bijbel nu zelf in de hand, las het voorlezene nog eens na, en verklaarde op plechtigen toon:

— Het Woord spreekt duidelijk!

— Maar zijn wij geroepen om daarover als rechters op te treden? vroeg Kippeveer.

— Gij zult uwen naaste naarstiglijk berispen, en zult de zonde in hem niet verdragen, zoo zegt Leviticus 19, antwoordde Memmeling hierop, terwijl hij een groote schep suiker deed in het glas helder vocht waaraan Schiedam zijn bekendheid te danken heeft.

— Zul jij baron Landek van Tuiningen berispen, Govert Jan? vroeg juffrouw Kippeveer op een bitsen en waarschuwend toon.

— Dat zeg ik niet! was het bescheid. Maar Leviticus geeft ons

de woorden weder die de Heere zelf tot Mozes gesproken heeft, en twee verzen vroeger — kijk maar, hier staat het — zegt de Heere: Gij en zult geen onrecht doen in het gericht; gij en zult het aangezicht des geringen niet aannemen, noch het aangezicht des grooten voortrekken.

— Maar jij zit niet in het gericht, Govert Jan, zei juffrouw Kippeveer.

— Ja, zeker zit hij in het gericht, verklaarde de heer Zeekat; want hij zit in den kerkeraad.

— En hij verdient zijn kost aan de lomberd, hernam juffrouw Kippeveer. Daarom moet hij een man als baron Landek maar gaan berispen! Dan zal hij zijn boterham vet smeren, denk ik!

— Zoo zoo, zuster, dan zal *ik* het doen, verklaarde de borstelmaker; en mij voegt het ook; want ik zit in het gestoelte der ouderlingen, en ik gevoel dat een opziener der gemeente onberispelijk moet zijn — gelijk Paulus zegt — ook in het vervullen van zijn plicht.

— Jij bent een onafhankelijk man, broeder Zeekat, zei Kippeveer, die de gemeente nog eens inschonk.

— 't Is waar: ik erken het: we moeten omzichtigheid gebruiken, hernam Zeekat, terwijl hij zich langs zijn gekrulde roode bakkebaarden streek. Maar we moeten toch ook niet nalaten in het vermanen. Ook moeten wij niet dulden dat iemand ons overheerscht, die opgeblazen is door het verstand zijns vleesches. De baron behoort ons niet te overheerschen in „de Burgervriend”, omdat zijn aardsche goed hem in staat stelde meer aandeelen te nemen dan ik of een ander.

— Dat zeg ik ook! zei Mientje.

— Zit jij daar ook nog? vroeg de ouderling, die verschrikt omkeek. Moet dat kind niet naar bed, moeder?

— Dat kind moet naar bed, zei de moeder. Mientje!

— Mag ik nog een kwartiertje opblijven? vroeg Mientje. Ik hoor hier zulke dierbare woorden. Toe, mijnheer Zeekat, zeg u het eens.

Doch de heer Zeekat antwoordde zeer plechtig:

— Indien ik uw vader nog eens zal kunnen aanbevelen als opziener der gemeente, lief kind, dan zal ik van hem moeten getuigen dat hij zijn huis wel regeert, zijne kinderen in onderdanigheid houdende, met alle stemmigheid. Want zoo iemand zijn eigen huis niet weet te regeeren, hoe zal hij voor de gemeente Gods zorg dragen?

— Maar er staat nog een stukje van de chocolapodding in de kast, zei Mientje.

— Goedennacht! zei de moeder, terwijl zij het kind bij den arm vatte en de deur uitduwde.

— En denk aan ons! voegde broeder Zeekat er bij. En daarop, nadat hij eerst nog eens voorzichtig naar de deur gekeken had, ging hij voort:

— Wat zou het zijn, broeder, indien wij „de Burgervriend” eens een beetje losmaakten van de grootheid en den adel?

— Als ze het merkten zouden ze ons bijtijds op de vingers tikken, zei Memmeling.

— Maar het ligt toch in den aard der zaak. Want hoe heet hij? . . . *Burgervriend!* . . . Ja, ik weet het, Govert Jan, er zijn twee commissarissen. Maar eilieve, als wij nu eens een bepaling maakten dat het beheer er zich niet aan behoeft te storen indien de commissarissen niet alles goedvonden, wat het beheer mocht noodig achten te doen.

— Dan moet je dominee Reinman hebben, zei Memmeling. En Willemse: die is boekhouder en kassier.

— Juist, hernam de ouderling. En op die wijze maken we ons vrij, en verheffen we ons blad, als het los zal zijn van de banden des slijks, tot een morgaan. . . .

— Een orgaan! verbeterde Memmeling.

— Dat is hetzelfde: een orgaan of morgaan van God! Hij die ons tot Zijn volk gekozen heeft, wil dat wij Hem met alle middelen dienen zullen. En anders loopen wij gevaar dat het licht geheel van den kandelaar zal genomen worden. Dat is zoo *mijn* gevoelen.

— Maar ik zou je toch aanraden, broeders, om voorzichtig te zijn met den baron, waarschuwde juffrouw Kippeveer, die ijverig zat te breien.

— Wij *zullen* voorzichtig zijn, zuster; dat beloof ik je, zei Memmeling. Ik erken dat ik hem voor het een en ander dankbaar moet wezen; hij *mij* trouwens ook! Maar nu ik gehoord heb wat broeder Zeekat verklaart omtrent het oproepen van dooden, en nu hij mij aan het waarlijk schoone en duidelijke vers van Deuteronomium herinnerd heeft, gevoel ik toch, als door een inwendige zuiging mijns harten uit de wortelvezelen des geloofs, dat een zekere zelfstandigheid van onzentwege niet ongeoorloofd, niet ongepast, maar door omstandigheden geboden kon zijn. Ik heb gezegd!

— Nog een drupje? vroeg Kippeveer.

— Neen, dankje, vriend! Als ik wat hebben wou, dan zou ik zeggen: geef me een glaasje pons. Maar ik heb nu nergens behoefte aan; en we zullen eens opstappen. Nietwaar, broeder Zeekat? Wat dunkt u? Ik moet nog eenig nieuws opgaderen voor de courant van overmorgen.

— Ja, wij zullen eens opstappen, zei de ouderling. Ik had hedenavond nog een paar zusters willen bezoeken. Maar met die vlek in mijn beenkleed zal het niet gaan. Ik moet mij dus, gedwongen, naar huis begeven.

— Waar ge u waarschijnlijk hullen zult in uw kamerjapon en een pijpje tabak, met kardoes op uw knieën, waagde Memmeling. op te merken.

— Dat kunt u licht raden, Govert Jan; want u kent mijn gewoontens, hernam de borstelmaker. Gaat u dus mee? . . . . Nu, dan wenschen we u een goeden avond, vrienden, en een vredig huiselijk samenzijn, ook met uw medebewoner. En wat er gesproken is, blijft geheel onder ons. Het goede! Tot wederzien!

Hierop werden er wederzijds handen gedrukt, en toen gingen de beide gasten heen.

— „De Burgervriend” gaat goed, niet waar? vroeg mijnheer Zeekat, toen zij op straat gekomen waren en samen voortwandelden.

— Voortreffelijk! En hij zou nog beter kunnen gaan, antwoorde Memmeling, indien heeren commissarissen niet zoo royaal waren. Zij geven er niets om of ze rente trekken, en als er eens iets in het blad staat dat bijzonder naar hun smaak is, laten ze honderden present-exemplaren rondzenden, inplaats van zich toe te leggen op nieuwe abonné's. Aan den hoofdredacteur — dien ik overigens hoogacht — geven zij een honorarium dat mijns erachtens veel te groot is voor het werk dat zijn eerwaarde levert. En zoo zijn er wel meer bijzonderheden die ik anders wenschte.

— Er kan ook veel meer in geadverteerd worden, als men de lieden maar opzoekt. En ook zou de courant, inplaats van eenmaal, driemaal 's weeks kunnen verschijnen. Wat dunkt u, Memmeling?

— Meermalen! O ja! Zeker! Zesmaal, mijnheer Zeekat! Zesmaal, zeg ik u, en het formaat vergroot. Wat er tegenwoordig in de couranten zit is ongelooflijk. Zie „Het Nieuws van den Dag” maar eens!

— En wij hoeven zoo ver niet te gaan, Memmeling. Wij hebben trouwer, dierbaarder voorbeelden. Ik verneem uit goede bron dat het Groote Hoofd te Amsterdam jaarlijks met zijn bladen f 23.000 verdient.

— Maar hij schrijft er ook veel in, ongelooflijk veel, meer dan men zou meenen dat een enkel menschenkind vermag.

— Een kind van God vermag alles! Vergeet dat niet, Memmeling!

— Ik ben ook nogal een vlugge penneman, al wil ik mezelf niet prijzen, verklaarde de redacteur.

— Maar je schrijft toch eigenlijk niet veel, vrind?

— Eigenlijk niet veel. Ze laten mij het binnenlandsch nieuws bij elkander lezen uit andere bladen. Dat plak ik onder elkaar. Nu, daar hoort handigheid en geschiktheid toe. En als de courant uitgebreid werd, zou er meer personeel moeten komen. Dan zou ik me ook wel met wat hoogers willen belasten: met iets dat nog meer werk en meer belooning geeft! Ik durf gerust te zeggen dat ik het best gebruiken kan. Mijn vrouw moet eerlang alweder van het zesde . . .

— Broeder, broeder, wat heb ik je gezegd, toen je woude gaan trouwen?! Je hebt niet geluisterd. Je was wijzer. Nu, je gaat rechtuit, denk ik, en ik snij hier nog even bij broeder Schipman in. Atjuus dan hoor! Tot ziens!

— Tot ziens, riep Memmeling den broeder na, die den openstaanden winkel van schoenmaker Schipman binnentrad. En toen hij alleen was, voegde hij er met gebalde vuist bij: De vlegel was bang dat ik geld van hem te leen zou vragen! Wat ik vroeger van hem had, heeft hij op slinksche wijze terug zien te krijgen door me die goederen te laten koopen op de veiling van de Lombard. En nu snijdt hij weg, omdat ik over mijn moeielijk leven begin. En dat noemt zich een broeder; dat waant zich een uitverkorene! O, hij is niet waardig mijn schoenriemen te ontbinden!

Toen Govert Jan Memmeling met zooveel zelfverheffing gesproken had, ging hij al mompelend en morrend verder, en twee minuten later stond hij op de stoep bij de dames Drummond, die weleer een kousenwinkel hielden, om bij die twee uitverkoren zusters wat te gaan oefenen en een glas pons te gebruiken.

— Een, twee, drie, zei Kippeveer tegen zijn vrouw, toen de bezoekers weg waren, — boven den boel opruimen!

— Zouden wij er verder geen . . . ?

— Geen gevolg aan geven! viel hij haar in de rede. Volstrekt niet! Ik wou dat je van nacht met die onzalige chocoladepodding naar de Mookerhei verhuisd waart.

— Is dat alleen mijn schuld?

— Wat donder, hoe kom je aan die gekheid! Moeten wij onzen goeden naam niet ophouden? Die is beter dan goede olie, zegt de Prediker te recht, en beter dan jouw vieze, ondrinkbare, bruine, drab-bige pap. Heb je het leelijke gezicht van Zeekat niet gezien? Morgen is het de heele stad door!

— Heb je het leelijke gezicht van Theodorus Johannes Kippeveer niet gezien, als zijn vrouw hem geld vraagt voor de huishouding en voor het ontvangen van de gasten? Ik heb lach aan Zeekat zijn leelijk gezicht. Hij eet zelf thuis Amerikaansch spek. Hij is een groote ploert!

— Ho Betje, Betje, Betje! Toorn nu niet! Ga naar boven! Roep Saar! Ruim de kamer op!

— Saar! gilde juffrouw Betsie in de gang.

De meid verscheen uit het kleine vierkante planken hok dat men de keuken noemde, en dat haar 's avonds tot verblijf diende als er binnen visite was.

— Is Mientje nog op? vroeg de huisvrouw aan de dienstmaagd toen ze binnenkwam. Kijk maar, Frits is zoo onrustig.

— Ze heeft bij me gezeten, fluisterde Saar, en ze eet de rauwe aardappelen op die ik schil.

— Waarom?

— Uit kwaadaardigheid! En ze heeft hier weer aan de deur ge-luisterd! Maar niet zeggen dat ik het gezeid heb.

— Nest! wil je wel eens bl... gauw maken dat je naar je bed komt! riep de moeder in de gang.

— De steen die door de tempelbouwers
Verachtlijk was een plaats ontzegd...

zoo begon Mientje te zingen, en men hoorde aan het kraken van de trap in het achterhuis dat zij naar bed ging, terwijl Bont, het hondje, haar vroolijk nablafte, waaraan zij zich echter niet stoorde.

Vervolgens werd boven, door de juffrouw en de meid, terwijl Kippeveer met een kaars zorgvuldig over den grond lichtte, de kamer opgeruimd, die nog ongeveer in denzelfden toestand verkeerde als des nachts te voren. Aan menige opmerking werd daarbij lucht gegeven, en onder het gemor en gebrom van juffrouw Kippeveer werden de nog voorhanden overblijfselen op schoone borden in de kast gezet.

— Zouden we de scherven niet behoorlijk bij elkander op een tafeltje leggen? vroeg de juffrouw.

— Neen engel, neem ze mee naar beneden, zei haar man. Denk je dat ik dat gedonder nog eens in mijn huis wil hebben?... Ik zal hem zeggen hoeveel scha we lijden, en dat zal hij mij betalen. Daarmede uit. Als je zeurt, Betsie; als je met die lui zeurt, dan vang je niets met er aan. Leer dat van mij! Als jij het maar anders aangelegd en gul-uit gesproken hadt, was het beter gelooopen. Maar je hebt gedraaid, en....

— O zoo! Nu is het *mijn* schuld! Jawel! Ik heb....

— Weet je wat?... Ik ga naar de couché. Morgen nieuwe drukten en nieuwe plichten! Tot straks!

Kippeveer ging heen, terwijl zijn vrouw en de meid nog op den vloer lagen te borstelen. Hij begaf zich naar het kamertje aan de andere zij van het plaatsje, achter het woonvertrek, waar zijn sponde gespreid was. Een half uur later had zijn gade zich bij hem gevoegd.

— Ik heb over één ding liggen denken, poes, zoo sprak hij haar toe. Wij moeten voorzichtig zijn.

— Met wie?

— Met Zeekat. Want Gerrit Hendrik is een volijverig mensch, en altijd overvloedig in het werk des Heeren; máár....

— O ja, ik heb het gemerkt, Kip: hij wil den baron bij zijn kleed vatten, — al sinds lang!

— Heb je 't gemerkt?... Daar broeit iets! Hij wil omhoog! Hij wil hier aan 't hoofd van de broeders komen. En daarvoor heeft hij van één ding genoeg: hij heeft geld genoeg!

— Voor *zijn* doen — omdat hij zich met Amerikaansch spek behelpt!

— Nou ja; dat zeg jij; maar dat is zoo erg niet! En nu zou

hij den baron een loer draaien om zelf heelemaal op het kussen te komen. En als ik Landek nu eens waarschuwde?... Want wie op hem bouwt...

— En wat zou ik zeggen?

— Ik zou Zeekat niet eens noemen. Maar ik zou het toch bij wijze van zeggen laten doorschemeren, zie je, dat hij voorzichtig moet wezen. Zeekat kent een stuk of twaalf teksten van buiten — maar Mientje kent er veel meer — en daarmee slaat hij de menschen dood. De kerel met zijn spekegezicht zou de Landeks hier de stad uitjagen, als hij kon!

— God beware, ze zijn veel te goed! Wat verteren die menschen hier niet een geld!

— Dat is ook mijn gevoelen, Betsie! De Landeks hou ik de hand boven 't hoofd!

— En ze zullen het ons dank weten, Dorus! Waarschuw ze gerust, hoor!

— Maar kindlief, maak in 's hemelsnaam geen misbaar. Je moet zwijgen. Ik zal zoo maar in algemeene termen spreken; want ik weet niet wat er eigenlijk hangt. Maar er hangt iets! Het best was als ik er den jonker maar eens iets van zei!

— Den jonker?

— Ja; want als er van dankbaarheid sprake zal zijn, kan hij *het angst* dankbaar wezen, omdat hij de jongste is. De baron loopt zoo heel lang niet meer mee; want hij leeft er te goed van!... Slaap je?... Nu, goeden nacht.

TIENDE HOOFDSTUK.

Een Bijbellezing.

De laatste tonen van het gezang stierven weg:

Reeds daalt, met een omwolkt gezicht,
De zon vroegtijdig neder,
En later toont haar zwakker licht
Zich aan den hemel weder.
Het schoon seizoen is heengeseld,
En reeds wordt op het dorre veld
De ruwe storm vernomen.
Het laatste bloempje neigt ter aard,
En de adem van den herfst ontblaart
De schaduwrijkste boomen.

Zoo wijkt de zomer met zijn pracht,
 Maar niet, o God, uw zegen:
 Neen, boom en weide en akker smacht
 Der winterrust reeds tegen;
 Die rust maakt nieuwen groei gereed;
 Ook loont de dorschvloer 's landmans zweet:
 Geen spijs zal ons ontbreken,
 Daar God in aller nood voorziet;
 Of, leidt hij zelfs de voogden niet
 Om spijs, in warmer streken?

U, die ons steeds ten vader zijt,
 U blijven wij verwachten,
 Al nadert 's levens wintertijd,
 Al slijten onze krachten,
 Ook in dien herfst des levens zal
 Ons hart, bij smart of ongeval,
 Niet vruchtloos op u bouwen:
 Gij blijft den ouderdom ten staf,
 Gij blijft tot aan, tot over 't graf,
 In Christus, ons vertrouwen.

En toen die woorden uit volle borst gezongen waren en de zegen uitgesproken was, was het uit.

Bij velen had het gezang een blijmoedigen glimlach op het gelaat geroepen. Daar waren er, ouden van dagen, welke levenslang gesloofd en gewroedt hadden, die met een zalig en zoet vertrouwen nog een laatsten blik op den spreker wierpen, die hen tot zooveel vermaand en zoo blij gestemd had.

Het gebouw waar de samenkomst plaats had was eenvoudig: de deel bij Jan Petersen; en er hingen eenige ouderwetsche olielampen in, die slechts een zwak licht verspreidden; maar de menschen die er waren, konden elkander toch herkennen, en den spreker zien en hooren. Dat was voldoende.

Hij had het mooi gemaakt van avond, en zelfs twee teksten tegelijk behandeld, een uit de nieuwe en een uit de oude bedeeeling. Wat Paulus zegt in 1 Corinthe 3 vers 9, dat had hij op zijn hoorders toepasselijk gemaakt: „Want *wij* zijn Gods medearbeiders: Gods akkerwerk, Gods gebouw zijt *gij*.” Hij had gezegd dat de schare die daar tegenover hem zat Gods akkerwerk en Gods gebouw en Gods volk was. Het waren eenvoudige menschen, landbouwers; maar de Psalmdichter had het verklaard: De Heere bewaart de eenvoudigen! Hun beroep was het oudste, het door den Heer opgelegde; want Hij had den eersten mensch in een hof geplaatst, en hem later opgelegd om den aardbodem te bouwen, waaruit hij genomen was. Van de beide eerste menschenkinderen werd de een schaapherder en de ander landbouwer. En toen de aarde gereinigd was, en slechts één gezin waardig bevonden om gespaard te blij-

ven, begon Noach, die niettemin nog in de schuld lag van des Heeren toorn, met een akkerman te zijn. De aartsvaders die na hem kwamen waren ook landbouwers en veehouders, en de Heer toonde hun zijn welbehagen door zegen te geven op hun werk. De landlieden zijn altijd beschouwd als eenvoudigen en gelukkigen. Maar die eenvoudigen des harten zijn dikwijls al te zeer ter goeder trouw, omdat zij de overleveringen lichtelijk behouden. Zij doen gaarne wat hun ouders deden, en zoo bleven sommige gebruiken en zeden in stand van geslacht op geslacht, tot zelfs van de oudste tijden her, toen men nog Heidensch was en aan valsche goden offerde, van wie men meende dat zij teekenen deden en zich door wichelaars openbaarden. Er werd afgegaan op het huilen van honden, op het roepen van nachtvogels, op het kruipen van padden, op het openwaaien van een kerkhofhek. Over het gedierte des velds nu was den mensch heerschappij gegeven; het kon hem niet profeteeren, maar het moest hem integendeel gehoorzamen en dienen. En onder die menschen was de landman bij uitnemendheid gelukkig, omdat hij het is die des Heeren vonnis draagt; die den aardbodem bouwt; die meer dan een ander ervaart dat zij hem doornen en distelen voortbrengt; die in het zweet zijn aanschijns zijn brood eet, en die heerschappij voert over al het gedierte dat op aarde kruipt. Wie echter door den Heer gekastijd wordt, dien zal hij ook liefhebben; en wie zijn vonnis ondergaat, die zal zijn genade deelachtig worden. De eerste mensch was uit den hof weggezonden om den aardbodem te bouwen, en zij die dit heden ten dage ook nog doen, mogen dus Gods volk heeten, liggende onder Gods toorn, en diep bedorven, maar niet verminkt; bedorven niet naar hun wezen, maar naar hun natuur. Daarom zijn de landlieden boven vele menschen zalig te prijzen, omdat de Heere Zebaöth hun de zaadkorrels gegeven heeft als een teeken van zijn verbond, als een teeken dat op een nieuw leven tot heerlijkheid wijst. —

In dezen geest sprak Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen tot de schare die verzameld was op de deel van Jan Petersen. En toen hij die toespraak geëindigd had, liet hij het lied zingen dat hiervóór meegedeeld is.

Het een met het ander was zoet en liefelijk geweest, zei de oude Willem Vossevanger, toen hij bij Jan Petersen in de huiskamer kwam, waar de baron na afloop met eenige uitverkoren vrienden plaats genomen had en van zijn vermoeiende taak uitrustte.

En ook zonder deze verklaring zou de edelman, gelijk hij thans dadelijk deed, zijn lofredenaar de hand gegeven hebben; want Willem Vossevanger was gedurende een halve eeuw bijna bij de heeren van Tuiningen tuinman geweest, en genoot van den baron, dien hij loopen geleerd had, een jaargeld.

— Het is krek zooals uwe gezeid hebt, sprak de grijsaard, die op zijn stok leunde. De landman is de gelukkigste mensch, en God moet ons zalig maken. Je kunt griffelen en oculeeren en zaaien wat je wilt, als de Heer geen wasdom geeft, dan haalt het nog niks uit. Maar ik hoop en verwacht dat het gaan zal zooals wij gezongen hebben:

Ook in den herfst des levens zal
 Ons hart, bij smart of ongeval,
 Niet vrucht'loos op u bouwen:
 Gij blijft den ouderdom ten staf,
 Gij blijft tot aan, tot over 't graf,
 In Christus ons vertrouwen!

— Jij hebt het ten minste verdiend, Willem! zei de landheer.

— Ik ben altijd tevreden geweest, baron. Dat is toch zeker wel een goed teeken, sprak de oude man met opgeruimden zin.

— En je deedt je plicht!

— Nu ja, zooveel mogelijk! Als men het goede maar voor heeft, oprecht en ongeveinsd, dan geloof ik dat men ver komt. Mijnheer heeft van avond ook weer menigeen een groot genoeg gedaan. De menschen vonden het erg mooi en zijn erg gesticht, en 's Hemels zegen zal er ook wel niet op uitblijven. En nu wensch ik mijnheer wel thuis.

— Ga je al opstappen, Willem?

— Ja mijnheer; in de Zwaan is gelegenheid om mee te rijden. Atjuus dan allemaal samen!

Mijnheer Landek bleef met een vijftal gezaghebbers in polder- en gemeentebestuur, die gretig naar zijn woorden luisterden, vooreerst nog rustig zitten, en de oude tuinman ging naar de Zwaan en trad er weldra de gelagkamer binnen. Hier heerschte groote drukte; want eenige landbouwers uit naburige dorpen, die de zogenaaemde bijbellezing bijgewoond hadden, waren erg gestald; anderen vertoefden er toch reeds omdat het zondagavond was, en ook uit de stad waren er eenige volgelingen van den baron tegenwoordig.

— Goeden avond samen, zei de oude tuinman, terwijl hij, met de hand boven de oogen, door den zwaren tabaksdamp heen zijn bekenden trachtte te onderscheiden.

Doch zijn groet werd bijna niet beantwoord. Men had het veel te druk; want er werd een gesprek gevoerd van theologisch-economisch-politischen aard, waarbij dezelfde argumenten gedurig herhaald werden. Er was vooral een spreker, een breed geschouderd groot man met bolle roode wangen, die het woord had. De tuinman hoorde tot zijn schrik dat die woordvoerder verklaarde:

— De baron kan dat niet meenen. Als hij het meent, is hij

een loochenaar van het Woord; en als hij het niet meent, leidt hij ons naar den sulferpoel. Dat is geen predikatie!

— Het is ook geen predikatie; het is een oefening! zei een melkboer.

— Ik zeg dat het wel een predikatie is, maar een onzalige! hernam de spreker. Ik ben maar een eenvoudig borstelmakersknecht; dat weet iedereen; en hier mijn vrouw, Neeltje Mulder, houdt een naaischool. Jan Mulder de timmerman, dien jullie allemaal kennen, is haar vader, en wij zijn menschen uit den middelsten burgerstand. Maar we hooren in de stad andere dingen dan jullie hier. Hij zegt ook dat jullie eenvoudige schapen zijn, — die hij scheert, — ja, dat zeg ik: die hij *scheert*.

— Dat is toch zoo erg niet, zei een pachter van het huis Tuiningen.

— Neen, het is niet erg, hernam de borstelmakersknecht weer. Hij zegt dat de aarde voor jullie doornen en distelen voortbrengt, en dat je in het zweet van je aanschijn je brood eten moet. Nu, dat is ook zoo. En hij zal je gauw gaan vertellen dat je *doornen en distelen eten moet*, evenals een ezel. Maar ik vraag je: doet hij het zelf? Werkt *hij* in het zweet van zijn aanschijn? Onderwerpt *hij* zich aan het zaligmakende vonnis, dat voor jullie zoo goed is?

— Samuël zegt: de Heere maakt arm en maakt rijk, meende een jeugdig lidmaat, — en Hij zeide tot Salomo: Ik zal u rijkdom en goederen en eer geven. Alzoo ook...

— En in de Spreuken staat: De rijke heerscht over den arme! zei de vrouw van den broodbakkersknecht. Daaraan denk ik altijd maar. Mijn grootvader was burgemeester.

— Iedereen kent me, hernam de borstelmakersknecht weer: mijn naam is Jan Grootvorst; en ik zeg het ronduit: ik ben geërgerd. Het is niet als de rijke en met goederen bedeelde dat hij hier behoort te komen om voor te gaan, maar hij behoorde onder u te verschijnen in angst en doodsnoed der ziele.

— Hoho! fluisterde de oude tuinman, terwijl hij met zijn stokje op den grond tikte. Maar niemand hoorde hem, en de spreker ging voort:

— Want vraagt ge mij of de man die van avond als een baron en als een groot man tot de eenvoudigen het woord richtte, de ware genadebewerking des Heeren wel heeft ondergaan, dan zeg ik *neen*! Want Satan loert op zijn ziel; hij bedwelmt haar en verlost haar. En ik zeg het je, menschen: onder Gods ondoorgroen-delijke toelating glijdt de voet van dien man uit!

— Ho ho! riep de oude tuinman thans nogmaals met trillende stem, zoodat eenigen van de omstanders het hoorden en er een kleine beweging ontstond.

— Want, geloof het vrij — zoo vervolgde de spreker, nadat hij een groote teug bier genomen had, — als de Heer zijn aangezicht verbergt, dan moogt ge met Amos zeggen: Wee den gerusten te Sion, en den zekeren op den berg van Samaria. Want het was beter dat die man schreide in zijn ziel om zijn eigen ongerechtigheid.

— Juist, voegde een aankomend onderwijzer er bij, — het was beter dat hij deed gelijk Luther, die verging van angst en bangen zielsnood, en die van angst en bangheid op den bodem van zijn eigen hart als een worm rondkroop, omdat hij niet wist of God de Heere hem had aangenomen.

Een algemeen *hè* volgde op deze verklaring; maar de oude Vossevanger stemde er niet mee in. Hij drong naar voren, hief zijn stok op, en riep doodsbleek:

— Snotjongen! wie geeft jou het recht . . . . .?

— Ik! zei Jan Grootvorst, die met zijn breed lichaam tusschenbeide trad. Ik en mijn geloof! . . . En ik vraag: wie geeft een rijk man het recht om te smalen op profeten en waarzeggers en droomers? . . . Zijn geld, nietwaar? Ja juist, dat is het! . . . . Ik ben hierheen gekomen om hem te hooren en te zien, niet om naar hem te luisteren, maar om hem te verfoeien; want ik wist wat er van hem verteld wordt. En nu beschimpt en bespot hij ons, en spuwt op de waarzeggers; maar wat doet hij zelf? . . . Hij roept dooden op; hij hoereert met geesten! En dat is verderfelijk; dat is zonde; daarvoor zal hij branden!

— Dat is een leugen, dikkop, zuiper! riep de oude tuinman met vaste stem, terwijl hij zijn stok nogmaals dreigend omhoog stak.

— Dat is waarheid, nietwaar Jozef? vroeg de borstelmakersknecht aan den christelijken onderwijzer. Dat weet iedereen al in de stad, nietwaar Neeltje?

Er ontstond een oogenblik van algemeene stilte; want de gedane mededeelingen maakten diepen indruk.

— Hoor eens, zei de kastelein nu, ik zou dat maar laten rusten!

— In der eeuwigheid niet! hernam Jan Grootvorst.

— Wij hebben er eigenlijk niet mee te maken, zei zijn vrouw. Ieder moet maar voor zijn eiges zorgen, en laat ons naar huis gaan.

— Mijn vrouw houdt een naaiwinkel, en we moeten hard werken om aan den kost te komen, hernam Grootvorst; maar mijn heilig geloof zal ik verdedigen, en als het moet met de sterke armen die ik aan mijn lijf heb.

— Daar doe je wel aan, verklaarde de schoenmaker van Vee-nega, die de drommedaris genaamd werd.

— Moet de baron hier belasterd worden? Zullen jullie dat dulden? vroeg de oude tuinman aan de aanwezigen. Hebben jullie van avond geen troostrijke en verstandige en hartelijke woorden van hem gehoord, evenals ik? . . . Ik kan het je voor God almachtig verklaren,

menschen, ik heb in lang geen tranen in mijn oogen gehad; maar van avond kon ik het niet langer uithouden. Hij heeft ons laten zingen:

Geen spijs zal ons ontbreken,
Daar God in aller nood voorziet,
Of, leidt hij zelfs de voog'len niet
Om spijs, in warmer streken?.....

En jullie weten ook wel dat ik mijn onderhoud van hem heb, nietwaar? Hij zorgt dat mij geen spijs ontbreekt.

— Omdat gij vroeger voor hem gezorgd hebt, Willem Vossenvanger! zei Grootvorst.

— Ja: God blijft den ouderdom ten staf, Hij blijft tot aan het graf... en dan verder nog meer!... Ik kan het zoo uit mijn hoofd niet nazeggen; maar 't is uit het 165ste Gezang.

— En daar zeg je mee dat hij op den slechten weg is, riep de borstelmaker. Dat doet de deur toe. Hij moest geen gezangen laten zingen! Gezangen zijn van menschenhanden gemaakt.

— Als wij zingen willen, hebben wij de Psalmen van koning David nog, die een Godsman was, voegde de onderwijzer er bij. En hij houdt een natuurpreek, zooals de moderne Godloochenaars en kanselverkrachters. Hij zegt dat alles goed is, en alles mooi, en dat alles er rooskleurig uitziet, gelijk alsof dat ons van rechtswege zoo toekomt. De boeren zijn volgens hem de gelukkigste schepselen van de wereld!

— En daar gaan jullie mee naar bed, voegde Jan Grootvorst er bij, en morgen vroeg sta je er mee op, om voor hem de koeien te gaan zitten melken. Je mag zelfs niets gelooven, of hij moet eerst zeggen dat het je lijkt; maar hij mag wèl tegen de Schrift handelen en een verbond met Satan aangaan!

— Nu zeg ik dat jij zwijgt! riep de oude tuinman, die zijn gebogen ruggegraat uitrekte en het hoofd omhoog hief.

— Ja, je moest nu maar zwijgen! zei de kastelein.

— Twee borrels! riep de borstelmakersknecht. Neen drie: de ondermeester moet ook wat hebben! En daarvoor koop ik het recht om te spreken. Een Judas noem ik een Judas!

— Laten jullie dat toe? vroeg de tuinman aan de boeren.

— Maar hij heeft niet heelemaal ongelijk! verklaarde de drommedaris.

— Dat heeft hij zeker niet, zei een ouderling van een naburige kerk. Als het waar is dat hij geesten en dooden oproept, en dat strijdt tegen de Schrift....

— Ja, dat strijdt tegen de heilige Schrift in! verklaarde de ondermeester. Dat weet iedereen.

— En nu kan hij de boeren wel wijsmaken dat ze distelen moeten eten, . . . hernam Grootvorst.

— Dat laat hij mij toch niet doen, verklaarde de oude tuinman.

— Och man, zei Grootvorst, we kunnen het je niet kwalijk nemen; je bent oud. En je wordt misschien al gauw opgeroepen. Maar als ze je nu na je dood niet met vrede kunnen laten; als je pas ternauwernood heen gegaan bent, of je wordt al geroepen en onderraagd, zooals ze met mijnheer Steurveld gedaan hebben. . . .

— Met mijnheer Steurveld? vroegen er een paar.

— Ja, dat hebben ze gedaan, en dat is den Heere een gruwel! Zoek het eens op, Jozef, in Deuteronomium. Hij weet het evengoed als ik; maar van dien machtigen tekst zweeg hij hier. Mijn vrouw en ik merkten het dadelijk, en we knikten elkander toe. — Heb je 't, Jozef? Lees dan maar eens op!

De jeugdige christelijke onderwijzer had het gevraagde in zijn zakbijbeltje opgezocht, en las met nadruk:

— „Deuteronomium 18, vers 10: Onder u zal niet gevonden worden die zijnen zoon of zijne dochter door het vuur doet doorgaan, die met waarzeggingen omgaat, een guichelaar, of die op vogelgeschrei acht geeft, of toovenaar, of een bezweerder, die met bezweering omgaat, of die een waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of *die de dooden vraagt*. Want al wie zulks doet, is den Heere een gruwel; ende om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting.”

— Hij heeft gemeend dat er van avond alleen maar plattelanders zouden zijn, die van den Prins geen kwaad wisten, verklaarde Grootvorst; maar er waren ook enkele stedelingen die in de hittigheid des geloofs opgingen om getuigenis te geven. En op vogelgeschrei moogt *gij* niet letten; maar hij zelf. . . .

— Als het ten minste geloof verdient wat er gezegd wordt, . . . sprak de tuinman.

— Kaatje van mijn zuster heeft er als meid gediend en ze zou er veel van kunnen vertellen, riep een stem.

— Maar Jezaja zegt dat een zoogkind zich zal vermaken over het hol van een adder, en dat een gespeend kind zijn hand zal uitsteken in den kuil van den basilisk, verklaarde de oude tuinman.

— Hij *is* geen zoogkind! riep de ondermeester. Hij wil een voorganger zijn! Hij neemt veel op zijn schouders! En hij verkondigt een leer die tot in de nieren valsch is! God heeft de vogels niet aangesteld om ons te leeren dat ons geen spijs ontbreken zal. Volstrekt niet! . . . Wat blijft u! . . . Dat is een leer van eigenogenoegzaamheid, van eigengerechtigheid! Moet hij een evangelisch gezang voor ons openslaan waarin de mensch bij een vogel vergeleken wordt, en waarin gezegd wordt dat het er maar niet op aankomt; dat alles vanzelf marcheert, even gelijk als de zomer weer

op den winter volgt?... Neen, zóó onnoozel en neutraal staat onze Heere God niet tegenover zijn volk. Want onze groote vooranger en redder in Amsterdam heeft het in zijn heerlijke „Trompetter” gisteren nog gezegd: „Als een golfslag die telkens met nieuwe kracht zich verheft, bruischt altoos weer de toorn en de grimmigheid des Heeren over zijn volk heen. Aldoor rookt hij tegen de schapen zijner weide. En nimmer eindigend is het refrein dat ook Jeremia ons hooren laat: Zou mijne ziel zich niet willen wreken over zulk een volk als dit is?”

— Dat is *andere* mosterd! zei de borstelmakersknecht tegen het over zooveel geleerdheid en overtuiging verbaasde publiek.

— Ja, die jongen heeft gelijk! voegde de manke kleermaker er bij, terwijl hij den ondermeester vriendelijk toeknikte. Jij kunt wel als evangelist te veld trekken, Jozef! Dan begin je met twaalf gulden in de week en je wordt overal getracteerd op hoofdkaas en eieren.

— Als God wil! hernam de onderwijzer. Indien hij iemand onder zijn kudde wil zenden die de boetbazuin blaast, dan zal hij mij kunnen zenden. Die van avond tegen u gesproken heeft, heeft u geleid, en de schuldigstelling heeft hij op den achtergrond geschoven. Maar juist de boetbazuin houdt de geesten wakker. Dat scherp aanzeggen van schuld, mijne broeders en zusters; dat rusteloos bestraffen en verwijten en ter neerwerpen van des Heeren volk; dat aldoor zengen van ons geweten met de vurige wet Gods, o, al die genademiddelen brengen weer prikkel in het verslapt zieleven en bouwen de heiligheid der gemeente op. Gij beseft het immers: dat de Heere aldoor rusteloos tegen zijn volk in de Heilige Schrift toorn, neen, dat is niet omdat hij dat volk verwerpt, maar juist omdat hij het minnen blijft en opdat hij het telkens uitzuivere. En mij dunkt dat alleen hij die u terneer werpt in het stof en u uw zonde aanzegt, mij dunkt dat die alleen toont dat hij zich uwer aantrekt; en wie dat niet doet; wie u zegt dat gij even weinig vrees en zorg en kommer behoeft te hebben als een uitverkorene Christi, als een reeds geheiligde, die door zijn inwendigen adem Gods vertroostend aangezicht indrinkt, die is....

De spreker, die zijn wijsheid aan „de Trompetter” ontleend had, bleef steken; maar zijn geestverwant, de borstelmakersknecht, nam het van hem over, en riep met luider stem:

— Die is een leugenaar!

— Is de baron een leugenaar? vroeg de oude tuinman.

— Ja!

Op dit woord hief de grijsaard zijn stok nogmaals op, en hij zou er Jan Grootvorst een hevigen slag op het hoofd mee toegebracht hebben, indien een turfschipper hem niet gegrepen had.

— Willem Vossevanger! riep de een. Hij is kindsch! verontschuldigde een ander.

— Gij zult zulke beste menschen niet met drek gooien, vuil volk! riep Vossevanger in hevigen toorn.

— Kom, stilte, geen actie! verzocht de ondermeester. Laat ons liever gezamenlijk voor de fontein aller goeden een psalm aanheffen, opdat wij daarmede goed maken wat velen door hun laatste baatzuchtig en zondig gezang misdreven. Mij dunkt, als wij het 50ste vers van psalm 119 maar eens namen!

Bij velen vond dit voorstel instemming, en zij sloegen het genoemde vers in hun bijbel op, terwijl anderen het boek dicht lieten maar toch omhoog hielden, ten bewijze dat zij geen boek noodig hadden om te kunnen meezingen. Op eens klonk de stem van een paar mannen die in de gang stonden:

— Beginnen, jongens!... Daar komt ie aan, de vogelprofeet!

De vogelprofeet! Een mooi woord! Wie zou dat zijn?... Eenigen drongen naar buiten. Het rijtuig van baron Landek, met twee knechts in livrei op den bok en met schitterend brandende lantarens, bromde voorbij.

— Hè! riepen sommigen. Vogelprofeet! riepen anderen, en Guichelaar! — Willem Vossevanger, hij vraagt je om mee te rijden! schreeuwde men.

— Ik dank je! Ik loop naar huis! zei Willem Vossevanger, die de gang uitkwam; want de melkboer met wie hij meerijden zou, had behoefte om eerst den psalm nog mee te zingen. Daar wilde hij niet bij zijn.

En het rijtuig was nog ternauwernood voorbij toen het lied aangeheven werd:

Ik overtref mijn leeraars in beleid;
Want ik betracht al uw getuigenissen.
Ik overtref zelfs in voorzichtigheid
De grijsaards, die de ware godsvrucht missen;
'k Bewaarde uw wet, die zulk een licht verspreidt
En van mijn heil mij best kan vergewissen.

Toen dit vers geëindigd was, werden er nog meerderen nagezongen; en het zingen oefende een kalmeerenden invloed uit, zoodat de Zwaan langzamerhand ontruimd werd en velen van de bezoekers nog „met gebalsemde wonden,” zooals de borstelmakersknecht verklaarde, naar huis gingen.

ELFDE HOOFDSTUK.

De Zorgen van Baron Landek.

Tien dagen waren verloopen sedert baron Landek van Tuiningen op de deel van Jan Petersen zijn laatste bijbellezing gehouden had. Het was avond.

Thans bracht hij een bezoek bij zijn buurman, mijnheer Simon, die hem in zijn bibliotheek ontving.

— Is er nieuws? vroeg mijnheer Simon, toen zijn bezoeker zich neergeveleid had.

— Nieuws?... Jij vraagt altijd: is er nieuws, Simon! Wát is nieuws?... Iets dat je belang inboezemt!... Ja, nieuws is er altijd, elk oogenblik van den dag.

— Maar het kan me altijd niet schelen!

— Juist!... Nu, voor mij is er nieuws! En het is interessant ook... voor mij. Daarom wilde ik het je mededeelen, en je gevoelen er over vragen.

— Betreft het je candidatuur?

— Dat sluimert nog! Laat het sluimeren. Er gaan hier en daar wel stemmen op; er komen nu en dan wel menschen bij me, die zeggen: mijnheer Landek, u hebben wij noodig; maar ik antwoord: 't is nog tijd, vrienden; en dat is werkelijk waar! Ik geloof dat de zaak bij ons geheel voorbereid is. Maar het zou een dwaze vertooning zijn als men zoo kort na iemands dood reeds met een opvolger te koop liep, en zeer zeker au dessous de moi als ik mij daartoe leende. Onze partij is sterk, Simon, en aaneengesloten, en onoverwinbaar door de gewaardeerde hulp van uw geloofsgenooten. Wij trouwens, die ons anti-revolutionairen noemen, zijn de menschen van het volk; want in ons stelt het volk vertrouwen. Het is alsof wij uit zulk een geheel anderen mond spreken als die liberalen, die op alles hun nieuwe theorieën willen enten, en daardoor den ouden stam van zich vervreemden. Zij gaan vooruit. Dat is alles goed en wel; dat ontken ik niet. Maar zij kijken niet of de kinderen die achter hen zijn ook meekomen. En dat noem ik kortzichtig en kinderlijk: groote menschen van rang en ontwikkeling onwaardig. In mijn oog heeft de katholieke kerk in dat opzicht een zeer uitnemend beginsel. Zij houdt de schapen van de kudde zooveel mogelijk aan den leiband!... Op den duur worden ze toch al wijs en vrijpostig genoeg; want wat men ook zeggen moge: de wereld gaat vooruit! Ja Simon, ik hoef er bij jou geen doekjes om te winden; dat weet ik.

— Veel waars! zei Simon. Veel waars! Ik weet het wel! We hebben 't er meer over gehad!

— Nu dan, *ik* plaats me gaarne op het standpunt van het volk dat achter mij staat, en ik bevind er mij wel bij. Ik kan beter tot hen afdalen dan zij tot mij opklimmen. In zaken van gemoed en geloof behoort men eenvoudig te blijven en niet geraffineerd te worden. Er is soms wel iets dat wij anders zouden wenschen, anders zouden willen uitleggen of opvatten; maar indien een oude boom al ietwat scheef staat, moet men hem daarom niet verzetten, ook geen klein weinige. En met zulke beginselen kunnen wij zelfs tot verschillende kerken behooren, en toch als broeders uit één schotel eten.

— Maar je zult toch niet van je schip afspringen, Landek?

— Neen! Ik blijf in het kamp waar ik toe behoor, al kan ik niet alles zoo opvatten als die strenge voorgangers, omdat mijn spiritistische ervaringen mij op meer dan een gebied andere inzichten verleend hebben. Onder de anti-revolutionairen sta ik vooraan; ik heb daar mijn aanhangers en mijn vrienden. De vorige week heb ik dat nog mogen ondervinden. Ik hield toen een bijbellezing te Veenega, en ik durf zeggen dat de menschen aan mijn lippen hingen. Ik had hen dan ook niet alleen gesticht, maar tevens onderwezen, en dat worden ze gaarne. Ik had hen tegen bijgeloof gewaarschuwd; want bijgeloovig *is* dat landvolkje, Simon! Daar hoef ik je niets van te vertellen. Om kort te gaan, ik had alle voldoening van mijn vermanend en stichtend woord. En dat bleek me duidelijk bij mijn wegrijden. Velen wachtten mij bij de Zwaan op, en ik mag zeggen dat zij bij het passeeren van mijn rijtuig een kreet uitten die mij goed deed. Niet dat ik bewonderd en bewierookt wil worden, volstrekt niet; maar een ieder ziet toch gaarne dat zijn zaad in dankbare aarde valt. En dat bleek mij al zeer duidelijk toen er een psalm aangeheven werd, dien men mij als een danklied achterna zond. Het was een vers uit den honderd negentienden:

Welzalg zijn de oprechten van gemoed,
Die ongeveinsd des Heeren wet betrachten.

Ik liet het raampje van mijn coupé zakken. Ik was alleen — want als ik dergelijke oefeningen houd, ga ik bij voorkeur alleen; dan ben ik vrijer, — en ik genoot nog eenigen tijd van de klanken die mij naruïschten, in het zalig bewustzijn — durf ik zeggen — dat ik persoonlijk tot die weldadige stichting veel had bijgedragen.

— Alleszins begrijpelijk! beaamde mijnheer Simon, terwijl hij het fraai geborduurde fluweelen mutsje op zijn hoofd naar achter schoof en door die beweging *Le Journal Amusant* en *Le Journal pour Rire* en *Le Charivari* liet vallen, die hij

op zijn knieën had liggen. — Alleszins begrijpelijk! Er is een zeker intellectueel genot dat ik zeer hoog stel, maar daarboven staat toch altijd het religieuse genot, dat misschien beter tot de aandoeningen kan gerekend worden. En op dit gebied worden wij wellicht het meest gestreeld wanneer de stem van het bloed een aangename en verheffende gewaarwording in ons wakker roept.

— Zwijg maar! zei de baron met den blik naar den grond gericht.

De ander zag hem verwonderd aan.

— Zwijg maar! herhaalde hij. Die stem van het bloed en die verheffende gewaarwording, daar kom ik je juist over spreken, Simon!

— Wat is er? Wat scheelt er aan?... Je maakt me verbaasd!

— O Simon, het grieft me; want het is voor mij een stuitend geval. Ik kan niet tegen teleurstellingen, tegen miskennis, tegen achterhoudendheid, en vooral niet tegen gemeenheid. Ik doe gaarne iedereen wèl en ben zoo vriendelijk als ik kan; maar dan wensch ik ook, wanneer men mij de hand geeft, dat die rein is.

— Hebben ze je soms beleedigd, buurman?

— Neen, niet *ze*, maar mijn eigen beste bloed! Het doet dingen die mij mishagen, die ieder fatsoenlijk man zullen kwetsen, en dat spijjt me! In het vertrouwen dat je alles geheim houdt, zal ik je mededeelen wat er gebeurd is. Verbeeld je: ik kom van middag in den boekwinkel van Calman, die den studentenalmanak uitgeeft. Kijk eens hier, zei Calman, het blijft geheel onder ons; maar dat is ook een teeken des tijds, en hij geeft me een afgedrukt vel in de hand van den studentenalmanak, dat over spiritisme handelt. Je moet weten dat ik bij hem heel veel boeken en tijdschriften over 't spiritisme koop; dus hij weet dat ik er belang in stel, ofschoon hij zelf, al praat hij ook met me mee, niet tot de overtuigden behoort; want een boekverkooper hecht niet aan de boeken die hij u verkoopt, en hij beschouwt de wetenschap als „een ding”, waarmede hij geld verdient of verliest, al naar mate van het debiet. Ik kijk het stuk in, en het bevat werkelijk veel interessants; een in het spiritisme grijs geworden empiricus kan niet met meer overtuiging spreken. Het stuk is onderteekend P. M. en bij het naslaan van de naamlijst der jongelui is het ons terstond duidelijk dat dit een zekere mijnheer Piet Moreelse moet zijn, iemand van wien men, volgens Calman, volstrekt niet verwachten zou dat hij zich met hoogere openbaringen inliet. Maar nu verder: het afgedrukt losse vel bevat ook een gedeelte van een volgend stuk, welks titel terstond mijn aandacht trekt, omdat er boven staat: *Drie weken te Baden-Baden*, waar wij, zooals je bekend is, van den zomer zelf ook nog vertoefd hebben. En ik kan je verklaren, Simon dat ik een hoogst onaangename gewaarwording ondervond toen ik dat stuk inzag.

— Kwam je er zelf soms in voor?

— Neen, ik niet, maar mijn zoon! Want 't is buiten twijfel dat het van mijn zoon is.

— Was het dan ook onderteekend?

— Dit gedeelte, dat afgedrukt was, nog niet; en Calman kon mij ook niet zeggen hoe de onderteekening luidde, omdat de kopij nog op de drukkerij was.

— Maar beste vriend, laat ik je feliciteeren met het optreden van je zoon. Dat is wat anders!

— Feliciteeren?... Dank je!... Dat Otto van plan was wat in den Almanak te schrijven, wist ik. Ik had er zelfs mijn goedkeuring aan gehecht, doch op voorwaarde dat hij het geschrevene eerst eens aan het oordeel van een gerijpt schrijver onderwerpen zou. Sedert hoorde ik evenwel niets meer van het plan, en ik zweeg er ook over, omdat ik er toch niet hoog mee wegliep. En wat zie ik nu?... Dat hij optreedt als de held van een verhaal waarin allerlei ordures voorkomen! Een gemeen avontuur met een meid, en dat verhaald op een wijze die in één woord schandelijk is. — Neen, lach niet, asjeblijft! Het grieft me, mijnheer!

— Lees jij ook niet van die dingen... in het Fransch?

— Ooo! Dat wordt door Franschen gedaan! En er is altijd nog een groote afstand tusschen de Fransche broodschrijvers en een afstammeling der Landekken en van Tuiningens. Wat men elders doet, moet men elders verantwoorden. Maar volgens mij behoort een boek dat tot het gebied der schoone letteren wil behooren zóó geschreven te zijn dat ik het thuis aan mijn dochter en haar vriendinnen kan voorlezen. 't Behoeft daarom niet kinderachtig te zijn. Het leven biedt toch al genoeg aan wat ons tegenstaat. Laat men daarom in een werk dat tot ons vermaak en ons onderhoud dient alleen de bloemen geven, en de mest waarop zij gegroeid zijn maar niet bovenkrabben. Dat mijn zoon als schrijver optreedt, vind ik toch al niet aangenaam, al heb ik er mij ook niet tegen willen verzetten. Mij dunkt, het schrijven van boeken kunnen wij bij ons gerust aan de dominee's overlaten; die moeten iets bij de hand nemen om tabaks- en sigarengeld te verdienen; maar wij!... En dan moet zoo'n jongen zijn eigen ontmoetingen gaan beschrijven, zijn eigen galante avonturen!... Ja, galante, mijnheer! 't Is voor een vader om zich dood te ergeren!

— Dáár geef ik je geen ongelijk in, Landek! Maar als hij nu eens iets wetenschappelijks schreef, daar zou toch geen kwaad in schuilen?

— Naar mijn oordeel kan hij in 't littéraire zich maar op drie velden bewegen die ik fatsoenlijk acht: vertalen uit het Spaansch of Italiaansch; een reisbeschrijving geven van Palestina; en een roman schrijven uit het diplomatieke leven; maar dan moet hij

dat leven eerst hebben leeren kennen — zoowel binnen als buiten onze grenzen, en een paar commandeurskruizen op zijn borst hebben. Maar nu komt hij — God betere 't! — met een verhaal over een ecuyère voor den dag, zooals we dat van den eersten den besten telegrafist of stenograaf of bureaubijter gewoon zijn.

— C'est la jeunesse, Landek!

— Juist! Zéér juist!... De jeugd beslist! Dat verhaal zal mooi gevonden worden; en Calman, die niet giste wat er in mij omging, zei ook dat het mooi was; — en er zal een tweede en een derde volgen. En wat dan?... Eindelijk een roman!... Dan brengt hij zijn heele familie op straat! En zoo zullen wij het genoeg beleven dat jonkheer Otto Landek van Tuiningen, in plaats van meester in de rechten, een Bohémien wordt!... Omdat hij geld heeft, wordt hij dan overal ingesleept! Hij heeft reeds in den studenten-almanak getoond in welke wereld hij zich gaarne en gemakkelijk beweegt. En sterven er dan actrices en paardrijdsters dan loopt hij met kransen op den arm achter de groote trom in den lijkstoet. Dan is hij vooraan bij 't lawaai! Dan prijkt de naam Landek van Tuiningen onder allerlei slag van namen in de couranten en onder de oproepingslijst voor het onmisbare momument op het graf!

— Welnu, dan doet hij toch wát! En dan is hij toch ook door-gaans in goed gezelschap!

— Goed gezelschap?... Neen, ik had mijn zoon voor wat anders bestemd. Mijns inziens stonden er voor Otto maar twee wegen open: natuurlijk eerst meester in de rechten worden, en dan òf bij de diplomatie gaan, òf landheer worden.

— Maar de rechterlijke loopbaan is toch óók nog gezocht!

— Wat is een edelman in een toga, die gaat zitten uitvorschen of het Jan was die het eerst het mes trok of Piet? Ik vraag het je! Zit daar iets nobels in, Simon?... Neen, diplomaat, zeg ik, of landheer; dat zijn in mijn oog de eenige fatsoenlijke bestemmingen. En als landheer kan Otto mij mettertijd opvolgen. En dan behoeft hij in de maatschappij niet werkeloos te blijven. Hij kan burgemeester worden, dijkgraaf; dat acht ik aannemelijke posten voor iemand die onafhankelijk is en een goed secretaris heeft, — en lid van de Provinciale Staten.

— En van de Tweede Kamer.

— Het lidmaatschap van de Tweede Kamer acht ik volstrekt niet te ambiëeren. Dat is goed voor advocaten zonder praktijk, voor fatsoenlijke Joden, voor zeeofficieren die niet meer varen willen, voor industriëelen die hun compagnon thuis het werk laten doen. Maar voor ons heeft dat baantje geen enkele bekoorlijkheid.

— En je eigen geestverwanten dan, Landek?

— Mijn geestverwanten en de uwe?... Een ark! Neen, niet eens ark!... Ronduit gezegd: een paardenspel van den tweeden

rang, waar men van allerlei gedierte in vindt; doch maar al te weinig paarden, en weinig edel bloed. Neen amice, de Tweede is in mijn oog wanhopig gemêleerd; de Eerste is beter. En als ik mijn zoon daarvoor bestemmen kon!... Daar zou hij in goed gezelschap zijn. Maar dan moet hij zich niet met die verfoeilijke dingen ophouden! O Simon, vriend, geloof me, ik had de tranen in de oogen toen ik bij Calman de stoep afstapte. En ik vraag je: wat nu?

— Zwijgen en berusten!

— Geef me dien raad, buurman, als ik je vraag wat het gemakkelijkst voor me zou zijn. Ik moest eigenlijk de geheele opklaar van den Almanak opkopen. Dat was het best.

— Doe het, of laat het doen!

— Neen vriend, het kan niet. Wat Calman mij toevertrouwd was een geheim, dat ik niet verraden mag. Want hij zou daardoor de uitgave van den Almanak en de klandizie van de jongelui verliezen. En het stuk is nu afgedrukt. Terugnemen kan Otto het niet zonder het grootste alarm te veroorzaken. En men zou het ook niet toestaan. Derhalve is je raad: om te zwijgen en te berusten, niet kwaad, tenminste voor het oogenblik. Maar voor het vervolg moet ik maatregelen nemen. Daarom heb ik een afdoend middel bedacht. Ik wilde in tegenwoordigheid van mijn zoon de geesten wel eens doen spreken, ernstig doen spreken, opdat zij hem een vermaning toedienen die hij niet spoedig vergeet.

— En zullen zij dan aan je wenschen gehoor geven?

— Je hebt gelijk, en ik ben op die bedenking voorbereid. Het kan indrukwekkend zijn... als het goed afloopt. Maar... het kon ook wel eens verkeerd uitvallen! Er manifesteeren zich ook wel eens geesten die verkeerde antwoorden geven, en hetzij uit kwaadwilligheid, hetzij uit spotternij of lichtzinnigheid, ons op een dwaalspoor leiden. En dat moet in dit geval ten stelligste vermeden worden. Ik moet een positief en gunstig antwoord hebben, en daarom zou ik er, om de goede bedoeling, niet tegen opzien om het voor te bereiden. Dat zou de eerste maal in mijn leven zijn, Simon!

— Je zoudt dus de Goden om den tuin leiden, vriend?

— Neen, de Goden volstrekt niet, maar de menschen, tot hun eigen bestwil. Zie eens, ik wenschte wel weer eens een séance te houden, met tweërlei doel: ten eerste, om te zien of wij geen andere opheldering kunnen krijgen omtrent het bezoek of ten gevolge van het bezoek dat onlangs 's nachts bij mij in de keuken heeft plaats gehad; en ten tweede, om mijn zoon onderhands een vermaning toe te dienen en op zijn plichten te wijzen. Deze laatste openbaring zou gefingeerd zijn. Wij zouden namelijk schrift kunnen vragen — niet door tusschenkomst van een schrijvend medium; want dat zou hij kunnen wantrouwen, — maar direct schrift; dat

wij trouwens al dikwijls genoeg gekregen hebben. Ik weet dat Otto daar veel eerbied voor heeft. Om nu echter zeker te gaan, zouden wij zelf vooraf op de lei moeten schrijven wat wij er op wenschen, en die met de andere lei, welke wij voor den geest bestemmen, en die wij als gewoonlijk op de piano leggen, moeten verwisselen.

— Maar Landek, hoe heb ik het met je?

— Ja, stil maar, ik weet dat ik iets verkeerd doe. Maar ik ben er tevens van overtuigd dat onze goede geesten het mij niet ten kwade zullen duiden.

— Nu, wat mij betreft, ga gerust je gang!

— Ja buurman, dat begrijp ik. Want je bent altijd zeer onverschillig omtrent die hoogere dingen. Bij de meest éclatante manifestaties blijf je koel!

— En drink ik mijn glas schoon leeg! Maar de geesten geneeren zich toch niet. Wij die zooveel soirees bijwonen, die nu dit hooren en dan dat zien en dan dat eten, kunnen niet over alles in extase zijn. Dat is mij ten minste onmogelijk. Maar ik blijf er toch niet graag van thuis. Geef jij bij voorbeeld morgenavond een vertooning met een paar gedresseerde schelvischen, ik zal er zijn.

— En met kalme waardeering in de handen klappen, als 't uit is! Ik weet het. Maar nu ter zake. Ik diende wel iemand te hebben die mij helpt, Simon! Zou jij je daartoe leenen?

— Ik? . . . Graag, tot alles! Maar ik raad het je af. Ik ben oud en stijf, en ik vrees dat het niet gaan zou. Want ik kan je op mijn woord van eer verzekeren dat ik somtijds ingeslapen ben in den donker, als een manifestatie wat lang op zich wachten liet. Er moet een lei verwisseld worden, niet waar? . . . Desnoods zou ik het kunnen. Maar neem liever een ander.

— Als ik je neef George er eens om vroeg?

— Dat raad ik je ook af. Hij is met Otto al te zeer bevriend, en zou het geheim misschien verraden. Maar waarom neem je je major-domus niet? Die is van alle markten thuis.

— Vlak? . . . Een omnis homo? . . . Ja, dat is ie. Je hebt gelijk! Als ik Vlak maar vertrouwen kan, is hij de handigste, en hij heeft er volstrekt geen belang bij om mij te verraden. Je komt dus met je neef, en dan vraag ik er verder nog een paar kennissen bij, en een stuk of twee, drie studenten.

— Studenten? vroeg mijnheer Simon verwonderd.

— Ja, kennissen van Otto. Ik vind er aanleiding toe omdat hij onlangs bij hen ook op een partijtje geweest is, en bovendien wilde ik ook gaarne dien mijnheer Moreelse eens observeeren. Als het waar is dat hij op ons gebied zooveel belooft, wilde ik de primeur wel van hem hebben. 't Is altijd aangenaam voor ons als wij ontdekkingen doen en sluimerende krachten doen ontwaken.

— Studenten op een spiritistische soiree! prevelde mijnheer Simon.

— Keur je 't af?

— Dat zeg ik nog niet. Maar ik vraag: zullen ze ernstig genoeg zijn?

— Dat is voor mij ook eenigermate een bezwaar, hernam de baron. Bingley, de president van 't Corps, is een zeer ernstig, solide jonkman; Moreelse, die overigens nogal een saltimbanque is, komt mij niettemin voor een overtuigd spiritist te zijn, iemand die groote diensten kan bewijzen. Doch een ander uit die club, jonker Sixma thoe Hoola, heeft zoo eenige allures die nu juist niet voorspellen dat hij onze zaak bevorderlijk zal wezen. Maar als ik de anderen vraag, kan ik hem moeielijk thuis laten; want ik ken hem reeds van vroeger, en zijn familie ook. Zijn oom is lid van de Eerste Kamer.

— Nu, dan zal hij op een soiree ook wel zijn fatsoen kunnen houden.

— Ik denk het ook. En als ik hem inviteer, zal ik hem meedeelen wat ons plan is, en hem ronduit vragen of hij er niet tegen opziet om aan een zeer ernstige séance deel te nemen. Als edelman is hij dan verplicht klaren wijn te schenken. Ik sta er namelijk op, amice, als ik mijn zoon een vermaning toedien, die trouwens in de meest heusche termen vervat zal wezen, dat er, vooral omdat ze uit hooger sferen heet te komen, eenige van zijn kennissen bij zijn. Een geest openbaart zich over zijn toekomst, wijst hem op zijn plichten, vooral ook tegenover ons verleden, en waarschuwt hem voor alle laagheid en gemeenheid. Dat moet toch indruk maken!

— Dat zal waar wezen. En je roept natuurlijk een van je voorouders op!

— Te drommel ja, dat is een idee. Joris Alexander bijvoorbeeld, die in den slag van Malplaquet de speerruiters commandeerde!... O, dat zal zoo flink zijn. Dat zal zoo'n indruk maken. Ik maak me sterk dat we er Otto in eens mee van zijn uitstapjes op dat scabreuse gebied genezen. En als de geesten het noodig vinden, zullen ze er nog wel een hartelijk woordje of een nadere sterke bevestiging bijvoegen ook. Er zijn trouwens ook nog wel meer dingen waaromtrent eenige opening mij zeer welkom zou zijn.

— Betreffende? vroeg mijnheer Simon op de laatste zeer ernstige verklaring.

— Betreffende de politiek. Het moet ons niet verwonderen als er binnenkort in de dagbladen plotseling de een of andere naam verschijnt voor de open plaats in de Provincialen.

— De naam van baron Landek van Tuiningen.

— Dat is niet zeker. Maar ik hoor nog geen ander noemen.

— Juist omdat de zaak wèl zeker is. En men loopt er dan wel niet mee te koop als het eenmaal een beslist feit is; maar ik heb toch gehoord, Landek, dat er in je tegenwoordigheid op gezinspeeld werd.

Bouw daar niet te sterk op, Casper. Men komt tegenwoordig soms met allerlei politieke onmogelijkheden voor den dag. Leeraars aan Hoogere Burgerscholen voeren een hoog woord, richten kiesvereeningen op, schrijven in couranten, en maken het ons, gezeten, bedaarde, laat ik er bijvoegen: bekwame en gewenschte kandidaten, soms vrij lastig. Dat zijn zoo van die kankers die de maatschappij zelf meebrengt, en waarvoor wij ons: een familie Landek, die even oud is als de bodem waarop wij leven: een familie Simon, die hier altijd tot de eersten behoord heeft, — waarvoor wij ons wachten moeten. De Hoogere Burgerscholen zouden ons land glorie en rijkdom brengen, heeft men gezegd; en we zijn sedert hun oprichting hollend achteruit gegaan. Maar dat daargelaten! Hoe denkt je broer, mijnheer Simon van Haagenborg, over mijn candidatuur?

— Hij heeft er zich tegen mij niet over uitgelaten.

— Je broer heeft in het noorden van ons district een uitgebreiden invloed. En als ik wist dat hij op mijn hand was, was ik klaar. Honderden menschen zijn financieel van hem afhankelijk, en trouwens, al ware dat niet het geval, dan mag men toch nog zeggen dat de talrijke katholieken daarginds, als 't eenigszins kan, zijn wensch als een bevel beschouwen. Als 't niet te veel gevergd is, moest je hem dus eens polsen.

— Ik wil gaarne, en zal zelfs morgen of overmorgen naar Haagenborg rijden. Maar je weet: mijn broer Dominicus is een verstandig man. Ik kan dus niet op mij nemen dat ik hem zal ompraten.

— Dat is niet noodig. Maar zeg hem ronduit dat ik de plaats ambieer. De katholieken kunnen mij goedgunstig zijn. Zij weten dat ik den bouw van hun kerk te Tuiningen niet alleen bevordert, maar zelfs mogelijk gemaakt heb. En dat heeft de bisschop ook erkend. Maar hoe zou zijn hoogerwaarde over mij denken? Ik weet, Casper, dat je broer dikwijls bij hem komt. Hij kan er misschien wel wat van weten.

— Ik zal er een balletje van opgooien; dat beloof ik je!

— Wat mijn eigen partij betreft, die is goed. Zij beschouwt mijn candidatuur werkelijk als een uitgemaakte zaak. Nu, ik heb me voor mijn geestverwanten — en ik durf daarbij voegen: voor mijn overtuiging — ook altijd veel moeite gegeven en offers gebracht zelfs; wat ik met liefde gedaan heb, en waarvoor ik ook met liefde word beloond.

— Ja Landek, dat kan men doen als men middelen bezit.

— En voor dat bezit ben ik dankbaar: om het gebruik dat ik er voor mijzelf en voor anderen van kan maken. De stroom van mijn leven vloeit gelijkmatig en kalm. Wat er in den weg komt, tracht ik op zij te ruimen; als er leiding noodig is, doe ik daarvoor mijn best; en van betamelijke genietingen maak ik gebruik. Maar soms worden ze me toch ontzegd, Simon, en *kleine* genoegens zelfs,

die dikwijls de aangenaamste zijn. Thuis, bijvoorbeeld, kan ik niet kaartspelen, omdat ik het mijn dienstboden verbied; elders doe ik het dus ook niet, dan onder vier oogen een enkele maal, en toch....

— Zou je zoo graag nog eens een klein jasje doen! vulde mijnheer Simon aan, die de kaarten reeds van een plank in zijn boekenkast kreeg. Hier is een papier om op te schrijven. En voor een glas grog hebben we hier alles wat we wenschen kunnen.

— Jassen is een intelligent spel, verklaarde de baron. Eenvoudig en onderhoudend! 't Is zeker drie weken geleden dat we het 't laatst gedaan hebben.

— Toen won je alles, zei mijnheer Simon, die de kaarten gegeven had. De boer is troef. Dien roof ik, en als je 'r niets tegen hebt, roem ik er drie van de vrouw!... Je vindt het zeker goed dat we 't maar weer om twee rijksdaalders het boompje doen?

Mijnheer Landek knikte van ja en was al aanstonds vol aandacht voor het spel.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

De Studenten worden uitgenoodigd.

Twee avonden na de jaspertij — waarbij mijnheer Landek vijftien gulden verloor, — kwam zijn zoon oploopen bij Bingley, den praeses van 't Corps.

— Zeer vereerend! zei Bingley, die in zijn kamerjapon bij zijn theepot en zijn Burgerlijk Wetboek zat. Ik heb sedert je groentijd het genoeg niet gehad, geloof ik, je hier te zien, jeugdige vriend! Ga zitten!... Thee?... Suiker... Schenk je zelf maar in!... Rooker?... Daar op de schrijftafel staat een kist sigaren.

— Ik zal je niet lang ophouden, zei Otto, wien door zijn vader de les behoorlijk ingeprent was. Ik kom maar even, en wel met een kleine invitatie. Ik zei namelijk van ochtend tegen den ouden heer dat ik wel eens eenige jongelui wilde vragen, omdat ik op het redactieavondje bij de Mor geweest was. Goed, zei pa, ga je gang; maar dan stel ik je één ding voor. Zoo'n echte studentenfuif, die ik zelf ook honderdmalen meegemaakt heb, — want de oude heer is zelf ook een poosje student geweest, — heb ik, om de waarheid te zeggen, liever niet. Maar binnenkort geef ik een paar soirees met séances. Vraag of de heeren daar bij komen willen. En dan zou ik ze graag verdeelen, opdat wij meer dan eens van hun gezelschap profiteeren.

— Zeer vereerend!

— Begin dus met Bingley uit te noodigen, die praeses van 't Corps is, en dan Moreelse, bij wien je laatst gesoupeerd hebt. Ik ken hem wel niet; maar als hij lust heeft, kan hij morgen even bij je komen, en zich en passant aan mij laten voorstellen. Dat is pour la forme! Als de andere heeren van de redactie me ook het genoegen willen doen, kunnen ze van dezelfde gelegenheid gebruik maken. En Tjeerd Sixma wordt vanzelf gevraagd; dat spreekt. Want dien ken ik al sinds lang, zei mijn vader.

— Six en Piet Mor moeten niet samen komen, meende Bingley; want dan verzinnen ze van alles. Men zegt dat Piet een overtuigd spiritist is, ofschoon hij er niet openlijk voor uitkomt; maar Tjeerd Sixma is het zeker niet.

— In elk geval wordt aan de heeren gezegd dat pa er op rekent dat zij, als ze de invitatie aannemen, een spiritistische soiree met gevoelens van sympathie bijwonen. Ongelooovigen of onwilligen laten we natuurlijk liever niet toe. We willen evenwel niemand een overtuiging opdringen. Want ongelooovigen zijn ons ook zeer welkom — maar, op een anderen avond, als we *die* dingen laten rusten. Dus, waarde praeses, kunnen we op je rekenen?

— Wanneer?

— Overmorgen avond.

— Ja, het zal me een waar genoegen zijn!

— En nu ga ik even naar Sixma. Die moet toch ook bij de eersten gevraagd worden.

— Wacht even! Drink je thee uit. Dan ga ik mee!

Twintig minuten later waren de beide jongelui op de kamer van Tjeerd Sixma, die zijn vrienden Piet Moreelse en Kees Pijnvliet op de thee had. Er brandden twee ouderwetsche moderateurlampen, wat Otto Landek, na de begroeting, terwijl hij rondkeek, den uitroep ontlokte:

— Conservatief?

— Ja!

— Zulk een schitterend museum van zeldzaamheden, zei Bingley, die mede een blik in de kamer wierp, — moest ook schitterend verlicht worden en profiteeren van de tegenwoordige uitstekende en goedkoope hulpmiddelen.

— Jongen neen, zei Sixma; wees voorzichtig met al die nieuwigheden van de petroleum-eeuw. Bij ons thuis branden we ook nog ouderwetsche lampen, en ik heb zelfs een oom en een tante, die zich nog met kaarsen geneeren. Maar ga zitten, Otto! . . . Komen jullie whisten?

— Neen, zei de jonker van Tuiningen, ik kom je inviteeren. En gelukkig dat ik hier nog meer van je vrienden aantref. Ik zou namelijk de Redactie gaarne eens een avondje bij me zien.

- En de eereleden ook? vroeg Sixma.
- Natuurlijk! En vooral Tjeerd Sixma, al ware hij geen eerelid en geen senator.
- Dat zal een fuif zijn, jongen! . . . Je hoeft niet te vragen of wij het aannemen! hernam Sixma. Als je wilt, kun je ons weldrie dagen houden. Desnoods kunnen we logeeren in de rijtuigen; dat deden we na de bruiloft van Auke Bangsma ook!
- Maar het zal zoo erg fuiverig niet zijn; want er komen ook dames, zei Bingley.
- O! bromde Sixma teleurgesteld.
- En papa zou er óók gaarne bij wezen, verklaarde Otto.
- Zoo, zoo! zei Sixma.
- Pa heeft namelijk plan een spiritistische séance te geven, en als er nu onder de vrienden waren die er belang in stellen, dan . . . .
- Dan zou jij ze mogen inviteeren. Nu, me dunkt, dan moet je in de eerste plaats de medewerking van deze twee solide jongelui hebben, van de Mor vooral. Nietwaar, vrienden?
- De spreker bedoelde de heeren Piet Moreelse en Kees Pijnvliet, die beiden op zijn gezegde sterk kleurden en meesmulden.
- Weet je er nu nóg niets van dat zij je dien avond, toen je zoo liederlijk boven je bier was, thuis gebracht hebben? vroeg Sixma.
- Neen, zei Otto.
- En is er nog niets opgehelderd van dat gerammelas bij jullie in de keuken?
- Niets! Maar dat kan nog komen. De geest die dat deed, kan zich nader openbaren; want hij heeft getoond dat hij kracht genoeg bezit. Maar men moet daarbij niet aan fysieke kracht denken, verzekerde Otto Landek. Als het hier het stoffelijk hulsel, het sterfelijk lichaam gold . . . .
- Neen, zei Sixma, als het hier een gestoofde kabeljauwstaart gold met Haut-Sauterne; als het een lekker soupetje gold; of je zei doodeenvoudig maar tegen me: Tjeerd, kom morgenavond een ombertje bij ons slaan; want ik word immers ook geinviteerd, — dan zou ik zeggen: Allah il Allah, de Landeks zijn groot!
- Wij spelen bij ons geen kaart; pa is daar niet voor! zei Otto. En als je ons het genoeg wilt aandoen op de séance te komen, zouden we toch ook eerst gaarne de verzekering hebben dat je met de verschijnselen sympathiseerde.
- En anders kan ik wegblijven? vroeg Sixma.
- Anders zullen wij je gaarne op een anderen avond bij ons zien.
- Nu, ik heb je al genoeg gezegd waarmee ik sympathiseer. Voor zoo'n zitting geloof ik niet dat ik iets waard ben. Ik ben te vet, — ofschoon, Goethe beweert dat de spiritist Hamlet ook vet was. Neen, — nu eens sérius gesproken; ik behoor niet tot de per-

vertis; en ik wil liever **niet** dat men denkt dat het aan mij ligt als het vrouwtje **niet** uit het huisje komt. En vooral als je zulke vernuften, zulke **overtuigde** nuchtere spiritisten vraagt als de Pijn en de Mor, moet je **mij** er niet bijhebben. Als die woesteling in de keuken soms weer met de melkkan en den doofpot begint te werken, daar heb ik het **niet** op gepakt. En Bing, is die óók gevraagd?

— Ja! Alle vier, zooals **jullie** hier zitten.

— Nu, ik ben zeer **gevoelig**, maar ik bedank, zei Sixma. En zijn ze gevraagd in hun **kwaliteit**? Moeten ze insignes om hebben?

— Neen, natuurlijk niet. Maar als ze het doen wilden...

— Als Bing in zijn **hoedanigheid** van praeses van 't Corps spiritistische séances gaat bijwonen, breng ik hem voor de rooje deur! zei Sixma. Het Corps **erkent** geen spiritisme.

— Maar het kan er toe komen! riep Piet Mor uit.

— Hè ja!... Lieve jongen! zei Sixma. Nuchtere vogel... Door jouw geschrijf in den Almanak zeker!

— Dat genoeg opzien **baren** zal, hernam Piet. Morgenavond is hij klaar. Binnen een **dag** of vier brengen wij hem rond. En als Tjeerd Sixma dan met **Kerstmis** bij zijn vrienden in Friesland komt, zal hij er, met mijn **geschrijf** in de hand, genoeg op bluffen dat hij een vriend heeft die **een** overtuigd spiritist is.

— Bravo, riep Otto.

— Maar kereltje, jij **wordt** met dat treurige zwak nooit medicus. Je vader moest je maar **komen** halen! zei Sixma ernstig.

— Je moogt van me **denken** wat je wilt, hernam Piet, en je kunt dingen die voor anderen **heilig** zijn **bespottelijk** maken; dat kan me allemaal niets schelen.

— Maar kerel, laatst op jouw kast heb ik mijn best meegedaan! verklaarde Sixma.

— Van zulk meedoen zou ik in 't vervolg toch liever verschoond blijven, zei Piet Mor.

-- Het gaat met de **spiritistische** bekeering soms wonderbaarlijk, verzekerde Otto.

— Met jouw bekeering **ook**? vroeg Sixma.

— Neen, met de mijne niet. Die is bij me ontwikkeld evenals mijn verstand, omdat ik er van kindsbeen in opgegroeid ben.

— En heeft je geloof je dan wat geleerd? vroeg Sixma aan Otto Landek.

— Ja, veel, en **dagelijks** leer ik nog meer. Ik zal dat nu allemaal maar niet **opnoemen**; want ik weet dat je er mee spotten zoudt, en dat heb ik **liever** niet. Maar toch — wat je ook belang zal inboezemen — kan **ik** hier verklaren dat het spiritisme ons bekend maakt met de **toestanden** aan gindsche zijde, met de gewaarwordingen bij het **sterven en na** het sterven, met den aard der smarten die den zondaar **wachten**, met de mogelijkheid van zijn behoud,

met de wijze van bestaan, de genietingen, de werkzaamheid, de opklimming der zalige geesten.

— Dat is een heele boel! zei Sixma, die een leelijk gezicht trok.

— Ja, vervolgde Otto, het spiritisme toont ons wat er noodig is om niet bedrogen uit te komen.

— En het Evangelie dan? Heb je daar niet genoeg aan? vroeg Sixma. Heb je nog iets anders en nog iets daarboven van noode? En roept de apostel niet den vloek uit over wie ons een ander Evangelie verkondigt boven hetgeen hij gepredikt heeft? Wat blief je?

— Pas op, Otto, zei Piet Moreelse, toen de spreker gedaan had; dat is een aardigheid van hem. Laat hem maar praten!

— Jawel, zei Otto, alles goed en wel. Ik begrijp het. Ik ben zelf dikwijls ook een twijfelaar. Maar het spiritisme is het bestemde middel om de menschheid, die hoe langer hoe meer in ongelooft wegzinkt, tot God terug te brengen. Dat is mijn overtuiging, en daar kom ik rond voor uit.

— Die manifestatiën zijn dan ook ontzettend overtuigend! zei Sixma.

— Sommigen zijn onbeduidend, hernam Otto. Dat hoef je me niet te vertellen. Maar als een onzichtbare hand hier versche bloemen in de kamer brengt; als die hand de gitaar daar bespeelt; als je door een of meer geesten uit het venster gedragen wordt en boven de straat zweeft . . . .

— Wie? Ik? . . . vroeg Sixma verschrikt. Hou maar op!

— Ja. Pa heeft dat gezien!

— Van mij?

— Neen, niet van jou; maar op een séance in Londen.

— Kom, hier zijn kaarten! Wat spelen we? vroeg Sixma, die een spel op tafel gooide.

— Ik dank je! Ik ga heen! zei Otto.

— Principes?

— We hebben van avond menschen. Nu heeren, de séance is voorloopig op overmorgenavond bepaald. Ik kan dus rekenen op Bingley, Pijnvliet en Piet Mor. En Piet moet dan, als hij wil, morgen middag maar eens even bij me komen inloopen. Dan zal ik hem aan papa voorstellen.

— Goed, ik kom mee, zei Sixma. Ik wil den heer van Tuinigen in elk geval gaarne een visite maken als 't geoorloofd is, en bedanken voor de eer van de invitatie.

— Altijd welkom, zei Otto; want, onder ons gezegd, al behoort je niet tot de ingewijden, — pa heeft altijd veel met je op!

— Dat zit 'em in het blauwe bloed, zei Sixma. Adieu, tot ziens!

Otto Landek ging heen.

— Je lijkt wel gek! voegde Moreelse Sixma toe.

— Jij lijkt gek, onzinnig, hypnotisch, hysterisch! Wat moet jij brave, eerlijke, adellijke menschen, die ter goeder trouw zijn, voor

den gek houden? zei Sixma. Jij Piet Mor! Maar *ik* dank je! Ik zie al wat er op handen is. Ik wil er niet bij zijn. En je krijgt niets als thee natuurlijk. Ik ga liever op een anderen avond, als de geest van Bacchus aangeropen wordt.

— Moeten we kaarten? vroeg Bingley. Dan gauw; want ik moet nog werken! Kom, vooruit!

— Ga jij mee? vroeg Pijnvliet verwonderd aan Bingley.

— Ja. Maar je haalt geen dwaasheden uit!

— Ik zou niet graag de potten en pannen betalen die er den volgenden morgen weer in de keuken liggen, zei Sixma.

— Je moest daar nu maar niet meer op zinspelen, zei Pijnvliet, of ik zou het je kwalijk moeten nemen.

— Wat 'n onschuldig klein varken van een muzenzoon! lachte Sixma. Die jongens houden zich waarlijk goed. Zij beloven veel in de maatschappij. — Kom, wat doen jullie? . . . Als je spelen wilt, speel dan! . . . Maar sleep mij alsjeblieft niet in je dwaasheden. Ik wil er niets van weten. De Landeks zijn een respectabele familie, die nog tot mijn parentage behoort. Denk daaraan!

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

De Geesten verschijnen.

Twee dagen later, toen Piet Moreelse 's middags met zijn vrienden bij Reever's aan tafel zat, stopte Henri, de knecht die de heeren bediende, hem een briefje in de hand. Het bevatte deze eenvoudige, niet onderteekende, woorden:

„Mijnheer Moreelse, loop van avond omstreeks half zeven door de Gravenstraat. Iemand wenschte u te spreken.”

De student, die wel eens meer van die uitnodigingen ontvangen had, aarzelde niet aan het verzoek te voldoen, en trachtte zich, toen de tafel afgeloopen was, uit de voeten te maken; maar hij kon niet verhinderen dat zijn vriend Sixma met hem meeging, en hij vond het trouwens ook nog tijd genoeg, als 't noodig mocht zijn, om dezen te verzoeken zijn weg alleen te vervolgen.

Spoedig bleek het, toen men in de Gravenstraat aankwam, wie de persoon was die het briefje geschreven had; want er trad iemand uit den blikjeswinkel van Legrand, het tweede huis van den hoek, en die iemand was de heer Jan Vlak, hofmeester van baron Landek.

— Mijnheer, zei Vlak, die voor de jongelui heel deftig zijn hoed afnam, — neem me niet kwalijk, maar ik zou u gaarne even spreken; want er is, naar mijn gissing, iets aan den knikker dat

er niet aan hoort. Ik heb niet bij u aan huis willen komen, omdat de Kippeveers een soort hyena's zijn, die men nu niet kan vertrouwen. Ik mag immers in bijzijn van jonker Sixma vrij uitspreken?

— Dat is maar zoo wát! zei Piet Mor. De degelijkheid van mijnheer Sixma laat veel te wenschen over.

— Ga gerust je gang, mijnheer! zei Sixma. Als er wolken drevén, heb ik het onweer voor mijn vrienden dikwijls afgeweerd. Dat is genoeg bekend.

— En mijnheer zou er tòch wel van hooren, zei Vlak, al geloof ik ook niet dat mijnheer van avond bij ons op de soiree komt.

— Neen, ik kom niet, bevestigde Sixma. Mijnheer Bingley komt, met mijnheer Pijnvliet en mijnheer Moreelse.

— Die onlangs den jonker mee thuis gebracht hebben. Laat ons doorloopen, heeren! Ginds op de gracht is het donkerder. Men moet ons niet zien. Dat is een heel spektakel geweest op dien nacht bij ons aan huis!

— Wat zeggen ze 'r van? vroeg Sixma.

— De oude heer zegt dat hij denkt dat het geesten geweest zijn, en de jonker weet er niets van dat hij door zijn vrienden mee naar huis gebracht is. Maar de meiden . . .

— Nu, de meiden? vroeg Sixma.

— Die weten er misschien meer van. Maar dat volk is zoo raar. Je kunt er niets degelijks uitkrijgen.

— En jij, hofmeester? Wat geloof jij er van? vroeg Sixma.

— Als mijn meester aan geesten gelooft, geloof ik ook aan geesten. Dat spreekt. En als mijn meester twijfelt, twijfel ik ook. En nu op 't oogenblik geloof ik dat de baron twijfelt. Hij heeft me ten minste van middag een voorstel gedaan dat me verwondert. Verbeeld u: er hebben bij ons allerlei vertooningen plaats, waar ik tot nog toe buiten gehouden ben. Maar van middag zei de baron dat hij mijn hulp noodig had: om een zeer teeder belang, zei hij, en voor de goede zaak. Hij had een heel relaas van goede geesten en kwade geesten en spotgeesten; maar nu moest hij zelf eens een positief antwoord hebben op een vraag die hem belang inboezemde, ook tot welzijn van anderen. En daarom zou hij zich een kleine persoonlijke tusschenkomst veroorloven. Daar moest ik hem in helpen. Jawel! Frissche morgen! Ik dacht dadelijk aan de heeren, aan dat gespook onlangs bij ons aan huis, en ik zei tegen me zelve: Laat je niet vangen, Vlak; want ik heb een vermoeden dat er iets aan de knikker is. . . . enfin, dat weet u! Als er in de tegenwoordigheid van de heeren eens dingen verteld werden die ze liever niet hoorden; want ze hebben den jonker toch altijd met Jan Vlak, die zijns meesters vertrouwen geniet, 's nachts bij de lurven in huis gesleept, dan. . . . enfin, 't is beter, dunkt me, dat we daar in tijds bij zijn.

— Dat dunkt me ook, zei Moreelse. In 't belang van vrede en vriendschap heb je daar volkomen gelijk in. Maar wat moet er dan gebeuren?

— Eenvoudig dit. Er zal een lei gelegd worden op de piano — in den donker natuurlijk — om er geestenschrift op te krijgen. En die lei, daar een vraag op staan zal, moet ik verruilen. Te dien einde sta ik achter de portières van de zijkamer, waar de piano dicht bij staat. Vóór de soiree begint, krijg ik van mijnheer de lei, waar zoowel het antwoord op staat als de vraag. En op dat antwoord is hij erg gesteld; want hij maakte duizend verontschuldigungen dat hij tot dat middel de toevlucht moest nemen. Tegen mij is het natuurlijk niet gericht; want dan zou ik niet in het geheim genomen worden; maar ik heb zoo'n vermoeden dat de heeren en de jonker er bij worden gehaald. En dan wordt Jan Vlak er misschien ook nog ingesleept. Daarom wou ik wel één ding, heeren!

— En dat is? vroeg Piet Mor.

— Dat die lei eerst eens door die heeren nagekeken werd, en als het schrift soms ongunstig luidt, moeten ze het maar veranderen of uitgeven.

— Een goed idee! zei Piet. Maar kan dat?

— 't Kan heel goed. Zoodra ik de lei heb, en ik ben er mee in de zijkamer, geef ik hem door een kiertje van het opengeschoven raam aan iemand die buiten staat, en die schrijft er, bij het licht van de lantaarn op den hoek, wat op — iets moois over den jonker en zijn vrienden bijvoorbeeld. Ik zou dat zelf ook wel kunnen doen, maar de geachte familie kent mijn hand. De lei — zooals de heeren weten, gebruikt men voor dat doel een dubbele, die dichtslaat — krijg ik dan terug, en leg haar op de aangewezen plaats. Tikken of kloppen zal dan wel het afgesproken teeken zijn dat het boeltje klaar is.

— Uitmuntend! zei Piet. Maar *ik* kom op de soiree, en we moeten iemand hebben die de lei beschrijft. Als jij het eens deedt, dikke?

— Ik dankje! zei Sixma. Ik heb toch altijd nog te veel respect voor mijnheer Landek van Tuiningen, om hem zoo te.....

— Kom kerel!

— Ik dank je feestelijk. Vraag Willem Straten. Die is president van de Redactie, en het werk is hem dus toevertrouwd. Die verstandige jongen heeft evenals ik voor de invitatie bedankt, en komt liever eens als er goed opgeschept wordt. Dat doen jullie immers, nietwaar, mijnheer Vlak?... Als er zoo iets ophanden is, moet je me maar eens waarschuwen.

-- Dikke, je bent een beroerde vent, verklaarde Piet Moreelse.

— Ho ho, berispte Sixma, ondankbaar kereltje. Geen insinuaties!

— Maar waar vind ik Straten nu? vroeg Piet. Het is zóó tijd om me te gaan kleeden. De vigilant komt bij mij het eerst voor, en dan moet ik de andere lui nog afhalen.

— Nu, zei Sixma, omdat jij het bent, zal ik voor je naar Willem toe gaan, en hem voorstellen of wij samen de zaak bedisselen willen.

— Maar sérieus asjebliëft!

— Dat spreekt! Jij bent óók sérieus. Maar vertel me nu eerst eens: wat weet jij van dat gesmijt in de keuken bij mijnheer Landek, en van dat spektakel vóór of in de meidenkamer?

— En van de gebroken melkkan aan de voordeur? vroeg Jan Vlak. Maar Piet Moreelse antwoordde:

— Wat dient er meer gezeid
Al van een kloeken geest? . . .
Die hier het diepste zwijgt
Die zeit het allermeest!

— Grappige jongeheer! verklaarde Sixma.

— Nu heeren, ik moet noodzakelijk naar huis, sprak Jan Vlak.

— Maar wacht even! Hoe laat komt die lei door het raam? vroeg Sixma. Want we zijn natuurlijk niet van plan daar den heelen avond te staan schilderen.

— Volgens het zeggen van mijnheer denk ik tusschen half tien en tien uur, antwoordde Vlak. Het tweede raam van den linkerhoek. En om u te waarschuwen dat 't er op aankomt, zal ik met een kaars in de kamer heen en weerloopen.

— Goed! Afgesproken! zei Piet Mor. Adieu, mijnheer Vlak! U bent een verdienstelijk mensch! . . . U ook! vervolgde hij tegen Sixma, toen Vlak weg was. En u zult nu toonen dat u onze vriend bent!

— Dierbare Mor! Geniale kerel! riep Sixma uit. Wat zou je vader en wat zouden je tantes wel zeggen als ze wisten dat je van avond bij een baron op een soiree gaat; dat je een groote rol speelt; en dat je je tijd zoo ongehoord nuttig besteedt?!

— Dierbare dikke, ze zouden zeggen: die Tjeerd Sixma heeft toch uitmuntende leerlingen. Want aan jou en je relaties met den adel heb ik dat alles te danken. Maar je voorbeeld en je lessen volg ik steeds met een omzichtig en nauwgezet raffinement op. Want ik ga naar een soiree om me te bewegen in etherische sferen; en jij gaat er alleen heen als er gelegenheid is om te schransen.

— Dat komt, Piet, omdat jij op een soiree waar men schranst niet gevraagd wordt!

— Altijd mijn leermeester! zei Piet, en hij gaf zijn vriend, die naast hem voortstapte, uit achting een flinken opstopper in de lenden.

In het kleine salon bij baron Landek had de séance plaats. Het had lang geduurd eer zij begon; want er waren eenige per-

sonen tegenwoordig die elkander niet kenden, en die eerst aan elkander voorgesteld en, volgens den gastheer, in fluitdieke gemeenschap moesten gebracht worden.

Behalve den heer des huizes met zijn zoon en dochter en haar logées, freule Henriëtte van Roodenburg en Irma von Sulpitz, vond men er haar beide vriendinnen Julie van Buringen en Cato Tornaar, en verder de heeren luitenant Gravestein, George Simon, Moreelse, Bingley, en Pijnvliet. De baron had dus een heel gezelschap jongelui, allen ongetrouwd, en hij stelde zich daarom van de te ontvangen mededeelingen uit hogere sferen zeer veel voor.

De Duitsche jonge dame speelde eerst op bewonderenswaardige wijze een sonate op de piano, om het gezelschap te beter in de gewenschte stemming te brengen; daarna werd er door de dames Buringen en Tornaar heel smachtend gezongen: Treibe leise, Schifflein treibe! en toen dit geëindigd was, zei de baron:

— Vrienden, ik zou u nu wel eens willen voorstellen te beproeven of er zich geen vriendelijke geesten aan ons manifesteren willen.

Zooals het bij dergelijke gelegenheden gaat, was er niemand die antwoordde. Men bleef staan of zitten en er heerschte een pijnlijke ongezellige stilte, die Piet Moreelse de overtuiging gaf dat Sixma het bij 't rechte eind gehad had.

Toen er geen antwoord kwam, keerde fraulein von Sulpitz, die den zang begeleid had, zich eindelijk om, en zeide zoo innemend mogelijk:

— Ich finde es ganz vorzüglich, herr baron! Und wünschen Sie vielleicht dass ich dabei weiter spiele?

De gastheer bedankte voor het aanbod, en zei dat men, om de manifestatie uit te lokken, de speeldoos opwinden zou. Daarop verzocht hij allen in een kring rondom de tafel plaats te nemen. En men nam plaats, eenigszins schroomvallig; want sommigen kenden elkander weinig.

— Neen heeren, met uw verlof, zei de baron, de studenten nu niet allemaal bij elkaar. Fräulein von Sulpitz verstaat het Hollandsch volkomen goed, mijnheer Moreelse; u hoeft u niet te geneeren Hollandsch tegen haar te spreken. Mag ik u verzoeken naast haar plaats te nemen; en verder een beetje om en om. Mijn dochter vraagt om de eer naast den praeses van 't studentencorps te zitten. Luitenant Gravestein en George op den hoek bij de piano. Op die wijze ging de zitting van laatst ook zoo goed!

— En mag ik daar tusschen? vroeg Julie van Buringen.

— Natuurlijk! U bent medium. U kunt bevelen. Ben je goed gedisponeerd, Julie?

— Ik ben geheel niet opkegeld! verklaarde Irma von Sulpitz.

— 't Zal komen, kind! Mijnheer Moreelse gaat naast u zitten, en aan de andere zij mijnheer Pijnvliet. Niet dat ik daardoor op eenige

wijs wil influenceeren, heeren! Maar ik mag niet toelaten dat men zich hier in twee kampen scheidt. Dat is de bedoeling niet waarmede man en vrouw geschapen zijn, lieve meisjes! Versta je me, Irma? . . . Ja, zoo is het goed! Nu moet Vlak straks de gaskraan afdraaien, en er trouw bijblijven. Ja, mijnheer Moreelse, de gaskraan is daar in den hoek, bij de deur. De leiding is hier opzettelijk gemaakt. Ginds brand ik altijd kaarsen. En laat de deur van de zijkamer maar open, Vlak, en doe de portières los. Door die portières, heeren, ofschoon de deur dicht was, heeft zich onlangs een geest verwijderd. Hij had piano gespeeld, zoo voortreffelijk als iemand onzer het ooit gehoord had, en ik heb Liszt zelfs genoten op een soiree van den Oostenrijkschen gezant te Brussel. Ziezoo, nu zitten we, en nu heb ik liever, dames en heeren, dat men overluid spreekt dan fluistert. Waar is het papier, Otto?

— Hier vader!

— Kijk, op vier plaatsen van de tafel, tegenover elkander, leg ik eenige vellen papier en eenige potlooden. Nu moeten we eerst eens zingen. Gewoonlijk nemen we geestelijke liederen, maar voor deze gelegenheid acht ik het beter een wereldlijk lied te nemen, dat van straks: *Treibe leise*, bijvoorbeeld. Nu wordt men verzocht de handen op tafel te leggen, en dan pink in pink. Sommigen een beetje vooruitschuiven, maar toch niet ál te dicht tegen de tafel.

— Hoe! Hi! gilde fräulein Irma, terwijl Piet Moreelse zijn sterke vleezige pink om de hare klemde.

— Ziezoo, nu zijn we allemaal klaar. Geneer je maar niet, Jetje Roodenburg; je zit naast een oud man, en er is niets akeligs of gevaarlijks in. Integendeel, het is opbeurend! Nu eerst zingen! Dan de muzikdoos opdraaien! En inmiddels doet Vlak op mijn verzoek het licht uit. Daarna verzoek ik den meesten ernst. Vroolijk mag men wezen als er aanleiding toe is; maar niet uitgelaten. En men mag niet van zijn plaats opstaan. Als er personen in den kring zijn die niet met ons sympathiseeren of die zelfs bepaald ongeloofig zijn, dan hebben de manifestaties slechts ten deele plaats en hebben wij kans dat we door spotgeesten bezocht worden, die ook niet ongeneigd zijn om eens uit den hoek te komen. Kom dames, zouden we nu niet zingen?

— De heeren ook? vroeg George Simon.

— Neen, laat liever alleen de dames zingen. Dat is eigenaardiger. Begin maar, kinderen!

Een oogenblik later werd de piano aangeslagen en klonk het begeerde gezang.

Toen men hiermede ruim halfweg was, gaf mijnheer Landek aan Vlak, die in een hoek der kamer stond, het teeken om het licht uit te draaien. Door een bijzondere inrichting aan de kraan geschiedde dit slechts zeer langzaam, en er heerschte nog maar een

flauwe schemering, toen juffrouw Tornaar, een ongehuwde dame van zekeren leeftijd, die tot de vurigste aanhangers van dominee Reinman behoorde, plotseling opstond, en uitriep: Ophouden, ophouden! Schrijven, schrijven!... Betje, Betje!

-- Ophouden Vlak! zei mijnheer Landek. Zij is in trance! voegde hij er verder ter verklaring bij.

Enkele gasten waren aan deze geestvervoering gewoon; maar de drie studenten, die juffrouw Tornaar nog nooit in trance gezien hadden, sloegen haar met de grootste verbazing gade. Het licht werd nu niet verder naar beneden gedraaid, en juffrouw Tornaar greep naar het papier dat in haar nabijheid lag en begon met zenuwachtige gejaagdheid te schrijven. De andere dames zetten inmiddels haar gezang voort, slepend en met gedempte stem, en zij zwegen eerst toen juffrouw Tornaar met haar potlood bijna een bladzijde papier volgekrabbeld had. Toen zij geëindigd had, lei ze het papier midden op de tafel, en schoof met haar stoel achteruit, een weinig buiten den kring, waarbij ze de handen voor de oogen hield.

— Wij danken u, zuster, zei mijnheer Landek, die het papier opnam. — Een weinig licht!... Wij zullen beproeven of wij de openbaring lezen kunnen.

Het licht werd opgedraaid, en de gastheer zeide, terwijl hij het geschrevene inzag:

— 't Is weer van Betje — gelijk ik al vermoed had. En ter opheldering aan de oningewijden voegde hij er bij: De eerste maal dat deze lieve geest het woord tot mij richtte, was op den 29sten Juli 1880. Ik was alleen met het medium. Wat zij mij toen medeelde was een profetie, die ik niet publiek wil maken. Op mijn vraag: wie tot mij sprak, gaf zij ten antwoord: Geen gestorvene die u gekend heeft, een vroeggestorvene thans bij mijn broeder verblijvende, noem ik mij voor u *Betje*. Den 31sten Juli daaraanvolgende, op een séance hier aan huis, deed ik haar, ter wille van een der aanwezigen, de vraag: Het spiritisme leidt immers niet van Christus af? En daarop onving ik ten antwoord: Het leidt tot God den Vader en zijnen zoon Jezus Christus, die het leven is van allen die het in hem zoeken. Maar niet alle belijders zijn Christenen, evenmin alle spiritisten of spiritualisten; maar allen die God zoeken te dienen komen tot Christus, vroeg of laat, is het niet in den tijd, dan toch zeker hierna in de eeuwigheid. En de openbaring was onderteekend: *Betje*. Sedert heeft zij zich nog twee malen gemanifesteerd. Dit is de vierde maal, en wat de dierbare, die als een kind van drie maanden stierf, thans door middel van de hand van juffrouw Tornaar geschreven heeft, is weder onderteekend *Betje*, en luidt aldus: — maar zoudt u het ook voorlezen willen, mijnheer Moreelse? Uw oogen zijn jonger dan de mijne.

— Met genoeg, mijnheer! — Piet Moreelse nam het papier, stond op, en las:

„God was en is dezelfde tot in eeuwigheid. Wat verandere, de Heer verandert niet. Indien dit geschiedt, is het dat wij niet geestelijk genoeg zijn. Welaan dus, alleen bij, in, en met God is leven en vrede. De zonde alleen maakt scheiding, maar liefde en vrede binden u aan God en ons. Dit is uw werk, maar ook het onze, en indien dit gebroken wordt, kunnen wij niet tot u komen. Dank dat de band weer bestaat. Dan ziet gij dat God dezelfde is als van ouds. De Heer geeft den Geest hun die er om bidden, en zoo wordt gij vervuld met den Geest, die door geesten tot u komt en u den vrede doen ervaren. Danervaart gij wat de apostelen ervaarden; dan ziet gij wat zij zagen; dan ziet gij dat de Heer zich niet bindt dan alleen aan hen waar zijne vrees in woont. Laat u tot troost verstrekken dat heden goede geesten in uw midden zijn. Ook wel anderen, maar die worden nu niet vergund. Alleen is dit nu om u te doen gevoelen wat liefde vermag. Zoo dus bidt; volhardt in het gebed; ge zult grooter dingen zien dan ge hebt gezien. En dat wat ik u beloofd heb, dat mag ik u niet dan alleen volgens belofte: drie. Dus hebt moed en volhardt. Veel hebt ge ervaren, maar och, och! Doch desniettegenstaande, dit is de weg des Heeren en ook onze weg, en die van alle afgestorvenen, die gewaand worden in de hel of in den hemel te zijn. Ze zijn nader bij de menschen dan zij vermoeden. Bidt voor de ongeloovigen die nog *op de straten en daar staan.*”

Toen Piet Moreelsche deze laatste woorden las, begon hij plotseling te stamelen; hij werd bleek, en toen hij opzag en bemerkte dat allen hem aanstaarden, liet hij het papier vallen. De *ongeloovigen* die *op de straten en daar staan!* En buiten stonden Sixma en Willem Straten! Het medium kon dit niet weten, niet gissen zelfs. Terwijl de student door schrik overmand werd, sloeg hij een vragenden en benauwd blik op Vlak, die op de scheiding van de beide kamers bij de gaskraan stond; en Vlak, op zijn beurt, draaide de kraan van ontsteltenis dicht. Het gezelschap was nu plotseling in pikduister gehuld; er volgden eenige lichte kreten van de dames, en vóór iemand een woord spreken kon, begon de tafel die in 't midden stond, te kloppen; was het of er een kat over de toetsen van de piano liep; en klonk kort daarop een luide stem, die als van het plafond scheen te komen, uit een spreektrumpet: Hosanna! Gezegd is hij die komt in den naam des Heeren! — Daarop volgde een oogenblik stilte, en toen werd eveneens door de spreektrumpet het bevel gegeven: — Zingen: Jezus neemt de zondaars aan!

Zij die gewoon waren de séances bij te wonen, haastten zich aan dit bevel te voldoen, te meer omdat zij wisten dat het verlangde lied bij de bevriende geesten zeer goed aangeschreven stond, en uit

volle borst werd alzoo het eerste vers uit het 39ste Evangelische Gezang aangeheven, waarvan zelfs Piet Moreelse, die inmiddels een paar tikken op zijn wang kreeg, zich niet onthield. Toen het zingen geëindigd was, heerschte er een diepe stilte, die na een paar minuten door den heer des huizes afgebroken werd, met de vraag:

— Willen wij het licht weer ontsteken en voortgaan?

— Wenn Sie so gut sein wollen! Aber nur halb! antwoordde een heldere mannestem.

— Dat is onze Duitsche vriend van onlangs! verklaarde de baron. En daarna zei hij: Vlak, zorg dat er weer half licht komt! — Terwijl de hofmeester aan dit bevel voldeed, vroeg de edelman: Hoe komt het, Vlak, dat je de kraan afdraaide? Was er aandrang?

— Ja, er was aandrang, mijnheer. Ik had de hand aan de kraan, dus ik weet niet of ik het zelf gedaan heb. Er was een geweldige aandrang op mijn hand.

— De Duitscher is hier ook weer tegenwoordig, zeide de heer van den huize. Maar wij moeten eerst de mededeelingen van Betje lezen; anders zou zij boos worden. Betje is altijd gunstig en vriendelijk. Zij heeft haar opvoeding geheel in de geestenwereld genoten. Mag ik u nu weer verzoeken, mijnheer Moreelse?... U was er niet op voorbereid, nietwaar?

— 't Is mij inderdaad zeer vreemd, mijnheer, zei de student, die het papier reeds weer opgeraapt had, en door het kalmeerende gezang eenigermate gerustgesteld, de lezing, ofschoon met minder vaste stem, weder begon.

— Wat las u het laatst? vroeg de baron.

— „Bidt voor de ongelooovigen die nog op de straten en daar staan” — zoo vervolgde hij, terwijl aller blikken op hem gericht waren, — „ook voor haar, je weet wel wie ik bedoel: haar naam mag ik niet noemen: Zoo dan bidt veel voor hen met noemen van namen, maar ook zonder namen; want och, het doet hun zoo goed; maar ook voor hen die zich gelukkig achten en ook zijn, maar die nog zoo besmet zijn met de aardsche gedachten en daardoor verhinderd worden om geleerd en gevormd te worden voor hoogere gewesten. Zoo dus, bidt veel, houdt aan, al is het dat het u ontraden wordt. Het komt uit liefdeloosheid voort; maar God is en blijft liefde tot in eeuwigheid. Vaarwel, tot over acht dagen. De Heer is en blijft met u. *Betje*.” (*)

Een paar van de toehoorders lieten na het eindigen van deze voorlezing een onwillekeurigen en heimelijken zucht van verademing

---

(*) Een hiermede toevallig geheel overeenstemmende „Mededeeling van een gelukkigen geest”, onderteekend *Betje*, is den 24sten September 1885 ook ontvangen door den eerwaarden heer P. Huët te Goes en wordt door hem meegedeeld in zijn tijdschrift „Het Eeuwige Leven,” no. 10, 1886.

ontsnappen, die hoorbaar was omdat er een algemeene stilte heerschte. Baron Landek nam nu 't eerst het woord, en zeide:

— Wij zullen de lieve Betje danken voor haar vriendelijke en gewichtige mededeelingen, en houden ons voor het vervolg beleefd en dringend aanbevolen. Voor wij nu andere openbaringen uitlokken of afwachten, acht ik het geschikt dat wij eerst nog eens een lied zingen, ter afsluiting en voorbereiding. Wie noemt er een goed lied?

— Wereldsch? vroeg juffrouw Julie Buringen.

— Ja, laat ons eens een wereldsch lied nemen. Maar niet al te.....

— *Wenn die Schwalben?* vroeg Irma von Stulpitz.

— Ja, zeer goed! Dat is ernstig, weemoedig en toepasselijk. En de lieve geesten zullen ons dan misschien nog wel influisteren dat het scheiden niet zoo zeer doet als het lied wel zegt.

Een oogenblik later klonk het lied: *Wenn die Schwalben heimwärts ziehn*, en toen het plechtig en slepend gezongen was, zei de gastheer met een bewogen stem:

— 't Is een heerlijke avond. Wij ontvangen weer velerlei gunsten, en misschien zijn sommige geesten, die anders niet zoo heel licht bij ons komen, wel over te halen om van hun tegenwoordigheid blijk te geven.

Een driemaal herhaald geklop, in den hoek waar de piano stond, volgde terstond bij de halve schemering op het uitspreken van dezen wensch.

— Mijn voorzaat Joris Alexander van Landek openbaart zich soms in dien hoek daar, hernam de gastheer. Mijnheer Moreelse, bestaat er bij u ook eenigen aandrang om als zijn orgaan op te treden en neer te schrijven wat de geest van dien dapperen krijgsman u mocht willen toevertrouwen? . . . U zult er hem en ons door verplichten! . . . Neem dan een stuk papier en het potlood dat vóór u ligt.

Allen zagen Piet Moreelse aan. Hij werd eerst rood, daarna bleek, en gevoelde zich volstrekt niet op zijn gemak; want van de mededeeling van Betje was hij nog niet bekomen, en hij wist niet hoe hij het met juffrouw Tornaar had: of hier werkelijk een bovennatuurlijke inspiratie, of toeval, of verraad in het spel was. Hij zag echter in dat hij zich niet uit het veld moest laten slaan, en daarom greep hij, ofschoon hij nooit iets van Joris Alexander gehoord had, plotseling, eigenlijk onbedacht, naar een stuk papier, en begon te schrijven.

„Ik zal mij openbaren! Ik zal mij openbaren! Ja, dat zal ik! zoo schreef hij. Ik, Joris Alexander Landek van Tuiningen. Ik zal mij openbaren, ja; maar ik zal zelf schrijven: direct. Ik ben immers een dapper soldaat geweest? Heb ik ooit een anders hulp noodig gehad? Schrijven zal ik zelf. Ik zal mij openbaren. Ik, Joris Alexander! Hij die gezegd heeft: ik ben niet gekomen om den vrede te bren-

gen, maar het zwaard! wil niet dat ik den arm en de hand en de pen van een ander gebruiken zal. Zelf heb ik steeds gehandeld. Zelf zal ik handelen. Ik heb u allen lief, en al mijn nazaten sla ik steeds gade. Ik ben doorgaans bij hen, al openbaar ik mij ook niet. Vele zijn mijn bezigheden. Ik zal u weldra nog meer mededeelen. Ik ben nu gelukkig, maar gevangen, vrij en zwevend, levend en trekkend, overal en nergens, tot alles bekwaam, bevelende over heerscharen, over legioenen, zelf mijn bevelen gevende, en daarom wil ik zelf schrijven, vrij en onafhankelijk, ik, Joris Alexander."

Hier hield de student op, want zijn stof was blijkbaar uitgeput. Luitenant Gravestein nam nu het papier en las het, terwijl Piet ernstig naar de bonte figuren op het Smyrnasche tapijt ging zitten staren.

— De mededeelingen van Joris Alexander zijn steeds gewichtig en hartelijk, zei de gastheer, toen de lezing geëindigd was. Maar hij heeft het altijd druk; dat heeft hij mijnheer Moreelse zeer juist medegedeeld. Wat hij eigenlijk doet, meldt hij niet; maar hij schijnt het bevel te voeren over vele andere geesten. Aangezien hij nu zelf wenscht te schrijven en zeer vriendelijk gestemd schijnt, zullen wij hem eens vragen wat hij van het geslacht Landek denkt. Misschien wil hij ons daarover wel eens wat mededeelen. Geef mij die lei daar maar eens aan, George!

George Simon gaf een nieuwe dubbele lei aan, die in een hoek op een *étagère* lag, en baron Landek schreef: „Groote voorvader en dierbare vriendelijke geest! Joris Alexander baron Landek van Tuiningen wilt gij ons iets mededeelen omtrent ons geslacht? Wat denkt gij van onze toekomst?"

— Dat zal wel voldoende wezen! sprak de baron, nadat hij het geschrevene luid overgelezen had. Mijnheer Moreelse wees nu zoo goed de lei zelf op de piano te leggen. De kolonel is u werkelijk genegen. En hij zal ons nu ook verder wel goedgunstig wezen met een of andere mededeeling. Zie zoo; nu is het goed! Nu gaan we eerst allemaal met de pinken verbonden zitten en met de handen op de tafel. George Simon windt de speeldoos op, en Vlak wordt verzocht daarna het licht uit te draaien en de kamer te verlaten.

Alles geschiedde, onder het spelen van de ouverture *Norma*, zooals men zich voorgesteld had. Mijnheer Landek had reeds voor het begin van de soiree een lei met dezelfde vraag en een toepasselijk antwoord aan Vlak gegeven, en daarbij den last gevoegd om deze lei tegen de neergelegde te verwisselen; en Vlak voldeed aan dit bevel reeds terstond nadat hij het gas uitgedraaid had; doch eerst had hij, buiten weten van zijn heer en meester, de lei door het raam van de zijkamer naar buiten gegeven, opdat de heer Sixma de mededeeling een weinig zou kunnen corrigeren.

Terwijl de doos speelde, bleef er een volkomen stilte heerschen, en na de *Norma* was de potpourri uit de *Trovatore* reeds bijna

ten einde, toen men het deksel van de pianino driemaal open en toe hoorde slaan.

— Is dat een teeken dat de mededeeling gereed is? vroeg de baron.

Nogmaals klepte het blad driemaal.

— Driemaal is dus een bevestigend antwoord? vroeg de baron.

Nogmaals hetzelfde geluid.

— Dan verzoek ik Vlak ons licht te verschaffen, sprak de gastheer, nadat hij gescheld had.

Aan het bevel werd voldaan. Vlak kwam binnen met een candelaber waarop zeven kaarsen brandden, en aller oogen vestigden zich terstond op de lei, die dichtgeslagen op dezelfde plaats lag.

— George Simon, zou jij nu zoo goed willen wezen de lei op te nemen en te lezen of er iets op staat? vroeg de heer des huizes. En Otto, zet jij de speeldoos vast.

Otto's vriend nam de lei op, en zeide:

— Hij is van boven tot onder vol aan twee zijden.

„Groote voorvader en dierbare vriendelijke geest! Joris Alexander baron Landek van Tuiningen wilt gij ons iets mededeelen omtrent ons geslacht? Wat denkt gij van onze toekomst?...

Genade, vrede en zaligheid zij met u allen, amen!” las George.

— Staat die zaligspreking bovenaan? vroeg de gastheer verschrikt.

— Ja mijnheer.

— En werkelijk zooals je leest?

— Ja mijnheer. Wilt u het zien?

— Neen, dank je!... Vlak, laat al de gaspitten aansteken! Wij moeten goed kunnen zien wat er op de lei staat.

De baron voelde een vochtig waas op het voorhoofd verschijnen; want er werd iets anders gelezen dan hij zelf op de lei geschreven had, en het was hem niet mogelijk daarvan een verklaring te geven. De lei kon verwisseld zijn; maar ook de geest van Joris Alexander zelf kon zich doen gelden en het reeds geschrevene vervangen hebben. En wat moest de man in dit kritieke geval doen?

Mogelijk, ja waarschijnlijk, was het relaas op de lei niet gunstig; maar indien hij er tegen inging of de mededeeling ongelezen ter zijde legde, zou hij den geest misschien boos maken: want de veldheer had zijn macht reeds duidelijk genoeg getoond. Gelukkig evenwel werd de gastheer uit zijn verlegenheid gered, doordat George Simon, toen de groote gaskroon ontstoken was, vanzelf weer begon te lezen:

— „Genade, vrede en zaligheid zij met u allen, amen!...

Groot is het geslacht der Landeks, en groot zal het blijven. De roemruchte voorvader Joris Alexander is koddebeier op de grenzen van het geestenrijk en ziet speciaal toe dat geen kwajongens onder

de geesten het rommelrijk verlaten en bij eerbare menschen de potten en pannen stuk gaan gooien. Maar somtijds ontsnappen zij hem; want er zijn rakkers onder!”

— Echt militairement! zei de baron met een zucht van verlichting tegen Moreelse.

Piet knikte toestemmend; maar onmiddellijk daarop sloeg hij zijn oogen weer stemmig naar beneden, uit vrees dat hij zich verraden zou; want hij stond duizend angsten uit.

— „Groot zullen de Landeks worden en zij zullen lauweren plukken, vervolgde de lezer, — lauweren: sommigen door hun liefachtigheid en anderen door hun openbare en maatschappelijke betrekkingen; en lauweren in de kunst. Mijn voorouders en ik oogstten die met het zwaard; de tegenwoordige kroonprins in het huis Landek zal die veroveren met de pen. Hij zal Zola in roem voorbijstreven, ja in roem, in roem, in roem. Maar hij moet niet al te veel vuiligheden schrijven; want ons lief publiekje kan die in 't Hollandsch niet slikken, en, het edele geslacht der Landeks is altijd zoo uiterst decent geweest. Wij hebben niet gevloekt, niet gehoe . . . hm, hm! . . . geen ondergeschikten uitgezogen en getrapt, of wij hebben er bij gebeden, — gelijk voor den man die zich zelf eerbiedigt, betamelijk is. Als ik paus was zou ik nicht Marie een gouden roos geven, en aan Otto een trap op een daartoe gebruikelijke plaats. Moet een knaap als Otto bij zijn vaders pappot blijven zitten?”

— Weer echt militair! verklaarde de baron. Men moet bedenken dat hij een man is uit de vorige eeuw!

— En een koddebeier! voegde Kees Pijnvliet er bij.

— Dat zal toch maar voor de leus zijn, hernam de heer des huizes, die deze laatste betrekking wel wat min vond. Maar laat mijnheer Simon zoo goed zijn voort te gaan!

— „Behoort zoo'n zachtvaardige oolijke jongen als mijn nazaat Otto maar half student te wezen en niet op eigen wieken te drijven en een eigen kwartier te bewonen en een eigen wijnkooper te hebben? Wat blijft u? Moet zijn vaders huisknecht hem 's middags aan tafel het servet voerspelden? Dan zal hij nooit zindelijk leeren eten! Smijten de studenten daarom 's nachts bij zijn vader aan huis den boel kort en klein? . . . Moet hij zelf de zee niet op, en zijn gezondheid, zijn rijksdaalders, zijn kuischheid, zijn fatsoen op de punt van een mes zetten in de groote vrije studentenmaatschappij? Moet hij ook zoo geborneerd blijven als die anderen?” . . .

De lezer hield van zelf op, en wachtte op een aanmoediging om voort te gaan; want hij vreesde dat het slot wat al te veel op den man af was; doch mijnheer Landek had geen reden om te vermoeden dat dit verwijt van geborneerdheid op hem sloeg, en nam de houding aan dat hij bleef luisteren.

— Voor mijn part kun je er wel uitscheiden, George! riep Otto met een hoogroode kleur.

— O nein, bitte! Zu interessant! kwam fräulein von Sülpitz tusschenbeide.

— Ja, ga voort asjebliest! voegde Julie Buringen er bij.

— Nu dan, zei George, nog een paar regels. „Groot zal die lieve Otto worden door trouwen omgang met vrienden, vooral met zulk een vernuft, zulk een model als P. M., die in het geestenrijk een welbekend persoon is, bekend door het fluidum magicum, en die zijn groote kracht zelf niet beseft, maar die toch in het hospitaal wat meer kiezen moest gaan trekken; want verder als kiezentrekker zal hij het niet brengen in de maatschappij. Draai nu terstond alle lichten uit, en wacht op ons totdat wij komen. Gij zult nog meer vernemen. Amen, amen, amen!”

— De geest is op het slot een weinig luimig, ja spotachtig, verzekerde de baron, terwijl hij luitenant Gravestein gemeenzaam toeknikte. Maar de mededeelingen zijn uitermate gewichtig, voor mij althans, vooral omdat hij zich ook op het gebied der voorspellingen begeeft. Dat is een groote zeldzaamheid, en dat belooft wat voor de toekomst. Mag ik eens even zien, jeugdige vriend?

George gaf de lei aan den baron, die op den inhoud staarde als een erfgenaam op een testament. Hij bemerkte terstond dat zijn eigen schrift, 'twelk de vraag behelsde, nog aanwezig was; maar al het andere was veranderd, uitgewischt waarschijnlijk, en daarna opnieuw met een vlugge hand geschreven. Wat er nu op stond was met hetgeen de man zelf met veel studie op de lei gezet had in de meeste opzichten volkomen in strijd; en waar de baron zijn zoon voor gewaarschuid had, daar werd hij nu in aangemoedigd. Maar toch berustte de vader, en was hij zelfs dankbaar; want hij twijfelde er niet aan dat de openbaring van hooger hand kwam. Met een verlicht gemoed staarde Piet Moreelse hem aan, en ook Vlak, die achter de portières stond, verloor hem geen oogenblik uit het oog. Otto zelf trachtte zich van het gehoorde rekenschap te geven, en kwam bijna tot het besluit dat hij al het meegedeelde als scherts moest opvatten, als scherts van iemand die hem lachend de waarheid wilde zeggen.

Al de aanwezigen beaamden overigens wat de gastheer gezegd had: de mededeelingen zijn uitermate gewichtig, — en zij verdeelden hun aandacht meerendeels tusschen vader en zoon; doch zij hadden slechts een korte wijl tijd om hunne waarnemingen den teugel te vieren; want mijnheer Landek zei plechtig en op nadrukkelijken toon:

— Het staat er kort en duidelijk, vrienden: „Draai nu terstond alle lichten uit en wacht op ons totdat wij komen.” Wij moeten aan dat bevel gehoorzamen; dat spreekt. Otto, wind de doos maar eens op!... Laat ons nu eerst weer pink aan pink gaan zitten,

gelijk behoort; en dan moet Vlak maatregelen nemen dat er geen straaltje licht meer overblijft. — Klaar dus? . . . Allen klaar? . . . U ook, mijnheer Moreelse? De dames ook? . . . Draai uit dan, Vlak!

Plotseling was het weder duister: de doos speelde *La Dame Blanche*, en met gemengde gewaarwordingen wachtten de aanwezigen af wat er komen zou. Een paar geeuwden er; want freule von Sulpitz bijvoorbeeld had reeds genoeg van die zittingen, en had liever zelf wat muziek gemaakt en gezongen bij de piano. Mijnheer Landek was vol belangstelling; hij zou gaarne nog iets hooren omtrent de terloops aangerode openbare en maatschappelijke betrekkingen, en zag met een kloppend hart nieuwe openbaringen te gemoet. Zijn zoon wenschte dat het uit was; en zijn dochter had maar liever dat het licht volop brandde, omdat zij dan blikken kon wisselen met George Simon, die schuin tegenover haar zat. Piet Moreelse en Pijnvliet waren volstrekt niet op hun gemak; en George Simon en luitenant Gravestein, die reeds zoo menige spiritistische soiree hadden bijgewoond, wisselden, vóór het licht uitging, nog even een blik van verstandhouding, die voor Kees Pijnvliet volstrekt niet onopgemerkt bleef. De dames, juffrouw Tornaar zelfs, verlangden ook naar het einde; want zij begrepen die duistere mededeelingen niet goed, en zouden, zooals freule Roodenburg George Simon influisterde, liever pandverbeuren en in de put zitten.

Doch de lichten werden uitgedraaid, en de doos speelde zes stukken; maar er kwam niets. Mijnheer Landek meende niettemin dat er nog wel iets komen zou; het stond ten minste vrij duidelijk op de lei, al was er dan ook niet bijgevoegd dat er juist *heden* iets zou geschieden. Maar het: „draai terstond alle lichten uit en wacht op ons,” was al zeer eenvoudig en klaar, tenzij men te doen had met een vreemden spotgeest, die in plaats van den kolonel optrad, of dat Joris Alexander zelf zich verwaardigde een kleine grap uit te halen.

Deze meening fluisterde de gastheer luitenant Gravestein toe, en de luitenant gaf den gastheer gelijk, en meende ook dat er nog wel iets komen zou, en dat er ook wel een spotgeest bezig kon zijn. De baron vroeg daarop of het niet raadzaam zou wezen nog iets te zingen, en de luitenant meende dat men daarvoor, ten einde den kolonel gunstig te stemmen, het Wilhelmus nemen moest; want dat hadden prins Johan Willem Friso en kolonel Joris Alexander ook aangeheven, toen zij door hun beleid en moed in 1709 den slag van Malplaquet hadden helpen winnen.

Het denkbeeld vond ingang.

— Waarde vrienden, zei de baron, wij zullen ter eere van mijn grooten voorzaat Joris Alexander het Wilhelmus eens zingen; en dan moest jij de oude doos eens halen, Otto, die in de bibliotheek bij de sigarenkisten staat. De volksliederen staan er op; er is zelfs een trom en triangel bij; dat is martiaal, al is de trom ook een

beetje en déconfiture. Maar op een slagveld neemt men het zoo nauw niet.

De zoon van den huize ging heen, en drie minuten later stond de doos al te spelen, terwijl de trom op een heel eigenzinnige manier door de noten heentrommelde, en de dames en heeren de muziek uit volle borst met hun stem begeleidden.

Terwijl men dus zong, hoorden zij die in de voorkamer waren, en Vlak, die in de kamer daar naast was, niet dat er gescheld werd; en de schel kondigde toch een gewichtig bezoek aan.

Jan de palfrenier opende de voordeur, en drie bezoekers traden, na een oogenblik in de vestibule geluisterd te hebben, ofschoon de knecht opmerkte dat er geen toegang was, zonder plichtplegingen de voorkamer binnen, waar de séance plaats had, nadat een hunner eerst nog aan de anderen toegefluisterd had: het is schandelijk!

De deelnemers aan de séance merkten wel dat er iemand binnentrad, omdat er een lichtstraal uit de vestibule door de geopende deur viel, maar zij zetten het gezang voort. En na het Wilhelmus speelde de doos het Engelsche volkslied, wat den luitenant deed zeggen: Zeer toepasselijk: de Engelschen streden ook met ons mee in dien slag!

Sommigen waren van meening dat de komst van de nieuwe bezoekers in verband stond met het bevel van Joris Alexander: Wacht op ons totdat wij komen!...

Werkelijk vielen er nu, onder het Engelsche volkslied, ook kleine doch gewone manifestaties voor. De tafel waar men om heen zat sprong eenige malen heen en weer, en er hadden ook aanrakingen plaats. Juffrouw Tornaar riep zelfs uit: ik krijg daar een flinken tik! — Ik ook! verklaarde Piet Moreelse. Nog één! Nog één! Op mijn neus! 't Is een bos met veeren!

— Ik krijg zelfs ook een tik! riep een stem. Ik wenschte er wel van verschoond te blijven.

— Dat is de stem van dominee Reinman, geloof ik, zei de heer van den huize. Is dat werkelijk zoo?

— Ja, dat is werkelijk zoo.

— Met uw verlof! riep de baron gebelgd. Vlak, steek het licht aan! Breng eerst de candelaber hier!

De candelaber met de zeven kaarsen verscheen, door Vlak gedragen, en de baron zag tot zijn schrik en verbazing dat drie ongenooide gasten in zijn heiligdom doorgedrongen waren.

De drie gasten waren dominee Reinman, de borstelmaker Zeekat, en Govert Jan Memmeling, de boekhouder bij de bank van leening.

— Vlak, je hadt moeten zorgen dat de heeren in een andere kamer gelaten werden, zei de heer des huizes gebelgd.

— Jan heeft gezegd dat er belet was; maar de heeren zijn hier toch binnengegaan, zei Vlak.

— Dat zijn ze die op de straten en dáár staan! mompelde George Simon.

— Neen mijnheer; dat zijn *wij* niet; dat zijn anderen; verklaarde dominee Reinman. Toen wij straks hier voorbij gingen om een kranke zuster te bezoeken, hoorden wij dat er een geestelijk lied gezongen werd, en daardoor geraakten wij in de meening dat hier eenige uitverkorenen Gods en geestverwanten verzameld waren, en namen we het voornemen op bij onzen terugkeer hier even aan te gaan, om de broeders en zusters te begroeten. We waren het huis pas voorbij, toen broeder Zeekat zich omwendde, en twee mannen op het huis zag toetreden, die zich voor één der ramen posteerden.

— En ik had ze bij onze komst ook al gezien, zei Zeekat; maar toen ze ons bemerkten, gingen ze er van door.

— Stonden ze toen óók voor het raam? vroeg de baron.

— Ja, vóór een der ramen: welk, weet ik niet. En nu komen wij u eens als vrienden waarschuwen.

— Laat mij dat doen! zei de predikant.

— Ik kan het anders óók wel, hernam broeder Zeekat. Wat is dat voor een manier van doen om geestelijke liederen te zingen en wereldlijke door elkander? Wij werden hier gelokt door het geestelijke lied, ofschoon ik de gezangen die men de Evangelische noemt, verfoei. En nu, terwijl wij hier in de gang staan, hooren wij in eens een deun aanheffen die men op kermissen zingt.

— Het Engelsch volkslied! zei de baron.

— Een volkslied dat tenminste niet bij een Evangelisch lied behoort, 'twelk bij onze goddelijke psalmen soms nog in één boek gebonden is. Dat hoort er niet bij, zeg ik: geen volkslied, al verfoei ik de Gezangen ook. Maar in dit gezang is toch sprake van onzen Koning Jezus. Jezus neemt de zondaars aan, hebt gij gezongen. Dat moest gij liever laten. Zing zooveel deunen als gij wilt, Fransche en Engelsche, maar laat onzen Borg er buiten.

— Broeder Zeekat is altijd een beetje onbewimpeld. Hij spreekt soms op ongelegen tijden, maar hij meent het goed, niet waar Zeekat? verontschuldigde dominee Reinman, terwijl de aanwezige dames en heeren met groote verbazing, met verontwaardiging en schrik zelfs, naar den borstelmaker met zijn roode bakkebaarden zagen.

— En wij wisten volstrekt niet dat hier dit gezelschap was. U hebt trouwens dikwijls genoeg getoond dat uw huis voor ons openstond, voegde Memmeling er bij. Maar wij wilden u toch eens gaarne spreken, baron, en indien u ons dus in een andere kamer een paar broederlijke minuten geven kon...

De edelman was doodsbleek. Hij werd op een wijze gestoord die hem hinderde en — dat voelde hij duidelijk — belachelijk maakte.

— Dat hadt u reeds dadelijk moeten vragen, die andere kamer,

zei hij. Ik heb hier een genoodigd gezelschap, en wij zijn bezig met een kleine liefhebberij. . .

— Het zingen van geestelijke liederen, broeder, is dat een liefhebberij voor *dit* gezelschap? vroeg de borstelmaker.

— Mijnheer, zei de baron, ik laat me thans hier door u niet ondervragen. En onze waarde predikant, dien ik hoogacht, en die een man van opvoeding is, had u wel kunnen zeggen dat men op zulk een wijze geen salon binnendringt.

— Waar men de bezoekers in den donker ontvangt, en waar de bezoeker allerlei tikken en klappen krijgt! voegde mijnheer Zeekat er spottend bij.

— Dat is mijn zaak, zei de baron. Ik dring uw huis ook niet binnen.

— Dat kunt u anders gerust doen, verzekerde de borstelmaker. Voor de broeders en zusters staat het ten allen tijde open.

— En wij komen hier inderdaad als vrienden, verklaarde dominee Reinman.

— Dat is waar, zuiver waar! Dat kan ik bevestigen, voegde Gerrit Jan Memmeling er bij.

— Maar vraag dan of de heeren eens terugkomen, pa! raadde de zoon des huizes, wien het tooneel zeer tegen de borst stuitte.

— Ja, als de heeren dat doen wilden! verzocht de baron.

— Willen wèl, zei Zeekat. Maar het is beter van niet.

— Wij moesten u eigenlijk nu dadelijk spreken, in uw eigen belang, verklaarde de dominee plechtig.

— Ik ben gaarne bereid, zei mijnheer Landek, die om de verkiezingen begon te denken, en om de kostbare hulp welke hij daarbij van zijn partijgenooten noodig had. Maar ge moet niet denken, heeren, dat hier dingen geschieden die het licht niet kunnen zien. Kijk maar eens rond; nu is alles weer ten volle verlicht. Gij vindt hier een gezelschap dat ieder salon tot eer zou verstreken. Wij ontvangen hier openbaringen, waardoor men het boek dat gij ook tot hoofdkussen gebruikt van uw geestelijken en wereldlijken handel en wandel des te beter verklaart.

— Dat boek heeft geen verklaring noodig. Wij gelooven het zooals het is, zei de heer Zeekat. En vooral geen verklaring in den donker, met een trom en een triangel, zooals bij de dwergen en de dames zonder onderlijf op de kermis. Daar is het te heilig voor.

— Kom waarde heer, zei dominee Reinman tegen den baron laat ons nu even gaan. Broeder Zeekat is altijd een beetje onbewimpeld; maar hij meent het goed, uitermate goed. Er is eigenlijk geen trouwer, standvastiger, oprechter vriend van onze zoo rijk gezegende club aan te wijzen. Nu dames en heeren, wij vragen u verschooning voor de interruptie, en wenschen u verder veel beta-

melijk genoeg. Mijnheer Landek, u gaat even mee, niet waar?

— Vlak, laat de heeren in mijn eigen kamer! zei de baron.

— En wat moeten wij intusschen doen? Wat muziek maken? vroeg zijn dochter.

— Neen, doe maar niets! Ik kom zoo terug!

De drie onverwachte bezoekers gingen nu, door den heer des huizes gevolgd, heen, nadat Govert Jan eerst nog aan luitenant Gravestein en George Simon, die het dichtst bij de deur zaten, de hand gegeven had, wat deze heeren wel lang niet aanstond, maar waarvoor ze toch in tegenwoordigheid van den baron niet durfden bedanken.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Verschillende Vrienden.

— Hoor eens, vrienden, zei mijnheer Landek toen men in zijn kamer aangekomen was, — je hadt dat niet moeten doen. Ieder moet in zijn eigen huis vrij zijn, vooral als hij met geestverwanten is.

— Wie zijn uw geestverwanten? vroeg dominee Reinman.

— *Hier* zijt *gij* het; daar *ginds* zijn *zij* het!

— Nu, *wij* waarschuwen u *hier* voor *hetgeen daar ginds* gebeurt, zei de borstelmaker op hoogen toon.

— Wij doen geen kwaad, Zeekat!

— U hoogedelgestrengte doet wèl kwaad, baron! hernam de spreker. In Jezes naam, ik zeg het je, het moet uit zijn!

— Wie geeft u het recht, mijnheer Zeekat, om in Jezus' naam te spreken?

— Mijn consciëntie, baron, en de eigen vrijmachtige genade.

— Is u dan macht gegeven om over mij te oordeelen?

— Ja, door de uitverkiezing! En ik *veroordeel* u. Het moet ophouden.

De dominee streek met zijn eene hand langs zijn glad geschoren gerimpeld gezicht, voelde met zijn andere hand naar de knoop van zijn witten das, en zeide op afgemeten toon:

— Met uw verlof, mijnheer van Tuiningen, onze vriend Zeekat is niet gewoon zich parlementair uit te drukken. Ronduit gezegd, betreur ik dat soms; maar toch mag hij met den dichter der Spreuken verklaren: „de opening mijner lippen zal enkel billijkheid zijn.” — Er is onder 's Heeren volk een stem opgerezen die tegen uw vertooningen — of hoe zal ik het noemen? — gericht is. Wij geven

u daar kennis van en waarschuwen u. En thans is men al wéér bezig. Dat wisten wij!

— Het was dus maar voorgewend dat gij bij mij broeders en zusters uit onzen engeren kring meendet aan te treffen?

— Uit onzen engeren doch *heerlijken* kring, verbeterde de predikant. En zeg gerustelijk: *ruimeren* kring: *steeds ruimeren*. Het koninkrijk der hemelen is als een mosterdzaad. Bestendig groeit de boom: dag en nacht!

— Het was dus slechts een voorwendsel waarmee de heeren kwamen? herhaalde de baron. Gij wildet zien wat er in mijn huis te doen was?

— Wij wilden u vangen, en getuigen, zei de borstelmaker.

Verbaasd en zeer verontwaardigd staaarde de edelman den spreker bij deze openhartige verklaring aan; en mijnheer Memmeling werd al verlegen en wist niet hoe hij het goedmaken zou, toen dominee Reinman hem er uitredde met een tekst, en zeide:

— In Lucas V wordt ons verhaald dat Jezus Simon beval: Van nu aan zult gij menschen vangen.

— Ja, sprak de baron: *visschers* der menschen zult gij zijn; maar geen verraders, geen aanbengers, geen verklikkers, geen indringers.

— Waarlijk baron, zei Govert Jan, wij meenen het goed; ik ben uw vriend; dat weet u wel. En wij komen u nu waarschuwen: er gaan stemmen tegen u op.

— Nu, dan zal ik mij verdedigen, heeren, zei de edelman; en ik zou het ook gaarne tegenover u doen; maar nu ontbreekt mij de tijd; want mijn gezelschap wacht mij. Kom dus spoedig eens terug, als ge zoo vriendelijk wilt zijn; en laat u in 't vervolg eerst aandienen.

— Wij, die tot dezelfde gemeenschap behooren, die aan denzelfden avondmaalsdisch met u aanzitten en daar des Heeren bloed met u drinken, worden weggezonden? vroeg de borstelmaker.

— Neen; maar gij wordt herinnerd aan een regel der wellevendheid, sprak de baron, gestrenger dan hij tot nog toe gedaan had. Dominee Reinman, die de wereld kent of althans behoort te kennen, zal u wel zeggen willen wat bij het afleggen van bezoeken al of niet betamelijk is, — en mijnheer Memmeling heeft tot heden altijd getoond dat hij dat ook weet.

— *Ik* weet het niet, zei Zeekat boos. Ik ben in die hoge huizen bij geval niet op mijn plaats; maar de Heere heeft gezegd dat hij zal verheffen die nederig is, en daar troost ik mij mee. Ook dominee Reinman zal het u bevestigen, baron: den nederige geeft God genade. Daarom zal hij mij niet opleiden in de leer om in hoge huizen te komen. Dat begeer ik niet; dat is geen onderscheiding voor mij, maar een straf. Ik meen dus dat ik mijn plicht gedaan heb, en ik meen dan ook dat ik mijn plicht doe als ik u ernstig-

lijk waarschuw; want gij wandelt op een gevaarlijk pad, broeder. En hoe we u ook liefhebben, we mogen niet, om u te sparen, aanzien dat door uw halfslachtigheden en zwevendheden en glibberigheden en guichelarijen de zake Gods, eer ge het zelf weet en tegen uw bedoelen in, verraden wordt. Op Sions muren gaat het om trouw!

— Maar verraad ik Gods zake dan? vroeg de baron met een bleek gelaat aan den borstelmaker met zijn roode tronie.

— Gij houdt predikaties voor het volk, baron, die in den muil der Irenischen en Groningers en Modernen en ander gevaarlijk gebroedsel thuis hooren! En die woorden vol leugen en zelfverheffing bevallen geenszins. Let er op!

— Maar mijnheer! riep de edelman, terwijl hij driftig op den spreker toetrad.

— Ja, ik kom er rond voor uit, zei de borstelmaker. Het gaat niet goed. Wij verliezen u! Wij haken u af! Laat dominee het maar eens zeggen! Die heeft ons beloofd dat hij u vermanen zou.

— Maar niet in *die* termen, vriend, zei de predikant met bevende stem. Wanneer wij een afgedrevene vermanen dan behooren wij eerst het waschvat te zalven. Want wij beseffen dat er tweeerlei is in eens Christens leven. Ik weet het maar al te goed, lieve broeder Landek: oogenblikken zijn er dat het in een Christens ziel is: een naar Jezus toegaan; en dan weer oogenblikken — het zij erkend, helaas! — dat het is: een van Jezus verre wijken! En tusschen die twee slingert hij in. Zooals een slinger gaat, zoo gaat zijn ziele op en neer. En al naar gelang Jezus nu zijn onmerkbare kracht op den slinger van uw ziel uitoefent, zoo valt die ziel Jezus toe of buigt ze zijwaarts op en slingert van hem af. Maar wij mogen daarom niet zeggen dat wij u *verliezen*, zooals broeder Zeekat in al te grooten ijver doet. Dat toch *kan* bij een verkorene niet. Daar zorgt de almachtige genade voor. En als zóó het punt bereikt is, waarop het hooge hart, in uiterste spanning, den draad des levens, die het aan Jezus bindt, stuk zou rukken, dan komt altoos op het juiste oogenblik de trouwe vaderhand uit de diepte der ontfermingen toeschieten, en duwt zachtkens en lieflijk 's menschen ziel naar Jezus terug. En daaraan juist, aan die genade die ophanden is, dacht ik straks, toen ik twee verdachte menschelijke gestalten voor de vensters van uw huis heen en weer zag waren.

— Maar ik ben mij zelf daar niet van bewust, dominee, zei de baron eenigszins onderdanig.

— Om reden van uw vervalschte zielsgesteldheden! viel de borstelmaker hier plotseling tusschenbeide. Gij merkt zelf niets van de worsteling van den Heere en zijn engelen om uw ziel te behouden. Het is dood om u heen, niet waar dominee?

De hooggeboren heer van Landek en Tuiningen zag den spreker verbaasd aan.

— Ja, het is zoo, baron, bevestigde de predikant; ge zijt als een kind in de wieg dat van niets weet. Doodsgevaaren zijn om u. Een moeder waagt haar leven voor u. Een vader stormt, om u te redden, door de vlammen. Maar gij ligt in de windselen, baron; gij zoekt de moederborst maar; als gij straks, in die andere wieg neergelegd, maar weer sluimeren kunt of schreeuwen!

— Gij denkt maar: ik ben geborgen; en wat er om u geworsteld wordt, raakt uw kouwe kleeren niet! voegde mijnheer Zeekat er bij.

— En om uw zielsheil, bedenk toch, vervolgde de predikant, hoe vreeselijk, hoe ontzettend de worsteling der eeuwige genade is, om elken dag en elken nacht de zielen der verkorenen te behoeden, als het stormt en giert en jaagt op de wateren des geestes.

— Doch in stee van mee te werken, werk je tegen, zei de borstelmaker zoo gemeenzaam als hem slechts mogelijk was. Je eigen roeping en verkiezing vastmaken, doe je niet. Met vreeze en beving je zelfzaligheid zoeken, doe je ook niet. Je dondert er maar op los!

— Maar meen je dan werkelijk, broeders, dat ik zóó verstokt ben: dat ik zóó diep ben gezonken? vroeg de heer van den huize, terwijl hij een blik wierp op de kale mouwen en de vettigheden van des predikants opperkleed.

— Neen broeder, niet verstokt, niet gezonken, hernam de predikant, maar afgekeerd, gelijk de slinger! Gij zijt een drenkeling, en als de Heere naar u grijpt, ontduikt ge hem. En als de Heere tot u nadert om u mee te krijgen naar de tente zijner verborgenheden, dan staat ge wel op, ja, maar om achteruit te loopen, om tegen te streven en de moeite der genade van uwen Heere te verdubbelen. En alzoo, hoor de stemme onzes vermaans, en laat af van het toestoppen der ooren en het toesluiten van de oogen, en hoor en zie weer en merk op, en ontwaar welke de worstelingen des Heeren voor uw ziele zijn. Amen!

— Amen! herhaalden mijnheer Zeekat en mijnheer Memmeling, en de eerste voegde er bij: Broeders, laat ons nu gaan. De baron heeft immers erg dierbaar bezoek!

De heer van Tuiningen liet dit geen tweemaal zeggen. Hij schelde, en toen Vlak verscheen, zei hij:

— Laat de heeren uit!

Een handdruk met het drietal volgde. Het bezoek was afgelopen. En nog eer de heeren van de stoep af waren, had mijnheer Zeekat de anderen reeds toegefluisterd:

— Hij gevoelde zich klein!

De man had gelijk. Paul Frederik Alexander baron van Landek en Tuiningen gevoelde zich werkelijk klein, — en groot! Hij viel eerst moedeloos en gebelgd in zijn schrijfstoel neder; want nog nooit was hij door eenvoudige burgers zóó behandeld.

— Een borstelmaker! mompelde hij. Een kerel die u zijn grove roode handen toesteeckt, die iedereen terstond moeten doen denken aan kokend pik en varkenshaar. Een beunhaas als Jan Memmeling, diè nog zoo leep was van bescheiden te zijn, maar daarbij toch een air de protection tegen mij aannam; en dan die kale, hongerige Reinman, een klompenmakersjongen! Is het niet ongehoord!... En ik, een Landek van Tuiningen, hoor hun domme praatjes aan; hoor hun praatjes aan in mijn eigen huis; laat mij de wet voorschrijven; me vermanen; ja, met den neus in het slijk duwen, bijna!... Maar ze noemen het broederlijk!... Best mogelijk dat ze het broederlijk meenen! Men kan een ander niet oppervlakkig beoordeelen. Maar die belangstelling en gemeenzaamheid bevat me toch niet. Ik moet afstanden bewaren!... Wie zich in den draf mengt, wordt door de varkens gegeten!... Dat komt maar familiaar in mijn salons! En men wist heel goed wie er waren!... Maar het zal spoedig uit zijn. Als ik eenmaal lid van de Provincialen en curator van de Akademie ben, trek ik me een beetje terug. En worden doe ik het ongetwijfeld. De openbaring van Joris Alexander was duidelijk: „Groot zullen de Landeks worden, en zij zullen lauweren plukken, ... ook door hun openbare en maatschappelijke betrekkingen. Daar ben *ik* mee bedoeld. De mededeeling was hoogst gewichtig!... En Otto... Otto op het gebied der kunst! Dat weet Joris Alexander dus ook: een bewijs dat hij goed ingelicht is! Maar... Otto zal tot een nieuwe school behooren: een school welke die van Beets niet is. Nu, het kan tòch goed zijn! De school van Beets was indertijd ook nieuw, en vond... afkeuring!... Wat een samenloop van omstandigheden!... En dan dat zelfstandige optreden van Joris Alexander!... Wat ik op de lei geschreven heb, wordt uitgewischt; want dat is valsch; dat is verzonnen; dat is eenzijdig. En juist het tegendeel van mijn geschrijf komt er voor in de plaats!... Mijn zoon zal groot worden in de kunst, en lauweren oogsten met zijn pen. Ik leg mij er bij neer, al zag ik er eerst ook bezwaar in. Hij moet zelfstandig worden en op zich zelf gaan wonen! Het zal geschieden. Joris Alexander voorspelt ons goede dingen; hij is ons genegen; maar hij is soms ruw en onbewimpeld en een beetje spotachtig, zooals een militair uit de vorige eeuw tegenover een salonpubliek uit onzen tijd dan werkelijk ook wel wezen moet. En bovendien is hij thans koddebeier op de grenzen van 't geestenrijk, zooals hij zelf zegt. Dat is natuurlijk een overgangstoestand; een terugzetting misschien; maar hij gevoelt er zich vroolijk in en welgemoed, en toont dat hij een oog op ons houdt en onze wegen bewaakt, waarvoor wij hem dankbaar moeten zijn. En nu komen die drie mannen met hun aardsche laag-bij-de-grondsche denkbeelden, en waarschuwen en kapittelen mij. En ook dat moet ik op prijs stellen. Want zij moesten mij er aan herinneren dat er veel plomphheid bestaat in

de wereld, veel wanbegrip, veel halsstarrigheid en volslagen gebrek aan doorzicht tevens. Laat ik met die wetenschap mijn voordeel doen, welgemoed wezen, en naar mijn gasten gaan.

Baron Landek ging naar zijn gasten, en vond het gezelschap in kleine groepen verdeeld en in druk gesprek.

Het spijt me, dames en heeren, zei hij, dat ik u heb moeten verlaten. Men heeft zekere verplichtingen, waaraan men zich niet kan onttrekken. Beter is het dat de maatschappij van boven af dan van onder af geregeerd wordt, en daarom laat ik die menschen met hun zonderlinge en rondborstige opvattingen gaarne bij mij toe. Zij zijn met al hun schijnbare ruwheid uiterst goedhartig, en waarschuwen iemand voor gevaren die niet bestaan met een ernst en een overtuiging die men ridicuul zou kunnen vinden als men niet wist dat zij zoo goed gemeend zijn. Daartegenover geven zij aan mij gaarne het recht om op mijn beurt hunne denkbeelden een weinig te leiden, of, zooals men dat in het openbare leven noemt, eenigen invloed uit te oefenen.

— Mooie invloed! mompelde Piet Moreelse.

— Doch er doen zich ook nog andere invloeden gelden, dames, van stoffelijken aard namelijk: die van de maag. Mij dunkt, in de kamer hier naast moet wel het een en ander gereed staan ter versnapering. En die hebben we na zooveel émotie wel noodig. Otto, ga jij de dames maar eens voor met freule von Sulpitz; ik kom in de achterhoede met freule Tornaar, als ze 't goed vindt; en de andere heeren zullen ook wel een dame conduiseeren willen.

De deuren van de blauwe zaal, waarin een schitterende kroon vol waskaarsen hing, werden geopend. Een blinkend wit tafellaken, kristal en zilver, glinsterden de binnentredenden tegen, en de tafel zoowel als een groot buffet waren met keur van spijzen overladen.

— Laten we 't nu zoo aanleggen, zei de gastheer, dat mijn zoon en ik met onze dames zoo ver mogelijk van elkander zitten, en dan zullen we de andere vrienden uitnoodigen hun plaats te kiezen naar welgevallen.

Baron Landek schoof voor zijn dame — het medium dat door Betje zoo zeer begunstigd werd en bij hem hoog aangeschreven stond — den stoel achteruit; op haar voorbeeld gingen ook de andere dames zitten. Vlak begon aan het buffet voor te snijden; de huisknecht begon te dienen, en mijnheer Landek vouwde de handen en gaf het sein om 's Heeren zegen af te smeeken op het verteren van de overvloedige en uitgezochte spijzen.

Ruim twee uren later verlieten de drie studenten: Pijnvliet, Piet Mor, en Bingley, de villa Landek.

— We hadden moeten rijden! zei Bingley. 't Staat zoo kaal om te loopen!

— 't Kost me toch al een pop, sprak Moreelse.

— Verduiveld goed, maar vervelend! merkte Pijnvliet op. Piet, heb jij wel van die Pâté de Faisan geproefd? . . . Wat was die lekker!

— En dan die Panje! zei Bingley. Als olie, en toch niet zoet. Wij moeten er op de Kroeg ook van zien te krijgen. Hij was van Pommery.

— Ja, verzekerde Piet Mor, ik heb er behoorlijk van geprofiteerd. Die kerel merkte dat ik hem gouteerde, en hij had mijn glas dadelijk weer vol. Ik schaamde me eigenlijk voor de dames.

— Ik kon het zien aan je kleur, zei Pijnvliet.

— Dat zal wel, Kees!

— Ja, 't was een goeie boel, meende Bingley; maar overigens vervelend . . . aan tafel ten minste. Wat een lam discours! Ik zit liever onder ons met een potje bier en een stukje truffelworst.

— Geen wonder dat 't vervelend was, zei Pijnvliet, na die scènes. De ouwe baas was volstrekt niet op zijn gemak. Ik zou dan ook gruwelijk het land hebben als zulke rasploerten me kwamen ribzakken. Hij zit bij die uitverkorenen onder de plak. Dat moet je vast gelooven. En Piet had óók stierlijk het land met die mooie manifestaties. Den Dikke is gek! Hij waagt er een ander maar aan!

— Wat heeft die er mee te maken? vroeg Bingley.

— Wel kerel, antwoordde Pijnvliet, den Dikke heeft die onzinnige mededeeling gefabriceerd van Joris Alexander.

— Wát zeg je? . . . Zijn jullie heelemaal krankzinnig? Heeft Tjeerd Sixma dat gedaan? Waar was die dan?

— Dat doet er niet toe, zei Piet Mor. Maar ik vind het een ongehoorde flauwiteit van dien kerel. We gaan dadelijk naar hem toe. Hij zou ons thuis wachten.

— O, zijn die manifestaties zulke ordinaire flauwiteiten? vroeg Bingley.

— Neen, om den donder niet; dat blijkt! hernam Piet. Dat medium, die juffrouw Tornaar, was wel degelijk goed ingelicht; en ik verzeker je dat het was of ik door den grond zonk, toen ik dat zelf voorlas: „Bid voor de ongelooovigen die op de straten en dáár staan.” Want ik voelde het dat Tjeerd en Willem vóór het raam stonden te luisteren. En al krijg ik nu alle zes jaar maar éénmaal zulk een proefje van hypnotisme, magnetisme, spiritisme, of hoe je 't noemen wilt, dan verklaar ik toch dat ik een geloovige zal zijn en blijven zoolang ik nog gapen kan.

— Je hebt voor niemendal zooveel Champagne niet gedronken, kerel, zei Bingley. Ik vond die onzinnige, niets beduidende mededeelingen van de lieve Betje vreeselijk vervelend.

— Ik niet; maar ik ben boven mijn bier! antwoordde Piet kortaf.

— Die juffrouw Tornaar leek wel boven haar bier, toen ze die soeperige zotteklap van dat Betje uit haar bleeke vingers zoog, meende Pijnvliet. Ze schijnt het heele spektakel te dirigeeren. Maar kijk, den Dikke is thuis. Er is licht.

Twee minuten later stonden de studenten voor de ramen van Tjeerd Sixma allerlei namen en bijnamen uit te roepen, en hij liet hen niet lang wachten, maar smeed, daar ploert en ploertin ter ruste waren, den huissleutel door het opgeschoven raam op straat, om hen te doen binnenkomen, en voegde er bij:

— Ik brand van verlangen, jongens, om je te zien. Haast je toch! En toen zij boven gekomen waren, waar hij hen met Schimmelduit opwachtte, voegde hij er bij: 't Was zeker een goeje boel?

— Alles uitmuntend geslaagd, zei Bingley; maar toch niet zoo amusant om er een tweede maal naar toe te gaan.

— Ja, dank zij je schitterend vernuft, voegde Piet Moreelse er met ergernis bij, dank zij je echte vriendschappelijke hulpvaardigheid, ging alles voortreffelijk. In je kwaadaardigheid en stommigheid heb je zelfs dingen geschreven die op een merkwaardige en geheel onverwachte manier uitgekomen zijn.

— Dan ben ik een medium; dan ben ik een medium, een lieveling der geesten! riep Sixma met ophef. Zóó, kwam alles goed uit? Dat doet me plezier.

— Maar toch, in den grond was 't ongehoord flauw van je. Iemand als jij had geestiger moeten wezen.

— Dat kan ik niet helpen, jongen! Joris Alexander schreef met mijn hand. Je bent er dus goed afgekomen, Piet, en er niet uitgesmeten? Kom, dat doet me genoegen, jongen! Ik zal je maar niets presenteren; want we gaan nog even naar de Kroeg, — en je hebt toch al genoeg gehad ook.

— Je bent een nare kerel, vervolgde Piet, om er in te zetten dat de studenten 's nachts bij Landek den boel kort en klein smijten!

— Is dat niet waar, Pietje? Is dat niet waar, lieve Kees? Heeft Joris Alexander dat niet juist ingezien? En ben ik daar verantwoordelijk voor?

— Zouden zij er schuld aan hebben, aan dat stukvallen van die potten en pannen? vroeg Bingley, die hiervan nog niets geloofde.

— Och, zei Sixma, twijfel je daar nog aan? Volgens mijn innige overtuiging hebben zij zelfs een aanslag gepleegd op de meidenkamer.

— En hebben ze nu de brutaliteit, vroeg Bingley, om bij de familie Landek op een soiree te gaan? En zeggen ze mij daar niets van? En zouden ze mij er op die manier mee in laten loopen?

— Zoo zijn ze! sprak Sixma, terwijl hij zijn schouders ophaalde. Je hadt weerlichts goed een kolossale scène, ja, misschien nog erger, kunnen oploopen, Bing! . . . Men meent dat men zich alles

kan veroorloven; maar er zijn grenzen, heertjes. Je moet of het één doen, of het ander. Ceci tue cela!... Als je 's nachts bij iemand aan huis den boel kapot gooit, dan moet je eenige dagen later niet met een uitgestreken gezicht bij hem op een partij gaan zitten en zout met hem eten. Doe je het laatste, dan moet je het eerste laten. En anders compromiteer je ons, en het heele Corps, en mijn vriend Bingley in de eerste plaats.

— Volkomen waar! zei Bingley.

— Maar denk jij dan, Bing, dat het ernst van hem is? vroeg Pijnvliet.

— Ja, zeker is 't ernst, hernam Sixma. Wie gastvrijheid gaat genieten en bij den vader van zijn vriend aan huis komt, waar bovendien nog een jonge dame is die je meer moet eeren dan je eigen erftante, daar mag je — om het maar eens zacht uit te drukken — niet doen wat je zoo maar in je benevelde hersens komt.

— Lieve jongen! En jij dan? riep Piet. Wat doe je zelf? Wat stond er al niet op de lei?... Jij hebt de Landeks beledigd, voor den gek gehouden, zwijnerijen getapt....

— Cochonneriën zeg dan! riep Sixma.

— En dat moesten die dames aanhooren!

— Dat deed Joris Alexander, die tegenwoordig koddebeier is; en dat is dus heel natuurlijk. En moet je dien grooten geest niet dankbaar zijn, Piet?... Hij heeft veel goeds van je gezegd, en je een vernuft, een model genoemd. Je bent voortaan natuurlijk bij de Landeks een persona grata, en ik houd het er zelfs voor dat papa je hand begeert voor zijn dochter. Ik weet trouwens dat de man met je ingenomen is.

— Je bent een onzinnige kerel, zei Moreelse een weinig stemmig. Maar vertel me nu eens, Six: wat stond er op de lei toen jij haar kreeg?

— Dat Otto zich voor Piet Mor's gezelschap wachten moest — nietwaar Straat? en dat de goeje jongen een diplomaat moest worden. Dat hij nobel moest wezen en fijn, gelijk de Landeks altijd geweest waren, en dat hij het clubje plebêische vrienden, dat nu bij zijn vader kwam tafelschuimen, zoo spoedig mogelijk moest laten fileeren.

— Hoor eens, Six, je bent een onmogelijke flauwe kerel, verklaarde Pijnvliet ernstig.

— Ja, dat ben ik! Maar toch een fatsoenlijke kerel: iemand die het niet waagt om zich bloot te stellen aan pijnlijke tooneelen in een der eerste huizen, en bij een der respectabelste families van de stad. Als ik grollen wil uithalen en anti-spiritistische manifestaties op touw wil zetten, dan doe ik het in een café-chantant of een plaats van nog minder allooi; maar dan ga ik niet naar de freules van Landek en von Sulpitz.

- En je doet zelf mee, beroerde kerel! riep Piet woedend uit.
- Buiten ja, maar niet binnen! . . . Het vuil van mijn schoeisel zul je op de vloermat niet zien kleven als ik zoo iets uithaal. Er is een extérieur en een intérieur, heertjes!
- Tjeerd Sixma heeft volkomen gelijk, zei Bingley ernstig.
- Bing! sprak Pijnvliet, laat je door dien kerel niet overschetteren; want hij meent er niets van. Kom, laat ons nu naar de Soos gaan. 't Is over éénen.
- Dat wil ik wel doen, kinderen, zei Sixma; maar beloof me dan beterschap, en ernst vooral, ernst ook in je dwaasheid, . . . en fatsoen, en welvoegelijkheid!
- Ernstig ben ik genoeg, sprak Piet Mor; want ik heb van avond, behalve jouw flauwiteiten, dingen bijgewoond die me getroffen hebben.
- Hoor eens, hernam Sixma, terwijl men de trap afgang, nu wat anders. Ik heb er al genoeg over gehoord. Zeg Piet:

Kijk liever naar het sterrenheer:
 De voerman van den Grooten Beer,
 Opdat hij zijne beurt verwissel,
 Vlucht heen met omgekeerden dissel!

- Als jij dat zelf nog maar eens niet doet! plaagde Piet.
- Dankje, zei Sixma, ik betaal alles contant!
- En laat nu vooral niemand op de Kroeg merken, zei Bingley onder 't gaan, waar we heen geweest zijn en wat er aan 't handje is.
- Dat kan de Mor toch niet zwijgen, merkte Sixma op. Hij is er veel te lekker mee!
- Eenige minuten later traden de heeren de sociëteit binnen, waar alles in vollen gang was, en waar een paar hunner aan het biljartspel konden deelnemen, terwijl de anderen zich bij de speeltafels vervoegden, of de dagbladen inzagen die juist aangekomen waren.
- Over de soiree werd echter niet meer gesproken. Alles ging gelijk gewoonlijk, en op verschillende uren van den nacht trok men naar huis.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Mijnheer Landek doet een Ontdekking.

De studenten die de spiritistische soiree bijgewoond hadden, waren nog niet lang ter ruste, toen mijnheer Landek zijn slaapkamer

reeds verliet en zich naar den tuin begaf; want toen hij eenmaal ontwaakt was, begreep hij al zeer spoedig dat het onmogelijk zou zijn weer in te slapen. De gebeurtenissen van den vorigen avond hielden hem al te zeer bezig, zoowel de mededeelingen van de geesten als het bezoek van de geestverwanten. De openbaringen van Betje en van Joris Alexander waren even gewichtig geweest als het vermaan van Reinman, Memmeling, en Zeekat.

Het worstelen van den Heere om de ziel des afgedwaalden te behouden — gelijk de laatsten dat hadden voorgesteld — en de voorspellingen en waarschuwingen van de eersten, die er duidelijk op wezen dat het huis Landek goed aangeschreven stond; die van lauweren spraken en van toekomstige grootheid; — het verwijt van zwevendheden en glibberigheden, van woorden vol leugen en zelfverheffing; en daartegenover de vermaning van de lieve Betje om moed te houden en te volharden, — dit vormde zulk een tegenstelling en zooveel dat stof gaf tot gezette overweging, dat een ernstig en gemoedlijk man als baron Landek niet wist wat hij er van denken moest en den tuin inging om zonnestrallen te zoeken.

Het was een zeer schoone heldere herfstmorgen. 't Had vrij sterk gedauwd; wat duidelijk zichtbaar was aan de spinnewebben tusschen 't geboomte, waaraan duizenden dauwparels als vastgeregen waren. De zon stond nog laag en zond breede bundels stralen, die zich scherp en duidelijk in den vochtigen dampkring afteekenden, tusschen de openingen in 't gebladerte door. Alles ademde rust en heerlijkheid. Slechts het gerommel van voertuigen op de straatsteenen in de stad, en het gekraai van hanen die met opgewektheid den nieuwen dag tegemoet gingen, was het eenige geluid dat de heer Landek vernam. Hij gevoelde zich zeer gelukkig en tevreden dat hij opgestaan was. De zenuwachtige gejaagdheid was geweken, en het beschouwen van zijn weelderig aardsch verblijf en van al de heerlijkheid van zijn tuin vermeerderde zijn rust en kalmte.

Hij was onder de veranda doorgegaan en wijdde eerst eenige aandacht aan de fraaie bloemperken, aan moedig bloeiende geraniums, fuchsia's en heliotropen, aan mozatekperken en tropische planten; daarna sloeg hij een blik op de kassen, die verderop langs de eene zijde van den tuinmuur lagen, tegenover het koetshuis en den stal, welke weder met de oranjerie en daardoor met het huis in verband stonden; en eindelijk kwam hij, na den goudvischvijver voorbijgegaan te zijn, langzamerhand onder het hooge geboomte, waartoe eenige schoone exemplaren beuken en platanen behoorden. Hier nam hij even plaats op een der vele tuinstoelen, en zag met welgevallen naar de groote openhartige spiegelruiten van zijn huis, dat, al lag het aan den zelfkant van de stad, den naam van villa ten volle verdiende, zoowel om zijn bouw als zijn omgeving. Het woonhuis van mijnheer Simon, links, ofschoon

het een grooten tuin bezat, had meer het voorkomen van een stadshuis. Men kon dan ook zeggen dat de stad daarmee eindigde; want rechts volgde op mijnheer Landeks bezitting nog slechts een enkele woning: de lieve villa van de familie Doerland, en dan kwam men door de Lindenlaan in het vrije veld. Aan de overzijde van de straat echter stonden eenige regelmatig gebouwde woonhuizen, het eigendom van een bouwmaatschappij.

Mijnheer van Tuiningen vond, terwijl hij zijn domein zoo bekeek, voor de honderdste maal dat hij in de stad een lief pied-à-terre had, zooals hij het met een groote overmaat van bescheidenheid pleegde te noemen; en zoo liep hij spoedig weer verder, om alles nog eens met het oog van den meester na te gaan, en te onderzoeken of er ook dingen waren die verbetering of herstelling, die verf of vernis noodig hadden. Hij nam nu zijn weg langs de andere zijde van den tuin; beklagde zijn buurman Casper Simon, wiens slaapkamergordijnen nog dicht waren, omdat hij het goud van den morgenstond niet proefde; ging langs de oranjerie en het koetshuis; wierp een blik in den stal, waar thans echter maar twee paarden stonden, omdat de dieren in het goede seizoen doorgaans op Tuiningen gehuisvest waren; en ontsloot daarna de poortdeur die toegang gaf tot de straat. Hij merkte op hoe lief de villa van de Doerlands was, maar hoe grootsch de zijne; hij bedacht dat mijnheer Doerland voorzitter van de rechtbank was, en hij meende dat iemand als hij zelf, die nog zooveel aanzienlijker woonde, wel lid van de Provinciale Staten mocht wezen. Als er dan hooge autoriteiten in de stad kwamen, zouden zij bij baron Landek van Tuiningen afstappen; want zijn stand en waardigheid zouden hem dan het recht geven om hen te noodigen en hun de welkome aanleiding verschaffen om het aanbod te aanvaarden en andere huizen, die minder goed ingericht waren, voorbij te gaan.

Het huis had daarom misschien wel eenige opknapping nodig, allereerst omdat men waarschijnlijk spoedig zeggen zou: Hier woont baron Landek, het lid van de Provincialen, — dezelfde die te Tuiningen een kasteel bezit, — waarbij men dan nog meer naar de reeds van zelf in 't oog vallende woning zou kijken dan vroeger. En dan, als de serenade kwam, zouden er ook heel wat oogen op gericht wezen; maar dan werd de verf misschien weer zwart van den blaak der fakkels en van het bengaalsch vuur. En om die reden kon het wenschelijk zijn de hernieuwing uit te stellen; ja zelfs, als zij daarna plaats had, zou men zeggen: Mijnheer Landek van Tuiningen moet zijn huis laten afschrobben en opknappen omdat het van onderen tot boven zwart geworden is bij de serenade toen hij curator van de Akademie en lid van de Provincialen werd, zóóveel fakkels waren er. Er zijn nooit zooveel fakkels gezien! Iedereen deed ook mede: burgers, studenten, en militairen;

en al de hoofden van de vertegenwoordigde corporaties werden op dinees gevraagd; hij heeft de aangedane eer ruim betaald; maar... hij kan zich die weelde ook veroorloven en doet het gaarne. En zijn zoon schijnt de aangewezen persoon te wezen om het hoofd te worden — zoo is ten minste in een toost van professor ten Brenk gezegd, — van een nieuwe school in kunst en letteren. Hoera, hoera, hoera! Vijf ankers Champagne bestellen! In den tuin, onder de veranda, als 't niet te koud is, zullen we de studenten ontvangen. En dan maar: Champagne à flots!

Terwijl de baron zoo mijmerde en telkens stilstond, en zijn huis bekeek, was hij tot het front genaderd, en hij stapte de hardsteenen verhooging op, om de verf van de ramen in den voorgevel te inspecteeren. Aan weerszijde van de voordeur waren vier ramen, en bij het eerste raam het beste dat hij naderde, kwam hij reeds tot een ontdekking die hem ernstig trof. Er lag iets op de vensterbank dat er niet op hoorde, en dat er door den dauw en de vogelen des hemels niet opgekomen kon zijn: sigaarasch.

En niet alleen op het hardsteen van de vensterbank, maar ook van de stoep daar beneden, was die asch te vinden. Er was hier gerookt; er hadden menschen gestaan. En wanneer zou dat geschied zijn?... 's Avonds natuurlijk; want overdag bleef er geen smetje, geen stipje onreinheid ergens liggen. Daarvoor was er te veel zorg bij het dienend personeel. En wie zou dat gedaan hebben?... Galante bezoekers van de dienstboden, die voor het opengeschoven raam een praatje kwamen houden?... Dat was mogelijk. Maar neen, de aanwijzing was thans duidelijker; want Betje, de lieve vriendelijke geest, het kind dat reeds op zoo jeugdigen leeftijd het aardsche hulsel verloor, had het geopenbaard: „Bid voor de ongelooovigen die op de straten en dáár staan.” Mijnheer Landek had eerst gemeend dat dit een aanbeveling van haar was in onbestemden overdrachtelijken zin. Maar thans was de openbaring zoo duidelijk mogelijk, en zij was tevens een waarschuwing. En wat de drie broeders medegeedeeld hadden: dat zij voor een der ramen twee mannen hadden gezien, werd nu op merkwaardige wijze bevestigd. Want de baron had niet geweten hoe hij het met deze mededeeling opnemen moest, en eigenlijk gemeend dat de heeren zelf een oogenblik voor een der ramen geluisterd hadden om — met goede bedoelingen altijd, gelijk dit van broeders verwacht kon worden — te hooren wat er binnen omging. Wellicht meenden zij dat een ander hen gezien had, en maakten zij er daarom zelf het eerst melding van. Maar nu bleek het uit de menigte asch, die gedeeltelijk plat getrapt en door den dauw vastgehouden, zoowel op de stoep als op den vensterdorpel lag, dat men hier vrij lang vertoefd moest hebben, en dat er met de bewoners van het huis een samenkomst gehouden of... geluisterd was. Om te luisteren echter zou

men eerder een ander raam gekozen hebben, dat tot de kamer behoorde waar de soiree plaats had. Doch het kon ook wel wezen dat dit raam met een kier opengeschoven was geweest, om in de aangrenzende kamer wat versche lucht binnen te laten, gelijk wel meer gebeurde. Maar dan kon men toch nog geluisterd hebben; want de deur tusschen beide vertrekken had soms ook open gestaan. Bij al de verbazing en verontwaardiging, en bij den eerbied voor Betje, kreeg de baron terstond een inval om zich te overtuigen en te gaan zien of er binnen ook iets te ontdekken was. Met den sleutel dien hij bij zich droeg opende hij de voordeur, en ging regelrecht naar de kamer die hij onderzoeken wilde. Toen opende hij zelf de blinden van het bewuste raam, en vond op het fluweelen kussen in de vensterbank sporen van sigaarasch. Nu ging hem eenig licht op, en bij al de gewaarwordingen die hem beheerschten, rees de goede, lieve, kundige en bescheiden Betje vooral in zijn bewondering. Zij had gewaarschuwde, door tusschenkomst van de schrijvende hand van juffrouw Tornaar, en zij zou misschien nog meer openbaren. Men moest derhalve voorzichtig zijn, afwachten, niets laten merken, en toch maatregelen nemen. En terstond werd hiertoe besloten. De man, die tegelijkertijd in zijn eigenliefde gekwetst en gestreeld was, wilde rondom zijn huis laten surveilleeren; maar in het kiezen van de personen hiertoe moest hij uiterst omzichtig wezen. Noch zijn huisgenooten, noch iemand uit de stad zou hij deze taak willen opdragen. Daartoe had men een buitenman noodig: iemand die oprecht, nauwgezet, bescheiden was; en geen mensch kon beter aan deze eischen voldoen dan Geert Jantsing, de boer van het huis Tuiningen. Onmiddellijk sloot de edelman nu de blinden weer zonder dat iemand het merkte, en nam hij het besluit om Geert Jantsing zijn taak te gaan opdragen. Hij verliet dus zijn huis, en begaf zich, door het mooie weer uitgelokt, te voet naar buiten, gekleed in een weinig verzorgd ochtendcostuum, met een ouden lichtgrijzen overjas, een grooten wit zijden ochtenddas, en een grijzen vilten hoed. Zelf ging hij nu eerst in het koetshuis een der patrijshonden losmaken, die hem vergezellen moest, en beval den koetsier in huis mee te deelen dat mijnheer naar den Tuin wandelde.

Anderhalf uur later zat de baron op een omgevallen boomstam in den vruchtenggaard ter zijde van het kasteel, terwijl Geert Jantsing in de nabijheid nog eenige late peren afplukte.

— Maar neem me niet kwalijk, baron, zei Geert na de begroeting, — u moet maar niet gaan zitten; want u bent warm gelooopen, als ik maar eens zeggen mag; en een mensch die 's morgens het vocht niet gewoon is, zou licht remetiekerig worden. Wat ons soort volk betreft, wij kunnen er tegen. Was er iets van uwes dienst, baren?

— Ja Geert! Ik heb iets dat ik jou alleen maar opdragen kan.

Er sluipt 's avonds in de stad vreemd volk bij me om 't huis. Daar wou ik eens op laten passen. Maar wie moet ik dat laten doen? Niemand anders dan Geert Jantsing; dat is een man dien ik vertrouw; en de anderen kunnen niet zwijgen.

— Goed baron! Ik zal rondsummasjeeren en ik zal zwijgen. Hoe laat verkiest u dat ik begin? vroeg Geert, die nu naast zijn heer naar het huis stapte.

— Ja, maar dat gaat zóó niet! Zoo iets moet met beleid geschieden. Je moet je weg houden; men mag je niet zien; en jij vertelt me alleen maar of je verdacht volk bij me rondom 't huis ziet, en let op of ze soms aan de ramen luisteren. Verder doe je niets! Ik zal je den sleutel van de poort geven, zoodat je in 't koetshuis en in den tuin kunt komen. Daar kijk je ook maar eens. Niemand hoeft er iets van te weten, zelfs mijn kinderen en Vlak niet. Maar als je soms ontdekt mocht worden, en rekenschap moet geven, dan zeg je maar dat ik vermoed dat er druiven in mijn tuin gestolen worden, en dat je daarop past. Zoodra het donker is, kom je.

— Zoodra ik niet meer zien kan wat de kat voor haar heeft. En tot hoe lang moet het duren?

— Tot tien uur, hoogstens elf. Na dien tijd zal men niet meer komen. Gebeurt er iets, zie dan vooral dat je de menschen herkent, en dat kun je het best door ze achterna te loopen als ze heengaan en te zien waar ze blijven. Meer verlang ik niet. Hier is de sleutel van de tuindeur. Je kent den weg. In den tuin kun je van tijd tot tijd wegschuilen; want je moet niet aan 't heen en weerloopen blijven, als een schildwacht. Integendeel! En vertel me nu eens: hoe is laatst mijn bijbellezing befallen?

— Goed baron, heel goed! Ik vond het allemachtig mooi.

— Maar anderen? . . . Men was het er toch niet over eens, hoor ik.

— Dat is zoo, baron; dat is zoo. In de Zwaan was men 't er niet over eens. Maar ik kom nooit in een herberg als ik gesticht geweest ben; daarom ben ik de Zwaan ook voorbij gegaan. Maar ik heb wel gehoord dat ze 't er niet eens waren.

— Waarom niet, Geert?

— Omdat u nog wat anders hebt laten zingen dan Psalmen, en omdat u doode menschen oproept, zooals ze zeiden, en omdat u de menschen zooveel als bij vogels vergeleken hebt. Daar zetten ze 't haar van overeind.

— Maar is dat wel zoo erg geweest, Geert? Want ze hebben toch stichtelijke liederen gezongen?

— Neen baron, 't is niet ernstig geweest; als u weer een lezing houdt, zullen ze terugkomen. Want zoo iets trekt. Zoolang als er niet gevochten is, trekt het, baron! Daar zijn menschen die op zoo'n dispetasie gesteld zijn; want in de herberg wordt anders gewoonlijk ook al niet veel nieuws opgeschept. En ik heb er hooren

zeggen: als 't weer is, Geert, dan ga ik ook. Zoo'n aardigheidje moet er bijkomen, baron. Dat zeggen d'r velen, en dat zijn eigenlijk de brandewijn-Christenen. Maar dat neemt niet weg dat ik zeg dat 't niet te pas komt. Want laat ze 't zelf maar eens doen moeten. Ze zijn óók niet volmaakt; en als ze twee trappen hoog staan, kunnen ze geen drie woorden alleen spreken.

— In 't vervolg zullen we de herbergen laten sluiten, Geert!

— Dat zou ik u niet raden, baron. Neem me niet kwalijk, maar ik zeg het precies zooals ik er over denk. Als een boerenmensch zijn schoone klompen aan heeft, dan wil hij zich eens vertreden ook, en hij hoort die lui uit de stad graag eens praten; want die borstelmakersknecht moet lang niet min geweest zijn!

— Dat geloof ik! zei de edelman met zekeren onwillekeurigen hooghartigen afschuw; want de borstelmaker zelf is ook niet min!

— Dat zal wel, beaamde Geert; want wij weten dat hij een vriend van u is, en dat hij in de stad verscheidene kapitale huizen bezit; en sommigen onder ons menschen zullen gedacht hebben: als onze heer het met den baas doet, kunnen wij het wel met den knecht stellen.

— Juist, zei de baron met een gemaakten lach. Zeer juist. En nu ga ik binnen eerst eens ontbijten, Geert. Van avond wacht ik je dus. Tot straks!

De afstammeling van het heldhaftige geslacht der heeren van Landek en Tuiningen ging heen, en onder 't gaan mompelde hij:

— Ik moet mij voortaan wat meer op een afstand houden. Wie zich te veel geeft, loopt gevaar dat hij ingepalmd wordt. De Landeks zijn vroeger gewoon geweest te bevelen en niet beoordeeld te worden. Zij hebben hun onderhoorigen aangevoerd, maar er niet mee saamgespannen. En tegenwoordig bij de stembus, de eenige vesting die wij nog innemen, staat een edelman met zijn minsten pachter gelijk. En gearmd gaan wij er samen heen. Wij bedelen om stemmen. Bah! Onwaardig! Een Joris Alexander, de held van Malplaquet, zou zich daarvoor wachten!... En om het zoover te kunnen brengen, stellen wij onze talenten beschikbaar in een schuur, en worden wij in een herberg besproken, veroordeeld, weggesmeten, verfoeid!... Bah, een edelman leent zich daartoe; een edelman voelt het speeksel in zijn gelaat vliegen van een vuilen disputeerenden borstelmakersknecht, van een kleermakersgezel wiens geloof in zijn obstructies wortelt!... En ik, Paul Frederik Alexander Landek van Tuiningen, laat mijn rein gewaad, mijn overtuiging, mijn blanke handen bezoedelen door zulk gespuis!... Neen, ik help ze waar ik kan; ik stel belang in hun geluk; maar ik moet ze op een afstand houden; en dat zal ik spoedig ook feitelijk gaan doen, als ik... lid van de Provincialen ben!

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Een Overklimmer.

Het was avond: stil en kalm, eenigszins koel, en vrij helder. De smalle sikkel van de nieuwe maan stond aan den zuidwester horizon.

In den tuin van baron Landek werd geen geluid gehoord dan bij den goudvischvijver het tjrpen, gelijk een krekkel het doet, van het insect dat men glazenmaker noemt, en het geritsel in het gebladerte van de rijpe kastanjes die nu en dan naar beneden vielen.

Er was iemand die deze rust en eenzaamheid bespiedde en beluisterde; en hij, die het geluid van de glazenmakers en van de vallende vruchten kende als het tikken van de klok en niet meer telde, had in de duisternis kunnen wanen dat hij op een zeer eenzaam en verlaten plekje vertoefde, als de geuren het hem niet beter geleerd hadden. Want heliotroop en reseda, die nog volop bloeiden, herinnerden er duidelijk genoeg aan dat hij in een bewoond en goed verzorgd oord was, nabij den tuin van baron Landek. De bespieder, die al zijn zintuigen inspande om iets te ontdekken, stak nu en dan het hoofd over den muur die dezen tuin van het naburige erf scheidde. En eindelijk, toen hij lang genoeg geluisterd en geloerd had, waagde hij het. Hij verliet de ladder die hem zoo hoog gebracht had, bleef een oogenblik plat op den bovenrand van den muur liggen, en klom toen voorzichtig naar beneden, boven de deur van de broeikas, vlak langs de ruiten. Maar hij bracht het er goed af, en hij had trouwens, gelijk een ijverig minnaar behoort te doen, reeds lang van te voren het terrein verkend.

Hij schreed nu stap voor stap voort, naar het achterste gedeelte van den hof, waar het onder de hoge boomen die er stonden, pikdonker was, en bleef hier geduldig wachten. Weldra sloeg een torenklok zeven uren. Eenige minuten later hoorde hij iemand naderen. Hij trad nu onbeschroomd vooruit, en zeide, nadat een zacht gekuch hem gewaarschuwd had: Mia!

— George! werd er geantwoord. Mijn God, wat verzin je? Wat een dwaasheid!... Laat ons gaan!

— Neen kind! — en hij greep haar hand en drukte er een kus op.

— Wat is er dan voor gewichtigs?... Je schrijft me dat het misschien onze laatste ontmoeting is; dat je geluk er van afhangt; dat je me spreken *moet*. Wat beteekent die brandbrief, George? Zeg!

— Het beteekent, Marietjelief, dat onze huizen, onze families, onze gezinnen, misschien spoedig van elkander vervreemden zullen. En *wij* konden daar ook wel eens in betrokken worden.

— Maar wat is er dan toch, beste George? Waarom in eens zoo zwaartillend?

— Marie, ik heb je innig, innig, innig lief!

— Ik jou ook, George!

— Ik kan je niet missen. Liever dood!

— Maar lievert, je hoeft me niet te missen. Kom, laat me nu gaan. Als men het eens merkte? . . . Ik zou niet weten wat ik beginnen moest. Je weet: papa is altijd zoo uiterst nauwgezet. Vertel me morgen maar wat je hebt. Je bent toch niet jaloersch, hoop ik? . . . Of denk je soms dat ik een ander voortrek?

— Neen kind, dat denk ik volstrekt niet.

— Laat me nu dan gaan. En dan zal ik morgenmiddag een visite bij jullie komen maken als de tantes uit zijn. Zorg dan dat ik binnengelaten word; dan kunnen wij wat praten.

— Maar Mialief, het zou kunnen zijn dat je papa je morgen het huis van de Simons verbodt!

— Met de tantes er bij?

— Ja.

— Nu nog mooier! Georg, heb je soms een glaasje te veel gehad vandaag? . . . Wat scheelt er dan toch aan?

— Marie, ik mag het je niet langer verzwijgen: er is een verwijdering tusschen onze families ophanden.

— Heeft vader soms met je oom . . . ?

— Neen kind, nog niet; maar het zal komen. Van middag heb ik het pas gehoord, en toen heb ik je terstond het briefje geschreven.

— En wat betreft het dan?

— De politiek, mijn schat! De Katholieken zullen zelfstandig een candidaat stellen voor de Provinciale Staten, en die candidaat zal mijn oom Simon van Haagenborg zijn.

— Maar je oom moet bedanken. Papa gaat voor; die is al veel eerder genoemd.

— Dat kan niet, kind, al wilde hij ook. Wij Katholieken *moeten* gehoorzamen. Daar komt de bisschop en desnoods de paus bij te pas. Die zeggen: mijnheer Dinges moet dat en dat worden. En daarmee is 't uit. De anderen doen er dan ook zonder tegenspraak hun best voor dat hij het wordt.

— Maar de Katholieken hebben hier toch de minderheid, George.

— Jawel; doch ze kunnen geholpen worden.

— Door wie?

— Door je vaders eigen geestverwanten misschien wel.

— Dat zou een laf, een onwaardig verraad zijn. De Landeks van Tuiningen zijn hier sedert eeuwen gevestigd en hebben altijd openbare ambten bekleed.

— En de Simons niet! Daar heb je 't al! Dat is al een verwijdering en een verwijt.

- Geen verwijt; volstrekt niet!
- Nu dan, geen verwijt!
- En het hoeft ook geen verwijdering te worden. Laat je oom, die een gentleman is en équipage houdt, bedanken. Daarmee zal hij papa sauveeren, en dan is het uit!
- Dat kan niet, kindlief! Ik zeg je immers: bisschop en paus komen er bij te pas.
- Ga dan naar den bisschop toe. Spreek uit naam van recht en billijkheid; en stuur den paus een eerbiedig telegram!
- Dat zou nu natuurlijk toch niet helpen.
- Ga dan naar Dr. Schepman toe, die zulke mooie verzen maakt, en verklaar hem de zaak.
- Voor hem gelden dezelfde wetten als voor ons. En er is maar één middel, Marietje, in 't belang van je vader, en in 't belang van onze wederzijdsche verstandhouding, dat proefhoudend kan zijn.
- En dat is?
- Dat je vader geen candidatuur aanvaardt. Het zou hem veel verdriet sparen.
- Dat was gemakkelijk voor den ander!
- En die „ander” zal er toch wel komen. Dus moeten wij je vader voor veel kommer en teleurstelling zien te behoeden.
- O! Jij moet *mij* bewerken, en ik *hem*. En klaar ben je. Dat zijn van die middelen die men gebruikt!
- Marielief, zeg dat maar zoo spijtig niet; want geloof mij dat ik er heel veel verdriet van heb. Je vader moet er vandaag nog maar niets van weten; want ik vermoed dat het hem erg aangrijpen zou. Maar Marietjelief, ik wou je zeggen dat het mijn schuld niet is; dat ik het ten sterkste betreur; en ik hoop ten zeerste dat het tusschen ons geen verwijdering zal geven.
- O lieve Georg, zei ze schreiend, terwijl ze met haar hoofd tegen zijn borst leunde, — ik hoop het ook!... En toch, als het is zooals je zegt, zie ik het aankomen. O, het is heel gemeen van dien oom van je!
- Marie!
- Gemeen is het! Vader komt het nooit te boven, en ik ook niet!
- Maar je papa kan immers gekozen worden!
- Als *wij* ook maar een paus hadden, Georg!
- Die heb je: in Amsterdam, kind!
- Waar?
- In Amsterdam!
- Och, maal niet! Scherts niet!... De familie Simon maakt ons diep ongelukkig! Dat is al erg genoeg!
- Wie is daar? klonk een stem.
- Wat hoor ik? vroeg George. Wordt er geroepen?
- Stil!... Voetstappen! zei Marie.

— Daar komen ze aan! fluisterde George. Marie, ik blijf je trouw! Ik doe alles voor je! Ga morgen namiddag bij Bak taartjes eten! En schrijf me!

Hij greep haar hand en drukte er een kus op, doch hij merkte tevens dat men nader kwam; want hij zag bij het heesterperk duidelijk een gedaante. En nu vluchtte hij. Er was hem slechts één weg bekend langs welken hij ontsnappen kon: dezelfde die hij gekomen was. En daarom sloop hij, terwijl hij de gedaante bij den rechter tuinmuur zag, langs den linker heen, onder de beuken door, waar een volkomen duisternis heerschte, zoodat hij niet opgemerkt werd.

De naderende persoon, die hem niet zag ontsnappen, stapte voort naar de plaats waar hij had hooren spreken, en riep nogmaals:

— Wie is daar?

— Kom maar gerust hier, Geert Jantsing, zei Marie Landek. Ik ken je wel! Wat zoek je?

— Ik was bij het koetshuis, freule, en dacht dat ik hoorde spreken. Daarom ging ik eens kijken. Neem me niet kwalijk!

— Dat spreken deed ik, Geert. Ik zei een versje op dat ik van buiten moet leeren. 's Avonds in den maneschijn gaat dat het best, zeggen ze.

— Maar ik meende waarlijk dat ik een mannestem hoorde, freule.

— Dat zal wel; want er komt een man in voor; diens stem boots ik na.

— Maar ik denk toch dat wat *ik* hoorde achter den muur geweest is. Nu freule, ik zal u niet langer storen. Alleen wil ik u nog opmerkzaam maken dat de maan juist onder is. — Maar groote goedheid, wat is dat?

Geert vloog weg, naar voren. Daar was een groot gerammel en gerinkel in de glazen van de broeikas.

— Hier! riep hij. Inbreker! Dief!

— Geert, vroeg de freule, wat is dat nu?

— Hij zit in de kas, zei Geert. Dwars door de ruiten heen gevallen. Zeker druiven stelen! Hulp, hei, hulp!

— Hci, hou je mond! beval de freule. De politie zou komen.

— Ga ze dan in huis waarschuwen, freule!

— Ik durf niet.

— Maar wij kunnen hem er zóó niet uitkrijgen, freule. De kas is gesloten.

— Wat zou het zijn, Geert?

— Een mensch, freule. Een druivendief.

— Een duivendief, meen je? Onlangs is er ook een uil, die een duif nazat, dwars door de ruiten van de kas gevlogen.

— Maar deze uil is er door *gevallen*, freule. En 't is een groote ook. We zullen in elk geval hulp moeten hebben.

— Nu, ga dan den sleutel halen in de keuken. Maar roep er niemand bij.

Geert Jantsing ging heen; en hij nam zich voor geen al te groote haast en geen noodeloos alarm te maken; want hij begon te vermoeden dat de dochter van den huize bij 't geval betrokken was, en hij wilde den duivendief gelegenheid geven om zich maar uit de voeten te maken.

— In Godsnaam, kruip er uit, fluisterde Marie nu terstond. Maak dat je wegkomt. Trap den boel stuk!

— Ik viel van boven neer, zei George. Dwarshout verrot! Is die kerel weg?

— Neen, wacht nog eveh. Hij gaat zoo in huis. Zie maar dat je een gat in de ruiten slaat, en kruip er uit.

— Hier heb ik al een gieter!

— Nu, toe dan maar, Georg! Doe het zoo dat je er uit kunt. Laat me eerst op zij gaan!

— Flets! ging het nu. De glasscherven vlogen de freule van Landek om de ooren, en haar lieveling had nu een gat, groot genoeg om er door te komen.

— Steek me nu even de hand toe, en trek! riep hij.

Marie deed wat haar gevraagd werd, zoodat George er een grooten steun aan had.

— Maak nu dat je weg komt, zei ze. Je hoeft niet meer over den muur. Ik meen dat aan den anderen kant, bij het koetshuis, het poortje open staat. Kijk maar!

— Ja, zei George, het staat open. Er schijnt licht door. Daar is die kerel door gekomen. Adieu dan, lieve, en trouw tot in den dood!... Mij dunkt, dat mag nu wel!... En hij sloeg haar den arm om den hals, en drukte haar, voor 't eerst van zijn leven, een kus op den mond. Daarna ijldde hij weg, door het openstaande poortje heen, en kwam op straat.

In huis was inmiddels — hoe voorzichtig Geert Jantsing ook deed — alarm ontstaan; want de palfrenier had van zijn heer in last gekregen om, als hij buiten iets verdachts hoorde, het hem terstond te komen zeggen. De jongen die goed oplette, had nu werkelijk glas hooren rammelen, en hij ging dit aan zijn meester mededeelen, die zich hierop naar de vestibule begaf, waar hij Geert Jantsing in de keuken om een sleutel hoorde vragen.

— Wat is er aan de hand? vroeg baron Landek.

— Een inbreker, baron! Ik denk, een druivendief! De freule is er bij.

— De freule?

— Die was toevallig ook in den tuin!

— Wat! riep de baron, en hij ijldde naar buiten, naar de broeikas; doch zijn dochter kwam hem tegen bij de veranda.

— Marie, vroeg hij, ben jij het? Wat is hier te doen?

- Er vliegt een nachtvogel door de ruiten van de broeikas, pa!
- En wat doe jij zoo laat hier? Waar zijn je logees?
- De meisjes zijn naar de familie Tornaar. Ik was hier bezig met repeteeren. Wij zouden met ons drieën een comediestukje spelen: de Gouvernante van Körner. Ik speel voor Francisca, die later als heer verschijnt. Maar Geert Jantsing schijnt hier te spionneeren, en komt eensklaps uit den hoek.
- Daar is Geert al met een lantaarn, zei mijnheer Landek. Jongen, Geert, 't is niets geweest! Een nachtvogel die tegen een ruit aanvloog.
- Ja baron, en een groote ook! Kijk maar eens hier! Ga maar eens even mee! Hij moet er nog inzitten; want hij is er doorheen gevlogen. Ik heb hier den sleutel.
- Geert ging voor, door mijnheer Landek gevolgd, en de freule bleef op een afstand staan.
- Wát blijft u? riep Geert, terwijl hij met de lantaarn bijlichtte, zoodat er twee groote gaten in de broeiramen zichtbaar werden. Heeft een vogel dat gedaan, baron? vroeg hij, terwijl hij in zijn verontwaardiging zijn voornemen geheel vergat. — Een arend zeker?
- Er zijn van die groote vogels! 't Is volstrekt niet onmogelijk, Geert!
- En hij is zwaar geweest ook! Kijk die ijzeren roeden eens verbogen zijn! . . . Maar hij moet er nog inzitten. Ik zal even kijken!
- Doe dat nu maar niet! Wees voorzichtig, Geert!
- De man had evenwel de deur reeds opengesloten en lichtte met zijn lantaarn naar binnen, doch zag niets dan gehavende druive-ranken, vertrapte planten, en glasscherven.
- Hij is gevlogen! riep hij.
- Ik heb het wel gedacht, zei de baron. Het kan zéér goed een buitengewoon groote vogel geweest zijn. Dat is van de lente ook gebeurd.
- Maar baron, 't was een mensch. Ik heb duidelijk hooren spreken.
- Mijn dochter heeft gesproken. Die zei verzen op. Zoo iets be-grijpen jullie niet. Je moet nu maar over de zaak zwijgen, hoor; want ik zou niet graag hebben dat de politie zich er mee bemoeide. Zeg maar, als er naar gevraagd wordt, dat je een druivendief ge-snapt hebt, en . . . dat de freule je gewaarschuwd heeft. — Nietwaar, Marie, — zoo vervolgde de baron tegen zijn dochter, die nog onder de veranda stond, jij hebt het ook gehoord en gezien: 't was een druivendief. Maar we spreken er niet over. Morgen laat ik de rui-ten weer maken, en ijzeren punten op den muur. Jij hebt er al lang vermoeden van gehad, Marie, dat er fruit gestolen werd, en ik kon het niet gelooven. Maar je bent al te stoutmoedig, kind; en nu ben je nog geschrikt. Kom, we gaan naar binnen. Een glaasje wijn zal je goed doen. Nu Geert, je laat alles maar rusten. Wat het geweest is: een mensch of een vogel, weten we niet.

— 't Was een duivendief of een druivendief, zei Geert. Maar *ik* denk dat het een duivendief was, en . . . de freule denkt het ook.

— Nu, *ik* ook; dan zijn we 't eens! zei de baron. Kom Marie, we gaan nu maar naar binnen. — En jij, zoo sprak hij tegen Geert, moet terstond eens naar baas Lemmers gaan. Zoodra morgen de dag aan den hemel komt, moet die rommel weer gemaakt worden.

De huisheer ging hierop met zijn dochter door de tuinkamer en de vestibule naar binnen. Marie wilde nu de trap opgaan naar boven.

— Neen, zei de baron, wacht even. Kom even hier. Wat ga je doen?

— Me kleeden, pa, om naar de Tornaars te gaan.

— Neem eerst een glas wijn, kind. Hij staat hier in mijn kamer klaar.

En hij duwde haar zacht vooruit, naar binnen, waarop hij haar, toen zij bij 't volle licht kwam, oplettend bekeek.

— Je ziet erg bleek, Marie! . . . Maar wat is dat?

— Niets pa!

— Voel je niets?

— Een beetje geschrikt. Maar ik durf nogal!

— Maar mijn hemel, kind, wat is er met je gebeurd?

— Niets papa. Ik bleef op een grooten afstand. Dat zag u wel!

— En je zit vol bloed! Je gezicht, je hals, je japon, je handen!

— Die vogel moet zich natuurlijk gewond en bloed aan zijn vlerken gehad hebben. Bij het wegvliegen . . . .

De freule sprak niet verder, maar dronk het glas wijn dat haar vader ingeschonken had in één teug leeg.

— Hoor eens, kind, eerst had ik meelijden met je; maar nu houd ik je voor verdacht. Nu sta je tegenover mij als een schuldige, als een medeplichtige, ja, als erger nog. Ik kan en mag het geen naam geven. Want aan Koning Jezus — wien ik voor je bidden zal; aan Koning Jezus, die de zondaars aanneemt, — is het bekend wat je gedaan hebt. Ik zal er niet naar vragen; maar ik zal mijn maatregelen nemen, Marie. Moet een erfdochter der hooge heeren van Landek en Tuiningen zich zoo diep verlagen, zich zoo zeer vergeten, dat ze 's avonds . . .

— Wat papa?

— Wat? . . . Dat weet je zelf het best. Daar zal ik geen onderzoek naar doen.

— Dat ze politieke samenkomsten houdt in uw tuin, samenkomsten ten uwen behoeve! zei Marie met beslistheid.

— Waar bloed vloeit!

— Ja! . . . Het bloed van den vijand kleeft op de handen van uw dochter!

— Kind, vergeet je nu zoo ver niet om nog dwaasheden te gaan uitkramen!

— 't Is bloed van den vijand, vader: inderdaad! Bloed van de

katholieke partij, op wier steun u bij de verkiezing gerekend hebt. Maar tot uw geruststelling kan ik er toch bijvoegen: bloed van iemand die geen kiezer is. Ik hield een samenkomst met hem, pa; in uw belang. Hij zat op den muur boven de broeikas, en hij deed mij zeer gewichtige mededeelingen; maar door 't noodelooze alarm van Geert is hij plotseling naar beneden gestort. En in 't diepste geheim mag ik u zijn mededeeling toevertrouwen: de katholieke partij zal u bij de aanstaande verkiezing haar stemmen niet geven, pa. Dat kwam hij mij vertellen.

— De katholieke partij? vroeg de baron verschrikt.

— Stemt op een ander: krachtens hoog bevel — op mijnheer Simon van Haagenborg.

— Dat is verraad, laaghartig verraad! riep de aanstaande candidaat.

— En ik hoef u niet te zeggen wie mij dat kwam vertellen: een vriend van ons.

— George?

— Ja: George. Het is nog een geheim; maar hij wist het, en hij kende niemand beter, sprak hij, dan mij, om het u mede te deelen. Ziedaar dan! Nu heb ik het u medegedeeld!

— De Katholieken zullen mij niet stemmen, niettegenstaande de vele verplichtingen die zij aan mij hebben!... Nu ja, het verwondert mij niet. Ik ben er altijd voor gewaarschuwd. Zelfs mijn vriendelijken buurman hiernaast vertrouwt ik niet.

— Pa, hij moet gehoorzamen: de Kerk beveelt, en hij zelf heeft geen wil.

— Neen, wil hebben die menschen niet! Maar als zijn eigen broer, die ik toch goed ken, candidaat gesteld wordt, kon hij wel zorgen dat die candidaat bedankte. En er zijn altijd redenen te vinden!

— En de biecht dan, pa?

— Je hebt gelijk, kind! Je bent snuggerder dan ik. Maar láát ze zelf candidaten stellen! Ik heb mijn eigen partij óók nog. Zonder onze hulp doen zij niets!

— En zal uw partij dan vóór u zijn?

— Zeker Marie! Zeer zeker!... Trouwens, wij hebben er maar één noodig. Als het Groote Hoofd in Amsterdam beveelt, gehoorzamen ze allen.

— Maar dat is dan toch hetzelfde systeem als bij de Roomschen?

— Vraag wel excuus! Bij ons is het 't zuivere gereformeerde beginsel dat werkt. Wij dwingen niet: wij raden; maar gelukkig zijn wij door Gods goedheid eensgezind, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde. 't Is goed dat ik nog bijtijds weet welk verraad er in aantocht is, ofschoon ik je ten strengste verbied, Marie, om voortaan in den donker in den tuin politieke bijeenkomsten te houden. Als George Simon iets mee te deelen heeft, laat hij dan bij mij komen. Dat zou welvoegelijker zijn.

Maar — wat is het geval? — ik heb al lang gemerkt dat hij je gezelschap zoekt; en ik heb dat niet tegengewerkt. Ik vind hem een nette, zelfs een solide jongen. Doch bedenk, kindlief, dat je een freule Landek van Tuiningen bent. Het zal niet lang meer duren of je zult aan 't Hof gepresenteerd worden. De hoogste kringen staan voor ons open. Zoodra je in de wereld verschijnt, zal je tante in den Haag je een geheelen winter te logeeren vragen. En de grootvader van George Simon — de menschen mogen dan tegenwoordig zoo schitterend voor den dag komen als ze willen — had een lapjeswinkel! Kind, kind, als ik dat bedenk, en ik zie welk bloed je in het gelaat kleeft — hoe je er aankomt, begrijp ik niet! — dan zeg ik: pas op voor het vervolg, en... ga je gauw afwasschen!

— En waar gaat u heen, papa?

— Naar mijnheer Simon, ... over het geval spreken; vragen wat er van die candidatuur aan is.

— Om Godswil niet, vadertjelief! Ik heb het u in vertrouwen medegedeeld. Het is tot nog toe een geheim!

— Maar er moet werk gemaakt worden van mijn verkiezing, zei de baron, wiens voorhoofd plotseling vochtig werd, omdat hij zich angstig maakte. Eerst, toen mijnheer van Steurveld dood was, zijn ze wel bij me gekomen met de aanbiedingen, en ik heb die van de hand gewezen, gelijk men wel meer doet wanneer men een eenigszins kieschen aard heeft; doch ik heb er bijgevoegd dat ik later wel te spreken zou zijn. En nu wordt er van tijd tot tijd door mijn vrienden, door mijn notaris, mijn dokter, mijn advocaat, mijn kassier, en door enkelen van de meer intiemen zelfs ook, wel op mijn candidatuur gezinspeeld; maar daar blijft het bij. Niemand komt officieel voor den dag. En onze kiesvereniging is eigenlijk niet georganiseerd. Graaf Baereveld is president. Nu, hij is een onbeduidend mensch, die zich laat leiden door dominee Reinman. Verder hebben we er dien borstelmaker in, en dan Memmeling, die maatschappelijk een heel ondergeschikt persoon is. Maar wij hebben toch invloed. Onze kiesvereniging is geen hoogopgeschoten pralende boom, als die van de liberalen, met haar advocaten en rechters en hoogere burgerschoolmensen; neen, zij schijnt een nederige struik, die echter vast in den bodem gegrondvest is, omdat zij haar wortels en vertakkingen *onder* den grond heeft.

— Is dat dan beter, pa?

— Het werkt goed, kind. Wij doen wonderen. Geheele dorpen gaan blindelings met ons mede. De kern van de natie: de landman en de kleine burger, zijn vol vertrouwen op onze hand.

— Ik vind het toch een pover rommeltje, pa, daar uw naam gewoonlijk bij staat. Als ik daar die andere partij eens mee ver-

gelijk! En dat zijn toch ook menschen die op de casino's komen — ja, bijna allen, durf ik zeggen.

— En wat wil je daarmee bewijzen?

Marie zweeg, en kleurde.

— Dat *wij* alle krachten moeten inspannen, antwoordde de baron zelf, om die anderen te bestrijden, om het ongelooft te overwinnen, om onze eigen eer te handhaven. Onze voorouders zijn altijd lid van den landdag geweest. Zij zaten daar *als edellieden*, en als zij een burger toespraken, beschouwde die dat als een gunst. Mijn vader reed met vier paarden naar de Statenvergadering, en wien hij tegenkwam, die week uit en ontblootte aan den kant van den weg zijn hoofd, hetzij hij te voet of te paard was. Niemand zou het gewaagd hebben hem voorbij te rijden, al belieft hij ook den geheelen weg over te stappen. De bedienden droegen gepoederde pruiken, en iedereen sprak er reeds weken van te voren over dat de koets van baron Landek van Tuiningen komen moest. En nu... als ik op de sociëteit kom, loopen ze me omver... grif-fiertjes, advocaatjes, leeraartjes, klerkjes, en de onmogelijkste menschen, die liever op hun kantoor of bij hun zaak moesten blijven. Het rijtuig van mijnheer Landek wordt niet meer herkend; en dat van mijnheer Simon van Haagenborg, wiens grootvader een lapjes-winkel hield, is even mooi als het mijne. Nu zou ik nog wel met de oude koets kunnen rijden, gelijk ik deed toen Otto aangenomen werd; maar dan word ik uitgelachen; dan zijn er leeraartjes en brutale doktertjes die er een woordje van zeggen; die me vragen hoe het beviel; of het niet schokte; of de riemen ook verteerd kunnen zijn. 't Is het zoogenaamd democratische beginsel dat hen zoo brutaal maakt, Marie. Alle menschen zijn gelijk! *Zij* rijden in omnibussen en trams, en vergen dus dat ik het óók doe.

— Ik vind zoo'n tram ook wel gezellig, ja!

— Het afschuwelijke woord van onzen tijd: gezellig! Vraag wat *ton* is, wat deftig is, wat grootscheeps is! Dat deed men vroeger, en gelukkig komt men er wéér toe. Het réveil begint van onderen af op, en van boven af wordt er de kiem in gelegd. Dat is een onwraakbaar verschijnsel. Wij, edelen, gaan met den boer en den kleinen burger samen. Dit verwijt men ons. En dat is juist onze glorie. Als er een Landek of wie ook van onzen stand onder de boeren komt, dan zullen zij de pet voor hem afnemen, niet uit gewoonte, niet uit achting — neen, ze hoeven mij niet te achten — maar uit *eerbied*! Dat is een Landek, een baron, denken ze, *voelen* ze. Zijn voorouders hebben indertijd den standaard gedragen waar- onder wij vrij en groot geworden zijn...

— Die klompenloopers, zijn die *vrij* en *groot*?... viel Marie haar vader in de rede.

— Ja, dat zijn ze: vrij en groot in eigen oogen. En ons erken-

nen ze als hun meerderen. Aan hun overheden en machten zijn zij onderdanig, gelijk Paulus beveelt; en zij zijn geroepen om, onder onze aanvoering, het ongelooft te bestrijden. Een hoevenaar — zooals ik die lieden gaarne noem — staat in mijne achting hooger dan een leeraar aan welke school het ook zij, dan een hóógleeraar zelfs, . . . voor zoo verre deze niet van den ouden stempel zijn. Want deftige professoren zijn er, helaas, ook al niet veel meer. En wat nu hoogmoedige en onbeschaamde parvenu's betreft, die kan ik volstrekt niet uitstaan. Kindlief, denk daar om, en ga nu eens gauw toilet maken; want je ziet er afschuwelijk uit . . . met dat bloed! . . . Bah! . . . En als je nu nog naar de familie Tornaar wilt, haast je dan; ik zal je met de coupé wegbrengen; want ik ga zelf de stad nog in. Mijn candidatuur moet nu maar dadelijk gesteld worden, en de eerstvolgende „Burgervriend” behoort ten minste reeds een paar advertenties en een aanbeveling te bevatten. Ga je dus mee?

— Dank u, pa. Mijn hoofdpijn is nog niet over.

— Zoo! . . . De buitenlucht heeft je dus geen goed gedaan?

— Neen pa. Ik voel geen lust om uit te gaan.

Marie ging zuchtend heen, en de baron schelde en beval den palfrenier dat de coupé over een kwartier vóór moest zijn. Daarna overlegde hij welke bezoeken hij zou afleggen, en hij kwam tot het besluit dat het 't best zou wezen maar het eerst naar Govert Jan Memmeling te gaan, en aan dezen te vragen hoe graaf Baereveld en dominee Reinman en kassier Cloosbergen en al die invloedrijke geestverwanten nu eigenlijk over het stellen van zijn candidatuur dachten, toen hij gestoord werd door het overgaan van de huisschel en daarna door het binnentreten van zijn zoon.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Een Overlooper.

— Zoo stilletjes alleen, vader? vroeg Otto.

— Ja jongen; maar ik ben op het punt van uit te gaan. Er is groot nieuws, dat echter nog geheel onder ons moet blijven. De Katholieken stellen een eigen candidaat. Raad eens wie!

— Ik zou geen mensch kunnen bedenken die hier kans van slagen heeft.

— Simon van Haagenborg!

— Simon? . . . Dwaasheid!

— Dat zeg ik ook. Maar ik ga nu toch eens naar mijn vrien-

den; er moet werk van de zaak gemaakt worden. Binnen een kleine maand heeft de verkiezing plaats. Als men zoo zeker is van zijn zaak, sluimert men in, en dan verliest men soms eenige punten die men later weer met moeite in moet halen. De geestverwanten moeten dus maar eens uit den hoek komen. Aan de nagedachtenis van mijn voorganger — ik wil zeggen van mijnheer van Steurveld — is nu de noodige eer ruimschoots bewezen.

— Er staat een aanhanger van u op de mat, vader: mijnheer Kippeveer. Hij vroeg of u thuis waart, en ik heb hem gezegd dat ik hem wel zou aandienen.

— Laat hem dan terstond binnenkomen. Ga hem zelf halen!

Otto ging heen, en legde een pakje op de schrijftafel. Zijn vader vermoedde terstond dat het de nieuwe Almanak was, en wilde het pakje openen, doch werd weldra gestoord door den binnentredenden bezoeker, en lei het weder neer.

— Goeden avond, baron! zei Kippeveer, die door Otto begeleid werd.

— Goeden avond, broeder, gaf de edelman terug, terwijl hij den bezoeker een hand toestak. Ga zitten. Is er nieuws?

— Ja mijnheer: groot nieuws. U ziet in mij een overlooper.

Kippeveer bleef den baron de hand drukken, en herhaalde de laatste woorden nog een paar malen met eenigszins bibberende lippen, zoodat hij bij zijn geestverwant werkelijk een groote ongerustheid veroorzaakte. Ook aan het kleven van 's mans handen bemerkte de baron dat er iets gewichtigs gaande was, en om van de hartelijkheidsbetuiging ontslagen te worden, hoopte hij dat de mededeeling spoedig komen zou. Hij was van meening dat den man persoonlijk iets overkomen was, en vroeg eindelijk weer met veel deelneming:

— Er heeft toch geen ongeluk plaats gehad, mijnheer Kippeveer?

— Ja baron: een groot ongeluk: voor u, voor mij, voor de geheele gemeente.

Mijnheer Landek twijfelde er niet meer aan of Kippeveer wist ook reeds van de candidatuur van mijnheer Simon, en hij zeide derhalve:

— Maar wij zullen het met Gods hulp en met den bijstand van de lieve vrienden te boven komen.

— *Wie* zijn uw lieve vrienden? vroeg Kippeveer.

— Jij, en al die anderen: al die vrome, vroede mannen.

— Al die anderen? — Neen baron; al die anderen niet. Wij spreken nu over de candidatuur, baron: de Katholieken moeten u als één man helpen; dan kan het nog! . . . met enkelen van de onzen.

— De Katholieken? . . . Maar goeje vriend, riep de baron, terwijl hij nu zelf Kippeveers hand greep, — die helpen mij niet.

— Nu, en die van ons . . . misschien . . . óók niet! stamelde Kippeveer.

— Wat zeg je daar?

— Baron, ik ben een overlooper. Ik doe verkeerd, ik doe zonde. Maar ik ben een aanhanger van de familie Landek, gelijk mijn vader reeds was en mijn grootvader. Mijn grootvader was huis-knecht op Tuiningen. Wij hebben *alles* aan uw doorlichtig geslacht te danken.

— Laat dat rusten, Kippeveer, en vertel me wat er is. Je hebt toch voor mijn zoon geen geheimen?

— Neen baron. Maar God heeft het zoo gewild; ik ben ouderling. Welnu, er is van avond buiten u om een bijeenkomst gehouden, en die bijeenkomst gold u. Misschien handel ik tegen mijn belofte in als ik u vertel wat er voorgevallen is, maar niet tegen mijn geweten. En ik stel er prijs op dat mijnheer uw zoon hoort wat ik u meedeel; want ik acht mij zielsgelukkig dat ook hij in deze droeve omstandigheden zich overtuigen kan van mijn verknochtheid.

— Maar beste mijnheer Kippeveer, wat is er dan voorgevallen?

— Voorgevallen?... Iets heel ernstigs, zooals ik zeide. Daar zijn er die u loslaten, baron: die regelrecht tegen u ingaan. Er is een aanklacht tegen u ingekomen van een aantal gemeenteleden.

— Een aanklacht? Tegen mij? Bij wie?

— Bij den kerkeraad. En een ernstige aanklacht ook; ik verzeker u dat dezelve op pooten staat.

— Maar van wie dan, mijnheer Kippeveer?

— Van een dertigtal gemeenteleden. Zij willen u als ouderling onzer kerk ontzet hebben.

— Wat zeg je daar?... O, ik heb het vermoed dat er iets broeide, Otto! Ik heb het zoeven nog aan Marie gezegd. Het was zoo stil, dacht mij. *Le silence du peuple est la leçon des rois!*... En waarover klaagt men mij aan, mijnheer Kippeveer?

— Dat kan ik u niet in bijzonderheden meedeelen, baron; doch ik zal het u maar in drie woorden zeggen: over het houden van dien omgang met afgestorvenen, met geesten, zooals u het noemt. Dat is de zaak.

— Nu, dat is niets! En de kerkeraad zal daar toch zeker geen acht op slaan?

— Jawel baron; hij slaat er wel degelijk acht op. U zult ter verantwoording geroepen worden.

— Dan zal ik mij verdedigen.

— Maar u zult de dwaling moeten afzweren. En anders, vrees ik, dat de aanklacht naar het classicaal bestuur gaat.

— Tant mieux! Hoe hooger, hoe beter: hoe meer verlichting! En wie zijn de aanvoerders in deze zaak?

— Ik zou het u niet kunnen zeggen; maar ik weet wel dat een zekere Grootvorst, een borstelmakersknecht, bovenaan staat.

— En uw vriend de borstelmaker zelf?

Kippeveer haalde de schouders op.

— Tegen die menschen zal ik me wel verdedigen.

— 't Was beter als u uw ongelijk erkende.

— Ongelijk?... Mijnheer Kippeveer! Wat denk je? riep de edelman geraakt.

— En de candidatuur dan, baron?

De candidatuur! Dat was de gevoelige snaar, maar die nu eenige oogenblikken volstrekt vergeten was geweest. Doch zij begon plotseling te trillen. De candidatuur!... Maar die zou er toch niet onder lijden! Men kon zeer goed een politiek man en een volksvertegenwoordiger zijn, al geloofde men aan spiritisme, zoo meende de baron. En hij vroeg, eenigszins luchthartig zelfs:

— Maar die candidatuur heeft er toch niets mee uit te staan?

— Baron, indien men u als ouderling laat vallen dan begrijpt u toch wel...

De spreker kon niet vervolgen. Hij kreeg een sterke kleur, maakte een verlegen gebaar, en wees met beide handen naar den grond.

— Ja, ik begrijp je, zei de edelman; maar ik kan niet gelooven dat ik daar zal komen te liggen waar jij naar toe wijst.

— Zalig zijt gij als u de menschen smaden en vervolgen, troostte Kippeveer.

— En met Paulus kan ik er nog bijvoegen: wij vertrouwen dat wij een goed geweten hebben, sprak de baron.

— Zeg aan die kerels daar, riep Otto nu met een gloeiend gelaat, dat mijn vader een edelman is sans peur ni reproche. Dat kunnen alle fatsoenlijke menschen constateeren. Maar wat is dat voor een ploertig ploertenzoodje dat een Landek van Tuiningen aanklaagt?... Wat is dat voor volk?

— Otto, zóó verdedigt men zich niet! zei de vader.

— En zóó beschuldigt men niet! hernam de zoon.

— Dat wolkje zal wel overwaaien, jongen. Wij hebben met Gods hulp al meer van die onweersbuien bezworen.

— Maar *zij* meenen dat ze den Heer óók op hun hand hebben, zei Kippeveer, en zij zijn sterk in hun vertrouwen. U moet het dus volstrekt niet licht opnemen, en bedenken dat zij handelen uit overtuiging, ten beste van de gemeente Christi. Als ploerten treden zij niet op, jonker! Zij mogen kortzichtig zijn en dwalen; maar zij zijn welmeenend.

— Mijn zoon laat zich soms iets ontvallen wat hij zoo niet meent, zei de baron.

— Neen, ik keur dien stap van die lidmaten ook niet goed, verklaarde Kippeveer met zalving; maar ik val er hen niet hard om. Integendeel, ik bid hun een helderen reinen geest en lankmoedigheid toe. Wij zijn allen broeders hier op aarde, allen zonen

van eenzelfden vader. En als wij dwalen en dolen, dan past het en voegt het dat wij elkander opzoeken en terechtwijzen. Waarlijk, ik betreur zeer wat er geschied is, en met Naomi kan ik verklaren: Het is mij veel bitterder dan u. Maar . . . wij mogen niet voorbarig oordeelen. Wat zegt u, baron?

— Kort en goed, *ik* zeg dat ik er een kiesmanoeuvre in zie! 't Is mogelijk dat die menschen niet weten wat zij doen. Maar er zitten anderen achter! En daarom zal ik ze, als ik beschuldigd word, in een eenvoudige kalme verdediging verslaan, — verslaan met de rede, evenals mijn voorouders het hun aanvallers deden met het zwaard. Intusschen dank ik u wel, broeder Kippeveer.

— En ik kan toch op uw stilzwijgendheid rekenen, heeren?

— Ja! Reken daarop, en wees er van overtuigd dat je de familie Landek zeer aan je verplicht hebt. Alles zal tot ieders genoegen geschikt worden. Dat kan tot je geruststelling dienen. En nu nog even een ander punt. U hebt mij onlangs gevraagd, mijnheer Kippeveer, of ik een candidatuur voor de Provinciale Staten zou willen aanvaarden. Ik heb me toen niet verklaard. Maar thans, nu u er weer zijdelings over spreekt, wordt het tijd dat ik een definitief antwoord geef, en ik zeg *ja*. De broeders die mij wenschen en mij steunen willen, moeten nu werk van de zaak gaan maken.

— Wat *mij* betreft, baron, ik zal me voor u doodvechten.

— U drukt zoo op dat *mij*, mijnheer Kippeveer. En wat zullen de *anderen* dan doen?

— Eerst die hangende zaak, baron! . . . Neem me niet kwalijk! . . . Eerst die hangende zaak. Het rekest is door dertig gemeenteleden onderteekend. En ik twijfel er niet aan of u zult ze kunnen verslaan; maar ik zou u toch liever wat anders aanraden: versla ze niet, maar geef toe.

De heer Paul Frederik Alexander Landek van Tuiningen zette een hooge borst op, stak de hand tusschen de opening van zijn vest, en vroeg:

— Toegeven?

— Ja baron. Zeg dat die geestenbezwinging tot uw vermaak dient. Nalaten behoeft u het mijns inziens niet; doch verklaar dat het een *spel* van u is.

— Nooit!

— En dan zal men uw candidatuur natuurlijk ook met liefde steunen.

— Nooit!

— Anders vrees ik dat er verzet zal wezen.

— U moet niet toegeven, vader, zei Otto.

— Toegeven? . . . Ik toegeven? . . . En wat zou mijn groote voorzaat Ioris Alexander dan wel zeggen? — de veerkrachtige veldheer, *mens* geest op het oogenblik misschien hier nabij is. Maar

uwe mededeeling valt mij niet rauw op het lijf. Ik was door mijn vrienden uit de andere gewesten reeds gewaarschuwd, mijnheer Kippeveer. Betje heeft het voorzegd: Wacht u voor degenen die buiten staan! . . . En nu zou ik hen verloochenen die mij helpen en voortdurend gadeslaan en genegen zijn? . . . Nooit, mijnheer Kippeveer!

— Dan vrees ik, baron!

— Ik niet! Mijn geweten is vrij, en ik hang gelukkig nog niet af van dertig malcontenten. Er zijn genoeg aanhangers, waarde heer, vooral op de dorpen, die even spreken als gij, en zich voor hun vriend zouden willen doodvechten. Doch we vertrouwen dat het zoo ver niet komen zal. Ik blijf u dankbaar, en is er iets nieuws wat mij aangaat, dan houd ik mij voor uw mededeelingen aanbevolen, waarde Kippeveer!

Waarde Kippeveer! De baron had eerst Kippeveer gezegd, en toen waarde heer, en eindelijk dit vertrouwelijke en vooral lieve „waarde Kippeveer”. De korenkooper kreeg, wel is waar, tevens een sein dat hij vertrekken kon, en hij nam zijn hoed ook reeds op, maar mijnheer van Tuiningen had hem toch toegesproken op een wijze die honderd gulden waard was, en dit bracht den man in een weelderige stemming. Hij stak dan ook gemeenzaam zijn hand uit, en zeide:

— Allo, baron, ik hoop en ik verwacht er nog alles goeds van. Een man als u kunnen wij niet missen, en laten wij dus vertrouwen op de woorden van den Psalmist: De Heere heeft het recht lief en zal zijne gunstgenooten niet verlaten! . . . Het goede zij u toegewenscht, baron!

— Dank u, mijnheer Kippeveer! Insgelijks! — Otto, laat jij mijnheer Kippeveer even uit.

De graankooper ging heen door den zoon des huizes vergezeld.

— Ik vertrouw het anders zoo krek niet! zei de man achter de groote tochtdeur. Uw papa moet maar goeden moed houden en zijn best doen; doch ze zijn heftig gebeten. Ons Christenvolk, weet u, staat op zijn stuk; ja, op zijn stuk; op zijn stuk, ja! Het acht zich vaak gelukzalig, gelijk de Psalmist zegt, als het de kinderkens van Edom grijpen en aan de steenrots verpletteren kan! . . . Avond mijnheer!

— Avond ploert! mompelde Otto, terwijl hij de voordeur dichttrok.

In de gang kwam de zoon van den huize den palfrenier tegen, die kwam zeggen dat de coupé in het koetshuis ingespannen stond.

— Gaat u uit? vroeg Otto aan zijn vader.

— Ja.

— Waarheen?

— Dat weet ik zelf niet. Ik was van plan eenige vrienden te gaan opzoeken om over de verkiezing te praten. Vooral notaris

Molvink en dokter Halm kunnen wat doen. Maar het is zoo beoernd: dokter Halm is lid van de liberale kiesvereniging, en Molvink is liefst neutraal en neemt van de liberalen evengoed zijn tien procent aan als van mij. Ze zijn mij erg genegen; maar ik vertrouw ze niet. Ze zouden mij helpen willen als ze durfden; doch het durven, Otto, dáár staan ze voor. Want als men door de stad rijdt, jongen, is het of de deurstijlen met het bloed van het lam bestreken zijn. Overal in de goede buurten ziet men, in verbeelding, de roode merkteekenen, waar de liberalen wonen, — overal, op enkele uitzonderingen na. En kom eens bij die uitzonderingen! Graaf Baereveld, die nog wel president van onze kiesvereniging is, is een onbeduidend man, die jaloersch op ons is omdat wij meer gefortuneerd zijn dan hij, en die bovendien aan den leiband van dominee Reinman loopt. Die borstelmaker woont verder ook in een mooi huis. Maar wat is dat voor een man! De beide professoren die tot onze vrienden behooren, zijn erg onpraktisch en eigenzinnig. We hebben ook nog een 1ste luitenant, die van zijn geestverwanten geld leent. Dominee Baaltjes is verschrikkelijk droog en kan niets wegens zijn asthma. Dominee Sitswinkel is uiterst onverdraagzaam en scheldt zijn beste vrienden uit voor Arminianen. Verder zijn er nog enkele oude dames, die evenwel geen stem en geen invloed hebben, en eenige knappe burgers, bij wie ik echter 's avonds geen bezoek kan brengen, omdat de luiers van de kinderen in de ontvangkamer bij de kachel te droogen hangen. En juist als ik bij *die* menschen ben, word ik door iedereen opgemerkt. „Heb je het rijtuig van mijnheer Landek wel zien staan? . . . Bij die en die.” — En verder dalen we al spoedig af naar de achterbuurten! . . . O, die liberalen!

— Zij zijn toch óók menschen, vader!

— Ja, maar ze voeren zoo'n hoog woord! Zij kennen de tradities zoo weinig, en ze brengen het land ten verderve! . . . omdat ze het gezag afbreken. Zij meenen in hun onbegrijpelijke kortzichtigheid dat het volk in ontwikkeling even hoog staat als zij; ze dalen niet af, maar stellen zich op een onbereikbaar hoog voetstuk, dat uit brokken zoogenaamd intellect opgebouwd is. Zij noemen zich vrijgevig; maar ze zijn het niet. Zij geven niets — wel een beetje geld en humaniteitsbegrippen soms, als ze er over te beschikken hebben —, maar overigens niets, zelfs geen kerkgang . . . als voorbeeld en hartsterking voor de menschen die beneden hen staan. Neen, in mijn oog zijn 't uilen, Otto, al die liberalen . . . op enkele uitzonderingen na. Dan prefereer ik de Roomschen! Die handhaven ten minste het gezag! . . . En weet je wat ik nu doe? . . . Ik ga een beetje met mijnheer Simon praten. Dat is een bezadigd en aangenaam man, en ik heb behoefte aan zijn gezelschap. Misschien heeft hij wel goed nieuws voor mij.

De baron zei dit laatste met een tamelijk blijmoedig gezicht;

want hij hoopte van mijnheer Simon te vernemen dat zijn neef George verkeerd ingelicht was geweest.

— Wat ga jij doen, Otto? vroeg hij aan zijn zoon.

— Wat zitten lezen, pa. En daarna nog even naar de sociëteit.

— Zorg dan dat je vóór twaalven thuis bent. Ik zal op je wachten. Ga jij nu eerst even naar Marie kijken; die heeft hoofdpijn.

De baron bestelde het ingespannen rijtuig weder af; zeide den palfrenier dat hij moest vragen hoe laat de beide logees afgehaald moesten worden, en ging te voet naar zijn buurman.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Otto Landek als Schrijver.

Otto bleef in zijn vaders kamer zitten, en opende het pakje dat hij meegebracht had. Het bevatte den kersverschen studenten-almanak, die eigenlijk eerst den volgenden dag verschijnen zou, maar waarvan hij als inzender een vóór-exemplaar was machtig geworden.

Onmiddellijk zocht hij naar één stuk: Drie weken te Baden-Baden, dat hij las en herlas, en waarbij hij onnoemlijk veel genoot. Hij vond dat er nooit zoo iets moois in zulk een beknopten luchtigen vorm en geestigen trant geschreven was. 't Was de eerste maal dat hij zich zelve gedrukt zag.

En toen hij een uur aan dit genot besteed had, nam hij een roemer wijn uit de gereed staande karaf, ging voor den spiegel staan, hief het glas tegen zijn eigen beeld omhoog, en prevelde: Proficiat!

Daarna ging hij naar de kamer van zijn zuster, die evenwel rustig, ofschoon met een hoogroode kleur, op een canapee lag te slapen. Vóór haar lag een beschreven stuk papier. Hij wierp er een blik op, en las: „We zijn wel verschrikt; maar we moeten niet mismoedig zijn. Alles blijft bij het oude. Wij zullen natuurlijk . . .” Hier bleef het bij. 't Was blijkbaar het begin van een brief. Toen Otto dit begrepen had, sloop hij voorzichtig weder heen, het huis uit, naar de sociëteit. Daar hoopte hij zijn roem te hooren verkondigen. 't Was er nog vrij ledig en stil, want vóór elf uur liep het nooit druk; doch aan de leestafel zaten eenige praters, en zij hadden het . . . over den Almanak. Otto voegde zich bij hen, en greep voor de leus naar een courant. Daar waren er onder de heeren die reeds met het jaarboekje kennis gemaakt hadden, en hun vrienden hun meening meedeelden: in de eerste

plaats over de Varia, dan over het verslag, en eindelijk ook over het Mengelwerk. Over dit laatste waren de gevoelens verdeeld; maar omtrent één punt was men eenstemmig. Charles Mackay, die praeses van de Juridische faculteit en secretaris van „Minerva” was geweest en dus een autoriteit mocht heeten, zei het ronduit:

— Ik vind het ongepast dat er van die zwijnerijen in staan. Er komt een stuk in voor van iemand die te Baden-Baden geweest schijnt te zijn, en ik moet zeggen: de inhoud is aardig genoeg om onder ons te vertellen; maar het is geen lectuur voor dames, zelfs ter nauwernood voor ordentelijke vischwijven. Ik ben gewoon den Almanak aan mijn meisje te geven, en ik heb er zelf van 't jaar ook weer een versje in; maar wat moet ik nu doen? . . . Dingen waaraan wij in eenigszins beschaafd gezelschap niet durven denken, worden hier gedrukt, in een officieel orgaan van ons Corps en met het portret van den Rector Magnificus voorop. Ik noem het indigne, en op de eerste corpsvergadering de beste zal ik er een motie van afkeuring over voorstellen. Als we onder elkander zijn, dan ken je me; maar als we openlijk optreden, moeten we ons fatsoen houden. Wie zou die viezigheid geschreven hebben? . . . Een medicus zeker?

— Wie is er in Baden-Baden geweest? vroeg Salmhof. Zeg eens, Landek, jij hebt immers een reis gemaakt?

— Ik heb van den zomer den heelen Rijn langs gereisd; maar in Baden heb ik geen bekenden gezien; dat wil zeggen: wèl bekende families, maar geen jongelui, antwoordde Otto, die achter zijn courant uitkeek en meteen opstond om zich zonder erg te verwijderen.

— 't Is ook best mogelijk dat de kerel er niet geweest is, verklaarde Mackay; want de locale kleur is totaal onbeduidend en door iedereen die een reisboek raadpleegt er op die manier in te brengen.

Otto Landek hoorde deze laatste getuigenis nog en ging toen heen. Hij verliet de sociëteit, voelde zich verre van aangenaam gestemd, en ging weer naar huis. Slechts één ding had hij daar thans te verrichten: den Almanak, dien hij opzettelijk op de tafel in zijn vaders kamer had laten liggen, weghalen en achter slot stoppen. Hij had het er eerst op toegelegd dat zijn vader het boek vinden en inzien zou, en zekere antipathieën zou overwinnen nadat hij zeker stuk over Baden-Baden gelezen en bewonderd zou hebben. Maar nu, sedert de critiek van zijn mede-studenten, was hij tot andere gedachten gekomen, en hij achtte het beter dat zijn vader de kennismaking nog maar wat uitstelde. Daarom liep hij met haastige schreden naar huis, en trad weldra zijn vaders kamer binnen. Maar tot zijn schrik was de Almanak verdwenen. Hij zocht nog even, en ging toen aan Jan Vlak vragen of er iemand in de bedoelde kamer geweest was. Vlak zei dat hij de freule naar beneden had hooren komen; maar

overigens had hij niemand bespeurd. En de freule was ook spoedig weer naar boven gegaan.

Otto ging nu naar Marie's kamer, en vond haar languit op de sofa uitgestrekt en met een boek in de hand. Zij las in den Almanak, en was zoo druk bezig dat ze hem geen aandacht schonk.

— Wat lees jij daar? vroeg hij, terwijl hij reeds uit de verte zag dat ze juist met *zijn* pennevrucht bezig was.

— Och lieve jongen, ik blader maar wat!

— Is 't mooi?

— Erg groen: onrijpe noten!

— Kijk, wil jij ook al critiseeren? . . . . Je bent zelf nog groen, kind! . . . . Hoe kom je aan dat boek?

— Het lag in pa's kamer. Ik vond het toen ik de portfeuille met Illustraties ging halen.

— Maar je mag het niet lezen. 't Is nog niet verschenen.

— Of ik het vandaag of morgen lees, zal toch wel hetzelfde zijn.

— Dat is niet hetzelfde. Vandaag is het een indiscretie!

— Een indiscretie? vroeg Marie. 't Is wat mooi's! Er staan discrete dingen in!

Zij richtte zich op, en haar broer maakte van dit oogenblik gebruik om haar het boek uit de hand te rukken — wat hem ook gelukte.

— 't Is niet voor meisjes! voegde hij er bij.

— Jawel, zei ze, ga je gang maar! Ik heb het nu toch al half uit. Kom, geef me 't boek terug, Ot!

— 't Is een almanak voor studenten, verzekerde Otto. Voor jullie zijn er heel andere boeken.

— Nu goed, hou hem maar! Dan bestel ik hem morgen bij een boekverkooper!

— Dat zul je wel laten! Een studentenalmanak past niet voor jonge dames.

— En vorige jaargangen heb ik óók grootendeels gelezen.

— Ja, maar toen was je nog een kind!

— Dat ben ik nog. Je kunt hem mij gerust in handen geven. Ik begrijp er niets van. Maar ik wou toch wel eens weten hoe dat avontuur met die paardrijdster afloopt. Zou dat waar gebeurd zijn, Ot?

— Gunst kind, ik weet er niets van! Ik heb het zelf nog niet gelezen.

— En waarom verbied je mij het boek dan?

Otto vond niets om te antwoorden. Hij werd schaamrood, klemde het boek in zijn hand, en liep als een verslagene weg naar zijn eigen kamer, waar hij den Almanak in zijn schrijftafel smeed en wegsloot. Daarna ging hij weer uit, en kwam een kwartier later in tamelijk opgewonden stemming op de kamer van Piet Moreelse.

— Wat scheelt er aan? Ben je niet wel? vroeg Kees Pijnvliet, die met Piet zat te werken.

— Ik ben volkomen wel. Maar ik heb het land aan dien Almanak. Er zijn al enkele exemplaren van in omloop.

— Dat is een ellendig ding! Dat mag niet, zei Piet. Morgen worden de present-exemplaren pas rondgebracht. Die Calman moet dat niet meer doen; maar hij durft het sommige brutale lui niet te weigeren. En wat is er nu dat jou het land opjaagt?

— Mijn stuk wordt erg afgekeurd. Men vindt het onkiesch, leelijk, vies, onbetamelijk. En ik zelf ook. Ik zou het aan geen dame durven voorlezen, en er ook niet over durven spreken.

— Onzin! zei Piet. Ga jij eens met de dames naar een tentoonstelling van schilderijen of van beeldhouwwerken. Dan zijn er ook een aantal stukken die je voorbijgaat, die je quasi niet aankijkt, en waar je vooral niet over spreekt, ofschoon je ze heel goed ziet. Maar dat bewijst er hoegenaamd niets tegen. Er zijn zelfs dames die de Anatomische Les van Rembrandt voorbijloopen, omdat zij haar onbetamelijk vinden! . . . Maar preutschheid is geen aesthetisch gevoel, jeugdige vriend.

— Dat is alles goed en wel; maar onder de lui zijn er zelfs die aanmerkingen maken en op de corpsvergadering een interpellatie willen doen.

— Over den Almanak? Ha! Ik lach me ziek! Dat zijn lui die zelf niets kunnen, wier stukken misschien geweigerd zijn, die zich al uitsloven als er eens een heel klein flikje Varia van hen aangenomen wordt, en die nu een ander willen bedillen. Ik lach er mee! Ga jij maar gerust op den ingeslagen weg voort, jongeheer; en dan ben ik het volkomen met de geesten eens dat je een groot man zult worden: een tweede Klikspaan of zoo iets. En nu moet je me niet kwalijk nemen, maar ik ben met Kees aan bacteologie bezig. Daar moeten we van avond nog mee klaar zijn. Wil je dus nog terugkomen of ons tegen halfeen in een bierkneip ontmoeten, het zal me aangenaam zijn; maar nu moet er een beetje beestig hard gewerkt worden. Adieu dus, en maak je niet ongerust. — Neen, wacht even! Nog wat! . . . Als je niets te doen hebt, loop dan de leesbibliotheken eens af en vraag naar de werken van de Fransche naturalisten. Dan zul je tot een ontdekking komen! Je zult zien dat er geen boeken zóó vuil van buiten zijn . . . om de vuilheid van binnen, als die van Zola en zijn volgelingen. 't Is ongehoord, mijnheer, hoe die dingen kapot gelezen worden. Telkens moeten ze vernieuwd worden. En wat daarbij in aanmerking dient te komen, ze zijn geschreven in een Fransch dat maar enkelen hier in de stad vlot weg lezen kunnen. Men getroost zich de grootste inspanning om ze te ontcijferen; ja, als men op de beste hollandsche boeken zooveel moeite moest doen, zou men liever nooit een letter lezen. Laat je daarom niet bang maken, Ot, en niet in den oven jagen door menschen die den neus voor je

optrekken. Met één enkel woord kun je ze verslaan. Zeg doodeenvoudig: Stik! En nu, wees gegroet, mijn geniale vriend!... Maar nog iets: als je die boeken bekijkt, raak ze dan niet aan dan met een tang. Wacht je voor de bacteriën die ze bij zich dragen. Adieu!

De toekomstige heer van Tuiningen stond een oogenblik later op straat, maar in plaats dat hij zich naar een bibliotheek begaf, liep hij bij Tjeerd Sixma op, die te midden van al de rariteiten welke hem omringden rustig zat te lezen in de *Ideën van Multatuli*, terwijl de nieuwe Almanak naast hem lag.

— Zeer vereerd! zei Sixma. Ga zitten! Je komt zeker om die oude sabels te koopen; want jullie huis is tegenwoordig niet veilig. Ze staan er buiten, hoor ik!... Je moet na zonsondergang een wacht uitzetten. Trek je jas uit!

— Dankje! Ik kan niet lang blijven!

— Heb je 'm al gezien? vroeg Sixma, op den Almanak doelende.

— Ja; ik heb er zelf ook een.

— En hoe vin je 'm?

— Ja, dat wou ik jou vragen.

— Ik lees 'em niet, jongeheer! Ik heb wel wat anders te doen. Maar dat stuk over Baden-Baden heb ik ingekeken. 't Is van jou, ja, ik weet het! Maar ik zal het niet zeggen. En je moet het zelf ook maar stillhouden. Ik vind het erg gelukkig dat er volstrekt geen naam onder staat.

— Vin-je 't dan niet goed?

— Smerig!

— Maar...

— Jawel, die maars ken ik. Ik had niet gedacht dat het ding zóó worden zou; anders had ik er sterk tegen geadviseerd. Mijn grootvader, die gestorven is op zekere plaats met de pijp in den mond en zijn steek in de hand, zei altijd:

Als gij ergens wat wilt vertellen, wenschen of zeggen,
Dan moet gij eerst bedenken ende wel neerstig overleggen
Wat gij spreekt, *waar* gij spreekt, *van wien* en *tot wien* gij spreekt,
Opdat gij u zelve in geen groot lijden en steekt!

— En dit hadt je waarlijk ook wel mogen bedenken, jongeheer. Je hebt hier toch immers een zuster; je hebt een paar lieve logeetjes; die zullen den Almanak ook lezen willen, en wat zul je nu voor een gezicht trekken als zij, of andere fatsoenlijke vrouwen in de stad, er naar vragen?

— Ik zal hem geven. En ik vind het zeer nuttig dat die dames weten hoe de heeren spreken en denken en doen als zij niet in haar gezelschap zijn. Wij hebben immers na een bal pas met een ijselijk deftige strijkage van onze meisjes afscheid genomen, of.....

— Ik weet het! viel Sixma hem in de rede. En 't kan wel goed wezen dat die onnoozele schapen in sommige toestanden wat beter inzicht krijgen; want ze stappen soms het huwelijk in . . . allerbeklagenswaardigst onwetend, en blijven als moeders dan de onmogelijkste slappe ganzen, zooals vader Cats zich veroorlooft te zeggen, die er te bedenken zijn. Maar jij hoeft daarom de man niet te wezen die den sluier oplicht, Otto! Laat iemand als Piet Mor dat doen. Die is hier in de stad geheel vreemd. Zijn vader, die, geloof ik, dokter is, zou dat geschrijf, indien het hem onder de oogen kwam, misschien heel mooi vinden; maar jouw vader en je heele familie zullen er zich over ergeren, over schamen misschien.

— Als de vos de passie preekt, . . . begon Otto.

— Om de bl. . . . niet! hernam Sixma. Jij moet gentleman blijven, zoowel in je schrijven als in je spreken. Dat menschen die er den kost mee verdienen moeten of er belang bij hebben de aandacht op zich te vestigen, zich buitensporigheden veroorloven, kan ik toegeven; maar een jonker Landek van Tuiningen, die zijn witte handschoenen bij het dozijn opdoet, moet bedenken dat er modus in rebus is! . . . Basta! . . . Willen we een spelletje schaken? Je kunt het immers?

— Een half uur, niet langer; want ik moet naar huis.

— En een glaasje wijn? We kunnen die flesch juist aan. Zet jij ze maar op, terwijl ik de glazen krijg.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

Mijnheer Landek vindt eenige Voordeelen in 't Katholicisme.

Een uur later vond Otto Landek in de woonkamer van het ouderlijk huis zijn vader, die juist van zijn bezoek bij den heer Simon teruggekeerd was, en de beide logee's: de freules von Sulpitz en van Roodenburg. Marie was reeds naar bed. Terwijl het avondeten gebruikt werd, verschaften zij den man, wiens brein vol zorgen was, afleiding en verpoozing, welke hij dankbaar van haar aanvaardde. Maar toch, niettegenstaande de gezelligheid, zeide hij dat het hem aangenaam zou zijn indien de dames den volgenden dag weer naar Tuiningen gingen, waar zij twee dagen geleden tot het bijwonen van een feestje vandaan gekomen waren. Miss Ellen, de Engelsche gouvernante, was er achtergebleven, in het vertrouwen dat de meisjes den volgenden morgen terugkeeren zouden; doch

zij waren in de stad blijven hangen, en Marie verzuimde daardoor haar lessen. Als zij in de stad vertoefde, kwam er trouwens van het leeren niets in; want er was allerlei afleiding, en papa wilde zoo graag dat zijn eenige dochter vloeiend vreemde talen leerde spreken. Van haar Duitsche vriendin profiteerde zij reeds veel; maar de eigenlijke studie mocht toch niet verzuimd worden. Hoe beter Marie nu haar best deed, hoe eerder zij er af was en bij haar vriendinnen kon gaan logeeren; daarom zou papa gaarne zien dat zij geregeld buiten bleef; hij zelf zou haar dan dikwijls gezelschap komen houden. De beide logee's, die niet wisten waaraan zij dit banvonnis moesten toeschrijven, vatten het voornemen op om weldra voor de gastvrijheid te bedanken; want de gezellige avondjes met studenten en officieren hadden voor haar een groote aantrekkelijkheid, en zij voorzagen dat daarvan bij het naderen van den winter op het huis Tuiningen niet veel zou komen. De beide meisjes trachtten haar teleurstelling wel te verbergen, maar zij waren nu toch niet rechtaf vroolijk meer, en de binnenkomst van Otto kon in haar stemming geen verandering brengen. De pas opgetreden auteur vroeg haar of zijn zuster werkelijk ongesteld was, dan wel een ongesteldheid voorwendde; doch zij verklaarden dat ze er 's middags niets van gemerkt hadden, evenmin als hij. De vader daarentegen zeide dat hij het wel degelijk opgemerkt had; Marie had al een paar dagen bleek gezien, en 's middags weinig gegeten. Maar Irma von Sulpitz was van een tegenovergesteld gevoelen; zij had juist opgemerkt dat Marie 's middags de schotels alle eer had aangedaan; want zij had zich tweemaal van de ossehaas laten dienen, daarna haar hart opgehaald aan de faisant, die ze met nadruk geroemd had, en ten slotte zich niet onbetuigd gelaten van de paling en daube, die bij de sla gepresenteerd was; dat was aan Irma onomstootelijk gebleken uit de graatjes die op Marie's bord lagen. Het kon dus wel eens het tegenovergestelde zijn van matigheid wat Marie hinderde, en Irma zag zich genoodzaakt te verklaren dat papa Landek zijn dochter slecht observeerde. De baron merkte op dat de gevoelens verschillen konden, en dat hij zijn dochter reeds lang genoeg kende om te kunnen constateeren of zij den maaltijd eer aandeed of niet. Irma vroeg of de heer van den huize zijn logee's ook zoo trouw gadesloeg als zij aan tafel zaten, en hij antwoordde van zeer zeker; want dat hij, zoodra hij vreesde dat ze niet genoeg namen, haar noodde, doch dit gelukkig maar zelden behoefde te doen.

Na het voeren van een klein spiegelgevecht van dezen aard, gingen de beide dames naar haar kamers, nadat zij eerst nog beloofd hadden dat ze zouden gaan zien of Marie ook iets noodig had, — en baron Paul Frederik Alexander bleef met zijn zoon en een flesch fijne Bordeaux achter.

— Blij dat ze weg zijn, zei de vader, terwijl hij zijn zoon een sigaar aanbood. Mijn hoofd staat niet naar die wauwelpraatjes.

— Hè pa! Zoo iets moest iemand eens schrijven!

— Nu, noem het dan balivernes! Maar dat is geen Hollandsch, jongen! Ik ken ook nog wel een ander Hollandsch woord! . . . Ben je de stad in geweest? Hoor je wat van de verkiezingen?

— Neen pa.

— Ik wel. Als wij er niet gauw bij zijn, zal 't mis loopen. Mijn al te groote bescheidenheid heeft me gefopt, zie je. Men heeft gemeend dat ik het liever niet was, en heeft nu blijkbaar niet willen aandringen, omdat ik toch al zooveel doe. En nu komen er al andere candidaten voor den dag. Ik ben bij mijnheer Simon geweest. Ik moet zeggen: toen hij begreep dat ik er van wist, was hij zeer oprecht. De zaak is bij hen gedecideerd. Hij kreeg de tranen in de oogen!

— Zal zijn broer dus werkelijk, vader . . . ?

— Candidaat gesteld worden. Simon betreurde het. Paul, we zijn oude vrienden, zei hij. We hebben samen school gegaan, en nu komt mijn broer, met wien ik, rondit gesproken, volstrekt niet meer sympathiseer dan met jou, er tusschen. — Maar zou daar dan niets aan te doen zijn? vroeg ik een beetje scherp. — Neen, zei hij, daar is *niets* aan te doen. Onze geestelijke overheid wil het zoo. — Gehoorzamen jullie dan blindelings aan je geestelijke overheid? — Ja. En mijn broer zelfs, zei hij, is geen meester over zich zelve; als zijn krachten gevraagd worden, *moet* hij ze geven. En het schijnt hier werkelijk van hooger hand geveerd te zijn dat hij de candidatuur zou aanvaarden.

— Dus moet hij ook optreden en spreken en stemmen zooals die zwartrokken willen! zei Otto.

— Natuurlijk! Dat heb ik ook gezegd! En Simon sprak het niet tegen. Maar zij doen het ten bate en tot heil van de Kerk, zei hij, en aan de Kerk mogen we niets weigeren en geen dienst onthouden. Zij gaat bovenal. En hij erkende dat de Kerk dwang uitoefent; doch . . . ook veel diensten bewijst en den maatschappelijken wagen in het spoor houdt.

— Zoo lang als het duurt, zei Otto: door onnatuur. En om dien wagen in het spoor te doen blijven, houden zij er nog ouderwetsche kleiwegen op na, waar de sporen onmenscheijk diep instaan.

— Dat erkent Simon allemaal, en hij zegt dat het soms voor het individu minder vereerend is als een ander zoo voor hem denkt en handelt. Maar er staan ook groote voordeelen en gemakken tegenover, zegt hij: Bijvoorbeeld, als onze zoons willen trouwen, zoekt de pastoor een vrouw voor hen op. Hebben zij geld er bij noodig, dan geld. Hebben zij een naam of een stand noodig, dan een naam of een stand —, of een nering, —

wat je maar wilt! Willen onze dienstboden binnentijds vertrekken, de pastoor neemt ze onderhanden, en zij blijven. Komen zij 's avonds te laat thuis, het wordt hun door den pastoor afgeleerd. Willen zij na zonsondergang dansen, het wordt hun wijselijk verboden, omdat het aanleiding geeft tot al te gemeenzamen omgang. En heeft een jongen een meisje benaderd, of een meisje een jongen, de pastoor zorgt alweer dat zij trouwen, en zelfs ook dat ze aan den kost kunnen komen. — En dat is mooi! Je mag er over denken hoe je wilt, Otto, maar dáár heeft Casper Simon gelijk in. Zóó veel goeds is wel een opoffering waard. De liberalen bij ons daarentegen hebben gemaakt dat je volstrekt geen meester meer over je volk bent! En als je een goeje keukenmeid hebt, en die gaat loopen, of ze moet trouwen, dan helpt het niemendal of je naar een dominee toe gaat. Heet het dat je meiden liberaal zijn geweest, dan worden ze in geval van nood orthodox; en waren ze orthodox, dan worden ze liberaal, en ze beroepen zich desnoods, om er zich uit te redden, op een bijbeltekst — wat een Roomsche dienstbode niet doen zal, omdat die er geen kent!

— En dus is uw conclusie, vader?

— Dat de Roomschen goed zijn, als men ze te vriend heeft, ofschoon er bij hen ook wel vossen zijn die over den muur klimmen en op ons erf de kuikens weghalen. Maar heeft men er tier op zijn hand dan heeft men er duizend. Daarom heb ik ook den bouw van hun kerk te Tuiningen mogelijk gemaakt, en het bosch er om uitgerooid. En ik geloof niet dat ze zóó ondankbaar zouden zijn om dat nu al te vergeten. Ik heb dus ook alle hoop dat de voorloopig genoemde candidatuur van dien papist weer ingetrokken zal worden.

— En hoe zou dat nog mogelijk zijn?

— Als ik een brief schrijf aan den grooten man te Amsterdam. Tot nog toe heb ik dat niet gedaan, omdat ik op hem wachtte. Maar hij wil zijn macht erkend zien, en wenscht dat eerst *ik* bij hem aanklop. Toen hij twee jaar geleden hier logeerde, heeft hij gezegd dat hij altijd voor mij klaar stond; en nu zal ik hem even aan die belofte herinneren, — ofschoon ik zoo vrij geweest ben om geen geld te geven voor zijn nieuwe stichting. Maar als *hij* beveelt, zal de machine beginnen te werken, en dan zullen de Roomschen ook veranderen. Daar ben ik zeker van. Ik heb wel gemerkt dat men, als men bij verkiezingen candidaat is, eigenlijk zelf het werk moet doen. Nu, morgen zullen we maar eens een paar advertenties opstellen en eens spreken uit den naam van „zeer vele kiezers.” Dat moet in alle couranten. Memmeling zal de advertenties wel bezorgen. Daarna moet dominee Reinman het vuur maar eens openen met een hoofdartikel, en ronduit mijn naam noemen. Het schijnt dat „de Burgervriend” op mijn bevelen

gewacht heeft. En die zullen gegeven worden. De liberalen zullen van de week ook wel vergaderingen beleggen. Het schijnt nu dat zij mr. C. P. van Grietveld zullen stellen, die zelf in het centrale bestuur zit. Alweer een advocaat, een jong advocaat — die heel deftig in de Pays-Bas eet, en geen kluit grond bezit en twee middagen doet over een half fleschje wijn. Daar wil dus geen boer en geen burger aan. Maar voor de leeraartjes is hij goed; want hij praat van grondrente en kapitaalbelasting. En een Landek, een afstammeling van Paul Frederik met het Gouden Kruis, van Willem den Paardentemmer, en van Joris Alexander die bij Malplaquet was, om er nu maar eens drie te noemen, — een Landek wordt als een sukkel voorgesteld, als een ouwe pruik, — enfin, men weet niet wat dat brutale volk wil! Maar als ik ze ten eten vraag, dan begrijpen ze wel wie mijnheer Landek van Tuiningen is; dan hebben ze de geschiedenis gelezen; dan praten ze van de kruistochten; dan zijn er geen democraten; en dan hebben ze verstand van Bourgogne alsof het hun dagelijksche kost is . . . Nu ja, ieder zet liefst het beste beentje voor, en met Petrus wil ik gaarne zeggen: ik ben *ook zelf* een mensch!

— Doch dat erkennen zij niet die zoo licht een ander veroordeelen, vader, zeide Otto, met het oog op de critiek die hij reeds te verduren had voor zijn geschrijf.

— Neen jongen, dat doen ze net niet. We zien het aan die stumpers die nu weer tegen mij opkomen, omdat ik door mededeelingen van geesten begunstigd word. Wat een dwaasheid en kortzichtigheid! En die Kippeveer scheen wel degelijk goed ingelicht. Maar als ze bij mij aan boord komen, zal ik ze behoorlijk ontvangen. Dat beloof ik je! . . . En zouden we nu niet een einde aan den dag maken, Otto? . . . Mij dunkt, het wordt tijd, en morgen is er nog zeer veel te doen. We moeten morgen een helder hoofd hebben. Ik schrijf een brief aan den grooten man, en jij stelt eenige advertenties op. Goeden nacht!

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Een Aanklacht en een Geschenk.

— Laat de heeren in het blauwe salon, zei baron Landek tegen Jan Vlak, en Vlak ging naar de voordeur, ontving de heeren, en liet hen in het blauwe salon, dat zoo heette naar het blauw Smyrnaasch tapijt, en het blauwe damast waarmede wanden en meubels bekleed waren.

De baron zelf was zenuwachtig en gejaagd; hij had den geheelen morgen besteed aan het opstellen van den brief aan zijn veelvermogenden vriend te Amsterdam, en hij kon daarin maar niet naar zijn zin slagen. Het lukte trouwens in 't geheel niet meer toen er belet gevraagd werd voor een commissie uit den kerkeraad, tegen twee uur. Zijn tweede ontbijt gebruikte de man inmiddels in zijn bibliotheek, en toen hij geen kans zag om den brief tot een goed einde te brengen, begon hij een Ingezonden Stuk te stellen voor „de Burgervriend”, waarin hij zijn eigen candidatuur aanbeval. Hiermede was hij nog bezig, toen hem door Vlak bericht werd dat er een vigilant voor de deur stilhield, die de verwachte bezoekers bleek te bevatten.

Nadat de edelman even een blik in den spiegel geworpen en gezien had dat zijn zwart lakensche jas, zijn zwart zijden das en zijn hooge linnen boorden volkomen onberispelijk zaten, ging hij naar voren en trad hij weldra de groote, rijk gemeubelde kamer binnen, waar hij drie heeren aantrof: dominee Reinman, die hem buigend tegemoet kwam; Gerrit Hendrik Zeekat, die hem als broeder ouderling gemeenzaam doch ernstig toeknikte, en Govert Jan Memmeling, diaken, die bescheiden op den achtergrond bleef.

Na de gewone begroeting verzekerde de baron dat het hem aangenaam was de heeren te zien. De predikant verklaarde dat het hem wederkeerig aangenaam was den heer van Tuiningen te zien, maar toch juist niet in deze omstandigheden, daar zij door den kerkeraad afgevaardigd waren om een ernstig onderhoud met hem te hebben, ja hem zelfs een vermaning, of, als dat woord voor iemand van zijn jaren te sterk was, een vriendelijke terechtwijzing toe te dienen.

— Wees dan zoo goed plaats te nemen, zei de baron, die de weelderige zetels naar de heeren toeschoof. Ik ben zeer benieuwd naar uw mededeelingen, vervolgde hij, ofschoon hij begreep met welk doel zij kwamen. Nadat zij nu plaats genomen hadden, ging hij zelf zitten, en hij gevoelde zich veel meer op zijn gemak dan hij sedert de aankondiging van hun bezoek geweest was.

— Broeder, zoo begon dominee Reinman nadat hij eerst met zijn linkerhand langs zijn glad geschoren kin gestreken en met de rechter naar den knoop van zijn in elkaar gedraaide witte das gevoeld had, — broeder, het geldt hier een zéér gewichtige zaak, waarmede, naar onze bescheiden doch wél overtuigde meening, het heil uwer ziele en de eere der kerke Christi ten nauwste samenhangt. Er is bij den kerkeraad een adres tegen u ingekomen, onderteekend door een dertigtal gemeenteleden; doch alvorens dit adres in overweging en behandeling te nemen, hebben wij op voorstel van broeder Kippeveer gemeend er u, uit consideratie voor uw persoon, van in kennis te moeten stellen, opdat, indien gij be-

loven mocht van gedrag te veranderen, het adres alsnog ter zijde zoude kunnen gelegd en beschouwd worden als *niet* te zijn ingekomen. Wij hebben den Heere gebeden dat het alzoo wezen moge!

— En het behelst, mijnheer? vroeg de baron met doffe stem.

— Wij hebben het meegebracht, en ik zal het u voorlezen. Hier ziet u al vast de onderteekeningen.

— Er zijn veel menschen bij die niet gewoon zijn met de pen om te gaan, zei de baron, terwijl hij een vluchtigen blik op de handteekeningen wierp; en hij las, van de rij af: J. Grootvorst, Platman, Peter Vinkers, de Kruijer. Er zijn weinig bekende namen onder!

— Ik ken die menschen wel: het zijn Christenen, zei mijnheer Zeekat, wiens roode bakkebaarden voor het plechtige bezoek glommen van de pomade. Ik ken ze, en ik kan u verzekeren dat de handteekeningen echt zijn.

— Daar twijfel ik trouwens niet aan bij een adres dat uw steun geniet, hernam mijnheer Landek.

— Ambtshalve! zei de borstelmaker.

— Dat bedoel ik! verklaarde de baron.

— Christenen zijn Christenen! verzekerde de borstelmaker weer, — ten minste als het echte Christenen zijn, voegde hij er bij.

— Zouden we niet beginnen, als broeder Landek het veroorlooft? vroeg dominee Reinman.

— Ik ben geheel gehoor, zei de baron. Ga uw gang, dominee.

De predikant begon nu voor te lezen:

„De hier ondergeteekenden, stemgerechtigde manslidmaten der Ned. Herv. Gemeente alhier, met droefheid kennis genomen hebbende van de laatste dwalingen en werken van den eerwaarden broeder ouderling Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen, als het verwekken van gestorvenen, raadplegen van dezelve, en om door hunne hulp kranken te genezen, hetwelk overeenkomstig Gods eeuwigblijvend en onbedriegelijk woord den Christenen verboden is, en ook in hetzelfde als werk des duivels veroordeeld wordt; zooals te zien is 1 Sam. 28; Prediker 9:5; Jezaja 8:19; ook blijkt ons uit de Schrift dat zulks niet het minste nut tot bekeering van zondaars kan afwerpen (Lukas 16:27—31.) Krachtig worden wij dan ook tegen alle deze dingen gewaarschuwd in Deuteronomium 18:10—12, om geen meerdere schriftuurplaatsen te noemen.”

— Mag ik daar even op antwoorden? vroeg de edelman aan den predikant, die hem met open mond aanzag.

— Wij zijn nog niet ten einde, zei de borstelmaker.

— Mag ik daar even op antwoorden? hernam de baron. Dan moet ik u zeggen dat het met mij gebeurde een *feit* is, dat ik niet gezocht noch gewenscht heb, maar dat zich in den weg van Gods voorzienigheid voor mij geplaatst heeft. Ik heb er mijne

oogen voor geopend, doch niet zonder veel gebed en in alle godvruchtigheid. En ik ben daardoor bevestigd in de overtuiging van de onwedersprekelijke werkelijkheid en hooge belangrijkheid der openbaringen uit het geestenrijk. Want ik verklaar gaarne dat ik geloof in de mogelijkheid, in de werkelijkheid van den omgang met de geestenwereld, en in het volkomen geoorloofde er van, ja in het van God gewilde, mits het geschiede in godvruchtigheid en met het doel om God en onze medemenschen er mede te dienen.

— Dat zit nog! zei de borstelmaker-ouderling.

— En in deze overtuiging sta ik niet alleen, vervolgde de spreker; maar ik deel ze met duizenden en duizenden mijner medemenschen en daaronder tal van wetenschappelijke en godvreezende mannen, van wie ik hier niet vele namen zal opsommen, doch uit wier aantal ik slechts op enkele leeraren onzer Hervormde Kerk zal wijzen — waarvan er sommigen nu reeds naar het geestenrijk zijn afgereisd — als daar zijn professor Hofstede de Groot te Groningen, Ds. Thoden van Velzen te Leeuwarden, Ds. Rutgers van der Loeff te Leiden, Ds. L. C. Meijer, Ds. Roorda van Eijsinga te 's-Hage, Ds. Nieuwold van Jelsum, niet slechts spiritualist, maar zelf genezend medium, allen achtenswaardige mannen, die nimmer wegens hunne overtuigingen zijn gemoeid geworden. *)

— Mag ik u opmerken dat dit u niet vrijpleit? zei dominee Reinman met een zoetsappig gezicht.

— Mag ik u opmerken, hernam de baron, die thans zeer kalm was, dat ik mij niet schuldig maak aan iets ongeoorloofds, gelijk in dit adres beweerd wordt. Want ik heb geen gestorvenen verwekt, dominee. Ik heb alleen ontvangen manifestatiën van zalige en onzalige afgestorvenen, niet die ik oproep, maar die met Gods vergunning tot mij komen: de zaligen, om mij mededeelingen te doen van de toestanden aan gindsche zijde: de onzaligen, opdat ik hen op zijn liefde in Christus wijze.

— Als dat maar waar was! zei de borstelmaker. Maar er worden zondige lolletjes van die maniefestaasjes gemaakt, met muziek en zang!

— Het uiten van persoonlijke waardeeringen is u zeker niet opgedragen, heeren? vroeg mijnheer Landek aan den predikant.

— Neen, was het antwoord. Wij komen u alleen waarschuwen, en een dringend verzoek doen, als het noodig is.

— Ik stel het op prijs, hernam de baron, en zal daarom ook even in 't kort repliceeren. Want het is begrijpelijk en vergeeflijk als sommige handelingen en openbaringen in een verkeerd licht beschouwd worden. Maar men zou het van adressanten bijna

---

*) Deze namen worden genoemd door Ds. P. Huët te Goes in zijn Tijdschrift „het Eeuwige Leven.”

ongerijmd en zondig mogen noemen, om de genezing van zieken, en nog wel in den naam van Christus van God afgebeden, in strijd te noemen met Gods woord en een werk des duivels. De Joden deden dat eertijds ook, toen zij de genezingen door onzen Heiland gewrocht aan Beëlzebub toeschreven. Duivelen, mijnheeren, genezen geen zieken!

— Maar de vraag zou gesteld kunnen worden, merkte Govert Jan Memmeling op, of — om het zoo ereis uit te drukken — ik zeg, of het genezen van zieken hier wel *genezen* is; of zij, om het zoo maar ereis te noemen, bijvoorbeeld niet schijnbaar genezen; ik wil zeggen verergeren, en althans waarschijnlijk wellicht geestelijk verergeren, . . . ofschoon de bedoeling dan nog goed kan zijn. Dat erken ik altijd gaarne natuurlijk. Wie toch zou er aan de bedoelingen van mijnheer van Tuiningen kunnen twijfelen? Dat is *mijn* gevoelen!

— Ook aan uw bedoelingen twijfel ik niet, broeders, hernam de baron. Daarom reken ik op uw welwillende aandacht als ik u zeg dat de door adressanten opgenoemde teksten niets bewijzen. Zij bevatten immers aanhalingen uit het Oude Testament, en bevelen als zoodanig verboden die niet aan de Christenen zijn gegeven, maar aan de Joden.

— Maar zij zijn dan toch door den Heere gegeven! zei de borstelmaker.

— En die slechts met den geest des onderscheids door Christenen zijn toe te passen!

— U spreekt dus ook liever niet van den Bijbel, van den Woorde Gods, van de Heilige Schrift, maar van *het Evangelie*, zei de borstelmaker op hoogen toon. U schijnt te behooren tot degenen die voorkeur schenken aan eenig deel des Woords.

— Laat dat nu hier rusten, vermaande de predikant.

— Ik ken die teksten, sprak baron Landek. Zij zijn voor mij niet nieuw meer. En de aanhaling van Prediker 9 : 5 — : „De levenden weten dat zij sterven zullen, maar de dooden weten niet met al; zij hebben ook geen loon meer, hun gedachtenis is vergeten,” — bewijst genoeg, nietwaar dominee, van welke kracht de argumenten zijn?

De predikant haalde bedenkelijk de schouders op, en zei niets.

— Wat Deuteronomium 18 aangaat — afgezien van de vraag omtrent den historischen oorsprong en de directe goddelijke ingeving van dit boek. . . .

— Wat onderstaat u daar zich zelven te zeggen? riep mijnheer Zeekat. De goddelijke ingeving van de boeken Mozi? Twijfelt u daar aan, baron? Scheurt u die uit uwen bijbel uit, gelijk Gunning doet? Is de Heilige Schrift valsch?

— Dat vraagstuk, baron, hadt u tegenover een commissie uit den kerkeraad niet moeten aanroeren, vermaande de predikant.

— Want de Heere is een jaloersch God! voegde mijnheer Zeekat er bij.

— Gelief mij te laten uitspreken, hernam de baron, en laat mij constateeren dat de oorsprong van Deuteronomium door de geloovige leeraren onzer kerk zeer verschillend uitgelegd wordt. Doch in elk geval merk ik op dat tal van voorschriften uit de Mozaische wetgeving niet meer van toepassing zijn. Anders zoudt gij met de Sabbattisten den Zaterdag moeten houden; gij zoudt de verminkten uit de vergadering moeten bannen; meer dan ééne vrouw mogen houden; uwe vrouw een scheidbrief mogen geven wanneer het u goeddunkt; geen zwijnenvleesch mogen eten; en mij, als ge mij werkelijk schuldig acht, zoudt ge niet slechts buiten de kerk moeten sluiten, maar ter dood moeten brengen, of ter dood gebracht wenschen.

— Maar laat mij u zeggen dat dit uitpluizen en bedillen van de Schrift niet naar Sion voert, sprak dominee Reinman. Gij behoort haar te lezen en op te vatten gelijk een hofjesjuffie, broeder, die alles leest en *alles* gelooft.

— Daar zijn zondaren die reeds bij hun leven *driemaal* verstorven zijn, verklaarde mijnheer Zeekat, terwijl hij met zijn gouden horlogeketting speelde.

— Ik? vroeg de baron.

— Uw doodigheid en glibberigheid en slordige wandel doen het vermoeden, verklaarde de borstelmaker weer.

— Maar mijnheer!

— Wij komen hier als broeders, als vermaners, als vrienden, kwam de predikant tusschenbeide. Laat mij nu met de lezing voortgaan.

En hij ging voort, nadat hij eerst naar den knoop van het vuile witte koord gevoeld had dat hij om den hals droeg: „En waar nu ons formulier van het Heilig Avondmaal alle dezulken van de tafel des Heeren, en dus ook van de gemeenschap der Heiligen uitsluit, tenzij zij zich van alle deze dingen oprechtelijk bekeeren, zoo meenen zij dat het onbehoorlijk is, iemand die in bovengenoemde dwaalingen vervallen is, ongestoord in het opziensambt der gemeente te laten doorgaan; redenen waarom zij zich eerbiedig tot uwe eerwaarde vergadering wenden, met het verzoek zoodanige maatregelen te willen nemen, dat deze ergernis uit het midden der gemeente worde weggenomen.”

— Ergernis? vroeg de baron, die zelf in hooge mate geërgerd werd. En het schrift van Elia dan? — dat jaren nadat hij opgenomen werd aan koning Joram gebracht werd, gelijk II Kronieken 21 : 12 ons meldt. Alleen door spiritisme, mijnheer Reinman, kon dat schrift verkregen worden!

— Want God de Heere had geen andere middelen! spotte broeder Zeekat.

— Wat aan onbeschaafden, onontwikkelden, geesteloozen, die niet

begrijpen en niet waardeeren, ontzegt is, mijnheer Zeekat, — zoo sprak de baron op scherp toon —, en dit was het geval met het Hebreuwsche slavenvolk, dat pas aan het Egyptisch juk ontkomen was, — dat is voor den geloovige in de Nieuwe Bedeeling, die met Paulus zeggen kan: „Alle dingen zijn mij geoorloofd,” volkomen gewettigd.

— U meent dus dat u met Paulus in één boot kunt varen, baron? vroeg de borstelmaker.

— Ik meen, mijnheer Zeekat, dat de belofte des Heeren een doorlopende is en niet alleen aan apostelen en profeten, maar aan de geloovigen is toegezegd als volgende op hun geloof. Ik weet, mijnheer Zeekat, dat gezichten zien en droomen droomen Pinkstergave is.

— Snert, mijnheer! zei de borstelmaker.

-- Wat blijft u? vroeg de baron.

— Ik zeg dat het snert van u is. Gij hebt Mozes en de profeten, baron.

— Mijnheer Zeekat, zei de edelman, ik verzoek u in uw uitdrukkingen wat meer gematigd te zijn.

— Vergeef ons, baron, zei Govert Jan Memmeling vleiend, wij komen tot u namens den raad der kerke. Wij zijn niet wel ter sprake, maar niettemin — ik zeg het openhartiglijk — wij meenen het wonderbest. Die een mensch bestraft zal achterna gunst vinden, meer dan die met de tong vleit, zegt de Prediker.

— Gij hebt Mozes en de profeten! herhaalde de borstelmaker. Vergenoeg u daarmee, en denk om Saul, die naar de tovenaress van Endor ging, en Samuel opriep, en zijn doodvonnis vernam.

— Lieve vrienden, zei de baron, juist in die geschiedenis ligt mijn rechtvaardiging. Saul was onbetwistbaar een medium, die profeteerde met de profetenzones en in trance-toestand verviel te Najoth, waarin hij een geheelen dag verbleef; maar ook aan booze geestelijke invloeden stond hij bloot, en daartegen werd zelfs de werking van muziek bedroefd. Saul vroeg den Heer, gelijk David herhaaldelijk deed en zoovele anderen. En dan kwam het antwoord door bemiddeling van geesten. Dat is zuiver spiritisme. Zoo wendde hij zich tot een vrouw die een *waarzeggenden geest* had, tot de vrouw van Endor. En zij riep Samuel op, en Samuel kwam, als een oud man, met een mantel bekleed, en hij voorzeide Saul wat er met hem gebeuren zou, en hij sprak: Morgen zult gij en uwe zonen bij mij zijn! — Versta mij wel, heeren, — bij mij zijn: in het geestenrijk! Want Samuel kwam als een geest, en die vrouw die hem opriep was *een medium!*

— Er sluipen hier 's avonds ook van die mediums om het huis rond, zei de borstelmaker.

— Dat raakt u niet, mijnheer, voegde de baron hem toe. Uw profane opmerkingen zijn hier geheel ongepast.

— Mijnheer van Tuiningen heeft in zoover gelijk dat het werkelijk in de Schrift staat, bemiddelde Memmeling thans. Zie eens, 't is toch volkomen waar: Saul ging Samuel raadplegen over het opsporen van de verloren ezelinnen van zijn vader Kis, en nam, om het advies te betalen, het vierendeel eens zilveren sikkels mee. En een ziener werd met een profeet gelijk gesteld. Dus wil ik maar zeggen.....

— Broeder, hou je bij je leest! vermaande dominee Reinman, en laat ons de lezing van het stuk voltooien. Wij zijn hier waarlijk niet gekomen om een dispuut te voeren. Veroorloof mij, broeder Landek, dat ik u het slot voorlees. Het luidt aldus: „Aangezien zij zich overeenkomstig de artikels 3, 39, 42 van het Reglement van Kerkelijk Opzicht en Tucht tot deze aanklacht gerechtigd achten, laten zij het hoe van de verdere behandeling dezer zaak volgaarne aan uw eerwaardes meerdere wijsheid over, en bidden zij u van den Heere der Gemeente wijsheid toe om deze zaak niet alleen tot een goed, maar bovenal tot een hem verheerlijkend einde te brengen, opdat ook bij vernieuwing door deze zaak de Nederduitsch Hervormde Kerk niet verder tot aller aanfluiting en spot moge worden.

't Welk doende enz.”

— Aanfluiting en spot! herhaalde mijnheer Zeekat, wiens roode bakkebaarden vuriger glansden dan ooit.

— Is dat alles, dominee? vroeg baron Landek.

— Ja, het is alles, en wij hopen dat het genoeg zij om u bijtijds te doen terugkeeren van de dwalinge uws weegs.

— En als ik dat eens niet deed, omdat ik meende dat ik *niet* dwaalde?

— Dan zouden wij het bezwaarschrift als klacht opzenden aan het Classicaal Bestuur. Doch we hopen zeer, broeder, dat ge dit niet noodig maakt, en de verklaring aflegt dat ge dwaalt, of liever: gedwaald hebt.

— Nooit dominee! Nooit!

— Dan voor 't minst, dat ge u met een spel, met een tijdkering bezighoudt. Misschien zal het ons dan nog gelukken de broeders te bewegen tot het terugnemen van hun geschrift.

— Dat is niet noodig, broeder Reinman.

— Mijnheer verhardt zich dus? vroeg de borstelmaker.

— Ik blijf die ik ben!

— Een Baalspriester!

— Wat blijft u? Wat zegt u daar, mijnheer Zeekat?

— Ik heb het gezegd!... Maar voor het beeld van dien zal ik mijn knie, Goddank, niet buigen! Geen valsche goden hang ik aan, en geen valsche leer, en geen valsche leeraars.

— Daarmede bedoelt ge mij toch niet? vroeg de baron.

— Daarmede bedoel ik den man die het volk des Heeren op ongerechte paden zoekt te leiden, en die de kudde van onzen God bespot; den man die een ongoddelijk lied laat zingen over den herfst, waarin de zelfgenoegzame mensch uitkweelt dat alles goed gaat, dat alles terecht komt, dat geen spijs hem ontbreken zal. En dit in deze slechte ongunstige tijden, nu God de Heere de roede opheft zijner verbolgenheid, en het gepaster ware te spreken van de hittigheid en den wijnpersbak zijns toorns! Want de Grootte Profeet in Amsterdam heeft het wèl te recht gezegd: *de Heere heeft een twist met Nederland!*

— Broeder, matig u een weinig, sprak dominee Reinman.

— Laat ons elkander in den geest der zachtmoedigheid vermanen, voegde Memmeling er bij.

— En eensgezind zijn, sprak de baron. Zie eens, daar zijn vijanden die op ons loeren.

— Laat mij het nu maar eens ronduit zeggen, hernam Memmeling: een man als baron Landek van Tuiningen kan een sieraad zijn der anti-revolutionaire partij. Hoeveel graven en baronnen zijn er die *hem* overtreffen?

— Ik stem het toe, zei dominee Reinman, mits er maar geen aanklachten tegen hem inkomen wegens guichelarij.

— Laat dat nu maar doodbloeden, broeders, en laat ons eendrachtig wezen, hernam de baron. De liberalen beschouwen ons als een onmondige kudde, en de katholieken kunnen die kudde van de rots afjagen, omdat zij achter ons staan.

— Liever van de rots af dan valsch in de leer! riep broeder Zee-kat. Liever Paapsch dan Arminiaansch en liberaal! Liever twist dan eendracht met een doodenbezweerder!

— Maar mijn beste mijnheer, . . . zei de baron.

— Ik zeg het in mijn kwassiteit van ouderling. Met algemeene stemmen ben ik verkoren. Dat beteekent wat! Ik heb het vertrouwen nog, en dat wil ik waardig zijn. De gemeente zal ik verdedigen tegen de wolven in de schaapskooi.

— Maar mijn waarde heer, wij kunnen zoo niet langer harmo-niëeren, sprak de baron, die verlegen werd met zijn houding.

— 't Zal *mijn* zorg zijn! Dat begrijpt u wel!

— Dominee Reinman, hernam de baron, er zijn gewichtige din-gen op til! — en hij doelde op de aanstaande verkiezing, — maar hij kon niet voltooien, want er hield een rijtuig voor de deur stil dat de aandacht vroeg. Het was de senaatskoets van het studen-tencorps, met twee livereiknechts op den bok. De palfrenier schelde aan en vroeg belet.

Mijnheer Landek meende dat de heeren hem misschien wel kwa-men verzoeken om curator te worden van de Akademie, en daar hij er in elk geval trots op was dat de studenten zoo deftig bij

hem kwamen, gelastte hij dat men hen terstond bij hem zou toelaten. Hij vroeg aan het aanwezige gezantschap uit den kerkeraad niet eens verschooning, en trad de drie binnentredende heeren zeer voorkomend tot aan de kamerdeur tegemoet. Zij waren in zwarten rok en witte das: Willem Straten, jonker Schimmelduit, en Piet Moreelse, en stelden zich voor als de commissie tot Redactie van den Almanak. Piet Moreelse sprak den baron aan.

— Wij zijn aan 't rondrijden van de jonggeborene, zei hij; dat wil zeggen, mijnheer van Tuiningen, het Corps is bevallen . . . van een papieren kind, waarover wij peetvaders zijn. U begrijpt wat ik bedoel: den Almanak. We zijn nu klaar en hebben al de officiële exemplaren rondgebracht bij officiële lui. Ook hebben wij officieel gedejeuneerd bij den Praeses van 't Corps, en daarna officieel Champagne gedronken bij den Rector Magnificus, professor Boorman, wiens conterfeitsel vóór in staat, en die er erg lekker mee is. Nu dat officiële gedeelte afgelopen is, komen we aan het officieuse, en geven we ons zelve de eer eenige particuliere present-exemplaren aan te bieden. En met dit doel begin ik met u. „Ich bin des schönen Redens nicht gewohnt,” doch ik verzoek u beleefd dit exemplaar speciaal van mij te willen aannemen, en wel om het stuk dat hier staat: „Aforismen over het spiritisme”, waarvoor ik vriendschappelijk — ik wil zeggen: nederig . . . uw belangstelling vraag.

— Dank u ten vriendelijkste, zei de baron, terwijl hij het fraai gebonden boek met een hoffelijke buiging aannam. En sta mij toe dat ik niet achterblijf bij die andere heeren. Laat mij u ook wat aanbieden!

Hij schelde, fluisterde den binnentredenden knecht wat in, en twee minuten later kwam deze uit de eetkamer met een groot zilveren blad waarop zeven gevulde champagnekelken stonden. De huisknecht presenteerde, allen namen een glas, en mijnheer van Tuiningen zei:

— Vergun me, heeren, dat ik u hartelijk dank zeg, en daarbij de verzekering voeg dat ik de aanbieding van uw geschenk op den hoogsten prijs stel; want niet alleen aan mijnheer Moreelse ben ik dank verschuldigd, maar aan de andere heeren evenzeer, die door hun tegenwoordigheid blijk geven van hun sympathie.

Er werd nu geklonken, en Memmeling, die zijn glas het eerst uit had, verklaarde gemoedelijk en welgemeend:

— De heeren studenten weten er altijd een aardigheidje van te maken!

— Om de drommel niet! zei Schimmelduit.

— De mijnheer van de twee glaasjes Port! voegde Piet Mor er bij.

— Wij maken volstrekt geen aardigheden, zei Willem Straten. Ik heb de eer voorzitter te zijn van het lichaam welks leden hier

optreden, en ik verklaar mij gaarne solidair aansprakelijk voor hetgeen hier thans geschiedt. Hebt u mij daaromtrent eenige opmerking te maken, dan kunt u mij over een uur in de senaatskamer vinden. Hier is mijn kaartje.

— Maar mijn vriend Memmeling meent dat zoo niet! zei dominee Reinman.

De heer van den huize schonk nu zelf in, en gaf een sein dat er nog een flesch Champagne komen moest.

— Ik zeg maar een aardigheidje, omdat u in een zwarten rok een almanak komt aanbieden, verontschuldigde Memmeling.

— Maken wij aanmerking op *uw* toilet, mijnheer? vroeg Willem Straten.

— Kom heeren, drink maar eens, maande de baron.

— Dank je! zei mijnheer Zeekat kortaf. Ik wil gaarne gelooven dat dit bezoek zeer gewichtig is, gewichtiger dan het onze. Ik zou dan ook geen Champagne durven verlangen; maar ik zal bijvoorbeeld niet meer drinken. Mij dunkt, *wij* moesten maar gaan, broeders! . . . Ik begrijp dat die Almanak van de heeren studenten héél gewichtig moet zijn!

— Vooral dit stuk hier! zei dominee Reinman, die het boek dat de baron op tafel had gelegd, opgenomen had. Het jonge mensch dat bij mij aan huis is, heeft er aan de koffietafel al over gesproken. Hij bloosde er over.

De baron nam hem het boek uit de hand, om te zien wat het stuk behelsde.

— Het handelt over Baden-Baden, zei de predikant, en ik zie daar met een half oog dat er uitdrukkingen in voorkomen . . . .

— Die geheel passen in de littéraire période van de Dortsche Synode, viel Piet Moreelse in.

Er ontstond een onderdrukt gelach, waaraan zelfs mijnheer Landek deelnam.

— Laat men liever niet spotten, zei de borstelmaker, die er niets van begreep. En laat ons heengaan, broeders. Een studentenboek is een studentengrap, en heeft niets te maken met de Dortsche Synode.

— En de heilige Synode heeft niets gemeen met de al te openhartige bekentenissen van iemand die van den zomer te Baden-Baden geweest is, meende de predikant.

— Mijnheer, zei Willem Straten, vergun mij de beleefde mededeeling dat ik uw critische opmerkingen hier niet op hun plaats acht. Wij zullen ze niet beantwoorden en vragen mijnheer Landek verlof om afscheid te nemen.

— Wilt u nu reeds gaan, heeren? . . . Nog niet één enkel glas?

— Dank u, mijnheer, zei Piet Mor.

— Nu, ik hoop de heeren spoedig eens bij mij aan tafel te zien, u ook, Schimmelduit. Je komt veel te weinig bij me, kerel! Mijnheer

je vader behoort tot mijn beste vrienden. Ik heb van den herfst bij Paulez het dinee bijgewoond dat hij aan eenige leden van de Eerste Kamer gaf. Ik verzoek bij gelegenheid wel mijn respekt asjeblijft, ook aan je oom, den Opperhoutvester, die de held is van de spiritistische soiree's bij den Amerikaanschen gezant. Nu dan, heeren, adieu, nogmaals mijn dank! Het spijt me dat Otto niet thuis is. — Vlak, laat de heeren eens uit. Adieu!

De studenten gingen heen — met een ernstig gelaat, zoo lang tot zij in het rijtuig zaten. Toen zei Piet Moreelse:

— Zeg er nu niets van tegen Tjeerd; die kan niet nalaten er glossen op te tappen. Wat een model-vader! Wat een hartelijkheid! Hij was er werkelijk mee in zijn schik! En nu hebben we nog een dinee in 't vooruitzicht ook! Ik heb wel een beetje gekletst, geloof ik, bij de aanbieding! En die zwartrok begon er zich ook mee te bemoeien!

— Maar hij werd op zijn plaats gezet! zei Schimmelduit.

— Ja Schimmel, Straat dee het goed, heel flink! Doch als Otto nu het land maar niet heeft! De oude diplomaat begrijpt natuurlijk dat het stuk van hem is. Maar 't is niet erg. Het ding is bepaald mooi geschreven. Enkele lui dwepen er mee! — Dat was goeje Poepel! — We rijden nu zeker eerst maar naar de Kroeg!

De hartelijkheid van de ontvangst, die door de studenten geroemd werd, verwekte bij de drie kerkeradsleden tegenzin; want voor hen was er geen Champagne ontboden; en behalve de predikant, die somtijds de eer had, werden zij niet bij den heer van Tuiningen aan tafel genoodigd. Zulke spoelhonden gingen boven broeders, boven geestverwanten; máár . . . dat zijn *wij* nu toch ook niet meer! bedacht de borstelmaker. Er was een klove ontstaan, en het was niet mogelijk elkander daarover heen te naderen!

— Mijnheer Landek van Tuiningen, zoo begon de predikant toen de studenten weg waren, u zult nu verlangend zijn om dat boekje te gaan lezen. Wij kunnen onze taak dus als geëindigd beschouwen. Doch het zou ons aangenaam wezen als u ons eerst nog een boodschap meegaf.

— En die zou zijn?

— Dat u van de dwaling uws weegs terugkeert.

— Ik zou tegen mij zelven zijn, heeren, als ik deed wat u verlangt.

— Dan is het uit! zei mijnheer Zeekat. Dan is 't gedaan! Wij hebben het onze vermocht! Maar wij worden niet verhoord! . . . U leent liever het oor aan knapen, die u reeds als een bondgenoot beschouwen, en u van die laffe goddelooze boekjes brengen, waarin het ook van die godslasteringen wemelt.

— Mijnheer, het staat aan u niet „die boekjes” te beoordeelen, sprak de baron.

— Dat zit nog! zei de borstelmaker.

- Matig u, broeder, sprak Memmeling tegen Zeekat.
- Ik zal me matigen, en ik ga. Voor ons blijft de flesch Champagne dicht!
- O, indien u nog een glas wilt, zei de baron beleefd. Hij is er voor beschikbaar. Maar ik dacht....
- Ik dank u, hernam Zeekat. Voor ons niet. Kom broeders!
- U geeft dus niets toe? vroeg de predikant nog. U erkent geen ongelijk, geen dwaling?... Dan zullen wij de klacht moeten opzenden naar een hooger bestuur.
- Naar welk, mijnheer?
- Naar het Classicale.
- Daar zitten ten minste ontwikkelde, wetenschappelijke mannen in! Doe het hoe eerder hoe liever, heeren. Ik word in het gelijk gesteld, en wij kunnen spoedig weder met elkander verkeerren als broeders van hetzelfde huis.
- En een tweede beschuldiging tegen u zal zijn, sprak mijnheer Zeekat met zijn zware natte stem, dat u de studeerende jongelingen sterkt in hunne verkeerdheden, en boeken met hen maakt waar een ander over bloost, zooals dominee zegt.
- Mijnheer Zeekat, zei de baron, terwijl hij den predikant vriendschappelijk toeknikte, — wees zoo goed en neem voor *die* beschuldiging eens een anderen dag.
- De afgevaardigden gingen nu heen. De heer van Tuiningen drukte hun de hand, bedankte hen zeer voor hun goede bedoelingen en de genomen moeite, en geleidde hen tot in de vestibule, waar Vlak gereed stond om hen uit te laten.
- Daarna ging de baron weer naar het salon, liet de flesch Champagne ontkurken die nog ongeopend stond, bleef staan voor het 16de eeuwsch portret van zijn voorvader Willem den Paardentemmer, en riep met weemoed uit: Dat was in uw tijd zoo niet, groote man!... Daarna viel hij in een armstoel, en nam den pas ontvangen Almanak ter hand. Terstond begon hij met het stuk over Baden-Baden. Het ergerde hem; want hij begreep, al stond er ook geen naam onder, dat het van zijn zoon was, — en er kwamen uitdrukkingen en beschrijvingen in voor die hij met één woord *gemeen* vond. Maar het stuk, dat in één adem uitgelezen werd, — want het telde maar veertien bladzijden — vond hij toch vermakelijk, en kolonel Joris Alexander had het in duidelijke woorden op de lei geschreven: De tegenwoordige kroonprins in het huis Landek zou lauweren veroveren met de pen; hij zou Zola voorbijstreven; maar... hij moest niet àl te veel platheden schrijven. Niet àl te veel. Dus wel wát. En indien hij zich dus langzamerhand intoomde, en met de jaren verstandiger, bedaarder, gekuischter werd, zou hij eenmaal een groot man kunnen worden en op zijn zeventigsten verjaardag de nationale lauwerkroon ontvangen. Daar dronk de vader op! En de pas aange-

broken flesch was thans reeds bijna half leeg; want in den opwekkenden schuimenden wijn trachtte hij zijn leed te verzetten. Hij gevoelde zich beleedigd, verongelijkt; maar „zalig zijt gij als u de menschen smaden”, zoo troostte hij zich, terwijl hij diep wijsgeerig naar zijn glas keek, dat hij pas weggezet had en nog bij den voet vasthield. Zijn aanklagers zouden verstommen; het Classicaal Bestuur zou hen terecht wijzen, en vooral de Groote Man in Amsterdam, aan wien hij denzelfden avond zijn brief nog voltooiën zou, zou hem met goedgunstigheid kronen als met een rondas. En was dit eenmaal geschied; had de edele afstammeling der hooge baronnen van Landek en Tuiningen, van wie daar zes afbeeldingen aan den wand hingen, over zijn al te ijverige vrienden en zijn naijverige benijders gezegevierd, dan zou hij zich voor goed op het voetstuk plaatsen dat hem van rechtswege toekwam, en de al te gemeenzame en slecht opgevoede lieden met roode bakkebaarden en gore witte dassen op een afstand houden. Derhalve: hij *moest* lid van de Provinciale Staten worden!

Nauwelijks was de edelman tot dit besluit gekomen, of zijn zoon trad binnen.

— Visite gehad? vroeg Otto. Verkiezingswijn geschonken?

— Neen jongen! Kijk eens — en de man wees op den Almanak. — Die is mij vereerd door je vriend Mor, en ik heb er reeds een stuk in gelezen. 't Bevalt me slecht: een geschiedenis met een paardrijdster! Ik vind het in één woord gemeen!

— Maar pa, de wereld is toch zoo!

— De wereld is zoo, en daar kom ik niet tegen op; ik vind het zelfs pardonabel dat iemand een herdersuurtje met een mooie paardrijdster doorbrengt; want voor peccadilles ben ik zeer toegankelijk; máár . . . men moet dat niet aan de groote klok hangen, en vooral niet in zulke termen beschrijven.

— En weet u wie de schrijver is?

— Neen! 't Is me niet gezegd, en ik wil het ook niet weten!

— Maar vader, dan neem ik het voor den schrijver op. Want voor hetgeen hij een ander laat doen of in den mond legt, is hij zelf niet aansprakelijk. 't Is juist de groote kunst objectief te zijn. Vroeger stelde men in de boeken afschuwelijke misdadigers voor; en dat leidde tot niets. Thans geeft men de min nobele toestanden en feiten uit het dagelijksch leven. Dat kan tot verbetering van die toestanden leiden. Zola leert u hoe een werkvrouw, die in alle vroegte naar den arbeid moet, als voedsel voor een zuigeling die zij achterlaat aan een der grootere kinderen een klont suiker geeft . . . met de vermaning om die klont niet op te eten.

— Daar heeft de kunst niets mee te maken, jongen.

— Jawel vader, juist de kunstenaar moet het verhaal van die toestanden smakelijk maken voor den gemeenen man.

— Nu kerel, laten wij er maar eens op drinken — en de baron schonk een tweede glas in — dat als *jij* ooit eens iets schrijft, je daarmede goed moogt doen en nuttig zijn . . . en leesbaar tevens voor kiesche ooren.

Er werd nu tusschen vader en zoon geklonken, en de baron vervolgde:

— Ik zie jouw naam niet bij de inhoudsopgaaf. Dat spijt me; want als jij er iets in geschreven hadt, zooals ik meende, en ik had er mee voor den dag durven komen, dan zou er een groot feest geweest zijn. Ik was begonnen met een dinee te geven met mijnheer Beets aan het hoofd van de tafel en eenige corifeeën op het gebied van letteren, wetenschap en politiek. Want Otto, ik zoek een aanleiding om een dinee te geven, jongen. Onze banierdraggers moeten dezer dagen met veel éclat in mijn huis vereenigd worden; zij moeten er boer en burger weer aan herinneren wie en wat de tegenwoordige baron Landek van Tuiningen is. Want men noemt mij wel een sieraad van de anti-revolutionaire partij, en dit meent men ook; maar dat is niet voldoende: Men moet ook *toon*en dat men het meent. En dat wordt noodig. Ik heb van middag een bezoek gehad dat mij zeer geërgerd heeft, ofschoon ik moet zeggen dat het welgemeend en zelfs vriendschappelijk was. Er is een aanklacht tegen me ingekomen, Otto, onderteekend door dertig gemeenteleden, wegens mijn spiritistische tendenzen. En dat wordt ernstig opgevat. Dominee Reinman kwam met twee andere broeders om mij tot een retraite aan te manen, en ik heb een warme woordenwisseling met hen gehad. Maar die menschen zijn plomp — de predikanten evenzeer . . . onder uitgezochte woorden — wat des te ergerlijker is. Iemand begrijpen of zijn gevoelen waardeeren, doen ze niet. Als razenden hollen ze door. Maar bij hoogere besturen zullen ze vastvaren. 't Is echter gewenscht om in deze omstandigheden den storm dadelijk te bezweren.

— En hoe zult u dat doen, vader?

— Ik zal een brief schrijven — waarmede ik trouwens reeds bezig geweest ben — naar Amsterdam, naar 't hoofdkwartier. Als 't spel van den organist weerklinkt, dan zwijgen alle fluiten.

Het gesprek werd hier afgebroken door het binnentreden van de beide logee's, die van de wandeling kwamen.

— Nog hier? vroeg mijnheer Landek verwonderd.

— Hätten Sie uns weggewünscht, gnädiger Herr? vroeg Irma von Sülpitz.

— Neen lieve kinderen, neem me niet kwalijk! Je weet de afspraak van gister avond. Ik zou gaarne zien dat Marie op Tuiningen wat ging studeeren; ik heb er echter niet meer aan gedacht. Maar julie kunt hier in de stad blijven, of zoo dikwijls hier komen als je wilt. En waar is Marie?

— Ze is alleen uitgegaan, om een vriendin te bezoeken.

— Ah! liet mijnheer Landek zich verschrikt ontvallen.

Men zag hem verwonderd aan.

— En is dit nu eindelijk de nieuwe Studentenalmanak? vroeg freule Roodenburg, die het boek van de tafel opnam, aan Otto. Mogen wij hem lezen?

— Neen, zei de baron. 't Is een boek voor heeren, vooral voor studenten. Er zijn dingen die jonge dames liever niet zien en niet hooren moeten, en ook dingen die ze niet moeten... lezen.

— Die verboot macht die frucht begoorlijk, zei freule Irma met een lief snoetje.

— Een kwestie van smaak, liebstes fraulein, die bedriegelijk is, lachte de baron. Doch ontdoe je van je mantel, kinderen; keuvel wat met me, en laat ik je een glas mousserende morgenwijn aanbieden. Ik heb behoefte aan gezelligheid.

— En u wilt ons verbannen, baron! zei Julie Roodenburg.

— Niets is minder in mijn gedachte; maar jullie bent reeds dames en gepromoveerd, en Marie is een kind dat nog veel leeren moet.

— Een kind! riepen beide meisjes te gelijk. Marie een kind! Ze is wijzer dan wij!

Op dit oogenblik trad de dochter des huizes binnen.

Irma von Sulpitz hief haar glas Champagne op, en riep:

— Marie, dein wohl! . . . Wie selig, wie selig ein kind noch zu sein!

Marie trad met een vragenden blik nader.

— Gunst, kind! riep de vader, je hebt bloed op je gezicht. En hij had er bijna het woordje *weer* bijgevoegd.

— En op je handschoenen! voegde Otto er bij, die haar bij de keurig geplaceteerde hand greep.

— Waar ben je geweest? vroeg de baron.

Marie kreeg een hooge kleur. Zij antwoordde niet en haalde slechts haar schouders op.

— Van middag was ik bij iemand die óók gewond was, en er geen goede verklaring van kon geven, zei Otto. Hij had aan iedere hand een verband en een groote snee over zijn gezicht. 't Is wel toevallig!

— Ik heb me met de borduurschaar in den vinger geprikt, zei Marie, en zal 't af gaan wasschen.

Zij ging nu haastig heen, doch liet van schrik het pakje op de tafel liggen dat ze meegebracht had.

De vader nam dat pakje op, want hij kreeg een vermoeden; hij meende dat de pas verschenen studentenalmanak er in zat. Daarom hield hij het pakje in de hand, en toen de beide andere jonge dames de kamer uitgegaan waren, om toilet te maken voor het dinee, zeide hij tegen zijn zoon:

— Alweer een exemplaar! Kijk maar eens!

Otto maakte het pakje open. Er kwam werkelijk een studenten-almanak uit.

— Dat is om dat stuk van dien onbekenden mijnheer, zei de baron. Hij heeft er voldoening van!

— Maar vader, als u liever niet hebt dat ze het leest...

— Weghouden?... Dan zou je de zaak nog erger maken! Dan was er morgen nog een exemplaar méér in huis. Pak hem maar netjes weer in, en laat hem stilletjes liggen. Je ziet het: een ander is het die zaait, en een ander die maait. — O, de Heilige Schrift heeft toch altijd wijze lessen!

— Dat is zoo, zei Otto met een kalm gelaat; doch hij had berouw dat hij het stuk geschreven had, en wendde zich om heen te gaan.

— Waar ga je naar toe? vroeg de vader.

— Me kleeden voor het dinee!

Op het oogenblik dat hij het salon wilde verlaten kwam de pal-frenier hem tegen, met de boodschap: Jonker, daar is een bediende van de studententafel uit den Lion d'or, — en hij gaf meteen een briefje over. Otto las het: „Buitengewone uitnodiging aan het nieuw verschenen génie O. L. om deel te nemen aan het dinee van de Redactie in den Gouden Leeuw. Men begint terstond. Er wordt niet gewacht. Geschreven op de Kroeg. Uit aller naam: P. M.”

— Wat is er? vroeg de vader.

— Een uitnodiging om deel te nemen aan het dinee van de Redactie.

— Nu, je kunt wel gaan. 't Zijn aardige jongens!

Otto voerde een tweestrijd. Hij zou er gaarne bij zijn. Maar zijn goede vader had opbeuring noodig, en daarom zei hij:

— Ik zal maar thuis blijven. — Zeg dat ik vriendelijk bedank!

Eenige oogenblikken later stond hij met zijn vader in de kleine eetkamer, die op den tuin uitzag.

— Wat is er toch in de broeikas gebeurd? vroeg Otto. Er lagen scherven op den grond, en er schijnen pas eenige ruiten gemaakt te zijn.

De baron wist niet wat hij antwoorden zou, en hij wierp een blik om hulp op Vlak, die zoo even met wijn binnengekomen was.

— Geesten, jonker! zei Vlak: een manifestatie, zooals onlangs in de keuken heeft plaats gehad, maar ik zou haast zeggen: van nog een beetje meer kracht.

— Er schijnen spotgeesten om ons heen te waren, zei de baron nu.

— De openbaringen worden ten minste wel een beetje positief, meende Otto.

— Ja; en ik heb alles stil laten maken, Otto, zoodat jij er zelfs niets van gemerkt hebt, omdat ik geen ruchtbaarheid wenschte. En

omdat er wat afleiding noodig is, zullen we morgen maar allen gezamenlijk naar Tuiningen vertrekken, en er vooreerst blijven. Wie in de stad wat te doen heeft, kan er heen rijden, en als jij naar je colléges wilt, kun je te paard gaan zitten. Maar er moet nu hier een beetje rust komen in de brouwerij.

Aldus verordende de heer van den huize, en daarna kwam de soep op tafel, en traden de drie meisjes mede binnen.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Bezoek bij Graaf Baereveld.

De avond werd door baron Landek gewijd aan overpeinzingen — want hij had daartoe in de laatste vier en twintig uren ruimschoots stof gekregen — en aan het afleggen van bezoeken. Hij ging naar notaris Molvink, naar professor Rijsjes, naar graaf Baereveld, den eerevoorzitter der kiesvereniging. Maar zijn bezoeken brachten hem niet veel verder. De notaris behoorde immers tot de gematigde middenpartij, en had zijn practijk onder menschen van allerlei stand en richting. Met het oog op zijn talrijk gezin mocht hij dat niet uit het oog verliezen; en professor Rijsjes sprak druk over partijverband, over getrapte verkiezingen, over vertegenwoordiging van minderheden, over politieke bondgenootschappen met natuurlijke tegenstanders, en eindigde met te vragen of mijnheer van Tuiningen het gevoelen van Thorbecke toegedaan was omtrent de macht van de Provinciale Staten op wetgevend gebied. De baron, die niet wist wat hij op die moeilijke vraag antwoorden moest, zei dat hij zich hierover liever nog niet uitliet, en de professor hernam op zijne beurt dat hij zich dan de mededeeling van zijn gevoelen over een eventueele candidatuur Landek voorloopig voorbeheld.

Nu ging de edele heer van Tuiningen naar graaf Baereveld.

Deze edelman, een klein, fijn gebouwd, bejaard man, met lange grijze haren en scherp geteekenden, grooten neus, ontving zijn geestverwant in een kleine doch weelderig ingerichte kamer, waar hij in het zachte pluche van een molligen fauteuil weggedoken zat, met de werken van Chateaubriand en met een zilveren theeservies voor zich. Hij stond op toen mijnheer Landek binnenkwam, ofschoon blijkbaar met zekeren weezin, nadat hij zich eerst even met zijn geel zijden foulard de snuif van het vest geslagen had, waarbij zich de aan Landek trouwens reeds bekende geuren verspreidden; want de oude edelman had uit vroeger jaren steeds voorliefde behouden voor gedistingeerde parfums.

De gebruikelijke plchtplegingen hadden plaats, en de heeren gingen zitten.

Baron Landek begon ronduit met te zeggen wat de reden van zijn bezoek was. Hij zou gaarne zien dat de opengevallen plaats van mijnheer van Steurveld aan hem toevertrouwd werd. En men wenschte hem wel; maar hij werd naar zijn zin niet openlijk en officieel genoeg aangewezen.

Zou daarom graaf Baereveld zijn machtige schouders niet onder de candidatuur zetten willen, en aan de kiesvereniging het teeken geven dat het tijd werd om te beginnen?

— Ik mag u gaarne, zei de graaf met zachte stem, terwijl hij, achterover in zijn stoel leunend, de vingertoppen van zijn bleeke bloedeloze handen tegen elkaar zette. Ik ken u als een man van eer. Maar laat ik u zeggen, cher Landek, wat *mijn* opvatting is. Een créatuur wordt koning door de gratie Gods. Maar, een créatuur wordt ook regent door de gratie Gods, in 't algemeen ook bestuurder, en ook... lid van den Provincialen Landdag. Er is een God die regeert! De overheden worden van dien God verordineerd. Geen haar wordt er op ons hoofd gekrenkt zonder zijn wil; maar wij doen ook geen stap vooruit zonder zijn wil, zelfs niet op het pad der eer.

— Dus wilt u, graaf?

— Ik wil niets, waarde vriend. Maar ik wensch dat u wacht; dat u wacht op den Heere, opdat hij uw hart versterke. Er is geene macht dan van God, zegt Paulus; en de machten die er zijn, die zijn van God verordend. Nu vraag ik ook: is u van God verordend?

— De uitslag van de stemming zou dat uitwijzen.

— Ho!... Pardon!... Gij zult den Heere uwen God niet verzoeken. Er zijn nu reeds teekenen tegen u, en ik zeg u: minacht d'c niet.

— U bedoelt daarmede, graaf?

— Dat er een aanklacht tegen u ingekomen is van gemeenteleden.

— Die ik ontzenuwen zal!

— U doet aan hetgeen men heden ten dage noemt: spiritisme of spiritualisme; en wat *mij* betreft, ik laat dat gaarne toe. Mijne voorouders woonden ook vertooningen bij van Cagliostro en Mesmer, en ik heb mijn grootmama wel hooren verhalen dat zij de soirees van Mesmer frequenteerde in 't hotel van den Franschen minister de Maurepas, en dat velen van de kennissen die zij daar rencontreerde hun hoofd later onder de guillotine verloren hebben. Maar mijn waarde heer, al werd men ook ge Guillotineerd, men encanailleerde zich toen niet. Men gaf soirees, en geloofde of geloofde niet in de manifestaties; maar men stelde er zich niet aan bloot om door het volk geïnterpelleerd te worden.

— En de guillotine dan?

— Zou er toch geweest zijn, mijnheer Landek, ook zonder Mesmer en Cagliostro. Men verkeerde destijds onder *den adel*, in een zeer geserreerden kring, en liet geen studenten of subalterne officieren in zijn salons toe. Vroeger stonden wij op een voetstuk, mijnheer Landek, allen, zonder uitzondering; maar sommigen zijn er langzamerhand afgegaan, en aan hen blijkt de kracht van het zeer juiste ofschoon zeer vulgaire spreekwoord: Wie zich in den draf mengt, wordt door de zwijnen gegeten.

— Doe ik dat, graaf? vroeg baron Landek geraakt.

— Wilt u een openhartig antwoord, dan zeg ik: tot op zekere hoogte, *ja!* U encanailleert zich... met goede bedoelingen natuurlijk! U houdt, per exempel, bijbellezingen en oefeningen in eene schuur. En naar mijn inzien betaamt dat niet; want u stelt u aan beoordeelingen bloot en aan aanmerkingen die niet altijd vriendelijk zijn, en niet vleierend soms.

— Maar u erkent toch dat de bedoeling goed is?

— Dat is niet voldoende. De *daad* moet goed zijn. En voor het houden van godsdienstoefeningen hebben wij ambtenaren die er voor aangesteld zijn: die ambtshalve den tabbaard dragen. En laten *zij* op *hun* terrein blijven, en *wij* op het *onze*. Ja, ik weet het: u meent dat u het beter doet dan zij; maar dat is een gevaarlijke opinie; want zij gaan wederkeerig hetzelfde meenen, en bemoeien zich met *onze* zaken. Vroeger waren de predikanten voor een deel *onze* ambtenaren, die *wij* beriepen en gedeeltelijk betaalden. Als mijn ouders buiten waren — mijn vader bezat toen de heerlijkheid Valum nog — liet de predikant elken zondag vragen hoe laat mijn vader verkoos dat de kerk aanging; en hij bad voor ons in de kerk, en deed ook het officieele gebed op onze dinees. Het waren ook deftige, presentabele mannen, die geestelijken van voorheen: mannen van familie, van zeker aanzien, wier broeders in de rechtbanken zaten of in de regeering van steden en dorpen. En nu?... Welk lid van de rechterlijke macht heeft nog een broeder die geestelijke is — zoowel onder de katholieken als onder de protestanten?... En welk een toon slaan ze aan, mijnheer, het meerendeel onzer tegenwoordige geestelijken?... Ze zijn onze tegenstanders of onze geestverwanten. Zijn ze het laatste, dan willen ze ook onze vrienden heeten; dan worden ze spoedig frère-compagnon; dan bedillen ze onze daden; dan zetten ze hun namen onder advertenties in dagbladen om onze bloedverwanten te bestrijden, zooals ze verleden jaar nog met mijn ouden dierbaren graaf Amerongen gedaan hebben. En wij moeten dat geduidig aanzien, mijn waarde Landek, omdat er onder ons maar al te veel zijn die zich... geëncanailleerd hebben en de afstanden hebben uitgewischt. Voilà!

— Ik ook, graaf?

— U preekt in een koestal! U wordt daarvoor gesmaad door uw toehoorders.

— Ik zal er gaarne **smaadheid** om lijden!

— Dat is geheel uw **zaak**, en 't is wellicht te prijzen; maar u moet u dan niet beklagen als zij u als hun waschpot beschouwen en hun schoen op u werpen.

De oude graaf Baereveld sprak steeds op een zachten toon, doch met zooveel overtuiging, dat baron Landek, die hem als zijn meerdere erkende, zich klein begon te gevoelen en het zoo benauwd kreeg dat hij zich met zijn zakdoek wat koelte toewuifde. Doch hij gaf het nog niet op, en zeide:

— Uw vermaning, die ik waardeer, geeft mij ook hoop op uw ondersteuning, en daarom ben ik nogmaals zoo vrij te vragen of ik de belangen mijner **candidatuur** aan u mag opdragen?

— Het antwoord op die vraag behoud ik mij voor, zei de graaf; want wij wachten heden avond voorschriften omtrent de te volgen lijn uit het hoofdkwartier te Amsterdam.

— En indien zij voor mij ongunstig mochten wezen?

— Zou ik u zeker **niet steunen**.

— U, die zelf een **geloovig** protestant bent, zoudt dus een katholiek boven mij voortrekken?

— Ja, wanneer ons **partijbelang** het eischt, zeer zeker!

— En u zegt zelf, **graaf** — riep baron Landek met ontroering — u zegt zelf dat wij ons **niet** door geestelijken moeten laten beheerschen; dat *wij* het behooren te zijn die de bevelen geven; en nu zoudt u toch aan hun **bevelen** gaan gehoorzamen!

— Ja, voor de bevelen van den grooten man moeten wij bukken; hij is onze veldheer: soms een despoot, mijnheer, maar toch ook in merg en been een **aristocraat**, en dus onze bondgenoot. Hij heeft een klein leger van ijveraars, van dweepers, van lijfeigenen, kan men wel zeggen, dat hij bezielt, en dat hem onvoorwaardelijk gehoorzaamt. En zoo brengt hij de maatschappij weder tot het oude en goede régime terug. Zijn herauten moeten wij gehoorzamen en zijn standaard volgen; dat is een offer, een verloochening, wel is waar; maar daarvoor stelt hij ons ook weder in onze oude heerlijkheid. En met **Samuel** zullen wij dan kunnen zeggen: Hij trok mij op uit groote wateren. Dezelfde groote genade die thans ons deel wordt is vroeger óók aan ons bewezen. Mijn voorouders trokken mee ten kruistocht met het zwaard in de hand, als aanvoorders. En de geestelijken — enkele welsprekende woordvoorders worden ons genoemd, — vuurden het volk aan, zweepten het op. In zoo verre waren die **geestelijken** onze bondgenooten, als gij wilt ook onze werktuigen; en door hunne bezieling, hun dwang desnoods, schaarde dat volk zich onder onze banier, en konden wij groote

dingen ondernemen. Die tijden kunnen terugkomen, mijn waarde heer. En dan zijn *wij* het die de kransen ontvangen. De ridderschap rijdt in den stoet vooraan!

— Maar met uw verlof, graaf Baereveld, u verloochent dus geheel uw zelfstandigheid?

— Pardon! Ik geef het bewind over aan één leider, en ik blijf... edelman, — wat ik ben bij de gratie Gods! En daarom overleg ik ook niet met hen die beneden mij staan, maar ik geef bevelen.

— Die u zelf van een ander ontvangt!

— Dat zeg ik! Ik erken een opperste leiding. Wij hebben een veldheer, die geenszins onze evenknie is, die evenver van ons afstaat als een generaal van zijn koning; maar aan wien wij het bevelhebberschap tijdelijk overgeven.

— En als die generaal het u eens beval, zoudt u *tegen* mij zijn?

— Ja, en ik vrees zeer dat dit het geval zal wezen. U hebt u bloot gegeven, en als u de beschuldigingen niet ontzenuwt, zult u er niet komen. En als uw medelid in onze ridderschap voeg ik er nog een waarschuwing bij: men moet weten wat men aan zich zelf verschuldigd is. Het geven van soirees met geestverschijningen acht ik op zijn plaats bij parvenu's die om amusements verlegen zijn; bij oostersche families, die met hun tijd geen raad weten; maar voor ons is het wel een beetje vulgair... in den tegenwoordigen tijd, bedoel ik. Onze voorouders deden daaraan in de dagen van koningin Marie Antoinette!

— Maar mijnheer Baereveld!

— Ja, inderdaad, destijds was het kolven in de mode, en wat men aan 't Fransche hof le *je u de paume* noemde. Tegenwoordig doet men daar echter niet meer aan!

— Maar graaf, laat ik u zeggen dat duizenden en millioenen menschen aan het spiritisme gelooven, en daaronder de grootste geesten.

— Daar kunt u mij niet mee winnen, mijn waarde heer van Tuiningen; dat is voor mij geen aanbeveling. Ik ga met de menschen, met wat men den grooten hoop noemt, niet mee; want het zijn ook alleen maar *de menschen* die zeggen, volgens de Chateaubriand, dat er geen God is —: l'Homme seul a dit: Il n'y a point de Dieu. Doch — zoo roept hij uit —: Les herbes de la vallée et les cèdres du Liban le bénissent, l'insecte bruit ses louanges, et l'éléphant le salue au lever du soleil; les oiseaux le chantent dans le feuillage, le vent le murmure dans les forêts, la foudre tonne sa puissance, et l'Océan déclare son immensité.

— Wij, spiritisten, krijgen in onze openbaringen ook talrijke bewijzen dat er een God is, zei baron Landek, terwijl hij opstaan wilde om heen te gaan, daar hij bang werd voor meerdere aanhalingen.

— En toch moet u die vertooningen — of hoe zal ik het noemen? — staken, en u moet daarvan openlijk verklaring afleggen.

— Maar graaf, het is geen spel waar ik me mee bezighoud; 't is heilige ernst.

— Als het volk zich met onze occupaties bemoeit en ze critiseert, mijn waarde Landek, moeten wij ze staken, — als ons ten minste aan de opinie van het volk wat gelegen is.

— Maar 't is geen occupatie voor mij: 't is een wijding, een roeping.

— Ik kan het wèl aannemen, hernam de graaf. Langzamerhand gaat men immers vooruit! Dominee Reinman heeft mij verhaald dat men bij u geesten oproept met begeleiding van trom en triangel, onder groot misbaar. Hij had gehoord dat er potten en pannen door het huis gelanceerd werden; dat men door de ruiten springt; dat er in uw buurt, na afloop van de feesten, geen belknop aan den stijl blijft; dat men door spreektrompetten schreeuwt, en wat niet al.

— Dat is volstrekt niet onmogelijk, daar wij bezoeken krijgen van geesten die vroeger, en nu nóg, tot allerlei rang en stand behooren. Een zekere ons onbekende Betje heeft zelfs dingen geopenbaard . . . . .

— Ik dank u, mijn waarde, viel de graaf in. Ik geloof u wel.

— En u meent dus ook dat ik het recht aan mijn zijde heb?

— 't Is niet voldoende indien *ik* het meen. En 't is zelfs niet genoeg dat er velen zijn die het meenen. Als de jeunesse dorée, die uw partijen bezoekt, u tot lid van de Provinciale Staten moest kiezen, dan ben ik zeker dat u réusseeeren zoudt; maar nu . . . .

— Wij zullen zien! sprak baron Landek met blijkbare teleurstelling.

— Dat laat de vicomte de Chateaubriand, wiens naam velen alleen nog maar kennen uit de spijskaart van een gaarkeuken, zijn menschen ook zeggen, hernam de graaf. Laat ik het u even citeeren:

Nous verrons est un mot magique
 Qui sert dans tous les cas fâcheux:
 Nous verrons, dit le politique;
 Nous verrons, dit le malheureux.
 Les grands hommes de nos gazettes,
 Les rois du jour, les fanfarons,
 Les faux amis et les coquettes,
 Tout cela vous dit: *Nous verrons!*

Terwijl graaf Baereveld deze woorden met zachte sympathieke stem voordroeg, bood hij den heer van Tuiningen een snuifje aan, en daarna sloeg hij de plaats open waar het gedicht stond, en gaf hij het boek aan zijn bezoeker met de woorden:

— Als u het geheel en al wilt lezen, hier staat het.

Maar de baron gunde de opgeslagen bladzijde ternauwernood een enkelen blik, en lei het boek weer op tafel. Daarna greep hij zijn hoed, om heen te gaan, en hij sprak op spijtigen toon:

— Ik dank u wel voor het citaat!

— 't Is volstrekt geen vergelijking! Dat begrijpt u!

— Neen, dat begrijp ik, en ik zou er mij trouwens toch niet aan storen. Ik blijf zeggen: *wij zullen zien*, en ik maak mij sterk dat ik, met de autorisatie van uw veldmaarschalk, ook uw bijstand verwerven zal.

— Ik hoop het, mijn waarde heer, voor ons beiden. D'honneur, het zal mij zeer aangenaam zijn als ik u maar den kleinsten dienst kan bewijzen. Adieu, baron, au plaisir!

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Bezoek op „de Burgervriend.”

De beide heeren scheidden met een handdruk, en baron Landek kreeg nog een vaderlijken hoofdknik toe, waarmede hij echter niet zeer ingenomen was; want hij meende dat de graaf, die overigens in zijn oogen een onbeduidend man was, een toon aannam die hem *niet* voegde. Die terechtwijzingen waren, in één woord, ergerlijk; en ook zonder hem zou een Landek van Tuiningen nog wel lid van de Provinciale Staten worden. Hij was de aangewezen persoon; dat was uitgemaakt; en daarom juist werd zijn naam zoo weinig genoemd. Hij ging thans de stad in, te voet; want het rijtuig waarmede hij gekomen was, had hij weggezonden; en zoo kwam hij in de Voorstraat, voorbij het huis waarin „de Burgervriend” gevestigd was. Boven, op de redactiekamer, zag hij nog licht, en hij schelde aan. Drie minuten later klopte hij op de deur van de bovenvoorkamer. Er werd een druk gesprek gevoerd; dat hoorde hij. Men stelde misschien wel artikelen voor zijn verkiezing. Maar toen hij de sterk verhitte en met dikke rookwolken gevulde kamer binnentrad, zag hij dat men schrikte; dat men hem blijkbaar niet verwacht had. Er waren vier heeren tegenwoordig: dominee Reinman, de hoofdredacteur; Govert Jan Memmeling, het Binnenlandsch Nieuws; en Willemse, de koster van de kleine kerk, die boekhouder was en de buitenlandsche berichten uit de groote bladen knipte. Dit was de redactie, op de Marktberichten en het Financiëel Overzicht na, waarvoor de heer

Theodorus Johannes Kippeveer optrad, die echter niet tegenwoordig was. De vierde aanwezige was ook een gezaghebber in de vennootschap: mijnheer Zeekat, de borstelmaker.

— Nog zoo laat in de weer, heeren? vroeg de baron, die in den dikken walm ternauwernood adem kon halen.

— Ja, laat in de weer, zei dominee Reinman. Wij werken vast vooruit, voor morgen; want overmorgen begint onze „Vriend” zijn wekelijkschen omgang weer. En er is veel werk, veel van gewicht, . . . met de verkiezing, weet u.

— Komen de aanbevelingen er in?

— Wij treden openlijk op.

— Mag ik er wat van lezen?

— Zeker, zei de hoofdredacteur. Wij hebben reeds drie advertenties. Onder ons gezegd: die groote is van ons zelf. Allen slaan op hetzelfde aanbeeld.

De predikant gaf den baron een proefblaadje in de hand.

— Wat zie ik? riep de man met de grootste ontsteltenis: Dominicus Simon van Haagenborg?

— Juist!

— Hoe komt u aan die candidatuur, dominee?

— 't Hoofdkwartier beveelt het zoo. Anderhalf uur geleden is er een dépêche gekomen uit Amsterdam. Zie hier. Zij is kort, maar krachtig!

— En volgt u dat bevel?

— Natuurlijk. Er moet eenheid en leiding wezen.

— Maar dominee Reinman, lieve dominee Reinman, weet u wel dat de Simons katholiek zijn?

— Ja, dat weet ik.

— En vergeet u dat wij calvinisten zijn?

— Neen, dat vergeet ik niet.

— Is het uw plicht niet de Katholieken te bestrijden? Weet u wel hoe zij over ons denken; hoe hun voorgeschreven wordt ons te behandelen? Wil ik u daarvan eenige staaltjes aanhalen?

— Dank u, baron. Ik ken ze!

— Moet u gemeene zaak maken, dominee, met de bewonderaars van Balthazar Gerards, met de lofredenaars van Filips II en Alva, met de verdedigers van inquisitie en brandstapel? . . . En weet u niet wat er in art. I van „Ons Program” staat? . . . „De anti-revolutionaire of christelijk-historische richting vertegenwoordigt, voor zooveel ons land aangaat, den grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleerd, *onder den invloed der hervorming*, omstreeks 1572 zijn stempel ontving.” Onder den invloed der hervorming, heeren; dat staat er!

— Maar er staat ook in het laatste artikel, mijnheer de baron, dat zij soms samenwerking met andere partijen aanvaardt. En dat doet onze partij thans.

— Maar moet zij dan een Katholiek helpen?

— Waarom niet? De Katholieken helpen ons óók wel.

— Maar wij vormen de meerderheid.

— Goed, baron, goed; maar de liberale schavuiten en pokstof-aanbidders liggen op hun luimen. En wij — Katholieken en . . . Fijnen, noemt onze aanvoerder ze tegenwoordig ronduit! — wij hebben elkanders hulp noodig om ze te bekampen. De Heere heeft *ons* geroepen om zijn kudde te weiden!

Hier meende de heer Zeekat dat hij ook een woordje mee moest spreken, en hij zeide, nadat hij eerst zijn wangen een beetje opgeblazen had:

— „Ik zal een kwaad over hen brengen: de hittigheid mijns toorns, spreekt de Heere; en ik zal het zwaard achter hen zenden totdat ik hen verteerd zal hebben.” Dat zijn de liberalen. En zoo zal het gaan! Dat zeg *ik* je!

— Mag ik u verzoeken mij niet in de rede te vallen? hernam dominee Reinman.

— Maar ik vraag u: moet *mijn* candidatuur daaraan opgeofferd worden? vroeg de baron met een bleek gelaat.

— Ja mijnheer. De tactiek eischt dat zoo, hernam de predikant. In dit district moeten wij wat toegeven, om in een ander te winnen. Wie bondgenooten heeft, moet ze ontzien en op zijn tijd wat van den buit afstaan.

— Maar ik, iemand uit de familie Landek van Tuiningen, die van ouder tot ouder hier woont, en die gerespecteerd wordt, durf ik zeggen —; die rechten heeft, ja; die vroeger maar te bevelen had . . .

— Ho ho, mijnheer; dat is uit, zei broeder Zeekat. En ik zal er maar eens gauw bijvoegen dat ik u een gevaarlijk mensch acht. „Het liberalisme — zoo spreekt onze Groote Leider, is van den hoofdschedel tot den voetzool met den Joodschen geest gedoopt.” Maar wat bent u, baron? . . . Met uw permissie, u bent nog erger: u bent met den *heidenschen* geest gedoopt. U erkent God en zijn gebod niet. U gaat om met waarzeggerijen; u geeft acht op vogelgeschrei, en laat ook uw zoon door het vuur gaan, gelijk Manasse deed, die Juda door zijne drekgoden heeft doen zondigen. En daarom zeide de Heere: „Ziet, ik zal een kwaad over Jeruzalem en Juda brengen, dat een ieder die het hoort beide zijne ooren klinken zullen.” En nu klinken *uw* ooren, baron!

— Maar mijnheer, ik verzoek u . . .

— Te zwijgen: natuurlijk! zei de borstelmaker. Wij zijn als broeders bij u gekomen, en hebben u gewaarschuwd en vermaand, — is dat niet zoo, Govert Jan Memmeling?

Memmeling, die het onderhoud zwijgend bijwoonde, trok een bedenkelijk gelaat, doch antwoordde niet en begon met groot geweld in de kachel te porren.

— Doch u hebt niet gehoord en zijt niet tot inkeer gekomen, vervolgde de borstelmaker.

— Dat is zoo, en dat hadden wij na ons bezoek vuriglijk gehoopt, voegde dominee Reinman er bij. Onze broeder Zeekat drukt zich wel eens onbewimpeld uit; maar wat hij zegt, meent hij goed.

— Ja, zoo waar ik op de heiligmaking hoop, ik tracht uw ziel te behouden, hernam broeder Zeekat.

— En hadt u van middag maar een briefje geschreven, dat u alles herroept, zei de dominee weer; hadt u maar schuld bekend, dan was waarschijnlijk alles nog geschikt. Ja, ik had een advertentie van u in ons blad verwacht, waarbij u verklaart dat u gedooit hebt.

— Mijnheer, riep de baron op driftigen en bevelenden toon, ik verzoek dat daarover gezwegen wordt, — en ik eisch, — hoort u: ik eisch dat „de Burgervriend” mijn candidatuur stelt, en met hand en tand verdedigt.

— En op welken grond eischt u dat, mijnheer?

— Als commissaris, als aandeelhouder! Ik heb tien duizend gulden in de courant gestoken, mijnheer Reinman, en heb dus ook het recht mede over die courant te beschikken.

— Met uw verlof, baron, sprak de dominee heel bedaard, — zij is het eigendom der aandeelhouders, en wordt door de Redactie bestuurd.

— Maar niemand heeft er in de verste verte zooveel geld in als ik!

— Dat zegt niets: u bent daarom alleen geen baas. Ik heb ook aandeelen, riep de borstelmaker, die met zijn vuist op de tafel sloeg.

— Maar mijnheeren, sprak de baron in groote opgewondenheid, — dan ontnem ik u de betrekkingen die gij door mijn geld en mijn toedoen bij dit blad gekregen hebt, en desnoods laat ik de heele vennootschap ontbinden.

— Dat kunt u niet, zei dominee Reinman schijnbaar kalm.

— Waarom zou ik dat niet kunnen? Ik ben zelf oprichter en sta in alle deelen aan het hoofd van de onderneming.

— Dat kunt u niet, baron, omdat wij een bepaling in het reglement gemaakt hebben die u dat belet, en wel van den volgenden inhoud . . . .

— Wanneer hebt u die bepaling gemaakt?

— Gisteren; en zij luidt aldus, antwoordde de hoofdredacteur, terwijl hij een papier uit een lade nam: — „Bijaldien de Redactie bij het vervullen harer roeping om de natie bij Gods woord te houden, op zoo ernstige wijze mocht worden bemoeilijkt, dat zij zich genoodzaakt zag in volstrekten zin naar het gebod, dat men Gode meer gehoorzaam moet zijn dan de menschen, te handelen; of indien de Redactie door schorsing of afzetting van meerdere harer leden of uit wat oorzaak ook, zich zijn recht om als wettig

bestuur van „de Burgervriend” op te treden, betwist zag, zal de Redactie voortgaan met haar oorspronkelijke leden, die de natie bij Gods Woord zoeken te houden, als de eenig wettige te erkennen en bij de uitvoering van alle bepalingen van dit reglement, die van Redactie gewagen, uitsluitend de ondergeteekenden daaronder verstaan.” 1)

„P. Reinman; G. J. Memmeling; J. Willemse, boekhouder; G. H. Zeekat.”

— Is de heer Kippeveer er niet bij? vroeg de baron.

— Hij heeft geweigerd te teekenen, antwoordde de hoofdredacteur.

— Omdat hij een eerlijk man is, zei mijnheer Landek.

— Dat zit nog! mompelde broeder Zeekat.

— Dus ik word door dat nieuwe reglement eenvoudig op zij gezet? vroeg mijnheer Landek.

— Dat volstrekt niet, verklaarde de predikant. 't Is niet speciaal tegen u gericht, maar tegen iedereen, wie ook, die ons tracht te noodzaken de menschen meer te gehoorzamen dan den Woorde Gods.

— Maar ge begrijpt, heeren, dat ik mij tegen uw dwaasheid, — zoo zal ik het maar noemen, ofschoon het leelijker naam verdient, — verzet, gerechtelijk verzet. Het gaat niet aan om mij met mijn tienduizend gulden in deze zaak maar stilletjes op zij te duwen.

— En het gaat niet aan, mijnheer de baron, verklaarde dominee Reinman met de hand op het hart, om broeders en voormalige geestverwanten — gelijk broeder Zeekat het zoo juist uitdrukte — door uw drekgoden te laten zondigen, zooals Manasse met Juda deed.

— Drekgoden, mijnheer?

— Ja mijnheer: drekgoden. Wie dient men anders, als men zich met guichelaars en doodenvragers afgeeft?

— Maar er gaan stemmen tegen u op, voegde broeder Zeekat er bij: en zij zouden zich ook tegen ons blad verklaren — omdat u er ook iets in te zeggen hebt. Edoch, „de Burgervriend” moet eerlijk blijven en wandelen op de paden Gods. En zij die dat bevorderen en wier arbeid hun een zegen is, mogen niet bemoeielijkt worden. Geen struikelende zal onder hen wezen, zegt Jezaja. Daarom hebben wij de bepaling in ons reglement gemaakt, die onze hoofdredacteur zoo even voorgelezen heeft. Wij zijn mannen die op Jeruzalems tempeldak staan, mijnheer de baron, en zij die aan onze courant hun brood verdienen, moeten tegen aanvallen verasteerd worden. Dominee Reinman heeft een groot gezin.

— Och broeder Zeekat, laat mij voor mij zelve het woord maar

1) Het is gebleken dat dit Artikel een navolging en meerendeels woordelijke copie is (of omgekeerd!) van het Art. 41 dat in December 1885 door de meerderheid van den Amsterdamschen Kerkeraad aan het „Kerkelijk Reglement” der gemeente Amsterdam is toegevoegd. *Noot bij den 2den druk.*

doen, zeide de predikant. Wat wij op het oog hebben is de eere Gods, en mijnheer Landek, als hij van de dwaling zijns weegs teruggekomen zal zijn, zal dat ook erkennen. Het was ons niet wel mogelijk, baron, om iemand naast ons te hebben die de gemeente Christi tot een spot en aanfluiting is.

— En dat ben ik dus? riep de baron woedend uit. Mijnheer, ik verklaar u voor gek!... En jij, Govert Jan Memmeling, doe jij ook mee? Ben jij vergeten wat je me schuldig bent?

— Ik weet, baron, dat ik Gode meer gehoorzamen moet dan de menschen. Maar daar niet van — als ik het zoo ereis zeggen mag — ik ben een trouw dienaar van u, en een trouw aanhanger, zoolang het goed gaat.

— Zoolang het goed gaat, Memmeling?

— Ja, en totdat het pad voor uw voet weer recht gemaakt is. Dat wil zeggen: dan is het weer in orde. Maar nu moeten wij voorzichtig zijn; waarmede ik echter bedoel, baron, dat de zonde over u niet heerschen zal; want gij zijt niet onder de wet, gelijk Paulus aan de Romeinen zegt, maar onder de genade. Want de oude mensch is ook in u gekruisigd in de gelijkmaking door Christus' bloed.

— Zeer goed, Memmeling; dat vertrouw ik ook! zei broeder Zeekat met een vriendelijken hoofdknik.

— Maar zult u dan in de zonde blijven, opdat de genade te meerder worde? vroeg de redacteur van het Binnenland aan den edelman. Dat zij verre! Neen baron, ik spreek ereis op menschelijke wijze, om der zwakheid uws vleesches wil; want gelijk u uwe leden gesteld hebt om dienstbaar te zijn der onreinigheid en der ongerechtigheid, tot ongerechtigheid, alzoo stel nu uwe leden om dienstbaar te zijn der gerechtigheid, tot heiligmaking. Daarom zegge ik: het komt wel weer te recht!

— En ik zegge: al die doodigheid en glibberigheid komt *niet* weer terecht! voegde broeder Zeekat er bij, terwijl hij met de vlakke hand op de tafel sloeg.

— Maar broeders, wie geeft u de bevoegdheid om over mij te oordeelen? vroeg baron Landek, die met de grootste minachting beurtelings van den een naar den ander staarde.

— Die bevoegdheid geeft ons Paulus, die zegt: Vermaant de ongeregelden! zei dominee Reinman zoo zoetsappig mogelijk. En tegen uw wandel komen bezwaarschriften in.

— Die ik weerleg!

— Baron, gij zult de verzenen niet tegen de prikkelen slaan! riep de borstelmaker. Beken uw ongelijk! Begin daarmee! Zweer de guichelarijen en wichelarijen af!

— De geesten die met mij in verstandhouding staan, zullen vóór mij getuigen!

— Ook de geesten die bij u door de broeiramen vallen? vroeg

broeder Zeekat. Ja baron, dat is voor ons óók geen geheim meer!

— Maar mijnheer, wat vermeet ge u?... Dominee Reinman, ik verzoek u als man van beschaving....

— Als man van beschaving, mijnheer van Tuiningen, gevoel ik ergernis, ... die ik vaak verberg. In plaats van omgang te zoeken met uw geestverwanten, gaat u om met jongelieden die in openbare boeken stukjes schrijven welke de diepste verachting verdienen en waarvan mijn huisgenooten blozen, mijnheer, — ja, blozen, mijnheer!

— En terwijl wij zelf een Universiteit hebben, zoo voegde de borstelmaker er bij, waar alles in den reinsten en heiligsten wandel leeft, en waarvoor ik elke maand vijftig cent contributie betaal en vijftientig cent voor het Hospitium, hoereert u, baron, met de kinderen van Egypte, die in onreinheid zijn.

— Mijnheer Zeekat, riep de baron terwijl zijn oogen vurige stralen schoten, uw ijver voert u tot razernij!

— Geenszins! was het kalme antwoord. Maar tot Immanuël!

— En u wilt mijn toorn opwekken en oneenigheid stichten om des te geruster onder het katholieke vaandel te loopen.

— Met uw verlof: dat doet u, baron, u die te Tuiningen grond afgestaan hebt, opdat zij hun kerk op een hoogte konden bouwen, zoodat zij wijd heen zichtbaar is, sprak dominee Reinman. Wat *wij* thans geven: *onze stemmen*, krijgen wij bij een andere gelegenheid terug; wat u gaf, komt nooit terug. *Zij* zullen *ons* geen tempels helpen bouwen. En daarom, baron, — ik wil het eerlijk en broederlijk zeggen, — hebt u God den Heere op alle manieren verzocht.

— Nu wordt het ál te dwaas! riep de edelman uit, terwijl hij zijn neusgaten wijd opensperde om adem te halen; nu wordt het verfoeilijk! Maar ik zal u niet tegenspreken, u niet op smaadwoorden onthalen, u niet zeggen hoe nietig gij u aanstelt. Doch ik zal een algemeene vergadering van aandeelhouders oproepen, en daar zal ik openbaar maken hoe gij u gedraagt!

— Maar dan zullen wij een artikel in ons reglement opnemen dat u zulks belet, zei de heer Zeekat.

— Zwijg! riep baron Landek. Jij bent mij te gering!

— We doen het om uw bestwil! verklaarde Govert Jan Memmeling.

Maar de baron stak dreigend zijn vinger omhoog, riep uit: Wij spreken elkander nader, — en ging heen, waarbij hij de kamerdeur met zooveel geweld dichtsmeet dat het huis er van trilde. En toen hij op straat gekomen was, stak hij zijn vingers tusschen zijn halsboorden, als om ze te verruimen; want hij snakke naar versche lucht.

En dominee Reinman riep inmiddels zijn beide broeders toe:

— Indien dan uw rechteroog u ergert, trek het uit en werp het van u: want het is u nut dat een uwer leden verga, en niet uw geheele lichaam in de hel geworpen worde!

DRIE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

**Bezoek bij Kippeveer ; Bezoek bij de Studenten,
en Bezoek van Kippeveer.**

Hevig aangedaan stapte baron Landek voort, en vijf minuten later stond hij op de stoep bij Kippeveer, waar hij met kracht aan de bel rukte.

De huisheer deed zelf open, en was over de eer die hem te beurt viel zeer verrast.

— Kippeveer, zei de baron, ik moet je spreken, en hij volgde den korenkooper op zijn verzoek naar binnen.

Zoodra juffrouw Kippeveer bemerkte dat er bezoek voor de familie was, gaf zij Saar de meid, die mede binnen zat, een wenk om naar achteren te gaan, en Saar ging, met haar bak aardappelschillen onder den arm, naar de keuken, ofschoon er geen vuur brandde, en kwam aan de deur den baron tegen, die beleefd voor haar uitweek, omdat hij haar voor een dochter des huizes aanzag.

Juffrouw Kippeveer kon een kreet van verbazing niet onderdrukken toen zij den edelman zag binnentreden. Zij stond onmiddellijk op, liet het verstelgoed waaraan ze bezig was op den grond vallen, knikte vriendelijk met het hoofd, en zei met een bleek gelaat: Uw dienaar, mijnheer!

— Ga zitten, baron, noodigde Kippeveer: — liefst bij de kachel maar!

— Dankje wel, zei de heer van Tuiningen, die het buitengewoon warm had, en ter loops een blik sloeg op een slapend meisje, dat met haar hoofd op haar armen leunend voorover op tafel lag, met een hondje op haar schoot.

— Mientje! riep juffrouw Kippeveer.

— Laat haar slapen, verzocht de baron.

— Ze slaapt niet, mijnheer de baron.

— Aan haar adembaling zou men het toch zeggen, juffrouw.

— Ze houdt zich maar zoo. Ze is al lang wakker. Als ze sliep, dan zou Bont blaffen; maar nu houdt ze Bont stil, door hem in het geniep te krauwen. 't Is een groote heks, mijnheer. Genoeg bij de pinken; maar lastig!

— De zuurdeesem van het liberale onderwijs doet aan de kinderen ontzettend veel kwaad, verklaarde Kippeveer, die het achterste gedeelte van zijn lichaam thans sterk in de hoogte stak, omdat hij met veel vlijt de kachel begon te vullen. Ze gaat wel op *onze* school, baron; maar onze kinderen komen toch altijd met het zondig kroost van de goddelooze scholen in aanraking. Daarom moest er veel meer afscheiding zijn.

— Men diende in de steden wel hooge muren te bouwen waar men de kinderen veilig achter kon sluiten, zei juffrouw Kippeveer, die in haar ijver voor de bijzondere school haar dochter thans geheel vergat.

— En wat mag ik u nu eens aanbieden? vroeg Kippeveer.

— Een glaasje warme pons? voegde zijn vrouw er bij. 't Is koud buiten, en het water staat op de kachel.

— Ik dank u voor alles, zei de baron, en ik heb het ook volstrekt niet koud. Ik heb het warm. Zoo even, mijnheer Kippeveer, ben ik op „de Burgervriend” geweest. U weet zeker wel wat men daar voor plannen heeft?

— Neen baron.

— Maar men heeft u toch een stuk voorgelegd, waarop u geweigerd hebt te teekenen?

— Geweigerd?... Ja, dat heb ik, baron. En nu komt het uit wat ik u gezegd heb, waarvoor ik u gewaarschuwd heb. De aanklacht waarvan ik u sprak is ingekomen, en „de Burgervriend” acht zich er bij betrokken. U is commissaris, en evenals tegen uw onderlingschap, zou ook tegen uw commissarisschap bezwaar kunnen oprijzen bij de geloovigen. Ja ja, men vreest dat u soms stappen zoudt doen, en daarom wil men zich bijtijds vrijwaren. Daar zijn er die onafhankelijk willen blijven. Zij hebben het reglement veranderd. Maar het ging buiten u om, en daarom heb *ik* er voor bedankt.

— Dat is wèl gedaan, mijnheer Kippeveer. Maar u hadt mij ook kunnen waarschuwen.

— Dan zoudt u kunnen denken dat ik mij te veel met uw zaken bemoeide, mijnheer de baron; want ik had u pas gewaarschuwd, — en ik doe het steeds met liefde, met groote liefde, al krijg ik dan ook niet zooveel gehoor als ik wel wenschte.

— En wat is dan hun doel, mijnheer Kippeveer?

— Hun doel, baron?... Dat heb ik reeds gezegd. Zij vreezen uw gezelschap. Zij blijven uw vrienden — dat is waar; edoch zij zijn hard tegen u; en, gelijk de profeet het zegt: de beste van hen is als een doorn; de oprechtste is scherper dan eene doornheg; de dag uwer wachters, uwe bezoeking, is gekomen.

— Zoudt u dat meenen, mijnheer Kippeveer?

— Dat meen ik, baron. Er is thans groot bezwaar voor u om eenig openbaar ambt te verwerven; want wij mogen al tevreden zijn als u blijft zitten daar u zit: in het hooge gestoelte der Levieten. En wat zou ik u daarom raden?... Dat u dien geheelen „Burgervriend” den rug toekeert. Want „de Vriend” had u in de eerste plaats moeten helpen, moeten verdedigen. En wanneer hij morgen avond de candidatuur van den Katholiek verdedigt, baron, dan geschiedt het ook met *uw* geld — dat ik in *uw* geval opzei.

— Dat kan ik niet; maar ik kan wel de aandeelhouders oproepen en de zaak in een vergadering brengen.

— Het geld zit meest onder getrouwe geloovigen, baron; en zij zullen uw woord niet aannemen. Waarom bent u ook niet met Amsterdam meegegaan? Dat was een fout. Ik spreek ronduit en openhartig tegen u.

— En wat bedoelt u daarmee, mijnheer Kippeveer?

— Waarom hebt u uw zoon niet naar de Vrije Universiteit gezonden, baron? Dat bedoel ik.

— En in welk gezelschap zou hij daar zijn?!

— En waarom hebt u aan die stichting dan ten minste geen onderstand gegeven? Zij is immers een stichting Gods, waar de jongelieden vereenigd zijn onder de verheerlijking van zijnen naam!

— Mijn zoon volgt ook hier een reinen godvruchtigen wandel, onder het oog zijns vaders, mijnheer Kippeveer! En als wij *uw* wenschen opvolgden, zou *onze* Universiteit opgeheven kunnen worden; en wáárvan zouden dan zoovelen onzer burgers leven; aan wie zoudt u uw kamers verhuren, Kippeveer?

Er ontstond een oogenblik stilte. Kippeveer en zijn gade dachten na. Aan wie zouden zij hun kamers verhuren, indien al de jongelui eens op de Vrije Universiteit gingen studeeren? . . . Dat was een gewichtig en een teeder punt; en het bleek den baron zeer tot zijn genoeg dat zijn argument beaamd werd; want Kippeveer zeide:

— U hebt gelijk, baron; naar mijne meening kan men zeer goed een man naar het hart van Jeruzalem wezen zonder dat men die tamelijk overbodige nieuwe stichting bevoordeelt.

— Maar daarover struikel ik toch, en daarom moesten alle inwoners onzer stad, en van den omtrek, mijn candidatuur met hand en tand verdedigen.

— Dat is waar, baron; dat zal ik hun zeggen, hun op het harte binden; maar . . . „de Trompetter” uit Amsterdam heeft een o, zoo machtige stem!

— En zullen er zijn die er aan gehoorzamen?

— Ja zeker; maar *ik* niet! Van dezen oogenblik af aan, baron, schaar ik mij onder de Irenische partij.

— En dus wilt u mijn candidatuur verdedigen?

— Als ik zie dat het helpen kan, ja baron!

— Dan ga ik nu terstond naar huis, en ik verzoek u over een uur of anderhalf eens bij mij te komen.

— Met genoeg, baron; met het grootste genoeg.

— Wij mogen niet stilzitten.

— Neen, zeker niet! Geen oogenblik mogen wij stilzitten!

— Tot straks dus! Goeden avond, juffrouw Kippeveer.

— Wilt u nu eerst iets gebruiken? Een tas chocola, baron? vroeg de juffrouw, die haar lippen heel liefelijk samenplooidde.

Zij wachtte echter geen antwoord af; want plotseling riep ze uit:

— O God, wat is dat nu weer?

De heer van Tuiningen keek verschrikt naar den zolder; want boven werd een dof gebons gehoord.

— Wat is dat? vroeg hij. Is dat hier in huis?

— Ja mijnheer, antwoordde de juffrouw. Sedert eenige dagen hebben wij groote ergernis van onzen bewoner. Er gebeuren allerlei schandalen op zijn kamer. En hij zelf is zoo kwaad nog niet; maar zijn vrienden, ziet u, die lappen 't em. Geen enkelen avond laten ze hem met rust, als hij thuis is; ze komen maar oploopen, soms wel met een man acht of tien, en dan heb je 't spektakel gaande. Ze laten de tafels en de meubels heen en weer dansen, en er verschijnen geesten, zeggen ze; maar het slot van die aardigheid is dat er niets op de kamer heel blijft. Zoo even, een kwartier voordat u kwam, zijn er weer eenigen naar boven getrokken. Hoor eens, daar heb je 't weer gaande! Bom, bom, bom! Dat doen ze met de canapee. Ik wou dat ze die kunsten op d'r eigen kasten gingen verkoopen!

— En wie woont er op uw kamers?

— Mijnheer Moreelse.

— Zoo? Die? Ja, dat herinner ik me! Maar dat moet interessant zijn. Toen ik straks binnenkwam, hoorde ik boven spreken. Men scheen ernstig te disputeeren; maar ik heb er niet nader op gelet. En nu komen, na de vertoogen, de proefondervindelijke bewijzen. Dat moet heel interessant zijn, juffrouw Kippeveer, vooral bij studenten, omdat de geesten er wel iets tegen moeten hebben om bij hen te verschijnen. Dus hebben de manifestaties zeker wel iets marquants? — Hoor eens, het gaat er geducht naar toe! Dat is een spreektrompet. Ik ga eens even luisteren. Ik ken mijnheer Moreelse.

— En geef ze asjebliet maar even een flinke vermaning! riep juffrouw Betsie hem achterna. — Kijk eens, dat ondeugend nest is zoo wakker als een hoen; maar ze houdt d'r eige of ze nergens iets van hoort. Neen, dat lawaai hoort ze niet. Bont ook niet! Dien krauwt ze weer! Mientje sta op, en ga eens weerlichts gauw naar je bed!

Het meisje bleef voorover op de tafel leunen met den hond nog altijd op haar schoot; en de moeder, die riep: ik zal je bij je lurven pakken, trad met gekromde klauwen op het kind toe. Maar de vader kwam tusschenbeide, en zei:

— Bet, wat ben je gek! En je vaart daar over de geestenbezweering ook al tegen den baron uit, en je vergeet dat hij er zelf zoo-veel mee opheit!

— Hier, Mientje! riep de moeder. Zou ik mijn kind niet kastijden!... Hier slang, naar bed! Je luistert alles af, en je vertelt het op straat!

— Ze is nog te onnoozel. Ze begrijpt het niet! zei Kippeveer.
 — Ik ben om den bl... niet onnoozel! riep Mientje nu, die plotseling opstond, — maar jullie bent Irenisch!

— Wat! riep de vader. Hoe kom je daar aan?

— Je hebt het zelf gezegd, grijnsde Mientje, die den hond van zich afwierp. Maar ik zal het openbaar maken; want ik voel dat ik eerstdaags de genade der bekeering krijg.

De moeder greep haar nu bij den arm om haar de kamer uit te duwen, toen Mientje begon te roepen: Saar, Saar, help! Ze mishandelen me weer! — Doch zij werd niet verhoord; want haar geluid werd overstemd door een geweldig gedruisch en geschreeuw dat thans boven plaats had. Daar stond er een op het donkere gangetje, die met een mondharmonica het zingen van een Duitsch lied begeleidde, 'twelk, met gedempte stem, op de kamer plaats had. Maar plotseling zette deze begeleider, die de rol van geest vervulde, een spreektrumpet voor den mond, en juist op het oogeblik dat het eerste geluid aan die trompet ontsnapte, liep er iemand tegen aan. Een hevige vloek volgde. De trompetter greep den stootgever in den nek, en riep:

— Hier heb ik hem! Hier, lui! Hier is de geest die ons bedondert! Een spotgeest met een spreektrumpet in de hand. Hier bliksem! Hier Kippeveer! Hier ploert!... Piet, steek het licht aan!

De spreker opende inmiddels de deur, en drong den onbekenden indringer, dien hij voor Kippeveer hield, met geweld in de kamer. Er ontbrandden nu een paar lucifers, en weinige seconden na de botsing bleek het aan de verbaasde jongelui tusschen welke personen zij had plaats gegrepen.

Otto Landek hield zijn vader bij den kraag van zijn jas, en alsof dit nog niet genoeg was, stond op de gang, in de geopende deur, Mientje, die naar boven gevluht was, met Bont, het hondje, dat nijdig bromde.

— Maar wat is dat? riep Tjeerd Sixma, die ook bij het gezelschap was.

— Duizend excuses! stamelde Otto.

— Wie is deze komieke hond? vroegen er een paar, die nog niet duidelijk zien konden; want de kamer werd nog maar verlicht door een enkele kaars.

— Dat is baron Landek van Tuiningen! schreeuwde Kippeveer, achter op de gang. Ik zeg je: wees voorzichtig, jongens. Maak geen gekheid in mijn huis. De baron moeit jullie niet!

— Baron Landek van den kouden grond! riep een student, die meende dat het noemen van dien naam maar een aardigheid was.

— Is dat je vader, Otto, die met de boetbazuin komt om je ongerechtigheid? vroeg een ander.

— Ja heeren, klonk de stem van den ongenooden gast, op het

oogenblik dat de juist ontstoken lamp weer een helder licht begon te verspreiden: ik ben Landek van Tuiningen.

Al de studenten stonden op en begonnen hunne excuses te maken.

— En ik ben een bekeerde! riep plotseling een schrille stem achter den baron.

De edelman zag verschrikt om.

— Ik voel het, klonk het opnieuw, ik ben Mientje Kippeveer niet meer. Ik heb zoo even de boetbazuin gehoord, en ik heb op hetzelfde oogenblik de hemelsche genade ontvangen, en de oude Eva is weg. Ik ben een herboren mensch. Mijn ouders zijn Irenisch geworden en afgevallen; maar ik ben geroepen, ik ben een lam van de uitverkoren kudde, en ook dezen afvalligen zondaar zal ik tot Jesum Christum brengen.

Na deze woorden vloog zij den baron om den hals, en het hondje Bont, dat hierin een vijandige demonstratie zag, deed tegelijkertijd een nijldigen aanval op de beenen van den edelman, welken aanval hij echter ontweek door op een stoel te springen; doch de stoel was door de herhaalde bezoeken van geesten zoo slap van gestel geworden, dat hij onder den dubbelen last krakend bezweek, zoodat de edele heer van Tuiningen met het meisje dat hem aanhing voorover gestort zou zijn, indien hij door Tjeerd Sixma niet gegrepen ware, en daarna met Mientje Kippeveer, het bekeerde burgermeisje, door een handige manoeuvre, op de canapee ware uitgestrekt, zoodat beiden zich nog bijtijds voor mogelijke ongelukken behoed mochten achten.

— Een samenloop van omstandigheden! verontschuldigde de baron, die met zijn houding verlegen werd.

— Naar bed, jij! gilte juffrouw Kippeveer met loshangende haren tegen haar dochter.

— Irenische zondares, remonstrant, arminiaan! riep Mientje terug. Zie je dan niet aan me dat ik onder des Heeren uitverkoren volk opgenomen ben? — En zie je niet, mijnheer de baron, dat ik hier smaadheid lijd om des Heeren naam?

Terwijl ze dit zeide lei ze den baron de hand op de knie, en Bont begon al weer te blaffen, toen Piet Moreelse in hevigen drift uitriep:

— Als jullie, brutale familie Kippeveer, nu niet gauw maakt dat je met je vee van m'n kast afkomt, dan trap ik je d'r af!

— Ruk op! riepen de anderen, en de daad bij het woord voegende, was de familie van beneden in één punt des tijds verwijderd.

En toen dit geschied was, zei Piet Moreelse heel hoffelijk:

— Mijnheer van Tuiningen, 't is me zeer aangenaam u hier te zien. Mag ik u wel een glas wijn aanbieden?

— Alsjeblieft, zei de baron. Ik snak naar een glas wijn; want ik heb van avond allerlei émoties. Maar gelukkig dat er nog weer

een ziel gered is; misschien ben ik daartoe een werktuig geweest! — en hij doelde op Mientje Kippeveer.

De studenten zagen hem met aandacht aan, en zij zagen dat hij meende wat hij zeide.

Piet Moreelse schonk de wijnglazen in, die meerendeels op den schoorsteenmantel stonden, waar ze nog het best beveiligd waren tegen ongelukken, en daarna bood hij den bezoeker een glas aan, met de woorden:

— U moet me niet kwalijk nemen: een presentabel presenteerblaadje bezit ik niet meer; ik doe het dus maar los uit de hand, en ik stel de vrienden voor het welzijn te drinken van mijnheer Landek van Tuiningen.

De tien aanwezige heeren, waarvan er een viertal aan den bezoeker voorgesteld werden, stonden heel deftig op, en salueerden met hun glas.

— Mijn entree de chambre, zei de baron, was zonderling; maar Otto wist niet dat *ik* het was, en meende dat hij een ander onderhanden had. Wij zullen dus wederzijds maar geen excuses maken. De manier waarop u uw spiritistische soirées inkleedt, mijnheer Moreelse, vind ik echter wel een beetje vreemd... of nieuw, laat ik liever zeggen.

— Maar hij heeft er veel succes mee, zei Sixma. Onze Piet is tegenwoordig de held van den nacht, en de lust van de meubelmakers, maar de schrik van alle mogelijke ploertinnen. De resultaten zijn dan ook schitterend. Ik heb hem aangeraden, mijnheer, om openbare séances te geven; dat acht ik fatsoenlijker en lucratiever dan kiezentrekker te worden.

— Mijnheer thoe Hoola gelieft nogal eens te schertsen, zei de baron, die zich nog een glas liet inschenken.

— O ja, bevestigde Piet Moreelse, die er eerst over inzat wat hij er van maken zou, — onze Tjeerd is zelden serieus, zooals alle menschen die bastaard humoristen zijn. Van avond echter kan hij zijn hart nogal luchten; want dat u onze séance vreemd vindt, komt omdat wij proeven nemen. Wij stellen ons thans in de plaats van anti-spiritisten, en zien hoe zij kunnen nabootsen wat bij ons overigens als werkelijkheid geldt.

— Dat zou ik niet doen! zei de baron. Proeven nemen is gevaarlijk. Men moet afwachten wat er geopenbaard wordt en daarin berusten. Anders neemt men de geesten misschien tegen zich in. Otto moet ten minste maar niet meedoen! En nu zult u me wel toestaan dat ik heenga, en mijn zoon vraag om me te vergezellen; want ik heb zéér veel aan 't hoofd.

Er werd afscheid genomen, en de beide Landeks gingen heen, een meesmuilend gezelschap achterlatend, welks leden de zonderlingste commentaren maakten op het gebeurde.

— Er is me in korten tijd ontzettend veel overkomen, zei baron Landek onder 't naar huis gaan tegen zijn zoon.

— Toch geen kwaad? vroeg Otto, nadat hij even op verdere uitlegging gewacht had.

— Als men een zekere positie inneemt, zoo vervolgde de baron, dan staat men aan alles bloot. Ik kan me verbeelden wat de grootte staatslui al niet aan het hoofd moeten hebben. Sommige bekrompen menschen zouden 't er al ruimschoots mee kunnen doen, als ze maar ééns in de week in een spotblad afgebeeld werden, zooals met zoo menig een van mijn vrienden geschiedt. Maar de wijze stapt daar over heen, — en een wijs man is sterk, leert ons het boek der Spreuken. 't Was daar een zonderlinge ontvangst die me bereid werd; — maar de heeren studenten moeten die buitenaardsche openbaringen niet wetenschappelijk behandelen en onderzoeken. Zij zijn er niet rijp en niet ernstig voor. Zoodra men met de wetenschap komt — we zien het bij de Godsdienst ook — is het met de bekooring gedaan. — En mijn verkiezing, Otto, zal tegenstand vinden, bij vrienden en geestverwanten zelfs. Men ziet het meer! Dikwijls worden vreemden voorgetrokken. Waarom?... Omdat men ze niet kent!

De baron vertelde nu aan zijn zoon het een en ander van hetgeen hem wedervaren was, en hij gaf als zijn meening te kennen dat zij zelf terstond werk moesten gaan maken van de verkiezing door het opstellen en inzenden van advertenties, aangezien het bleek dat het hiertoe hoog tijd werd.

En toen vader en zoon nu thuis gekomen waren, grepen zij terstond naar pen en papier, en begonnen zij aanbevelingen te schrijven, waarin uitgeweid werd over het heil van Nederland, het verbond met God en Oranje, het kwijnen van landbouw en nijverheid; waarin over belastingdruk, geldverkwisting, schoolwet- en vaccinedwang, dure spoorwegen en Indisch wanbeheer de staf gebroken werd; waarin ware volksvrijheid, voordeelige tijden en afschaffing van belastingen in het vooruitzicht gesteld werden, en waarbij ten slotte Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen als de aangewezen persoon werd voorgesteld om al dat goede te bezorgen en het kwade te bekampen. Door „vele kiezers,” door „zeer vele kiezers,” door „ware belanghebbenden” door „eenige grondeigenaars en neringdoenden,” en door „een aantal goede katholieken” zelfs, werden die aanbevelingen onderteekend. Vervolgens werden ze, na velerlei verbetering en verandering, met een verdraaide hand door Otto overgeschreven, en hij was hiermede nog niet gereed toen Kippeveer aangediend werd. De man werd in de spreekkamer gelaten, en toen Otto klaar was, ging hij naar hem toe, en zeide:

— Mijnheer Kippeveer, mijn vader heeft me zoo even gezegd dat u er veel voor over zoudt hebben als hij gekozen werd bij de

ophanden zijnde verkiezing voor de Provinciale Staten. Nu weet u dat de voorbereidselen zelden geheel buiten den candidaat omgaan. En zoo zijn er hier, door vrienden van ons, ook een aantal advertenties bezorgd, om ze, vóór de plaatsing, aan mijn vaders oordeel te onderwerpen. De man is echter te bescheiden om er zelf iets in te zeggen; hij wilde er niets van weten. Derhalve zijn er, op mijn aanwijzing, nog enkele kleine veranderingen in gemaakt. Die vrienden echter, die de advertenties gesteld hebben, willen liever zelf voor de bestuurders van de couranten niet weten dat zij er achter zitten, en daarom zouden ze gaarne zien dat u ze inzondt. Dat is alles. De kosten moet u mij later maar opgeven.

— Dat adverteeren is altijd een dure geschiedenis, zei Kippeveer; en ze geven bij zoo'n gelegenheid geen rabat, als ik er ten minste zelf mee kom.

— Dat doet er ook minder toe. Ik zal betalen wat het kost, en daarmee uit. Nu zullen we eerst nog eens hooren of vader ook nog iets te zeggen heeft, mijnheer Kippeveer. Kom maar eens mee! Doch u moet maar niet van die advertenties spreken. 't Is aangenamer voor vader als hij er buiten blijft. Volg me dus maar, als u zoo goed wilt zijn.

De korenkooper ging mee naar de hem welbekende kamer van den baron, achter aan de vestibule, en hij vond er hem met een Fransche courant in de hand rustig bij den haard zitten.

— Goeden avond, mijnheer Kippeveer, zei de baron. Neem plaats. Ik weet wat mijn zoon je opgedragen heeft; maar ik zelf blijf er liefst buiten. Er komt werkelijk veel aandrang, en het is goed — om het nu maar eens bij zijn waren naam te noemen — dat alles door denzelfden trechter gaat. Morgen verwacht ik nog heeren hier om over de belangen van de candidatuur te komen spreken; maar zij komen laat, omdat ze misschien al te goed van vertrouwen geweest zijn; want er zal werkelijk tegenstand wezen. Inderdaad! Maar het platteland heb ik toch zeker aan mijn zijde, mijnheer Kippeveer, en om de menschen te toonen dat ik nog dezelfde ben van vroeger, zal ik dezer dagen weer een bijbellezing houden op dezelfde plaats waar ik reeds zoo menigen graankorrel met gunstig gevolg uitgezaaid heb. 't Is noodig dat men mij nog eens van aangezicht tot aangezicht ziet; dat zal vertrouwen inboezemen. En dan zal ik het oude woord van de apostelen tot het mijne maken: Wij kunnen niet nalaten te spreken van hetgeen wij gezien en gehoord hebben; en het onverschrokken gezegde van Luther: Ik kan niets anders: God helpe mij!

— Ik hoor zooveen van broeder Bijman, zei Kippeveer zeer ernstig, dat er door de vrienden reeds bidstonden gehouden zijn, opdat u toch van de dwaling uws weegs moogt terugkeeren.

— Houdt u 't er voor dat ik dwaal? vroeg de baron.

— Ik niet; ik oordeel niet. . . opdat ik niet geoordeeld worde. Die dingen, heer baron, gaan boven mijn bevattig. Ik geloof echter wel dat er ook velen over oordeelen die ze niet begrijpen, en anderen die er geld mee verdienen, of ook, die er aardigheidjes mee maken, zooals de heeren studenten.

Hier keek de korenkooper met een schalkschen blik naar den jonker, en hij voegde er bij:

— Bij ons in huis gaat het er nog wel eens een beetje schuin naar toe, baron!

— Waaraan uw eigen gezin deelneemt, zei de baron op een toon van bestraffing. In elk huis behoort orde te zijn, mijnheer Kippeveer; en daartoe dient de heer des huizes zelf het voorbeeld te geven.

— Doe ik dat niet, baron?

— U laat mij niet uitspreken — : zoowel waar het leiding als bestraffing betreft, wilde ik zeggen. En dan komt u tegenover uw eigen dochter te kort. U moest haar nog eenigen tijd op kostschool leggen.

— Ik mijn dochter op kostschool leggen, baron?

— Ja, ik doe het de mijne binnenkort ook nog.

Otto zag bij deze verklaring met bevreemding op.

— Meisjes zijn daartoe niet licht te oud, hernam de baron. En zij komen gewoonlijk te vroeg in de wereld, juist in de jaren als zij de meeste leiding noodig hebben, als ze gevoelig worden voor de hofmakerij van het andere geslacht. En uw dochter, mijnheer Kippeveer, verkeert naar mijne meening ook juist in die periode.

— Alles goed en wel, baron; maar het gaat boven onze krachten om haar buitenshuis te doen.

— Voor de opvoeding van zijn kinderen moet men alles veil hebben, en uw dochter acht ik in uw huis, waar dagelijks zooveel jongelui komen, niet wel op haar plaats. Zij heeft mij een afvalligen zondaar genoemd! . . .

— In den ijver des geloofs, baron! Zij is buitengewoon hittig in haar betuigingen.

— Maar moet zij *mij* daarom tot Jezus terugbrengen, zooals ze zelf uitroept?

— Baron, verschoon haar! verschoon haar! Zij hoort veel over u spreken; zij hoort u betitelen met namen die niet liefelijk zijn; zij hoort u zelfs voor een ketter en een dwaallicht uitmaken; en zij heeft daarom, om uw ziel te baten, van avond willen deelnemen aan een bidstond die door zuster Caspers, de waschvrouw, ten uwen behoeve gehouden werd. Maar ofschoon er vele zéér vrome broeders en zusters kwamen, hebben wij het haar verboden.

— En noemt men mij bij vrouw Caspers, die mijn overhemden strijkt, ook een afvalligen zondaar en een ketter en een dwaallicht?

De korenkooper keek stemmig voor zich en haalde de schouders op. Daarna sprak hij heel ernstig en op zachten toon:

— Ik weet het niet; ik ben er niet bij geweest. Maar met de verkiezing zal het aan een zijden draadje hangen, als u de dwaling niet afzweert.

— Wat *zij* een dwaling *noemen!*

— Juist: wat *zij* zoo noemen. En dan kan ik er nog bijvoegen dat het bezwaarschrift van de dertigen nu bepaald zal opgezonden worden aan het classicaal bestuur. Mijn dochter is dus wel overijverig; maar — u moet 't mij niet kwalijk nemen dat ik het rond-uit en in uw eigen belang zeg — uit den mond der kinderen, baron, zult gij de waarheid hooren.

Jonker Otto Landek had bij het gesprek dat gevoerd werd met verbazing en met verontwaardiging toegeluisterd, en thans vroeg hij, met een hoog rood gelaat, plotseling zeer luid:

— Maar mijnheer Kippeveer, wat wil men dan?

— O jonker, dat weet men zelf dikwijls niet, was het antwoord. Ons Christenvolk is bij uitstek een kudde van nederigen en geringen, en er is menig schurftig schaap onder, dat nog om verlossing blaaf. Daarom zal een hooggeboren heer, een adellijk heer, die zich bij die kudde aansluit, lang als herder voorop kunnen gaan; maar als de stomme dieren zich tegen hem verklaren, dan zullen zij met den voet op den grond stampen, gelijk de rammen doen en op hem spuwen als een lama, en hem aanfluiten gelijk een gans.

— En doet men dit thans met mijn vader ook? vroeg Otto Landek.

— De Heere beware! Dat zeg ik niet!

— Maar u moest ze hartelijk bedanken, vader! riep Otto uit.

Doch Kippeveer zeide hierop met groote zalving:

— De goede herder, zoo zegt de Heere, stelt zijn leven voor de schapen; maar de huurling, en die geen herder is, wien de schapen niet eigen zijn, ziet den wolf komen, en verlaat de schapen, en vliedt; en de wolf grijpt ze en verstrooit de schapen.

Baron Landek was door deze vermaning zeer geroerd; hij greep zelfs Kippeveers hand, en hij zeide nauwelijks hoorbaar:

— Ik zál blijven!

En daarna werd er niet meer over de hangende zaken gesproken. De baron zei nog slechts tot Kippeveer:

— Als ik u noodig heb, zal ik zoo vrij zijn u te doen ontbieden.

Kippeveer knikte vriendschappelijk en ging heen. Baron Landek, wiens gedachten behoefte aan bezigheid hadden, verdiepte zich daarop in de korte berichten van de Figaro, en zijn zoon, die bij hem bleef zitten, trachtte wijsheid te putten uit zijn boeken over het Romeinsch Recht.

En toen de heer van Tuiningen zijn Figaro uthad, nam hij zijn bijbel op, en las het hoofdstuk van den goeden herder, het tiende

van het Johannes-Evangelie; en voor hij zijn bijbel dichtsloeg, zeide hij tegen zijn zoon, die thans met de Figaro in de hand zat:

— De Joden namen steenen op om Jezus te steenigen, en toen hij vroeg of het om de treffelijke werken was die hij hun getoond had, antwoordden zij dat het was omdat hij God lasterde. Zoo is het altijd gegaan, in de wereld!... En met die herinnering, Otto, kan ik blijmoedig mijn pad bewandelen.

VIEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Inquisitie en haar Slachtoffer.

Den volgenden morgen om negen uur verscheen baron Landek in de tuinkamer aan het ontbijt, en hij vond er zijn dochter en haar beide logee's.

— Marie, zei hij na de gebruikelijke begroeting en na een korte inleiding over het weer, — zijn je koffers gepakt?

— Hoe zoo, papa?

— Wel, gisteren met al die beslommingen heb je maar gedaan alsof ik niets gezegd had, en is het eenvoudig vergeten.

— Wat hebt u gezegd? Wat is er vergeten?

— Heb ik niet gezegd dat ik er op stond dat je weer naar den Tuin gingt? 't Is te gek om alleen te loopen. Je gouvernante zit ginder met de poes te spelen, en de leerlinge is hier; want de leerlinge heeft haar verblijf weer gerekt.

— U hebt mij heusch niets gezeid, pa!

— 't Is mogelijk! Ik heb zooveel in mijn hoofd! Maar de logeetjes heb ik toch gewaarschuwd. Om half twaalf laat ik de landauer voorkomen, en dan gaan we op Tuiningen koffie drinken, — waar onze waarde freule op vereerend verzoek vooreerst haar verblijf houdt.

— Hè, in die akelige, kale, nare wintermaanden, pa?

— Ja, om geen afleiding te hebben bij de studie. Je lieve vriendinnen, hoop ik, zullen je nog wel gezelschap willen houden. 't Is buiten, als men wat entourage heeft, 's winters recht gezellig.

— Daar weet *ik* van mee te praten, zei Marie.

— En *ik* zal naar huis moeten, verklaarde freule Roodenburg. Ik moet bij mijn tante gaan logeeren; die wacht al zes weken op me.

Fraulein Irma von Sulpitz verzekerde dat ze ook weg moest, en Marie zou dan eenzaam achterblijven. Doch de baron, die de beide jonge dames nog tot blijven noodigde, was onverbiddelijk in zijn

besluit. De beide dames konden zelf het best getuigen dat Marie nog zeer veel bij haar ten achteren was, en dus moest zij zich nu eens een half jaar lang met de borst op de studie toeleggen. Voor sommige vakken zouden de onderwijzers en onderwijzeressen uit de stad komen, en hoe ijveriger ze dus was, hoe eerder ze gereed kon zijn.

Marie, die erkennen moest dat ze wel een vermaning verdiend had, sribbelde nu niet langer tegen, te meer, daar zij vertrouwde dat ze door onderwerping wel spoedig verzachting van het vonnis zou krijgen. En zoo reed dan de baron met de drie dames naar het huis Tuiningen, doch pas na het gebruik van het tweede ontbijt, en wel een paar uur later dan besteld was; want hij was overstelpt met drukten. De morgenpost had namelijk een aantal brieven voor hem meegebracht, waarvan er een paar over de verkiezing handelden, doch een achtstal, allen van geestverwanten, het teedere punt behandelden van het bezwaarschrift der dertig gemeenteleden. Een enkele slechts gaf hem den raad om te volharden en geen afvallig apostel te worden; maar de meesten maanden hem als afvallige aan om tot inkeer te komen en zich aan de geestenbezweering te onttrekken. Van deze laatste waren er een tweetal nameloos, en in zeer krasse bewoordingen vervat. De aangevallene begon enkele brieven te beantwoorden, wat hem veel tijd kostte, zoodat hij er nog niet mee gereed was toen hij naar Tuiningen reed. Maar hij was er vermoeid van geworden en zocht afleiding; en toen hij derhalve met de meisjes een wandeling gemaakt had in de bosschen, reed hij weer naar de stad, dineerde met zijn zoon, en nam toen op nieuw de pen ter hand, om een memorie op te stellen aan het classicaal bestuur, voor het geval dat het bezwaarschrift ingezonden werd en in behandeling kwam. Terwijl hieraan nog met ijver en overtuiging gearbeid werd, kwam de avondpost met de couranten, en met een benauwd hart werden zij ingezien; want zij zouden de advertenties bevatten. Werkelijk bleek het dat op eens het verkiezingswerk in vollen gang was. Er werd aangemaand en verklaard door vele en zeer vele onafhankelijke en andere kiezers, en „de Burgervriend” beval zelfs in een hoofdartikel den katholieken candidaat aan. Maar de baron was hierop voorbereid, en hij achtte het ook nog niet, indien slechts „de Trompetter” uit Amsterdam, het blad van den grooten veldheer, hem getrouw bleef. Met trillende vingers opende hij dit blad, en weldra vond hij wat hij zocht. Maar wat hij las was voor hem verpletterend.

„Ons teeder harte barst en bernt van droefheid.

„Eylacen! wat geschiedt ons nu!

„De berichten die al eerder tot ons kwamen wierden thans bevestigd.

„Omtrent onzen broeder P. F. A. baron Landek van Tuiningen.

I.

„Het is dan waar! Hij glijdt af langs het hellend vlak waarop hij zich te kwader ure gewaagd heeft. In het zondig spiritisme schijnt hij zich te dompelen, gelijk eene eende in eene bijte. Midden in den winter. Het vriest. Naar koude of griezeling wordt niet gevraagd. En wij zien het aan. O die ergernis! Die kwelling! En dan die eenden!

„Tegen den baron van Tuiningen, die eertijds onze lieve vriend was, is een aanklacht ingediend bij zijn kerkeraad. Deze klacht hoort natuurlijk thuis bij het classicaal bestuur. Doch dit geldt reglementaire viezevazen, waar we ons liever niet bij ophouden. Meer raakt ons het feit zelf.

„Hieruit toch blijkt dat vrij algemeen wordt verteld dat de heer L. v. T. in doodenbezwinging is gevallen.

„Een zonde die zich dan wel verschuilt achter den nieuwmodischen naam van spiritisme, maar de Heere laat zich niet om den tuin leiden. Ganschelijk niet.

„Neen, zoo schrikkelijk toornst de Heere onze God tegen al zulke zonden, dat Deuteronomium er maar geen doekjes omwindt: „Want al wie zulks doet is den Heere een gruwel; en om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting.”

„En doodenbezwinging is niet een verzinsel, maar een zaak die wel waarlijk bestaat; en niet nu eerst ontstond, maar alle eeuwen door bestaan heeft.

„Maar ook de doodenbezwinging of het vragen van afgestorven personen is een werk uit den Booze, dat van den Heere Sabaôth vervloekt is; dat dus bij de Heidenen en niet in de kerke Gods thuis hoort, maar uit die kerke met alle macht moet geweerd.

„Nog hopen we dus dat het gerucht onwaarheid zal bevatten; maar mocht het onverhoopt bevestigd worden, en dus metterdaad blijken dat onze (eertijds) lieve broeder in *dezen* heidenschen gruwel vervallen was, dan mag dit zoo niet blijven.

„Dan dient èn om den wille van dezen broeder, èn om den wille van zoovele andere leden onzer kerke, die in gelijke zonde vervielen, ijlings raad geschaft, hoe deze ban zij weg te nemen.

„O, dat men toch voorzichtig zij!

„Verlaat toch de oude paden niet. Met al die nieuwe slingerpaden weet een arme verdoolde ziel niet waartoe ze nog komt. —

Tot zoo ver las de baron in eens door, en toen ontsnapte er een diepe zucht aan zijn borst; maar terstond werd zijn aandacht weder geboeid; want een tweede stuk sloot zich onmiddellijk aan het eerste aan:

„En nu zijn er die zulk eenen het lidmaatschap van de Staten-Provinciaal opgedragen wenschen. Ook van de Staten-Generaal wellicht!

„De conscientie moet hem toegeschroeid zijn die dat wil.

„En doe daar nu eens iets aan! zal men zeggen.

„Maar neen, daar is men gelukkig nog niet aan toe. Wij dragen er ook geen leed over. Op heel de linie niet. Al moge de ziel ook o! zoo bitterlijk weenen. Principieel is hier geene vreeze.

„Ook geen nood. Geenszins. De Heere waakt!

„Niet echter alsof er niet gestreden dient als de vijand voor de poorten staat. En hij staat er. O, zoo grimmig. Maar de fontein van alle goeden sprinkt nog. De deur slaat dicht. Bons! Hij komt er niet in. Het is ons o, zoo zoet dat wij hem weren kunnen. Met kokende olie en gloeiend zand op de wallen, gelijk de voorvaders, als het moet!

„Geen Judas onder Gods volk! Nooit! Nimmer!... Niet alsof ons dat niet deert. Maar het moet er nu maar naar toe. Geen afgevallen Christenen, die het merg uit de hoogheilige mysteriën sneden.

„Die het station der Joden bereikt hebben.

„Dan scharen wij ons bij de Roomschen, die o! zoo zoetelijk met ons samenfluiten en kweelen. Die Christenen zijn. Noem het monsterverbond. Duw ons baksteen in de hand. Krek zoo! Wij smijten niet; wij steenigen niet. Wij bidden. *Wij* stemmen den Christen, den Roomsche. O Mozes! O Abraham! O Fontein! O Sprinkader! De heer Simon van Haagenborg dient gekozen. Die zengt ten minste zijn geweten niet toe. Die doet ook aan het bloed der verzoening niet moedwilliglijk te kort.

„En daarom, al is het morgen den dag, op hem gestemd!

„Wij lijden schade. Wij halen die in. De Heere wil het zoo. Immanuel!”

Toen de afstammeling der ridders van Landek en Tuiningen het hier meegedeelde met snellen blik doorgevlogen had, uitte hij — wat hij in tijden niet gedaan had — halfvuid, een echten vaderlandschen vloek; hij frommelde daarbij de courant in elkaar, en wierp haar toen op het vuur van den brandenden haard.

Vervolgens viel hij in zijn fauteuil, en terwijl hij het papier in vlammen zag opgaan, riep hij uit:

— Schijnheiligen, inquisiteurs, heerschzuchtigen, zóó moest *gij* lieden óók ten vure gedoemd worden!... Maar neen, de heilige God geve u niet naar uw ongerechtigheid, naar uw valscheid, naar uw bedrog! Gij aanvoerders van de laag dierlijke bende zijt in-gemeen; gij hebt ontferming noodig; erf het voegt ons beter dat wij voor u bidden dan u verdoemen!

De baron schonk zich nu een glas cognac in uit de flesschen die in zijn nabijheid op het buffet stonden, en daarna goot hij, in een oogeblik van weder opwellenden haat, een scheut cognac op het

vuur, en terwijl hij naar de daardoor ontstane blauwe uitslaande vlammen staarde, riep hij uit:

— Zóó moet het in de hel óók gaan. Ja, in geestrijk vocht moesten ze gebraden worden, die geesten die leven ten koste van een ander, die de smalle gemeente opzweepen, en zich vetmesten met de tienden van den oogst... Maar neen, het zijn toch óók menschen! Moge God de Heer zich over hen ontfermen!

De man zag in dat hij verloren was, en hij gevoelde nu groote behoefte om zijn hart te luchten. Maar tegen wie?... Zijn zoon was na het eten uitgegaan en scheen nog niet thuis te wezen. De palfrenier werd gescheld, en bevestigde dit. En na den zoon kon mijnheer Landek zich tot de vrienden wenden. Maar wie waren de vrienden? Wat deden ze?... De een hield een slag om den arm; de ander deelde vermaningen uit; een derde filosofeerde over hoogere staatkunde; een vierde draaide als een weerhaan; en anderen, de Kippeveers en hun soort, stonden te ver beneden hem om zich bij hen te beklagen. En toch was er verstrooiing noodig; want met zijn eigen kwelling alleen blijven kon de man niet. Daarom schelde hij en gaf bevel dat men zijn coupé moest inspannen. En toen het rijtuig voor was, reed hij naar de Groote Sociëteit. 't Was Zaterdag avond; er werd druk gespeeld. Anders kwam hij er wel meer, om dezen of gene te spreken; maar niet lang, nooit 's Zaterdagavond, als het zoo plebeisch was, en volstrekt niet in den speelhoek.

Doch nu begaf hij zich al spoedig naar de spelers, drentelde naar een paar écarter-spelers nog wel, en hij ging weldra weddenschappen aan, hoog, zeer hoog. Dit baarde de grootste verwondering. Men zag elkander vragend en schouderophalend aan, doch spoedig werd er gefluisterd dat de arme man in „de Trompetter” — welk blad echter niet op de sociëteit lag — zoo gehavend werd, en dat deze bij de domste boeren zoo invloedrijke courant hem zelfs geheel los liet. Men meende nu dat hij bij de liberalen steun kwam zoeken, en daarom, al was het ook zijdelings, aan het kaartspel deelnam. In elk geval, ieder was het er over eens dat mijnheer van Tuiningen zich vreeselijk compromitteerde, of moedwillig zijn schepen verbrandde, of langs ruiten boer en schoppen aas een brug trachtte te bouwen naar een andere partij, die wat vrijgeviger in haar opvattingen was dan de zijne.

Eerst pariëerde mijnheer van Tuiningen met den ritmeester baron van Almelo, en hij won veel geld, meer dan de ritmeester verliezen mocht. Toen kwam er een rechter bij, mijnheer Bus, een gerenommeerd kaartspeler, die een slagje dacht te slaan, en den heer van Tuiningen ook een pari voorsloeg, maar verloor, en nogmaals verloor. Het spel trok eindelijk meer en meer de aandacht van anderen, en velen groepeerden zich er om heen.

— O, ze moeten me Pau Landek niet leeren kennen, zei generaal

Zuurman tegen zijn vriend notaris Molvink, die er zijn hoofd over schudde, en ze moeten me niet zeggen dat hij nu iets bijzonders doet; want toen hij nog een jongen was, heb ik hem hier al zien spelen, en grof ook. Hij kon al écarteeren toen Bus en baron Almeloog nog in de wieg lagen.

— En hij doet het royaal ook, zei notaris Molvink; hij gaat brutaalweg tegen de veine in, en wint toch.

— Zou hij de anti-revolutionaire vaan verlaten hebben? vroeg mr. C. P. van Grietveld, die secretaris van de liberale kiesvereniging is.

— Om de waarheid te zeggen, zei notaris Molvink, vat ik het zóó op: ze laten hem los! „De Trompetter” trekt hevig tegen hem te velde; „de Burgervriend”, waarin hij een heelen boel geld heeft zitten, beveelt zelf Simon van Haagenborg aan. Er staan wel is waar nog wel advertenties voor Landek in, maar allen ongeteekend, en dus misschien door hem zelf opgemaakt.

— Maar dan is hij voor ons te winnen; ik zal hem aanklampen, zei mr. van Grietveld, die met al den ijver van een jong advocaat zonder praktijk de zaak van de liberale kiesvereniging voorstond. Ik zal hem doodeenvoudig, alsof ik nergens van weet, de lijst voorhouden van de vrijwillige bijdragen.

— Maar in 's hemelsnaam, delicaat! zei de generaal; je kunt niet met hem sollen! En 't is ook de vraag of hij zijn partij ontloopt. Naar mijne meening neemt hij maar deel aan 't spel om wat verstrooijing te hebben.

— We moeten het in elk geval probeeren, zei mr. van Grietveld; want nu hij zooveel wint, heeft hij een royale bui.

— Nu ja, laat hij eens een honderd gulden of wat in den zak steken; dat beteekent voor hem niets, meende notaris Molvink.

— Maar als we hem winnen konden, zou het voor ons een énorm voordeel zijn, zei de advocaat; hij zou er nog een aantal meebrengen en misschien bij de vereenigde clericalen een scheuring veroorzaken. En we moeten van het oogenblik profiteeren.

— Goed, zei de generaal; dat is waar. Je verliest er niets bij. En hij is werkelijk een ander mensch geworden. Nu pariëert hij al met den ontvanger van de registratie, die nog maar drie dagen hier is, en dien hij volstrekt niet kent. Ik geloof waarlijk dat hij de kluisters afgeschud heeft. En 't werd tijd ook, voor den donder! Maar hij overdrijft het.

Mijnheer Landek van Tuiningen, die nu en dan door dezen en gene aangesproken werd, omdat velen nieuwsgierig waren om eens te hooren of hij ook iets losliet, bleef op den duur bij het spel betrokken, en bleef winnen, niettegenstaande hij moeite deed — en dat werd erkend en geprezen — om te verliezen. Door jonge luitenanten en jonge ambtenaren die hem nog maar weinig kenden,

werd de rijkard, die reeds meer gewonnen had dan hun geheele tractement bedroeg, nauwkeurig gadeslagen en onbewust bewonderd zelfs. En sommigen, die hoorden dat hij een mooie dochter en een gastvrij huis had, maakten van de gelegenheid gebruik om zich te laten voorstellen, en werden vriendelijk door hem behandeld. Anderen leenden van elkander of secureerden elkaar om tegen hem te wedden; maar altijd had *zijn* partij de fiches het eerst afgezet en altijd ook bij de laatste gift den heer in de hand; daar kon men vast op rekenen.

Eindelijk werd hij door ritmeester van Almelo uitgenoodigd om zelf de kaarten ter hand te nemen; maar dat weigerde hij zeer beslist. Van het kaartspel was hij eigenlijk geen voorstander, zei hij, omdat het tot zooveel misbruiken aanleiding gaf. Hij had er nu toevallig voor de aardigheid even zijdelings aan deelgenomen; en omdat hij veel won, had hij niet willen uitscheiden; maar men geliefde het toch te beschouwen sans conséquences.

— Et le combat cesse faute de combattants! zei de ritmeester tegen baron Landek, die eenigszins verlegen met zijn hand vol bankbiljetten stond.

— Voor een man die de wapenen draagt, is dat niets nieuws, sprak de baron; maar hij had geen gelegenheid een antwoord af te wachten; want hij werd aangeklampt door mr. C. P. van Grietveld, den secretaris van de kiesvereniging.

— Baron, neem me niet kwalijk indien ik wat vrijpostig ben, zei mr. van Grietveld; maar ik roep om largesse, en als ik nu de omstandigheden in aanmerking neem... Zie u eens: hier is een lijst uitgaande van de liberale kiesvereniging, om vrijwillige bijdragen, ... er zijn veel kosten te maken, ziet u, ... en Rome, dat blijkt nu al weer, zou ook in ons district gaan overheerschen. Als u dus lust mocht hebben te teekenen...

De advocaat hield den baron bij deze woorden de lijst voor.

— Neen, dank je, was het antwoord. Teekenen doe ik niet. Maar moet er geld zijn, — geld, mijnheer, geld? — ziedaar, hier is het! Ik zocht juist naar de gelegenheid om dit sommetje, dat me eigenlijk tegen mijn zin in den schoot gegooid is, te besteden. En er staan zooveel respectabele namen op de lijst...

De baron gaf hierop het bundeltje papier over, kalm en waardig. Maar de advocaat verschrikte. Er was zestienhonderd gulden.

— God! riep mr. C. P. van Grietveld uit. Wat een gift voor de Unie! Kijk eens, heeren! Wij danken u hartelijk, baron!

Er traden nog twee heeren, die in de nabijheid stonden, toe; maar de heer van Tuiningen zei:

— Stil, asjeblijft! Het geld is ingekomen, en u zegt niet van wien.

— En zullen wij u nu ook tot de onzen mogen rekenen? vroeg mr. van Grietveld.

— Neen! Ik sta in de couranten, en ik handhaaf mijn candidatuur.

— Maar, als u met ons samenging, zei de advocaat weer, dan zouden wij den ander nog beter bestrijden.

— Mijn waarde heer, hernam baron Landek, ik handhaaf mijn stelling, en... laten we er nu niet meer over spreken, als ik u verzoeken mag.

De baron stak den secretaris van de kiesvereniging de hand toe; doch deze zeide:

— Nog één verzoek. Mag ik u morgen een visite komen maken?

— Als u de reis naar Tuiningen niet te ver is, dan zult u mij daar morgen nà den middag zeer welkom zijn; want vóór den middag ga ik naar de kerk. Wij zien gaarne gezelschap buiten. — Zijn er nog 500 oesters? vroeg de baron aan een der knechts, die met een bord oesters voorbijging. Mag ik u dan uitnoodigen een oestertje met mij te gebruiken, mijnheer Grietveld? Ik wenschte baron Almelo, die mij van avond bij het spel gezelschap gehouden heeft, en een stuk of drie vier andere heeren, die mij zooveel veine bezorgd hebben, ook te vragen.

De uitnoodiging werd aangenomen, en een half uurtje later zat baron Landek van Tuiningen als gastheer van een vijftal andere heeren met het glas schuimenden wijn in de hand aan een welbeladen tafel met het kostelijke Zeeuwsche zeebanket. En er werd over alles gesproken, maar niet over staatkundige, kerkelijke of spiritistische vraagstukken; ook niet over kerkeraden, borstelmakers, orthodoxe dominee's en politieke raddraaiers. Men vermeed wat den gullen gastheer onaangenaam kon zijn, en sprak over de Boulevards van Parijs, over Faure, Judic en Jeanne Granier, over den Rigi en Interlaken, over de genoegens van de Lichtenthaler allee te Baden, over de kansen op oorlog en vrede, en over de verbetering van menschen en paarden door wedrennen.

De andere bezoekers van de sociëteit echter spraken over heel wat anders: over den baron, die zijn oude rol van bon-vivant, van vijf en twintig jaar geleden, toen hij nog vrijgezel was, weer had opgevat. In talrijke en afwisselende groepjes stak men de hoofden bij elkaar; achter de couranten zat men te fluisteren. Iedereen wist wat te vertellen; ieder had een opvatting, een gissing. Er waren nu al een paar exemplaren van „de Trompetter” meegebracht, waarin de eerbare baron zoo deerlijk gehavend enforsch op zijn plaats gezet werd; iedereen moest dat lezen; men vocht er bijna om; men verborg „de Burgervriend” achter de andere couranten; men had afschriften bij zich van het bezwaarschrift der dertig gemeenteleden; en — wat nu nog het voornaamste en het nieuwste was — men fluisterde elkander toe van de handvol bankbiljetten die aan de liberale kiesvereniging geschonken waren. Wat zou daarmee bedoeld zijn?...

De een sprak van hoogheidswaanzin; sommigen zagen er een verkapt belediging in; maar dan zou hij nu zoo vriendschappelijk niet met die lui hebben zitten keuvelen, meende men; velen waren van gevoelen dat hij den candidaat der Katholieken tot elken prijs wilde weren; en anderen weer hielden het voor zeker dat hij tot de liberale partij overging, of ten minste met de hulp van de liberalen tot lid van de Staten wenschte gekozen te worden — waarbij leeraartjes en advocaatjes druk twistten over politieke zedelijkheid en over beginselverzaking.

Vóór middernacht kreeg men echter nog gelegenheid om de zaak meer openlijk te behandelen; want te kwart voor twaalf stond de heer van Tuiningen op, omdat hij, zooals hij zeide, vóór het aanbreken van den Zondag binnen zijn eigen muren wenschte te zijn; en door velerlei beleefde groeten begeleid, ging hij heen, om in zijn coupé te stappen en huiswaarts te rijden.

Nu hielden de besliste voorstanders en aanvoorders van de liberale partij eerst een ernstige samenspreking; want zij stonden voor een geval waarvan ze profijt moesten trekken. En het meerendeel juichte het denkbeeld van mr. C. P. van Grietveld toe: het radicale maar handige denkbeeld. De heer Weveling, candidaat der liberalen, moest namelijk bedanken, en in zijn plaats moesten de liberalen den heer van Tuiningen candidaat stellen; mits hij zich verbond om met hen mee te gaan, en althans *hun* candidaten voor de Eerste Kamer te kiezen. In dat geval was men zoo goed als zeker van een overwinning op de twee verbonden tegenpartijen. Als de heer Weveling toestemde, zou mr. van Grietveld, die reeds belet gevraagd had, met Dr. Vliet, den voorzitter der kiesvereening, den volgenden dag naar den baron gaan, om hem voor de gift te bedanken, en hem . . . te redden uit den nood, als hij ten minste handelbaar was. —

Mijnheer Landek vond zijn zoon thuis met een boek in de hand en een karaf wijn naast zich bij den haard.

De couranten lagen op de tafel.

— Otto, vroeg hij, heb je 't gelezen?

— 't Is allergemeenst, zei Otto. Maar in zulke waters vangt men zulke visschen!

— Wat is men toch in geheel ander gezelschap bij die andere partij, sprak de vader. Wat zijn dat aardige, beschaafde, openhartige, joviale menschen. Jammer maar dat ze zoo weinig aan hun God denken! Als ik die . . . bende eens bekijk, waarmee ik in den kerkeraad zit; dat onbeschaafde, domme, eigenwijze, onverdraagzame, baatzuchtige, kortzichtige, geniepig volk, — en ik zie daarna rond op de Grootte Sociëteit, waarvan de groote meerderheid der leden tot de liberale partij behoort, — dan *schaam ik me*, Otto, en dan heb ik meelijden met mijn eigen positie. En wat

blijkt het dan duidelijk, jongen, dat onze adel, op eenige uitzonderingen na, een ongelukkige plaats inneemt. Met één uitspraak troost ik me altijd nog maar: Paulus heeft gezegd: Voegt u tot de nederigen!

— Opdat zij u met slijk gooien! zei Otto verontwaardigd.

— O neen! betuigde de vader.

— O ja! hernam de zoon. Ik ken den tekst ook: „Tracht niet naar de hooge dingen, maar voegt u tot de nederigen.” U zoudt dus ook, als u Paulus altijd gehoorzamen moest, niet moeten trachten om lid van de Provinciale Staten te worden. Mij dunkt, dat behoort toch ook tot de hooge dingen.

— Otto!

— Ja vader, 't is zoo!

— En zeide dan de Heere niet reeds tegen Rebekka: „De meerdere zal den mindere dienen?” . . . En zoo tracht ik te dienen mijn volk, mijn land, mijn . . . kinderen zelfs. Wees dus nooit wijs in je eigen oogen, jongen; en verkracht de uitspraken der Schrift niet. En trouwens, indien het verkeerd was, wie onzer doet het volmaakte? Dat heb ik van avond nog ondervonden. Ik ben op de sociëteit geweest. Ik heb gespeeld, zelfs vrij hoog gespeeld. Ik heb zestienhonderd gulden gewonnen.

— U, vader?

— Ja, ik. Ik had verstrooiing noodig, en ben toen toevallig in het spel verdwaald, waarmee ik niet uit kon scheiden, omdat ik won. Maar ik had het niet in mijn hand; want het was pariëeren bij écarter, en ik won al langer hoe meer. Ik heb echter de heele winst weer weggegeven.

— Aan wie?

— Aan de kas van de liberale kiesvereniging.

— Wat zegt u? vroeg Otto, die van zijn stoel opsprong.

— Ze kwamen bij me bedelen, en ik bedacht me geen oogenblik. Geld moeten ze tòch hebben, en als ik het hun geef, hoeft een ander 't niet te doen. Ik wenschte die bankjes niet mee te nemen.

— En van wie won u ze?

— Van ritmeester Almelo; van Brantsius; van den ouden Herbag, en van den nieuwen ontvanger van de registratie.

— Almelo kan ze niet te best missen. Als u ze hem dus eens op de een of andere wijs terugbezorgd had?

— Zou ik hem en mijzelfen beleedigen. Ik werd wel gedwongen om te winnen; want ik doubleerde telkens om te verliezen.

— U gaf dus de zestienhonderd gulden aan de kiesvereniging die u bestrijdt? vroeg Otto nog altijd met dezelfde verbazing. En wat zeiden ze?

— Ze staken me de hand toe, natuurlijk. Zij leuterden zoo wat van bondgenootschap; maar ik verzocht hun verder niet over de

zaak te spreken. Toen liet ik 500 oesters komen, en ik vroeg er eenigen van wie ik gewonnen had, en den secretaris van de kies-vereeniging, om met me te soupeeren.

— En liep 't daar mee af?

— Daar liep het mee af. Toen ik naar huis ging, boog iedereen even diep voor me, — zelfs na die artikels in de bladen!

— En nu zullen zij u toch niet tegenwerken?

— Dat is hun zaak. Ze kunnen zeggen: mijnheer van Tuiningen heeft gespeeld, — wat af te keuren is, — en heeft gewonnen, — en heeft het geld aan zijn tegenstanders gegeven, — wat hen in een moeilijk parquet zal brengen. En wat win ik daar nu mee?... Dat ik mijn chagrijn wat vergeten ben, — en dat velen zullen verklaren: hij heeft gehandeld gelijk een afstammeling der heeren van Landek en Tuiningen betaamt. Met die satisfactie eindig ik den dag eenigszins opgeruimd, en nu gaan wij maar ter ruste; want ik wenschte morgen voormiddag met de meisjes te Tuiningen naar de kerk te gaan en daar den dag door te brengen. Ik heb reeds aan Vlak gezegd dat wij morgen hier niet eten. Goeden nacht dus... Ga je niet mee?

— Ik zou eerst nog gaarne dit boek uitlezen.

— Daudet? vroeg de vader, die het boek bekeek. Graaf Baereveld zou je vertellen dat er maar één Fransch schrijver is die men lezen kan: — Chateaubriand! Nu, zooals je wilt, — en goeden nacht!

Otto Landek bleef achter; want hij had zoo even een plan opgevat; en hij begon een „Ingezonden stuk” te schrijven en de handelingen te brandmerken van sommige geestverwanten tegenover zijn vader.

VIJF EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Een Zondag op Tuiningen.

De volgende dag met haar regenvlagen verliep voor de familie op het huis Tuiningen zeer gewoon. Men ging naar de kerk, at en dronk, en verveelde zich. Alleen kwamen er voor den baron zeer veel brieven, enkele van waardeering, maar vele van terechtwijzing en vermaning. Menschen die zich zijn broeders en zusters noemden, bezworen hem dat hij toch tot het rechte pad terugkeeren zou, opdat ook God de Heere hem niet verliet, gelijk immers reeds vele schepselen Gods zich van hem afwendden. Want niet alleen wat „de Trompetter” vermeldde, gaf hun ergernis, mee-

warigheid, bevinge, bevangenheid, beklemdheid, droefheid, en roeringe der ziel, maar sommiger nieren werden bovendien nog diepelijk geprikkeld door andere dingen die men hoorde; en derhalve, er was misschien nog behoud mogelijk, mits terugkeer van de dwalinge, en mits hij uit het gezelschap der liberalisten bleef.

Daar het Zondag was, werden die brieven niet beantwoord, doch alleen bijbelteksten opgezocht en aangeteekend ter wederlegging, en zoo brak het tijdstip aan waarop mr. C. P. van Grietveld, secretaris der liberale kiesvereniging, gezeten in een rijtuig met twee paarden, de plaats opreed. Mijnheer van Grietveld was vergezeld door zijn mede-bestuurslid dr. Vliet, den president, en beide heeren werden met deftigheid bij den baron in de groote zaal toegelaten.

Nadat de heer van den huize hun terloops te kennen had gegeven dat hij anders niet gewoon was des Zondags van vreemden visites te ontvangen, begon de president met zijn boodschap, om namelijk voorloopig namens het bestuur van de vereeniging te bedanken voor de gift aan de kas.

De baron zeide zeer eenvoudig dat hij hoopte dat er veel algemeen nut mee zou gesticht worden, en daarop gaf de secretaris den wensch te kennen dat men dit dan zou mogen doen door tusschenkomst van den invloedrijken en veelvermogenden heer Landek van Tuiningen, — als die namelijk aan de liberale kiesvereniging vrijmoedigheid gaf om *zijn* candidatuur te steunen.

Door mijnheer Landek werd hierop geantwoord dat immers mijnheer Weveling candidaat der liberalen was.

Maar neen, zoo zei Dr. Vliet, — mijnheer Weveling zou zich terugtrekken als baron Landek van Tuiningen de liberale candidatuur wenschte te aanvaarden. In dat geval was men zeker van de overwinning; en wat de beginselen betrof, men moest wederkeerig concessies doen; maar de baron moest met een goed geweten en naar zijn beste vermogen de liberale kiezers vertegenwoordigen, en, met name, beloven dat hij zou stemmen op liberale kandidaten voor de Eerste Kamer.

En het antwoord van den afstammeling van Joris Alexander en Paul Frederik met het Gouden Kruis was, dat hij dit tegenover zijn geweten niet kon doen. Hij voorzag wel dat hij, als hij met de liberalen een transactie aanging, gekozen kon worden, maar men kende zijne beginselen: hij was een tegenstander van de school waar aan de kinderen geen godsdienst geleerd werd; want godsdienst was bij hem het fundament van alles wat er in zedelijke zin werd gebouwd.

En de heeren hadden nu al goed spreken van de volkomen vrijheid van godsdienstonderricht buiten de eigenlijke schooluren; er was niets aan te doen. Mijnheer Landek van Tuinigen verklaarde zeer hardnekkig dat hij liever met borstelmakers en klompenmakers

voor de eer van den Bijbel wilde strijden dan met de liberalen de waarde van den Bijbel door de terzijdestelling op school verkleinen. Zijn candidatuur bleef hij handhaven, en hij bleef een geloovig Christen en spiritist, en hij verdedigde zijn spiritisme met den bijbel — met denzelfden bijbel op grond van wiens uitspraken anderen hem verketterden; — maar zijn beginselen verloochenen deed hij *niet*. Het zou hem hoogst aangenaam zijn als anderen die het niet met hem eens waren, op hem stemden; en hij achtte de liberalen in het algemeen zeer hoog, als humane, beschaafde, wetenschappelijke, fatsoenlijke menschen; maar hij mocht niemand iets voorspiegelen wat hij niet meende, wat hij niet voor God en zijn geweten kon verantwoorden.

Na het aanhooren van deze verklaring gingen de beide heeren van „de Unie” heen; want zij zagen in dat hun pogen ijdel was; en de baron riep uit, toen hij hun rijtuig hoorde wegrijden:

— Dieu et mon droit!... Dit kan ik nu met een goed geweten zeggen! Ze moeten dan maar tegen mij in het veld trekken, als ze willen; ik wensch met eere te strijden, en, als het moet, met eere te bezwijken. Maar Joris Alexander heeft het duidelijk geopenbaard, en hij heeft het zelfs noodig gevonden te verklaren, dat de Landeks *lauweren* zullen plukken door hun openbare en maatschappelijke betrekkingen. En zou ik nu na zulk een verklaring wijken?... Neen!

De baron hield zich nog met dergelijke overwegingen bezig, toen er opnieuw een bezoek aangekondigd werd, thans van den predikant van Tuiningen, dominee Geerte, bij wien men des morgens ter kerk was geweest, en die vaak een gedeelte van den zondag op het Huis doorbracht en in velerlei gevallen zijn tusschenkomst verleende.

Van dit bezoek gaf de heer van Tuiningen des middags aan tafel verslag. Zijn dochter vroeg of dominee niet bleef eten; want dikwijls werd de man, die op het Huis veertig jaar lang een welkome gast geweest was, bij zijn bezoeken uitgenoodigd te blijven, en er werd dan een boodschap naar de pastorie gezonden, „dat dominee nog wat bleef praten”; want het woord *eten* verreed men tegenover de overige pastoriebewoners liefst.

— Ik heb hem wel gevraagd, zei de baron; maar hij heeft bedankt. Hij zei dat zijn jongste zoon morgen jarig is, en dat wordt vandaag gevierd. Een voorwendsel misschien! Want hij is bang, en hij is voorzichtig. Hij kwam mij waarschuwen!

— Dominee Geerte ook al? vroeg Otto verwonderd.

— Ja; maar hij is welgezind. Hij heeft na kerktijd pas vernomen wat voor stemmen er tegen mij opgaan. En hij zei ook — omdat hij een beetje doof is, had hij het zelf niet gehoord — dat er een zeker ongewoon geruisch in de kerk ontstaan was, toen wij binnenkwamen.

— Dat is waar! bevestigde Marie. Ik meen het ook opgemerkt te hebben, en nu dominee het bevestigt . . .

— Aus eerpriet! zei freule von Sülpitz. Wenn meine krootmama irgendwo kommt, macht es sich auch immer so.

— Neen, zei de baron, in dit geval niet uit eerbied, kind! Er komen dezer dagen allerlei bestrijders tegen mij uit den hoek, omdat ik op den drempel sta van het publiek leven. En nu is gisteren in een weekblad, dat velen als hun evangelie beschouwen, al begrijpen ze het ook niet, heftig tegen mij uitgevaren. Niet alleen dat sommigen uit mijn omgeving mij om mijn spiritistische overtuiging vervolgen, en bezwaarschriften tegen mij indienen; maar zelfs het blad van een ontwikkeld, ja, van een bevriend man doet mee, stelt zich aan de spits van mijn tegenstanders, en daagt mij voor Gods gerichte. Het zegt dat ik in doodenbezweering vervallen ben; dat ik het werk van den Booze doe; dat er een ban op mij ligt; dat de Heere tegen mij toornet. . . Hoe is het toch mogelijk?!

— Staat dat in „de Trompetter?” vroeg Marie.

— Ja kind —: in „de Trompetter” van gisterenavond. De man die eenmaal mijn vriend was, en die zich thans de opperbisschop van onze Hervormde Kerk waant, werpt mij uit.

— Maar dat is afschuwelijk! Hij heeft niets over ons te zeggen!

— Doch de domme menigte en eenige drijvers, die zich verheffen willen, luisteren naar hem. En die oude brave dominee Geerte kwam mij waarschuwen. Ik lees „de Trompetter” zelf niet, zei hij; want de onzin die hij verkondigt is mij het lezen niet waard; maar Baling, die ouderling is, bracht hem mij. En ik was er diep bekommerd over. Toen werd mij tevens verteld van het geruisch in de kerk, en ik kan het me maar al te goed verklaren, zei de man.

— En wat wil hij nu?

— Ja, dat is wel een beetje belachelijk, zei de baron. Maar Henriëtte Roodenburg, je eet niet!

— Ik luister! zei het meisje, dat evenals de anderen aan het gesprokene de grootste aandacht wijdde.

— Hou je niet van koud kalfsvleesch? vroeg de gastheer. Laat je dan wat van die koude kippen geven, die daar staan. Je weet het, kind, 's zondags moet je je met koud vleesch tevreden stellen. Mijn dienstboden hebben óók hoogere plichten te vervullen.

— Er is overigens nog keuze genoeg, zei het meisje, terwijl ze een blik wierp op het wél voorziene buffet.

— En wat wilde de dominee? vroeg Marie aan haar vader.

— Dat ik het hoofd in den schoot zou leggen, en de spiritistische openbaringen ontgaan zou, alsof dat kan! En dat ik geen séances en soiree's meer zou houden. De goede man was zoo vriendelijk om eenige vermakelijkheden op te noemen waarmee men zich 's avonds kan bezighouden, als men geen muziek wil maken

of spelen wil. Verbeeld je: Charades en action beveelt hij aan, — dat bedoelde hij ten minste, geloof ik, — en een huiselijk komediespelletje, desnoods. Dat achtte hij nog beter, nog voorzichtiger ten minste, dan... zooals „de Trompetter” het op zijn laaghartige manier gelieft te noemen, — in doodenbezwinging te vervallen! En ook natuurkundige experimenten vond hij wel geschikt om een gezelschap te amuseeren! Mooie tooverlantaarns tegenwoordig!... Enfin, ik heb hem laten praten. Maar dat nam niet weg dat hij me zeer nadrukkelijk verzocht, ja bezwoer, om geen aanstoot te geven.

— Is hij dan zelf zoo tegen het spiritisme? vroeg Otto.

— Neen. Hij heeft hier immers ook wel eens séances bijgewoond, en hij beschouwt het eigenlijk meer als een amusement, zooals jongelui het pandverbeuren. Ja, ik geloof waarlijk dat hij het daarmee gelijk stelt. Hij sprak ten minste van de aantrekkelijkheid voor sommigen om in het donker te zitten. Doch 't is het spiritisme niet alleen waarvoor ik gewaarschuwd ben; er schijnen omtrent ons gezin allerlei geruchten in omloop te zijn, en daarop ook heeft hij mij in algemeene termen gewezen, zeggende met Jacobus: „De tong kan geen mensch temmen; zij is een onbedwingelijk kwaad, vol van doodelijk venijn.” Wij moeten dus voorzichtig wezen; want de Schrift zegt het zelf. De tong kan geen mensch temmen! — Dus kan men, met de Schrift in de hand, veel kwaad van ons spreken.

— Beschuldigt dominee Geerte ons dan van iets? vroeg Otto.

— Geenzins. Hij is onze vriend, en hij wil dat wij ons in acht nemen. Het gemurmel, zei hij, bij het binnenkomen in de kerk, kon wel eens tot een storm aangroeien. En dominee Geerte behoort niet tot degenen die in hun voorgewende verontwaardiging het vuur aanblazen, gelijk „de Trompetter.” De man verdient alle achting. Hij is alleen maar een beetje jaloersch op mij dat ik meer volk op mijn bijbellezingen krijg, al worden die ook in een schuur gehouden, dan hij in zijn kerk. Maar niettemin is hij zeer welmeenend. Hij drijft niet en verdoemt niet, beweert ook niet dat hij *de* waarheid heeft, ja, stelt naar mijne meening onze eigen verdienste wel wat veel op den voorgrond en schuift de beschikkingen Gods en het werk der vrijmachtige genade en der uitverkiezing naar achteren; maar... de man prent onze dorpelingen toch ook in dat zij die braaf zijn den hemel zullen zien; hij vermaant hen tot een vlekkeloozen handel en wandel — stellingen, wel is waar, die een beetje te veel naar het modernisme trekken; want dat erkent de verkiezing ook niet; — maar toch... een welgemeende leer, en die inderdaad veel goeds heeft. —

— En zullen ze u hier met die leer verketteren, pa? vroeg de dochter des huizes.

— Hier? Volstrekt niet. Daar is geen sprake van.

— En men mompelt toch als wij in de kerk komen!

— Men mompelt ook als jij een nieuw model hoed op hebt, kind! Neen, ze zijn hier welgezind, en daar wil ik je ten overvloede nog van overtuigen. Morgen of overmorgen avond zal ik nog eens een bijbellezing houden; en in dit bizondere geval zou het mij aangenaam zijn als jullie allemaal meeinging. Ik sta er op dat men mijn geheele familie ziet, en tevens dat mijn familie ziet hoe de schare naar mij luistert. Maar kinderen, wij mogen het leven niet en bagatelle opnemen; wij die op een hoogen sport staan en dus ver zichtbaar zijn, moeten voorzichtig wezen, opdat wij geen aanstoot geven, noch door ons spreken, noch door ons schrijven (dat was op Otto gemunt), noch zelfs door welgemeende handelingen die verkeerd uitgelegd kunnen worden.

— Noch door ons kaartspelen! meende Otto in stilte, terwijl hij duidelijk inzag dat zijn vader de laatste woorden meer in het bijzonder tot Marie richtte.

— Haal een paar flesschen Champagne! zei de baron, terstond na zijn vermaning, tegen den huisknecht. En toen de Champagne een paar minuten later ingeschonken was, nam fräulein Irma von Sülpitz, die met oplettendheid naar al die voor haar vreemde beschouwingen geluisterd had, het eerst het glas in de hand, en ze zei:

— Mogen we dan eens aanstoossen, herr baron, op het goede reussiren van uw verkiezing? Ich hoffe und wünsche das beste!

Er werd geklonken, en nog lang was men onder gezelligen kout bijeen; want het eerst behandelde onderwerp werd verlaten, en de twee flesschen Champagne oefenden geheel de uitwerking op de gemoedsgesteldheid uit die de baron er van verwacht had, zoozeer zelfs dat, toen hij onder het danken, dat tusschen de eerste en de tweede flesch plaats had, met gevouwen handen en gesloten oogen zat, de zondige gedachte in hem opkwam: Kon ik van avond na de thee nog maar eens een gezellig écartétje spelen!

Maar er werd op het huis Tuiningen nooit gespeeld, en daar het Zondag was, ook niet gewerkt of gemusiceerd. Er werden zelfs geen geesten opgeroepen; want als er geen vreemden bij waren, vond men dit saai. Iedereen bleef dus, toen de eetkamer verlaten was, zoo lang mogelijk in een gemakkelijken stoel zitten, en uit vroomheid, die wel vergunde om goed te eten en te drinken, maar niet om elkander gezellig bezig te houden, verveelde men zich.

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Oefening.

Toen de duisternis begon te vallen, kwam het rijtuig van baron Landek voor. Freule Roodenburg en zijn dochter Marie zouden hem vergezellen; freule Irma von Sulpitz, die eigenlijk een voorwendsel zocht, had zich verontschuldigd wegens hoofdpijn; en de zoon van den huize, die 's morgens naar de stad was gegaan, en ook van de partij moest wezen, was, tot teleurstelling van zijn vader, nog niet teruggekomen. Het doel van den tocht was de deel van Jan Petersen, te Veenega, waar de baron een bijbellezing zou houden. Om zes uur zou die beginnen, en daarom had de voorganger van dien avond verordend dat men na afloop, om acht uur, dineeren zou, en om één uur een stevigen lunch gebruiken.

Fenigszins tegen haar zin gingen de beide jonge dames mee; het was een koude winderige avond met een flauw maneschijntje, en de omgeving waaronder zij zich gingen plaatsen lachte haar ook niet toe; maar uit piëteit voor den ouden heer hadden zij aan zijn verzoek geenerlei bezwaar in den weg willen leggen en vergezelden zij hem nu.

Na een rit van een twintig minuten werd voor het vóórhuis van Jan Petersen stilgehouden.

Terstond zag de baron dat er zeer veel volk op de been was. Velen wachtten zijn rijtuig op; doch weinigen slechts groetten. Er heerschte een doodsche stilte. In de verte kwam een troep aan, die een psalm zong, langzaam en slepend, doch krachtig tevens.

De baron en zijn beide dames werden door Jan Petersen, zijn vrouw en zijn drie kleine kinderen, ontvangen. Een drietal andere broeders: twee landeigenaars en een timmerman, die anders altijd bij de ontvangst tegenwoordig waren, vertoonden zich niet.

De aanzienlijke gasten namen in de eenvoudige doch nette kamer plaats, zeiden een vriendelijk woord tegen de kinderen, en de baron vroeg terloops of het druk zou wezen — wat hij echter zelf reeds voorzag.

— Ik had een boodschap naar u toe willen sturen, antwoordde Jan Petersen; maar het was te laat, zei mijn vrouw. De lampen zijn aan. 't Is een erge boel.

Toen hij dit gezegd had begon hij zich door het haar te wrijven, en hiermede brak hij zijn onrustbarende verklaring af.

— Maar wat is er dan? vroeg de baron.

— En dan had ik u maar willen vragen of u het niet uitstellen zou. Ik ben wel verastereerd, moet u weten; maar je weet niet

hoe ze je soms zoeken. En je wordt er nooit beter van. Gods straffende hand vindt een mensch overal! En brand — dat zeg ik — daar ben ik altijd verschrikkelijk bang voor!

— Is er bezwaar? vroeg de heer van Tuiningen terwijl de beide meisjes hem verschrikt aankeken.

— 't Is te hopen van niet. Maar er is zoo pasjes, toen de deuren opengingen, een heele troep vreemd volk naar binnen gekomen, en daar heb ik het niet bijster op. Eerst heven ze *ons* volk ook al opgeruid, en dat heit niet veel noodig. Ze zijn eigenlijk dadelijk allemaal rondom de ton gaan staan, daar u zelf altijd in staat, en wat ze vóór hebben, weet ik niet. Maar het zit er niet goed!

— En waarmee hebben ze het volk opgeruid?

— Dat kan ik zoo precies niet zeggen, baron; en ik geloof er ook niet aan. Maar ik heb ze wel hooren mompelen van godloochenaar en van toovenaar en van satanskind zelfs! Dat zeg ik!

— Als ze mij zien, zullen ze wel bedaren, zei de baron met overtuiging.

— Dat weet ik niet! Daar zijn veel stadschen bij, ziet u, en die zijn altijd lastig; die kan 't niemendal schelen. En de onzen zijn, als ze beginnen, ondeugend, en ontzien geen mensch. Dat zeg ik! Als u dus maar eens net weer heenging als u gekomen bent?

— Dank je. Ik wijk niet; ik verdedig een zuivere en eerlijke zaak.

De edelman zei dit met klem en waardigheid; doch zijn kalmte ging wel wat verloren, toen Geert Jantsing, de boer van het huis Tuiningen, binnentrad, onmiddellijk door den ouden Willem Vossevanger gevolgd. Zij kwamen door de achterdeur van de deel af.

— Baron, het zal niet gaan, riep Geert Jantsing. Er is een ander die daar zoo even uw plaats ingenomen heeft en ze zijn erg ondeugend.

— Wie heeft mijn plaats ingenomen?

— Dominee Reinman uit de stad. Hij heeft er een heele zooi meegebracht, en hij staat al op het gestoelte. Zij willen van u niet gediend wezen, roepen ze. Luister maar! Je kunt ze duidelijk hooren!

— Dominee Reinman? . . . Die zal de plaats voor mij bewaren!

— En hij zei, terwijl hij door 't volk drong, — kinderen van God, wacht je voor Satan!

— Ben ik dat dan? vroeg de landheer met een bleek gelaat.

Thans nam Willem Vossevanger het woord; hij hief zijn doornen stok op, en riep met een stem die van ouderdom haar klank verloren had:

— Ja baron, dat zeggen ze! Satan zeggen ze! Ze zijn gek; ze zijn blind; maar het is niet anders! De Heer wil het zoo! U moet niet onder de Filistijnen gaan. Een oud man zegt het u!

— Ik ga zeer zeker, en onmiddellijk, riep de heer van Tuiningen, die doodsbleek werd van verontwaardiging.

De meisjes grepen hem aan, en Marie riep :

— Ik bid u, vader, ga niet, blijf bij ons !

— Het zal mijn leven toch niet kosten ! Ik ga wèl, en ik zal alles bedaren.

— Zij zijn slecht gezind ! zei Willem Vossevanger. Ze beledigen u, baron !

— Beledigen ? Mij ? . . . Dat durft niemand.

Op dit oogenblik werd er op de deel een psalm aangeheven. De baron luisterde. Toen nam hij zijn besluit. Hij greep den bijbel dien hij meegebracht had van de tafel, drukte zijn hoed vast op het hoofd, liep met snellen tred de gang door, en schoof den grendel van de deur die toegang gaf tot de deel. En toen trad hij er binnen. De beide meisjes waren hem terstond op den voet gevolgd. Achteraan kwamen Geert Jantsing met Willem Vossevanger en Jan Petersen, een gevolg dat verre van aanzienlijk was.

Het lokaal was propvol ; maar toch, uit gewoonte was aan het begin het gangetje nog opengebleven dat naar het eenvoudige spreekgestoelte leidde, 'twelk zich aan de lange zijde tegen de paardenkrib bevond.

De baron kon dus een twaalftal schreden voorwaarts doen zonder gehinderd te worden ; maar weldra stuitte hij ; en het psalmgezag, dat bij zijn binnenkomst nog voortdreunde, liep in de war ; want zeer velen, die het oog op de deur gericht hadden, vergaten bij de binnenkomst het gezag of raakten van de wijs. Doch het vers werd niettemin uitgezongen. En toen ontstond er plotseling stilte, hier en daar slechts door een licht gefluister afgebroken.

— Mag ik er door ? vroeg de afstammeling der edelen van Landek en Tuiningen met luide doch bevende stem. En broeder Reinman, mag ik u verzoeken mij die plaats in te ruimen ?

— Niet doen ! werd er uit een paar hoeken geroepen.

— Mag ik er door ? vroeg de baron nogmaals aan hen die hem den weg versperden.

— Waarvoor ? vroeg een schaapherder.

— Om u Gods woord te verklaren, gelijk ik . . .”

Men liet hem niet uitspreken.

— Gods woord ? ! riep men. Een Godloochenaar ben jij ! Een guichelaar !

— Broeders, vrienden, weest kalm ! zei de baron. Laat mij spreken !

— Neen, gij hoort hier niet ! riep Jan Grootvorst, de borstelmakersknecht. Gij zijt uitgebannen. Gij gaat met geesten en duivels om !

— Dominee Reinman, vroeg de edelman nu weer, nadat hij een weinig voortgedrongen was, laat mij eenige woorden tot hen zeggen. Ontruim mij die plaats. Die komt mij toe !

— Kind van Satan! riep men: Judas!. . Laat hem er niet opt dominee!... Slaat hem dood! Hij is een godloochenaar! Snijd, hem den kop van den romp!

Op dit oogenblik ontstond er een tooneel van groote verwarring, omdat er eenigen partij trokken voor den baron, en rondom den kathedr plaats wilden maken en hem een doortocht banen, wat evenwel door de overgrootte meerderheid belet werd. En Marie stond met haar vriendin nog steeds achter haar vader, doodsbleek, maar koelbloedig. Zij had hem de hand op den schouder gelegd, om hem tot terugkeer aan te manen. Doch freule Roodenburg slaakte, toen er geroepen werd: snijdt hem den kop van den romp, een doordringenden gil, die door vele vrouwen onbewust herhaald werd.

— Breng haar weg! riep de baron tegen Geert Jantsing, en Geert sloeg haar den arm om het middel en leidde haar terug; maar Marie bleef bij haar vader.

— Baron, zei de eigenaar van het lokaal nu, ga asjeblieft heen; uw leven loopt gevaar, en ik zou niet gaarne hebben dat hier iets heel ergs plaats had.

— Ik zal ze tot zwijgen brengen, zei de edelman, en met luide schrille stem riep hij uit: Ik ben Paul Frederik Alexander Landek van Tuiningen! Wat hebt gij tegen mij?

Een luid gelach was het antwoord op deze woorden

Zij die het naast bij den baron waren, weken evenwel een weinig terug; want zijn oud gezag had nog eenigen invloed, en men had zelfs eerbied voor den moed van zijn dochter en ging ook voor haar ter zijde. Zij stond met haar schoone rijzige figuur, met de hooge struisveeren op haar zwartfluweelen hoed, en met het lichtgrijze bont van haar pels door het gedrang naar buiten geslagen, als een vorstin te midden van een oproerig volk.

Zoo naderden beiden, alleen door den ouden Vossevanger gevolgd, den kathedr, waarop dominee Reinman de beweging met voorovergebogen lichaam en gevouwen handen stond aan te staren.

— Reinman, broeder, riep de baron hem nu toe, vermaan die menschen toch tot kalmte! Gij bederft zelf de goede zaak.

De baron stak den evangeliedienaar tevens de hand toe.

— Dominee! riep de borstelmakersknecht, — geef hem geen hand, dien Judas.

— Neen, neen, schreeuwde Reinman met zijn harde heesche stem, — de broederhand in eeuwigheid niet; neen, neen — de broederhand, neen!

— Hij moet er uit! Hij stoort onze oefening! riep de kleermaker van Veenega. Hij is een doodenbezweerder; hij is een satanskind!

— Dring hem naar buiten! schreeuwde de borstelmakersknecht, en vele anderen uit de stad huilden het hem na.

— Gij zult het volk van God niet afvallig maken! krijchte

dominee Reinman weer. Gij zult Koning Jezus geen strikken spannen! O, waarom Heere, waarom woeden de Heidenen?

— Maar wat heb ik u dan gedaan, menschen, dat gij mij aldus bejegent? vroeg de heer van Tuiningen.

Men antwoordde niet. Er volgde alleen een herhaald en lang gerekt oe, oe, oe, of gefluit en gesis.

Toen riep de baron, terwijl hij zijn hand uitstak:

— Reinman, voor het laatst: laat ons broeders zijn!

— Wij niet! Ik ben een kind van God! snauwde Reinman hem toe, en het volk om den kathedr begon te dringen, en het drong den afstammeling der edelen van Landek en Tuiningen met zijn dochter op zijde.

Doch op dit oogenblik deed zich een bondgenoot gelden die krachtdadige hulp verleende. Willem Vossevanger, de tachtigjarige, knelde zijn doornen stok in de hand, en begon er op in te slaan, en hij riep uit: Gespuis! zult gij onzen baron zoo bejegenen? — En dit hielp. Voor hem had men eerbied. Men durfde hem niet weerstaan en week ter zijde. Er kwam nu eenige ruimte.

— Goed zoo! riepen er eenigen; maar anderen herhaalden hun gehuil en gesis.

— Op zij! donderde Willem Vossevanger met een ongewoon heldere stem. Op zij! Ruimte voor freule Landek, zeg ik!

En hij sloeg er weder met zijn stok op en ging vooruit, en gaf de freule een hand om haar door de menigte heen te trekken. Maar een slip van haar pels raakte beklemd tusschen de omstanders, zoodat zij niet verder kon.

Het geroep en geschreeuw hield inmiddels aan; verreweg de meesten waren sterk tegen den baron gekant, en de enkelen die hem trachten te verdedigen werden omsingeld en even hard uitgescholden als hij.

Het gedrang en het tumult vermeerderden nog toen de veldwachter van Tuiningen met geweld door de menigte trachtte heen te barsten; want inplaats van te wijken volgde men hem. Men was benieuwd wat hij doen zou.

— Op zij! riep Willem Vossevanger nogmaals; laat de jonkvrouw van Tuiningen door, of ik sla er op!

Maar de mantel bleef vastzitten, en daar had het Christenvolk schik in; het week geen voet ter zijde. Nu drongen Geert Jantsing, die freule Roodenburg weggebracht had, en Jan Petersen, die den toegang tot zijn woonhuis had bewaard, naar de freule, om haar te helpen. Zij werd gestooten en geduwd en gescholden. Het was en bleef een helsch tafereel, waarbij tusschen dominee Reinman, die nog op den kathedr stond, en den baron allerlei korte uitroepen gewisseld werden en iedereen met zijn schouders en elbogen werkte.

— Ruimte! riep Willem Vossevanger nu nogmaals. Ruimte, zeg ik, voor de Landeks! Gauw! Of ik ransel je! Ik ben soldaat geweest!

En hij sloeg er op, thans zeer ernstig en zeer krachtig; en hij werd ook wèl gescholden, maar men week tóch ter zijde.

— Willem Vossevanger! Proces-verbaal! riep de veldwachter. Onthou je dag! Je slaat!

— Goed, lummel! Vooruit maar, freule! Kom hier, baron! riep de oude man, en zij volgden hem thans onmiddellijk op den voet.

— Judas! Guichelaar! Vogelprofeet! klonk het nogmaals uit dozijnen monden tegelijk, waarbij de schrille stemmen van eenige vrouwen boven alles uitkwamen.

Maar Jan Petersen had de deur van het woonhuis bereikt, waarbij hij een drietal vertrouwde mannen gezet had, en die deur werd nu op zijn wenk geopend.

— Kom binnen, baron! zei hij.

— Zou ik vluchten? vroeg de edelman, die dacht aan Joris Alexander en al die andere roemruchte voorvaders.

Een algemeen salvo van spotkreten was het antwoord dat onwillkeurig op deze vraag gegeven werd.

— Mijn hoed! Mijn overjas! riep de man nog, die thans eerst merkte dat hij een en ander miste.

— Vooruit Paul! riep Willem Vossevanger, die de fréule juist naar binnen geduwd had, — vooruit Paul! Wat zou je langer hier doen?

En de oude tuinman greep den hooggeboren heer van Tuiningen, dien hij vroeger als den kleinen Paul gekend en geleid had, bij den arm, en trok hem naar binnen, en hij zeide:

— 't Is schande! Ga weg! Laat ze nu niet naar je spuwen!

Maar de baron keerde zich eerst nog om, en hij riep met zeer luide stem:

— Ach, vrienden, hoe is het goud verdonkerd!

Zij die het hoorden, barstten in lachen uit. Anderen die het niet hoorden, deden mede, en onder een algemeen spotkreet verliet baron Landek van Tuiningen de vergadering.

In het woonhuis vond hij freule Roodenburg, meer dood dan levend, die door vrouw Petersen met azijn gewasschen werd. Zijn dochter Marie, die zich zeer cordaat gehouden had, viel weenend aan de voeten van haar vriendin neer; want zij was diep bedroefd over den smaad die haar vader aangedaan was. Geert Jantsing kwam binnen met een verschen emmer water. De kinderen van het gezin waren weggekropen in de bedstede naast den schoorsteen, met den huishond, die hevig knorde; en Willem Vossevanger, die zijn stok op de tafel wierp, en wiens geheele lichaam trilde van drift, zeide:

— Baron, u moet dat niet weer doen! Uw vader en uw moeder zaliger zouden dat óók niet gedaan hebben. — Hoor! Ze zingen... een psalm!

Werkelijk zong men op de deel een psalm, zóó krachtig dat de porseleinen bordjes op den schoorsteenmantel er van stonden te trillen.

'k Zal van de deugd der milde goedheid zingen,
Van 't heilig recht der strenge rechtsgedingen:
Een psalmgezag, o hooggeduchte Heer,
Uw naam ter eer!

En zoo zong men door, acht verzen lang, zoodat de gemoederen aanmerkelijk bedaard waren, en sommigen inmiddels heengingen naar de Zwaan, toen dominee Reinman, die dapper voorgezongen had, zijn armen uitstreckte en den zegen uitsprak: „De Heere zegene u en behoede u! De Heere doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig! De Heere verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede! Amen!”

Daarna ging de menigte naar buiten, en men zei tegen elkander, „dat den dominee zoo gematigd was!”

ZEVEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Gevolgen van de Oefening.

— Vox populi, vox Dei! riep de baron in de kamer van Jan Petersen toen het gezang begon.

— Wie zegt dat, vader? vroeg zijn dochter.

— Dat zeg ik zelf, kind! Wij zijn nu veroordeeld! Heb ik daarom die menschen zoo dikwijls wèl gedaan? Zeg Jan Petersen, heb ik dat verdiend?

— Neem me niet kwalijk, baron; maar ik ga naar achteren, antwoordde de eigenaar van het gebouw. Die petroleumlampen zijn gevaarlijke dingen, en dat zeg ik, als er eens brand kwam, ik geloof zoo waar dat er geen mensch mee pompen zou.

— Uit haat tegen mij zeker?

— Neen baron; dat niet. Maar zij zouden Gods gericht niet willen tegenwerken.

— O, ik heb veel van den keizer van Rusland tegenwoordig! zuchtte de heer van Tuiningen. Ik word van alle zijden vervolgd.

— Dat is maar gekheid, zei vrouw Petersen. Jan, geef jij den baron eerst een spatje. Dat zal hem goed doen, alevel. De volle flesch staat op de bovenste plank.

— Ik had er ook zoo over gedacht! beaamde Jan Petersen, en

de daad bij het woord voegende, kreeg hij een flesch en een glas uit het groene hoekbuffet.

— Jenever? vroeg de baron met afschuw terwijl de man inschonk. Ik dank je!

— Toe maar, mijnheer, gerust! Zoo'n prop is voor alles goed, moedigde Willem Vossevanger aan. En toen de edelman bleef weigeren, vervolgde hij: Nu, dan nemen wij maar een drop, Jan Petersen! Ik heb er behoefte aan. — Santé, en op de beterschap van de dames!

Jan Petersen, die hem ingeschonken had, nam zelf ook een prop, en spoedde zich toen naar de deel, waar het nog daverde van het psalmgezang.

— O, klaagde de baron, wat een smart, wat een smart! . . . O, Willem Vossevanger, God weet het: ik kom met de beste bedoelingen. En hoe behandelen zij me nu! Snijd hem den kop van den romp, — en Judas! roepen ze met gebalde vuist, tegen mij. . . . een edele van Tuiningen!

— U hebt u te gemeenzaam gemaakt, baron! zei Willem Vossevanger.

— Best mogelijk, Willem! Best mogelijk!

— Ja baron! Wie zwijnen wil streelen en met kinders mallen, dien doen ze beiden in den modder vallen. Dat zegt vader Cats.

— Cats wist het wel, sprak Henriëtte Roodenburg, die voor het eerst haar oogen weer opendeed, met een flauwen glimlach.

— Goed zoo, kind! Lach er mee, zei de baron. En jij, Marie?

— Neen pa, ik lach er niet mee. Ik vind het afschuwelijk, en ik verzeker u dat ik nooit meer onder de menschen kom. Zulke beledigingen zijn niet te vergeten. Kijk eens, mijn mantel is gescheurd!

Het meisje zei dit met tranen van spijt en verontwaardiging in haar oogen, en op een toon van overtuiging dat haar vader er klein door werd. Hij wist ook niet hoe hij zich verontschuldigen zou, en keek den ouden tuinman met een benauwd gezicht aan, toen de palfrenier binnenkwam, en vroeg of mijnheer niet wegrijden kon, omdat het volk met steenen naar het rijtuig smeed. Het stond thans voor de deur. Hoe onaangenaam die tijding anders ook zou geweest zijn, nu bracht zij een welkome gelegenheid om zich terstond te verwijderen. De baron zei dan ook: Wij gaan, — en hij greep zelf Henriëtte Roodenburg onder de armen vast, en geleidde haar. Weldra stapte hij nu met zijn beide dames in de koets, en er stonden wel een veertigtal menschen om heen, maar zij weken toch bescheiden terug. Doch het portier was slechts ternauwernood dicht geslagen of het gemompel begon weer; maar zij die binnen in zaten, hoorden dit niet; want de meisjes begonnen nu beiden hevig te schreien en te snikken, en het rijtuig dat ongedeerd voortrolde nam een heelen last van zorg en verdriet en kommer mee.

— Wat hebben we begonnen! riep Marie uit, toen ze weer een

beetje tot bedaren kwam, — en wat is dat toch voor een afschuwelijke geur die ik ruik?... Wat heb je daar, Henriëtte?

— Ik weet het niet, zei het meisje. De boerin heeft me een fleschje in de hand gestopt. Ik meende dat het Eau-de-Colonge was, en heb het op mijn zakdoek uitgegoten. Het lijkt wel azijn!

— 't Is jenever! zei de baron.

— Neen, 't is azijn! meende Marie. Laat eens ruiken!... Boeh! Ik heb het ook al op mijn kleeren!... 't Is een mengsel van jenever en azijn! O lieve beste vader, nu zie je eens waar we mee besmet zijn! Met zulke geuren komen we thuis! Wat zal de Engelsche gouvernante wel zeggen!... Nooit kom ik meer onder de menschen! De smet gaat er nooit meer af!

— Och jawel, snikte freule Roodenburg, zoo erg is 't niet! Als jij dat brouwsel maar niet *drinkt!* 't Zit maar uitwendig, Marietje!

— En pa dan? vroeg ze.

— Wat blief je? zei de vader, en na een poos nadenkens vroeg hij: Zit het bij *mij* inwendig? Denk je dat?..... Jenever en azijn?..... O kind, foei!

— Uitwendig is het ten minste bij u wèl zichtbaar, verweet zijn dochter. Zonder hoed, en zonder overjas!

— Ja kind, je kunt zeggen: Que diable allait-il faire dans cette galère-la?... Maar weet dan dat ik dit zelf zeer goed besef; dat ik een roeping te vervullen heb....

— Waar u ons aan waagt, viel zijn dochter hem in de rede.

— Zalig zijt gij als u de menschen smaden en vervolgen, heeft Jezus gezegd! zoo verklaarde de baron op een mislukten toon van zelfverheffing.

En de dochter antwoordde hierop niet. Zij meende wel dat haar vader haar logees aan zulk een zaligheidskans niet mocht blootstellen; maar, ofschoon haar gemoed in opstand was, zweeg zij, en men hoorde trouwens dat het rijtuig in het mullere zand kwam van de oprijlaan, die naar het Huis voerde.

— Laat ons de feiten nu liever verzachten dan verergeren, zei de baron vóór het uitstappen. Anders krijgen die anderen ook nog maar noodeloozen angst.

Maar het was werkelijk ondoenlijk het gebeurde te verbloemen. Reeds zoodra men de helder verlichte vestibule binnentrad, bleek het hoe gehavend en verslagen men er uitzag.

En toen fräulein Irma von Sulpitz, die met Otto gezellig en vertrouwelijk in de huiskamer zat, de aangekomenen tegemoet ging, klonk uit haar mond een ongeveinsde kreet van verbazing en ontzetting zelfs.

— Wat is dat nu? vroeg Otto, die terstond naderbij kwam.

En daar zag hij Henriëtte Roodenburg met loshangende haren; zijn zuster met een grooten scheur in haar mantel, en den hoed

scheef op het hoofd; zijn vader zonder hoed met een verkreukeld en bezoedeld overhemd. En hij rook daarbij de zeer vreemdsoortige geuren die zij meebrachten.

— Heb je een ongeluk gehad? vroeg Otto.

— Neen, een geluk, zei de vader. Wij zijn vervolgd! Ik heb gerarbeid — of *willen* arbeiden liever, — in den wijngaard des Heeren, en er heeft een tooneel plaats gehad zooals er tegenwoordig onder de zich noemende geloovigen wel meer voorkomen.

— Zie maar eens! zei Marie, en zij toonde haar kleederen.

— Een opstand, een formeele opstand, op de deel van Jan Petersen, door dominee Reinman geleid! zei de baron. Wij zijn een beetje in het gedrang geweest! Dat is alles!

— Nu, dan zal het wel losloopen! riep Otto, die echter zeer goed inzag hoe erg het was. De meisjes moeten zich maar gauw gaan verkleeden, en ik zal een vroolijken marsch op de piano spelen; inmiddels is het dinee klaar, en dan maken wij straks nog een heelen boel muziek.

De meisjes gingen nu werkelijk heen, evenals de baron, om zich te verkleeden. Otto bleef alleen achter, en hij speelde piano, doch met veel fouten; want zijn gedachten waren elders. Hij begreep dat het „Ingezonden stuk” dat hij in „het Dagnieuws” geschreven had, en dat den volgenden morgen verschijnen zou, volkomen in tegenspraak was met het gebeurde van heden avond. Hij had daarin zijn vader verdedigd, verheerlijkt zelfs, en voorgesteld als den afgod der plattelanders; en thans had het platteland hem met slijk, ja, met drek geworpen. Dat was een streep door *zijn* rekening dus, en het stuk waarvan hij zich zooveel beloofde, zou reeds voor zijn verschijnen een leugen of — wat nog erger was — een aardigheid, een satire, blijken te zijn.

Terwijl de jonge man dit alles overlegde, tromde hij maar voort op de piano, totdat eindelijk de dames beneden kwamen om aan tafel te gaan. Freule von Sulpitz, die boven nog eenige bijzonderheden vernomen had, was zoo wijs haar Schiller mee te brengen, en zou er 's avonds uit voorlezen — wat gemeenlijk gebeurde als men niets beters te doen wist. Er werd nu eerst gedieneerd, — waarbij de heer van den huize spoedig al weer Champagne liet komen, dien allen zich, om hun zenuwen te kalmeeren, goed lieten smaken. Over het gebeurde werd echter slechts terloops gesproken; het onderwerp was te pijnlijk. Daarna werd er koffie gedronken; toen likeur; toen thee; toen weer wijn; en onder de bedrijven door werd er uit Schiller voorgelezen, muziek gemaakt, en door freule Irma von Sulpitz zelfs gezongen. De baron liep af en aan, en scheen op zijn kamer brieven te schrijven; maar hij had toch ook geen rust.

Zoo was de avond om eer men het wist; en toen het elf uren

sloeg, gingen de dames naar boven. Otto bleef met zijn vader alleen achter, en de baron begon nu een verhaal te doen van hetgeen er te Veenega voorgevallen was. Zijn zoon luisterde met de grootste aandacht, maar behield zich een oordeel voor; doch niet alzoo zijn zuster.

— 't Is schandelijk! riep ze plotseling uit, nadat ze onverwacht in de kamer gekomen was en de laatste woorden van het verhaal van haar vader nog opgevangen had. — O Otto, als je 't wist wat ons overkomen is, hoe diep wij vernederd zijn!

— Ik weet het! zei haar broer.

— Je weet het maar half! hernam ze.

— Denk je dan, kind, dat ik de waarheid niet spreken zou? vroeg haar vader.

— U kunt de waarheid niet spreken, hernam ze. Want u verontschuldigt natuurlijk u zelve.

— Is dat dan noodig?

— Ja, zeker! Wat doet u op die vuile deel, u, een baron van Landek en Tuiningen?! . . . . Wat doet u daar uw dochter mee te nemen, en een freule Roodenburg? . . . . Haar familie moest het weten! . . . O, we zijn gruwelijk beledigd, Otto! . . En waarom? . . . Omdat je vader altijd met die plumpe domme boeren solt! . . . Omdat hij hun nu weer wijs moest maken dat de liberalen het land verderven en slechte menschen zijn!

— Kind! zei de baron

— Ja, het is zoo! vervolgde Marie. We zijn nu onder ons, en ik kan het zeggen — ik wil het zeggen. Wat is het voor volk daar u mee aanlegt, vader? Wat is die Memmeling, die Zeekat, die Kippeveer, die hier familiaar aan huis komen? . . . Ik schaam me dood als ze hier soms een fatsoenlijk man ontmoeten, — laatst nog met die studenten! Doch toen werden ze aardig op hun plaats gezet.

— Maar Marie, zijn dat nu verwijten? vroeg de vader, die zeer gekrenkt was.

— Ja, dat zijn verwijten, echte! En u kunt ze heel goed begrijpen, vader; want u bent het met me eens. U weet het maar al te wel dat die weinig ontwikkelde menschen tegenwoordig nog heel goed te gebruiken zijn om op hun schouders omhoog te klimmen. Daar gebruikt u ze voor! Maar als die kalme domme menigte begint te woeden en te razen, dan is ze verschrikkelijk, walgelijk! . . . Dan scheurt ze uw dochter de kleeren van het lijf!

— Marie, ik zeg dat je zwijgen zult! riep de vader in hevigen toorn.

— Je hebt het zelf gezien, Otto, sprak ze nu tegen haar broer. Wij moesten mee van avond, omdat het er op aankwam, . . . om te imponeren. En we hebben nu gezien hoe het toegaat, in welke kringen onze vader zich beweegt! . . . . Wij komen thuis met een fleschje jenever en azijn!

Het meisje begon zenuwachtig te lachen, en haar vader, wien dit nog meer ergerde dan haar woorden, zei thans op een toon van sterk verwijt:

— En jij dan, kind? . . . Ieder heeft zijn gebreken! En het kan zijn — ik wil het zelfs aannemen, . . . dat ik me vergooid heb. Maar jij dan? Wat doe jij 's avonds in den donker in den tuin met een jongen, . . . met een Roomschen jongen nog wel, die in alle opzichten ver beneden je staat?!

— Wat is dat nu weer? vroeg Otto onthutst.

— Ja, jij moet het ook weten! Ik heb het verzwegen; ik wilde het verbloemen; doch het moet er nu maar uit! 't Is beter dat het gezegd en behandeld wordt. Met je vriend George Simon is de freule 's avonds in den tuin; en dat is geen onbeduidend geval; want hij vlucht over de broeiramen en breekt de ruiten; en zij zit vol bloed. Zij houdt een rendez-vous!

— In *uw* belang! sprak Marie met een hoogroode kleur.

— Ja, natuurlijk in mijn belang, herhaalde de vader op spottenden toon.

— Hij kwam mij in 't geheim meedeelen, zei het meisje, dat zijn oom candidaat gesteld werd. Dat was een waarschuwing in vaders belang, Otto! En ik moest haar ook meedeelen. George was misschien wel wat al te ijverig; maar op de bedoeling ten onzen behoeve viel niets te zeggen. En dat is ook het eenige. Verder ben ik me van geen kwaad bewust.

— Ah! zei Otto. Is het dat? . . . Komt dáár dat verband vandaan om George's handen? Was hij dáárom eerst onzichtbaar? Maar er bij gebleven is het toch ook niet, Marie; want den volgenden dag hadt je weer bloed aan je handschoen. Ik heb er je nog gekscherend op attent gemaakt. Toen hadt je hem dus wéér ontmoet!

— Dat weet jij niet!

— En je hadt hem toch geschreven, freule! zei haar broer, die den pas begonnen brief toevallig op haar kamer gezien had.

— Wie vertelt dat? vroeg Marie.

— Dat zeg *ik*, zuster!

— Ik George Simon brieven schrijven? vroeg Marie thans met groote spijt. Neen Otto, dat doe ik niet; en je moet ook niet denken dat ik met je vriend iets te maken wil hebben.

— Tant mieux! zei de vader.

— Ja, juist tant mieux! herhaalde Marie. In *uw* belang — dat erken ik — heb ik met George gesproken, meer dan eens! Maar het was niet om me zelve. En dat wil ik toonen. Ik wil hem niet meer groeten, niet meer zien! Jullie kunt de Simons voor je zelve houden, als je wilt! . . . Zoo gauw ik maar eenigszins weg kan, ga ik logeeren, of waar ook heen; want hier, in de stad of in den omtrek, kan ik niet blijven. Ik hoef me maar voor de ramen

te vertoonen, en de menschen blijven stilstaan voor het huis. Dat is er ook een van, mompelen ze dan, — jawel, van de Landeks! Die was ook op de deel, waar haar vader preeken zou, — ah, bah, bah! (Ze maakte hier een gebaar van geweldigen afschuw.) — En met een flesch jenever en azijn kwam hij thuis!... *Ik* kan het niet helpen; maar het *is* zoo!

— Kind! zei de vader met sterk vermaan, verlies Gods geboden niet uit het oog!

— Ik verlies niets uit het oog, zei het meisje; en als ik dat deed dan is er altijd in den bijbel een tekst te vinden waar ik me mee verdedigen kan. — En nu, vader, goeden nacht, — en sterkte!... Ik heb het goed gezegd; want ik heb het oprecht gemeend. — Geef me nu nog de hand; want ik ben een kind dat veel van u houdt.

De baron strekte zijn hand uit, die zij terstond hartelijk drukte; toen trok hij haar naar zich toe, en zwijgend gaf hij haar een kus op het voorhoofd.

Er werd geen woord meer over deze zaak gesproken. Zij gaf ook Otto de hand en ging heen.

— En nu moet ik u nog eens iets anders vertellen, zei Otto tegen zijn vader, toen zij alleen waren. U hebt in de meening verkeerd dat u curator kondt worden van de Akademie, in plaats van mijnheer Steurveld.

— Wat zou dat?

— Daar worden in de stad aardigheden op gemaakt. Ik heb dat zijdelings gehoord. U kunt het niet worden, omdat u geen akademischen graad bezit.

— O, dat wist ik wel, zei de vader, die plotseling erg bleek werd; en het zou buitendien ook moeielijk gaan, want ik ga spoedig eens een groote buitenlandsche reis maken. Kom, speel me nog wat voor op de piano. De rest laten we rusten. Daar spreken we later wel eens over.

Otto sloeg de piano open en speelde een sonate. Maar zijn vader woonde haar niet tot het einde toe bij. Hij giug stil de kamer uit, begaf zich naar zijn slaapvertrek, las daar het gewone avondhoofdstuk uit den bijbel, en vroeg toen om wijsheid en rust en een gelukkig leven, en hoopte nog op hulp van hooger hand.

K I P P E V E E R

KIPPEVEER

R O M A N

DOOR

C O S I N U S

TWEEDE DEEL

TWEEDE DRUK, HERZIEN DOOR DEN SCHRIJVER

AMSTERDAM
UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ «ELSEVIER»
1889

EERSTE HOOFDSTUK.

Gaande en komende Gasten.

De noodlottige gebeurtenis op de deel van Jan Petersen oefende in het huisgezin en de omgeving van baron Landek grooten invloed uit.

Reeds den volgenden dag kondigden de logees voor goed aan dat zij vertrekken wilden. De heer van den huize deed nu juist geen groote moeite om de meisjes te houden; want hij gevoelde behoefte aan eenzaamheid en rust, daar hij te moede was als iemand die heen en weer geslingerd is met een schip op een stormachtige zee. En als de meisjes dan toch gingen, zei Marie Landek, dan vroeg ze haar vader verlof om eenige dagen te mogen vertoeven bij haar tante van moeders zijde, mevrouw Horlach te Arnhem. De baron gaf zijn toestemming; maar tevens kondigde hij zijn dochter een gewichtig besluit aan, waarmede hij al lang rondgelopen had, en dat in de laatste dagen tot rijpheid gekomen was. Hij wenschte dat Marie een jaar zou gaan doorbrengen op het pensioonaat van mevrouw Duguenard te Brussel, waar ook een paar van haar kennissen vertoefden, en waar de jonge dames niet alleen nuttig bezig gehouden werden, maar ook een aangenaam, gezellig, en tevens een welbewaakt leven leidden. Marie nam dit voorstel goed op en stemde er terstond in toe. Zij wilde zelfs dadelijk na de Kerstvacantie gaan, en zou met mevrouw Horlach, de jongste zuster harer moeder, beraamen wat er alzoo noodig was om waardig op het beroemde instituut van de Rue Royale te verschijnen. Als ze dus den volgenden dag wegging, tegelijk met Irma von Sulpitz, die over Emmerik naar Wiesbaden reisde, dan zou ze misschien nog één dag thuis komen om toezicht te houden op het inpakken; maar van afscheidsvisites wilde ze „in deze omstandigheden” niet weten. Ze zou 't er op toeleggen, zei ze, om met de Noorderzon over de grenzen te gaan, en haar vader kon haar geen voorstel gedaan hebben dat welkome was.

Den volgenden dag reeds vertrokken de drie meisjes, zonder dat ze in de stad een enkele afscheidsvisite gemaakt hadden. Zij schreven aan de goede bekenden slechts eenige brieftjes, waarin een

overhaaste terugroeping van *fräulein von Sulpitz* als voorwendsel gebruikt werd waarvan allen profiteerden. En overigens zou men ook wel begrijpen, zei de baron, dat de dames geen lust hadden om visites te maken.

— En *wij* nu? vroeg mijnheer Landek, toen hij, na het wegbrengen der dames, met zijn zoon naast zich in het rijtuig naar Tuiningen terugkeerde.

— U zult toch Marie zeker naar Brussel brengen? vroeg Otto.

— Dat is mijn plan; maar het duurt nog een kleine maand: wij moeten eerst Kerstmis hebben. En ik wacht eerst mijn verkiezing af.

— *Uw* verkiezing, vader?

— *De* verkiezing, laat ik liever zeggen. Maar ik handhaaf toch de candidatuur.

— Maar *uw* verkiezing is volstrekt niet waarschijnlijk, vader!

— Je kunt niet weten, Otto! Het kan soms vreemd toegaan bij verkiezingen. De naam Landek brengt er ons reeds half door. En zelfs de lui die daar gisteravond dat spektakel maakten, krijg ik ook nog voor een gedeelte.

— Meent u dat?

— O ja, zeker! Ze weten niet wat ze doen. Al dat geschreeuw is eigenlijk maar een relletje. Vandaag roepen ze voor Luther en morgen voor den paus. Weveling krijgt hun stemmen tenminste niet; en Simon van Haagenborg is hier ook nog niet bijzonder gewild. *Ons* volk mag de papisten niet lijden en beschouwt ze zelfs als slechte mensen. In de stad: van leveranciers en oude vrienden van de familie, krijg ik óók altijd nog een hoed vol stemmen. En ik wil volstrekt niet beweren dat ik het halen zal, want dat geloof ik zelf niet; maar ik reken dan toch, ook zonder steun van eenige partij, nog op een drie of vier honderd stemmen, aangenomen dat er zestien honderd uitgebracht worden. En als ik eens in herstemming kwam, dan maak ik me sterk dat ik het halen zou.

— Zoudt u dat meenen, vader?

— Zeker, dat meen ik; want dan heb ik altijd den steun van de eene of de andere afwijkende partij. Ik wil evenwel niet dat er voor me gewerkt wordt. Mijn naam moet in de couranten blijven staan, en daar moet het bij blijven. Ik wil de zaak nu eens royaal behandelen. Dan kom ik er toch nooit met oneer af.

— Ik zal u niet tegenhouden, vader; maar ik vrees...

— Heb jij dan zooveel ondervinding van verkiezingen?

— Neen!

— O zoo! Dat wou ik maar eens weten! Wie gaat loopen wordt altijd verslagen! *Ik* blijf!

In den loop van den avond kwam de heer Kippeveer vragen of er ook nog advertenties waren, en tevens zijn verdere diensten aanbieden bij het verkiezingswerk.

Maar Otto zei dat er van advertenties plaatsen door hem zelf geen sprake was; doch hij verzweg dat hij ze nu opzond aan een advertentiebureau. En toen de heer van Tuiningen zelf binnenkwam, gaf hij aan Kippeveer zeer zijn ongenoegen te kennen zoowel over het gebeurde op de deel van Jan Petersen als omtrent de houding van „de Burgervriend” en de persoonlijke onbeschaamdheid van de leden der redactie.

— O, zei Kippeveer, lieve mijnheer, goede baron, wat u bedroeft, bedroeft ook mij. Ik heb er harde woorden genoeg over gesproken en ontvangen, en menige vermaning is van mij uitgegaan. Maar zij die gij verstokt en verhard acht, zijn onder de bedeeling der genade Gods, en alzoo zijn zij niet onder de wet. Want der wet zijn zij gedood, zooals zij zeggen, door het lichaam van Christus. En nu alzoo zij vrijgemaakt zijn, dienen zij in nieuwigheid des geestes, en niet in de oudheid der letter, gelijk Paulus in zijn brief aan de Romeinen leert.

— En die oudheid der letter zijn de statuten en reglementen van „de Burgervriend”, die *ik* mede opgericht heb? vroeg de baron.

— Ja, en wat daar verder bij behoort! Er moet eenheid zijn in de partij, zeggen zij: eenheid in den arbeid en in de richting en in het werk. En het Grootte Hoofd te Amsterdam heeft dat nu zoo aangegeven! Zullen zij dat dus weerstaan?... Wat zullen zij doen? Zich verzetten?... Neen, gehoorzamen, zeggen *zij*. Zeggen *zij*!... *Ik* niet! Ik ben uw getrouwe!

— Maar de man dien zij gehoorzamen, is een drijver, die alleen zijn eigen grootheid zoekt, en die zich daartoe onder de dwepers begeeft, omdat hij tenminste onder hen koning denkt te worden.

— Mijnheer van Tuiningen, dát beoordeel ik niet! zei Kippeveer eenigszins verwijtend.

— Ik beoordeel het wèl! hernam de baron. En ik beoordeel ook Reinman en Memmeling en al die... ja, ik noem het woord liever niet dat me in den mond ligt.

— Mijnheer van Tuiningen, verklaarde Kippeveer, *ik* ben uw aanhanger. Ik heb u gewaarschuwd, en nu zal ik uw verkiezing vóórstaan. Wat wilt u dat ik voor u doen zal?... Zal ik het platte land afloopen?... Zeg het niet! Maar knik slechts *ja*, en ik zal het doen!

— Ik dank je, zei de baron; het hoeft niet. Men moet mij de bon coeur kiezen, en anders wensch ik het niet. Laat de gemoederen eerst maar eens bedaren, en dan kunnen we nóg zien.

— Een verstandig inzicht, baron; want er zijn reeds teekenen ten goede. Weet u wat het classicaal bestuur op het bezwaarschrift geantwoord heeft? Niet?... De beschikking is gisteravond ingekomen. Het classicaal bestuur noodigt den beklagde dringend uit — zoo staat er — zich verder te onthouden van handelingen op spiritistisch

gebied en zich opnieuw te onderwerpen aan Gods eenig en onfeilbaar woord.

— Is dat alles, mijnheer Kippeveer?

— Dat is alles.

— Dus geen enkele maatregel van tucht, zelfs niet van voorloopige raadgeving, waarschuwing of bestraffing? Alleen dus maar een dringende uitnoodiging? . . . Nu zie je 't, Otto! Die mannen zijn ontwikkeld en beschaafd! En zij zijn ook gematigd. Maar wat zij begeeren: dat ik mij opnieuw zal onderwerpen aan Gods woord, is geheel overbodig en verkeerd gezien.

— Maar baron, dan wordt u geen lid van de Staten, meende Kippeveer.

— Dat zal God weten!

— Daar hebt u volkomen gelijk in, baron! En kan ik u nog in iets van dienst wezen?

— Mij niet, zei Otto, kortaf.

— Mij wél, sprak de vader. Zeg aan de vrienden dat ik mij volkomen op mijn gemak gevoel, en weten zal wat mij te doen staat.

— Nu baron, nu jonker, hiermede groet ik u dan. Niemand zal me beletten in uw belang werkzaam te wezen, en hoor ik iets dan zal ik het u doen weten.

Na deze woorden, die vleiend en onderdanig uitgesproken werden, schelde de heer van Tuiningen. De huisknecht verscheen, en twee minuten later stond de bezoeker in den kouden noordenwind en in de duisternis voor het kasteel der heeren van Landek en Tuiningen. Het eerste wat hij deed was de vuist ballen tegen het hooge, prachtige huis, en hij mompelde:

— Wat hebben wij aan zoo'n baron, aan zoo'n oproermaker? . . . Ze moeten hem maar klein maken, en ze zijn ook al mooi op weg! . . . Die menschen zijn veel te groot! Zelfs een classicaal bestuur ontziet ze! En wij, die klein zijn, kunnen voor hen tobben. Máár . . . dat verandert toch! De adel spant al met ons samen, en ik zie die lui nog eens zoo ver komen dat ze onze kar mee trekken moeten. Daar leggen ze het zelf op aan!

En terwijl de man zoo sprak, wandelde hij voort over het grove kiezelzand onder de hooge kale boomen van het huis Tuiningen.

De baron zat, na Kippeveers vertrek, met zijn zoon te overleggen of hij een vergadering van aandeelhouders van „de Burgervriend” zou beleggen of niet; maar zij kwamen tot het besluit dat het voor eerst beter was van niet, omdat vele aandeelen in handen waren van menschen die thans wellicht tegen den geestenoproeper partij zouden trekken. De overleggingen tusschen vader en zoon werden, gelukkig voor hen, spoedig afgebroken door een onverwacht bezoek, en wel van de beide zwagers van den baron, de jonkers van Doo-

renburg, wier zuster eenmaal zijn gade was geweest. De heeren Doorenborg, die hun voorvaderlijk landgoed aan de overzijde van den IJssel hadden en het samen bewoonden, kwamen zelden bij hun familie van Tuiningen; ten eerste, omdat zij weinig uitgingen; ten tweede, omdat als ze uitgingen, het gewoonlijk naar Bentheim of Kleef was; en ten derde, omdat de heer van Landek en Tuiningen niet met hen sympathiseerde. Zij vielen hem namelijk altijd lastig over het spiritisme, en waren zóó ongeloovig dat ze zich ten dien opzichte de grootste grofheden veroorloofden en het als de onzinnigste en kinderachtigste liefhebberij voorstelden die er te bedenken was. En niet alleen dat dit den baron hinderde; maar het uitkramen van hun aardigheden strekte zich ook uit tot zijn omgeving en bedreigde menigeen in zijn geloof, zoodat er soms zeer overtuigende manifestaties noodig waren om het verlorene weer te herstellen. En zelfs de geesten toonden zich voor hun ongeloofige gevoelig; want eenigen tijd voor en na hun bezoek had er gewoonlijk geen enkele manifestatie plaats, en het bleek nu duidelijk dat die invloed zich ook thans weer had doen gelden.

De heeren Louis en Frederik van Doorenborg waren thans echter op Tuiningen niet onwelkom; want het was er zeer eenzaam, omdat de bezoekers achterwege bleven en de stad door den baron en zijn zoon vermeden werd. Zij traden binnen met hun jachtgeweren en hun honden, en na een korte en hartelijke begroeting zei jonker Louis:

— Wij komen jagen en naar je kijken, Landek. Je naam staat tegenwoordig in de courant. Ze hebben je dan eindelijk eens bij de lip, en op een gemeene manier G. v. d.! . . . . Nu zullen die aardigheden wel een beetje bij je overgaan. Maar gemeen is het! En ongelukkig voor je dat dat oproer nu juist komt, nu je lid van de Staten wilt worden — wat je eigenlijk al lang hadt moeten zijn. Die Steurveld was me ook een sausneger! 't Moet er daar op die deel te Veenega ook heet toegegaan zijn! . . . Wat doe je er ook, kerel? Wat begin je? Bij ons zouden ze je in zulk een geval naar Zutphen brengen. Daar schijnt Marie bij geweest te zijn. Waar is Marie?

— Uit logeeren bij tante Horlach.

— Dat doet me plezier voor Marie en voor onze zuster. Maar zwager Horlach, die zich erfenissen toeëigent welke hem niet toekomen, is een ploert. Wacht je voor hem! . . . En was Marie ook op die deel bij dat spektakel?

— Maar hoe weet je dat allemaal, Louis?

— Hier zoo! — En de spreker haalde de Nieuwe Rotterdamsche Courant uit zijn weitasch. Het staat er uitvoerig in, en de heeren in den trein hadden 't er ook over.

— Waren dat heeren hier uit de stad?

— Ja. Ze zeiden dat je je overigens kranig gehouden hadt; dat

je de liberalen een grooten dienst hadt bewezen, en dat *zij* je eigenlijk stemmen moesten. Nu, ik hoop er het beste van, — ofschoon, dat liberale bewind is ook geen lor waard —: de gemeenteraad heeft ons, moet je weten, al weer vijf en zeventig gulden omhoog geschroefd in den hoofdelijken omslag, ofschoon de landpachten minder worden, . . . voor die nieuwe school. Al dat onderwijs brengt ook geen zegen aan. De meiden zitten den heelen dag brieven te schrijven. Dat heb je er van! . . . . En nu komen we eens een haasje bij je schieten! Bij ons zijn er ook nog wel, maar wij bewaren ze tot Kerstmis. Dan moet je mee. Elken dag drijfjacht! . . . Jongen, Otto, wat ben jij groot geworden. Je gaat mee bij ons logeeren, hoor! Maar wil ik je nu eerst nog eens één ding zeggen? — We moeten nog eten!

— Je praat ook zoo druk, waarde zwager, zei baron Landek, dat men het je niet eens vragen kan.

— En ik wil ook wel een paar pantoffels hebben, zei de andere zwager, die zijn voeten voor de vlammen van den haard uitstrecte om ze te warmen.

— Je zult alles hebben wat een jager maar eischen kan, zei de baron, die Vlak ontbood om eten te bestellen.

— Maar we komen ook nog in andere kwaliteit dan jager, hernam jonker Louis. We komen eens kijken hoe het met mijnheer Landek van Tuiningen gaat, en we komen om de kinderen van onze overleden lieve zuster te zien. Nu, Otto houdt zich goed! Hij is een *heer* geworden. Jij bent er zeker niet bij geweest op die deel, jongen?

Otto schudde van neen.

— Dat dacht ik wel! En in het vervolg moet je je zuster ook maar thuis houden! Laat de boeren zelf maar preeken!

— Zeg eens, zooveel omslag is er niet noodig, zei jonker Frederik, die zich omwendde, tot Vlak, aan wien de baron het eten bestelde. Een biefstuk is voldoende. En het is voor ons nog voor-middag, Vlak! Breng jij het bitterkarafje maar eens!

— Vlak, verbeterde de baron, zeg dat Jan de morgendranken brengt.

— Wie het brengt kan me niet schelen, hernam de jonker van Doorenborg, als ik het maar krijg! Maar neem eerst de honden mee, en geef ze een stuk brood met lauw water er op, en leg ze niet te warm en niet te koud.

De jachthonden gingen na eenig tegenstribbelen mee.

— Over politiek zullen we maar niet spreken, verzocht jonker Louis. Alles is wél hier aan huis; dat is voldoende.

— En we zullen morgen een drijfjacht houden, zei de baron. Dat heb ik nog niet gedaan van 't jaar. Dan moet Geert Jantsing dadelijk ontboden worden, Otto, om de drijvers te bestellen. En morgen zullen we dan nog eens zien, zwagers, wie van ons er het best loopen kan.

— Jij; want je loopt tegenwoordig om stemmen! sprak jonker Frederik. En je hebt het noodig! Loopen is noodzakelijker voor je dan het brood dat je eet. Dan zul je van al die kwalen genezen; want het zit 'em allemaal onder de maag in het darmkanaal. Doctor In der Strodtt zegt het ook! En tevens kun je van de drijfjacht gebruik maken om wat kiezers te vangen. Dat doen ze bij ons aan den IJssel ook. Op een jachtpartij kan men menschen vragen die men anders nooit ziet: burgemeesters, notarissen, heereboeren, en dergelijk invloedrijk volk. Ze komen gaarne bij je, worden vriendelijk ontvangen, en bezorgen je voor iederen haas dien ze schieten tien stemmen. Bij ons wordt het land eigenlijk op het jachtveld geregeerd. Je kunt enorme confidences doen; want een jager wordt altijd voor een fatsoenlijk man gehouden!

— Een goed idee! beaamde de baron. Ik zal notaris Molvink vragen, en Germans, het lid van de Staten, en doctor Grieber, en nog een stuk of wat anderen. Hendrik moet dan straks maar te paard gaan zitten om de invitaties te gaan doen.

Er werden nu, terwijl de morgendranken gebruikt werden, nog nadere plannen gemaakt. Daarna werd er gegeten, en ten genooege van de logee's, die de kaarten in den zak hadden, werd er op Otto's kamer, boven in den toren, zelfs whist gespeeld, iets wat het dienstpersoneel volstrekt niet weten mocht.

Den volgenden morgen om negen uren waren er een twaalfstal heeren in de jachtkamer van het huis Tuiningen bij elkander. Zij dronken koffie en bouillon en rookten sigaren, maar tot heengaan kwam het niet. De gastheer en zijn zoon liepen heen en weer, en het was voor een goed opmerker duidelijk dat er iets niet in den haak was.

— Waarom gaan we nu niet? vroeg oom Louis, die Otto in een der zijkamers opzocht. 't Is al tien uren geslagen. En wat schrijf jij daar nu voor een brief? Is het daar nu tijd voor?... En nog wel aan den pastoor, zie ik op het adres?

— Ja oom, aan den pastoor, om hem te berichten dat alles in orde is. Geheel in vertrouwen zal ik het u vertellen. Wij hebben er leelijk mee gezeten van morgen. Verbeeld u, wij hadden twintig drijvers besteld, en daar zijn er maar zeven van opgekomen. Die anderen weigerden doodeenvoudig mee te gaan, omdat... vader in doodenbezwering gevallen is!

— Zulke rakkers!

— Dat doet die vervloekte „Trompetter.” Van die zeven waren er vijf Katholieken; want die worden door ons altijd evengoed genomen als de anderen.

— De hazen storen zich niet aan het geloof van den drijver!

— Dat zeg ik ook. Maar het fijne volk is thuis gebleven.

- Je vader moet toch wel in een beroerd slecht blaadje staan, Otto.
- Bij die domme dwepers, ja, dat is zoo!... Maar we hebben er wat op gevonden. Geert Jantsing kwam op het idee om de tusshenkomst van den pastoor in te roepen. Dat hebben we gedaan. Geert is er naar toe geweest, en de pastoor heeft dadelijk gezegd dat al de Roomschen die we noodig hadden mee moesten. Ze krijgen nu ieder een rijksdaalder; dus ze kunnen 't er voor doen!
- En zijn ze nu gekomen?
- Allemaal! Drijvers genoeg!
- O, dat Roomsche is zoo'n best geloofje, Otto! zei de jonker van Doorenborg met overtuiging. En jij bedankt den pastoor nu? ... Daar heb je gelijk in! Wij moeten hem een paar mooie fazanten sturen; want de man smult zeker graag?
- Ja oom!
- Nu, hij verdient het ook! En je ziet het: wij kunnen de geestelijken nog niet missen! — Doe er maar eenige flesschen fijne wijn óók bij!

TWEEDE HOOFDSTUK.

De Verkiezing.

Des avonds kreeg de pastoor van Tuiningen zijn fazanten, en gedurende eenige volgende dagen werd zijn tafel overvloedig van wild voorzien; want er werd nog menigmaal gejaagd, zoowel op Tuiningen als op een paar landgoederen in den omtrek; en zelfs ging baron Landek met zijn zoon en een paar anderen mee naar Gelderland, om daar in de bosschen van de heeren van Doorenborg te jagen.

Het verkiezingswerk ging inmiddels zijn gang, en toen de heeren Landek uit Gelderland terugkeerden, zou het groote gevecht aan de stembus den volgenden dag plaats hebben.

De baron stapte met zijn zoon af aan zijn huis in de stad, en zei, nadat hij een paar brieven geopend had:

— Ik gevoel een zekeren trots, Otto, dat ik zoo weinig voor mijn verkiezing gedaan heb, en het misschien toch halen zal. Kijk eens hier: die lui schrijven alweer dat mijn zaak niet ongunstig staat. Zelfs zal ik nog veel Katholieken hebben, — n'en déplaise mijnheer Simon van Haagenborg. Al wat degelijk en solide is, zegt Grieber, stemt op mij. Naar de richting vragen velen niet; maar zij vragen naar het gewicht. Hoeveel weegt de baron van Tuiningen?... Zie je, dat is het! — Die advertentie daar met een

warme aanbeveling voor mij, is ook van een onbekende. Dus... summa summarum: ik weet het nog niet. Het is bij verkiezingen meermalen gebeurd dat de derde hond met het been wegliep. En dat kan ook nu weer zeer goed.

— Cloosbergen zegt dat u, volgens zijn berekening, in elk geval tusschen de 374 en 406 stemmen krijgt. Dus, al haalt u het niet, u komt er toch met eere af.

— Dat geloof ik ook, en 400 stemmen zijn er voor iemand van een oude, gezeten familie licht te vinden. Er zijn veel menschen die er prijs op stellen dat het geslacht van ouder tot ouder bekend en geacht en geëerd is, — veel meer dan iemand denkt. Men hecht aan het oude. En wie nu niet bepaald onder de liberale of katholieke vlag mee wil varen, stemt zeker op mij. Joris Alexander manifesteert zich ook niet meer; hij raadt niet af en hij moedigt niet aan: een teeken dat hij gerust is. Intusschen, we zullen maar geen toebereidselen maken. Haal ik het, dan verwacht ik veel visites, en serenades zelfs, — men weet dat mijn wijnkelder er goed voor is; — maar, ik doe nog niets, volstrekt niets. Zelf stemmen zal ik maar niet. We zullen morgen weer gaan jagen, en dan moet Geert Jantsing overmorgen maar bij de opening van de bus zijn. Dan kan hij het ons komen zeggen hoe de papieren staan.

— Wat worden die liberalen weer voor verkwisters en goddelooze menschen en al wat leelijk is uitgemaakt! zei Otto, die een courant opnam en de advertenties inzag.

— Ik heb er toch door de bank liever mee te doen dan met die anderen, zei de baron. En zoo denken er meer over onder onzen stand. — Ik moet nu eerst eens eenige brieven gaan beantwoorden. Kijk, daar is er een van notaris Molvink. Hij vraagt namens drie verschillende eigenaren om reductie van hypotheek tot 3½ percent. Zij zullen dus op mij stemmen; maar ze willen er een voordeeltje uit halen. Dat is een goed teeken. Nu, ik zal het toestaan: het verzoek is billijk. Ik verwacht den notaris straks nog hier, om het antwoord te halen.

De notaris kwam, en toen mijnheer van Tuiningen hem zijn opinie vroeg over den uitslag der verkiezingen, knikte hij zeer goedmoedig, en hij zei:

— Alles kan!

Alles kan!

Dat was voor den baron een bemoedigend woord, een woord dat hij twee dagen lang herhaalde, op de jacht en aan het hoekje van den haard, alleen en in gezelschap, en zelfs nog toen Geert Jantsing, die naar de stad gekomen was, naar het stadhuis ging om den uitslag van de verkiezing te gaan vernemen.

Alles kan!... En zoo kan ook Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen tot lid van de Provinciale Staten gekozen worden. Dat zei hij ook aan zijn zoon, een half uur voordat de uitslag bekend werd.

— Maar niet direct, voegde hij er bij. Ik zal te veel stemmen missen, evengoed als de beide anderen. Maar als ik in herstemming kom, ben ik klaar. Een van de beide partijen zal mij dan altijd helpen, — laat afvallen wie wil.

— Maar dat is politiek-onzedelijk, zei Otto.

— Dat is hun zaak. Mij hebben ze liever dan een fellen tegenstander. En dus geven we den moed maar niet op. O, we hebben nog zooveel vrienden, Otto! — Maar waar ga je heen?

— Ik wilde even gaan hooren. Calman, de boekverkooper, die me zei dat hij óók nogal goeden moed op u had, zou een telefonisch bericht krijgen zoodra het bekend was. Dan kunnen wij het hier dus heel gauw weten. Ze zullen nu zoo wat klaar zijn.

Otto ging heen, en zijn vader, die alleen achterbleef, voelde nu werkelijk dat het er op aankwam. De baron was zeer gejaagd, en zijn harteklop was aanmerkelijk versneld.

Toen deed zijn vroomheid hem grijpen naar het boek dat hij in benauwde oogenblikken reeds zoo menigwerf gebruikt had, en hij las de acht laatste verzen van den 119den Psalm, die beginnen met: O Heere, laat mijn geschrei voor uw aanschijn genaken; maak mij verstandig naar uw woord.

En verder las hij daar: Mijne lippen zullen uwen lof overvloediglijk uitstorten, als gij mij uwe inzettingen zult geleerd hebben. En hij las: Laat uwe hand mij te hulp komen; want ik heb uwe bevelen verkozen. En hij las ook nog: Laat mijne ziel leven, en zij zal u loven. En hij las ook met zekere berusting, die veel van een protest had: Al uwe geboden zijn rechtvaardigheid!... En toen hij die lezing geëindigd had, vouwde hij de handen; want hij voelde een sterken aandrang om te bidden; en hij bad het Onze Vader. En toen hij om het dagelijksch brood vroeg, voegde hij er bij: Niet slechts het stoffelijke, o Heer, maar ook het dagelijksch brood naar den geest en naar de eere; want den nooddriftige verhoogt gij en gij doet hem den stoel der eere beërven!

Zoodra dit gebed uitgesproken was, ontving de heer van Tuiningen een manifestatie; want hij bespeurde in een hoek der kamer, ter zijde van zijn schrijftafel, waar het overdag altijd donker was, een schitterend licht, dat zich tot driemaal toe herhaalde en telkens een halve minuut ongeveer duurde. En die lichtmanifestatie ging zelfs van een zacht kloppen vergezeld. Met de hand op het hart stond de baron op, en hij week bescheiden terug, en hij dacht terstond aan Mozes, die de schoenen moest uittrekken van

zijn voeten — wat de baron echter niet deed; doch zijn aangezicht verbergen deed hij wel, en hij vroeg:

— Zijt gij het, Joris Alexander?

En hij hoorde op die vraag werkelijk een zacht kloppen. Het *was* Joris Alexander. En toen vroeg hij weer: Zal het gaan?... Maar Joris Alexander antwoordde niet, en het licht kwam ook niet terug.

Wat moest de heer van Tuiningen dáár van denken?... Het is in elk geval bemoedigend, prevelde hij; en toen ging hij de vestibule in; want hij hoorde dat er iemand binnengekomen was.

— Ellendig! riep Otto, die zijn vader te gemoet trad. Het bericht kwam juist aan! Simon 786; Weveling 602; en u... 54!...

— Wat blijft je?

— Vier en vijftig!

— Is 't ook abus?

— Neen, 't is zeer nauwkeurig! Vier en vijftig stemmen!

— O Joris Alexander, waarom is er geen Malplaquet meer! riep de baron uit.

— Waarom vader?

— Ik zou vechten, jongen!.....

— Als je dan sneuvelt, kom je er met eer af!

— Juist, Otto!..... Nu zie je eens hoe weinig je op de menschen aan kunt! Want, ronduit gezeid: 't is schandelijk! Maar ze hebben op die anderen zoo gestemd omdat het zulk een heete strijd van partijen was, en *ik*, dat zeg ik je, had door allebei gekozen kunnen worden; maar dát doen ze dan slechts ingeval van nood. En misschien is er ook nog wel abus!

— Dat geloof ik niet, vader!

— Doch in elk geval zal het wel goed voor me wezen dat die ploerten vóórgaan! Al des Heeren geboden zijn rechtvaardigheid! zegt de Psalmist. En Joris Alexander is me zoeven ook nog verschenen, in een schitterend licht, achter de schrijftafel. Dat is toch in dit geval van beteekenis, en 't is bemoedigend ook. Misschien is het wel goed voor jouw toekomst dat *ik* niet gekozen ben!

— Maar pa, als de geestverschijningen niet hadden plaats gehad, zoudt u misschien wel gekozen zijn!

— Twijfel je dus, Otto?

— Neen!

— Ik ook niet!... Het tegendeel is waar. Ik geloof meer dan ooit. En om je te bewijzen dat ik geloof, zal ik je nu maar dadelijk een plan meedeelen dat eigenlijk al lang bij me bestaat. Ik wil een groote, groote, groote reis gaan maken, en een persoonlijk bezoek gaan brengen aan de helden van het spiritisme, zoowel in als buiten Europa.

— Maar vader!

— Ja, dat doe ik!... Ik laat me door geen domme dwepers onderdrukken! Ganschelijk niet! Geen Landek!... Je zuster gaat in dien tusschentijd naar het pensionaat te Brussel, en jij blijft hier. Je blijft hier wonen op den ouden voet, — en je studeert. Dan zal Joris Alexander zijn zin hebben, doordat aan jou de gelegenheid gegeven wordt om zelfstandig te leeren leven. Begrijp je?... Laat ze dan met hun Provinciale Staten naar de..... Daar had ik haast een verwensching uitgesproken! Dat wil ik toch liever ook niet.

Op dit oogenblik werd er gescheld. Geert Jantsing en Vlak, die uit eigen beweging gegaan waren, traden tegelijkertijd binnen. Zij verkeerden in de stellige meening dat zij de eersten waren die de tijding brachten; want zij waren, terstond nadat de laatste stem afgelezen was, met alle mogelijke haast heengegaan, en zij ontdekten toch niemand die voor hen uitging of reeds weer terugkwam.

— Ik weet het al, zei de baron zeer kalm, toen zij met een ontstemd gezicht bij hem binnentraden.

— Weet u het al? vroeg Geert verwonderd.

— Waarom niet?... Het is bekend genoeg dat wij hier soms zeer gewichtige openbaringen ontvangen. En die zijn ook heden gelukkig niet uitgebleven. Ik zelf heb er 54. Dat is niet veel! Maar het is toch wát! De Katholiek zevenhonderd en in de tachtig; en Weveling even zeshonderd!

— 786 en 602, zei Vlak, die met groote verbazing naar de mededeeling luisterde.

— We hebben zoo hard geloopt als we konden! voegde Geert Jantsing er bij. Dus u wist het al?

— Waarom niet? hernam de baron. Ik ontvang wel meer openbaringen, en daar word ik om verketterd. Maar nu zie je 't eens!... En ik draag er roem op dat 't zoo gegaan is! Dat kun je overal verklaren!... Ik heb hulp van elders, man!... En dat ik het niet halen zou, wist ik wel! Maar — ik wil het gulweg zeggen — ik had toch wel een beetje meer stemmen verwacht. Vlak, ik zal een paar telegrammen schrijven; laat die straks wegbrengen, en zeg dat Hendrik de coupé inspant. En ging alles bedaard toen de uitslag bekend werd?

— Ja baron, heel bedaard, zei Geert Jantsing, die zijn meester nog steeds met groote bewondering aanstaarde. We hadden nog hoop op de laatste briefjes hier uit den omtrek; maar dat was heelemaal mis.

— Nu, dat is dus al weer achter den rug! zei de edelman, en zijn beide dienstbaren kregen hiermede het sein dat zij heen konden gaan.

— Geloof je 't nou? vroeg Vlak aan Geert Jantsing.

— Wat?

— Dat het van boven komt? Dat het geen kinderwerk is? Dat hij openbaringen krijgt?

— Geloof jij 't zelf, Vlak?

— Als je zulke dingen bijwoont? Ik heb werkelijk wel eens getwijfeld, Geert, en ik weet ook positief dat er wel eens apenkool onder loopt; maar toch... er gebeuren hier dingen daar mijn verstand voor stilstaat.

— Ik zie er de waarheid van in, verklaarde Geert Jantsing: — de Heer is machtig! Een paard kan het niet trekken! — —

— Ik heb me die kleine afwijking veroorloofd, zei de baron tegen zijn zoon, terwille van de waardigheid, zoowel van ons zelve als van de wetenschap en de dingen die boven zijn. Er worden ons daartoe soms middelen aan de hand gedaan die wij niet versmaden mogen, zooals ook nu weer.

— Zij geloofden het! bevestigde Otto.

— Zij waren stupéfait... En dat nu zoo'n eenvoudig ding als die telefoon, waar in sommige families de kindermeiden mee werken, de menschen zoo stellig aan wonderen kan doen gelooven!

— En 't is een schepping van de natuur zelve, van menschenlijke hoofden en handen! voegde Otto er bij.

— Maar, ... zei de vader, is die uitvinding niet door geesten geïnspireerd?... Vraag dat eerst eens!

Otto haalde veelbeteekenend de schouders op, en zei, terwijl hij naar pen en papier greep:

— Ik zal nu eerst maar eens een telegram gaan schrijven aan de ooms Doorenborg, zooals ik beloofd heb, en aan Marie, en aan tante in den Haag.

— En zet dan, zei de vader: Pa heeft *nog* 54 stemmen gehad!

— Ja, beaamde Otto, dan zullen ze denken dat het veel is!

— En nu zal ik eens een paar visites maken.

— Waar?

— Bij mijnheer Simon en notaris Molvink.

— Bij mijnheer Simon ook?

— Ja, ik ga hem feliciteeren met de overwinning van zijn broer, en hem tevens verzoeken dat hij zijn broer namens mij feliciteert. Zij zijn in de laatste tijden wel tegenstanders van me geweest; maar zij hebben mij toch fatsoenlijk behandeld, fatsoenlijker dan ons eigen volk. Casper Simon heeft er persoonlijk onder geleden dat hij mij niet helpen kon. En ik wil nu wel niet met hem mee gaan juichen, maar ik zal toch gaan voldoen aan de eischen der beleefdheid en de plichten der... vriendschap — laat ik maar zeggen. Vin-je dat nu na zoo'n nederlaag — want dat *is* het eigenlijk — niet gentlemanlike?... En naar graaf Baereveld ga ik morgen of overmorgen ook. Ik wil er hem aan herinneren

dat hij een man van adel is, vertegenwoordiger en hoofd van een onzer nobelste geslachten, dat helden onder zijn voorouders telt die het vaderland indertijd mee vrijgevochten hebben, niet alleen tegen buitenlandsche vijanden, maar ook tegen gewetensdwang. En de candidaat die hij er nu mee doorgehaald heeft, is... een Roomsche en iemand van klein burgerlijke afkomst. Daar moet hij in mijn bijzijn over lamenteeren!

— Dan zou het gemakkelijk zijn, meende Otto, als u graaf Baereveld bij mijnheer Simon aantrof.

— Heel aardig van je opgemerkt, jongen! Maar daar komt hij natuurlijk niet!... Als men 't goed beschouwt dan werpt iemand als graaf Baereveld aan menschen als de Simons zijn steun toe zooals de jager aan zijn hond een snee brood. Ze gaan vriendschappelijk samen, en de jager geeft zijn hond zoete woordjes; maar... hij kruipt niet bij het beest in 't hok!

— Zeer juist! zei Otto. En zult u hem dat vertellen?

— Neen; maar jij die aan schrijven doet, moest zulke dingen eens op papier zetten; dan konden ze 't lezen. Dat zou nuttig zijn!

— Dus boeken schrijven acht u nuttig? vroeg Otto ondeugend.

— Laten we daar nu maar niet over debatteeren. Ik moet weg. Mijn eerste bezoek geldt de Simons, en mijn tweede notaris Molvink. Dien zal ik eens gaan toonen wat een Landek van Tuiningen nog is.

— Bent u van plan om tegen hem op te spelen? vroeg Otto verschrikt.

— Integendeel, ik wil na mijn nederlaag eens toonen dat ik edelmoedig kan zijn. Ik zal hem zeggen dat hij aan de pachters die vóór Nieuwjaar betalen, voor een vierde afslag geeft op de pachtpenningen. 't Zijn slechte tijden. En die kerels, die het onthouden hebben dat ik een hoofdman der anti-revolutionaire partij genoemd ben, hebben me nog meer dan vijftig stemmen bezorgd! Daar ben ik hun dankbaar voor.

— Dat is een plan waar ik u mee feliciteer, vader!

— Ja, en nu ben ik erg benieuwd hoe Simon van Haagenborg zich houden zal. Hij heeft hier nog meer pachters dan ik, — en hij met zijn 786 stemmen mag ze de heele pacht wel kwijtschelden! Daar zal hij een heele noot aan te kraken hebben; want hij is gierig.

— Dus dan wordt uw weldaad nog veel grooter, zei Otto.

— Zeker! En daar zal ik blij om zijn! We moeten ons de tegenspoeden niet te sterk aantrekken; want de kastijding, zegt Paulus, geeft van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid. En hij voegt er bij: Richt weder op de trage handen en slappe knieën, en maakt rechte paden voor uwe voeten, opdat hetgeen kreupel is, genezen worde. — Laten wij er ook zoo over denken, Otto!...

Mijn nederlaag kan nuttig, noodzakelijk, ... verordineerd zijn, ... voor mij en — voor jou! ... Vergeet dat vooreerst niet, en ... doe er je voordeel mee! ... En laten we nu eerst eens in een glaasje Port happen; want ik gevoel behoefte aan iets verkwikkends, en het rijtuig is voor.

De heeren lieten zich ieder een glas Port inschenken, en toen ging de heer van Tuiningen zijn bezoeken afleggen.

DERDE HOOFDSTUK.

De feestvierende „Burgervriend”.

In tamelijk goede stemming keerde de heer van Tuiningen van zijn bezoeken bij mijnheer Simon en notaris Molvink terug. Hij had een nederlaag geleden, die des te grooter werd naarmate hij zelf op een goeden uitslag gerekend had. En het was de vraag in hoe verre dit door hem gedaan was. Wel had hij zijn candidatuur gehandhaafd, en zij was aangeprezen; maar weinigen hadden ha ten slotte als ernstig beschouwd.

En thans hield hij zich ook alsof hij zich niet veel van zijn nederlaag aantrok en haar volkomen voorzien had. Dit redde zijn houding en maakte ook de houding van anderen tegenover hem gemakkelijk, zoodat het weer aan zijn eigenliefde ten goede kwam. Mijnheer Simon stelde hoogen prijs op zijn buurmans bezoek, al duurde het slechts officieel kort; hij verklaarde dat *zijn* gelukwenschen hem het aangenaamst waren van alle die hij ontving, en hij hoopte dat zij hun oude vriendschap opnieuw zouden bestendigen. Notaris Molvink was zeer onderdanig; roerde de verkiezingen slechts even aan; hield zich alsof hij de candidatuur van den heer van Tuiningen volstrekt niet als ernstig gemeend en zelfs als tegen zijn zin gesteld beschouwde, en betuigde, toen de landheer hem zijn bevelen gaf omtrent de pachtvermindering, dat alleen ook maar een edele van Landek zoo iets van zich kon doen verwachten.

Met het trotsche bewustzijn van den door oneerlijke wapenen verslagene, die daarna als weldoener optreedt, reed baron Landek heen, en onder het rijden kwam hij op een inval.

— Naar het bureau van „de Burgervriend”, riep hij, nadat hij had doen stilstaan; en vijf minuten later stond hij bovenaan de trap, voor de redactiekamer. Daar binnen hoorde hij een druk en opgewonden gepraat; hij opende de deur, en ... een champagneflesch knalde; de kurk sprong hem tegen den hoed.

— Wat is dat? riep hij uit.

Allen zwegen. De baron bleef een oogenblik staan. Het was zeer duister in de kamer; want de donkere dagen voor Kerstmis deden er zich gelden, en er hingen bovendien zware rookwolken.

— Wordt hier een overwinning gevierd? herhaalde de baron.

— Wij zijn vriendschappelijk samen, zei dominee Reinman.

— Na gedanen arbeid is het goed rusten, verklaarde Govert Jan Memmeling.

— Wordt hier een overwinning gevierd? vroeg de baron nogmaals met trillende stem. Is er reden tot blijdschap voor de redactie van „de Burgervriend“?

— Wij hebben een vredig rustuurtje na velerlei onaangename beslommering, betuigde de predikant. Maar blijdschap, waarde heer . . . .!

— Blijdschap, waarde heer! herhaalde de baron. En had ik het niet vermoed? Viel het mij zoo even niet in? Heeft mijnheer Memmeling het niet gezegd dat er op „den Burger“ een glaasje Champagne gedronken zou worden?

— Hebt u dat gezegd, Memmeling? vroeg de predikant-hoofdredacteur.

— Wie, *ik*? vroeg Memmeling.

— Ja mijnheer, dat hebt u gezegd; daar hebt u op gebluft: op Tuiningen. Daar kan ik getuigen bijhalen. En nu wordt er dan ook feestwijn gedronken, en nu wordt er gejubeld . . . over *mijn* nederlaag!

— O neen waarde heer, dat doen wij niet! verzekerde de predikant.

— Noem mij geen waarde heer; want ik ben u *niets* waard, sprak de baron. Er wordt gejubeld over mijn nederlaag, zeg ik; want *ik* ben candidaat geweest. Dat verklaar ik hier ronduit. Op andere plaatsen wind ik er doekjes om; maar hier zeg ik het overluid: *ik* ben candidaat geweest; en „de Burgervriend“, mijn eigen courant, die ik zelf in de wereld geschopt heb, heeft me tegengewerkt. En nu viert men feest! Laat eens kijken wie daaraan meedoen? . . . Mijnheer de hoofdredacteur in de eerste plaats! Mijnheer Memmeling, die voor mij peuteren zou bij de verkiezingen, staat ook aan 't hoofd!

— Peuteren, baron?

— Ja peuteren, mijnheer! Dat heb je zelf gezegd! . . . En laat nu eens verder zien! . . . Daar is mijnheer Zeekat, en mijnheer Willemse, die toch óók moest denken aan wien hij verplichtingen heeft.

— Dat ben ik elken dag bereid af te doen, zei de boekhouder.

— En deze mijnheer is de koster van de kleine Roomsche kerk! Ik ken u wel! . . . En komt u op het bureau van zulk een heftig Protestantsche courant? Komt u daar mee feestvieren? En deze mijnheer is de slijter van sterke dranken uit de Boorstraat! En dat

is de kleermaker van Veenega, vroeger een trouw volgeling van me!
En u heb ik óók meer gezien!

— Ik ben Schipman, de schoenmaker.

— Juist! En die mijnheer . . . . .?

— Is mijn bediende: Jan Grootvorst, zei de borstelmaker.

— Ah! Is dat nu mijnheer Grootvorst, de eerste onderteekenaar van het bezwaarschrift? . . . . . En smaakt u de Champagne?

— Al smaakten ie als gal, baron, dan zou hij me nou tòch smaken!

— Hè hè! mompelde er een, die nog niet opgemerkt was.

— Een dame? vroeg de baron, die naar de achterhoede keek. En dominee Blik uit Goohuizen ook al?

— 't Is geen dame, maar een burgerjuffrouw; want het is mijn echtgenoot, en zij is een ijverige Dorcas, zei de borstelmakersknecht.

— Zoo, een burgerjuffrouw? sprak de heer van Tuiningen. Nu, die hoort bij „de Burgervriend”; maar van mijnheer Takman, dien ik daar ook nog opmerk, en die als een bekend katholiek drijver de protestanten bestrijdt, zou ik dat niet durven zeggen.

— Ben ik u te veel? vroeg mijnheer Takman, die een bekend correspondent van Roomsche bladen was.

— Neen, u bent mij niet te veel. Ik constateer alleen uw tegenwoordigheid.

— Maar mijnheer van Tuiningen, zei dominee Reinman, indien wij hier een bijeenkomst hebben, en ik moet er bijvoegen: een bijeenkomst die we hier anders niet gewoon zijn, dan zijn we toch op de redactiekamer, waar de redactie alléén meester is.

— Maar dan ontbreekt er mijnheer Kippeveer nog aan, zei de baron.

— Die is er ook! riep juffrouw Grootvorst! Kijk maar eens hier! En werkelijk, daar kwam Kippeveer te voorschijn.

— Maar ik kom hier niet om te fuiven, om de bl. . . niet! riep Kippeveer.

— Ho ho, zei dominee Reinman. Hier niet van die woorden!

— Ik kwam maar even vóór u, baron, hernam Kippeveer; en ik heb dadelijk geprotesteerd dat het niet te pas kwam. Heb ik niet, heeren geestelijken? Ik beroep me op uw woord en de heiligheid van uw bediening. Dat zeg ik.

— Ons woord is hier anders óók goed! verklaarde Govert Jan Memmeling.

— Uw woord, mijnheer? . . . Uw woord, die mij gebeden en gesmeeft hebt om een betrekking bij „den Burger” te krijgen. Het woord van iemand die nu Champagne drinkt op mijn nederlaag? Weet je wel, menschen, wat je hier doet?

— Weet u dat, baron? vroeg de borstelmaker. En weet u wat u gedaan hebt? Zal de gruwelijke zonde der heiligschennis. . .

— Mijnheer, hernam de edelman, je hebt eenmaal durven spreken van mijn doodigheid en slordigen wandel. . . .

— Is dat dan niet waar, dominee? Is dat niet waar, heeren?
vroeg Zeekat.

— Maar nu duld ik het niet meer! Weet wèl wien je voor hebt!

— Een doodenbezweerder! gilde de burgerjuffrouw.

— Un homme sans peur ni reproche! riep de baron met zeer luide stem.

Een algemeen gelach volgde op deze zonderlinge verklaring.

— Mundus vult decipi! riep de koster van de Roomsche kerk.

Het gelach werd nog luidruchtiger.

— De wereld wil bedrogen zijn! vertaalde de kleermaker.

— Ploerten! schreeuwde de baron.

— *Wij* ook? vroeg dominee Reinman.

— Wat ben je anders, jij met je goren witten das om? En wat kun je anders zijn? Heb jij op die deel mijn dochter niet doen beledigen? . . . Maar waar kom je ook vandaan? . . . Uit welk molsgat ben jij gekropen? . . . En wou jij, dominee Reinman, de wereld regeeren? . . . Wou jij een gezaghebber worden, en op mijn nederlaag Champagne drinken met je kiezersvolk? . . . Hier, weg met dat vuile tuig!

De baron nam een volle flesch die op tafel stond, en smeed hem tegen de gloeiende kachel stuk, zoodat de blauwe vlammen er langs omhoog lekten.

— Ga niet te ver, schreeuwde de borstelmaker.

— De baron heeft gelijk! riep Kippeveer uit. Maar matig u, baron! . . . Asjeblieft, matig u!

— Kippeveer, *jij* bent een fatsoenlijk man! verklaarde de edelman.

— Nou! riepen de anderen.

— En dat schopt klaagbrieven tegen mij in de wereld; en dat ruit het volk tegen mij op; en dat laat me met steenen gooien, mij, die „de Burgervriend” opgericht heb, daar jullie van eet! . . . Ik heb me stil gehouden en je je gang laten gaan. Maar nu, voor den duivel, nu ik het eenmaal zeg. . . .

— Begin ik Fransch te praten! voltooid juffrouw Grootvorst.

— Bravo! Bravo! riep men.

Een algemeen gelach volgde weer.

— Wat! riep de afstammeling van Joris Alexander. Denk aan Malplaquet, zeg ik je! Sans peur! Ik herhaal het nóg eens! Malplaquet!

En toen hij dit gezegd had, schopte hij tegen de gloeiende kachel aan, zoodat het meubel met zijn geheelen gevaarlijken inhoud door de kamer tuimelde.

— Brand! riep men. Hulp!

— Láát het branden! zei de baron, en hij ging heen.

— Hij is gek! Hij is mal pakket! riep juffrouw Grootvorst, die het eerst de handen uit de mouw stak en met de kolenschop de brandende kolen begon op te scheppen. Trap uit, dominee! Trap

uit!... Het kleed brandt hier al! Trap uit!... Water!... Trap uit!

— En Kippeveer helpt hem nog! zei de Roomsche koster.

— Kippeveer speelt een valsche rol! verzekerde dominee Blik uit Goohuizen.

De vrienden deden alsof ze dit niet hoorden, en begonnen nu om het hardst hulp te bieden. Memmeling kwam met een lampetkan vol water aandragen, en smeed dit op het hier en daar reeds geschroeide kokoskleed.

— Dominee, koster! brandt je vingers niet! riep juffrouw Grootvorst.

— Ik heb het al gedaan, klaagde de hoofdredacteur, die zijn hand in de leege lampetkan stak.

— En dat om dien gekken kerel! zei Jan Grootvorst: om dien Baalspriester! Om dien Mal pakket!

— Ho, ho, jongens! betoogde de kleermaker van Veenega: denk eens hoe jullie zelf zoudt doen, als ze feestvierden omdat je slaag gehad hadt.

— 't Is waar, 't is vergefelijk! zei dominee Blik.

— Maar hij blijft een Baalspriester! Daar heeft mijn knecht gelijk in! bevestigde mijnheer Zeekat. En gelukkig dat de Heere ons bijtijds heeft doen inzien dat wij dien Franschprater niet hebben moesten. Er is al van den beginne af een hoogere leiding geweest, en we zijn het nu, met hulp van boven, nog bijtijds ontkomen.

— En uit „de Burgervriend” moet hij uit! riep een schrille vrouwestem.

— Gunstige goedheid, wat doe jij hier? vroeg Kippeveer.

— Het kuddeken Gods moet van hem verlost vervolgde de stem.

Zij die dus sprak, in de openstaande deur, achter het groepje dat daar stond, was, gelijk de vader reeds terstond ontdekt had, Mientje Kippeveer.

— Wat doe jij hier? vroeg Kippeveer nogmaals.

— Wat ik hier doe?.. Loven en danken! De geliefden des Heeren hebben de overwinning behaald. Baal is verwoest. De Heere leeft! .. Maar nu vrage ik toch: waar zijn wij?... Wat doen die Roomschen hier, die ons voor verdoemden houden?

— Bondgenooten! zei juffrouw Grootvorst.

— Bondgenooten? Wat zeg je?... Nú niet meer!... Wij juichen, en zij juichen ook! Maar wij juichen ieder afzonderlijk!

— Schepsel, zul jij ons verdrijven? vroeg de koster.

— Ja, zei Mientje. Ik!.. Immanuël!

— Kind! Zwijg! riep de vader.

— Jij bent een Arminiaan, een Remonstrant! voegde zij haar vader toe. Jou deert het niet wie het land regeert, als jij jouw kamers maar aan goddelooze studenten verhuurt. Dat vergif heeft *hij* je in de ziel gedropt, terwijl ik me slapend hield. Het

is zoo waarachtig waar als ik leef, oome Govert Jan! Ja, dat is het!

— Alleen God de Heere is waarachtig! vermaande dominee Reinman.

— O, die zonde, o, die begeerlijkheid! krijschte Mientje.

— Kind, je bent gek! snauwde haar vader haar toe, terwijl hij haarforsch bij den arm nam.

— Laat af, zei broeder Zeekat. Laat af! Ze is heuschelijk niet gek! Knijp haar niet! Je vader, Mientje, verhuurt gaarne kamers aan studenten?

— Ja, edele heer. En daarom mag hij die stichtinge Gods in Amsterdam niet steunen; want dan konden wij de studenten *hier* wel eens kwijt raken, als het *daar* goed ging.

— Een profetes! riep broeder Zeekat met bewondering.

— Ja, zei Mientje, en als ik het ben, dan ben ik het geworden door Godes onvolprezen genade, nu reeds. Want er zijn groote dingen aan mij geschied!

— Laat dat kind toch zwijgen! zei Govert Jan Memmeling, die partij begon te trekken voor den vader.

— Neen, laat haar spreken, zei Grootvorst, en laat mij het licht opsteken. 't Wordt donker!

De daad bij het woord voegend, streek de borstelmakersknecht een lucifer af, en een oogenblik later was de kamer helder verlicht. Aller oogen vestigden zich nu op Mientje.

— En zou jij dat dus niet doen, al hadt je er zelf voordeel bij? vroeg juffrouw Grootvorst.

— Zou jij je huis liever leeg laten staan? vroeg dominee Blik.

— Eilieve, wat is een klein aardisch gewin bij groote hemelsche heerlijkheid? vroeg Mientje. Had ook de moeder der zeven zonen in de dagen der Maccabeeën *haar zeven zonen* niet kunnen redden door ze even een klein stukske ham te laten eten? . . . Wat zat dáár nu in? Een moeder mint zoo diep! En dan zeven zonen! . . . En toch, die moeder stoorde zich aan die beuzelpraat niet. Ze zag, ze voelde: in dat stukske ham zit de eere van mijn God; en daarom riep ze: Kind, doe het niet! wat ze u ook voorpraten, de laffen, de onmanlijken van geest. En den een na den ander zag ze al haar zonen neertuimelen in hun eigen bloed. O, die moeder! Dat zalige kind van God! Welk een genade!

— Dat is andere taal dan die rijke man van zoeeven voor den dag bracht! zei broeder Grootvorst vol bewondering, terwijl hij, evenals de anderen, haar vader zelfs niet uitgezonderd, Mientje eerbiedig aanstaarde.

— En uit wien heeft zij al deze dingen? vroeg dominee Blik.

— Uit onzen grooten leider, dien ze getrouwelijk bestudeert, zei Govert Jan Memmeling.

— Want zoo velen als er door den geest Gods geleid worden, sprak Mientje, die zijn kinderen Gods!

Als Mientje deze woorden gesproken had, legde dominee Reinman zijn beide handen op haar schouders; hij kuste haar op het voorhoofd, en verklaarde:

— Zij is *een zuster* van ons! En hiermede, hartelijk geliefde medestrijders, zoo ging hij voort, kunnen wij deze bijeenkomst, geloof ik, als geëindigd beschouwen. Maar morgen vroeg om negen uren verzoek ik de heeren van het bestuur onzer courant allen tegenwoordig te zijn; want er zullen maatregelen genomen moeten worden tegen alle dusdanige overvallen als waaraan wij heden onvertogenlijk zijn blootgesteld geweest.

Men scheidde dus, en het werd tijd; want onderaan de trap hoorde men de stem van juffrouw Kippeveer, die kwam om haar dochter te halen.

VIERDE HOOFDSTUK.

De Vrienden.

Toen de heer van Tuiningen zijn bezoek bij den heer Simon afgelegd had, werd dit terstond, ofschoon op indirecte wijze, beantwoord. Otto ontving een bezoek van zijn vriend George Simon.

— In lang niet gezien! zei Otto, toen George op zijn kamer gelaten was.

Dit gezegde werd gedaan op een koelen toon, die volstrekt geen leedwezen uitdrukte, doch slechts het feit constateerde.

— En ik wenschte dat ik je nu had kunnen komen feliciteeren! zei George.

— Een flauwe aardigheid! hernam de ander.

— Neen; dat meen ik in ernst! Ik had liever je vader gekozen gezien dan mijn oom, ofschoon ik verplicht was — dat spreekt — om voor mijn oom partij te trekken — voor zooveel iemand die geen kiezer is dat doen kan. De geschiedenis van de laatste dagen heeft me in een moeielijke verhouding gebracht. Daarom heb ik je ook niet opgezocht.

— Je schijnt me zelfs ontweken te hebben!

— Dat kan wel, Otto! En ik heb ook druk gewerkt.

— Nu, ik heb je ook niet gezocht!

— Maar laat dat nare politieke gescharrel tusschen ons geen verwijdering geven! Dat zou me zeer spijten, Otto!

- Als maar geen ander gescharrel verwijdering geeft!
- Wat bedoel je daarmee?
- Dat kun jij me zelf het best vertellen, George!... Wat is er gebeurd met mijn zuster?
- Wanneer?
- Hier! Op zekeren avond in den tuin!
- Weet je daar iets van?
- Wel iets ja; maar niet alles!... Ik heb het haar niet willen vragen, en aan mijn vader, die er het een en ander van weet, ook niet. Maar het is volstrekt niet onbeduidend geweest! 't Wordt ons verweten door die ploerten die hier soms aan huis komen.
- George Simon kreeg een sterke kleur, en hij was zoo ontroerd dat hij niet spreken kon.
- Hoor eens, zei hij, ik ben ongelukkig geweest; maar wat ik gedaan heb, is geschied met de beste, de heiligste bedoelingen. Ik moet beginnen met te zeggen dat ik ontzaglijk veel van je zuster houd. Dat is toch geen misdaad!
- De jonker van Tuiningen haalde de schouders op.
- Dat is toch geen misdaad? vroeg George nu.
- Neen! Dat erken ik! Maar het is misschien een misgreep!... Je kunt zooveel van mijn zuster houden dat je zekere stappen doet.....
- En door de broeiramen heentrapte, vulde George aan.
- Heb jij dat dan toch gedaan?... Ben jij als een inbreker en indringer op ons erf geweest?..... Ik giste het al!... Maar dat is indigne!
- Het is niet goed! Maar wat zal men doen!
- Heb jij dus in den tuin geheime samenkomsten met mijn zuster gehouden: met een freule Landek van Tuiningen?
- Ho ho! Die titels laat die nu maar varen! antwoordde George op het trotsche verwijt. Of het hier een freule dan wel een burgerdochter geldt, dat staat gelijk. In elk geval — dat erken ik — verdient het afkeuring. Maar ik deed het met de beste bedoelingen.
- En waarom kwam je dan den royalen weg niet: door de voordeur? Die wordt toch ook niet voor je gesloten gehouden!
- Als ik hier vroeg om de freule te spreken, Otto, zou er wel meer dan eene deur voor me gesloten zijn. En ik had een gewichtige boodschap. Ik kwam je zuster een zeer belangrijke tijding meedeelen, die toen nog een geheim behelsde: dat mijn oom candidaat gesteld zou worden voor de Staten.
- En wat had zij daar mee noodig?
- Ik wist dat je papa de betrekking ook begeerde, en ik wilde dat zij hem waarschuwde, opdat hij nog bijtijds maatregelen zou kunnen nemen.

- Een zonderlinge manier om een rol te spelen!
- Ik speelde geen rol! Pardon! Ik wilde mijnheer je vader een dienst bewijzen, en beging daarvoor verraad aan mijn eigen nabestaanden.
- En waarom zei je het dan mijn vader zelf niet?
- Omdat ik niet durfde.
- Of mij?
- Omdat ik er niet aan gedacht heb. Ik wilde *je zuster* spreken! Die alleen lag me bij die ongelukkige vooruitzichten in de gedachte. Ik voorzag een verwijdering tusschen onze families, en bracht die in de eerste plaats in betrekking tot haar. Dat erken ik tegenover jou, Otto, die ook een jong mensch bent, ruiterlijk.
- En om aan die begeerte te voldoen waagde je dus mijn zuster?
- Waaraan?
- Waaraan, ja? . . . . Dat zal ik niet zeggen! Dat zul je zelf drommels goed inzien. Het gebeurde heeft nu al ten gevolge gehad dat de buitenwereld er zich mee moeit, en dat mijn zuster onaangename woorden heeft gewisseld met mijn vader.
- Kerel, zei George geroerd, dat spijt me vreeselijk!
- En mij niet minder: omdat jij het bent. Ik neem het je ook niet kwalijk, máár . . . . als ik het gemerkt had, had ik op je geschoten!
- En als je me dan doodgeschoten hadt, hadt je een goede daad tegenover me verricht.
- Meen je dat?
- Dat meen ik op mijn woord van eer! . . . . En ik gevoel werkelijk, Otto, dat ik verkeerd handelde; maar ik kon niet anders!
- En den volgenden dag dan, toen dat gebeurd was, toen je tot bezinning kondt gekomen zijn, heb je Marie weer ontmoet. Het bloed van je wonden kleefde op haar handschoenen!
- Hoe weet je dat?
- Dat heb ik gezien! . . . . Er komt hier dus overleg en berekening in het spel! . . . . Jullie, Katholieken, houdt er tegenover je vrienden een eigenaardig soort zedenleer op na; en in de biecht wordt je dat zeker ook niet hoog aangerekend, . . . als het *ons* geldt!
- Otto!
- George!
- Toen de jonker van Landek dezen naam uitsprak, zag hij dat zijn vriend tranen in de oogen kreeg en zich afwendde; en hij had spijt van zijn aanval.
- Waarom zeg je dat? vroeg George met een stem die van aandoening trilde. Waarom verwijt je me dat?
- Kom hier, sprak Otto, die terstond berouw had. Laten we vrienden zijn en vrienden blijven. Wat ik daar zei, was om je er aan te herinneren dat er tusschen ons een slagboom bestaat die

onoverkomelijk is. Maar voor de rest gaat het als vanouds. *Jij* komt hier en *ik* kom bij jou. Mijn zuster gaat voor een geruimen tijd op reis!

— Zoo?

— Ja. Waarheen weet ik nog niet. Zij is jong en moet nog veel leeren van de wereld. Wat er gebeurd is, begrijp ik, al verdedig ik het ook niet. — En... willen we nu eens gaan rijden? Wil ik de dogcar eens in laten spannen? 't Is wel niet warm, maar een half uurtje zal toch niet hinderen. Ik heb behoefte aan lucht, — en de menschen zullen tevens kunnen zien dat we goede vrienden zijn!

— Een heerlijk idee, Otto! Ik ga terstond mijn Pool halen. Over vijf minuten ben ik terug!

George Simon ging even naar huis, en weinig tijd later zaten de beide studenten op een open dogcar, en reden zij de stad door, — zoodat het menigen kiezer verwonderde.

Nauwelijks was Otto weer thuis, toen ook het rijtuig van zijn vader voor de deur stilhiel, en de baron er uitstapte.

Otto zag terstond dat zijn vader zeer gejaagd was, en volgde hem weldra naar zijn kamer. Daar vond hij den heer van Tuiningen in de brandkast bezig. Zijn zenuwachtige haastige bewegingen toonden duidelijk dat er iets gaande was.

— Wat gaat u nu doen? vroeg Otto.

— Hier die vuile dingen uitsmijten, zei de baron —: die aandelen in „de Burgervriend.”

— En dan?

— Ik smijt ze weg, zeg ik, of ik verkoop ze; maar in alle geval, ik wil ze niet meer hebben. Dat zoodje is me te vuil!... Ik zal ze maar naar Cloosbergen laten brengen. Die moet maar zien wat hij er **mee** uitvoert.

— *Moeten* ze weg? vroeg Otto.

— Ja!

— Geef ze mij dan maar!

— Daar!... Je kunt er behoorlijk rente van trekken! Dat is een zakduit voor je! En je moet de revenuen maar in vroolijkheid verteeren! Dat is het beste! Verleden jaar hebben ze twaalf percent gegeven. Zijn er tien?

— Ja vader.

— Dan is het goed!

— En ik dank u wel!

— Je hoeft me niet te danken! Ik ben blij dat ik ze kwijt ben; en ik zal Marie een cadeau er tegenover geven. Verbeeld je: ik kom daar op die „Burgervriend.” Wat een bende! Afschuwelijk slechte Champagne zuipen ze! Hij brandt als lampspiritus! Ze vie-

ren feest, moet je weten. Baron Landek, die hun te eten geeft, is verslagen! Hoera! . . . 't Gezelschap bestaat uit de onmogelijkste verkiezingsbeunhazen: kleermakers, schoenmakers, en dergelijk klein volk, met twee orthodoxe dominee's aan het hoofd. Slechts één element ontbreekt nog! En dat kom *ik* vertegenwoordigen! . . . Maar . . . de adel is ontroond! De democraten hebben gewonnen, en daarover wordt onzinnig gejuicht. De juichtoonen zijn ook tegen mij gericht, als tegen een ontroonden koning. Doch ik laat niet met mij sollen. Ik begin vreeselijk op den poot te spelen. Eerst neem ik Reinman onderhanden. Hij had zich wel willen opvouwen, zoo klein werd hij! . . . En zoo pak ik ze achtereenvolgens allemaal: Memmeling, dien schavuit, en dominee Blik, die niet weet waar hij zich verschuilen zal. Nu, ik durf zeggen: de ontwikkelde lui schamen zich. Maar daar zijn er bij die tot het gemeene plebs behooren en die eenvoudig probeeren om me uit te lachen. Toen ze dat gingen doen, werd ik vreeselijk boos. Ik gooi eerst een volle flesch tegen de kachel, dat de vlam er boven uitvliegt, tot groot leedwezen natuurlijk van die beluste dominee's — en dat geeft ontzag, maar niet genoeg. Men probeert het weer om te lachen. Er is een vrouw bij, moet je weten, en die doet het woord. Zij schijnt volstrekt den ernst van 't geval niet te begrijpen en zegt een paar ergerlijke dwaasheden. Nu word ik ontzettend nijdig, en ik denk aan de woorden die de Heere tegen die van Jeruzalem gesproken heeft: „Ik zal ulieden vergaderen in mijnen toorn, en gelijk zilver of koper of ijzer zal ik u in het midden eens ovens smelten.” Die gedachte heeft me dan ook beziel en geleid; want ik vlieg naar de kachel en schop het geheele leelijke gloeiende ding omver, terwijl ik onwillekeurig Malplaquet roep, — welke krijgsleus me zonder twijfel door Joris Alexander ingegeven wordt. En toen was het uit! Ze waren verslagen. Een edelman hebben ze getergd: en een afstammeling van strijdbare ridders heeft zich doen gelden. Ik ging heen; en ik kom voortaan op de redactiekamer van „de Burger-vriend” niet meer. Dat is het einde! Slechts één man was er onder, al is hij ook hun bondgenoot, die op mijn hand was; die mijn partij koos, en die dat altijd gedaan heeft, omdat zijn familie verplichtingen aan ons heeft; want dat gaat er bij den geringen man niet licht meer uit: — Kippeveer bedoel ik. Maar beneden kwam ik zijn dochter tegen, die me in haar blinden ijver niet zag, en terstond als een furie naar boven vloog, waarop er een tapage ontstond die ik verder niet heb bijgewoond; want ik stapte in het rijtuig en reed naar huis. En daar sta ik nu! . . . Van „de Burger-vriend” ben ik af; ik wil er niets meer mee te doen hebben, — en *zij* hebt de aandeelen. Na mijn nederlaag heb ik dus ook nog een overwinning behaald. En wat we nu doen moesten: we moesten van middag een paar lui ten eten vragen — want ik heb

gezelschap noodig: — luitenant Gravestein bijvoorbeeld en kolonel van Stralen en den ouden Talberg, allemaal lui die graag lekker eten en drinken — en van wie ik dus niet kan vermoeden dat ze niet op mij gestemd hebben. Ik ga terstond naar de sociëteit, waar ze nu zijn, om ze te vragen; geef jij inmiddels orders aan Vlak dat hij voor alles zorgt, en laten we kwart voor zessen eten.

— Naar de sociëteit, . . . vandaag, — zoo kort na uw nederlaag? . . . Zal men zich geen hatelijke zinspelingen laten ontvallen?

— Op de Grootte Sociëteit doet men dat niet. Op de andere sociëteiten ware het wat anders; maar bij ons vrees ik er niet voor. Integendeel, ik verwacht veel vriendelijkheid! . . . Tot straks dus! Laat Vlak zorgen dat het niet aan fijnen wijn ontbreekt en dat hij behoorlijke temperatuur heeft!

Mijnheer Landek ging heen, en zijn zoon, die alleen achter bleef, ontving, terwijl hij met Vlak maatregelen beraamde tot ontvangst van de gasten, weldra bezoek, en wel van de studenten Piet Moreelse en jonker Schimmelduit. Zij kwamen Otto mededeelen dat er op de corpsvergadering die dien avond gehouden moest worden, een interpellatie gericht zou worden tot de commissie voor de redactie van den Almanak over zeker stuk dat in de kringen van het Corps nogal druk besproken was. De commissie zou zich bereid verklaren die interpellatie terstond te beantwoorden; en zij nam de volle verantwoordelijkheid voor het stuk op zich, maar ze raadde Otto toch aan om tegenwoordig te zijn.

Er ontspoon zich hierop een breedvoerig en ingewikkeld gesprek over den partijgeest in het Corps, over enkele drijvers en opposanten, over aansluiting en verwijdering, over kunst en critiek. De kwesties die de heeren behandelden waren van zooveel gewicht, en er was zooveel politieke en diplomatieke berekening noodig om verborgen draden te vinden en verdedigingen op te bouwen, dat zij nog druk in gesprek waren toen mijnheer Landek weder te huis kwam en de tijding meebracht dat men drie gasten kon verwachten. En toen hij hoorde dat de studenten een gewichtige vergadering hadden en ook prijs stelden op Otto's tegenwoordigheid, had hij de heuschheid om ook hen, na afloop van de vergadering, op de thee te vragen, en droeg hij tevens aan zijn zoon op om, indien deze dit noodig oordeelde, nog meer uitnoodigingen te doen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

De Overwinning van den Zoon en het Plan van den Vader.

— Bravo! Bravo! werd er terstond geroepen toen de spreke geëindigd had, en er brak daarna zulk een storm van toejuichingen los, er werd zoo forsich met stokken op banken en tafels geslagen, dat het geraas werkelijk oorverdoovend verdiende te heeten.

— Is er nog iemand van de heeren die over dit onderwerp het woord verlangt? vroeg de voorzitter.

Een salvo van toejuichingen was het antwoord; maar niemand was er die nog spreken wilde.

— Verlangen de voorstellers hun motie in stemming gebracht te zien? vroeg de voorzitter.

Maar mijnheer Bik Winterbil, die het woord gedaan had, zag bleek, was onthutst, keek de mede-ondersteuners van zijn motie aan, en antwoordde niet.

— Ik stel voor, praeses, riep de dikke Calhoven met zijn mooie, zware basstem, om de motie met acclamatie te verwerpen.

Dit voorstel lokte weder een hevig rumoer uit, dat als teeken van bijval gelden moest.

De voorzitter heide uit al zijn macht met zijn hamer.

— Is er iemand die hoofdelijke stemming verlangt? vroeg hij onder al de geluiden door. Niemand? . . . Dan constateer ik dat de motie van afkeuring over het beginsel der Redactie met acclamatie verworpen is.

Nieuwe toejuichingen volgden.

— Is er iemand die het woord verlangt? . . . Niemand? . . . Dan sluit ik de vergadering.

Het was de vergadering van het studentencorps die alzoo eindigde. Otto Landek had het woord gevoerd en een groote overwinning behaald. Hij ontving vele gelukwensen, ook van jongelui die hem volstrekt niet persoonlijk kenden, en werd thans door den voorzitter van het Corps, den heer Bingley, uitgenoodigd om met de redactiecommissie in de senaatskamer te verschijnen.

— Je hebt het donders goed gezeid! verzekerde Sixma toen zij in de senaatskamer aankwamen.

— Hoe kom jij zoo welsprekend? vroeg Piet Mor.

— Ik dacht dat de Redactie had kunnen opdoeken, hernam Sixma. Jullie verdedigden jezelfven slecht, Piet; en het was duidelijk te merken dat de groote meerderheid met den Bil meeging. Die lui willen zelf baantjes krijgen, zie je, dat is het! Want dat er een stuk in den Almanak staat dat een fatsoenlijk orgaan ont-eert, omdat het niet voldoet aan de eischen van reinheid, kiesch-

heid en goeden toon, dat kan hun wat schelen! Maar ze wilden den boel nu eens het onderst boven gooien. En — het was misschien in het bewustzijn van je recht — maar jullie verdediging was slap, en al de blanke zielen van de kuische studentjes achtten zich door die confessions uit Baden-Baden bezoedeld. De eer van het Corps moest intact blijven. Jawel!... Maar toen Ot opstond veranderde de boel. Wat zeg jij, Bing?... Jij deed het heel goed, Ot, door te zeggen: Dat stuk, mijne heeren, heb *ik* geschreven, en ik neem er de geheele verantwoordelijkheid van op mij.

— Ofschoon de Redactie daardoor niet gered was, zei Kees Pijnvliet.

— Dat is wel zoo, sprak Bingley; want jullie blijft altijd verantwoordelijk; maar Ot zei het op een toon van overtuiging en openhartigheid die terstond vertrouwen inboezemde. En het argument dat de Almanak niet geschreven is voor jonge dames, noch voor de kinderkamer, maar dat het een orgaan is voor ons en voor ons Corps, en dat wij den litterairen stroom ook uit ons jaarboek niet weren kunnen, en niet weren mogen, werkte uitstekend. Toen jij vroeg, Otto: Wie uwer, mijnheeren, zou zùk een avontuur niet beleven en dus ook niet beschrijven willen? hadt je de vergadering terstond op je hand.

— Maar ik heb toch ook gezegd dat ik niet voor de waarheid van het medegedeelde instond, en dat het misschien maar een gefingeerde geschiedenis is. Dat heb ik immers gezegd? Want ik weet het zelf allemaal niet meer.

— Ja; dat heb je gezegd, bevestigde Sixma. Het bleek trouwens dat je improviseerde; en je deedt het kranig. Er zat gloed in. En als jij je tijd afwacht en niet intrigeert, of laat intrigeeren, wor-je gauw praeses van je faculteit. De jongere lui keken met bewondering naar je op: iemand die goed schrijft, goed spreekt, die reizen maakt naar Baden-Baden, en daar avonturen heeft met ecuyères, — of ze tenminste verzint en beschrijft, — wat nog mooier is, — en die dan, als er aanmerkingen gemaakt worden op de inkleeding van 't verhaal, zegt: ik neem alles op mij, en ik vindiceer het recht om in *ons* orgaan zoo te schrijven als ik gedaan heb, — wel, zoo'n redder van onze Redactie en van ons standpunt verdient werkelijk allen lof; en daarom stel ik voor, heeren, om je kopje thee in één teug op onzen jongen held te ledigen.

— Six, jij hebt lol met 'em! zei Piet Mor.

— Dat heb ik ook! En als er een vacature komt in de Redactie stel ik Ot Landek candidaat.

— Wàt goed was, verklaarde Bingley: dat je ze met Lessing op de japon kwam. Toen — over de kwestie van het geven van trouwe afbeeldingen naar de natuur, tot onderwijzing en waarschuwing — door Bik Winterbil gezegd werd dat een beeldhouwer immers ook

geen menschen afbeeldt met afschuwelijke lichaamsgebreken, uitwassen, en kwalen die door eigen schuld ontstaan, — wat toch ook in hooge mate als waarschuwend, leerend, en afschrikwekkend voorbeeld kan gelden, — heb jij er dadelijk flink en ad rem op gewezen dat elke kunst haar eigen grenzen heeft en de eene niet op het gebied van de andere behoort te komen. Wat door Lessing gezegd wordt: Dat in de beeldende kunst het leelijke al zijn krachten tegelijk aanwendt en niet veel zwakker werkt dan in de natuur zelf; terwijl in de poëzie de voorstelling van het leelijke achtereenvolgens plaats heeft en niet gelijktijdig, en bovendien door velerlei verzacht en afgeleid kan worden, — daar heb je heel cordaat partij van getrokken, ouwe jongen!

— En je kwam ten slotte allerverrassendst met Homerus en Thersites en Aristoteles uit den hoek, voegde Piet Mor er bij. 't Werd haast al te geleerd, vooral toen je uit de Ilias citeerde.

— Maar hij deed het met gevatheid, verzekerde Sixma; en ik kan je verklaren, Otto, je hebt de Redactie gered en je zelven een mooi testimonium gegeven. Er zit een klein Heemskerkje in je! — de ouwe namelijk!... Je argument: dat wij wat we elkander vertellen ook voor elkander kunnen schrijven, was overigens alleen reeds voldoende. En hadt je al die wijsheid bij een repetitor gehaald?

— Neen; maar we hebben thuis een goede bibliotheek, en ik had toevallig voor een dag of drie het een en ander over het onderwerp gelezen.

— Maar nu moet ik je nog eens wat vragen, zei Sixma. Waarom riep je Malplaquet? Hoe kwam dat er bij te pas?

— Dat is bij ons een familie-overlevering, antwoordde Otto met eenigen trots.

— O zoo! Een devies! Nu, bij familie-partijen zal het dan ook wel aardig klinken!

— Zoo iets moedigt aan! zei Otto.

— Zeker! En een edelman moet zoo iets bizonders hebben, hernam Sixma. Maar met of zonder Malplaquet, je hebt de motie leelijk in den grond gereden, en we zullen van avond een toepaselijk feest aanleggen op de overwinning.

— Met je verlof, laten we dat dan bij mij doen, zei Otto. De Mor en Schimmel hebben al geaccepteerd. Zij zijn door mijn vader zelf gevraagd, en er is mij opgedragen nog meer vrienden uit te noodigen — wat ik bij deze doe. Al de heeren zijn welkom. Op het oogenblik dineeren er een drietal heeren bij ons; en *wij* gaan op de thee.

— Nu, sprak Sixma, over mij kun je beschikken. Ik wil je vader gaarne eens feliciteeren met het succes van zijn zoon. Maar thee drink ik hier al!

— Nu, er zal ook nog wel wat anders te krijgen zijn, verzekerde Otto. En wie van de andere heeren zal mij het genoeg doen?

Bingley en Pijnvliet zeiden dat zij gaarne van de partij zouden zijn, en zoo waren er in 't geheel vijf die aannamen, en zes die bedankten.

Bingley en Sixma waren, als leden van den Senaat, in den zwarten rok, en zij besloten dien aan te houden. Sixma, wiens rok thans weer splinternieuw was, fluisterde zijn vriend zelfs in dat zij het insigne, dat ze aan een breed zijden lint droegen, omhouden moesten, daar de baron op dien bluf gesteld was; en de andere heeren gingen naar huis om zich te verkleeden en zouden zich, met Otto, op de kamer van Sixma vereenigen.

En zoo geschiedde het. Om negen uur verscheen Otto Landek met vijf vrienden ten huize van zijn vader, en werden zij in het roode salon gelaten, waar de heer van den huize met „twee ouwe loelen en een vechtjas,” zooals Sixma ze geliefde te noemen, om den brandenden haard zat, genietende van koffie en sigaren. Kolonel van Stralen en jonker Talberg, oud ontvanger, en luitenant Gravestein stonden vriendelijk op toen de heeren studenten binnentraden, en nu werden de wederkeerig onbekenden aan elkander voorgesteld, wat echter slechts kort duurde, omdat er terstond hartelijke felicitaties volgden.

Otto Landek had een schitterende overwinning behaald! Hij had zich — wat nu eigenlijk niemand achter hem zocht — een redenaar getoond van ongemeene verdienste, en de eer en eendracht van het Corps gered op een wijze die met één woord buitengewoon verdiende genoemd te worden.

Dit werd den vader van verschillende zijden verzekerd; maar vooral bij monde van Tjeerd Sixma, of, gelijk de baron zich geliefde uit te drukken: van mijnheer thoe Hoola.

— Dubbel gelukkig! zei de vader, om het feit zelf en om de eer van Joris Alexander. Je moet weten dat *ik* vandaag een kleine nederlaag geleden heb; een *kleine* nederlaag; want ik had volstrekt niet op een overwinning gerekend. Ik had dus reden om te twijfelen aan de voorspelling van den held van Malplaquet; doch Otto . . .

— De held van Malplaquet? vroeg Sixma. Maar nu begrijp ik het! Dien heeft Otto ook aangeroepen!

— Bravo, mijn jongen! . . . Heb jij Joris Alexander aangeroeven? vroeg de heer van Tuiningen, terwijl hij zijn zoon de hand op den schouder leide. En jij hebt met *zijn* hulp een schitterende redevoering gehouden, ofschoon je pas twintig jaar bent! Bravo Otto, bravo! . . . Het zou me niet verwonderen als de geest van onzen roemruchten voorvader nu spoedig eens verscheen.

Jonker Talberg leide, toen hij dit hoorde, de handen op de armleuningen van zijn fauteuil, en richtte zich langzaam op. Hij hield niet van soiree's met geestverschijningen, en den gastheer was dit bekend; want Talberg had het hem, bij voorkomende uitnoodigingen, meer dan eens gezegd.

— Je zult wel toestaan dat *ik* nu afscheid neem, zei Talberg.

— Ho ho! Neen! zeker niet! sprak baron Landek. We zullen doen wat je lief is, Talberg, en een kaartje leggen.

— Zullen we een kaartje leggen? vroeg Talberg, die den spreker, evenals de andere gasten, verwonderd aankeek.

— Geesten oproepen doen we tenminste maar niet. Jij houdt er niet van; en als er ongelooovigen in 't gezelschap zijn, blijven de geesten ook licht achterwege. Zij zijn teergevoelig.

— Zullen we een kaartje leggen? hernam Talberg, die vreesde dat de gastheer het voornemen zou laten varen.

— Ja; als de heeren tenminste lust hebben, zullen we wat spelen. Dat is hier in lang niet gebeurd, in jaren niet; maar ik zie er geen kwaad in, . . . als het maar geen dobbelpartij wordt. Wij spelen om ons te vermaken, nietwaar mijnheer Talberg?

— Ik vermaak er mij tenminste mee. Ik kan er 's avonds niet buiten, was het antwoord.

— De menschen die hier wel eens aan huis kwamen, en voor wie speelkaarten een groote gruwel waren, waarschijnlijk omdat zij hun eigen consciëntie bij het spel niet vertrouwden, zullen nu niet meer verschijnen. Zij hebben zich van mij afgewend. Wij spelen dus van avond, en daarna eten we een gezellig oestertje. Daar heeft zeker niemand van de heeren tegen?

Niemand had een bezwaar, en de gastheer schelde dus, en beval aan Vlak, die verscheen, om eenige spellen kaarten te doen halen en duizend oesters te bestellen.

Vlak, die nog altijd niet op de hoogte was van de wijze waarop zijn meester des middags den uitslag van de verkiezing had vernomen, hoorde thans opnieuw een bericht dat hem verwonderde: er zou kaart gespeeld worden! . . . Maar hij liet zijn verwondering niet blijken, en om spoedig en zeker gereed te komen, ging hij zelf kaarten halen en oesters bestellen. De kaarten haalde hij bij den boekverkooper Calman, en zoo kwam hij, bij het gebruikelijke winkelpraatje, dat thans over de verkiezingen liep, te weten dat de jonker des namiddags omtrent den uitslag daarvan door de telefoon ingelicht was. Maar hij toonde ook hierover geen verwondering, en besloot ook niet te laten merken dat hij het wist.

Er werd dus kaart gespeeld; er werd ruimschoots van den overvloed van het buffet gebruik gemaakt, — want Vlak was een gul schenker, — en er werd gesoupeerd.

Het was recht gezellig in de villa Landek, zoowel in het salon waar gespeeld werd als in de kleine eetzaal waar de tafel aangericht was, die, volgens den gastheer, de gasten de verplichting oplei om het met „la fortune du pot” voor lief te nemen.

Maar de wijnen en de oesters dongen om den voorrang van voor-

treffelijkheid, zoodat de andere spijzen zoo goed als onaangeroerd bleven. Het gesprek was daarbij aangenaam, en vol afwisseling en geest; want de jongere gasten vermaakten zich met de oudere, en zoo ook omgekeerd. Maar één persoon ontbrak er, volgens het gevoelen van baron Landek, — namelijk zijn buurman Casper Simon. Doch overigens scheen er niets te zijn dat hem hinderde; hij had zich bij het kaartspel vermaakt, zelfs veel beter geömbd dan hij meende dat hij nog kon; en na al de samenkomsten met de Kippeveers en de Memmelings en de Zeekatten, gevoelde hij zich thans, niettegenstaande zijn verpletterende nederlaag, op zijn gemak, misschien het meest omdat hij, na al de stormen en de belooopen averij, het genot van een veilige haven smaakte.

— En waar sprak Otto over? vroeg de heer van Tuiningen aan Sixma, terwijl hij nog slechts met groote tusschenpoozen naar een oester greep.

— Otto, mijnheer, verdedigde de commissie tot redactie van den Almanak, die aangevallen werd over het plaatsen van zekere stukken. En ofschoon hij geheel onvoorbereid sprak, deed hij het zóó goed, dat hij een grooten twistappel uit ons Corps weggeschopt heeft. Staat u nu toe, mijnheer van Tuiningen, dat ik voorstel hem daarmee geluk te wenschen? . . . . . Daar gaat ie dan! Leve de auteur en de redenaar! Leve Ot Landek!

Er werd door de studenten met geestdrift geklonken en gedronken; de andere heeren stemden er van harte mede in, en de baron Landek van Tuiningen pinkte, nadat hij zijn glas tot den bodem toe geledigd had, een traan weg uit zijn oog. Toen liet hij zich weder inschenken; hij stond op, en nadat hij gedurende geruimen tijd gewacht en gekucht en naar het tafellaken gekeken had, nam hij het woord.

— Mijne heeren, zei hij, het moet nú dan maar wezen! Nu zal ik het zeggen. 't Is een gewichtig oogenblik, een zéér gewichtig! Mijn zoon wordt toegejuicht; hij heeft heden een triomf behaald, en ik, die vroeger een steunpilaar van mijn partij geacht werd, ben . . . verslagen. En nu ga ik heen! Ja, ik ga heen, mijne vrienden! Dát wilde ik u zeggen!

— Wáárheen? vroeg jonker Talberg, die erg bleek zag van al den wijn dien hij gebruikt had.

— De wereld in, mijnheer! De wijde, wijde wereld! . . . Ja, mijne heeren; ja, mijne vrienden; ja, mijn zoon, ik ga een ernstig plan vervullen. Otto, gij weet wat Joris Alexander gezegd heeft: dat gij op eigen wieken drijven moest. Welnu, jongen, daartoe zal ik u in de gelegenheid stellen. Want, mijnheeren, ik ga een reis maken; een wetenschappelijke, een overtuigingsreis; en ik zal er een boek over schrijven!

— Dus óók auteur? vroeg Sixma.

Geen auteur, maar verhandelaar, essayist!... Mijnheeren, het is u bekend dat ik in den laatsten tijd veel tegenspoeden gehad heb. Ik ben verguisd, vernederd, veracht, uitgejouwd. Leden mijner gemeente hebben mij aangeklaagd bij het classicaal bestuur, — dat daarover echter een heel slap standpuntje ingenomen en mij volstrekt niet lastig gevallen heeft; — anderen hebben met steenen naar mijn rijtuig geworpen, — wat zij niet hadden kunnen doen als ik geen rijtuig had. Voormalige vrienden zijn me afvallig geworden; hebben me beleedigd; hebben me aan de kaak trachten te stellen, en zouden zelfs, als ze gekund hadden, een oproer tegen mij hebben verwekt. En wat was de oorzaak van al dat rumoer?... Dat ik aan spiritisme deed; waarvan een druk en dwepend courantier, dien sommigen als hun Hoofd beschouwen, met een afschuwelijken naam zei dat het doodenbezweering was. En hij zelf wist wel beter; maar het volk werd er door opgeruid. Dàt was genoeg! Ik zal u niet vermoeien, mijne vrienden, met een uiteenzetting, verklaring of verdediging van het spiritisme, ofschoon ik hier het voorrecht zou hebben dat gij mijn woorden althans begrijpt. Door lieden van uw stand en ontwikkeling ben ik trouwens ook niet aangevallen. En die anderen?... Die onderteekenaars van adressen en steengooiers!... Wat helpt het of ik tegen hen spreek van amuletten en talismans van voorheen; van de magen en hyerofanten, de Brahminen en de Druiden; van de Pythia in Griekenland, de Apis in Egypte, de Sibylle in de stad der zeven heuvelen?

— Daar begrijpen ze *niets* van! zei jonker Talberg.

— Neen mijnheer! Evenmin als van de Arabische tovenaars, de Marocaansche marabouts, de slangenbezweerders van den Nijl en de Beni-Aiaoussa's in Constantine. O mijnheeren, 't is wèl ontmoedigend als men bedenkt dat ze zelf ingeval van ziekte naar een duivelbanner gaan of een slaapster gaan raadplegen; maar voor den naam Somnambulisme, — dat zich thans, na een lange verwaarloozing, weer in levendige belangstelling verheugt, — knippen ze de oogen dicht. Een mirakel post mortem is voor hen doodenbezweering. Wat Galvani en Volta gedaan hebben, daarvan hebben ze zelfs niet het flauwste vermoeden. Zij verwerpen of ze gelooven, al naar het hun invalt. Vandaag had ik daarvan weer een treffend staaltje. Overigens ontwikkelde menschen meenden dat de uitslag der verkiezing, die ik reeds zeer spoedig wist, mij langs een geheimzinnigen bovennatuurlijken weg toegekomen was. En het was toch zoo natuurlijk gegaan!... Op een anderen tijd echter halen diezelfde over gelijksoortige bovennatuurlijke verschijnsels de schouders op. Waarom zou ik hen dus lustig vallen, mijne heeren, met te wijzen op de daden van een Swedenborg, een Mesmer, een Braid? Wat er met magnetisme en hypnotisme gedaan wordt, kan men dikwijls genoeg zien in volle vergaderingen, bij het volle licht; en

toch zijn er velen die ook daarover de schouders ophalen... vooral als *ik* er op wijs. En die twijfelaars vindt men ook onder de zeer ontwikkelden!

— Dat is waar! zei jonker Talberg glimlachend.

— Maar ik wil er mij dan toch aan gaan wijden om deze laatsten meer en meer tot overtuiging te brengen. En daarom zal ik mij niet ontzien om persoonlijke bezoeken af te leggen bij de grootste coryfeën onder onze geestverwanten. De zandwoestijnen van Arabië en Afrika zullen mij niet terughouden, evenmin als de zee die Amerika van ons scheidt, om me te overtuigen van hetgeen er op dit gebied te zien en te hooren is, en om het daarna ook aan u mee te deelen, vriend Talberg.

— Bravo! riep Sixma bij die mooie taal.

— Mannen als Hare, Morgan, Russel Wallace, Crookes, Flammarion, Weber, Fechner, Perty, Fichte, Ulrici, Ostrogatsky, Aksakof, Butlerof, Basil Michailof, Turkevitsch, zullen mijn profeten zijn. Ja, mijne vrienden, ja Otto, hen ga ik opzoeken! En dat zal een heele reis worden, denk ik! Maar ge zult toestemmen dat ik wel behoefte gevoel om er eens uit te gaan.

— Zeker! zeide men hoofdknikkend.

— Mijn dochter breng ik eerst naar Brussel, waar zij haar opvoeding gaat voltooien; en mijn zoon blijft, tot voltooiing van zijn opvoeding, hier. — En, Otto, thans richt ik me in het bijzonder tot jou, jongen!... Gedurende mijn afwezigheid zul jij de Landeks van Tuiningen hier vertegenwoordigen. Doe het met waardigheid, gelijk betamelijk is! Je zult een groote mate van vrijheid genieten; en die is voor een jong mensch dikwijls noodig; je zult meester zijn in dit huis; maar doe het alsof *ik* thuis was. Beloof je me dat?

— Ja vader.

— Mijnheeren, gij hebt het gehoord!... Leef dus op den ouden voet voort, Otto, en word een man! Onze train de maison zal zoo blijven; alleen den palfrenier neem ik mede. Bedenk elken morgen dat ik 's avonds thuis kan komen. En laat de vrienden van ons huis het blijven bezoeken; dat zal mij aangenaam zijn; daar noodig ik u toe uit, mijne heeren;... maar doe het alsof ik zelf thuis was!

— Dus aan ons bezoek zullen voortaan voo... voor... voorwaarden verbonden zijn, zei jonker Talberg hikkende.

— Ja; de voorwaarde dat je aan *mij* denkt!... Mijne heeren, ik neem dus voorloopig afscheid van je. Mijn koffers worden morgen reeds gepakt, en als al mijn beschikkingen genomen zijn, ga ik. Zoo menig vader zendt zijn zoon naar een Akademie, geheel alleen, te midden van een vreemde wereld; doch ik laat mijn zoon alleen thuis, onder bekende menschen, en zijn levenswijze wordt hem zeer gemakkelijk gemaakt. Ik hoop dus dat hij als een waardig huisheer hier wonen zal, en dat hij tevens student zal weten

te zijn en burger, omdat hij mede zijn vader vervangt. Mijne heeren, met dit glas beveel ik mijn wenschen en mijn gedachtenis bij u aan!

De heer van Tuiningen klonk het eerst met zijn zoon, en daarna met de anderen. Toen dit op plechtige wijze geschied was, dronk hij uit, en vervolgens greep hij een van de zilveren luchters van de tafel, en ging er mee naar de andere kamer, terwijl het geheele gezelschap hem op een teeken van zijn hoofd volgde.

In die andere kamer, die duister was, hield hij stil voor de groote beeltenis van Joris Alexander.

— Otto, zei hij, terwijl het zachte licht van de waskaarsen de vastberaden trekken van den krijgsman verlichtte, bedenk tegenover de afbeelding van dezen grooten man wat ik je gevraagd heb, en wat jij mij hebt beloofd. Zijn geest is ons dikwijls nabij!

Toen dit gezegd was en terwijl aller bliken naar de schilderij gericht waren, ontstond er een langdurige stilte, als wachtte men op iets. Eindelijk hief de gastheer den wijsvinger van zijn rechterhand omhoog.

— Hoor je dat? vroeg hij.

— Kloppen! zei Piet Mor.

— Waar? vroeg jonker Talberg.

— In de lijst van de schilderij, hernam de baron.

— Duidelijk! zei Sixma.

— Ik hoor niets! verklaarde kolonel van Stralen, die zijn schouders ophaalde en tevens de handen aan zijn ooren bracht, om aan te toonen dat hij niet scherp meer hoorde.

— Een houtworm! fluisterde jonker Talberg.

— St! vermaande baron Landek.

— 't Is hier koud, verklaarde de kolonel.

— Ik hoor het duidelijk! zei Piet Mor.

Sixma knikte dat hij óók wat hoorde.

Thans sloeg Piet Mor een veelbeteekenenden blik op de kaarsen. De heer van Tuiningen begreep hem en knikte toestemmend. Toen bliezen Piet en Sixma de kaarsen van den luchter, die door den gastheer in de linkerhand gehouden werd, uit. De heeren stonden nog in een halven kring voor de schilderij, en enkelen gaven bij die aanbreekende duisternis teekenen van verbazing; doch anderen susten hen en waren zoo plechtig en ernstig mogelijk in houding en gebaren.

De duisternis was nauwelijks aangebroken of er werd een luid tikken gehoord op, tegen, bij, of in de lijst van de schilderij. Iedereen kon het vernemen.

— Wij staan immers allemaal nog op onze plaats? vroeg baron Landek.

— Ja, fluisterde men van verschillende zijden.

Het tikken duurde kort, doch werd driemaal, met tusschenpoozen van een minuut ongeveer, herhaald.

— Wat beteekent dat nu? vroeg jonker Talberg.

— Voor mij zeer veel! zei de gastheer.

— Voor mij ook! zeiden een paar studenten.

— Ja, ik heb het ook gehoord? sprak kolonel van Stralen. Er werd geklopt. Daar wil hij zeker mee zeggen dat hij het plan goedkeurt?

— En is dat alles? vroeg jonker Talberg.

— Er zou voorzeker meer geschieden als er geen ongeloovigen bij waren, sprak de gastheer. Je ziet, de duisternis heeft hem een weinig aangemoedigd.

— Nu, als je me niet kwalijk neemt, ga ik weer naar de warme kamer, hernam Talberg.

— En 't is ook voldoende, zei de baron. Joris Alexander heeft een teeken gegeven dat hij mijn handelwijze beaamt! Wij danken u, o geest! — Mijnheeren, laat ons gaan!

Het gezelschap ging, en de oudere heeren maakten bezwaar weer te gaan zitten. Het werd tijd voor hen, zeiden ze; en hun rijtuig wachtte reeds. Daarom namen zij afscheid. De studenten bleven nu nog achter; maar zij ook maakten haast om te gaan; want Sixma fluisterde de anderen in dat Loetz versch Salvatorbier had. De gastheer had evenwel nog gelegenheid te verklaren dat 't hem aangenaam zou wezen als ze zijn zoon van tijd tot tijd gezelschap kwamen houden; hij zeide overtuigd te zijn van hun sympathie; het een voorrecht te achten met jongelui te verkeereren voor wie kunst en wetenschap dagelijksch voedsel was; en dit voorrecht juist nu zeer op prijs te stellen, omdat de beslommeringen van het dagelijksch leven hem in lagere sferen gebracht hadden, wier denkbeelden en opvattingen volstrekt de zijne niet waren.

— Wat een renegaat! mompelde Sixma.

— Wat blijft u, mijnheer thoe Hoola?

— Dat u nu gaat! herhaalde de ander. *Ik* betreur het!

— U zeker niet, mijnheer Moreelse? vroeg de baron op opgewonden toon. U, die een ijveraar voor het spiritisme bent, u die er Aforismen over schrijft, u die gewaar wordt dat het mediumschap een gave Gods is, zult het wel toejuichen dat ik mij opmaak om nieuwe ervaringen op te doen.

— Zeker mijnheer van Tuiningen, zeker! . . . Onze leeftijd is licht geneigd tot spotten, en daarom heb ik van mijn vrienden wel eens wat te verduren; maar zij gelooven toch gelukkig dat ook het onwaarschijnlijke mogelijk is; en wat mij betreft, ik weet dat reeds de apostel Johannes zijn sanctie aan het spiritisme gaf, toen hij in zijn zendbrief schreef: Geliefden, gelooft niet eenen iegelijken geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn.

— Dat is een woord van waarschuwing dat wij nooit moe-

ten vergeten, zei de baron, en hij drukte Piet Mor de hand.

Daarna had het afscheid plaats. De studenten gingen naar hun bierhuis, en de baron bleef nog een half uur met zijn zoon zitten en deelde hem allerlei beschikkingen mee die hij vóór zijn vertrek wenschte te maken.

ZESDE HOOFDSTUK.

De Landeks gaan uit elkander.

Als baron Landek van Tuiningen met iemand over zaken sprak, noemde hij dit een conferentie; en zoo had hij, vóór het aanvaarden van zijn groote reis, verschillende conferenties met notarissen, advocaten, kassiers, met bestuurders van vereenigingen, met ambachtslieden wie hij de zorg voor zijn huizen toevertrouwde, en met allerlei ondergeschikten. Alleen geestelijken en kerkeraadsliden — behalve de dominee van Tuiningen — werden van zijn vertrouwelijke mededeelingen uitgesloten.

Wat het beheer van zijn heerlijkheid betreft, dit werd opgedragen aan Geert Jantsing, die den titel van rentmeester kreeg. Geert moest dagloonen uitbetalen, kleine pachten ontvangen, hout doen hakken, den oogst van tuinen en boomgaarden verkoopen, alsmede het fok-vee ter markt brengen en door nieuw aanvullen. Aan notaris Molvink moest hij van een en ander rekening en verantwoording doen, en ook bij den notaris geld halen als 't noodig was.

Aan Jan Vlak werd de zorg voor de huishouding opgedragen. Voor de huiselijke benoedigheden zou de notaris hem, na het indienen der rekeningen, geld geven; maar tevens had Vlak een nog veel gewichtiger taak te vervullen: het oog houden op den jonker. Dit werd hem in tegenwoordigheid van Geert Jantsing opgedragen. Vlak moest het den jonker thuis zoo aangenaam mogelijk maken; zorgen dat alle dienstboden hem behoorlijk en gewillig dienden; doch daarentegen ook dat de vrienden zijn huis niet te veel als een zoeten inval beschouwden; verder, dat er afwisseling was in de vermaken en verstrooiingen; dat er op zijn tijd gejaagd en gevischt en gereden werd; dat de jonker niet al te veel thuis zat en studeerde, maar ook niet al te dikwijls afwezig was; in 't kort, hij moest met de middelen die hem ten dienste stonden zijns heeren smaak en begeerten trachten te leiden. Vlak gaf als zijn gevoelen te kennen dat dit heel goed gaan zou, omdat hij den jonker reeds zoo lang gekend had, en er inderdaad dikwijls

naar zijn raadgevingen geluisterd was. Mocht er iets zijn dat zorg baarde dan zou Vlak dit aan zijn heer en meester schrijven; maar hij wist wel dat dit niet noodig zou wezen, want hij had volkomen vertrouwen op de soliditeit van den stamhouder.

Aan Otto werd natuurlijk van deze vaderlijke beschikking niets gezegd. Hij zou blijven leven op denzelfden voet als hij gewoon was — gelijk men afgesproken had: alsof zijn vader elken avond thuis kon komen; en voor zijn persoonlijke verteringen zou notaris Molvink hem elke maand honderd vijftig gulden zenden, — wat, gevoegd bij de rente op zijn aandelen in „de Burgervriend”, door zijn vader voldoende geacht werd om hem, „volgens zijn stand te doen leven.”

Behalve Vlak was er nog een ander die door den heer van Tuiningen uitgenoodigd werd een wakend oog op zijn zoon te houden, en dat was mijnheer Casper Simon. Daags na het soupee en den uitslag der verkiezingen, was Simon bij zijn buurman gekomen om diens bezoek te beantwoorden. De baron had hem daar zijn plannen breedvoerig medegedeeld, en hem verzocht om eens naar Otto uit te kijken, in den geest zooals een vader dit aan een vriend verzoeken zou. Otto mocht zich natuurlijk de genoegens van het studentenleven veroorloven; hij bezat daartoe ook de middelen; maar het moest met mate geschieden en met fatsoen. De naaste buurman en vriend van den huize tevens kon in dezen veel doen, zonder dat het in het oog liep, hinder gaf, of kwalijk genomen werd.

Mijnheer Simon, die blij was dat hij zijn buurman na al het verkiezingsgestommel een dienst toezeggen kon, verklaarde zich gaarne bereid, — en dit was voor den afstammeling van Joris Alexander een reden te meer om met gerustheid te kunnen vertrekken.

Twee dagen voor het vastgestelde vertrek kwam freule Marie weder naar huis, om ook haar beschikkingen te nemen; en zoo brak dan de gewichtige dag aan waarop vader en dochter het vaderland verlieten: de eerste om, zooals hij zeide, zijn wetenschappelijke onderzoekingsreis te aanvaarden; en de laatste, om haar opvoeding te gaan voltooien.

Aan het station waren eenige goede bekenden aanwezig: jonker Talberg, notaris Molvink, de familie Tornaar, de dames Buringen, en de heeren Sixma, Moreelse, Bingley, en George Simon.

Zij bewogen zich door de woelende menigte in de wachtkamer, en trachtten de vertrekkende familie, die met veel ophef en door bedienden in livrei begeleid, heenging, te naderen en de hand te drukken.

En niemand was er die dit vuriger wenschte doch minder durfde dan de laatstgenoemde: George Simon. Sedert de groote gebeurtenis had hij Marie niet meer gezien, en sedert zijn warm gesprek

met Otto, had hij zelfs haar naam niet durven noemen en de villa Landek vermeden. Hij had den onverschillige gespeeld; doch thans kon hij zich niet langer bedwingen. Marie ging voor geruimen tijd heen; dat wist hij, — en misschien wel door *zijn* schuld. Hij wilde haar dus zien, zoo mogelijk spreken, en vaarwel zeggen.

Vóór het station was hij werkelijk zoo gelukkig dat hij haar zag, omdat zij hem in het rijtuig voorbijreed; en wat meer zegt: zij zag hem ook. Zij wist dus dat hij er was. Maar bij zijn binnentreden in de wachtkamer zochten zijn oogen haar tevergeefs. Zij had zich verschanst in het dames-salon. En enkele heeren waren haar daar wel gevolgd, Sixma zelfs, — maar Sixma was van adel! — en voor de andere jongelui zou er dus waarschijnlijk niets overblijven dan een begroeting uit de verte, met de vraag nog altijd of die wel eens opgemerkt en beantwoord zou worden.

En gelijk gevreesd werd, geschiedde. De vriendinnen van Marie onderhielden haar — dit was voor George door de geopende deur duidelijk zichtbaar — met allerlei beuzelingen; maar hij die iets ernstigs en iets hartelijks te zeggen had, kon, zoo hij niet onbescheiden wilde zijn, op een afstand blijven.

Het was een zeer benauwd oogenblik voor hem; want de vraag of hij onbeschroomd en kloekweg toetreden zou, dan wel zich terughouden, kostte hem een bitteren strijd. Thans, als hij achterbleef bij al die anderen, zou hij waarschijnlijk geen enkel woord, geen handdruk, geen blik zelfs van haar ontvangen. En zij scheen daar ook niet naar te verlangen; want de beuzelpraat waarmee ze bezighouden werd, behaagde haar blijkbaar. Maar George was niet onbescheiden, wilde zich niet indringen, wilde in tegenwoordigheid van zoovelen zich aan geen koele bejegening blootstellen; en daarom bleef hij onder de heeren die den baron omringden.

Zoo kwam dan weldra het gewichtige oogenblik. De bel klonk. De trein stoomde het station binnen. Het „Instijgen” galmde van deur tot deur. Een lange rij van stationsnamen werd afgeroepen. Nu volgden er eenige snelle handdrukken, zoenen zelfs. Handkoffers, tasschen, reisdekens, gingen van de eene hand in de andere. Een dozijn gediensstige handen hield zich voor de familie Landek gereed.

George spoedde nu vooruit, naar den wagen waar hij vermoedde dat de Landeks in zouden stappen. En hij had het geraden. Er werd hem juist nog gelegenheid gegeven om zijn hoed voor zijn buurmeisje af te nemen; zij zag het, en zij beantwoordde zijn groet met een lichte buiging, zooals zij aan iedereen zou gegeven hebben. Maar hij had toch wát gehad. Dat troostte hem. En toen werden de portieren dichtgeslagen. De fluitjes van de conducteurs sjirpten den trein langs, en de locomotief bewoog haar raderen weer.

Daar gingen de Landeks heen: vader en dochter; maar de zoon bleef achter.

— Goed voor Otto dat die ouwe kwast vertrokken is! fluisterde Sixma zijn vriend Bingley in het oor.

— Malplaquet! voegde Piet Mor er bij.

— St! zei Sixma met een vloek. Hou je stil! Otto zal in het vervolg geen Malplaquet meer roepen. Daar zullen wij wel voor zorgen. Neem hem nu dadelijk mee!

Toen de groote stroom reizigers het station verlaten had, namen de vrienden Otto mee, en zij leidden hem op zij van het gebouw.

— Wat ben je van plan? Wat wil je toch? vroeg hij, en hij zag dat men hem naar een vigilante bracht, waarvan het glaswerk geheel met dikke gordijnen bedekt was.

— Ga hier even staan, zei Sixma: tegen den muur.

Pijnvliet klopte inmiddels op het rijtuig. Er trad een man uit, met een kleinen fotografischen toestel.

— Jij moet afgetrokken worden, zei Sixma tegen Otto, om je vader te laten zien hoeveel je veranderd bent in den tijd dat hij weg geweest is. Is dat geen aardige attentie?

— Alleraardigst! zei het slachtoffer, en hij onderwierp zich geduldig aan de kunstbewerking.

— En nu George! zei Piet Mor. Die ziet er óók zoo beroerd uit.

— Ja; maar dan ook geen een meer! sprak Sixma. George als buurman en vriend is ook erg onder den indruk. Vooruit dus, kerel. Ga daar staan!

Ook George's portret werd gemaakt, en toen dit geschied was, zei Sixma, terwijl hij op twee dichte rijtuigen wees die op hen kwamen aanrijden:

— We nemen jullie mee. Als je wilt, wordt je een plaats aangeboden in onze club, en wor-je lid van Pallas. Om daar nader en ernstig over te spreken, geef ik een klein dejeunee, waar je onze vrienden zult vinden. Stap in dus maar!

De heeren stapten in. Het dejeunee duurde lang; een dinee volgde; en Otto Landek liet zeggen dat hij dien middag niet thuis kwam eten. En ook dien geheelen dag of nacht kwam hij niet thuis; want hij bleef logeeren... bij Sixma — in de piano.

En toen hij den volgenden voormiddag ontwaakte, was hij zonder dat hij het wist in de piano gefotografeerd.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

De Plannen en de Vrienden en de Leus van Mientje.

— „En om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting,” sprak Govert Jan Memmeling.

— Neen broeder, met je permissie, lees het nog eens heelemaal voor, zei de heer Zeekat.

— „Onder u en zal niet gevonden worden — las Memmeling in Deuteronomium 18 — die zijnen zoon of zijne dochter door het vuur doet doorgaan, die met waarzeggingen omgaat, een guichelaar, of die op vogelgeschrei acht geeft, of toovenaar, of een bezweerder die met bezwering omgaat, of die eenen waarzeggenden geest vraagt, of een duivelskunstenaar, of die de dooden vraagt. Want al wie zulks doet, is den Heere een gruwel; *ende om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting.*” Dat is duidelijk genoeg, zou ik denken. De Heere gebruikt ons dus om die overweldigers uit de bezitting te verdrijven. 't Is zeer correct, zooals de Franschen zeggen

— En voeg daar nu nog bij, merkte Kippeveer op, wat het derde vers van Deuteronomium Negen ons oplegt.

Memmeling sloeg een paar bladzijden om, en las:

— „Zoo zult gij heden weten dat de Heere uw God degene is die voor uw aangezicht doorgaat, een verterend vuur: Die zal hen verdelgen, ende die zal hen voor uw aangezicht nederwerpen; *ende GIJ zult ze uit de bezitting verdrijven, ende zult hen haastelijk te niet doen, gelijk als de Heere tot u gesproken heeft.*” Alzoo: niet DE HEERE verdrijft, maar GIJ zult verdrijven, gelijk als de Heere tot u gesproken heeft. En waardoor spreekt de Heere tot ons? . . . Door de Schrift!

— „Ende gij zult hen haastelijk te niet doen!” staat er zelfs, zoo verklaarde de borstelmaker-ouderling Gerrit Hendrik Zeekat. Maar als wij dat deden, zou de *aardsche* rechter er zich mede bemoeien; en onze aardsche rechters ontvangen hun opleiding aan hoogeschoolen waar het Boek der Boeken in den drek ligt, en zij zijn rechters in eigen zaak. Dus, wij waren altijd het kind van de rekening! . . . Maar toch, zonder dat is het óók genoeg. Laten wij de tovenaars en bezweerdere en duivelskunstenaars uit de bezitting verdrijven! Dat is plicht tegenover de Enakskinderen! Zoo denk ik er over!

— Ik moet ook zeggen: er staat niets anders, zei Kippeveer. En als wij bedenken dat zelfs de Syriërs eenmaal de oordeelen des Heeren uitvoerden tegen koning Joas, dan moet het ons niet verwonderen dat ook wij geroepen zijn.

— Zeer waar! bevestigde broeder Zeekat. Laat ik u eerst nog eens inschenken!

Broeder Zeekat was de gastheer; want het gesprek werd ten zijnen huize, in zijn woonkamer, gevoerd. Het water waarmede de pons aangelengd werd stond te zingen op de theestoof; de hanglamp verspreidde een helder licht, en de kachel snorde dat het een lust was; want het was bitter koud, midden in den winter, en er

lag buiten een dikke laag sneeuw. Nadat broeder Zeekat de glazen zijner beide vrienden voorzien had, werd het gesprek voortgezet.

— Aan mij wordt dus de vereerende taak opgedragen om de aandeelen machtig te worden? vroeg Kippeveer.

— Aan wie anders? vroeg mijnheer Zeekat. Kunnen wij het doen? Kunnen Govert Jan en ik het doen? . . . Jij hebt de familie Landek geflikflood.

— Dat is mij zoo ingegeven, lieve broeders. En dat zal u en hem en mij nu ten goede komen. Maar daarom zullen wij geen diefstal plegen of geweld: neen, wij zullen hem uitkopen. De zoon heeft de tien aandeelen van den vader.

— Weet je dat zeker? vroeg de borstelmaker-ouderling.

— Ik weet het van Jan Vlak. En nu wordt mij de vereerende taak opgedragen om die aandeelen te bemachtigen, herhaalde hij.

— En dan zult gij met den Psalmist kunnen zeggen, sprak Memmeling plechtig, terwijl hij in zijn glaasje keek: „Halleluja, loof den Heere! Welgelukzalig zijn zij die het recht onderhouden.”

— En ik wil die aandeelen wel voor mijn rekening nemen, zei broeder Zeekat.

— Ho ho, ik wil ze ook wel hebben, verklaarde Memmeling met zijn neus in het glas.

— Heb jij daar de macht toe? vroeg Zeekat op minachtenden toon.

— Dat is *mijn* zaak!

— Ik wil er ook wel in participeeren; maar niet geheel; dat is *mij* te kras, zei Kippeveer. Daar zijn er tien. En we hoeven elkaar geen Mietje te noemen; maar als Memmeling en ik nu samen de helft eens hadden, en broeder Zeekat de andere helft? Onze rug is zoo breed niet, Govert Jan! En als wij ze dan maar eens samen hielden, wij alle drie samen?

— Dankje, zei de borstelmaker. Dat zit nog! Jullie kunt doen wat je wilt, en ik vin-je voorstel goed; maar wat ik koop, dat betaal ik alleen en bewaar ik alleen. Ieder voor zich.

— Nu, ook goed, sprak Memmeling. Dan dragen mijn zwager en ik elkanders lasten en lusten, voorloopig ten minste. Wij houden er samen vijf, Theodorus!

— Als wij ze krijgen kunnen! zei Theodorus.

— Daar zorg jij voor!

— Dat zal me moeite kosten. En ik reken provisie; dat begrijp je. Voor ieder stuk neem ik twintig gulden vooruit.

— Dat is te veel, zei Zeekat.

— Wil jij het dan doen? . . . Of wil jij soms, Govert Jan? Probeer het eens! Probeer het eens of je de deur niet uitgesmeten wordt. Is twintig gulden te veel, als ik ze heel goedkoop zie te krijgen?

— Hoeveel zijn ze waard? vroeg broeder Zeekat.

— Twee duizend gulden ieder aandeel; want ze hebben verleden jaar 12 percent gegeven. Maar als ik ze nu voor 150 percent kon krijgen?

— Of tegen pari! zei Memmeling.

— Nog beter! En wie weet of dat niet kan! Dus dan is twintig gulden provisie een bagatel. En om de waarheid te zeggen: ik zou ze ook wel voor me zelf houden, vrienden, als mijn kas het toeliet; want er zal bij die gelegenheid contant geld moeten zijn. En dat ze door hem verzilverd zullen worden, zie ik zoo zeker aankomen als ik regen na zonneschijn verwacht. Ik heb hier al zoo veel studenten zien komen en heengaan dat dit niets nieuws voor me is. Je hoefde maar te zien hoe jonker Otto vandaag arde — wat zijn vader nooit heeft willen doen, omdat die de paarden ontzag. Tuigen heeft hij gekocht, en tiggervellen en zilveren bellen, en een paard bijna dood gereden; en toen ik dat allemaal bekeek, kwam mij Deuteronomium zoo onwillekeurig in de gedachte: „Daarom verdriift hen de Heere uit de bezitting.”

— Ook voor de reorganisatie van „den Burger” is het goed dat die man er uitgedreven wordt; hij zou dezelve kunnen tegenhouden, meende Memmeling. Als „de Burger” dagelijks verschijnt zullen de reuenen aanmerkelijk stijgen. Dan kunnen de aandeeltjes al gauw drie duizend gulden waard worden. En alles staat gunstig. Gelukkig kunnen we uit het reserve-fonds de geheele nieuwe inrichting bekostigen, en we zijn tegenwoordig goede vrienden met de katholieken in ons district, waaronder we natuurlijk ook vele nieuwe lezers zullen krijgen. 't Wordt een rijkmakerij, man! Zie me „het Nieuws van den Dag” maar eens aan!

— Zou jij denken dat „de Burger” na de rezemizatie den weg op kan gaan van „'t Nieuws”? vroeg Zeekat, die aandachtig geluisterd had.

— Dat wordt zelfs door Heidenen en Mahomedanen gelezen! verzekerde Memmeling. En aangezien er hier werkelijk sprake is van de oprichting van een nieuw katholiek blad, moeten wij ze vóór zijn. Daarom moesten we zien dat we den 1sten April, als het nieuwe kwartaal intreedt, beginnen. Den abonnementsprijs brengen we van f 3 op f 9 's jaars. Dat scheelt dadelijk al zóóveel.

— Dus eerst die tien aandeelen, vóór we iets verder doen? vroeg Kippeveer.

— Ja, antwoordden de beide anderen tegelijk.

— Maar hoe krijg ik die?

En toen er op deze vraag niet dadelijk geantwoord werd, zei hij met zelfvertrouwen:

— Dat zal ik weten!

— Alles wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht, sprak Govert Jan Memmeling, terwijl hij goedig en vertrou-

welijk met zijn hoofd knikte. Gelukkig, zaligend en vrijmakend is het gevoel, dat wij van de drukkende hand der grootheid verlost zullen wezen; hij is nu weg, en „de Burgervriend” is vrij, en „de Burgervriend” wordt vrij, en ontwindt zich aan zijne windselen. Wij zullen nu het vrije beheer krijgen en onze eigen toezieners en opzieners wezen. En ga — wat ik u bidden mag — „de Trompetter” van Amsterdam eens na! Wat dat niet een blad is, broeders, in den dienst en in de hand des Heeren, en wat dat zijn eigenaar, zijn aardschen eigenaar en bestierder, niet een gewin opbrengt; waarmede Jehova hem zegent; want de zegen des Heeren die maakt rijk! zegt koning Salomo. Aldus ook ons, zoo wij hopen; want waarlijk, het is mij niet onverschillig. Mijn huisgezin vermeedert jaarlijks, en nu ook weldra weder. Tegenover de minderjarigen, zwager Kippeveer, ben ik derhalve verplicht om behoorlijk te beschrijven welk een verbond wij te zamen aangaan; wij zullen die vijf aandeelen samen houden, en winst en verlies deelen; dat vind ik uitnemend. Edoch, men zij dan ook gevrijwaard, nietwaar. . .

— Govert Jan, beraam wat u het best dunkt, sprak Kippeveer; en spreek er te zijner tijd over; maar waarlijk, jongen, we zijn nog zoo ver niet. En nu atjuus, vrienden! Mijn vrouw en ik krijgen bezoek. Ik moet huiswaarts. Houdt gijlieden bedektelijk voor u wat wij besproken hebben; en wat mij betreft, ik zal een waakzaam oog in 't zeil houden en u waarschuwen zoodra de ure naakt. Maar overhaast u niet. En hiermede bidde ik u het goede toe.

Kippeveer ging heen, en toen hij de huisdeur achter zich dicht getrokken had, zei broeder Zeekat tegen broeder Memmeling:

— Hij is knapper dan wij, Govert Jan. Hij maakt niet veel lawaai, maar hij gaat kalm zijn gang. Wij hebben steenen op hem geworpen, omdat hij met de Landeks zoo wel bleef en hun partij trok bijna; en nu heeft hij toegang tot hun huis, en hij effent het pad voor ons waar wij wezen moeten. Hij is een wegbereider voor des Heeren kudde! Ja ja!

— Met *zijn*en voet, betuigde Memmeling, schoppen wij Baäl omver.

— Willen we soms een spelletje dammen? vroeg de borstelmaker.

De journalist knikte dat het goed was, en strekte zijn voeten welbehagelijk uit, om ze van den gloed van de kachel te doen genieten.

Toen mijnheer Kippeveer de voordeur van zijn huis geopend had, hoorde hij in de woonkamer een druk en nijdig gekibbel van vrouwenstemmen. De verwachte bezoeker, juffrouw Grootvorst, de vrouw van den borstelmakersknecht, was binnen. Zij redeneerde druk tegen juffrouw Kippeveer, die haar telkens in de rede viel, en ook Mientje voegde er met hooge schrille stem herhaaldelijk een woord tusschen.

— Goeden avond, dames, zei de heer des huizes, terwijl hij de kamer binnentrad. Drukke dispesiesje, hoor ik!

— Broeder Kippeveer, zei juffrouw Grootvorst, u edele moet hier tusschenbeiden komen. Uwes vrouw trekt partij voor haar dochter, en ik zeg dat uwes dochter een lastig zeeschip is.

— Juffrouw Grootvorst hoeft mijn dochter geen schijnheilige kat en geen oproermaakster te noemen, sprak juffrouw Kippeveer.

— Zoo? Hebt u daar reden toe? vroeg Kippeveer, die zag dat de drie vrouwen een erg rood hoofd hadden, wat hij aan de vinnigheid van haar gesprek toeschreef. Zij zaten met de elbogen op de tafel, en hun breikous hadden ze naast zich liggen. — Heeft mijn dochter iets misdaan, juffrouw Grootvorst? herhaalde Kippeveer.

— Ja mijnheer, uw dochter schopt mijn naaischool in de war. Ik heb haar onder mijn leerlingen opgenomen in het vertrouwen dat zij een gehoorzaam, gedwee, zachtzinnig meisje was. Maar ik kan haar niet langer hebben.

— Dan moet je ze laten gaan, zei juffrouw Betsie.

— Maar ze heeft het er op toegeleid om den boel bij mij eerst in de war te schoppen en dan de andere meisjes mee te troonen, hernam juffrouw Grootvorst.

— Is dat waar, Mientje? vroeg de vader.

— Ik doe mijn plicht, antwoordde Mientje: — mijn Christenplicht! En Hosanna mag ik roepen dat ik mijn Arminiaansch vleesch kwijt ben! Doch nu lijde ik, evenals de broeders en zusters die vervolgd worden door Irenische Turco's en Zouaven, door synodale doggen, door classicale wolven. Maar ik en late niet af!

— Nu hoor je 't! zei juffrouw Grootvorst. Zij laat niet af! Ze is in staat om mij het brood uit den mond te stooten.

— Wat blief je? vroeg de graanhandelaar verwonderd. Wat doet zij dan?

— Zij ondermijnt mijn zaak. Ik heb een naaischool, mijnheer, waar allerlei meisjes komen: fatsoenlijke lui's kinderen, maar meisjes van allerlei gezindheden. Ik heb Roomsche kinderen en Gereformeerde en Joodsche zelfs. Roosje Nathans en Dina Meier zijn lang de minste niet. Er heerscht orde op mijn winkel en verdraagzaamheid, mijnheer; en dat komt omdat ik zelf een blijmoedig en verdraagzaam mensch ben. Ze kunnen alles van me leeren; want ik ben modies geweest bij Haagevelt, en noodelooze praatjes of andere poespas, die sta ik niet toe. Begrijpt uwe?

— Poespas! zei Mientje verachtelijk.

— Maar uw dochter is met die regeling niet tevreden. Zij wil den bijbel op mijn naaischool hebben, mijnheer! Verbeeld je: den bijbel! Zij wil dat er bij het aangaan en bij het uitgaan van den winkel een kapittel gelezen wordt.

— Is dat erg, vader? vroeg Mientje.

Kippeveer zag voor zich en antwoordde niet.

— Ja, dat is erg, hernam de juffrouw. Ik vraag je: hoe moet

dat gaan? Als ik allemaal Gereformeerden had, ja, dan kon het, ofschoon het nog maar krakeel zou geven; want er is allerlei uitlegging van de Schrift. Maar ik heb ook Roomsche en Joodsche meisjes; en die moeten van *onzen* bijbel niemendal hebben; dat weet u wel. Dus dan gaan ze heen, naar een plaats waar ze vrijheid van consentie hebben, en ze laten mij met mijn bijbellezers zitten.

— En als dat nu eens gebeurde? vroeg juffrouw Kippeveer. Zou dat zoo erg zijn?

— Wat zegt u? Zult u me de scha vergoeden? Ik heb nu twee en dertig meisjes, en wij maken allerlei goed, en we haken en breien voor allerlei geloof. En hoe zal het gaan als ik die anderen voor den kop stoot en een Christelijke modies word?

— Dan zal je werk gezegend worden, zei juffrouw Kippeveer. En wèl beschouwd, heb ik het ook niet graag dat mijn dochter met die Enakskinderen in aanraking komt.

— Hou ze dan thuis, asjeblijft! Ik kan ze heel goed missen, hoor!

— Zeker! Ze kan me missen, zei Mientje. Zij hoort de vermaning niet. Maar de seraf met de gloeiende kool in de hand zal tot mij komen, en de posten der dorpels zullen zich bewegen van de stem des roependen.

— Kan dat? vroeg juffrouw Grootvorst gemoedelijk en vertrouwelijk aan Kippeveer. Ik ben een geloovig mensch; dat weet uwe; en ik draag mijn Heiland in mijn hart. Maar ik vraag u: een Christelijke naaischool, kan dat?

Kippeveer antwoordde nog niet, doch schudde bedenkelijk met zijn hoofd.

— Nu, als het niet kan, zal *ik* heengaan, zei Mientje. Maar mijne leuze verloochen ik niet. Geenszins!

— Dat is het juist! Dan schopt ze den boel in de war! Want het is haar te doen om verdeeldheid te zaaien en om zelf over anderen te heerschen, verklaarde juffrouw Grootvorst. Verbeeld u, mijnheer Kippeveer, zij heeft onder de gereformeerde meisjes van mijn kudde reeds geld opgeschommeld; en u moet uzelves verbeelden, daar geven ze de centen aan die ze mij voor boetes verschuldigd bennen. En wat is het plan? Om er een naaischool met den bijbel voor op te richten! Ja, ik weet het, Mien, ik weet het!... Er is iets van uitgewaterd, en in persensie van je brave ouwers zeg ik het. En ik zet mijn heele Christelijke ziel tegen een stuiver als het niet waar is. Trui Ramspaggel, een verlopen fruitvrouw, die altijd meer naar de kazerne geloopt is als naar de kerk, zal een likkaaltje huren, en daar zal ze een naaischool met den bijbel in oprichten, en daar krijgt ze die centen voor van de meisjes, van jullie dochter ook; die is nommer één. En nu moet je weten, mijnheer Kippeveer, den bijbel gebruik ik zelvres voor mijn hoofdkussen; ik laat er mijn eten voor staan; maar ik zeg:

als het op leeren aankomt, en vooral in een buurt als de mijne, waar ik allerlei geloof heb wonen, dan moet de bijbel dicht blijven. Roosje Nathans, of Francisca uit den Roomschen kaaswinkel, hebben er volstrekt niet mee te maken hoe Mientje Kippeveer over de geboorte Christi denkt.

— Je hebt gelijk, juffrouw! zei Kippeveer.

— Arme vader! sprak Mientje op klagenden toon.

— Wat? vroeg Kippeveer.

— Arme vader! herhaalde ze. Wilt u mij, uw dochter, en de andere kinderen onzer uitverkoren kudde, den worde Gods onthouden? Weet wel dat ik uw eenig gegeneerde dochter ben! Weet wel hoe dor, hoe droog, hoe zonder zielelafenis wij zitten, heel den dag. Er zijn onder ons veertien meisjes die oprecht gelooven, gelooven omdat ik ze de nieren geprikkeld heb.

— Neen mijnheer Kippeveer, dat is niet waar; maar ze zitten bij mij in een achterkamer, en ze willen liever een likkaaltje aan de straat hebben, zei juffrouw Grootvorst.

— Op een goede weide, vervolgde Mientje, zal ik ze weiden, en op de hooge bergen Israëls zal hunne kooi zijn. Maar wat spreekt u van aan de straat, juffrouw Grootvorst? Neen mensch, het verlorene zal ik zoeken en het weggedrevene zal ik wederbrengen, en het gebrokene zal ik verbinden, en het kranke zal ik sterken.

— Wat een praats! zei juffrouw Grootvorst. Vergeet niet, kind, dat ik ook nog wat te zeggen heb.

— Maar het vette en het sterke zal ik verdelgen, hernam Mientje. Ik zal ze weiden met oordeel. Alzoo spreekt de Heere. En alzoo spreek *ik* hem na.

— Maar alzoo doet alléén *de Heere*, Mientje! vermaande Kippeveer.

— Neen, zei Mientje; want de Heere Jezus, die in den Vader was, gelijk de Vader in hem was, heeft gezegd: Die in mij gelooft, de werken die ik doe, zult *gij* óók doen, en *gij* zult zelfs meerder doen dan deze. — Dus verbied mij niet, vader!

— Ik verbied u wel! sprak de vader.

— Maar dan moet juffrouw Grootvorst mijn dochter ook maar geen schijnheilige kat en geen likkaaltje noemen, bracht juffrouw Kippeveer in 't midden.

— Ik zou ze nog wel anders kunnen noemen, was het antwoord. Uw dochter maakt lamoers, mijnheer Kippeveer, en buiten medeweten van haar ouders.

Mientje werd door haar ouders aangekeken en kreeg een hooge kleur.

— Weet u daar wat van? vroeg Kippeveer.

— Jawel broeder; en als zuster voel ik me verplicht het aan den dag te brengen. Ze maakt lamoers tegen den nieuwen huisknecht van jonker Landek. Hippie noemen ze'm .. Hij is in de plaats gekomen van dien ander, dien de ouwe heer meegenomen heeft, en

hij is een neef van Jan Vlak; die heeft 'em d'r in gestopt; en daar maakt zij lamoers tegen, en hij tegen haar. Hij wacht ze op als ze van mijn winkel komt. En ik heb me voorgenomen om het te zeggen; en nu zeg ik het ook!

— Is dat waar, Mientje? vroeg de vader.

Doch Mientje antwoordde:

— God zelf bracht de vrouw die hij geformeerd had tot Adam; en zij was uit Adam genomen, en hij heeft haar Manninne genoemd.

— De Hemel beware me! riep Kippeveer, terwijl hij opvloog.

— Wat blief je? vroeg Mientje.

— D'r uit! beval Kippeveer. D'r uit, zeg ik je! Naar bed! Jij bent onze ernstige taal niet waardig! Jij bent een kind! Jij gaat naar bed, zeg ik je!

— Heel goed! liet juffrouw Grootvorst zich ontvallen; en zij knikte tevreden met haar hoofd.

— Neen, niet goed! liet de moeder van Mientje er terstond op volgen. Niet goed! Dat kind heeft niet heelemaal ongelijk.

Maar de ouderling Kippeveer was inmiddels met zijn groote handen aan het werk en dreef Mientje de kamer uit.

— Saar! riep Mientje tegen de meid, die ter zake van het bezoek in het keukentje zat: Saar! Hulp! Ze mishandelen me!

De dienstmaagd opende de deur, en meteen kwam het hondje Bont naar voren vliegen. Terstond begon het hevig te keffen, en het schoot Mientje voorbij, naar binnen, waar tusschen de dames Kippeveer en Grootvorst een heftige woordenwisseling plaats had. Op deze laatste dame, als de vreemdelinge, had Bont het nu gemunt; en juffrouw Grootvorst moest boven op een stoel springen om aan zijn aanvallen te ontkomen.

Mientje werd nu door haar vader de trap opgeduwd naar haar slaapvertrek.

— Waarom is Piet Mor nu ook niet thuis! riep ze. Hij zou me bevrijden! O Baalsgebroed! O valsche profeten! De dag van uw tranenbrood breekt aan! Dat voorspel ik u!.....

Kippeveer kwam inmiddels weer in het woonvertrek, bij de beide vrouwen.

— U geeft me dus ongelijk? gilte juffrouw Grootvorst. En u laat mij maar aanbassen?

— Mensch, ik doe wat ik kan! was het bescheid. Stil, Bont! Stil!

De heer Kippeveer greep nu het beest in den nek, en juffrouw Grootvorst maakte van dit oogenblik gebruik om zich snel en zonder complimenten te verwijderen, terwijl de heer van den huize, die haar tot de voordeur vergezelde, allerlei verontschuldigen maakte.

— Laat haar toch loopen! zei juffrouw Betje toen hij terugkeerde.

— Geef ieder het zijne! sprak hij; haar man heeft groot gezag in het kiescollege onzer kerk; denk daaraan, Betsie. Vergeet dat nooit!

— Maar ze moet Mientje niet molesteeren, als die eens een los aardigheidje heeft. En ze moet mijn dochter geen lik-aaltje noemen!

— En wat vertelt ze van dien jongen van Landek?

— Dat is waar: daar heeft ze aanraking mee. Als hij 's Woensdags en 's Zaterdags de boeken van 't leesgezelschap brengt, maakt ze altijd dat ze aan de deur is; en ik geloof zelfs dat hij boodschappen verzint aan mijnheer boven. Vandaag is er een overjas zoek, en morgen een parapluie, en zoo is er elken dag wat. En van middag heb ik ze zelfs gesnapt. Toen gaf ze hem een stomp in de zij, hier in den winkel, en toen heb ik haar teruggehaald.

— Hij is een neef van Jan Vlak en moet van hem erven; en Jan Vlak krijgt zoo langzamerhand een heelen duit bij mekaar!

— Maar de jongen is maar half wijs, Theodorus!

— Wijzer dan jij denkt, en van goeje familie. Zijn oom is aptheker en zijn tante is met een veerarts getrouwd, en hij heeft mettertijd genoeg te wachten. Maar . . . hij moet toch vooreerst van mijn dochter afblijven. Ik ga naar Landek toe en zal het Jan Vlak zeggen.

— Ga jij naar Landek toe, Kippeveer?

— Ja kind! er is een plan; er zweeft iets in de lucht, en het zal niet tot ons nadeel zijn als dat plan eens uitgevoerd wordt. Goeden avond dus, Betsie! Weldra kom ik terug. Goeden avond! Dat wijf van Grootvorst moeten we ook maar te vriend houden. — Goeden avond!

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Kippeveer drijft Handel.

Mijnheer Kippeveer was zoo vol van zijn plannen dat hij zich terstond op weg begaf naar jonker Otto Landek, zoodat het gebeurde met juffrouw Grootvorst bij hem op den achtergrond kwam. Reeds dadelijk na het vertrek van den ouden baron, had hij ingezien dat het hem van nut kon zijn indien hij de kennismaking met jonker Otto aanhield; en reeds drie dagen later had hij zich naar den student begeven, om van dezen geld te leenen. Bij het verkiezingswerk had hij zich doen kennen als een vriend van de Landeks, en er zijn geestverwanten zelfs om verloochend. Otto was dit niet vergeten, en zeer bereidwillig gaf hij daarom de weinige guldens die Kippeveer hem vroeg; want de man verklaarde dat hij voor 't oogeblik bepaaldelijk een vertrouwd persoon noodig had om hem eventjes te helpen; en bij wien kon hij beter gaan dan bij

den toekomstigen heer van Tuiningen? Hij kon een voordeelig koopje doen — wat het was deed er niet toe; want hij sloeg wel eens meer een slagje waar een ander niets van wist —, en nu had hij nog een bagatel noodig van *f* 125, en de jonker zou hem dat wel voor een dag of wat geven willen. Hij was ten allen tijde tot wederdienst bereid, al mocht het dan ook geen geld zijn, waarmee hij den jonker zou kunnen helpen.

Otto voelde zich geveleid door het denkbeeld dat hij als geldschieder optrad, en gaf de *f* 125, zonder eenig bewijs of eenige bepaling.

En thans belde Kippeveer ten tweede male op de villa Landek aan, met hetzelfde doel, om nogmaals geld te leenen.

Bij het betreden van de vestibule bemerkte Kippeveer terstond dat de jonker gasten had, en hij liet zich dus door den nieuwen huisknecht, die de deur voor hem opende, aandienen bij Jan Vlak; en aan Vlak vroeg hij of hij den jonker over een dringende zaak zou kunnen spreken. Vlak ging zelf naar den jonker en kwam terug met de boodschap dat mijnheer komen zou. Hij had eenige vrienden bij zich en zat kaart te spelen.

Kippeveer zette zich dus bij Vlak, kreeg een glas eigen gemaakte pons, die hij allervoortreffelijkst vond, en begon een gesprek over zaken van den huize: eerst over den knecht, toen over den meester.

— Dat is een snugger kereltje, zei hij, dat mij de deur opendeed.

— Hippië? Ja!

— Wat een gekke naam!

— Zoo noemt mijnheer hem, omdat hij altijd op een drafje loopt. Ja, snugger is ie wel! Wij hadden een jongen noodig toen de ander met den ouden heer meeging; en nu hebben we het met dezen Chinees nog al goed getroffen. Ja! Hij is een jongen van mijn zuster, en de familie wist niet wat ze met hem aanvangen zou. Mijn zuster, moet je weten, heeft elf kinderen. En deze jongen is wel snugger, maar toch niet door en door gaar.

— Hij kan je zoo verglaasd aankijken! zei Kippeveer,

— Maar hij is anders niet verglaasd. Ik zal je zeggen: hij heeft bijna een acte als hulponderwijzer gehaald; maar hij is voor twee jaren met het hoofd op het ijs gevallen, en nu is hij niet heelemaal zooals 't hoort. Maar mijnheer heeft veel met hem op; want hij gebruikt hem om dictaten over te schrijven; dat doet de jongen goed. En 's nachts, als mijnheer iets noodig heeft, is hij altijd present. Hij slaapt op een veldbed in de spreekkamer; en midden in den nacht, als mijnheer thuiskomt, zet hij thee of koffie; of slaapt hij de boeken bij elkaar, als mijnheer nog werken wil; of leest hij mijnheer voor, zoolang tot mijnheer in slaap valt.

— Dus het gebeurt zeker nogal eens dat de jonker over elven thuis komt?

— Nu ja, waarom niet? De studenten leven half in den nacht, man! 't Is heel anders als vroeger; dat begrijp je. 't Hek is van den dam! En als hij soms in drie, vier nachten niet thuis komt, zooals verleden week nog, dan stoor ik me 'r niet aan en ga ik op mijn tijd naar de couché. De ouwe heer schijnt in Rome te zitten, en hij gaat nog al verder.

— Naar Amerika dus ook?

— De heele wereld rond, zeggen ze.

— Dat kan dus een paar jaar duren?

— Best mogelijk!

— Nu, dan zou je me toch plezier doen als je maakt dat ik in dien tijd niet al te veel overlast van je snugger neefje Hippie heb.

— Och man!

— Ja, zoo waar! Hij komt bij me aan de deur gekheid maken met mijn dochter. En daar zou ik niets tegen hebben; want ik ben een oolijk mensch; maar mijn dochter is nog te jong. Ze kan die aardigheden nog niet verdragen. Ze neemt ze voor echte munt op. Dus zul je 't eens zeggen, Vlakkie?

— Ik beloof het je, Kip!

— Kijk eens aan! Wil hij bij me aan huis komen, — *in* huis, zeer welkom! Maar niet aan de deur! Dat begrijp je wel! En vanmiddag is hij er nog geweest. Mientje krijgt er maar onaangenaamheden om met moeder. Dat moet niet. Moeder is een beetje straf!

— Mijnheer Kippeveer! klonk een stem aan de deur.

Kippeveer stond op en ging de kamer uit. Hippie geleidde hem deftig, zonder spreken, naar het blauwe salon. Twee minuten later trad Otto Landek binnen. En toen Otto weer heenging, had Kippeveer, na een gemoedelijke inleiding, *f* 175 van hem geleend — wat met het vroeger gegevene *f* 300 uitmaakte, — om er een voordeelig zaakje mee te doen!

Daarna verscheen de student Kees Pijnvliet, die bij Otto kaart zat te spelen, en hij verkocht aan den korenkooper voor *f* 35 een anker fijnen wijn, waarvan hij terstond *f* 25 ontving en de rest bij de levering krijgen zou.

Kippeveer, die wel eens meer negotie met studenten gedaan had, ging nu afscheid nemen van Vlakkie — zooals hij hem in een lui-mige bui doorgaans noemde; werd toen uitgelaten door Hippie, tegen wien hij gekscherend zei: Je moet geen malligheid maken met Mien, hoor! — en ging daarop naar huis. Zijn gade zat hem met een stuk gebraden worst te wachten.

— Worst? vroeg Kippeveer verwonderd.

— Ja, zei ze, dat heb ik eens gedaan omdat zij voor straf naar bed gestuurd is. Zij ruikt 'em en ze krijgt er niets van. En anders zou die straf geen straf voor d'r wezen.

— Slaapt ze dan niet?

— Neen, ze ligt met Frits te sollen. Ik kan hem hooren spinnen.
 — Nu, we kunnen gerust een stukje worst nuttigen; want ik kom er langzamerhand toe om groote zaken te doen. — Moet Saar niet een brokkie hebben?

— Saar! riep juffrouw Kippeveer. Een stukje worst?

Saar verscheen. Zij zette zich aan tafel.

— Meisje, sprak Kippeveer nu, wil jij, bij afwezigheid van onzen éénling, het avondgebed maar eens doen?

Saar kreeg een kleur, vouwde de handen, en sprak een gebed uit.

Toen Kippeveer weg was, zei Vlak tegen Hippie, terwijl hij met zijn hoofd wenkte:

— Kom eens even hier, geleerde jongeling!... Vertel me eens: Heb jij kennis aan de dochter des korenkoopers?

— Ja mijnheer, antwoordde Hippie; als ik een boodschap doe en de dochter des korenkoopers is thuis, dan heeft ze altijd een praatje. Van middag, toen ik de boeken bracht, stond ze alweer bij de voordeur. 't Is een spraakzaam en vriendelijk, ja, ik zou haast durven zeggen: een hartelijk en welmeenend meisje. Van middag vroeg ze wat dat eigenlijk voor boeken waren die ik bracht. Als dat van die verdorven boeken waren, dan dee je maar beter, zei ze, dat je ze in de gracht smeed. Nu, ik zeg: dat is allemaal goed en wel in theorie, Mientje, maar in de praktijk zou ik op mijn falie krijgen. En dat ik vroeger zelf veel in Multatuli las, dat zweeg ik natuurlijk maar. Kom, kom, antwoordde ze toen, terwijl ze me een stoot in de ribben gaf, zijt niet traag in het benaarstigen. Zijt vurig van geest! — Ze zouden me gauw de deur uitschoppen, Mientje, zei ik toen, als ik van die kaas verkocht. — Wat, jongeling! riep ze toen, terwijl ze me weer een por gaf, — spreek niet alzo. Verkondig de waarheid, waar ge kunt, ook aan hen, opdat zij, als in den dag, eerlijk wandelen: niet in brasserijen en dronkenschapen, niet in slaapkameren en ontuchtigheden, niet in twist en nijdigheid!... Toen ze dit zei, kneep ze de oogen dicht, en ze hield de handen over elkander gevouwen op den band van haar boezelaar. En zoo bleef ze een poos staan. Ik had haar nu wel met een malsche spreuk van Multatuli kunnen antwoorden, maar ik bleef haar met mijn heele verstand staan aanstaren; want ze had iets hemelsch in haar wezen. Ik merkte dus niet dat haar moeder stilletjes op haar kousen was komen aansluipen; want het ontaarde wijf stond op eens achter ons en gaf Mientje een vreeselijken opstopper. Ik zal je leeren, riep ze tegen Mientje, om dien jongen man porren in de zijte geven. Ja ja, ik heb het gezien, en nou zal ik jou eens porren, ondeugend nest! Wat denk je wel!... Vooruit! Een, twee, drie! — Nu, ik poetste de plaat; dat begriep je!

- En wat werd er van Mientje?
- Dat weet ik niet! 't Is niet ridderlijk van me, maar ik weet het niet. 't Is een edel meisje, een soort Fancy!... Ach ja, en ze wordt daar mishandeld! Ze moest verlost worden!
- Hebben jullie een goed oog op elkaar? vroeg Vlak.
- Dat weet ik niet. Maar ze trekt mij aan!
- Nu jongen, laat dat zaakje niet schieten! Hou ze aan; zie wat er van wordt! Mientje is een eenige dochter, en Kippeveer is iemand die met allerlei gescharrel een aardigen duit verdient. Jouw moeder heeft elf kinderen: dat herinner jij je wel?
- Maar al te goed, oom Jan!
- Ik ben hier geen oom van je!
- Maar al te goed, mijnheer!
- Wat zul jij mettertijd beginnen? Je broers en zusters zullen later uit de hoogte op je neerzien als jij huisknecht blijft; dus... een eenige dochter van een korenkooper: een eigen huis, een zaak, en een stuivertje geld, — je was in eens klaar! Breng me nu de couranten van van avond en ga weer naar de plaats waar je hoort. De heeren zullen gauw wijn noodig hebben. En laat Truitje je helpen in 't opzetten van 't soupee. Er is gestoofde kabeljauwstaart. Dat weet je!

De heeren speelden en soupeerden dien avond bij Otto Landek. Daar waren er acht: een zestal studenten en twee officieren. En den volgenden avond waren er weer drie van de studenten bij Kees Pijnvliet, die hen uitgenoodigd had. Daartoe behoorden baron Willem van Stein van Guldevelt, die zoo bekend was door zijn paardrijden, en de kleine Charles Donslet, een Oosterling, die zijn vrienden dikwijls in moeielijkheden bracht, omdat hij, na het gebruik van opwekkende dranken, altijd vechten wilde, en dan ook werkelijk niemand ontzag. Deze beide heeren waren er reeds vroeg geweest. De derde, jonker Schimmelduit, kwam eerst later.

— Wil je thee? vroeg Pijnvliet aan Schimmelduit. Drink er asjeblijft veel van en lang. Hij is best, hoor! Wijn heb ik niet; of liever: ik heb hem wel, maar ik tap hem niet. En cognac is er ook nog maar een halve flesch meer. Die bewaar ik om vlekken uit mijn kleeren te maken.

— En verleden Zaterdag en Zondagavond is hier in twee avonden een geheel anker wijn verslonden! zei Schimmelduit.

— Dat weet ik wel; dat is zoo. Hier de Pop en het Sletje zijn er bij geweest. En nu heb ik nog wel wijn: nog een heel anker zelfs; maar die heb ik verpatst: pecunia causa, moet je weten. Ik zat een beetje vast, en ik vind hem ook zoo heel lekker niet. Straks wordt hij gehaald; ten minste, ik heb al een voorschot ontvangen. Men moet zich weten te behelpen in de wereld, beste Schimmel!

'Thee is ook een nuttig en gezond vocht!... En nu drinken we dus thee en straks wordt er een beetje gewerkt. 't Is een toer om er toe te komen; maar het moet. En ik geloof dat Ot Landek ook wel werkt, ofschoon die het volstrekt niet hoeft te doen. Wat was dat gisteravond deftig. We zaten om dat Saksisch porcelein als ouwe diplomaten. En we hebben ook een stevig glaasje weggestopt; maar de wijn was goed; ik heb er van morgen niets van gevoeld. En jij, Pop?

— Ik ook niet, was het antwoord van den jonker van Stein van Guldevelt, die gewoonlijk Poppestein genaamd werd. Ik vind het alleen maar beroerd dat ik Ot al die splendeur niet kan reciprocereen. Ik woon op twee ordinaire kamertjes, en ik ben blij als ik met mijn drieduizend pop voor de noodzakelijkste dingen, rondkom.

— Ik weet wel: als ik Otto was, ik voerde geen lor uit, zei het Sletje. En het werken zal bij hem ook gauw gedaan zijn. Hij begint al kranig te rijden; hij heeft een nieuw paard gekocht; een nieuwen palfrenier aangeschaft, omdat zijn vader den ander meegenomen heeft, en hij speelt al aardigjes ook.

— Niet hooger dan wij! zei Pijnvliet.

— Nou Kees! we zullen zien, hernam Donslet. Ik ken dat nog uit de Oost. Toen mijn vader resident werd, had hij vijfen twintig jaar lang geomberd, en altijd hooger. En als hij dat niet gedaan had, was hij nooit resident geworden; want hij is het geworden om zijn speelschulden te kunnen betalen. En nu speelt de man ook niet meer; hij is geborgen!

— Dus een reden voor jou om het wèl te doen! meende Pijnvliet.

— Ja, waarom niet?... Chien de chasse, chien de race!... En ik wil je wel verzekeren, als ik Ot Landek was, zou ik het er nog anders van nemen! — Er wordt gescheld, Kees! Daar is ie!

De meid kwam zeggen dat er een mijnheer was om mijnheer te spreken. De mijnheer moest boven komen. Het was Kippeveer. Hij werd door Pijnvliet op de gang opgewacht, en op de achterkamer gelaten. Daar stond een mand wijn. Met een kaars werd bijgelicht. Alles was netjes ingepakt. Kippeveer nam een paar flesschen van de bovenste laag af en bekeek ze tegen het licht, en bezag de etiketten en capsules, en bevond dat het Gruau La Rose was. Pijnvliet herinnerde hem er aan dat er twee flesschen ontbraken, die den vorigen avond opgedronken waren. Daarna zei Kippeveer: omdat u het bent, zal ik het accepteeren, ofschoon, ik weet er geen raad mee. Hier beneden behoeven ze echter niet te weten dat die wijn naar mij toegaat, of dat ik hier geweest ben; want ik doe anders in die dingen niet. 't Geeft zoo geen pas, ziet u! Uw dienstmeisje kent mij gelukkig niet. Zij is een vreemdelinge in Jeruzalem. Nu zal ik tegen elf uren, als ik beneden geen licht

meer zie, twee mannen zenden, die de mand halen; maar dan wil ik dezelve eerst nog wel dichtbinden en verzegelen, als u 't goedvindt, . . . voor die mannen, ziet u!

— Ga uwes gang, zei Pijnvliet. Ik zal bijlichten.

Drie minuten later was de mand dichtgebonden en verzegeld.

— En nu? vroeg de student.

-- Dat is waar! U krijgt nog tien popjes! Daar zijn ze. En als u nu soms nog eens iets hebt om dezen duren koop goed te maken: een goeden winterjas bijvoorbeeld, dan ben ik bereid; maar . . . alles zoo discreet mogelijk asjeblijft, mijnheer! Tot genoeg!

Kippeveer ging heen, en toen Pijnvliet op de voorkamer terugkwam, deden Pop en het Sletje hem met een nieuwsgierigen blik een belangrijke vraag. Hij knikte geruststellend. Eenige oogeblikken later, toen de huisdeur dicht getrokken was, vernam Schimmelduit dat Kippeveer een mand flesschen gekocht had, waarvan de bovenste laag alleen wijn en de anderen water bevatten. En ofschoon de andere vrienden een groot gejuich aanhieven, keurde hij die aardigheid ten zeerste af. Er ontspon zich nu tusschen de heeren een lang twistgesprek over het al of niet geoorloofde en betamelijke van deze daad, en Pijnvliet verontschuldigde zich ten slotte door te zeggen dat hij wel begreep dat hij Kippeveer het geld terug zou moeten geven, en dat hij het er voornamelijk op toegelegd had om een grap met hem te hebben, ofschoon hij van Kippeveer's moraliteit ook geen gunstige meening koesterde, en er geen bezwaar in vond om er hem eens flink in te laten loopen. Eigenlijk was de toleg eerst beraamd geweest tegen Levie van Buuren, die met de studenten allerlei handel dreef en dikwijls als hun bankier optrad. Charles Donslet had het plan geopperd, reeds bij het uitpakken van den wijn; daarom had men alles zorgvuldig behandeld; en Charles, die vroeger een blauwen Maandag als wijnkoopersleerling bij zijn oom gediend had, had een groote kennis ten toon gespreid in het kurken en capsuleeren van flesschen, waartoe hij zich op een behendige wijze van een aantal capsules uit het voor hem toegankelijke pakhuis van Bijman had meester gemaakt. Levie nu was wel ontboden geweest; maar het scheen dat hij lont geroken had; hij had ten minste geen bod gedaan; en toen nu Pijnvliet den vorigen avond merkte dat Kippeveer bij Otto Landek aan huis was, kwam Pijnvliet op den inval om er Kippeveer te laten inloopen. En dat gelukte ook. De student had zelfs het geld al voor een deel in den zak vóór hij de waar geleverd had.

NEGENDE HOOFDSTUK.

De wet van „Door.”

Charles Donslet verheugde zich ongemeen op een ontmoeting met Kippeveer als hij het bedrog ontdekt zou hebben, en hij vond dat het oogenblik juist goed gekozen was, omdat men den volgenden dag bij Piet Mor vergadering van „Door” had.

„Door” namelijk was een gezelschap dat door Otto Landek opgericht was en waarvan hij tevens de wetten ontworpen had. Het ontleende zijn naam aan zijn zinspreuk „Door oefening grooter”, en had gedurende de weinige weken van zijn bestaan in de stad een grooten en gevreesden naam gekregen. Het had zijn ontstaan hieraan te danken dat door Otto en eenige van zijn jongere vrienden op een regenachtigen Zaterdagmiddag behoefte gevoeld werd om de Zaterdagmiddagen op een gezellige wijze door te brengen. Otto gaf eenige wenken omtrent het doel dat men moest trachten te bereiken, en zoo droeg men hem op de wet te maken, waarmede hij den volgenden dag reeds gereed was.

De wet van „Door” had een zekeren naam aan de Akademie; want het was bekend dat er zeer zonderlinge bepalingen in voorkwamen. Die echter geen lid was van 't gezelschap, wist er het fijne niet van; en aan de leden zelf was geheimhouding opgelegd. Er hadden nog slechts drie vergaderingen plaats gehad, die van groot rumoer vergezeld waren geweest, en waarover men niet alleen in de studentenwereld, maar ook in de maatschappij der kamerverhurende ploerten, druk gesproken had. Velen waren er, zoowel studenten als ploertinnen en dienstmeiden, die trachtten uit te vorschen wat dat „Door” eigenlijk beteekende; wat men er deed; wat de reglementen behelsden; want er waren blijkbaar zeer overdreven verhalen van in omloop, nog vergroot door de reeds bekende buitensporigheden waartoe de vergaderingen aanleiding gegeven hadden. Doch de kern van de zaak bleef met een geheimzinnig waas overtogen, tot het aan niemand minder dan Mientje Kippeveer vergund werd om haar jeugdig burgerdochtersoog in „Door's” statuten te slaan. Zij kwam hiertoe door de vriendelijke welwillendheid van Hippie. Deze jonge man had voor Otto Landek de wet van het gezelschap overgeschreven, en, omdat hij er zooveel raars en geniaals in vond, voor zich zelven ook een copie behouden.

Daags nadat Mientje vroegtijdig naar bed gestuurd was, was ze weder naar gewoonte opgestaan en in genade door haar ouders aangenomen, waarbij ze een vriendelijke en onderworpen houding aannam, omdat ze aan het ontbijt nog een stukje van de koude worst hoopte te krijgen door wijlen wier geuren zij den vorigen avond

gestraft was. De worst kwam echter niet; doch zij gaf de hoop nog niet op, en ging gedwee naar de naaischool, evenals gewoonlijk. waarbij haar moeder haar alleen met opgeheven wijsvinger het vermanend woord toevoegde: Netjes zijn, hoor!

Op de naaischool werd Mientje natuurlijk door juffrouw Grootvorst, ofschoon ongemerkt, streng in het oog gehouden; en het ontging juffrouw Neeltjes aandacht niet dat het meisje stil en teruggetrokken was. Ook hoorde zij dat Mientje tegen Keetje Delslag zei: Er is in de liefde geene vrees. — Maar daar bleef het bij; en om kwart voor twaalf gingen de meisjes naar huis, waarbij de juffrouw haar een „tot Maandag” toevoegde. Zoodra de leerlingen de deur uit waren ging juffrouw Grootvorst naar boven, om te zien of Mientje haar kameraden ook nog opruien zou, en daar bespeurde ze tot haar genoegen dat Mientje zich haastte om weg te komen, zoodat zij de eerste was; maar tevens, tot haar ergernis, dat er een straatjongen op Mientje stond te wachten en haar een briefje overreikte, waarvoor zij hem eenig geld uit haar beursje gaf. Nu sloeg Mientje terstond de Walsteeg in om alleen te zijn, en waarschijnlijk, zoo dacht juffrouw Grootvorst, om het briefje te lezen. Dit was werkelijk het geval. Het briefje was van Hippie, en behelsde: „Schrik niet, kindlief: er is van middag ten uwent vergadering van „Door,” waarnaar gij mij vroeger al meer dan eens gevraagd hebt. Nu voel ik mij gedrongen u een en ander te openbaren, tegen mijn plicht als huisknecht en vertrouwd secretaris in. Doch ik eisch, en ik reken er op, 1°. dat gij geheim houdt wat ik meedeel; 2°. dat gij dit briefje na lezing verdonkeremaant; en 3°. dat gij mijn naam aan niemand noemt. „Door,” dat van middag om twee uur bij Piet Mor vergadert, is een ruw studentengezelschap, ofschoon, wat mij betreft, ik mag het wel; want de eerste vergadering is op Tuiningen in de jachtkamer geweest, en ik weet er dus alles van. 't Was een beestenboel. Dronkenschap is nommer één. Bereid u daarop voor. Dat die lui Multatuli toch niet meer navolgen! Dat is zoo'n goddelijk profet!... Er zullen vandaag op „Door” gasten komen, Mientje; en dat is nog maar eens gebeurd. Want er staat in een artikel van de wet, dat die gasten zoo smadelijk mogelijk bejegend moeten worden. Dat zal dus een groot getier in Egypteland zijn! Mijnheer Sixma zal bij die gasten wezen, en Bingley; want overigens zijn de leden van 't gezelschap meestal jongere lui, van mijnheer Otto's jaar, behalve Piet Mor natuurlijk; want die is overal bij. De dranken nu die ze drinken, Mientje, tappen ze uit een opgezette wolvin met een blikken buik, en daar hebben ze kraantjes onderaan, en daar laten ze uitloopen wat ze verkiezen. Gedurende de vergadering worden de gordijnen naar beneden gelaten, en ze krijgen hun licht van zeven dikke vetkaarsen die midden op de tafel staan in een theestof met zand. De wet

zegt — en dat zijn geen praatjes, Mientje; want ik heb stukken vóór mij liggen, zou Multatuli zeggen, — de wet zegt dat de leden van het bestuur onder elkaar altijd overhoop liggen over het gezag. Die het brutaalst is en het hardst intrigeert, heeft de grootste macht. De gasten moeten een hond meebrengen; anders mogen ze niet binnenkomen; en voor ieder van die honden moet een versche carbonade gereed staan en zooveel lever als ze lusten. Dit is om de honden lekker te maken; want als ze er zijn brengen ze op de vergaderingen verbazend veel stemmen uit. Die lid van het bestuur wenscht te worden, moet zich daarom van zoo'n hond meester zien te maken. De hond die het hardst blaft, wint het. Ook zijn er getrapte verkiezingen. Dat is een vreeselijk gemartel en gejack. Bereid je daar dus op voor. De president zorgt voor de bewaring van de orde, zoowel onder de dieren op twee als op vier beenen. Indien er tusschen twee of meer honden een gevecht ontstaat en de president heeft geen vijf minuten van te voren voorzegt dat hij dit voorziet, is hij verplicht tot straf en vermeerdering van waakzaamheid naar beneden te gaan en binnen een kwartier de pantoffels van de ploertin of van een harer dochters mede te brengen en op de vergadering te vertoonen. Deze pantoffels zullen onmiddellijk als een teeken van verzoening uit het raam gestoken worden. Indien dit den president niet gelukt, is hij verplicht den volgenden Zondagavond al de dienstmeiden uit de buurt in den tuin van Balleman te doen onthalen op een en twintig flesschen witte curaçao, waarbij hij echter zelf niet tegenwoordig mag zijn."

— Daar heb je 't nou, prevelde Mientje, die met groote aandacht liep lezen. Dat is het! De pantoffels! Ze hebben dus waarheid gesproken! En anders witte curaçao!... Als ik ook een dienstmeid was, ging ik er ook heen. Saar gaat er zeker wel naar toe. Misschien ga ik wel mee! — Na deze overpeinzing las ze het slot van den brief.

— „Lieve Mina, pas dus op. Dit is zoo wat het voornaamste. Doch er zijn buitendien nog allerlei avontuurlijke dingen te wachten. Het best is dus dat je maar van huis gaat, naar oom Memmeling of een van die nette menschen. Uit achting heb ik je dit een en ander gemeld; doch in het diepste vertrouwen. Vernietig dus dit briefje, en geloof me je trouwe en ware vriend: H.”—

„P.S. Uw goede moeder was gistermiddag ook lang niet vriendelijk. Maar ik vergeef het haar. Zij is welmeenend. H.”

Toen het meisje dit briefje gelezen had, dacht ze over den inhoud zeer ernstig na, en inmiddels vouwde ze het aan smalle reepjes in elkaar en stak ze het in den zak. Om voor haar mijmering tijd te winnen, nam ze nog een omweg, en zoo kwam ze ruim twintig minuten later dan gewoonlijk thuis. Haar ouders wachtten haar op in de woonkamer.

- Waar ben je geweest? vroeg de moeder.
- Voor een paar winkels staan kijken, en 't is laat geworden, omdat het Zaterdag is. Er moest nog een rok afgezoomd worden.
- Zoo? Anders geen nieuws? vroeg vader Kippeveer.
- Neen; anders geen nieuws. Ze zeggen dat het gaat dooien.
- 't Is ook niemendal koud meer.
- Wat stond er in dat briefje? vroeg juffrouw Betsie.
- Welk briefje?
- Mientje verbleekte en liet de hand ongemerkt in haar zak glijden.
- En wat heb je den jongen gegeven die het je bracht?
- Ik weet nergens van, hoor!
- Heks, zei de moeder, die reeds bericht van juffrouw Grootvorst had, — wat stond er in dat briefje? En wat heb jij voor geld in je zak, daar jij loopjongens van betaalt? Waar haal je dat vandaan?
- Ik weet van niks, ik blijf er koud onder, zei Mientje.
- Ze heeft het in haar zak! krijschte de moeder. Pak haar aan, Kippeveer! Hou haar vast!
- Meteen greep ze haar dochter van achteren beet.
- Daar heeft ze 't al! riep de vader. Zoo'n leugenaarster!
- Werkelijk haalde Mientje het briefje, dat zeer smal opgevouwen was, plotseling uit haar zak. Maar op hetzelfde oogenblik stak ze het in den mond, gaf er een paar knauwen op, en slikte het door.
- Zul je me in den vinger bijten, slang?! schold Kippeveer, die nog moeite deed om het document te redden.
- Maar het was te laat. De brief was vooreerst geborgen, en mijnheer Kippeveer had een viertal flinke tanden in zijn vinger staan.
- Dat ding komt wel weer terecht! gilte juffrouw Betsie nu. Saar, haal jij eens een diender!
- Een diender zal het er niet uithalen, zei Mientje.
- En jij, slechte gemeene heks, krijschte de moeder weer, gaat den kelder in, den geheelen dag, zonder eten! En wij eten carbonade!
- Toen ze dit zei, pakte ze Mientje gevoelig bij de nekharen.
- Ik wil gaarne gekastijd worden, verklaarde het meisje gelaten. Deze martelaarskalnte maakte de ouders woedend.
- Ja, zei de vader, ze moet er in! en hij sleurde haar bij den arm voort de gang in, en voegde er toornend bij: De prikkel nu des doods is de zonde. Daar waken wij tegen!
- Toen opende hij de deur van den kelder, die onder de achterkamer lag, en ging drie trappen mee naar beneden, en zeide daar:
- Ik zal u reinigen! Ik zal waken!
- Doch Mientje antwoordde:
- Wee u, gij Farizeën, gij reinigt het buitenste, maar het binnenste van u is vol van roof en boosheid, boosheid, boosheid!
- Toen ze dit gezegd had, stiet haar vader haar met kracht van

zich af, naar beneden. Maar hij dacht er niet aan dat daareenige flesschen stonden, rondom een wijnmand, die gedeeltelijk door hem uitgepakt was, waarmede de man zich bezighield terwijl het briefje van juffrouw Grootvorst kwam, dat hem van zijn werk afriep.

Mientje viel terzijde tegen de mand, en op hetzelfde oogenblik was er groot gerinkel van glas.

— Jezus! riep Kippeveer, — Betsie, gauw, gauw, een spons, een teil, een koffiekkan! . . . Die kostelijke wijn! Saar, gauw! Help me, Saar!

Hij vloog naar beneden. Zijn vrouw had de tegenwoordigheid van geest om op het binnenplaatsje gauw een glazenspons te grijpen, en Saar kwam met een lepel en een koffiekkan. Het vocht dat op den grond van den kelder lag, werd nu met spons en lepel opgenomen, en de arme Kippeveer, die dikke zweetdruppels in het vocht liet vallen, kneep de spons telkens leeg in de koffiekkan.

— Drie flesschen kapot, zei hij; maar die eene is nog half vol. Wij kunnen er weer twee mede vullen. Ik zal het filtreeren.

Terwijl man, vrouw en dienstmaagd, nu hun best deden om alles zoo goed mogelijk bij elkaar te krijgen, liet Mientje zich ontvallen:

— Van middag is het vergadering van „Door.”

— Waar? vroeg de dienstmaagd nieuwsgierig.

— Hier!

— Wat leuter je? bestrafte de moeder; doch de vader zei dat de koffiekkan vol was, en vroeg om een teiltje. Inmiddels hield hij de kan bij het keldervenster, dat op het binnenplaatsje uitkwam; zoodat er een flauw licht op viel.

— Mijn hemel, riep hij, wat een kleur! Flauw rood en groezelig!

— Misschien madera! zei zijn vrouw.

— Mooie madera!

— Of hypercas! waagde Saar op te merken.

— Wat hypocras! riep de ouderling. 't Is g. v. d. wijn en water! Kijk maar, ruik maar? Waar komt dat water vandaan?

Hij greep nu een flesch uit de mand, en met den kurketrekker uit zijn zak trok hij de flesch open, en goot wat van den inhoud op zijn hand. Het was schoon water wat er voor den dag kwam. Zoodra hij dit gewaar werd, smeed hij de flesch met zulk een geweld tegen den keldermuur dat ze aan gruis uit elkander spatte. Daarna trok hij er nog een open, en goot wat van den inhoud op den grond, en herhaalde dezelfde vertooning nog eens.

— Kippeveer! Theodorus! Gek! riep zijn vrouw.

— Voor vijf en dertig gulden water! kermde hij. Gemeene sujetten! Beesten!

Mientje had zich intusschen uit de voeten gemaakt, en stond boven aan de keldertrap met een glimlach op het gelaat.

— Theodorus, riep de moeder, daar staat de kleine heks, de slang. Zij bespot ons!

— O ja, riep Mientje naar beneden, gij kunt uwe profeten dooden, en uwe altaren omwerpen, en mijne ziel kunt gij zoeken. Indien ik ook alléén overblijven mocht, ik zal zeggen dat gij verhard geworden zijt.

— Ze heeft een zielsziekte; ze spot met haar ouders! riep de moeder. Kom eens hier, snip!

De moeder wilde haar dochter nu bij de beenen grijpen; maar zij bereikte haar niet; en als om haar te tergen, daalde Mientje een tredje lager, en zei op plechtigen toon:

— Die van boven komt, is boven allen; die uit de aarde is voortgekomen, die is uit de aarde, en spreekt uit de aarde. Die uit den hemel komt, is boven allen!

— En zijne getuigenis neemt niemand aan, brulde Kippeveer, die nu ook naar boven sprong en er in slaagde Mientje bij het linkerbeen te grijpen. Hij trok haar naar beneden en stiet haar midden in den kelder, onder de flesschen en de scherven, zoodat haar rechterhand, waar ze op viel, deerlijk gewond werd. Maar Mientje merkte dit niet terstond, en riep:

— Vanmiddag is het „Door.” Ik heb je gewaarschuwd! „Door” zal me wreken! Leve „Door!”

Doch de ouders hielden dit eerst maar voor een loos alarm; zij stoorden er zich niet aan en sloten de kelderdeur dicht. Onmiddellijk hierop bemerkte juffrouw Betsie aan de sterke geuren die haar tegenkwamen dat het eten aanbrandde. Saar, die het toch waarlijk niet helpen kon, kreeg hierover een scherpe vermaning en zei toen haar dienst op, en Kippeveer beklaagde zich en mokte voortdurend in zichzelf over het ongeluk dat hem overkomen was. Hij zocht nu troost in den morgendrank, waarin zulke heilzame bestanddeelen voorkwamen tegen de maagkwaal van zijn vrouw, en overlegde inmiddels op welke wijze hij de geleden schade het best in zou halen.

Mientje, die rustig in den kelder zat en met haar boezelaar haar hand verbond, neuriede intusschen den Psalm van het hijgend hert dat de jacht ontkomen is; en haar ouders deden alsof ze 't niet opmerkten, ofschoon ze het zeer goed hoorden en er veel ergernis van hadden.

— Is mijnheer niet thuis? vroeg Kippeveer aan zijn vrouw; want hij was gewoon dat, terwijl hij zijn morgendrank gebruikte, aan mijnheer het koffiewater gebracht werd.

— Al voor negenen uitgegaan, zei Betsie: zeker naar de snijkamer.

— Ik wou wel eens weten, hernam de man, of het waar is dat hier van middag vergadering van dat „Door” zou zijn. 't Is laatst bij bakker Hofland geweest, en daar moet het een verschrikkelijk schandaal geweest zijn. Ze vallen eenvoudig de dames aan die in huis zijn. Dat schijnt een hoofddoel te wezen.

— Zou jij je er dan niet tegen verzetten dat het hier is? vroeg Betsie.

— Kan ik dat doen, kindlief? En wat zou er dan gebeuren?... Hij zei eenvoudig de kamers op, en dan hadden we nog geen ander. Ofschoon we slecht bejegend worden, moeten we toch nog maar zoete broodjes bakken. En dat zullen we nu ook maar weer doen. *Zij* is gelukkig geborgen; want ze blijft zitten vooreerst, en jij past op! Jij blijft binnen, hoor je! Wat er ook gebeurt, jij gaat niet naar boven. Ik zal een diender verzoeken om hier in de buurt te blijven. Ze hebben juffer Hofland laatst met geweld schoenen en kousen uitgetrokken en op een stok uit het raam gehangen. Maar als ze dat hier deden, schoot ik ze dood!

— Zou zij het misschien te weten gekomen zijn door dat briefje? vroeg juffrouw Betsie.

— Best mogelijk! Als zij voor den bijbel werkt, kan ze wel brieven krijgen van graven en baronnen, lievert!... Daarom, Betsie, moeten we dat zaakje niet al te hardhandig aanpakken. Denk jij niet dat een naaischool met den bijbel uit hooger kringen gesteund zou worden?... Ja schat, daar is altijd geld voor te vinden. Al wou men een huis van ontucht oprichten met den bijbel!... Duzenden!... Maar dat ik zwijge!... Behandelen wij daarom ons Mientje met bedachtzaamheid! Zij kon wel eens een klein aposteltje worden!

Juffrouw Kippeveer zweeg, en dat was wèl een teeken dat zij instemde. Zij hield nu ten tweedenmale haar glas bij, met de woorden: Mijn zenuwen waren straks erg in opstand! — en haar man druppelde er eenige druppelen Boonekamp in.

— Als dat waar mocht zijn van dat „Door,” dan moesten we nu maar bijtijds gaan eten, zei hij.

— Maar wát? vroeg ze. Van de pot komt weinig terecht; ik had gedroogde appelen met aardappelen en een lekker stukje versch spek. 't Is van onderen klaar verbrand.

Er werd nu overlegd, en besloten vijf eieren te koken: twee voor vader, twee voor moeder, en een voor Saar. *Zij* moest het voor haar straf niet al te best hebben vandaag. Mientje moest zich dan ook vergenoegen met het onderste uit den pot. Het werd door Saar op het plaatsje voor het keldervenster gezet, en het kind at door de spijlen. Dat had zij meer gedaan. Op de vraag van Saar hoe het haar ging, antwoordde zij:

— Vergenoegd, wakker, vurig!... Maar breng de peperbus eens even; want 't is aangebrand!

Saar ging heen, en bracht niet alleen de peperbus. maar ook het voor haarzelve bestemde ei mee.

— Elia! zei Mientje daarop met een dankbaren blik, terwijl ze het warme ei in haar hand nam.

Toen Kippeveer en zijn vrouw aan hun eieren begonnen, bemerk-

ten zij dat Saar er geen had, en op hun vraag waar het was, zei het meisje: Aan háár gegeven. — De ouders waren door deze daad van liefde en zelfopoffering voor hun kind verteederd, en berispten haar niet; doch Kippeveer merkte op, terwijl hij zijn lepeltje met een goudgelen dooier in zijn mond stak: Je krijgt geen ander! — waarop Saar zei: Dat had ik ook niet verwacht. Dit bitse antwoord griefde juffrouw Kippeveer, en al zweeg zij ook, zij nam zich voor om Saar, als zij met Paschen nog bij haar diende, een ei minder te geven dan zij haar dienstbode gewoonlijk toetelde.

Het gezin was nog niet van tafel opgestaan, toen het eerste teeken zich voordeed dat er werkelijk een vergadering van het beruchte gezelschap „Door” ophanden was. Er kwam een gesloten rijtuig voor de deur, en daaruit tilden twee bekende gediensstige geesten uit de studentenwereld, in zwarten rok en witte das, een groote kist, keurig rozenhout geschilderd, met verguld en ebbenhout afgezet, en met de woorden op het deksel:

DOOR OEFENING GROOT.
VERBONDSKIST.

— Ik begrijp het al, zei Kippeveer, die naar voren trad, tegen de beide mannen. — Ik zal mij in godsnaam onderwerpen.

— Dat is het beste, zei de een.

— Ik beschouw die jongelieden altijd als trechters, hernam Kippeveer. Er wordt ons van alles door toegemeten, — en daaronder waarlijk ook veel liefs. In Amsterdam, op de Vrije, zal zoo iets niet gebeuren. Daar heeft men ruimschoots stof tot loven; maar er wordt niet veel geld aan verdiend. En toch zou ik onze Akademie niet gaarne missen. Zij is ons door God gegeven, en wij moeten haar waardeeren.

— Wij lijden óók genoeg, maar wij eten ervan, zei een der oppassers.

— Velen onzer, hernam Kippeveer. Zij zijn ons manna. Zet de kist hier maar neer!

— Wij moeten ze boven brengen, en er zoo lang bij blijven zitten totdat de president er is en ze opent, was het bescheid.

Inmiddels was het hondje Bont naar voren gekomen, en hij nam met zijn neus de kist nauwkeurig op.

— Wat zit er in, vroeg Kippeveer, dat Bont zoo snuffelt? Hij zou er welhaast in bijten.

— Er zitten carbonaden in voor zijn ambtsbroeders.

— Voor zijn ambtsbroeders?

— Ja; er komen ook honden op de vergadering. Wie geen lid is, mag niet binnenkomen als hij geen hond bij zich heeft.

— En wat bevat het meubel verder? vroeg Kippeveer.

— Wij zijn niet bevoegd u dat mee te deelen, was het antwoord; en de beide mannen brachten daarop de kist naar boven. De huisheer zelf was er nu op bedacht zijn hond in veiligheid te brengen, om met het dier, in geval van nood, op de vergadering te kunnen komen. Maar hij wist niet waar hij het beest bergen zou, omdat het allicht jankte wanneer het opgesloten was. Gelukkig kwam hij op een inval. In Mientje's gezelschap was Bont altijd vergezocht en stil. Daarom opende hij de kelderdeur, en hij zei, terwijl hij het beest naar beneden stiet:

— Daar heb je wat gezelschap. Dat doe ik uit goeiigheid. Wees er dankbaar voor!

TIENDE HOOFDSTUK.

Het vermaarde Gezelschap „Door” houdt een Vergadering.

Terwijl dit alles plaats vond, wipte Saar, meer dan noodig was misschien, in en uit. Het was Zaterdag, en er waren binnen- en buitenshuis allerlei reinigingswerkzaamheden te verrichten, waarvoor zij water moest scheppen uit de gracht en waarbij zij allerlei gedachtenwisselingen hield met de dienstmeiden uit de buurt; want Saar zat vol nieuws.

— Wat was dat voor een kist? vroeg Bet van den apotheker.

— De kist van „Door”! 't Is vandaag bij ons „Door”.

— Och Gusje! „Door”? Wat zegje? roepen er twee van den overkant. Zouden we er wat van zien kunnen?

— Nee mensch; want de gordijnen gane dicht. Maar hooren wel! want 't moet een groot lawaai zijn.

— Die beesten! zegt Bet. Mevrouw heeft gezeid, als jullie „Door” hadt, dat ze de kinderen dan zoo lang van huis zou sturen. Car-relijentje is al zestien jaar!

— De ramen moeten dicht zijn en de gordijnen ook, herhaalt Saar.

— Als het uitgaat heb je de spektakels op straat, zegt mevrouw; een soort zwijnen-kegres. En ben jij niet bang, Saar?

— Ze maken me niks, zei ze; en ze liet haar nagels zien.

— Die van jou, zegt Sien Bekker tegen Saar (en ze bedoelt daar Saars mijnheer mee) loopt me altijd na.

— Een lollige vent, meent Betje. Hij is Woensdagavond nog met Mietje Buize uit geweest. En mijnheer Buize, die naar de sociëteit ging, kwam ze tegen.

— Ze gooien met steentjes bij 'em tegen de ruiten, vertelt Saar. Dat vind ik gemeen, en hij houdt er genoeg voor den gek.

— Hij heeft altijd flikjes in zijn zak, zegt Sien Bekker, die altijd nageloopt wordt.

— Pas maar op! voegt die van den apotheker er op geheimzinnigen toon bij. De provisor heeft tegen mijn kameraad gezeid dat je voorzichtig met 'em moet zijn.

— 't Is toch een lollige, frissche jongen, zegt er een.

— Maar de kleur die hij heeft, is van den drank, beweert Sien Bekker. Over drie jaar heeft ie zijn eigen kapot gemaakt. Want dat houdt geen mensch uit. Hij is er altijd vooraan bij.

— En Ot Landek dan? vraagt Saar. Laat die ook maar loopen! Hij heeft Heintje Vlasvink een goud stel kedo gedaan. Ik ken 'em best. Hij loopt hier in en uit.

— Dan krijg jij ook nog wat, zegt Bet.

— Ik zou je danken, hoor! Van geen steden! Die schande zal ik mijn goeje ouwers niet thuisbrengen! — Stil, daar komen ze aan!

Er kwam een vigilant aanrijden met twee paarden. Daar stapten twee jongelui uit, die Kippeveers huis binnengingen en Piet Moreelse's kamer op. Het was Piet Mor zelf met Charles Donslet. Achtereenvolgens kwamen er nog meer rijtuigen, allen met twee paarden bespannen en met twee heeren er in. De wet van het gezelschap „Door oefening groot,” schreef dat zoo voor, en bepaalde verder dat de rijtuigen op den hoek van de straat moesten blijven wachten.

De dienstmeiden uit de buurt trokken zich bescheiden en voorzichtig terug; maar zij bleven toch de meest mogelijke aandacht wijden aan het huis waarbinnen voor haar zooveel belangrijks plaats had. En dat belangrijke openbaarde zich weldra; want op straat werd namens „Door” een gratis vertooning gegeven. Mijnheer Sixma thoe Hoola had namelijk aangekondigd dat hij als gast zou verschijnen, en toen hij verscheen kwam hij zonder hond, waarom hij niet toegelaten werd. Hij had gemeend dat men voor hem wel van deze bepaling afwijken zou; maar daarin vergiste hij zich. Aan de bepalingen der wet moest voldaan worden, en even goed als ieder ander geïntroduceerde moest hij een hond meebrengen.

Goedsmoeds ging hij nu heen; en hij besloot de hulp van eenige straatjongens in te roepen en loofde zelfs een prijs uit om op straat een hond voor hem te vangen.

Onder een grooten toeloop had dit na langdurige pogingen plaats, nadat de vervolgte hond eerst in de gracht gevluht en door een straatjongen nagesprongen was. De knaap werd door Sixma rijkelijk beloond en door hem uitgenoodigd om den hond nu ook naar de in vollen gang zijnde vergadering te brengen, waaraan door hem bereidwillig voldaan werd. De kletsnatte jongen werd echter terstond door het bestuurslid dat de betrekking van uitsmijter vervulde,

verwijderd; en de hond, die min aangename geuren verspreidde, werd in een deken gerold, zoo zorgvuldig dat er van geuren niets meer te merken was.

— Tjeerd Sixma, zei de praeses, Otto Landek, — er schijnt buiten door uw toedoen een groot schandaal plaats gehad te hebben. Wij hebben het wel niet gezien — want gedurende de vergadering is het den leden verboden zich met de buitenwereld in betrekking te stellen, — maar wij hebben het gehoord; en ik moet namens het bestuur van „Door” verklaren dat het ons spijt.

— Mij niet, zei Donslet, de ab-actis, — wij zijn op dat punt niet homogeen.

— De meerderheid van het bestuur spijt het, vervolgde de voorzitter, dat „Door's” stralenkrans be... be...

— Bezoedeld is, zei de penningmeester.

— Neen, bezoedeld is het woord niet!

— Gefnuikt! riep Pijnvliet.

— Door het slijk gesleurd is, mijnheeren!... Zwijg asjebliet! vervolgde de praeses.

— Niet sterk op de metaforen! prevelde Sixma. Het zou me trouwens aangenaam zijn als je je plichtplegingen een andere wending gaf door me een glas van het een of ander en een stoel aan te bieden.

— Port? vroeg de penningmeester.

— Ja, antwoordde Sixma.

— Mijnheeren, vervolgde de quaestor nu, wij zullen overgaan tot het innen der boeten van de vorige vergadering.

Dit geschiedde; maar de Port kreeg Sixma niet en een stoel evenmin. Daarna begreep hij, omdat niemand notitie van hem nam, dat hij het best zou doen met zich op de bank tegen den muur te zetten, naast de beide andere geïntroduceerden, Bingley en Campbergen.

— Sletje, geef me voor den donder een glas Port, riep Sixma eindelijk, daar hij de leden die om de tafel zaten lustig zag drinken en rooken.

— Mag de dikke klaplooper een glas morgenwijn? vroeg Charles Donslet aan den voorzitter.

— Wij zullen er over stemmen, antwoordde deze.

Er werd nu gestemd. Met zes stemmen tegen drie werd Sixma tot zijn groote vreugde een glas morgenwijn toegestaan. Een der kranen van de wolvin werd nu door Stein, genaamd Pop, die thans Hebe heette, geopend; er werd een bierglas onder gezet; maar zeer groot was Sixma's teleurstelling toen het dier als morgenwijn melk losliet, die hem met veel gratie aangeboden werd.

— Ongekend flauwe bliksems! riep Sixma toornig uit; maar ik zal het uitdrinken; want ik heb dorst.

— Lust de geïntroduceerde Bing Bing ook een glas morgenwijn? vroeg Piet Mor.

— Als ik zoo vrij mag zijn, was het antwoord.

En Bingley kreeg werkelijk een glas Port, waarvan de geur Sixma als een zwevende kwelling tegenstoof.

— Misselijk! hernam Sixma. Zóó iets geestigs had ik toch waarlijk niet verwacht!

— Wat doe je hier? vroeg Piet Moreelse.

— Om te zien hoe ver de narigheid gaan kan. Dat moeten nu studenten heeten die daar zitten! En van een Corps met zulke vernuften, Bing, ben jij het hoofd.

-- Ik vin-ze wel aardig, zei Bingley.

— Geef den gast Bingley nóg een glas Port, riep de praeses.

— Ha ha! lachte Bingley triomfeerend tegen Sixma. Maar hij kreeg nu ook melk.

Daarop liet hij zich een forschen luiden vloek ontvallen.

— Spreek ze vóór, Bing, hernam Sixma plagend; ze verdienen het! Hun ouders en hun lieve tantes moesten het eens bijwonen hoe lief en hoe voorbeeldig nijver ze zich gedragen, die veelbelovende knapen, die hun brave familie zooveel geld kosten.

— Den gast Sixma wordt gelast te zwijgen! riep de praeses.

Maar Sixma ging door. Toen zette Charles Donslet de vingers op de toetsen van de piano, en de leden van „Door” begonnen met gedempte stem het Io Vivat te zingen, al speelde de begeleider ook het Wilhelmus.

— Bravo! riepen de leden van „Door” toen het gezang geëindigd was: op de gasten! Daar gaan ze dan! Ad fundum! Op de gasten!

Er werd geklonken, en de glazen, die meest morgenwijn bevatten, werden ten bodem toe geledigd.

— Geen wonder, hervatte Sixma, dat er ouders zijn die er de voorkeur aan geven om hun zonen te Amsterdam naar het Hospitium te sturen. Daar kunnen ze zich aan zulke flauwe buitensporigheden niet schuldig maken.

— Hoor eens, mijnheer Sixma thoe Hoola, zei Otto Landek met een hamerslag, wij zouden gaarne van uw opmerkingen verschoond blijven. Gij zijt hier uiterst welkom, en wij stellen uw tegenwoordigheid op hoogen prijs — een bewijs daarvoor is reeds dat wij u onder bescherming der wet stellen. Maar als het u hier niet bevalt, kunt u weggaan. Ook wil ik er wel zeer ons leedwezen over te kennen geven dat wij u niet anders behandelen kunnen.

— Hij spreekt niet namens ons! riep Piet Mor, die een hooge kleur had van al het goede dat hij genoot.

— Een motie van wantrouwen tegen den voorzitter! voegde Charles Donslet er bij.

— Stil Sletje! riep Otto. Wees eerbiedig en luister. Ik zeg: het

spijt ons, mijnheer Sixma, dat wij onze gasten niet anders kunnen behandelen. Maar wij zijn gebonden aan onze wet. En alle wetten heerschen over zekere minderheden, die er zich met gelatenheid bij neerleggen moeten, zooals wij allen bij de drankwet bijvoorbeeld. Wij oefenen ons geweten hier dus reeds voor de toekomst, als wij leden van de Kamers zullen zijn, op wetgevend gebied. Er zijn hier thans gastheeren, mijnheer Sixma, en er zijn gasten. En die klassen vinden we overal: in de maatschappij en in den staat met al haar onderdeelen: in de kerk zoowel als in het leger: in de school zoowel als bij de kunstboterfabrikanten. De priester die de sacramenten bedient en de menschen op zijn zegen tracteert, is de gastheer. De tweede luitenant is de gastheer van zijn sergeants, en in het huisgezin is de vader de gastheer van zijn kinderen. In de voorstelling die het bijbelsch verhaal ons van het ontstaan der wereld geeft, is Jahve de gastheer van Adam en Eva; maar het bruidsmaal bekwam hun slecht. Feitelijk, mijne heeren — en ik verzoek onzen corpspraeses den rector magnificus daarop bij zijn volgend bezoek attent te maken — feitelijk bestaan er tusschen gastheer en gast twee verhoudingen. Bij de reeds genoemde is de gast de slaaf van den gastheer; bij de andere is juist het omgekeerde het geval. Zie eens hoe de gasten menig huisgezin in de war schoppen; hoe er voor hen opgeschept wordt; hoe men hen aan tafel tracteert op twee vleezen, op visch en gevogelte, en zich daarna drie dagen lang met de klieken behelpt. Het overdadig onthaal, mijnheer Sixma, doodt de gastvrijheid; want menigeen ziet er om die reden tegen op om gasten te ontvangen; en onze gasten hebben er een puist aan, als *wij* zoo uitgehaald hebben, om ons terug te vragen. Om iemand bij zich te ontvangen op den voet waarop men gewoonlijk leeft, daar... schaamt men zich voor. Uit deze treurige hebbelijkheid vloeit allerlei kwaad voort, en daaraan schrijft het bestuur van „Door” ook de afgunst en nijdasserij toe die het schepsel Gods in het merg zijner beenderen draagt.

— Dat is waar! riepen een paar medebestuurders.

— Kerel, klets zoo niet! riepen een paar anderen.

— Gasten, die daar langs den muur op de bank zit, wat ons aangaat, wij wenschen tegen dit maatschappelijk en zedelijk euvel op te komen; ja, wij trachten het te genezen: radicaal te genezen. Daarom moeten wij de bijl aan den wortel leggen. En derhalve trachten wij een geheel nieuwe verhouding in het leven te roepen tusschen den gastheer en zijn gasten. Het embryo van onze hervorming is gelegd en rust in goede aarde. En tragsgewijze zullen wij hooger klimmen; dat deel ik u ter geruststelling mede; alzoo de groote pretentiën van gasten, die altijd aanspraak meenen te hebben op onze beste brokken, en ons in den beer brengen bij slager en wijnkoo-per, en den mond vol hebben over onze fouten en tekortkomingen,

worden door ons onverbiddelijk gefnuikt. Meent dus niet, mannen van den muur en van de melk, dat de grondwet van „Door” maar op een gril berust. Integendeel. Aanschouwt de honden die gij meebrengt, de grootste klaploopers ter wereld, wier staart te vriendelijker kwispelt naarmate zij grooter honger hebben. En wij hebben uw honden noodig, omdat hun kwispelende staart een zinnebeeld voor ons is: het zinnebeeld van het onbewuste, dat zulk een groote rol speelt in het doen en het denken van den mensch; dat mij de wetten van „Door” ingegeven heeft, en me ook de woorden in den mond legt die ik thans tot u spreek.

— Roep nou maar Malplaquet en schei er uit! zei Sixma.

Algemeen gelach, zelfs van Otto Landek, die terstond een glas van de tafel greep, het met Port vulde, en aan Sixma overgaf, nadat hij zichzelf met een gulden beboet had, omdat hij in de functiën van Hebe trad en aan de wolvin kwam.

— Een nederigen heildronk op den veelbelovenden praeses, zei Sixma, toen hij het glas aangenomen had. Maar mijn medegast, de eigenaar van het zinnebeeld van het onbewuste, wordt wel vriendelijk in een deken gerold en achter de kachel gelegd; maar het dejeunee dat uw statuten hem verzekeren...

-- Heeft hij de carbonade nog niet gehad? vroeg de voorzitter.

Een daalder boete voor den hondenmelker! Penningmeester, schrijf op! En binnen vijf minuten...

Willem van Stein haastte zich om aan de wet te voldoen, en Sixma bood zijn hulp aan om zijn metgezel uit de dekens te wikkelen. De beide andere honden kwamen, toen de carbonade uit de trommel gehaald werd, snuffelend nader; en Sixma greep toen het geurige stuk vleesch en hield het hun voor, waarop hij het aan zijn metgezel gaf. Zijn doel was bereikt. Een hevig gevecht volgde, dat van luid keffen, janken, brommen en bijten vergezeld ging. Groot gejuich op de kamer; maar men liet de honden uitvechten, en toen ze tot bedaren gekomen waren, sloeg Otto Landek kalm met zijn voorzittershamers op de tafel, en zei:

— Mijne heeren, leden en gasten, ik verzoek en verwacht een plechtige stilte. Ik geef den hamer over aan den ondervoorzitter en ga tijdelijk heen. Ik zal mijn plicht doen.

Hij ging naar beneden, naar de woonkamer. Daar was niemand te vinden. Mijnheer Kippeveer met zijn gade en dienstmeid, die het onheilspellende gerucht gehoord hadden, waren naar de slaapkamer achter in 't huis gevlucht en hadden de deur gegrendeld. Maar er was er nog een in huis die giste wat er te doen was. Mientje, die op de keldertrap zat, was door het geknor van Bont, die op haar schoot lag, gewaarschuwd dat er iets gaande was, en toen ze zich naar het keldervenster begaf, hoorde ze ook het gedruisch boven. Zij werd weder door Bont gewaarschuwd toen Otto binnentrad, en nu

kreeg zij terstond een inval. Zij trok, door Hippie's toelichting op de hoogte gesteld, haar pantoffels uit, en stak die, aan twee worstspijlen, door het raampje van den kelder. En toen Otto naar buiten op het plaatsje keek, om daar poolshoogte te nemen, zag hij de pantoffels hangen. Hij ijld er heen, en vroeg :

— Wie bezorgt mij die?

— Een goede geest, was het antwoord.

Hij greep de pantoffels en vloog er mee naar boven. Alle aanwezigen stonden op; de honden werden, door drie personen vastgehouden, op hun achterpooten op een stoel gezet, en allen zongen het: Heil dir im Siegerkranz!

— 't Is een smoesje, zei Bingley, toen 't gezang geëindigd was.

— Neen, sprak Piet Mor; ze zijn nog warm. 't Bestuur constateert dat ze nog warm zijn. Nietwaar, heeren?

— Ja, zeiden de medebestuurders, en men vroeg hoe Otto er zoo gauw aan kwam.

— Een fee heeft ze mij gebracht, was zijn antwoord. Doch vrienden, vraagt er niet verder naar.

Toen haalden zij uit de verbondskist twee uittrekstokken, aan wier uiteinde de pantoffels bevestigd werden. Daarna werd er een commissie benoemd om ze uit de ramen te steken. Dit geschiedde. De gordijnen werden opengeschoven en bleven open, opdat de president van „Door”, zooals de wet zei, de volksmenigte zou kunnen begroeten.

— Maar wat heeft *die* flauwiteit nu voor zin? vroeg Sixma met zekere minachting.

— Das ewig weibliche! antwoordde Piet Mor —: triomf en nederlaag! Je weet dat Goethe op dit geval zinspeelt in menige plaats van het tweede deel van de Faust.

— Hou je stil, Piet Mor! Hoor die juichtonen! riep het Sletje.

— Daar zijn ze al! wordt er buiten geroepen. De pantoffels! De pantoffels van Betje Kippeveer! Leve „Door”! Leven de studenten!

Gedurende den geheelen namiddag hadden er in den omtrek van Kippeveers huis samenscholingen plaats, en de in de buurt aanwezige straatjeugd houdt bestendig zijn aandacht op de veelbelovende woning gericht. Sedert het opvangen van den hond was er niets te zien; doch thans wordt men voor het wachten beloond: er komen een paar pantoffels uit het raam te hangen. De knapen die zich verderop in de straat verwijderd hebben, komen in snellen draf aanrennen, en zij maken de nieuwsgierigheid gaande van menige bedaarde huismoeder en eerbare jongedochter, die thans aan de deur of uit de bovenramen ook een kijkje wagen, om te zien wat er gaande is. Werkplaatsen worden binnen weinige seconden door het volk verlaten, en zelfs bazen volgen hun knechts en wandelen met den neus in de lucht in de richting van het huis waar iedereen heengaat.

En ook de heer Kippeveer zelf, die de onrustbarende drukte op straat hoort, verlaat zijn schuilplaats, en steekt het hoofd door de voordeur om te zien wat er gaande is. Daar ziet hij twee pantoffels hangen.

— Ik trek me 'r niets van aan! roept hij tegen het volk. Ze zijn van ons niet!

Daarna smijt hij de deur weer dicht.

— Hoera, hoera, leve Dorus Kippeveer! wordt er door een uit den troep gezongen.

— Hoera, hoera, leve Betsie Kippeveer! verandert een tweede.

En nu wordt het gezang algemeen. De lofzang ter eere van het echtpaar Kippeveer wordt tot in het oneindige uitgegalmd. Doch de ovatie valt niet in hun smaak; want de eerzame korenkooper zegt:

— Ik word tot een aanfluiting van de geheele stad, Betsie. Kijk eens, de hoop wordt al langer hoe grooter. Er zijn zelfs deftige burgers bij. Weet je wat: ik ga maar stoutweg naar boven, en zal vragen of ze de vertooring staken willen.

E L F D E H O O F D S T U K .

„Door” komt in aanraking met de Kippeveers.

Kippeveer klopte op de deur van de bovencamer. Daarbinnen was thans een groot gerucht. Er hadden heftige discussiën plaats. Otto Landek moest namelijk terstond als president aftreden; want de wet bepaalde dat de leden van het gezelschap vreesden dat hij, na zijn welgelukte onderneming, te machtig, althans te overmoedig zou worden. Er had dus een vrije verkiezing plaats, en de verschillende kandidaten werden besproken. Daar waren er die zich associëerden en elkanders verdiensten ophemelden. Zelfs werden de gasten in dit geval te hulp geroepen om de candidaturen te verdedigen; want de wet beval dat geen middelen, geen leugens, en geen valsche eeden ontzien mochten worden om de zaak die ieder voorstond te doen zegevieren.

Onder het misbaar dat de debatten vergezelde, werd Kippeveers kloppen niet gehoord; hij besloot dus eenigen tijd te wachten tot het wat rustiger zou worden; maar een der honden verraadde hem door zijn snuffelen aan de deur. Kees Pijnvliet rukte die deur open, en daar stond plotseling de heer Kippeveer.

— Luisteren? vroeg Pijnvliet met een krachtige verwensching.

— Och waarde heer, dat is mijn doel niet, verklaarde de man.

— Overschrijd den drempel niet! riep Otto Landek.

Onthutst keek de man naar binnen. Op de tafel in het midden van de kamer stond een theestoof, waarin eenige dikke kaarsen walmden, nevens een opgezet dier, en daar rondom heen waren een aantal menschen gezeten die alle blijken vertoonden dat ze druk spraken en ijverig dronken.

— Heeren, maar één verzoek thans, smeekte Kippeveer, — doe die dingen daar weg. Er komt zoo'n onfatsoenlijke oploop voor mijn huis.

— Van wie zijn die dingen? vroeg Sixma.

— Van ons niet.

— Ha ha! riep men tegen Otto. 't Zijn ondergeschoven pantoffels. Ze zijn niet van uw familieleden, nietwaar mijnheer Kippeveer?

— En welke goede geest vertoefde er dan straks in den kelder? vroeg Otto.

Kippeveer bleef het antwoord schuldig en werd zeer bedremmeld.

— Wie was er in den kelder? herhaalde Otto.

— Mijn dochter misschien.

— Was het meisje weer opgesloten? vroeg Piet Moreelse.

— Wat? vroeg het Sletje. Opgesloten? Je dochter, ploert?

— Vrienden, zei Otto Landek, ik wil niet gewantrouwd worden. Laten wij ons overtuigen! Gaat mee!

Hij ging de gang op; de anderen volgden hem.

— Om de verdoemenis, . . . zei Kippeveer, die zijn elbogen van zich afzette en de studenten trachtte tegen te houden. Maar zij lieten hem niet uitspreken. De voorsten drongen hem voorbij, en riepen tegen de achtersten: Brengt hem mee!

Aldus geschiedde. Met den heer van den huize in het midden, ging men naar beneden.

— Zou jullie me in mijn eigen huis de wet willen stellen? roept de korenkooper halverwege de trap.

— Ja, spreekt Otto, er zit een kobold bij je in huis; die moet opgezocht worden.

— Heeren, je ziet, ik ben weerloos, herneemt hij. Denk daarom!

— Wat doe je met mijn man, jullie? vraagt juffrouw Betsie, die hen beneden staat op te wachten. Saar, haal de politie!

— Ja, Saar, haal gauw de politie! voegt Kippeveer er bij.

— De politie is toch op hun hand, verklaart Saar, die liever bij 't standje blijft.

— Is dit de toegang tot den kelder, en zit uw dochter daar nog in? vraagt het Sletje. Mij dunkt, ik geloof dat ik een hond hoor brommen!

— Mijnheer, asjeblijft, je blijft er af! roept Kippeveer, die naar voren tracht te dringen.

Maar de grendel is reeds van de deur, en de deur gaat open.

— 't Is er vrij donker in, zegt Otto; haal de sabbathlamp boven.

Daar gingen er twee heen, en zij kwamen terug met de theestoof vol kaarsen.

Juffrouw Kippeveer bood inmiddels nog tegenstand; maar zij werd vriendelijk op zij geduwd, en toen viel ze voor in den winkel op een zak boekweit en hield zich alsof ze een flauwte kreeg.

Met de theestoof voorop gaat men nu den kelder in. En daar staat Mientje, bij de wijnmand, te midden van de scherven, met Bont in de armen, die nijdig broemt en blaft.

— Wat heb je aan je voeten? vraagt Piet Mor.

— Mijn lieve mijnheer, niks! Ik sta op m'n kousen!

— Zie je nu wel? vraagt Otto triomfantelijk.

— Heb je geen laarsjes aangehad, kindlief? vraagt Piet Mor weer.

— Neen: pantoffels. En die heb ik afgestaan; want de storm was mij voorspeld, en ik heb ons huis willen sparen.

— Bloedt je hand? vraagt Sixma.

— Ze hebben mij in de scherven gestooten, antwoordt Mientje met den hond op den arm, die als uit instinct een zeer vriendelijke houding aanneemt.

— Dat hebben de ouders gedaan! gilt de moeder, die weer bijgekomen is.

— Dat vallen is een ongelukkie geweest, zegt Kippeveer.

— En die mand daar? Is ze op wijn onthaald? vraagt Otto?

— Die mand daar weet u natuurlijk wel van, spreekt de korenkooper. Dat is een aardigheid van een van de heeren: een grap — die goed gelukt is! Goed, hoor! Best, heel best! Ik was de gefopte baas. Maar dat komt wel terecht. Daar ben ik niet bang voor, mijnheer Pijnvliet.

— Ik ben ook niets bang, zegt Pijnvliet.

— Maar de zaak van dat kind komt niet terecht, spreekt Sixma. Dat meisje is gewond en ze is niet eens verbonden. Heeren, je ziet het, en je zult getuigenis moeten afleggen. De couranten, juffrouw Kippeveer zullen er morgen reeds van spreken. Luister maar eens even naar het bericht. „Een verfoeielijke onnatuurlijke misdaad opgespoord en nog bijtijds verijdeld. Een meisje gevonden, in een vunzen, natten, kouden kelder, — midden in den winter, — blootsvoets, — gewond, mishandeld door haar ouders. Verwaarloosd, — slecht gekleed, — geen voedsel!” Piet Mor, maak jij daar maar eens iets van.

— Ze heeft van middag pront haar eten gehad, zegt juffrouw Kippeveer.

— Dat heb ik, zegt Mientje.

— Neen, roept Saar de meid, dat heeft de goeje stumpert niet. Het eten was aangebrand, en zij kreeg het onderste uit den pot. Al de korsten kreeg zij.

— Dat lieg je! roept juffrouw Betsie.

— Wat? Lieg ik? Wil ik het bord eens halen waar de bruine korsten nog op liggen? En heb je gisteren avond niet gesmuld; heb je geen worst gegeten waar zij niets van kreeg?

— Mijnheer, zul je die lage dienstbode eer gelooven dan mij? vraagt Kippeveer, die de hand op zijn borst legt. Dat meisje is door ons tijdelijk in den kelder geplaatst, die volstrekt niet vuns en niet nat is. En waarom?... Om ze tegen uw aanvallen te beschermen. Ik zeg het ronduit, als vader en als mensch. Ik ben oprecht. De heeren gaan soms wel wat ver, wat heel ver. Zij verkoopen mij een anker wijn, en ze leveren me voor negen tiende water. Dat is een aardigheid.

— Volkomen juist, zegt Pijnvliet. Ik was ook van plan je voor te stellen om den koop te vernietigen; maar je hebt den boel kapot gesmeten, vader! Nu wordt het een ingewikkelde kwestie.

— Maar het baas spelen in een anders huis is geen aardigheid. De eigenaar is meester in zijn huis, over zijn vrouw, over zijn kind.

— Zeker, zegt Sixma. Piet, zet er dat bij in de courant. Wat een opvatting!

— Ik bedoel die pantoffelgeschiedenis! Zou ik daar geen meester bij zijn?... En mijn dochter is te vrijpostig. Zij dient aan banden gelegd te worden.

— Om den dood niet! roept Otto. Uw dochter is een weinig geëxalteerd: wij zijn daar vroeger reeds getuigen van geweest; maar zij dient daarom niet aan banden gelegd te worden. Zij is opgetreden als mijn goede fee, en ik neem haar in bescherming.

— Die slang! roept juffrouw Betsie. Kippeveer, haal de politie! Je bent geen meester meer in je eigen huis.

— Dat is dezelve ook niet, verklaart Otto Landek. Mogen wij u wel in kennis stellen, lieve juffrouw, met het artikel dat wij in de wet van „Door” opgenomen hebben. Het betreft de huisheeren, en luidt aldus — (ik citeer uit het hoofd) — : „Bijaldien het edel gezelschap „Door” bij het vervullen zijner roeping op ernstige wijze door een zich noemenden huisheer mocht worden bemoeielijkt, of indien een *huurder* bij wien „Door” vergadert, uit wat oorzaak ook, zich zijn recht om in huis den baas te spelen betwist zag, zal „Door” voortgaan met *den huurder* van de kamer als den *eenig wettigen* huisheer te erkennen, en bij de uitvoering van alle huiselijke rechten zal men uitsluitend de ondergeteekenden, leden van „Door”, *onder dien naam van huisheer* verstaan.” Dus u hebt niets te zeggen, mijnheer Kippeveer!

— Nu nog gekker!

— Neen, niets gekker, mijnheer Kippeveer, herneemt Otto, dan het reglement van „de Burgervriend”, waar ook zulk een artikel bijgevoegd is, waarnaar wij dit gecopieerd hebben.

— Maar mijnheer....

— De reglementen, die men meer gehoorzamen moet dan de menschen, zeggen het! verklaart Otto. Vooruit dus! Het door ons verlorene meisje neem ik mee. Ik tred op als haar beschermer.

— Slechte kerels! Vrouwenroovers! gilt juffrouw Kippeveer, en zij vliegt naar de huiskamer, waarheen haar man haar volgt.

— Laat ze! Laat ze! fluistert hij haar toe. Beschermer! Goed kantoor! Altijd goed af!

Hierop zakt juffrouw Kippeveer scheef op een stoel en valt ze flauw.

— Laten we nu de keldertrap verlaten, zegt Otto; laten we het bevrijde meisje meenemen, en naar mijn huis gaan. Sletje, ontbied jij de koetsen!

Charles Donslet gaat naar de voordeur en fluit op een fluitje, waarna de rijtuigen, die op den hoek van de straat staan, komen aanrijden.

— Mientje, zegt Otto nu, vóór je dit gevangenhuis verlaat, wil ik je een vraag doen: heb je ook iets te verzoeken?

— Ja, spreekt Mientje, ik zou graag een naaischool stichten met den bijbel.

— Jongejuffrouw, spreekt Otto Landek plechtig, dat is een edele wensch, en ik acht het derhalve een voorrecht u bij deze ongezochte gelegenheid te kunnen benoemen tot buitengewoon eere lid van „Door.”

— Wij stemmen er gaarne mede in, spreekt Piet Moreelse, en op zijn voorbeeld geven al de leden van „Door” Mientje de hand.

— En er moet zeker een collecte gehouden worden voor die naaischool met den bijbel? vraagt Sixma.

— Daar ben ik mee bezig, zegt Mientje; ik heb al acht en twintig stuivers en vier centen.

— Dan zal ik je ook zooveel geven, herneemt Sixma; dan is je kapitaal in eens verdubbeld. Hou je boezelaar op!

— En jullie? vraagt Sixma, terwijl hij het geld in de boezelaar smijt. Hoe denken de leden van „Door” er over?

— Het is mij ernst, zegt Otto Landek, en hij haalt een bankje van zestig gulden uit zijn portemonnaie en werpt het bij het overige.

En al de anderen geven hetgeen zij missen willen, en sommigen leenen er zelfs voor. Charles Donslet en Bingley storten hun heele beurs uit, en Mientje krijgt zoodoende een hand vol klinkende munt.

— Ik dank u, heeren, zegt ze; ik dank u. Ik weet dat ik onder Heidenen ben, onder loochenaars en atheïsten; maar dat is mij volstrekt geen reden om van u af te laten.

— Ho ho, roept Otto, je gaat te ver, kindlief.

— De zilveren vaten en gouden vaten van de Egyptenaren waren ook aan de kinderen Israëls welkom, vervolgt Mientje; want de

Heere had zijn volk genade gegeven in de oogen der Egyptenaren!

— Zoodat zij gemakkelijk leenen en de plaat poetsen konden, merkt Piet Moreelse op.

— Maar Mientje, komt haar vader nu tusschenbeide, wat zijn je plannen, kind?

— Daar zijn er vóór mij ook onder de Samaritanen gegaan, spreekt Mientje. Maar ik wete goed wat ik doe. Ik wete goed, vader — en zij wijst hierbij op de studenten — dat zij die het scheermes over hun gansche vleesch doen gaan, en die hunne kleeren wasschen en zich reinigen, dat die rein zijn.

— Bemoedigend! zegt Ot Landek; en nu gaan we: de koetsen zijn voor. Lui, halen jullie de zaken boven en breng ze mee.

— Nu, het is me een groot genoeg dat ik tot dit goede werk der bevrijding bijdraag, zegt Sixma.

— Een goed werk! herhaalde Mientje met minachting. Zelfs *een kind van God* heeft nooit een eenig goed werk. En als er goede werken bij Gods kind komen, dan is dat niet hij die er zijn God mee afbetaalt, maar zijn God die er hem in nieuwe schuld van dankbaarheid mee zet.

— Nu weet je 't! riep Piet Mor tegen zijn vrienden, en hij wees met zijn hand op Mientje, die met Bont op haar arm in den kring der studenten stond.

— Gijlieden denkt misschien dat ge u bijzonder uitgesloofd hebt, hernam het meisje; maar weet wel dat ge voor uw God nooit iets doen kunt of ge moest het tòch doen. Wat hij niet gebiedt, wil hij ook niet. Uw God eens verrassen met een extra plichtsvervulling of iets buiten en boven uw plicht, is een gansch ondenkbare gedachte. En van overdoen wat eens zondig gedaan wierd, komt dus nooit iets.

— Dus kindlief, vroeg Sixma, het goede dat wij getracht hebben te doen, beteekent niets?

— Neen, antwoordde Mientje, niets! Zelf betalen kunt gij niet. Niet boete en berouw. Niet door zoen- en goede werken. Niet door zelfkastijding en zelfplaging. Niet door aldoor goed en waar te zijn. Niet door u levend te laten verbranden. Niet door eeuwiglijk hellestraf te lijden. In geenerlei wijze.

— Dus we zijn goedkoop uit! riep Pijnvliet.

— Dat is de vraag, zei Mientje streng, als gij namelijk tot de uitverkoren kinderen Gods behoort. Want betaald *wordt* er voor de kinderen Gods: niet in goud, niet in zilver, maar met het dierbaar bloed, het hartebloed van het onbevlekkelijk en onstraffelijk Lam.

— En zouden wij daar geen deel aan hebben? vroeg Bingley.

— Dat weet ge niet, heer! Van avond nog kunt ge, zonder dat ge zelf er op verdacht zijt, in het genadeverbond opgenomen wor-

den. Want de trouw aan 's Heeren zaak is niet *uit* ons, maar *tegen* onze natuur ons door *Gods genade* in het hart ingegeven.

— Dus jij bent geborgen, zei Bingley. Komaan, dat is gelukkig!

— Neen, sprak Mientje hoofdschuddend, geenszins ik! Satan loert op onze ziel, en ai mij, als de Heere zijn aangezicht verbergt. Want een lief kind Gods, o, als hij dat eens tegen God kan opprikkelen! En terwijl nu dat vurige „Ik” daar te pronken staat voor de deur van het hart, komt Satan dan onverhoeds met het fijne puntje van zijn distel en prikt ons in de nieren.

— 't Is wèl! riep Sixma. Ik word er zoo wee van; laat ons nu naar de Kroeg gaan.

— Vooruit dan! riep Otto.

Men stapte de gereedstaande rijtuigen in, en Mientje ging, alsof ze bij het gezelschap behoorde, zonder plichtplegingen mee. Otto, die nu eigenlijk niet wist wat hij met haar uitvoeren zou, zette haar aan zijn woning af, en zich tot den hofmeester richtend, zei hij: Vlak, daar is een jong meisje: een gast van me. Zorg voor haar. Laat haar eten en drinken geven en de hand verbinden, en als ze wil, hier ergens in huis slapen van nacht. Maar als haar ouders haar komen halen of laten halen, geef haar dan mee. Doch bewaar dan het geld dat zij bij zich heeft. — Dag Mientje, riep hij toen door de deur, ik kom straks terug.

De heeren reden weg, en Mientje, die door Vlak binnengeleid werd, plaatste zich in de voorkamer op de vensterbank en keek naar de voorbijgangers. Vervolgens werd door een van de meiden haar hand verbonden en een paar schoenen van de freule voor haar gehaald, en daarna at zij met Vlak en Hippie aan één tafel en was zeer hongerig en zeer spraakzaam, zelfs op het dartele af; want zij voelde zich gelukkig.

— Die naaischool met den bijbel lacht me wel toe, zei Otto onder het wegrijden. De gewone bijzondere school daar ben ik tegen; die verdeelt de natie. Maar toch moeten we de gemoedsbezwaren van anderen niet wegcijferen. Welnu, langs dezen weg kunnen we een convenant aangaan. In het kiezen van een naaischool is iedereen vrij. Laat men dáár dan den Bijbel lezen en gebruiken. De meisjes komen er op een leeftijd dat haar oordeel gerijpt is. Ik vind: de staat kan er zelfs subsidie aan geven.

— De Jezuteten zeggen: geef me het kind en ik heb de maatschappij! Maar *geef me een naaister*, heb ik nooit van hen gehoord. En toch is een naaister in vele gezinnen een invloedrijk persoon! zei Sixma.

— Hoor eens, hernam Otto, je moogt er mee spotten, maar ik hoor zoo'n kind als Mientje, dat uit overtuiging spreekt, graag, al verschilt haar zienswijze dan ook nog zooveel van de mijne.

— Zeker, zei Sixma, daar zit altijd nog zoo'n zuurdeesempje bij je in!

— Flauw! riep Otto.

— Neen, niet flauw! Ernst!... Hoera voor Mientje Kippeveer en haar... beschermer!

— Nu ja, beschermer voor den donder! Zeg dat gerust! Ik eerbiedig de menschen die een overtuiging hebben, en die er zooveel offervaardigheid voor bezitten dat ze met acht en twintig stuivers en vier centen, hun geheele kapitaal, in den zak loopen, om er een naaischool met den bijbel voor te stichten.

— Maar die offervaardigheid is erg verdacht, sprak Sixma, terwijl hij uitstapte. Zij geven geld; dat is waar; en betrekkelijk veel soms. Waarom? Omdat ze meenen dat ze zich daarvoor later een plaats in den hemel koopen.

— Dat is toch een gelukkig denkbeeld voor die lui!

— Een denkbeeld dat ze uit de hoogte op ons doet neerzien. 't Is een onzedelijk volk! Zelfs een kind van God heeft nooit een éénig goed werk, leert Mientje. Dat heeft ze allemaal van haar Profet!... Mooie boel! Bescherm jij ze maar!

Na deze woorden werd het portier geopend, en de heeren betraden de stoep van hun sociëteit.

Toen Otto Landek dien avond laat thuis kwam, was zijn gast verdwenen. Vlak vertelde hem dat zij, toen het donker werd, naar huis begon te verlangen, vooral nadat haar hond haar was komen opzoeken, en hij had haar laten gaan, of liever, door Hendrik weg laten brengen met de coupé, gelijk men aan een gast van den jonker verschuldigd was. Aan tafel had ze goed gegeten en druk met Hippie gesproken over allerlei geleerde en bijbelsche dingen, en Hippie had het met de wetenschap die hij bezat tegenover haar moeten afleggen.

— En het geld dat ze bij zich had? vroeg Otto.

— Heeft ze eerst in de postspaarbank gebracht: honderd en vier gulden vijf en tachtig. Ik heb haar een ouden pelsmantel van de freule omgedaan, dien ik in last had weg te geven; want ze was dun gekleed, en het is erg koud; het vriest weer.

— Wat een dame! zeiden de ouders, toen Mientje binnenkwam en ze haar bij het lamplicht zagen. Zij was uit de coupé van baron Landek gestapt, en ze had een pelsmantel om. — Wat een dame!

Het kind en haar hond werden vriendelijk ontvangen, zoowel door haar ouders als door Frits, die weer thuis was en koesterend langs het bont van den mantel streek.

— Het doet Fritsje goed, zei Mientje. Dat is mijn eigendom, jongen! Een geschenk!

— Een adellijke mantel! verklaarde juffrouw Betsie. 't Is erge beste zij.

— En best bont ook! zei Kippeveer, die het in de hand nam.

— Als het niet gek stond, zou ik er wel mee naar de kerk kunnen gaan, hernam juffrouw Betsie.

— Dat kun je doen, zei Mientje goedig. Laat de goederen gemeen zijn!

— En het geld? vroeg de vader. Zal ik dat wegsluiten?

— 't Is bezorgd, antwoordde Mientje, en goed bewaard?

De vader durfde nu niet verder vragen; maar de moeder zei:

— We hebben straks een visite gehad.

— Van wie?

— Van Neeltje Grootvorst. Ze kwam over jou. Ze had weer klachten. De pastoor heeft gezeid: als jij weer met den bijbel op den winkel komt, dan moeten de Roomsche meisjes er af. Je hebt gisteren de Schrift in den zak gehad.

— De Roomschen hebben geen bijbel; die hebben maar zoo'n prevelboekje, verzekerde Mientje.

— Maar Neel Grootvorst wil de Roomsche meisjes niet missen. Dus ze verzoekt dat je den bijbel thuis laat en er volstrekt niet in leest.

— Thuislaten? . . . Dat doe ik niet! zei Mientje. En ik lees er voor me zelve in. Marie van den poppenwinkel had nog nooit een bijbel gezien. Staat er niet: Onderzoekt de Schriften? Staat er niet: Onderwijst alle volken? — wat *ik nog niet* gedaan hebbe.

— Weet je wat, sprak juffrouw Kippeveer, laat *zij* haar Roomsche en Joodsche meisjes houden, en laat ons zelf een naaischool oprichten. . . . *met* den bijbel!

— Ik heb er geld voor! verklaarde Mientje met een zegevieren-den blik.

— Nu, dan zijn we al goed op weg. Ik versta mijn werk evengoed als mejuffrouw Grootvorst, die toen ze nog Neeltje Mulder heette, en bij de dames Mielweg diende, haar goed ook door een ander moest laten maken. Maar stil, daar wordt gescheld!

Het was oom Govert Jan. Men kwam terstond overeen om over het plan te zwijgen.

— Ik kwam eens kijken, zei oom Govert Jan. Ik heb er al veel van gehoord. Hoe is dat hier gegaan vandaag?

Hij zag rond, en zijn oog viel op de pels, die op een stoel lag. Mientje deed den mantel nu om, met het bont naar buiten, en pronkte voor haar lieven oom, en sprak:

— Dit warme kleed is mijns!

— Alles is redelijk goed gegaan, voegde Kippeveer er bij. We zijn

beproefd; we zijn in opstand geweest tegen ons zelven; maar we hebben ten slotte volle reden tot loven en tot danken.

— Aanmerkt de leliën des velds, voegde juffrouw Betsie er bij, terwijl zij oom Govert Jan op haar dochter wees; aanmerkt de leliën. Zij arbeiden niet en spinnen niet; doch uw hemelsche Vader weet wat gij behoeft. Nu heeft ze een pels!

— En hoe is het vandaag verder gegaan? vroeg de heer Memmeling.

Toen gaf de heer Kippeveer een verslag van hetgeen er gebeurd was, maar alles natuurlijk van *zijn* standpunt bezien.

Men beleefde daarna nog een gelukkigen avond.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Een zaak van duizenden.

Een maand later, 's morgens om half elf ongeveer, betrad George Simon de slaapkamer van zijn vriend Otto Landek.

— Al wakker? vroeg George.

Otto gaf een brommend geluid, 't welk aanduidde dat hij eigenlijk nog sliep. George wilde nu teruggaan en beneden wachten.

— Ben jij het, kerel? vroeg Otto, die het hoofd thans door de gordijnen stak. Het doet me goed dat ik je eens zie. Ik ontmoet mijn buurman zoo zelden meer tegenwoordig.

— Ik ben aan 't werk! zei George. — Maar de *eigenlijke* reden dat zij elkander weinig meer zagen was de woordenwisseling die er tusschen hen had plaats gehad en het gebeurde in de politiek. Zij zochten elkander niet meer.

— Als je aan 't werk bent, vervolgde George, moet je maar geregeld thuis blijven; anders is 't toch mis. Maar nu kom ik toch eens even bij je oploopen. Ik hoor dat je van nacht zoo vreeselijk veel geld verloren hebt.

— Zoo *vreeselijk* veel is 't nu niet, verklaarde Otto, die zich oprichtte. Maar jij maakt je ongerust, en nu kom je eens kijken. Dat vind ik heel braaf van je. Waar heb ie 't gehoord?

— Op 't college.

— En hoeveel zeiden ze dat 't was?

George haperde een oogenblik in zijn spreken. Het woord wilde zijn keel niet goed uit.

— Ta... tachtig duizend gulden.

— Neen, zooveel is 't niet. Maar ik vind 't allerberoerdst dat die geschiedenis dadelijk weer ruchtbaar is.

— Dat zal ik niet zeggen. Ik heb het van Bingley en Willem Steyn, die er bij geweest zijn. Zij vroegen naar je. Verder sprak er geen mensch over, zoover ik weet.

— Nu, hou het dan voor je. En jij vreesde natuurlijk dat je me wel eens aan mijn beddekwest opgehangen kondt vinden. Ik vind het dus erg aardig en fideel van je dat je komt kijken. Vele anderen blijven stiekem weg als er wat aan hapert. Nu, 't is zoo erg niet; 't is wel te overkomen. Ik heb er tenminste gerust op geslapen.

— Gelukkig! zei George. 't Wordt ook altijd zoo vergroot.

— Maar één cijfer is er toch juist bij.

— De nul of de acht?

— Kijk maar eens: daar op dien stoel ligt mijn overhemd. Kijk maar eens op de manchet van de linkermouw.

George nam het overhemd op, en keek.

— Er staan verschillende cijfers op, zei hij.

— Naar het onderste moet je maar kijken.

— Achttien duizend?

-- Ja!

— Dat gaat toch nogal! zei George ernstig.

— O, ik ken er wel die er nog heel wat meer bij hebben laten zitten. Kees Valterre verloor op één avond een halve ton, en hij heeft binnen drie dagen betaald ook, en nu houdt hij toch nog vier paarden. En ik was daar van nacht nog een heel eind boven. Het gerucht spreekt niet geheel en al onwaarheid. Op een zeker oogenblik verloor ik tachtig duizend pop; toen zijn er lui weggegaan, omdat ze er niet langer bij wilden blijven.

— Maar hoe kwam je daartoe, kerel?

— Och, 't was na de promotielol van Wil. Dat heeft zoowat tot één uur geduurd. Toen zijn we eventjes naar de nichten gegaan, en daarna zijn we in den Bak verzeild geraakt. 't Gezelschap verdeelde zich. De een ging biljarten en de ander kaartspelen. En zoo raakte ik aan 't écarteeren met Silly, den wijnkooper.

— Kan die zooveel wagen?

— Dat is zijn zaak. We speelden eerst om een tientje; toen om vijf en twintig pop; toen om honderd. Ik had een kolossale veine en won altijd, tot vijfhonderd pop toe. Toen ging het *quite ou double*. Dat won ik weer, zesmaal achtereen. Daarna begon ik te verliezen.

— Weer om vijf honderd?

— Ja, en eindelijk om duizend. Toen ik er tienduizend kwijt was, zijn we weer aan 't verdubbelen gegaan.

— En waren jullie nuchter?

— We waren gewoon; maar we hadden toch goed gepimpeld, en nu gebruikten we niets dan mineraalwater.

— En waren er andere lui bij?

— Ja, drie. Aan het andere tafeltje speelden ze ook nogal hoog. Die hadden genoeg met zich zelve te doen. Maar Bingley was er onder anderen bij. Die wilde dat ik er uitscheiden zou, en toen ik dat niet deed, is hij nijdig weggelopen. Nu, als praeses van 't Corps had hij gelijk; want ik luisterde toch niet naar 'em. De andere lui zal ik maar niet noemen; maar toen ik veertig duizend pop verloor, zei er een — misschien om mij er weer boven op te helpen — dat Silly's eer niet gedoogde om er uit te scheiden. Daar had hij ook geen plan op, zei hij, en hij proponeerde heel royaal nog eens *quite ou double*. Maar dat was me toch te machtig, en ik stelde voor om twintig duizend pop het spel. Dat verloor ik twee keer achter elkander. Dus toen kwamen we op tachtig. Staat het er zóó niet op?

— Ja, zei George, die op de manchete keek.

— Tachtig is het maximum geweest. Toen keerde de veine weer om, en doorgaans won ik nu.

— Je kwam in eens weer op veertig.

— Ja; want Silly was brutaal geweest, en het was dus *double*. Nu kwamen we overeen om het om vier duizend te doen, en zoo bracht ik het tot twintig. Silly wilde nu nog eens verdubbelen; maar daar bedankte ik voor; want ik was nu weer tamelijk bijgekomen. Ik zeg dus: om duizend pop zoolang als je wilt, maar hooger niet. Dat deden we, en nu bleef het dobberen. Ik kreeg ten slotte doorgaans betere kaarten dan hij, en zoo is het op achtien duizend blijven staan; want toen de andere lui uitscheidde, bepaalden wij onze laatste vijf spellen.

— En begin je nu vandaag weer?

— Dank je! Maak je niet ongerust. Nu ik er over nadenk, moet ik zeggen dat ik te los speel. 't Is nog een donders groot verschil of je in den vóórvond speelt bij een kopje thee, of 's nachts na een paar flesschen champoepel. En ik heb nu ook over wat anders te denken. Ik moet zien dat ik de noodige kopstukken krijg! Weet jij een kantoor dat me zou kunnen helpen?

— Moet alles nog betaald worden?

— Ja, vóór morgenavond twaalf uren. En nu heb ik wel geldswaarde in mijn bezit: vrij veel zelfs, maar niet genoeg.

— Het best is dat je naar een fatsoenlijk man gaat. Wie doet de geldzaken voor jullie?

— Ik zou naar Molvink kunnen gaan of naar Cloosbergen, en ze zouden, nadat ze een bedenkelijk gezicht getrokken hadden, eindigen met me het geld te geven; maar ze zouden tevens in stilte mijn vader waarschuwen, en dit wil ik niet dat gebeurt. De man is nu op weg van Egypte naar Engelsch-Indië, en die kerels zouden gek genoeg zijn om hem ergens een telegram op zijn dak te sturen,

zoodat hij misschien onverhoeds naar huis kwam of zijn reisvermaak ten minste vergald werd. En zóó gewichtig is de affaire niet. Ik neem dus liever den een of anderen beunhaas in den arm, en geef voor dien korten tijd wat meer rente. Als vader thuis komt, breng ik den boel weer in orde.

— Misschien zou mijn oom je wel willen helpen.

— Och neen, laten we dat liever niet doen, zei Otto, die meende dat zijn vader door zijn buurman Simon juist het minst gaarne geholpen zou worden. Ik heb al een ander op het oog, die ine misschien voor het oogenblik afzetten zal, maar tegenover wien ik geheel vrij man blijf. En dan neem ik meteen maar wat meer dan ik strikt noodig heb; want ik was van plan een renpaard te koopen, en dat wil ik nu toch ook niet laten.

— Een renpaard?

— Ja; ik weet er een dat nog maar een paar maanden in onze lucht getraïneerd behoeft te worden om ze allemaal voorbij te loopen. De lucht is een sterke factor, en om die nu in rekening te brengen, daarin ligt een groote kunst. Een Engelsche hengst réuseert niet te Pau of te Tarbes, en in geheel Frankrijk zelfs loopt hij slechter dan in zijn eigen land. Een zuidelijk paard daarentegen kan men niet vertrouwen te Berlijn. Nu is het juist de kunst de ishippische lijnen te vinden, en daar meen ik een beetje achter te zijn. Ik kan dus, als ik laat loopen, licht wat verdienen; want het paard kost me niets aan onderhoud. Stal, oppassing en onderhoud is hier toch!

— Nu, ik wensch je succes. Doe maar zachtjes heen. Adieu dan!

— Wacht, ik sta op!

— Ik moet straks nog even college tappen.

— Ben je bij de Lou geweest?

— Ja.

— Wat had ie?

— Over erfdienstbaarheid. Hij betoogde uitvoerig dat het bestaan van een raam met openstaand venster in een muur, onmiddellijk grenzende aan het naastgelegen erf, moet aangemerkt worden als het zichtbaar teeken van bezit van erfdienstbaarheid van licht, en dat de betimmering van dat licht moet gehouden worden voor stoornis in dat bezit. Hij heeft er twee uien bij getapt.

— Dus dat zou ons beiden als buurlui te pas kunnen komen. Heb jij in den laatsten tijd den boel bijgehouden?

— Ja.

— Nu, dan wil ik het wel eens van je hebben. En ik ga misschien weer college loopen ook. Wat je daar hoort, kun je thuis ook wel nazien, en het kost je veel tijd; maar 't is toch altijd een draad. — Nu, Georg, ga je heen? . . . Ik dank je wel, hoor, voor je belangstelling. Ik zal het wel te boven komen; maar 't is toch

een gek geval. Adieu! Ik sta dadelijk op. En als je lust hebt om wat te rijden van middag, kom dan tegen drie uur hier.

— 't Is geen weer, kerel! 't Is guur en somber!

— Kom dan een borrel drinken.

— Goed, — en ik zal het dictaat van de Lou meebrengen.

Otto Landek stond op, en toen hij beneden aan 't ontbijt zat, liet hij Jan Vlak bij zich komen.

— Vlak, zei hij, — er heeft zich een gewichtig geval voorgedaan. Ik heb plotseling veel geld noodig. Weet jij ook iemand? Zoo'n soort beunhaas moet het zijn: geen kassier of notaris.

— Hoeveel moet er zijn, jonker?

— Twintig duizend pop.

— Wat zegt u?

— Je hoort het.

— Ik hoop toch dat u mij in geen moeielijkheden zult brengen, jonker!

— Het *moet* er zijn, Vlak! Lamenteer dus niet. En ik kan het krijgen ook; maar 't is me niet onverschillig van wien. Ik geef hooge rente; maar als de ouwe heer thuis komt, los ik het weer af. Nu, heb jij iemand?

— Ja, ik ken er een die het ten minste wel bezorgen kan.

— Ik ook! En den man dien ik op 't oog heb, heeft zelfs geld van *mij* geleend, al is 't ook een bagatel. En hij is tot wederdienst bereid.

— Mijn man is ook gedienschtig genoeg, jonker.

— Wien bedoel jij, Vlak?

— Kip!

— Ik ook!... Dus denk jij dat hij willen zou en kunnen?

— Willen altijd; want er is hier wat te verdienen. En een beunhaas *is* hij; daarbij heeft hij nog deze verdienste, dat hij tegenover de familie Landek altijd ietwat onderdanig is.

— Dan moet jij maar eens naar hem toegaan, Vlak; en vraag of hij tegen één uur hier kan komen.

— Maar jonker, één ding raad ik u aan: geef hem niet wat hij vraagt; want hij zal van de gelegenheid willen profiteeren.

— Zou ik op hem schelden?

— Neen, doe dat niet; dan wordt hij al langer hoe duurder, omdat hij merkt dat u in 't nauw zit. Behandel de zaak heel gewoon. Ik zal dus dadelijk maar gaan?

— Goed! Ik ga eerst ook nog uit.

Vlak ging naar Kippeveer, en Otto naar Tjeerd Sixma thoe Hoola.

Sixma zat te midden van zijn rareiteiten op zijn kamer, en was bezig met voor zijn moeder een nota te schrijven van het laatste porselein dat hij gekocht had, en dat hij juist bezig was in te pakken.

- Heb je kaarten bij je? vroeg Sixma, toen hij zijn bezoeker zag, — of dobbels?
- Weet jij 't ook al? vroeg Otto.
- Ik weet het. Van wien, dat doet er niet toe. 't Is me van morgen in vertrouwen verteld.
- Dus loopt men er al mee rond?
- Natuurlijk. En hoeveel is het nu eigenlijk?
- Een en tachtig duizend pop!
- Wat! Ben je gek? vroeg Sixma, die opsprong. En wat begin je nu? Ga je gekheden doen?... Moet alles nog betaald worden?... Ik zou hem eenvoudig maar een trap geven, en daarmee uit. Jullie bent allebei krankzinnig, zoo niet erger!
- Nou, nou, bedaar! Ik versprak me. 't Is geen een en tachtig. Je moet de cijfers omkeeren.
- Achttien? Dan is 't toch nog veel. En dat in den nacht, met een dronken kop! Spelen om duizenden!... Je kunt het missen! Ja, dat weet ik; maar als je zóó met het geld smijten kunt, dan moest je de arme drommels om je heen, die scheel kijken van den honger, ook eens wat toegooien.
- Jawel, dikke, 't is verkeerd; dat weet ik!
- Zóó verkeerd dat ik liever heb, dat je in 't vervolg maar niet meer met me omgaat. Ik wil den naam niet hebben dat ik er bij ben.
- Nu, hoor eens, 't zal niet meer gebeuren; dat beloof ik je vast en heilig. En nu moest je me eens raad geven. Ik moet geld hebben. Waar zou ik het halen?
- Bij die rijke ooms van je, die daar aan den IJsel wonen, dicht bij Zutfen. Dan zullen zij je wel bezorgen waar je wezen moet.
- Mijns ooms Doorenborg? Lieve jongens! Ze zijn te zuinig dat ze zich goed kleeden.
- In elk geval moet je, voor je een gewichtigen stap doet, de naaste leden van je familie raadplegen.
- Dankje!
- En ga dan naar den notaris of den bankier of kassier die de zaken voor jullie doet, en die misschien weet hoe jullie zaken staan. Daar kun je, dunkt mij, de beste en soliedste hulp krijgen.
- En als ze 't dan overbriefden aan mijn ouden heer, die in Indië is...?
- Dan kwam hij naar huis.
- Dat zou ik beroerd vinden, Six.
- Ik volstrekt niet; want dan waren jullie waarschijnlijk gelijktijdig van een groote dwaasheid genezen.
- Hoor eens, Tjeerd, ik ga naar Kippeveer.
- Ik raad het je af.
- Ik doe het toch. 't Is maar voor korten tijd.
- Hij zal verschrikkelijk duur zijn.

— Nu ja, als ik vooreerst maar geholpen ben!

— Je zei dat je me raad kwam vragen?

— Ja.

— En je komt met een eigenwijzen kop bij me! . . . Als je van nacht even verstandig gespeeld hebt, als je nu praat, dan is 't ook niet vreemd dat je 't er zoo afgebracht hebt. Je zult me volstrekt verplichten als je niet zegt dat je mij geraadpleegd hebt.

— En wat kijk je nijdig!

— Ik ben ook nijdig. Ik wil niet hebben dat ze later zeggen zullen, als ik in Friesland ergens burgemeester ben en mijn huis ziet er een beetje verveloos uit: „Vroeger — aan de Akademie — met zijn clubgenooten — duizenden! Spelen en brassen! . . . Ik weet wel, Ot, ik voer geen lor uit, en dat is niet goed van Tjeerd en niet verstandig. Maar de wagen blijft toch aan 't loopen. Doch vrienden te hebben die een spel écarter spelen om vijf en twintig duizend pop, hoor eens, kerel, die weelde is me al te machtig! Das verbitte ich mir! zei mijn grootmoeder Dönhausen.

— Dikke, ouwe ziel, je hebt gelijk, sprak Otto geroerd, terwijl hij zijn vriend de hand drukte.

— Ik hou eeuwig veel van een lol, en als je dwaasheden uithaalt, zooals op „Door,” dat een heel verdienstelijke créatie van je is, dan ben ik er graag bij. Maar bij je dwaasheden moet je geen domheden doen. We hebben je aangenomen als lid van Pallas, ofschoon dat een gezelschap is van oudere lui, en de leden van Pallas leven graag een beetje geposeerd en verstandig. Ik geloof dat Bing je dat ook wel eens gezeid heeft.

— Daarvoor is hij ook praeses van 't Corps!

— Nu, en als jij binnenkort president van de Redactie wordt — want daarvoor heb je twee goeje eigenschappen: je schrijft aardig en je geeft aardige soupee's — dan moet je toch ook nu en dan eens een kalme houding aannemen. Je vader is pas weg, en toen de man ging, was je een bedaarde ietwat saaie jongen. Maar sedert. . .

— Sedert ik bij jou in de piano geslapen heb. . .

— Ja, dat schijnt almachtig veel invloed gehad te hebben: je bent gaan rijden en rossen; je hebt een paard doodgereden voor een arslee; je hebt dolle gezelschappen opgericht; de carousselvereniging in de war gestuurd; zekere dames gecourtoiseerd, — en nu ga je waarachtig in één nacht nog een heel fortuin op een kaart prikken.

— Je vergeet één ding, zei Otto.

— Wat dan?

— De goeje werken: de naaischool!

— Met den bijbel.

— Ja, werkelijk. Al wat jij daar opnoemt zijn maar peccadilles: pekelsonden. Maar het andere . . .

— Blijf je mee koffiedrinken? vroeg Sixma, die aan de schel trok.

— Neen!

— Nu, dan moet je het elders doen. Ik wou wel eens van je weten of je ernstig bent of niet; maar je bent nu ten minste in geen stemming om het me ernstig te zeggen.

— Neen, zei Otto, ik ben op een oefenschool, en ik weet zelf nog niet wat er uit me groeien zal!... Adieu!

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Menschen van Geld.

Een uur later zat Otto Landek op zijn kamer met den korenkooper-ouderling tegenover zich.

— Kippeveer, vroeg hij, hoe staat het met de zaken?

— Uwe edelheid bedoelt zeker de naaischool, antwoordde Kippeveer. Ik kan, Goddank, verklaren dat het, door elkander genomen, naar wensch gaat. Van Neeltje Grootvorst zijn we heelemaal los. Die begon lont te ruiken, en ze werd strijdig tegen mijn dochter. En de broodnijd ging zelfs zoo ver, jonker, dat ze tegen den pels opstond dien Mientje namens uw zuster gekregen had. Op een middag, toen ons liefje met den pels om op den winkel kwam, ging ze er erg over aan, gelijk een dashond. De reuke van het wilde dier kleeft er nog aan, riep ze, en ze gilte van hyena's en vossen en tijgers. Ja, ze vergat zich zelfs zoo ver van te spreken van Enakskinderen en Baalspriesteren, bedoelende daar eigenlijk den stand van menschen mee waar uwe edelheid toe behoort. Zóó diep zit het er met den Christelijken liefdezin bij die lui! Als de witgepleisterde graven zijn ze!... Nu, mijn dochter is een lijdelijk kind, maar toch ook fier op haar geloofsmoed. Ze liep weg, en kwam niet weerom. En nu heeft ze met moeder, in vertrouwen op hemelsche en aardsche hulp altijd, die ze van uwentwege reeds zoo ruimschoots genoot, een offervaardig besluit genomen. Ze zal zelf in de behoefte voorzien; ze zal zelf een Christelijke naaischool oprichten, met bijstand van moeder natuurlijk. Dat meisje heeft in den grond zulk een warm en goed hart, jonker! En behoef ik u nog te zeggen dat, waar ze van aardsche hulp spreekt, ze het oog op u gericht houdt, die reeds zooveel gedaan en ook nog veel toegezegd hebt!

— Kippeveer, laat ze bij me komen als zij me noodig heeft; maar nu heb ik jou noodig. Kippeveer, ik heb behoefte aan kopstukken.

De korenkooper zag onwillekeurig de kamer rond, of hij ook iets gewaar werd dat van zijn gading was of ten verkoop gereed stond. Zijn oog bleef een wijle rusten op de zilveren en glazen bekers waarop familiewapens gegraveerd waren, meerendeels uit de 17de en 18de eeuw, die een buffet versierden.

— Neen, zei Otto, kijk daar maar niet naar. Daar blijf je af! . . . Kippeveer, ik moet veel geld hebben. Kun je me dat bezorgen?

— Alles kan, als er maar waarborgen zijn. Ik heb van u geld geleend, en u hebt geen anderen waarborg gehad dan mijn eerlijkheid, omdat ik niet anders geven kon; en nu ben ik tot wederdienst bereid. Evenwel, als ik u geld bezorg dan moet een ander het mij eerst bezorgen, en men zal een hou-vast van me vragen. Hebt u ook vastigheden?

— Kippeveer, wil je aandeelen van me koopen in het liefelijke blaadje dat „de Burgervriend” heet?

— Ja jonker, die wil ik van u koopen. Die aandeelen hebben waarde, voor 't oogenblik ten minste. Ze geven goede rente, nogal veel zelfs. Hoeveel hebt u er wel, en hoeveel vraagt u er voor?

— Ik heb er tien, en ik vraag *f* 2000 voor 't stuk.

— Zeker omdat ze verleden jaar twaalf percent gaven? Maar 't is volstrekt niet gezegd, jonker, dat dit zoo blijft. Dat weet uwe edelheid ook wel. Als u honderd percent vraagt, dan zal menigeen nog zeggen dat het veel is.

— Wat zijn ze je waard, Kippeveer?

— Dat weet ik niet; daar mag ik me nu niet over uitlaten. Ik durf ze niet à pari te nemen; ik heb ook geen geld, maar ik zal raadplegen met een paar menschen die 't wel hebben. En als zij genegen zijn, dan zeg ik u wat ik er voor geven kan.

— Maar je begrijpt, Kippeveer, dat er nog meer liefhebbers voor zijn.

— Natuurlijk! U kunt ze zelfs op de veiling brengen! . . . Maar ik wil ook wel een bod doen. Mag ik? Dan zal ik eerst raadplegen, met menschen die volkomen vertrouwd zijn natuurlijk, en dan kan ik u den uitslag mededeelen.

— Maar van middag vóór vier uren, asjeblijft.

— Dat is gauw!

— Ik heb er haast mee, vader; want ik kan op 't oogenblik een mooien aankoop doen. Kom je dus? Dat moet ik weten.

— Ja jonker. Komen doe ik in elk geval.

De korenkooper ging heen, en kwart voor vieren was hij weer op de villa Landek. Toen hij bij den jonker toegelaten was, zei hij:

— Ik zal eens royaal uit den hoek komen, en toonen dat ik aanspraak wil blijven maken op uw achting. Ik wil niet dat er door de familie Landek op de aandeelen verloren wordt, . . . ofschoon het mij moeite gekost heeft om dat gedaan te krijgen. Daarom,

jonker, wil ik boven pari gaan. Ik bied u honderdtien percent.

— Dat is tenminste niet zoo heel weinig, zei Otto.

— Neen, grinnekte Kippeveer, terwijl hij zijn oogen dichtkneep.

— Maar veel is het ook niet. Doch weet je wat, Kip, om korte wetten te maken, — op één conditie zul jij de tien aandeelen voor f 11000 hebben.

— En die is?

— Dat je me bovendien nog f 9000 bezorgt.

— Dat ik die uit de lucht grijp als een goochelaar? schertste Kippeveer.

— Dat kan me niet schelen.

— En wat zal ik voor die f 9000 hebben?

— Een wissel.

— Een wissel van een minderjarige?

— Een wissel van jonkheer Otto Landek van Tuiningen. Is dat niet voldoende? Is een Portugees of Oostenrijker beter?

— Neen, neen, dat zeg ik niet! Voldoende is het zeker; maar... ik heb het geld niet. Ik moet het zelf gaan leenen.

— Dat is jouw zaak.

— En ze zullen voor Kippeveer duur zijn; want Kippeveer heeft ook niet veel waarborgen te geven. Overigens, als ik het zelf had, met plezier, — een ton, een miljoen!... En alles op de gewone conditie's zeker: drie maanden opzeggen?... Nu, dan moet u me tot morgenvroeg tijd geven.

— Maar ik moet het morgenavond hebben.

— Daar is kans op, jonker; ik zal doen wat ik kan; ik zal me het vuur voor je uit de sloffen loopen. Je hebt getoond dat je een goed hart hebt, en nu mag je je soms al eens een grapje veroorloven en ons wat plagen; maar dat kunnen we velen, als 't maar niet uit boosaardigheid gebeurt. Ik begrijp wel dat je hier of daar uitgeden bent, jonker; maar dat is jouw zaak; daar vraag ik niet naar. Je vader deed in zijn jonge jaren ook nog wel eens wat buiten den pot.

De gemeenzaamheid van Kippeveer hinderde den jonker, en hij zei kortaf:

— Nu, maak dan maar dat je morgenvroeg klaar bent en bij me komt. Die praatjes kun je wel voor je houden. Ik zal Vlak last geven dat hij de koetshuisdeur open zet; dan kun je van achteren binnenkomen; want de burens moeten je niet zoo dikwijls op de stoep zien. Begrepen?

— Jawel jonker! En ik ga dus?

— Ja, je gaat! Bonjour!

Dien avond had er ten huize van den heer Gerrit Hendrik Zee-
kat een zeer gewichtige samenspreking plaats. Er was een slag

te slaan; er viel geld te verdienen en bovendien nog een goed werk te verrichten. De personen die het hierover met elkander eens waren, waren de heer Zeekat zelf, en zijn beide vrienden en geestverwanten Theodorus Johannes Kippeveer en Govert Jan Memmeling. De Heere stelde een aantal aandelen in „de Burger-vriend” ter hunner beschikking. Zij konden die koopen en hun gezag daardoor des te meer doen gelden; wordende alzoo aan het bijbelsch bevel voldaan dat tegen de guichelaars uitgesproken was: „daarom verdrijft hen de Heere uit de bezitting.” De aandelen waren te koop voor 110 percent, en ofschoon de beide andere heeren beweerden dat men ze wel voor minder zou kunnen krijgen, verzekerde Kippeveer dat dit volstrekt onmogelijk was en dat ze trouwens ook veel meer waard waren. En indien „de Burgervriend” vooreerst al eens minder opbrengen mocht dan in de laatste twee jaren, dan zou men in de andere operatie vergoeding vinden. Men zou aan jonkheer Otto Landek van Tuiningen *f* 11.000 leenen, tegen . . . ja, tegen hoeveel? Daar werd lang over beraadslaagd; maar te veel moest men niet vragen, dan zou hij, die bij anderen nog krediet genoeg had, er den brui van geven; — dus . . . tegen twaalf percent.

Gerrit Hendrik Zeekat, die zonder omwegen erkende dat de winste hoog was, kwam weder met zijn geliefkoosde stelling voor den dag, dat de Heere menigmaal met het goed der tegenstanders zijn kerk opgebouwd heeft, en dat het de bruid des Heeren niet past, uit te maken, hoe en op wiens kosten de Heere haar wil doen leven. Aan de Ark en den Tabernakel was immers ook door des Heeren vijanden gebouwd!

De broeders Kippeveer en Memmeling, die dit betoog reeds kenden, stemden er volgaarne mede in, en de uitbreiding die zij aan „den Burger” geven zouden, zei Memmeling, zou des Heeren triomf en het zout des verbonds wezen. Maar nu de hoofdzaak! . . . Het geld! . . . Waar zou men dat halen? De bespreking hierover duurde vier uren lang, zóó lang dat men ruimschoots gelegenheid had om veel opwekkend vocht te drinken, wat er ten slotte toe bijdroeg om den knoop te doen doorhakken.

Men kreeg *f* 18.000 bij elkaar, en wel op de volgende wijze: Zeekat zou *f* 10.000 geven, Kippeveer *f* 5000, en Memmeling *f* 3000. Maar aan gereed geld had Kippeveer deze som thans niet voorhanden. Hij had slechts *f* 2000 in kas, waarvoor hij, maar dit zeide hij niet, drie Oostenrijksche effecten zou verkoopen, die hij van zijn vrouws tante geërfd had. De ontbrekende *f* 3000 zou broeder Zeekat hem voorschieten, maar . . . als hypotheek op zijn huis, dat, volgens Zeekat, maar ampertjes zooveel waard was. Edoch, er moest thans geholpen worden, en broederlijk ook, bij deze mannen naar het hart van Jeruzalem.

Govert Jan Memmeling bezat geen huis, en kon er dus geen hypotheek op krijgen; maar hij nam toch aan, omdat de zaak zoo veelbelovend en zoo van Bovenaf opgelegd was, om f 3000 bij te dragen. Waar hij ze vandaan halen zou, zei hij niet, en er werd hem door de vrienden ook niet naar gevraagd; want zij vreesden dat hij dan bij hen zou aankloppen. Dit was ook werkelijk goed gezien; want onder 't naar huis gaan, tikte Memmeling op den rug van Kippeveer, en hij zeide:

— Jij moet me een handje helpen, ouwe jongen, als 't ten minste noodig is. Ik heb dat geld zoo maar niet klaar liggen; dat begrijp je! De helft kan ik dadelijk fourneeren; want Sien is pas bevallen, en je weet dat ieder kind f 1000 meebrengt! En voor de andere helft zal ik naar de dames Stuart gaan. Die kunnen het missen, al moesten ze 't cadeau geven! Maar ze zullen misschien naar een borg vragen, en dat moest jij nu maar wezen!

— Ik dank je, zei Kippeveer.

— Dan dank ik je ook! Dan dank ik je met je „Burgervriend” en je heele sitsewinkel. Mijn hart is als het hart eens leeuws bij dit vooruitzicht; doch de hand eens goeden vriends is mij van noode. En ik leg er immers dadelijk f 1500 van mijn eigen contanten bij, en er is groote winst te wachten; dus Kippeveer....

En Kippeveer stemde eindelijk toe; hij wilde, indien dit gevraagd werd, borg blijven voor de eene helft; maar hij zou hierin zeker niet hebben toegestemd indien hij vermoed had dat zijn zwager Govert Jan van plan was de andere helft tijdelijk te leenen bij de bank van leening, uit de kas! Govert Jan echter beschouwde deze leening slechts als zéér tijdelijk; want de aandelen van „den Burger” zouden, na de reorganisatie, weldra enorm rijzen; dan zou hij zijn post verkopen, komende alzoog met groote winste er uit, en een aandeel behoudende in de leening op het huis Landek van Tuiningen, die twaalf percent zou afwerpen.

Den volgenden dag waren de drie vrienden van den morgen tot den avond in de weer, en tegen acht uur 's avonds stonden zij op de stoep van de villa Landek; maar Kippeveer alleen ging het huis binnen, en zijn geleiders bleven in verdeckte stelling buiten staan; want de eigendommen en eigendomsbewijzen die hij meebrengen zou, waren ook hun eigendom.

Achttien duizend gulden had hij bij zich; dat wisten zij —: tien van Zeekat; drie van Memmeling, en vijf van hem zelve. En twintig duizend moest er wezen; namelijk elf duizend voor de tien aandelen, en negen voor de schuldbekentenis. En de ontbrekende twee duizend gulden had iemand hem gegeven, zei Kippeveer, die volstrekt onbekend wenschte te blijven; die ze hem toevertrouwde, en

niet eens graag had dat een ander ze zag. Daarom hield hij ze ook stilletjes in zijn zak.

En toen de man voor den jonker van Tuiningen verscheen, telde hij het geld neer voor de tien aandeelen, die hem terstond ter hand gesteld werden; en hij gaf daarna de schuldbekentenis over, die door den student geteekend werd onder verbintenis dat hij twaalf per cent rente zou betalen, en dat men het geld wederzijds met de zes weken kon opzeggen. Maar toen het op uitbetalen aankwam, bleek het dat Kippeveer slechts zeven duizend gulden ter tafel bracht, ofschoon het papier negen duizend vermeldde. Doch Kippeveer zei op koelen toon dat hij onmogelijk meer had kunnen vinden; dat de edele jonker het met zeven duizend voor lief moest nemen; dat hij evenwel negen schuldig bleef; dat daarin, wel is waar, voor den geldschieter eenige winst lag, maar dat dit vooruitzicht ook noodig was bij zooveel mogelijke risico en bij de buitensporig hooge rente die hij zelf opbrengen moest.

Otto Landek zei met een vloek en een kleur van verontwaardiging dat hij om een paar duizend gulden niet gaf; dat het hem niets hinderde of hij die meer of minder ontving; dat hij de handelwijze gemeen vond; maar dat hij het geld thans zou accepteren, omdat hij het noodig had.

Kippeveer antwoordde heel vriendelijk dat de jonker het geld eigenlijk niet hoefde te accepteren; dat hij hem daar volstrekt geen dienst mee deed; en dat Kippeveer zelf, om het geld machtig te worden, borg had moeten blijven voor iemand dien hij voor geen cent vertrouwde. Ongetwijfeld kon de jonker bij anderen goedkooper terecht, en dit moest hij asjeblijft bij voorkomende gelegenheden ook maar doen.

Doch de nazaat van Joris Alexander en van Willem den Paardentemmer streek het geld op, en Kippeveer stak de papieren bij zich en ging heen. Aan de voordeur werd hij opgewacht door zijn beide bondgenooten, en nu begaven zij zich naar de redactiekamer van „de Burgervriend”. Daar was in den loop van den dag een ijzeren kist aangekomen met drie verschillend werkende sloten, om er, zooals aan dominee Reinman gezegd werd, de waarden van de courant in te bergen; want bij de politie waren waarschuwingen ingekomen omtrent rondzwervende inbrekers. Maar eigenlijk diende de kist om er een trommel in te zetten, en in dien trommel, met het opschrift: Bijzonder eigendom van de heeren G. H. Zeekat, Th. J. Kippeveer en G. J. Memmeling, — werden al de bescheiden bewaard die op het gemeenschappelijk bezit betrekking hadden. Ieder van de drie heeren had een sleutel van dien trommel en een sleutel van de kist; en toen het laatste slot afgedraaid werd, zeide Govert Jan Memmeling plechtig, en het was uit aller naam dat hij het zeide:

— Zoo worden dan de woorden van Deuteronomium alhier voorshands tot den einde toe vervuld, broeders: „Ende om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting.” Weet je nog wel hoe hij hier de kachel omschopte, en ons uitschold voor al wat leelijk was? Edoch, nu kan hij hier niet meer komen.

— Maar ook anderen worden uit de bezitting verdreven, sprak Zeekat boos, — anderen die rechtvaardig en getrouw zijn.

— Je wordt ernstig, vriend, zei Kippeveer.

— Ja vriend: ernstig! Want gij hebt uwen broeder zonder oorzaak pand afgenomen, en de kleederen der naakten hebt gij uitgetogen, en aan den hongerige hebt gij het brood onthouden.

— Is de jonker van Tuiningen naakt? vroeg Kippeveer. Is de jonker van Tuiningen hongerig? Hi, hi, hi! ik lach er om!

— Dat zit nog! hernam Zeekat. Want ik bedoel den jonker niet; ik bedoel Neeltje Mulder, die bij mij indertijd als meid gediend heeft — de vrouw van Jan Grootvorst. Je hebt een groote beroering gebracht in haar nering, Theodorus! Je wilt dat ze den bijbel op haar naaischool invoert.

— Dat wil *ik* niet!

— Dat wil je dochter; maar jullie zit er achter!... Neeltje voert den bijbel niet in; want dan verliest ze de Roomsche en Joodsche kinderen; en Neeltje is ook te dom om te zeggen hoe 't is, als er verschil komt over den bijbel. Dat erkent ze zelf. Maar nu trekken jullie de zoogenaamd Christelijke meisjes naar je toe, en je richt zelf een naaischool op, — die nooit goed kan gaan. Dat zeg ik je! Je vrouw en je dochter verstaan het vak niet!

— Met Gods zegen,... begon Kippeveer.

— Met Gods zegen? Wat blief je? Met Gods zegen? Des Allerhoogsten? Begin je daarmee? Als de broodnijd je steekt?

— Die steekt ons niet, Zeekat; die steekt haarlui!

— Haarlui? De broodnijd? Ben je gek?... Maar de Grootvorsten formeeren partij tegen je. Ze zullen je uit den kerkeraad bannen, Kippeveer. Wees gewaarschuid!... Wat zeg jij, Govert Jan?... Waarschuw jij hem ook niet?

Maar Memmeling antwoordde:

— Waar de geest des Heeren is, aldaar is vrijheid, zegt Paulus.

Zeekat floot eerst even tusschen zijn tanden, en bromde toen:

— Een tekst!... Ja, een tekst kun je overal op vinden! Ik ben zoo bijbelwijs niet. Maar de Kippeveers stooten een ander het brood uit den mond. Is dat broederlijk?

— Hoor eens, zei Memmeling, laat zijn wat is, wat wezen zal! Wij zijn des Heeren. Dat is genoeg. Oordeelt niet! De ingeving is er. Het komt al van hooger! Dat moeten wij gelooven.

— En *doen*? vroeg Zeekat. Wat moeten wij *doen*? Moet ik een

winkeltje in granen oprichten — wat mij gemakkelijk zou vallen — als mijn *viend* Kippeveer er al een heeft?

— Als er een heilig doel inzit! waagde Kippeveer op te merken.

— Een winkeltje met den bijbel? vroeg Zeekat.

— Dat is spotternij, zei Kippeveer.

— Dat is om den bl. geen spotternij! Maar jij begaat spotternij met je leelijke kale dochter. Die laat je door de studenten menteneeren!

— Wat blief je?

— Wat ik blief? Weet ik het soms niet dat zij geld gegeven hebben om den bijbel op jullie naaischool te brengen? Ze zullen, God beter 't, gauw den bijbel in een... Maar laat ik het niet zeggen! 't Is bekend genoeg, Kippeveer, dat de jonker van Tuiningen er zestig guldig voor gegeven heeft. Dat is louter spot, spot, spot!

— Geenszins, zei Kippeveer. Geenszins! De jonker zal eenmaal, als hij de studentenjaren achter den rug heeft, tot de onzen behooren. En het stichten van een Christelijke naaischool, nu reeds, is een beginsel van hem. Ik wil nu wel aannemen dat hij deze werken doet om van de menschen gezien te worden, edoch hij doet ze dan toch maar!

— Kippeveer, vermaande Memmeling, er zal scheuringe komen!

Maar Kippeveer zeide met opgeheven en uitgestrekte hand:

— Laat dat! De Prediker zegt immers: Er is een tijd om te scheuren en een tijd om te naaien!

— Dat is waar, beaamde Memmeling, en er zijn ons in den laatsten tijd zelfs groote voorbeelden van scheuringe gegeven, door godzalige mannen onder het uitverkoren hoopske van ons volk. Laat ons dus toezien, broeders, waar de zegen valt, en laat ons bedenken dat ook wij wat te ondernemen hebben en al onze aandacht wijden aan onze plannen met „de Burgervriend.”

— Maar ik zeg, riep Zeekat uit, als ze Theodorus Kippeveer uit den kerkeraad donderen, heb ik hem gewaarschuwd!

— Broeder, uwe kondt dat minder ruw zeggen, vermaande Kippeveer. Neem een voorbeeld aan de edellieden, die zoo vaak onze bondgenooten zijn, hoe zedig en beleefd die voor den dag komen.

— En aan de studenten! voegde Zeekat hem toe. Wat blief je? Oploopen voor je deur! Pantoffels aan stokken uit je raam. Geestenbezwinging in je huis! En dan een school met den bijbel! Ogenade!

— Ai mij! klonk plotseling een stem. Wat een droefenis!

— Wat, Mientje?! vroeg Kippeveer verbaasd. Ben jij ons nagesloopen, kind?

— Wat een droefenisse bij al die blijdschap! vervolgde het meisje met starend oog. O, het blijkt thans aan uw getwist alweer: de Booze loert altoos uit de verte; Satan kan geen kind van God uitstaan. Zie nu eens — en hierbij wees ze op de drie verbaasde

mannen — Satan is zoo onmogelijk sluw en geslepen, dat de Godzaligen toch telkens door hem verrast worden. En niet altoos dat Satan zelf komt; maar dan zendt hij zijn lijfstrawanten onder u.

— Onmogelijk kind! wie heeft jou...? vroeg Zeekat. Maar Mientje stoorde zich niet aan hem, en vervolgde:

— Allerlei demonen zendt hij, die om uw hart dolen en loeren, en als ge u even omkeert, u naspuwen met hun giftigen adem!

— Bliksemsch kind! riep Zeekat.

— En dat merkt ge dan daaraan dat allerlei hartstocht opwaakt vervolgde Mientje; want ik heb het wel gehoord! En dat het, vleesch in u geprikkeld wordt, en dat uw nieren u onrustig maken. En dan lokt het en verlost het zoo schoon, o ja! Nietwaar, oom Govert Jan?

— Ik weet het niet, Mientje! Je raast een beetje, kind!

— Ik en raze geenszins! Alzoo spreekt de groote Profeet in Amsterdam. Ende dan, zoo zegt hij, gaat de man, die uw brood at en met wien ge saam op den weg gingt, u achter uw rug ver-raden. Ende dan ziet ge hoe uit de verte, die broeders waren, pijlen uit den boog tegen u schikken, en eer die pijl van de pees vliegt, zijn punt in gif en alssem doopen. Ende dan kunt ge met koning David roepen: vele varren hebben mij omsingeld, sterke stieren van Bazan hebben mij omringd. Zij hebben hun mond tegen mij opengesperd, als een verscheurende en brullende leeuw.

— Het kind spreekt waarheid, riep Govert Jan Memmeling. Zij is een profetes.

En met bewondering staarde hij op Mientje, die met den pelsmantel om en den hoed scheef op het hoofd tegenover hem stond.

— Zij heeft waarlijk geen ongelijk, beaamde ook de heer Zeekat. Zij is ons gezonden, broeders! Laat ons eensgezind blijven.

— Wie heeft u gezonden? vroeg Kippeveer met een stem die van zenuwachtigheid piepte.

— Ik ging u zoeken, vaderlief, en ik wierd hierheen geleid. Er is bij ons aan huis een wonder van groote genade geschied. Gaat allen mee!

Zij wenkte gebiedend met haar hand, en allen volgden.

— Maar wat is er toch, lief kind? vroeg Zeekat vol belangstelling aan de trap, terwijl hij Mientje, die door de straatlantaarn verlicht werd, ernstig bekeek.

— Een groote genade is ons overkomen, herhaalde Mientje. Bij ons aan huis: een wedergeboorte van de derde klas.

— Wie? vroegen allen tegelijk, terwijl zij van de stoep afstapten.

— Dat zegge ik niet, sprak Mientje. Dat zult gij zien. Kom maar!

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Een Bekeerling.

Cordaat stapte Mientje voort door den motregen, en haar armen wond zij in den pelsmantel.

— Wat is een wedergeboorte van de derde klas, Mientje? vroeg oom Govert Jan, die eens met haar kennis wilde pronken.

— Daartoe rekent men hen die niet in hun moeders schoot en niet voor hun doop wedergeboren zijn, maar die eerst jarenlang met niets dan hun wilde, booze natuur hebben omgelopen, en nu eerst op later leeftijd bijna gelijktijdig wedergeboren en bekeerd zijn. Ai mij! wat is het werk der voorbereidende genade van uitgebreiden omvang bij dezulken!

— Waarom Mientje? vroeg Govert Jan.

— Laat me maar uitspreken, was haar antwoord, terwijl ze naar de sombere lucht staarde. — Laat me maar uitspreken. Bij dezulken toch omvat deze voorbereidende genade geheel hun leven dat aan hun wedergeboorte voorafgaat, met al zijn wendingen en keeringen, met al zijn hoogten en diepten. Maar ontstaat door dit alles ook maar iets van een eerste levenskiempje? . . . Neen, geenszins, zegge ik! Geen ontkieming is er mogelijk. Neen, zegt onze overgrootte Leidsman, onze Profeet, in zijn overheerlijk blad, — neen, de levenskiem komt nooit en kan nooit komen van de voorbereidende genade, neen, — evenmin, zegt ie, als ge met tien wiegen en twaalf vuurmanden in een kamer gereed te zetten en de kasten vol met de prachtigste luiermant te stapelen, ooit in een van die wiegen een kind kunt intooveren. Neen, dat kan niet, hi, hi, hi! Die levenskiem komt door een machtdaad Gods geheel buiten alle voorbereiding om, van alle voorbereiding onafhankelijk, en zonder in iets aan die voorbereiding gebonden te zijn. Dat is ook nu weer gebleken, bij ons! Want voorbereiding was er niet! Hij was geheel en al een wilde, ja!

— Is 't een *hij*? vroeg Kippeveer ongerust. Toch geen student, lief kind?

— Het scheelt niet veel, zei Mientje. Hij was ten minste wild.

— Maar is het dan wel een ernstig geval? vroeg broeder Zeekat.

— Wat kraamt gij een dorre wijsheid uit! vermaande Mientje. Hij is wedergeboren geheel naar het voorschrift van ons Grootte Hoofd. De Vader heeft hem getrokken. Hij leeft!

— Zéér goed, Mientje! verklaarde Memmeling.

— En wat daarachter ligt is dood, zei ze. De vierde klas is dood. De vierde klas wordt weggeblazen als het kaf van het koren in de wanne. Maar *hij* leeft! Halleluja!

-- Wie is *hij*? vroeg Kippeveer.

— Gij zult zien, sprak Mientje. Gij zult hooren, voegde zij er weldra bij, en ze bleef staan met opgeheven wijsvinger. Men luisterde. Er klonk gezang in de nabijheid. Men was dicht bij het huis van Kippeveer.

— Daar is het! zei ze, en ze liep snel verder, nadat ze Gerrit Hendrik Zeekat en Govert Jan Memmeling bij de hand gegrepen had.

In het huis van Kippeveer werd een psalm gezongen, wat trouwens wel meer gebeurde als „mijnheer” niet thuis was.

— Hoor maar, zei Mientje, die voor de huisdeur bleef stilstaan en meeneuriede:

De zondaar zal zich dan tot u bekeeren,

En scheppen moed uit mijn behoudenis.

O God, gij God mijns heils, vergeef mijn schuld,

Mijn bloedschuld toch, hoe billijk ook te doemen;

Dan zal mijn mond. . . . . Bel nu niet, broeders; vader heeft den sleutel!

De heer van den huize ontsloot de deur. Een minuut later stond het viertal in de huiskamer, juist nog tijdig genoeg om de drie laatste noten van het gezang mee te zingen. En wat zagen de drie heeren? . . . Een jongeling aan de tafel gezeten met de dames Kippeveer en Memmeling, en op de kachel een dampend keteltje bessenwijn.

— Dat is ie nu! riep Mientje met een zegevierend gebaar, en ze wees op Hippie, den huisknecht van jonker Landek.

— Ben jij dat? vroeg de broeder borstelmaker, die Hippie scherp aankeek. Ben jij die wilde? Ben jij tot de bekeering gekomen? Is het ernst van je, jongen?

— Ernst? vroeg Hippie. Wat blief je? Zou het geen ernst wezen? Vijf en zestig gulden, man, heb ik gegeven aan de naaischool! Meer dan iemand anders! Vijf en zestig gulden contant! En zou het dan geen ernst wezen?

— En is u hemelsche genade geopenbaard? vroeg Zeekat. Is daar werkelijk een blijk van?

— Wat praat u? Is daar geen blijk van? vroeg Hippie. Hebt u de vijf en zestig gulden niet, juffrouw Kippeveer?

Zij knikte toestemmend.

— Het is dus als begenadigde dat je tot ons komt, zei Memmeling, als begenadigde door de *eenig ware* godsdienst die *wij* belijden. Wij zijn slechts een klein kuddeken, klein maar uitverkoren, en in onze godsdienstigheid, als goede dienstknechten, door den Heer geregeerd, wiens ware godsdienst . . . .

Hippie lag met de elbogen voorover op de tafel, met den bijbel en een bierglas vol warmen bessenwijn voor zich; maar thans richtte hij zich op in zijn stoel, en hij sprak kortaf:

- Dat godsdienstgewawel van jullie vind ik onverdragelijk.
- Wát vertel je? vroeg Zeekat.
- Dat jullie je begrippen van zedelijkheid verdraait tot geloofs-
eer. Dat is je godsdienst!
- Wie zegt dat? vroeg Zeekat.
- Dat zegt Multatuli.
- Wie is dat?
- Zoo'n liberalist! antwoordde Memmeling op den gis af.
- Juist, een liberalist, verklaarde Hippie. Maar een God: *mijn* God.
- Straks sprak hij heel anders, zei Mientje.
- Ja lieve jongen, je sprak straks heel godzalig, voegde haar moeder er bij. Ik zat met mijn schoonzuster een glaasje bessenwijn te drinken, omdat ik de heeren nog verwachtte, en toen hij kwam en zoo godzalig sprak en van zijn verdorven verleden ge-
waagde, en zulk een milde gift gaf, heb ik nog maar een flesch in den ketel gedaan.
- En nou praat ie van een eigen God! riep Zeekat, die driftig langs zijn roode bakkebaarden streek, als jeukten zijn handen hem. Een spot- en dreggod!... Hoe noemt ie 'em haast ook weer?
- Multatuli, zei Hippie, is mijn God; en het is de God van Multatuli. En weet je wie dat is?... Dat is de lieve, domme, geestige, naieve, almachtige, onwetende, kinderlijke, tokóachtige Natuur!
- De natuur! riep Memmeling uit. Een volslagen Moderne!
Hoor je wel?
- En kennis der natuur zal eenmaal gelden als adel, verklaarde Hippie: als we voor goed zullen hebben gebroken met de bakervertellingen van godsdienst. Dat zegt mijn meester ook.
- Maar beste jongen, sprak Mientje zeer onthutst, en zij nam de poes Frits in haar armen, toen je hier kwam was je zedig en lief en... bekeerd; dat zei je zelf. Je sprak van het heil van de godsdienst....
- Apenkool! riep Hippie. Godsdienst is een wrat met rang van eksterroog. Hij groeit overal, bij den een van binnen, bij den ander van buiten, bij Jan op den rug, bij Piet op den neus.
- Waar haal je dat vandaan? vroeg juffrouw Kippeveer.
- Dat is een idee van mijn eigen.
- Wil ik jou eens wat zeggen? vroeg Zeekat. Jij bent een spotter, een rot lid; jij moest maar naar huis gaan!
- Laat hem nog maar wat zitten, zei Kippeveer. Hij zal wel bedaren!... Het kan zijn reden wel hebben! — En de man sloeg een veelbeteekenend oog op den ketel met bessenwijn.
- Het heeft zijn reden ook, sprak Mientje. Ik heb het straks nog gezegd: hij is van de derde klas: Satan heeft hem nu weer beet. O, Satan is zoo slim! Satan is in hem ingevaren. Want toen hij hier kwam was hij gelijk eene duive. Maar nu kan hij met koning David roepen: Vele varren hebben mij omsingeld;

sterke stieren van Bazan hebben mij omringd. — Doch de genade zal des te grooter zijn. Hij is nog niet geheel los. Het oude is nog niet uit hem uit. Ai mij, die verzoekinge! . . . Och broeders en zusters, dat wij de handen samenvouwdën!

— Dankje, zei Hippie.

— O neen, wij doene het toch!

— Dankje, herhaalde Hippie. Ik ben heel wel, en ik weet best wat ik doe.

— De liberalisten zeggen dat ze 't ook weten, sprak broeder Zeekat met een zware stem. Maar zij hebben al dit teweeg gebracht met hun scholen. Zij zijn geoordeeld en verdoemd; maar ze voelen 't zelf niet!

— Och guttekes ja, en de Joden nemen zij als broeders aan, zei juffrouw Memmeling met een huivering.

— Ik voel zelf heel goed wat ik doe, verklaarde Hippie weer. Ik heb hier vijf en zestig gulden geofferd voor de naaischool met den bijbel. Waarom? . . . Omdat ik Mientje Kippeveer hoogacht om haar deugdzaamachtigheid. En over den bijbel denk ik precies zooals Multatuli; maar het geld geef ik toch. De wildste Joden houden hun verzoendag, en de ongezeggelijkste Katholieken laten zich oliën als 't er op aankomt. Daarom geef ik het geld aan Mientje Kippeveer, die het wél meent. En het is welkom! Ik heb straks zelfs met plezier een oogenblik gehad of ik bekeerd was. Maar dat gaat jullie niet aan; want de wetenschap geeft daar verklaringen voor die jullie niet begrijpt. Ik intusschen begrijp me zelve heel goed, en ik weet erg best wat ik zeg. Het geld, zeg ik, was erg welkom. Ik voelde me hier erg lekker; 't is hier goed warm; en ik zei dat ik bekeerd was. Toen kreeg ik een glaasje wijn, en die smaakt goed; en Mientje zei: Ik ga even wat banket halen. Toen ging ze heen; maar ik zeg het je, geest van Multatuli, 't is me banket dat ze meegebracht heeft!

— Huh, bromde broeder Zeekat, was je door *ons* zoo van den koers geraakt?

— Ja, door jullie: door u en door mijnheer Memmeling. Want mijnheer Kippeveer is iemand dien ik admireer. Mijnheer Kippeveer is van avond nog bij mijn heer en meester aan huis geweest en heeft hem den een of anderen dienst bewezen; en u beiden hebt op de stoep gestaan en geprobeerd of u ook aan de ramen luisteren kondt. Maar dat lukte niet; want de jonker zat achter. Dat heb ik allemaal van boven af gezien. Doch mijnheer Kippeveer is een fatsoenlijk man; dat moet de baron vroeger ook gezegd hebben. Ik weet heel goed wat ik zie en wat ik zeg en wat ik doe.

— Dus je houdt ons voor ploerten? vroeg de ouderling Zeekat, terwijl hij zijn gouden horlogeketting zenuwachtig om zijn duim wond.

— Ik weet niet waarvoor ik jullie hou; want Satan en de Genade

sollen zoodànig met de godzalige menschen! En ik weet heel goed hoe je redeneert: hoe grooter de zonde, hoe grooter de genade; en jullie God laat je wel eens los, maar hij vischt je weer op. Van Vischnou en Siwa en Boudha en Jupiter en Zeus en Thor heb je zeker geen flauw idee, mijnheer de ouderling? Nu, zij die Jupiter tot God aannamen, maakten hem dartel en wellustig; en de God van de Christenen is lastig en kwalijknemend; — dat zegt Multatuli allemaal, en Mul houd ik voor onzen grootsten burger van deze eeuw; — maar *jullie* God, wat is die eigenlijk?... Ja, hoe zal ik het zeggen?... Hij luistert aan deuren en vensters!

— Snotjongen! riep de ouderling Zeekat, mot jij hier...? En hij zwaaide met zijn arm en liet zijn vlakke hand zien.

— Ik breng hier vijf en zestig gulden, hernam Hippie. Dat is een daad die ik doe! Maar bij jullie komt het op de daden en de werken niet aan! Bij jullie is het alleen de genade die het 'em lapt. Verdoemd is verdoemd! Ik weet het wel!... En je hebt groote drukte; maar geeft u zelf iets voor de stichting van dit achtenswaardige meisje?

— Hij werkt dezelve tegen! zei juffrouw Kippeveer.

— Omdat hij het geloof niet heeft en de liefde niet, verklaarde Hippie weer. Daar is er maar één die het goed meent: rechtaf goed, eigenlijk goed! En dat is... Mientje, en die wordt daarom verstooten en opgesloten.

— Nou wordt het te gek! riep broeder Zeekat, en hij nam de tabakspot op en sloeg er krachtig mee op het blad van de tafel.

— Geeft hij ook wat voor de naaischool? vroeg Hippie aan Mientje, op Memmeling doelend.

— Neen, zei ze. Geen cent!

— En hij? met het oog op Zeekat.

— Tegenwerking! antwoordde Mientje met bleek gelaat.

— Minus! verklaarde Hippie.

— Hij mot er maar uit! riep Zeekat nu, en hij uitte een luiden vloek en drong Hippie naar de deur.

— Jezes! Mensch! Wees verdraagzaam! riep juffrouw Kippeveer.

— Geen konsideraasje! schreeuwde Memmeling.

— Hij blijft hier! hernam juffrouw Betsie. Hij blijft hier! Hij steunt onze school! Hij is er het eerst geweest.

— Samen er uit! bulderde Zeekat, en hij wilde Hippie meenemen.

— Hij is een Christen, doch een verdoold Christen! verklaarde Mientje, terwijl zij Hippie bij den schouder tegenhield. Hij komt wel weer terecht. Het derde soort staat o zoo lang onder de voorbereidende genade.

— Ik dank je! Hij is een atheïst! riep Zeekat, die den jongeling nog altijd bij de lurven had. Vooruit! — en hij bracht het zoo ver dat hij de deur openkreeg.

Thans mengde men zich van een nieuwe zijde in het gevecht. Ten eerste kwam het hondje Bont, dat vol ijver voor de deur had staan wachten, naar binnen vliegen, en beet Zeekat in het been; en tevens werd de voordeur geopend en trad mijnheer Piet Moreelse met de heeren Sixma en Bingley den winkel in. Van de verwarring, door het een en ander ontstaan, maakte Hippie gebruik om te ontvluchten.

— Juffrouw, wilt u theewater laten brengen? riep Piet Moreelse. En mag ik tevens ook een beetje stilte verzoeken in huis: geen hondengebas, geen muilgevecht, geen psalmgezang. Wij hebben ernstige werkzaamheden boven. Die knaap, die het air heeft dat hij hier in een vrome val gelokt is, is er van door. Voor het overige wenschen wij u een kalmen goeden avond.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Avonturen, Vrienden en Bezoekers van Jonker Otto Landek.

De vrienden hadden elkander reeds dikwijls gevraagd of Otto Landek nog niet terug was; want Otto was weg en bleef weg; de groote vacantie scheen voor hem geen einde te nemen. Hij was tot lid van het bestuur der sociëteit gekozen, in plaats van Tritto Charpentier, die weggegaan was, en men moest weten of hij die benoeming aannam. Toen de redactiecommissie aftrad, was hem ook daarin een plaats toebedeeld. Men kon dus wel zeggen dat hij in trek was; maar dan moest hij ook niet spoorloos verdwijnen, zoodat zijn beste vrienden zelfs niet wisten waar hij zat. Dát was het „scharrelen” wel wat ál te ver uitgestrekt.

Geheel en al echter waren de vrienden zijn spoor niet bijster. Het laatst was hij te Ostende geweest; daar had zijn paard meegeloopen in de wedrennen, en men vermoedde dat hij nu nog in Brussel zou uithangen. In Ostende was hij althans niet meer. Een familie die er pas vandaan kwam en hem kende, had dit verklaard.

Den geheelen zomer had Otto met zijn paard Nunnie rondgereisd, en hij had geteerd op hetgeen dit dier op de wedrennen voor hem verdiende. Maar het meeste had hij met wedden gewonnen. Dit wisten Sixma en Bingley te vertellen, die hem te Wiesbaden ontmoet hadden. Hij reisde in gezelschap van den jongen graaf Dujardin, den zoon van 's Konings opperschenker, met wien hij bij zijn familie in den Haag kennis gemaakt had. Ook had men in Genève den jongsten Roozeveldt, van het Amsterdamsche

bankiershuis, in hun gezelschap gezien. Het studentencorps en de vrienden werden geheel vergeten, en er was niemand die een brief ontving. Zelfs de ooms Doorenborg en zijn eigen zuster Marie hadden met hun drieën in tien weken maar twee brieven van hem gehad. Sixma had, toen hij bij zijn neef te Brummen logeerde, een middag bij de heeren Doorenborg gegeten, en hij had er Otto's zuster Marie ontmoet, die er een gedeelte van haar vacantie doorbracht; want ze was nog altijd bij madame Duguenard te Brussel.

Freule Marie had het laatst tijding omtrent haar broer gekregen van haar vriendin Irma von Sulpitz, wie hij te Homburg een visite gemaakt had, — wat de ooms maar half beviel; want zij merkten daarbij op „dat een Duitsche mark maar iets meer dan een halve gulden Hollandsch is.” Dit bezoek te Homburg had tegen de helft van Augustus plaats gehad. Otto, — zeiden de ooms, die nooit verder dan te Kleef en te Bentheim kwamen, — deed zijn vader na, en zij raadden de dochter uit het huis Landek om „er ook maar van door te gaan; dan zou zij in den geest van de familie handelen.” Doch de oom die het zeide en de oom die het beaamde, meesmuilden daarbij en gaven duidelijk genoeg te kennen dat dit zwerven hun volstrekt niet beviel.

Aldus verhaalde Tjeerd Sixma aan zijn vrienden.

Zeer verrast was dus een van die vrienden toen hij op zekeren regenachtigen herfstavond de boodschap ontving of hij eens even bij mijnheer wilde komen. De mijnheer die bedoeld werd, was Otto Landek; hij die de boodschap bracht, was Hippie; en die de boodschap ontving, was George Simon.

Vijf minuten later hadden de beide vrienden elkander de hand gedrukt. Otto Landek zat in de eetkamer van zijn ouderlijk huis kalm aan den maaltijd, of liever aan het nagerecht. Hij had een groote fruitschaal voor zich staan met druiven, peren en noten, en zei heel kalm tegen George:

— Ik wou je eens vragen, vriend, of je een nootje bij me woudt komen kraken. Het worden daar nu juist zulke gezellige avonden toe. En je houdt er van. Ik weet het nog van verleden jaar. Toen heb je ze zelf gebolsterd, hè? Dat zul je je nog wel herinneren: op Tuiningen. Tjeerd was er ook nog bij!... Hoe maken de lui het?

— Perfect. Maar waar heb jij zoo lang gezeten?

— Geboemeld!... Hier!... Asjeblieft!... Op de hernieuwde kennismaking!

Hij schonk George een glas wijn in uit de karaf die bij hem stond en klonk met hem.

— Je bent het laatst in Ostende geweest.

— En in Brussel, — en in Parijs ook nog even.

— En je hebt zoo laten loopen! Heb je het paard ook weer meegebracht?

— Ja, wat denk je?!... Maar toch... er staat hypotheek op!

— Hoezoo?

— Och, ik heb overal rondgeboemeld van den zomer en me wonderbaarlijk geamuseerd.

— Nunnie verdiende geld voor je?

— Och neen! Wel een beetje, maar het beest is nog te jong; hij is nog geen Quick-beginner genoeg. Het meeste heb ik gesnaaid met weddenschappen. Ik hield doorgaans op outsiders, en daar was ik zeer gelukkig mee. Ik wist dat Gladiateur eenmaal zestig tegen een gestaan heeft bij de Derby-races, en gewonnen heeft. Daar dacht ik maar aan!... Enfin, we hebben den heelen zomer bonne chère gemaakt: veel gezien, veel gehoord, en veel genoten. Maar nu op het laatst ben ik ongelukkig geweest. Het tochtje naar Parijs heeft me een groote 10.000 francs gekost.

— Hoezoo?

— Wel vervloekt! Ik zal het je zeggen. Er waren courses te Chantilly en te Neuilly, twee dagen achter elkander. Daags te voren had ik kennis gemaakt met een jockey, die me renseignements gaf. Ik pariëerde op zijn advies, en het kwam uit zooals hij gezegd had: ik won. Den volgenden dag, te Neuilly, reed hij zelf. Hij had me weer ingelicht, en zei me in vertrouwen dat zijn paard zonder eenigen twijfel verliezen zou; maar dat zijn meester er hardnekkig op stond dat het meeliëp. Het stond trouwens ook $\frac{1}{10}$ gecoteerd. Ik wedde dus tegen bij een bookmaker en twee van mijn Parijsche vrienden. Doch in het laatste half uur werd het al $\frac{1}{3}$ en eindelijk $\frac{1}{2}$. En jawel, hoor, ik was flambé! Cerf-volant, zoo heette het beest, sloeg ze allemaal. En ik was 10,000 francs kwijt. Ik had mijn verdiende loon!... Ziedaar le fin de l'histoire. Met een déficit kom ik dus nog thuis. Maar ik heb me toch geamuseerd, en ik ben, après tout, goedkoop uitgeweest.

— En het tekort...

— Moet gedekt worden! Gelukkig kon Henri Roosevelt, die in Parijs, door zijn vader, veel relaties heeft, en die buitendien zelf 4000 francs gewonnen had, me helpen. Mijn eigen spaarpot was ook nog niet heelemaal leeg, en Henri gaf me 8000 francs; maar... ik moet ze hem binnen vier dagen teruggeven. Dat heb ik beloofd. En nu wilde ik jou eens vragen: Wat zal ik doen?... Je hebt onlangs in een dergelijk geval zooveel belangstelling voor me getoond, dat je nu misschien wel als raad-adviseur op wilt treden.

— Als het geld er zijn *moet* dan zou ik in elk geval naar vriend Kippeveer gaan, zooals laatst.

— Dat meen je niet, George!

— Neen! Maar 't komt er toch van!

— Je bent een menschenkenner, George. Wij zullen er niet lang over praten.

Otto Landek schelde. Jan Vlak verscheen en kreeg in last om Kippeveer te gaan halen, en daarna deed de pas teruggekeerde aan zijn vriend allerlei verhalen van zijn reis en van zijn paard.

Dienzelfden avond nog kwam Kippeveer. Otto zei hem dat hij weer geld noodig had: *f* 5000.

Kippeveer trok een zeer bedenkelijk gezicht.

— Heb je ze of heb je ze niet? vroeg Otto.

— Hebben doe ik ze zeker niet. Als ik ze had, lagen ze voor u klaar. Maar ik zou kunnen probeeren om ze van een ander te krijgen.

— Ga dan heen en doe zulks, en breng me morgenavond bericht, zei Otto.

De korenkooper verwijderde zich, ging naar een huurkoetsier, nam een karretje, en reed naar Veenega, waar een halve broer van zijn vrouw een vrij aanzienlijke boerderij bezat. En aan Pieter Staasjes — zoo heette de man — gaf hij hoog op van de groote voordeelen die er te behalen waren van een zeer solide en zeer zekere geldbelegging — en die belegging zou gewaarborgd worden door de handteekening van jonker Otto Landek van Tuiningen.

De heer Pieter Staasjes was wel geneigd; want hij erkende de soliditeit van de familie Landek; maar tevens was hij ook voorzichtig; want hij vond dat het niet solide was van den jonker om zoo op eens zooveel geld noodig te hebben en het bij een kalen jakhals als Theodorus Johannes Kippeveer te gaan halen. Ook was de oude baron, welk een groot grondeigenaar hij dan ook zijn mocht, sedert maanden afwezig, en hij kon wel eens met een kink in de kabel thuiskomen, of zelfs geheel wegblijven. Er waren wel hogere boomen gevallen. Evenwel, Kippeveer sprak van 12 percent rente. Dat was een onweerstaanbaar vooruitzicht, en Pieter Staasjes bezweek er voor, mits men de bepaling maakte dat het kapitaal met de vier en twintig uren opzegbaar zou zijn. Dan zou men altijd in het voorste gelid staan, indien er eens iets niet in den haak was. Na veel heen en weer praten leende Kippeveer *f* 2000 van zijn zwager tegen zes percent, en voor het overige zou de zwager zelf een schuldbekentenis van den jonkman ontvangen, tegen twaalf percent. Den volgenden avond bracht de korenkooper het geld, terwijl zijn deelgenoot buiten bleef wachten. De beide gewichtige documenten werden nu geteekend; doch Kippeveer hield van de 5000 gulden er 500 in zijn zak, en daar was hij zeer gelukkig mee. Doch ook de nazaat van Joris Alexander en Willem den Paardentemmer was gelukkig, en toen hij de bankjes in zijn vestjeszak stopte, vroeg hij:

— En hoe gaat het nu, Kip, met je gezin, en speciaal met je dochter, en met de school?

— Met gezin en dochter gaat het gezegend wèl, edele heer, en

door de school ontvangen **wij veel** genade. Mijn dochter wordt een waardige Dorcas; haar **handen** worden als 't ware door onzichtbare draden getrokken, en het **bezoek** is nu juist wel niet groot, omdat er eenige meisjes als **volleerd heengegaan** zijn; maar het uitverkoren kuddeke is ook slechts van **geringe** specie, en des te inniger moet de dankbaarheid wezen dat **wij** juist de geroepenen zijn. Uw milddadige hand zal wel niet **ophouden** te vloeien, hopen wij, en zoo zullen wij steeds verder **gaan, en verder en verder!**

— Dat zij zoo! sprak **Otto**, die opstond en daarmede aan Kippeveer het sein gaf dat hij **heengaan** kon.

Kippeveer ging en werd buiten door zijn zwager met ongeduld verbeid, en **Otto** zond terstond een bode naar zijn buurman **George Simon** om hem te ontbieden.

— Ik heb ze! riep hij, toen **George** vijf minuten later bij hem verscheen. Ik heb ze! Ga je nu mee naar Amsterdam?

— Waarom?

— Ik wilde je vragen op een soupetje in Riche; want ik moet **Henri Roosevelt** gaan brengen wat ik hem schuldig ben, en vraag hem ook.

— Dat zou ik je afraden!

— Wat! Afraden om. . . .

— Van avond nog met al dat geld in je zak naar Amsterdam te gaan met plannen voor dure soupee's. Het kon zijn dat je den heele kluit kwijt waart, voor je je vriend gesproken hebt.

— Hoezoo?

— Wel, als je hem niet aantreft en je gaat soupeeren, en daarna misschien spelen — wat toch ook mogelijk is, nietwaar, als jij met die Amsterdamsche lui in kennis bent. Ik ken ze wel. . . bij reputatie. Ik dank je dus voor de uitnoodiging. Maar er is toch ook zoo'n haast niet bij. Je kunt morgen immers ook nog betalen?

— Ja, en overmorgen ook! Hoor eens, **Georg**, je bent een beste kerel! Ik dank je voor je raad, en ik ga niet naar Amsterdam van avond. Blijf hier; we drinken een lekkere flesch, en dan moet jij me eens op de hoogte brengen van de geachte studies: waar de lui al zoo ongeveer zijn. Maar voor je daaraan begint, moet ik je een mededeeling doen: je moet de complimenten hebben van mijn zuster.

— Van je zuster? vroeg **George** met een blos.

— Ja; het spreekt van zelf dat ik haar in Brussel opgezocht heb. Drie middagen hebben wij van tweeën tot zessen in open landauers gereden, en toen ik heenging, zei ze: Vergeet vooral de complimenten aan de familie **Simon** niet. Daar ben jij toch ook onder begrepen, zou ik denken.

— Doe haar dan bij gelegenheid mijn complimenten terug, zei **George**, en — voegde hij er na eenige aarzeling bij — zeg dat wij nog dikwijls over haar spreken.

Vervolgens begaven de twee vrienden zich in een ernstig gesprek over de studie; maar zij werden weldra gestoord. De belging over, en Hippie kondigde met een kleur op het gelaat aan dat er een bezoeker was.

— Wie? vroeg Otto.

Dat wilde hij niet zeggen. Hij lachte en stamelde, en zei: Een jongejuffrouw, een kind, vol ijver voor de goede zaak, zegt ze; en ze wil niet weg.

En toen er bevel gegeven was tot binnenlaten, verscheen daar Mientje Kippeveer. Zij sloeg haar blauwe oogen wijd en vrijmoedig open, knikte bij de deur viermaal achter elkander met haar hoofd, en trad toen met een groote parapluie onder den arm onbedeesd voorwaarts.

— Een begroetinge, jonker, zei ze, uit dankbaarheid en uit plichtbesef. Ik heb gehoord dat u gisterenavond weer in uw huis ingekeerd zijt, ende moge het met Jesum Christum zijn. Dat wil ik verhoopen. Mij past dankbaarheid te uwaart.

— En hoe gaat het met de school, Mientje? vroeg Otto.

— Gelijk een vervolgde, jonker. Neeltje Grootvorst, geboren Muller, vervolgt ons hittiglijk. Ik heb mijzelve reeds bij de duive vergeleken die door een sperwer achterna gezeten wordt. . . Rits! ze vliegt zoo snel! . . . Ai mij! Ach ja! De school hebben wij opgericht, en wij leideden den bijbel in ons midden, en wij hebben gelezen en geoefend en gezongen. De Christelijke meisjes gingen met mij mede, maar de Roomschen en de Joden en de Jodengenoten bleven in Enak. Wij ondervonden veel tegenspoeds, vooral van de zwakken en de weifelaars en de eigenbaatzuchtigen. Ik ontzie niemand, jonker: ik reken ook mijne ouders onder die laatsten. Mijn vader heeft mij het fondsje afgenomen, waartoe door u zoo mildelijk bijgedragen is, om het te beheeren, gelijk hij zegt; en mijne moeder neemt daar haar kamerhuur van af, en zij neemt te veel. Zoodoende zal het fonds weldra uitgeput zijn. En ik vrage u: mogen wij dan om nog meer komen? Wij twisten daar dagelijks over; want ik sta moedig en stout op den wal des Heeren Heeren. Juffrouw Grootvorst doet het goedkooper dan wij, en ze zeggen: ook beter. Daar kom ik rond voor uit. O jonker, wij worden teleurgesteld. Wij hadden gehoopt op de klandizie van de japonnenmakerij van ons eigen volk, van Gods uitverkoren kudde. Maar ik moet u eerlijk bekennen; want ik liege niet: wij hebben gefaald. Freule Bezeling gaf ons goed voor een japon; en ai mij! wij hebben dezelfde verknijpt. Dat deed mijn moeders eigenwijzigheid. De freule kwam met de japon aan op den winkel. En ofschoon zij mede tot de vooraanzittenden behoort, zoo riep zij uit: wat kan het mij schelen, mejuffrouw Kippeveer, of die japon met den bijbel gemaakt is! Ik zie er uit als een wafelmeid! — Toen zijn er zeven meisjes van

ons weggegaan. Zij hadden het geduld niet, en het geloove niet, ende geen lankmoedigheid. Want nu gaat het al beter; want al doende leert men, nietwaar? Ende nu zijn wij slechts met zes leerlingen. Maar wij zijn getrouw en standvastig. Edoch, er kwamen geen nieuwe bij. Zij gaan liever naar de godsdienstlooze school. Juffrouw Grootvorst heeft toevallig een meisje dat goed knipt; dat is Sien Berber. Want ze kan het zelf niet. Maar de Satan helpt haar nu. Satan is o zoo sluw! Satan zendt haar de Paapsche aanbidders van hout en steen, en de Joodsche oprichters des Kruizes, en de modeboekjes uit het Babylonische Parijs, en hij zendt haar de menigte, en daar prikkelt hij haar de nieren mede, niet tot het goede maar tot de boosheid; want waar het doode lichaam zal zijn, zegt de Evangelist, daar zullen de arenden vergaderd worden.

— Dus met den bijbel gaat uw naaischool nochtans niet naar wensch, Mientje? vroeg jonker Otto Landek.

— Wél naar wensch, zei ze, wat zielebalsem betreft. Wij zijn des Heeren. Is er geen werk aan den winkel, dan hebben wij lovens- en dankensstof; want dan oefenen wij. Hoe meer wij lezen en zingen, hoe minder strooken en troetels wij op de jurken naaien, zijnde de ijdelheid een walginge Sions. De Heere bewaart de eenvoudigen, zegt de Psalmist. En deshalve hebben wij ook de naaimachine uit ons huis uitgesloten, die zulk een droevige vindinge der liberalisten en een bondgenoot van den Molech is. Zachtkens en vroom gaan we dus voort met het vervaardigen van Christelijk werk; maar mijn vader, die het geld ingepalmd heeft, denkt aan andere dingen. O, ik wete het hoezeer hij op gewin aast!

— Mag je dat zeggen, Mientje?

— Ja heer; dat mag ik zeggen; want ik zelf aze ook op gewin van menschen, van zielen. Daar is er een in uw huis dien ik o, zoo graag tot de onzen zou trekken. Hij is te goed voor huisknecht, heer. Ai, mocht hij een opleiding ontvangen voor een beteren, voor een edeler werkkring!

— Voor welken Mientje?

— Laat hem onderwijzer worden aan een Christelijke schole. Daar is hij zoo uitnemend voor geschikt. Daar zijn er zoovelen gelijk hij onder *ons* onderwijzersvolk: argeloozen, onnoozelen zou men bijna zeggen; maar geloovigen, gezegenden, door den Heere rijkelijk geprikkelden. Hij behoort reeds tot de derde klas van geloovigen.

— Mientje! riep Otto verbaasd.

— Waarlijk! Zoo waar! Verschaf gij hem dus met uw milddadig hert de middelen opdat hij zich oefene, heer! Er zijn examens voor noodig: die satansche uitvinding van de liberalisten! Maar men moet zich onderwerpen. Zij hebben nu eenmaal de wet en het gezag en de kanonnen en den koning!

— Mientje! Nogmaals, Mientje, matig je! riep Otto.

— Zij hebben het gezag, de liberalisten! Zij ontzien zich niet om pokstofdwang uit te oefenen.

— En indien deze mijnheer nu eens een Paapsch aanbidder van hout en steen en *ik* een liberalist ware? vroeg Otto met den blik op George.

— Ik heb het gezegd! sprak Mientje.

— En je beoogt dus het levensheil van mijn huisknecht Hippie?

— Zijn heil in leven en in sterven.

— Gevoel je genegenheid voor hem?

— Meer dan genegenheid!

— Hoe weet je dat, Mientje?

— Wat? riep ze. Een os kent zijnen bezitter, en een ezel de krib zijns heeren; en zou ik dien mijne ziel liefheeft niet kennen?! O, als ik hem vind dien mijne ziele liefheeft, houd ik hem vast, ende ik late hem niet gaan totdat ik hem in mijner moeders huis ingebracht heb, en in de binnenste kamer van degene die mij gebaard heeft.

— Wel, daar is kans op! zei jonker Landek. Wij zullen vragen of Hippie je thuis brengen wil. Dan kun je hem in de binnenste kamer uitnodigen, gelijk trouwens voor een Christin ook betamelijk is.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Een jeugdig Paar en een ouderlijk Huis.

Otto Landek schelde, en toen Hippie verschenen was, zei hij:

— 't Is nogal donker buiten en 't is wat eenzaam in deze buurt. Je moest zoo complaisant zijn, Hippie, om deze jonge dame eens thuis te brengen. Mag ik je dat opdragen?

— Een vereerende, een lieve, een vleiende opdracht! riep Hippie. Dadelijk maar, nietwaar?... Kom dan, jonge dame!

Hippie opende nu de kamerdeur en liet Mientje uit, nadat zij de beide studenten plechtig een hand gegeven had. Toen haalde hij een overjas en een fantasiehoedje, dat hij zorgeloos op één oor zette, waarna hij zijn handen met glacé bekleedde. Daarna bood hij haar zijn arm aan, en voor ze dien aannam sloeg zij een blik op hem; want in haar oogen zag hij er uit als een heer. Het kind was altijd zeer eenvoudig gekleed met verschoten jurkjes aan en vermaakte hoedjes op; en ook nu weer had zij een paar oude handschoenen van haar moeder aan, waarvan de toppen dichtgenaaid waren, omdat ze te lang waren. En Hippie droeg ook wel oude handschoenen, maar die waren van zijn meester geweest en dus van de fijnste soort en slechts een paar maal gedragen.

Met zekeren onwillekeurigen trots stapte het zedige Mientje dus aan Hippie's zijde de deur uit en de straat op; en het eerste wat hij nu zeide, was:

— Laat mij je parapluie dragen.

Zij gaf de groote vale — zoo werd het voorwerp thuis genoemd — over, en Hippie stapte er mee voort in zijn linkerhand, en aan zijn rechterarm had hij Mientje.

— Je hadt hem wel thuis kunnen laten, zei hij. Zie eens wat een schoone avond, wat een heerlijke avond. Aanschouw die sterren eens, die diamanten...

— Van 's Heeren kroon! voegde Mientje er by.

— Willen we buitenom gaan? vroeg Hippie.

— Ik houde veel van de natuur, zei Mientje.

— Er is een eeuwige weldadige wisseling in de natuur, zei Hippie, die haar verklaring als een toestemmend antwoord op zijn vraag beschouwde, en rechtsaf sloeg, om den singel te nemen. De hazelnoten zijn thans al weer rijp. Ik heb er in mijn zak. Wil jij er een paar, Mientje?

Zij antwoordde toestemmend, en Hippie reikte haar een handvol hazelnoten over, die ze dadelijk begon te kraken.

— Een ieder goede boom brengt voort goede vruchten, zei Mientje, nadat ze een hazelnoot op had.

— Ja, zuchtte Hippie, eerst de bloesem, dan de vrucht. In de lente is het net anders om; dan begint alles; dan ontkiemt alles; dan paart alles; dan bouwen de vogelen hun nestje.

— Ja, beaamde Mientje, wij hebben een vinkennest in onzen pereboom op het plaatsje gehad.

— Maar de menschen wachten niet op de lente, kindlief. Ook in den herfst kunnen zij het doen. Heb je daar wel eens over nagedacht, Mientje?

— Jawel, zei Mientje bedeesd, terwijl zij met de opgevolde toppen van haar handschoenen speelde.

— Wat bedoel ik daar dan mee? Wát kunnen ze doen? vroeg Hippie weer.

— Een nestje bouwen.

— Juist, en een... gaaike kiezen. Heb jij er wel eens over gedacht om te paren, om je een gaaike te kiezen?

— Wil ik je eens met eenmaal de waarheid zeggen, Hip? Nu dan — en zij greep het onder eind van de parapluie die hij droeg en trok die zenuwachtig heen en weer — het is zoo, Hip, ik zou graag gepaard zijn, en een gade hebben, een echte man, omdat ik voele dat ik tot manninne geschapen wierd. Dan zouden ze mij niet meer in den kelder stoppen!

Aan Hippie's borst ontsnapte thans een diepe zucht; hij sloeg zijn oogen naar den sterrenhemel en greep Mientje bij de hand.

Toen trok hij haar handschoen uit, hetgeen zij zich liet welgevallen, en trok ook zijn eigen handschoen uit, en drukte haar ontbloote hand in de zijne en drukte ze beide aan zijn hart. Dit liet Mientje zich ook welgevallen. De beide uitgetrokken handschoenen borg Hippie, om er van af te zijn, in de parapluie.

— Mientje, hou je veel van me? vroeg hij thans met bevende stem.

— Och! zei Mientje.

— Mientje, zei hij toen, waarom trek je je hand terug? Min je me niet? Heb je me onlangs, bij je moeder aan de deur, nog geen twee stompen in de zij gegeven? Heb je me, veertien dagen geleden, nog geen kommetje koffie met suiker gebracht?

— De duivel, zei ze, is tusschen ons.

— De duivel?... Ben je gek?

— Multatuli! Die is een godloochenaar, een onkruidzaaier, een bijbelbezwalker, een gevaarlijke vriend; dat heeft dominee Reinman mij gezegd. En telkens komt hij nog weer bij je boven. Zweer hem af, Hip!

— Dat doe ik reeds zooveel mogelijk. Doch in oogenblikken van opwinding, vooral als ik bessenwijn drink, doet hij nog een raam op mij. Toen ik voor het neutrale onderwijzers-examen studeerde, heb ik hem moeten lezen. En wij spraken veel over zijn schriften: ik en mijn vrienden. Hij was mij een openbaring. Maar ik zwerd hem af!

— Dat is een goed getuigenis! Het blijke maar, en gij zult de mijne zijn, Hip!... Ik zal u doopen!

— Doopen?

— Ik zal, ik wil, ik moet u doopen, opdat gij opnieuw gekerstend wordt! En als dat geschied is, zult gij de mijne zijn!... Wijs mij water! Ik moet water!

— Laat ons even naar de Mariapomp gaan, hier in de buurt.

— Dat is Rooms!

— Geenszins!... Dan zouden onze kerken óók Roomsch zijn! Laat ons gaan!

Hippie sloeg aan zijn linkerzijde een steeg in, en weldra waren zij op een groot plein waar een pomp stond. Door de gaslantaarn daarboven werden de jongelieden helder verlicht.

— Vang nu slechts een enkel klein straaltje op, zei Mientje, en dit zal de waarborg zijn dat gij tot ons heilig volk behoort. Toen bewoog zij den zwengel. Hippie plaatste zich onder het straaltje dat kwam, ontving eenige druppelen op zijn onthloot hoofd, en maakte reeds een beweging om de parapluie op te zetten die hij onder den arm hield, toen hij door Mientjes woorden hiervan teruggehouden en op den ernst van het oogenblik gewezen werd.

— Streef nu de worstelingen des Heeren om uw ziel niet langer tegen, zei ze. Zit niet langer als een eenzame musch op het dak,

en laat dit thans een onverbrekelijk teeken zijn dat ge tot de onzen behoort. Amen!

Toen ze dit gezegd had, trok ze hem naar zich toe, en . . . gaf hem een kus.

-- En zal ik nu bij je ouders als je galant aan huis komen? vroeg hij.

— Neen, zei ze, laat vooreerst onze liefde nog verborgen zijn. De verborgene dingen zijn voor den Heere, spreekt Mozes.

Terwijl Mientje dit zeide, was ze aan den arm van haar beminde voortgestapt, en zoo wandelden de beide jongelieden de straten der stad door, meestal drentelend en de donkere stegen niet vermijgend die zich voordeden op hunnen weg. En eindelijk waren zij voor Mientje's ouderlijk huis aangekomen. Daar werd een kort en kloek afscheid genomen; Mientje schelde; Hippie verborg zich zoo lang achter een boom langs de gracht, en toen zij binnengegaan was, wierp hij eerst nog een langen en gelukkigen blik op des korenkoopers huis. Eenmaal, dat was niet onwaarschijnlijk, zoo dacht hij, zou het hem toebehooren, als Kippeveers éénling de zijne werd. Dan zou hij geen knecht van een ander meer wezen, maar er zelf dienstboden op na houden; dan zou hij rentenieren, domino spelen, geen dierbaar geld meer geven aan naaischolen met den bijbel, en met Multatuli of een ander dwepen zoo lang en zoo veel hij wilde. In dat schoone vooruitzicht ging hij naar huis, en toen hij den volgenden morgen zijn meester ontmoette, en deze hem vroeg hoe het afgeloopen was, zei hij:

— Ik denk wel dat er iets van komt. Zij is door en door fatsoenlijk, zacht van humeur, en goedaardig.

— Ik feliciteer je er mee! zei jonker Otto.

— Er is niets bij te verliezen, voegde Hippie er nog aan toe. En toch ben ik nog een handschoen kwijt geraakt. Maar die komt wel terug! —

— Waar ben jij zoo lang geweest? vroeg juffrouw Kippeveer aan haar dochter, toen ze binnentrad. Is dat uitblijven om een klos garen te halen! . . . En regent het? . . . De parapluie is nat!

Allen keken verbaasd op: vader Kippeveer en broeder Memmeling en broeder Zeekat en broeder Willemse. Broeder Zeekat schudde van neen: het regende niet.

Juffrouw Kippeveer betastte de parapluie, die eigenlijk alleen aan de eene zijde maar nat was, en zij deed haar open, om het raadsef op te lossen. Er vielen twee handschoenen uit.

— Theodorus! riep ze, kijk, daar heb je 't!

Het hondje Bont greep terstond een der handschoenen en sprong er mee bij den heer Kippeveer op de knie, om hem volgens de kunst te apporteeren.

- Een geel glacé! riep Memmeling.
- En die andere is van haar! zei juffrouw Betsie. Nest, waar ben je geweest? Van wie is die handschoen? Hoe komt die parapluie zoo nat met dat droge weer?
- Met een blos op de wangen en de oogen vrijmoedig opgeslagen stond Mientje kalm en berustend te midden van haar aanklagers.
- Van wie is die handschoen? herhaalde haar moeder.
- Ik zeg het niet, was Mientje's antwoord.
- Toen hief haar moeder de hand op, en die hand daalde met kracht neder op Mientje's gelaat.
- Juffrouw Kippeveer deed haar laatste vraag nogmaals; doch Mientje bleef kalm staan met een tintelende wang, en antwoordde niet.
- Het is toch wel mogelijk dat het nu buiten regent, zei broeder Zeekat. Laat ons eens gaan zien, Govert Jan!
- De beide broeders gingen heen.
- Sla mij maar, zei Mientje tegen haar moeder. Geesel mij maar; ai, striem mij maar! Ik duld het gerne.
- Geen sprake van regen, verklaarde de heer Zeekat toen hij terugkwam. Geen sprake van nat. Alleen het gras is van avond vochtig!
- O jou huichelaarster, schreeuwde juffrouw Kippeveer. Wil ik eens zeggen wat je bent?... Je bent een... .
- Moeder, spreek het woord niet uit! riep Mientje.
- Van wien is die handschoen? gilde de moeder. Een gele, fijne, dure studentenhandschoen! Een ploertenhandschoen. Een handschoen van de stieren van Bazan! Van wien is die?
- Van mijn bruidegom! zei het kind.
- Daar sta je nou, voegde de ouderling Kippeveer zijn dochter toe, die zich tegen den wand teruggetrokken had. Daar sta je nou met je naaischool!... Jouw schuld is het dat ik uit den kerkeraad gedonderd word. Dat komen de broeders mij aanzeggen, ofschoon zij beweren dat zij zelf mij zoo warm genegen zijn. Het heet dat ik niet zuiver ben in de leer; dat ik kamers aan studenten van de Rijkshoogeschool verhuur, en „de Vrije” daardoor tegenwerk. Maar dat is de grond niet van het fundament. De naaischool doet het 'em! De Grootvorsten vreten d'r zelve op van broodnijd. De naaischool maveert hier de benijders en de haters; maar geen leer, mensch! Geen attesten! Geen belijdenis!...
- Ze moet eerst zeggen van wien die handschoen is, riep juffrouw Kippeveer, die op het einde van haar mans woordenvloed gewacht had.
- Broeder Zeekat kan er veel aan doen, vervolgde Kippeveer met rollende oogen. De Grootvorsten zitten onder Zeekat.
- Daar zijn d'r meer die onder *mijn* zitten, snauwde de borstel-maker tegen Kippeveer.

— Ik misschien? was de vraag.

— Daar zijn d'r meer, waarachtig! — En daarop riep hij met een breed gebaar van beide armen: Waar is mijn geld!

Deze vraag deed hij driemaal: eerst aan Kippeveer, toen aan Memmeling en Willemse.

Allen zwegen op die vraag. Er ontstond een oogenblik van pijnlijke stilte.

— Waar is het geld, riep hij weer, dat in „de Burgervriend” zit? ... Weg! ... Op wiens aandringen heb ik het gegeven? En wie heeft er altijd zooveel goeds van de zaak voorspeld? En wie heeft er altijd aan mijn ooren getoeterd van het Nieuws van den Dag? ... Dat heb jij gedaan, Govert Jan! ... En hoe gaat het nou? ... Erbarmelijk! ... Alle dag moest het blad verschijnen! Neen, heb ik gezegd: driemaal in de week! ... En gelukkig dat ik dat gezegd heb. Anders was het nóg erger geweest.

— Neen vriend, zei Memmeling; anders was het *goed* geweest. Maar nu was het een halve maatregel.

— Toen het ding ééns in de week verscheen, ging het goed. Maar wij hadden al de Roomschen ook. De pastoor had „de Burgervriend” aanbevolen. Maar toen de verkiezing voorbij en de Roomsche er in was, gingen ze bedanken, juist toen wij ons geld er in gestoken hadden. Maar dat moesten wij doen, werd er gezegd: Deuteronomium moest vervuld worden! En wie wordt er nu uit de bezitting verdreven? Baron Landek niet! Die zit veilig in Amerika; maar degenen die met een hypotheek op hun goed en met wissels in hun maag zitten. Die worden verdreven! En dat zal *ik* doen! Wat wou je nou nog praten dat de Grootvorsten onder Zeekat zitten en van meer als driemaal in de week? ... Dan zijn we nog verder van huis!

— Ik ben er heilig van overtuigd, wanneer het blad elken dag verschijnt, zei Memmeling, dat we weldra...

— Ja, wat kan het jou ook schelen! Jij betaalt toch niet, voegde Zeekat hem toe. Zwijg, kerel, of ik zet je op straat! Heb ik geen tweeduizend gulden op een lorrigen wissel van dien kalen Reinman voorgeschoten voor een nieuwe pers? En zou dat geld er niet spoedig weer uitkomen? En was, toen de pers kwam, het lokaal niet te klein om dat vod te plaatsen? En het moest toch maar!

— En nu *moet* die pers haar geld verdienen en de krant dagelijks verschijnen, betoogde Kippeveer.

— Ik zag je nog liever hangen! brulde Zeekat.

— Snoodaard! riep Mientje, wie deze verwensching tegen haar vader zeer deed.

— Zeg jij je ouders liever waar die mooie handschoen vandaan komt! Los jij de natte parapluie op! snauwde de ouderling Zeekat het meisje toe.

— Los jij je huishoudster op! gilde juffrouw Kippeveer, die het voor haar dochter opnam en met gekromde vingers op broeder Zeekat toetrad.

— Pas op als je me krabt, magere teef, riep Zeekat, en hij stiet juffrouw Kippeveer achterover, zoodat ze tegen een matten stoel aanviel, die krakend in elkander deukte.

— Twist niet! riep broeder Willemse. Dat is den Heere een gruwel!

— Zit *ik* onder de Grootvorsten? vroeg Zeekat.

— Neeltje Grootvorst zit onder Sientje Berber, die alles knipt! riep Mientje. Neeltje Grootvorst zit onder Sientje Berber!

Een vloek van broeder Zeekat. Hij stiet het koffieblad van de tafel met alles wat er opstond. Vreeselijke verwarring! Allen riepen door elkaar, en juffrouw Betsie Kippeveer viel voorover op den grond om de koffiepote en de kopjes en schoteltjes te grijpen.

— Saar! riep ze, een doek! Een dweil! Mien, haal een spons! Haal een teiltje!

Broeder Memmeling voerde inmiddels, in verzoeningsgezinden geest, en nadat hij zich in een hoek van de kamer teruggetrokken had, het woord.

— Waarom die twistelijkheden, broeders? vroeg hij. Wij allen zijn apostelen. Wij verkondigen. Laat ons samengaan. Ik weet het en ik verkondig het — want mijn hart voelt het zoetiglijk en bitterlijk. — Het scheepske der kerke dobbert soms op een stormachtige vlakke. Maar alles komt van hooger, en zouden wij dan weifelmoediglijk steunen en kermen en krakeelingen maken nu er een oogenblikkie tegenspoed is? En het is geen tegenspoed; het is triomf. Wij kruipen na den storm weer onder de tente. Geven wij elkaar dus de broederhand! En laten wij doortasten! Dat „de Burgervriend” dagelijks verschijne, en onder hooger zegen....

— Dat zit nog! riep broeder Zeekat. Dominee Reinman heeft al verdubbeling van traktement moeten hebben! Jij bent ook zoo gulden opgeslagen, Govert Jan! En hoe zou het G. v. d. dan worden, als het ding dagelijks verschijnt?

— Maar ik verklaar je...

— Nooit! En mijn geld zal er uit of jullie gaat de straat op. Wel te rusten samen!

Met deze woorden nam broeder Zeekat afscheid en ging hij heen.

— En ik verklaar dat we omhoog kunnen, zei Govert Jan Memmeling, terwijl hij de twee voorste vingers van zijn rechterhand plechtig naar den zolder stak. Evenals dit koffieblad zoo even nog omgekeerd op den grond lag en nu reeds weer in opgehevenheid statig prijkt alsof er niets gebeurd ware, evenzoo kan het ook met onzen „Burger” gaan. Morgen ga ik er op uit. Stad en land reize ik af, en ik zal niet ophouden met peuteren voor het aantal abonnee's verdubbeld is.

— Dat zij zoo! bad broeder Willemse.

— Die Zeekat is geen mensch, maar een woesteling, merkte juffrouw Kippeveer op, met de scherven van eenige kopjes in haar voorschoot. En dat wijf van Grootvorst, dat vroeger bij hem als meid gediend heeft, — ja, ik ken Neeltje Mulder wel! — dat wijf maakt hem heelemaal gek. Laat ons nu maar eens gaauw een nieuw kopje koffie zetten om van den schrik te bekomen. De melkkan heb ik gelukkig nog bijtijds gegrepen.

Er werd nu opnieuw koffie gezet en over de grimmigheid van broeder Zeekat gesproken. De een meende dat hij wel weer bedaren zou, en de ander dat hij boven zijn bier was, en een derde verklaarde dat de man met zijn grooten mond en ruwe vormen van 's Heeren woord en werk niets begreep en niets gevoelde, en dat hij een valsche broeder Sions was, die alleenlijk zich bij het volk des Heeren had aangesloten om dezerzijds tot aanzien en waardigheid te geraken, daar de liberalisten in hem niets anders zagen dan een lompen en ruwen borstelmaker.

Onder al die gesprekken merkte men niet dat Mientje weg was; maar Mientje was na het omgooien van het koffiegoed, toen oom Memmeling zijn rede begon en terwijl haar moeder om een spons en een teiltje riep, verdwenen. Zij had eenvoudig de plaat gepoetst; zij was, door Bont vergezeld, met haastigen tred naar Veenega geloopt, en had daar aangeklopt op de huisdeur van haar oom Pieter Staasjes. Oom Pieter, die reeds te bed lag, had haar binnengelaten en vriendelijk ontvangen, en nadat hij zich aangekleed had het verhaal aangehoord van haar wedervaren dien avond, dat zij geheel naar waarheid vertelde; en van de naaischool met den bijbel, waarom zij vervolgd werd; en van de mishandelingen die zij van haar gewinzuchtige ouders te verduren had. Als van hooger hand gezonden, omdat juist den dag te voren zijn dienstmeisje hem in den steek gelaten had, nam oom Pieter, die als een man naar het onvervalschte hart van Jeruzalem en als een bekeerde van de eerste klasse bekend stond, de vluchteling aan, en hij liet haar door zijn huishoudster een legerstede gereedmaken op de kelderkamer. Uiterst verrast waren de ouders dus toen zij den volgenden morgen in alle vroegte, terwijl zij zelf nog te bed lagen, een briefje ontvingen van oom Pieter, dat geschreven was met Gothische letters, of met bijbelschrift, zooals de man het noemde; want hij achtte dit de eenige geoorloofde vorm waarin een Christen zijn gedachten meedeelen kon.

En dit briefje luidde aldus:

Ik laat u weete as dat gij de vrugt uws huwelijksen staad te vergeefs zoeken want zij is er niet ende zij en is wel ende goed geborgen zij is bij den Heere in alle rijntigheid en ootmoet zij is bij haar oom een visser der ziellen. Ende als een reez

geret uit de hand des jaaggers ende als een vogel uit de hand des Vogelwangers blijfende nu waar de Heere haar gezonden heb soek haar maar niet ende gij zult haar niet vinden. Zij heb mij nu al Mattheus I voorgeleze ende het en is nog geen seeven uren.

Hard en geweldig zijn de grimigheden des Heeren in Sion want ende de kinderen benne zijn erfdeel en daarom zult gij u vlees kruisigen. Wag u voor de striken van Satan.

Dit doet oom Pieter. Ouderling.

Kom maar niet denk om de senten en houw den jonker in het oog denk om de rentte als die vervaalt.

— O gruwel, die feeks! riep juffrouw Betsie, die de lezing welke haar man deed door herhaalde uitroepen van verwondering afgebroken had.

— Zij is daar goed, verklaarde de heer Kippeveer. Dat zij blijve.

— Maar dat wegloopen zonder dat wij het weten!

— Dat zij blijve!... Indien zij de liefde van oom Pieter verwerft, kan zij goed af zijn.

— En de naaischool, Theodorus?

— Daarginds kan zij misschien een naaischool stichten welke beter gelukt dan de onze. Zij mot met zoo iets onder de boeren zijn!

— Zoo'n nest! Ik dacht dat ze rustig en wel op bed lag, gelijk wij thans. Nu, het is gewis beter zoo. Gewisselijk heeft de Heere haar gezonden, Theodorus! Maar mocht hij het dan ook zoo beschikken dat wij nog een ander meisje kregen!

— Och mensch, waar denk je aan! Laten we nog wat slapen! — En de heer Kippeveer trok de slaapmuts over de ooren om van de wenschen van zijn vrouw zoo weinig mogelijk te vernemen.

Maar zij liet het denkbeeld van het tweede meisje nog niet los, en fluisterde het hem nogmaals in, en stak haar mageren arm onder zijn hals door, en nam zijn hoofd in haar arm, en gaf hem een innigen kus — en nog een — zoodat hij niet meer slapen kon.

En toen het echtpaar eindelijk opstond, hield het zich tegenover Saar de meid alsof het vooruit geweten had dat Mientje weg was en Bont. Zij waren uit logeeren, zeiden ze, en ze zouden vooreerst nog wel niet terugkomen. De meisjes die Christelijke japonnen kwamen maken, werden dus voorloopig afgezegd.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Het Aanzoek van Hippie.

Het was tegen 't vallen van den avond, in den voorzomer. Een enkele bij gonsde nog over de bloemen heen van de kastanjeboomen die langs de gracht stonden tegenover de kamer van jonkheer Tjeerd Sixma thoe Hoola.

Jonker Tjeerd zelf genoot van al het schoone in de natuur... al slapende. Met groote teugen ademde hij de frissche met geuren gebalsemde lucht in. Hij had behoefte aan rust en verkwikking. Den vorigen avond en nacht toch had hij de promotiepartij van zijn vriend Bingley bijgewoond, en de zon stond reeds aan den hemel toen hij thuis kwam. Daarom had hij zich na het eten naar zijn kamer begeven om wat te gaan bijkrabbelen, zooals hij het noemde.

Nauwelijks was hij, nog even voor het vallen van de duisternis, ontwaakt, of hij kreeg bezoek, en van niemand anders dan van Hippie, den huisknecht van zijn vriend.

— Zoo Hip, ben jij daar, jongen? vroeg Sixma. Is er wat nieuws? Waar zit je heer en meester toch? Wij hebben hem gisteravond gemist. Is hij op reis?

— Ik weet niet of ik het zeggen mag, maar mijnheer zit tegenwoordig veel op Tuiningen, en is aan 't werk, was het antwoord.

— Maar verleden week is hij toch nog naar Brussel geweest?

— Met het paard en mijnheer George Simon, twee dagen maar; en dat moet goed afgeloopen zijn. Maar ik weet niet of ik het zeggen mag. Nunnie loopt tegenwoordig dat het een aard heeft.

— Is mijnheer werkelijk op Tuiningen?

— Met mijnheer George, om u te dienen; en ze werken; maar of ze er wijzer van worden, weet ik niet.

— Nu, 't is mogelijk! Want je baas is tegenwoordig soms op een geheimzinnige wijze onzichtbaar. En hij heeft zich aangemeld voor zijn candidaats. Maar dat deed hij voor de Kerstvacantie ook al, en er kwam toch niets van. En heb je een boodschap?

— Ja, voor me zelve, mijnheer: een vriendelijk, nederig, maar ontzettend dringend verzoek. Ik wilde uw medewerking en uw veelvermogende tusschenkomst inroepen.

— Wat is er gaande, jongen?

— Dat zal ik u van den beginne af zeggen. Bij ons in huis zal misschien spoedig een groote verandering komen. De freule komt morgen of overmorgen al thuis met een juffrouw van gezelschap. Zij is te Brussel sedert een week of drie uitgestudeerd, en

is nu bij haar ooms gelogeerd, de jonkers van Doorenborg, in Gelderland. En den baron verwacht ik eerstdaags ook.

— Weet je daar dan iets van?

— Amerika is hij uit. Hij is sloop gegaan. Dat weten ze bij Cloosbergen, den kassier, uit een Engelsche krant. Dat heb ik van den looper van Cloosbergen. Ik hou me maar stil; maar ik zou denken dat hij op weg naar huis is, en ik denk dat de freule er ook wel meer van weet, nu ze zoo thuis komt.

— En de jonker?

— Dien heb ik er niets van hooren zeggen.

— 't Is dus maar een vermoeden?

— Best mogelijk! Maar ééns zal het toch gebeuren zooals ik het me voorstel; en ik — wat mij betreft, geachte heer — ik wou dien tijd liever niet afwachten, ziet u. Voor den drukken dienst bij de familie Landek ben ik niet geschikt.

— Wat wou je dan, jeugdige vriend?

— Ik wou wel gaan trouwen!

— Een menschelijke idee! En met wie?

— Met degene met wie mijn hart al lang in de innigste gemeenschap gestaan heeft, met de dochter van Kippeveer. En als het zoo ver komen mocht, wenschte ik mijn dienstknachtschap vaarwel te zeggen en me bij het onderwijs te begeven. Door Kippeveers invloed zal mij wel een plaats verschaft worden: bij het bijzondere namelijk.

— Behoor jij tot de orthodoxie, Hippie?

— Er is een spreuk, mijnheer, die zegt: Wiens brood men eet, diens woord men spreekt. En voor het bijzondere onderwijs acht ik me nog wel bekwaam.

— Dus je wilt modderen?

— Men moet partij kiezen in de wereld om vooruit te komen. De menschen zijn kinderen, mijnheer Sixma, en daarom zijn ze er 't best aan toe als ze zich *kinderen Gods* noemen. *Ik* schaar me onder 't Kruis. Dat heb ik aan Mientje beloofd. Ik heb derhalve een doel, en om het volkomener te bereiken begeer ik de dochter van Kippeveer. Maar... nu is er een kink in de kabel gekomen. Wij zijn overloopen!

— Overloopen? vroeg Sixma.

— Sedert verleden jaar was Mientje bij haar oom Pieter Staasjes te Veenega. Zij kon het thuis niet meer uithouden; want haar moeder was jaloersch op haar, omdat de Heere haar zoo zegende. Maar het kind werd door de trouw gevolgd... van haar hond en van mij. Ik heb in 't geheim briefwisseling met haar gehouden en haar soms bezocht of ontmoet op 's Heeren wegen. En gisteren avond bezocht ik haar weer. Ik was door de drooge sloot gekropen en zat met haar tusschen de bessenboompjes, meenende dat haar

oom afwezig was. Maar de man overliep ons, en toen was het uit. Hij sloeg zich op de borst, nam Mientje bij den arm mee, maar zeide niets en verhoorde mijn smeekingen ook niet, doch bestelde onmiddellijk de huifkar bij Peter van Dale. En toen liet hij haar met haar hond en haar heele pakkazie thuis brengen. Dat is een groote slag voor ons, mijnheer Sixma! En nu wil ik haar maar in eens aan haar ouders ten huwelijk vragen, en daartoe roep ik uw tuschenkomst in, en die van mijnheer Moreelse.

— Ik ben bereid, zei Sixma kalm.

— Dan moest u zoo goed zijn mee te gaan.

— Dadelijk dan maar! En ik geloof dat we mijnheer Moreelse nu juist nog thuis zullen vinden.

Twintig minuten later stond Sixma met zijn beschermeling op Moreelse's kamer. Hij vond er de heeren Willem Straten, Donslet, en van Stein van Guldevelt, en vertelde hun wat er gaande was.

— Ik vind jullie heel amusant, zei Piet Mor; maar ik zou toch graag hebben dat je later eens terugkwam. Ik zit vreeselijk in 't werk. Van nacht ben ik opzettelijk al tegen twee uren uitgeknepen om vandaag een beetje frisch te zijn; en dat ben ik gelukkig. Ik zou dus graag den heelen avond vóór me hebben. Bovendien, mijn waardigheid gedooft niet dat ik me met de familiezaken van de Kippeveers bemoei.

— Dan doen wij het, zei Sixma, — uit menschenliefde.

— Laat ons dan dadelijk aan de geachte familie een bezoek brengen, riep Donslet, die nog in een halven roes was van het feest van den vorigen avond.

— En Hip moet mee, zei Stein. Dat spreekt vanzelf.

De vier heeren gingen: Sixma, Straten, Donslet, en Stein, door Hippie vergezeld. Zij vonden juffrouw Kippeveer in haar huiskamer, bezig met haar breiwerk. Mientje en Saar zaten op het plaatsje voor het open raam; Saar maakte groenten schoon, en Mientje stoeide met haar hond.

— Dag juffrouw Kippeveer, zei Sixma tegen de huisvrouw, die zeer verwonderd opkeek. Is uw dochter weer tehuis?

— Ja mijnheer, is het korte antwoord.

— Dat is gelukkig, zeer gelukkig. Maar wij wenschten ook uw man te zien; want wij komen met een gewichtige zending.

— Mijn man is in de buurt, op de drukkerij van „de Burger-vriend,” en kan elk oogenblik komen.

— Des te beter. Wij hebben iets zeer gewichtigs, en wij zouden er gaarne uw dochter bij hebben. Mientje, kom eens hier, kind!

Mientje kwam, ofschoon haar moeder haar door een blik trachtte te beduiden dat zij niet aan het verzoek voldoen moest.

— Welkom thuis, zei Sixma. U is lang afwezig geweest, nietwaar? U hebt zelfs de school in den steek gelaten.

— Manoach wist niet dat het een engel des Heeren was voor wien hij het geitenbokske slachten en toebereiden wilde, sprak Mientje.

— Mientje, ben jij een engel des Heeren? vroeg haar moeder.

— Dat zegge ik niet, was haar plechtig antwoord.

— Hou die praatjes dan voor je, zei de moeder, — en zij liet er op volgen: Verlangen de heeren iets van ons?

— Ja juffrouw Kippeveer, hernam Sixma. Wij doen u een bede: Wij verzoeken u beleefdelyk een blik te slaan in uw eigen geschiedenis, en met name in de geschiedenis van uw gemoedsleven. Bent u niet een ander, een rijk gezegend mensch geworden van stonde af aan dat u met den heer Kippeveer in het huwelijk tradt? Ligt in het huwelijk voor u niet de hoogste aardsche zaligheid opgesloten? . . . En wilt u, — om nu maar in eens met de deur in huis te vallen — die zaligheid aan uw dochter onthouden? . . . Zie eens, daar staat ze, aan de zijde van een jongeling dien zij bemint; en die jongeling mint haar weer. Hoe fonkelen haar oogen van louter liefde; ook zijn oogen flikkeren! . . . Neen, stil, juffrouw Kippeveer, val mij niet in de rede. Ik weet wat u zeggen wilt: Qua flumen placidum est, forsân latet altius unda; wat, gemeenzaam uitgedrukt zijnde, beteekent: stille waters hebben diepe gronden! . . . Dat wilt u zeggen, nietwaar? . . . En zie nu eens hoe zij zich van elkanders liefde bewust zijn; hoe zij haken naar het oogenblik waarin zij zich in elkander zullen oplossen en te zamen smelten. Wij hopen dus en verwachten dat wij mogen rekenen op uw toestemming als wij vragen. . . .

— Zoo'n snotjongen! Zoo'n barbierszoon! viel juffrouw Kippeveer den spreker in de rede.

— Zijn vader moge barbier geweest zijn, hernam Sixma, maar weet gij niet, lieve vriendin, dat Paulus gezegd heeft dat de mensch Gods tempel is, en dat de geest Gods in hem woont — ook den barbierszoon niet uitgezonderd?

— Als een ander nou eens kwam met die vraag, sprak juffrouw Kippeveer, en hij zei: Hoor eens, ik zal den jongen in 't zaal zetten, dan was er misschien nog wel een moeder te vinden; maar jullie, studenten, die met het heiligste spot, die de moederliefde in het aangezicht spuwt! — Mientje, ga heen, dadelijk!

— Moeder ik min hem, sprak het meisje weeklagend; en sinds lang. U weet nog wel van dien handschoen in de parapluie. Dat was *zijn* handschoen. En toen reeds heb ik hem een heilige belofte gedaan.

— Heks, ga je niet? snauwde de moeder haar toe.

— Moeder, sprak Mientje, uw woorden zijn maar iedele klanken. Immers, onze Profeet heeft het gezegd: De *vader* treedt als *hoofd* van zijn gezin op. Twééhoofdig is een gereformeerd gezin voor den Heere niet!

— Nu hoor je 't, zei Sixma; en ik voeg er bij, eerbiedwaardige vrouw: ze *moet* trouwen.

— *Moet* ze trouwen? stamelde de moeder met bleeke kaken.

— Ja; want Paulus verklaart: het is beter te trouwen dan te branden. En dit zeg ik u niet alleen uit toelating, maar ook uit bevel. — Kom Hippie, geef haar de hand!

— Wat! riep Kippeveer, die juist binnentrad. Wat zeg je daar? Aan zoo'n atheïst?

— Is niet de ongelovige man geheiligd door de vrouw, en de ongelovige vrouw geheiligd door den man? vroeg Sixma.

— Heeren, ik hou wel van een grapje, zei Kippeveer; maar het moet niet te ver gaan. U moet mijn dochter er maar buiten laten.

— 't Is ernst! verklaarden de vier studenten tegelijk.

— Is het ernst? vroeg Kippeveer verbaasd.

— Ja vader, 't is ernst, antwoordde Mientje. Toen Simson de Filistijnsche begeerde, wisten zijn vader en zijne moeder niet dat dit van den Heere was. En zie nu: dit is het kalf waarmede ik ploegen zal!

— Ik weet niet wat je verzint, hernam Kippeveer op snauwenden toon. Wat zouden ze aanvangen? Waar zouden ze van leven? Zoudt u ze een woning geven?

— Ik zou ze mijn piano geven om in te wonen. Daar kunnen ze in 't midden een mast opzetten met een lap zeildoek er over. Dan hebben ze ten minste al een zomerresidentie. En overigens: wat praat u van woning! Aanmerkt de leliën, hoe zij wassen; zij arbeiden niet en spinnen niet. Aanmerkt de raven; zij zaaien niet en maaien niet. . . .

— Zij hebben spijskamer nog schuur, vervolgde Mientje. Zoudt gij dan. . . .

— Waar moeien jullie je mee? gilte Mientje's moeder. Wat heb je met ons te maken? Wat zoek je ons altijd? Heeft iemand je geroepen?

— De menschenmin roept ons, antwoordde Sixma. Maak die twee kinderen gelukkig, en gij zult zelf gelukkig zijn. Lofspraken op de liefde zal ik hier niet houden, waar het echtpaar Kippeveer tegenover ons staat en elk hunner blikken van het geluk der liefde getuigenis aflegt. Zie juffrouw Kippeveer, dat is goed van u: ik zie een traan in uw oogen; en ook uw kijkers worden vochtig, mijnheer Theodorus —: uw harten zijn vermurwd. Komaan Mina, komaan Hippoliet, geeft elkander de rechterhand, en laat. . . .

— Om de bl. niet! riep Kippeveer. Zijn dochter stak niettemin Hippie de hand toe.

— Er uit! Naar bed! gilte Kippeveer, en eer de aanwezigen er op verdacht waren, had hij het meisje in den nek gegrepen en duwde hij haar naar de deur. Doch hier kwam Charles Donslet tusschenbeiden.

— Hardvochtige vader! Hardvochtige moeder! schreeuwde Hippie.

— Saar, haal de politie! gilde juffrouw Kippeveer.

Doch Saar, die het spektakel van het plaatsje af aanzag, ging niet naar de politie, maar naar boven, naar mijnheer Moreelse, die op het portaal stond te luisteren. Twee minuten later kwam ze met hem terug. Het werd al te gek, vond hij, en hij ging naar binnen en sprak onder al het geschreeuw en geraas een woord tot bedaring en verzoening.

— Ik ben meester in mijn eigen huis, zei Kippeveer. Zij gaat naar bed, en die onnoozele jongen moet het hart eens hebben om hier ooit. . . .

— 't Zal je berouwen! 't Zal je berouwen! riep Hippie met gilende stem. Bezitten zal ik ze! En als ik worst eet, zal zij ook worst eten!

— De liefde vermag alle dingen! De liefde verwint alle dingen! gilde Mientje uit de gang, en toen riep ze: Sa Bont! en het hondje vloog naar binnen, en begon weer hevig te keffen.

— Kip, laat je nog vermurven, riep Willem Straten. Laat ze elkaar hebben! Laat ze een nerinkje oprichten! „Door” zal ze protegeeren, en ze zullen goed hun brood hebben.

— Mooie protectie! bromde Kippeveer. De menschen in den grond werken! Een nerinkje! Het boek vol bren en niet betalen! . . . Over een maand of wat vertrekken jullie, en je kijkt naar je lievelingen hier niet meer om. — En zich tot Hippie wendend, riep hij: Uit mijn oogen, misselijke jongen! en hij stiet den knaap dat hij achterover in een ouden stoel viel, zoodat de rugleuning brak. Hippie greep echter onder 't vallen juffrouw Kippeveer nog bij de japon, en schreeuwde:

— In Godsnaam, lieve juffrouw, maak ons niet ongelukkig! Denk om je geweten! Wees niet hardvochtig! Geef mij je dochter!

— Jezes jongen! je scheurt mijn kleeren! riep ze. Laat me los, aap! . . . Mijnheer Moreelse, help!

De japon kraakte.

— Snoode jongen, er uit! brulde Kippeveer.

— Hij gaat er uit! Wij gaan er uit! zei Sixma. Wij zullen hem beschermen, even — let wel op hetgeen ik zeg — evenals uw dochter, die eerelid van „Door” is. Het is uw gewoonte uw dochter in den kelder te sluiten. Dat moet niet meer gebeuren, en dat moet u ons thans verzekeren, of wij zullen voorgoed maatregelen nemen.

— Maar waar moeien jullie je mee? Ga bij een ander den boel opscheppen! Wat doe je altijd bij ons? gilde juffrouw Kippeveer. En mijnheer Moreelse bezorgt ons al die molestaties. Maar wil ik jou eens wat zeggen, mijnheer Moreelse? U moet nu eens andere kamers zoeken. Ik zeg je de huur op, met de volgende maand, hoor!

— 't Is wel, zei Moreelse.

— Een zuiver dan asjeblijft je weekboekje aan!

— Dat is mijn zaak!

— Wat!

— Natuurlijk is dat mijn zaak!... Overigens... hebt u wel gelijk, juffrouw. Ik verdroeg het ook niet langer! Kom, lui; je hoort hier niet. De goede juffrouw heeft gelijk. Zij bemoeit zich ook niet met de vrijerij van jullie kinderen.

— Dat zijn maar praatjes, snikte ze; maar jij zult er uit! Wij kunnen er, Goddank, toch nog komen.

— Nu, zei Sixma, onze tusschenkomst is tevergeefs geweest; maar laat ons vriendschappelijk scheiden. De juffrouw heeft zeker gelijk! En als het geval zich eens voordeed dat menschen van haar rang en stand bij onze familie op dergelijke wijs aan huis kwamen, dan zou er over sociale revolutie geschreeuwd worden. Adieu juffrouw!

De studenten namen met korte uitroepen afscheid van het echtpaar en gingen heen, de straat op. Zij namen Hippie mee.

— Naar bed! Dadelijk! Morgen afrekenen! En niet meer in de boeken van dien mallen Profeet lezen! gilde juffrouw Kippeveer tegen haar dochter, die in de achterkamer was. En toen, zich tot haar man wendend, vroeg ze:

— En hoe sta jij zoo simpel? Hadt je niet beter door kunnen tasten?

— Mooi doortasten, riep Kippeveer, om de kamers optezeggen! Wij hebben nog geen ander. En wij kunnen die inkomsten niet missen. 't Begint er zwart uit te zien. Zeekat heeft mij de hypotheek opgezegd, en ik had nog uitstel denken te krijgen; maar het is mis. Hij *moet* geld hebben. En met „de Burgervriend” loopt het heel in 't riet. Die wil hij met 1 Juli opdoeken; en hij heeft er heel wat in te zeggen; want hij heeft er veel geld in. De salarissen zijn nu al niet meer uitbetaald.

— Aan jou ook niet?

— Aan mij ook niet. Er is geen cent meer in kas. O, en ze hadden ons zooveel moois voorgespiegeld! Als ze baron Landek er maar niet uitgesmeten hadden! Daar heb ik nog tegen gewaarschuwd. Die zou alles wel terecht gebracht hebben!

— En zijn zoon?

— Zijn zoon?... Ja, dat is nog een toevlucht. Hem kan ik aanspreken; maar contanten heeft hij natuurlijk evenmin als ik. Ik wou dus dat zijn vader maar thuis kwam. Dan ging ik dadelijk naar den man toe; dan reisde ik hem tegemoet; want ik moet geholpen worden vóór ieder ander. Als ik de f 2000 terugkrijg waarvoor ik persoonlijk een wissel heb, dan ben ik ten minste al weer voor zoover geholpen.

— En Govert Jan? Hoe staat die er mee?

— Slecht!... En 't is zijn verdiende straf. Hij heeft in de eerste plaats aangedrongen op de uitbreiding van de krant, en ons altijd maar wat voorgekletst van het Nieuws van den Dag; maar 't is wat mooi's! Zelf heeft hij geld uitgeleend, ofschoon ik niet geloof dat hij een cent bezat. En nu trekt hij wel hooge rente, en dat is wel heel mooi en goed; maar hij heeft er op voorhand ook al veel van verteerd. Maar dat moet hij zelf weten; hij is een scharrelaar.

— Hij waagt er een ander aan!

— Hij heeft zich voorgedaan alsof hij de oorlogen des Heeren oorloogde; maar het blijkt niet dat hem een bestendig huis gemaakt wordt; want... als ik mij niet sterk bedrieg dan wordt hij nog eens... verdreven uit de bezitting!

— Och God, Theodorus, die arme Govert Jan!

— Stil nu maar! Laat je niet te veel met hem in! Hij heeft een zwaar huishouden.

— Wij zijn kinderen van dezelfde moeder.

— Wij zijn *allen* kinderen van denzelfden vader, Betsie; en die zal voor *allen* zorgen, en ze verheffen of kastijden naarmate hij het noodig acht. Verantwoording geeft hij niet. Misschien moet je ook minder streng zijn tegen dien jongen die Mientje begeert. Dat er een ander om haar komen zal, verwacht ik vooreerst nog niet. En met hem zou zij geborgen wezen, als hij, wat ons beloofd wordt, protectie geniet. Hij wil bij het onderwijs gaan, en er zijn nog wel goeje plaatsen te begeben. De schapen onzer kudde zijn behulpzaam voor elkander.

— Roep 'em terug! Roep 'em terug! Haal 'em binnen! zei juffrouw Betsie op schamperen toon.

— Niet aldus, kind; niet tegen uw zin! Maar als hij eens weer hier komt, behandel hem dan ten minste vriendelijk, en zeg met koning Saul: Keer weder, mijn zoon David; want ik zal u geen kwaad meer doen.

— En zij? vroeg juffrouw Betsie, waarbij ze naar achteren wees en blijkbaar op haar dochter doelde.

Kippeveer wees veelbeteekenend naar boven.

— Op zolder? vroeg ze.

Hij knikte.

— Nu?

— Neen, morgenvroeg, Betsielief. Wij *moeten* haar in het oog houden, vooral nu er moeilijke dagen voor de deur staan; en nu moeten wij haar vrijwaren in haar eigen belang; want ze kan overal heenloopen. En in den kelder kunnen wij haar niet brengen. Dat is ons opgelegd! Nu, laat het dan maar op zolder wezen! —.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Broeder en Zuster.

Jonker Otto Landek van Tuiningen wandelde onder de hooge boomen terzijde van zijn vaders landhuis, eenzaam en peinzend, en niet eens lettend op de dolle sprongen van zijn beide jonge jachthonden, die hij voor gezelschap meegenomen had. De zonnestralen die onder tegen de stammen van het geboomteschoten, wezen er duidelijk op dat de groote dagtoorts tot de kim gedaald en de avond reeds aan het vallen was.

Otto wachtte op zijn vriend George Simon, om, zooals zij afgesproken hadden, een lange wandeling met hem te doen; want zij hadden behoefte aan beweging, en hij repte zich dus naar voren, toen hij op de groote laan een rijtuig hoorde aankomen. Maar tot zijn groote verwondering zag hij zijn vaders victoria met de nieuwe schimmels er voor en Jan den koetsier met Hippie op den bok. Hij verbleekte en bleef een oogenblik onbewegelijk staan; want hij dacht dat het zijn vader was die er aankwam. Doch spoedig, bij den grooten draai om den vijver, bemerkte hij dat er twee dames in het rijtuig zaten, en nu vermoedde hij althans wie de eene wezen zou. En zijn vermoeden werd bevestigd. Het was zijn zuster. Zij zag hem op eenigen afstand aankomen, en toen het rijtuig voor de hoofddeur stilgehouden had, liep zij naar hem toe, nadat ze eerst aan de andere dame een teeken gegeven had om het huis binnen te gaan.

— Jij hier? vroeg Otto. En zoo onverwacht?

— Ja, ik kom hier, . . . voor goed, denk ik!

— Heb je iets van vader gehoord, Marie?

— Die is nog in Amerika.

— Neen, volgens de Engelsche dagbladen is hij nu aan boord van een Engelsch schip. Misschien spoediger dan hij dacht op reis gegaan!

— Zijn laatste brief was uit New-York. Dien heb ik je gestuurd, Otto!

— Ja, ik heb hem gekregen. Er stond van naar huis komen echter niets in.

— En het zou ook niet goed uitvallen indien pa nu eens plotse-ling verscheen.

— Waarom, kindlief?

— Waarom? Vraag dat maar niet! Van den trein komende ben ik even in de stad aan geweest.

— Hadt je 't rijtuig dus niet aan den trein besteld?

— Neen. En wat vind ik thuis? . . . Ik kon mijn oogen haast niet gelooven! . . . De toebereidselen voor een feest, een zeer groot feest, zeg ik je: een dinee zooals papa er nog nooit een gegeven heeft. Een vreemde man, die zegt dat hij cuisinier is, speelt den baas in huis, en vertelt mij dat hij alles aangenomen heeft en alles klaar moet maken. Hij bekent dat hij al veel bijgewoond heeft, maar zoo iets nog nooit. En in den tuin wordt druk getimmerd; daar zitten menschen boven in de boomen met ijzerdraden en latten; er zal illuminatie en vuurwerk zijn.

— Ja!

— In plaats van de bruine paarden die ik verwacht had, komen er een paar schimmels voor!

— Dat is zoo. De bruinen waren op. Ik heb ze verruild.

— Ik ga even naar het koetshuis, om naar de bruinen te zoeken, maar ze zijn weg, — wat pa zeer spijten zal —, en ik vind een nieuwe dogcar.

— Die aangeschaft is om de andere rijtuigen te sparen.

— Verleden jaar in Augustus ben ik het laatst thuis geweest. Toen was alles nog ongeveer op den ouden voet. Maar sedert is er veel veranderd, overal. Er zijn hier en daar zelfs nieuwe meubelen in huis gekomen.

— Dat ouderwetsche goed was ook niet comfortable, en ik heb een paar malen logee's gehad en nu en dan vrienden moeten ontvangen.

— Maar het schijnt wel dat jij de regeerende heer van Landek en Tuiningen bent.

— Ja, het heeft er veel van gehad; dat zal niemand ontkennen. 't Is ook een slechte tijd. Wij moeten de menschen werk geven.

— En dat feest van morgen? Wat beteekent dat?

— Wandel dan eerst nog eens een eindje met me voort; dan zal ik het je zeggen. 't Is mijn afscheid.

— Bah! Wat een voorwendsel!

— Sérieus! Zeer sérieus. Morgen geef ik mijn laatste feest aan de vrienden, en dat moet goed zijn, voorbeeldeloos goed; maar het moet ook het allerlaatste wezen! . . . Het eerste is 't in ieder geval niet. Want zoolang ik de familie Landek hier alleen vertegenwoordigde, heb ik het op een ridderlijke wijze trachten te doen. Ik heb dikwijls, zooals onze voorouders zeiden, cour plénière gehouden. En de vrienden hebben me, met die grappen, bijna den geheelen voorvaderlijken wijnkelder leeggedronken.

— Het geleek dus la cour du roi Pétaud!

— Soms wel! Maar al die cours schaf ik af, om zelf mijn cour te gaan maken.

— Waar?

— Dat zeg ik je later, Marie!

- En is dat nu werkelijk allemaal ernstig waar?
- Dat is ernstig waar. Overmorgen ben ik, hoe het ook afloopt, een ander mensch.
- Wát afloopt?
- Wel, het feest!... Het studentenleven is heel aardig, maar dikwijls eentonig-druk. Kalme eentonigheid is nog uit te houden. Men mag dat vervelend noemen; doch men verandert er niet van. Maar altijd in Saus und Braus te leven, zooals ik het deed ten minste, dat vermoet. En wie me daar het eerst attent op gemaakt heeft?... Georg Simon! Aan dien kerel heb ik veel verplichting. Hij zegt dat hij voor zijn geld liever in Beieren goed bier drinkt dan slechte Champagne in zijn eigen vaderland. Hij reist veel en peinst veel. Ik ben zelfs met 'em in Brussel geweest, terwijl jij er nog waart. Ik stelde hem voor om je op te zoeken, en hij heeft dat niet bepaald afgeslagen, maar zocht toch allerlei uitvluchten, zoodat er niets van kwam. Je hebt hem zeker bij de laatste ontmoeting niet beleefd behandeld.
- Dat is al lang geleden!
- 't Is dus waar?
- Ja, wel een beetje. 't Was toen ik met pa van hier vertrokken ben, aan 't station. De verkiezingswoede zat er toen nog in.
- En hij was ook wel wat te geavanceerd geweest. Ik heb het hem indertijd flink gezegd. L'amour, Marie, je begrijpt, daar doe je veel om, vooral als je erg jong bent. Ik heb het hem dus vergeven — jij natuurlijk ook! — ja zeker, ik herinner het me; je hebt de complimenten aan de familie Simon besteld! — en wij zijn nu de beste vrienden van de wereld.
- Hij heeft *jou* dus bekeerd?
- Ja! Voor een deel. Maar zeg je dat met een bedoeling?
- Ja Otto!... Kun jij het hem nu ook niet doen?
- Bekeeren? Waarvan? Hoezoo?
- Hij is immers nog altijd katholiek?
- O, wat dat betreft, dat blijkt uit niets, ... zoo lang er maar geen verkiezingen zijn! Hij neemt zijn godsdienst op dezelfde wijs waar als ik de mijne. En hij is een gentleman!
- Bravo!
- Ja, daar mag je wel bravo over roepen; want hij is toch vroeger altijd een goed vriend van je geweest.
- Van ons allemaal, Otto!
- Des te beter, Marie!... Maar voor ik het vergeet, moet ik je nog de complimenten doen van een vriendin.
- Van wie?
- Van Irma von Sulpitz. Zij heeft je immers, na je terugkeer uit Brussel, te logeeren gevraagd, en ze vroeg me of ik je wel aan die invitatie herinneren wilde.

— Waar heb je haar ontmoet?

— In Mainz, bij de Pinksterwedrennen van de officieren. Ze heeft me nog voor een verkeerden handel behoed; want bijna had ik een paard gekocht van haar broer, den uhlanen-luitenant, toen ze tegen me schudde dat ik het niet doen moest. Het zou ook veel te duur geweest zijn, zooals later bleek.

— Zij schijnt jou dus boven haar broer te trekken? vroeg Marie met een onderzoekenden blik, die van een ondeugenden glimlach vergezeld ging.

— Ze bewees ons beiden een dienst, voilà tout! Het zou niet mooi van hem geweest zijn om mij een kreupel beest te verkoopen. Maar vertel me eerst eens: wie is de dame die je daar bij je hebt?

— Een confidante.

— Wie?

— Och, pa heeft me uit Amerika geschreven, dat ik na mijn vertrek uit Brussel maar een dame van gezelschap nemen moest, en me daarvoor moest wenden tot tante in den Haag of tot de ooms Doorenborg. Nu, tante in den Haag draag ik die dingen liever niet op; want zij zou natuurlijk aankomen met de een of andere freule, die de pretentie van hofdame had. Daarom heb ik aan de ooms Doorenborg geschreven, en zij hebben eenvoudig een advertentie in de courant geplaatst. Daar kwamen 398 aanbiedingen op in, de eene al schitterender dan de andere, zoodat ze niet wisten wie ze mij aanbevelen moesten en me uit een vijftig namen de keus lieten. Daar ik de personen niet kende, moest ik me met de namen tevredenstellen, en ik koos dus den mooisten naam die er bij was: mevrouw de Saint-Ange, een majoorsweduwe, die ik op raad van mijn ooms aannam op drie weken proef. Ik dacht daarbij dat een majoorsweduwe al licht wat van het huishouden weet, iets wat me te pas kon komen; want ik was van plan, als ik een poosje bij de ooms gelogeed zou hebben, om hier naar Tuiningen te gaan en de terugkomst van papa af te wachten. Mijn gezelschapsdame kwam dus naar Doorenborg, en ik ben er gebleven totdat de ooms, die, gelijk alle jaar, naar Bentheim moesten om de baden te gebruiken, op het punt waren te vertrekken — wat hun erg speet.

— En waarom speet het hun zoo? Om jou?

— Neen, om mij niet; maar zij zijn hartstochtelijke liefhebbers van een zeker onbegrijpelijk kaartspel dat men jassen noemt; en nu hadden zij in „Madame Sint”, zooals zij haar noemden, juist een maat gevonden. Zij jasten met haar den ganschen dag, in allerlei vormen, met hun tweeën, drieën of vieren, en lieten in 't laatste geval den pastoor uit het dorp halen. Er werd dan uren lang gespeeld, en het geheele huis doortrok daarbij zoo van tabaksrook dat ik het ervan op mijn borst gekregen heb.

— En de majoorsweduwe?

— Kon er tegen. Zij is een echte soldatenvrouw. En weet je wat ik geloof?

— Nu?

— Dat ze nooit iets heeft uit te staan gehad met een majoor, maar wel met een sergeant-majoor.

— En de hoofdzaak? Kan ze nu huishouden?

— Bij de ooms was ze uitmuntend op haar plaats; want die leven eenvoudig en komen in allerlei toilet aan tafel. Van de huishoudkunst heb ik overigens niet veel gemerkt. Als ze er iets aan doet dan legt ze haring of komkommers in 't zuur; dat doet ze zelf, en ze doet het goed.

— Misschien van een zuurkraam weggelopen? vroeg Otto.

Zijn zuster haalde de schouders op.

— Maar hoe zijn de ooms dan zoo dwaas? Kenden ze niets van het mensch?

— Jawel, ze was door een burgemeester in de buurt gerecommandeerd, en ze hebben haar zoo leeren kennen dat ze haar voor hun eigen huishouden aangenomen en mij aangeraden hebben een andere dame te zoeken, omdat het bij ons te druk is. Overigens is ze nogal gezellig, en ze heeft een uitmuntend humeur. Ik kan met haar doen wat ik wil.

— Zeer benieuwd! Vin-je 't goed dat ik terstond met haar kennis maak?

— Ga maar mee; ik heb haar reeds te lang laten wachten.

Otto ging mee en werd aan de gezelschapsdame zijner zuster voorgesteld. Hij bezegelde de kennismaking met een lichte buiging, die zij heel deftig beantwoordde, en daarna zeide hij:

— Ik hoop dat het u hier goed zal bevallen.

— Ik zou niet weten waarom het me niet bevallen zou, was haar wederwoord. Ik zie wel, 't is hier alles dwars en dubbel; en als ze allemaal zoo lief voor me bennen als de freule, dan zou ik hier dienen willen al moest ik geld toegeven.

— U is wèl vleiend, zei Otto.

— Wie zou er tegenover den jonker van Tuiningen zijn beste beentje niet voorzetten? hernam ze. Ik wist dat ik hier in een lieve familie kwam, en het valt me nog honderd percent mee.

— Wij mogen ons wel gelukkig rekenen, zei Otto, dat ons zoo veel verknochtheid betuigd wordt door iemand voor wie wij zelf nog zoo weinig hebben gedaan. Maar daar staat een rijtuig stil. Marie, ik moet even naar buiten. Kijk: een break van Meijer. George Simon zit op den bok, met Sixma, Donslet, en Straten, achterin. Zal ik George zeggen dat hij je even kan komen begroeten?

— Ik vind het goed; hij is een oud buurman. Doch laat die anderen blijven! George ken ik beter.

Otto ging naar buiten, en toen de begroetingen geëindigd en de

heeren van het rijtuig gesprongen waren, fluisterde hij George in het oor:

— Mijn zuster is zoo pas thuis gekomen. Ga haar eventjes goeden dag zeggen.

George kreeg een kleur en wist zoo spoedig geen antwoord te vinden. Eindelijk fluisterde hij terug:

— Ik doe het liever morgen, als 't mag. Ik ben nu niet gekleed en... we moeten weg. Maar later heel graag!... Alles wel?

— Wat mompelt die geheimzinnige kerel toch? vroeg Sixma. Verbeeld je, Ot, wij snappen 'em terwijl hij alleen op een kar zit en naar jou toe rijdt. Wat een verkwisting, nietwaar, van plaatsruimte en van genot! Ik bedoel niet genot bij hem, maar hier, bij jou: genot van jouw gezellige tronie te zien. Ze zeggen, Ot, dat je morgen candidaats wilt doen. Dat is immers onzin, evenals vroeger?... Overigens, ik mocht het lijden; want het zou een gloeiend, gloeiend feest zijn. Maar nu denk ik dat je morgen weer naar Brussel of Parijs trekt. Jammer, beroerde kerel, al dat reizen. Als je 't niet deedt, hadden wij je praeses van de faculteit gemaakt.

— Hij is al veel te dikwijls absent voor een lid van 't kroegbestuur, zei Willem Straten.

— Maar als hij komt dan doet hij 't goed, verklaarde Charles Donslet.

— Hou je stil, Sletje, zei Sixma. Kijk naar George! Wat een belabberd smoel trekt die kerel! Moet jij morgen examen doen, George? Is dat ernst? Ik geloof het zoo waar! Maar als je nu al zoo haasvreterig kijkt, kom je 'r niet. Kom lui, de kerel moet rijden. Hij moet afleiding hebben. Of wilden jullie samen nog repeteeren, Ot?

— Ik niet, was Otto's antwoord.

— Anders kun je dat samen hier doen, en dan rijden wij door.

— Niet noodig, zei Otto. Ik rijd mee. George heeft werkelijk behoefte aan opbeuring. Dat zie ik ook. Leg er de zweep maar eens overheen, George; dan gaan we een glas Rijnschen wijn drinken.

De heeren bestegen het rijtuig, en onder het wegrijden zei Otto:

— Ik vind het nu weer lam van je, Dikke, dat je het weer rondkraait van dat examen. Ik had je immers verzocht het geheim te houden. Buiten de vrienden weet niemand er van.

— Er is nog geen leek die het weet, sprak Sixma.

— En mijn zuster stond binnen voor het raam.

— Je zuster? Is die thuis gekomen?

— Zooeven.

— Een lieve broer, die er dadelijk van doorgaat!

— Ik ga maar mee om jullie weg te krijgen. Je hebt te zwaar gedineerd van middag, Six!

— Maar zij kan er niets van gehoord hebben; dat verzeker ik

je. Waarom heb je 't ook niet gezeid dat ze thuis was? Dan had ik mijn mond gehouden. Maar jij wist het, Sjors! Hei, Sjors, wist jij het?

— Ja.

— Dat begrijp ik nu ook; want je keek vreeselijk geniepig naar dat eene raam. Dat heb ik wel bemerkt. Nu, ik moet zeggen, jongen, als je 't geweten hebt, dat je niet erg beleefd geweest bent. Je hadt wel eens even. . . .

— Brisons! zei Otto.

— Ja, herhaalden de anderen, brisons! — en George Simon lei opnieuw de zweep over de paarden.

Drie uren later zond Otto Landek aan zijn zuster op Tuiningen het volgende briefje:

„Beste zus! Ik kom van avond niet thuis; d. w. z. niet op Tuiningen. Ik slaap in de stad. Dit zal je misschien verwonderen, slecht aanstaan zelfs, en je zult zeggen dat ik onhartelijk ben. Daar heb je groot gelijk in. Maar 't is nu voor 't laatst. Morgen geef ik het grootste en beste gedeelte van mijn dag aan mijn vrienden, en overmorgen ben ik geheel tot je beschikking. Het beste is dus als je tot de conclusie komt dat je twee dagen te vroeg thuis gekomen bent. Zie dat je met de hulpvaardige weduwe die twee dagen op Tuiningen doorkomt, en laat ze maken dat ze haar krachten eens toont en ingelegde haring en komkommers voor me heeft; want daar zal ik waarschijnlijk wel behoefte aan hebben, en daar kan ze het huis Landek dus zeer mee verplichten.

Goeden nacht!

Otto.”

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

Het Huis.

Een koesterende warmte zendt de vroege morgenzon over de villa Landek en haar omgeving.

Jonker Otto geniet van die zon en loopt blootshoofds in den tuin. Hij is vergezeld van een timmerman en een décorateur, en laat zijn oogen weiden over de toebereidselen voor het feest dat hij dien avond denkt te geven.

— Goeden morgen! Mooi weertje vandaag! klinkt op eens een stem.

Otto kijkt om; hij kent die stem en weet welken kant hij uit moet zien om den spreker te ontdekken.

— Goeden morgen, mijnheer Simon! roept hij daarna tegen zijn buurman, die voor een der opengeslagen ramen van zijn kamer staat.

— Mag ik even bij je komen, buurman?

— 't Zal me aangenaam wezen. Vlak, zorg dat men de voordeur opendoet.

Vijf minuten later zit mijnheer Simon met Otto onder de veranda.

— Eigenlijk mag u niet zien wat hier gebeurt, zegt de student. Al die voorbereidselen zijn een geheim.

— Ja, daar wilde ik je juist eens over komen spreken.

— U bent toch niet bang voor brand?

— Neen; dat niet. De illuminatie in de boomen kan zoo spoedig geen brand veroorzaken. En vuurwerk kan op een huis als het mijne ook geen kwaad. Alles is goed voorzien bij me; maar...

— Mag ik u wat aanbieden?... Een kop bouillon? Er is bouillon in de keuken.

Otto schelde en gaf Hippie bevel twee kop bouillon te brengen.

— Neen, hernam mijnheer Simon, ik wilde je eigenlijk over wat anders spreken. Jongen, jongen, waar moet dat naar toe!

— Hier, bedoelt u?... Als de potjes leeggebrand zijn is de illuminatie uit. Dat kent u ook wel!

— Maar weet je wel, Otto, dat ik je vader bij zijn vertrek een soort belofte gedaan heb?... Ik heb hem beloofd dat ik een beetje naar je kijken zou. Waarachtig, geloof me, dat is zoo. En nu heb ik dikwijls gedacht: hij maakt het wel wat bont. Je hebt heel wat afgedaan, Otto, in de weinige maanden dat je vader afwezig is.

— Dat is zoo! Ik herinner me nog zeer goed dat ik den eersten nacht bij Tjeerd Sixma in de piano sliep. 't Is of het pas gebeurd is.

— Van nacht heb je op je eigen bed geslapen. Maar je kwam toch niet vroeg thuis. Mijn zusters hebben je gehoord.

— Halfvier! Op de sociëteit geweest. Eerst gewhist; toen gebiljart; toen gekegeld.

— En George heeft tot bij halfvier zitten werken.

— Is dat beter, mijnheer Simon?

— Dat zeg ik niet. Ik kan ten minste niet merken dat hij geleerder is dan jij. Maar enfin, George is een blokker. Dat vinden wij thuis verdienstelijk.

— En ik?

— Jij bent een pretmaker. Je rijdt, je rost, je reist, je holt een paard dood, je geeft partijen, je komt thuis als je wilt — midden in den nacht, of tegen den morgen, laat ik liever zeggen; — ik weet niet hoe je 't volhoudt; — en nu schijn je eerst goed te beginnen: je gaat illuminaties geven en vuurwerk! Jongen, jongen!

— Maar dat is een geheim, mijnheer Simon! Dat moet een verrassing blijven.

— Voor mij is 't geen verrassing; dat weet je. Onwillekeurig heb ik het opgemerkt. En nu kom ik je eens vragen, Otto, als buurman en als vriend — geloof me — of je de zaak niet overdrijft. Tot nog toe heb ik gezwegen. Ik heb zelfs om je beminlijke dwaasheden gelachen en ze meer dan eens thuis aan mijn gasten verteld. Ik zei dan tegen me zelve: hij zal het wel moe worden; en ik vergeleek je — je moet er niet boos om worden — bij een jeugdig paard dat pas in de wei komt. Maar nu, in plaats dat het bedaart, zie ik dat het erger wordt; ten minste, er worden aanstalten gemaakt die zoo véélbelovend zijn dat de koning het op zijn paleis niet beter zou kunnen verlangen. En nu vraag ik je onbewimpeld en oprecht, als vriend en als buurman: waar moet dat heen?

— Wil ik u dat eens in drie woorden zeggen, mijnheer Simon? Het gaat den weg van Icarus op. Van daag bij de zon, heel hoog; en morgen zoo laag mogelijk bij den grond. Met andere woorden: dit is de groote slotscène, de uitvaart. Dit feest moet al de vorigen overtreffen; maar het zal ze ook besluiten. En u hebt volkomen gelijk als u zegt dat het tijd wordt. Op mij zou de vergelijking van toepassing worden van het oude vervallen huis, waarvan de verstandige doordraaier Philolaches in een van de blijspelen van Plautus spreekt. Kent u die vergelijking? Niet? . . . Nu, dan wil ik ze u verhalen en . . . en op mij zelve toepassen. De mensch, mijnheer Simon, gelijkt van zijn geboorte af op een nieuw huis. U vat dat misschien niet; maar als ik het u uitleg zult u me gelijk geven. Zie eens: men bouwt een nieuw huis, geheel volgens de regels van de kunst. De architectuur is boven allen lof verheven. Vosmaer en de Stuers zingen er te zamen een loffied over en dansen er met Cuypers en Sanders en Muijsken en de Kruyff uit dankbaarheid omheen. Inrichting, meubilering, afwerking, — alles is lofwaardig. De architect wordt door iedereen geroemd; men neemt zijn plannen over; want iedereen zou ook zoo'n gebouw willen hebben. Maar wat wil nu het ongeluk? . . . Er komt een slordige, onverschillige bewoner in, die allerlei lui volk in zijn dienst heeft. Het huis wordt slecht onderhouden, en het vervalt. Doch dat is nog niet alles. De elementen beginnen ook vijandig te worden en aan het vernielingswerk deel te nemen. Een hevige storm neemt, om iets te noemen, eenige dakpannen mee. De bewoner zorgt niet dat ze vervangen worden, en zoo ontstaat er een lek in het dak. De muren worden vochtig; het houtwerk ontzet; de vloeren verrotten, en het huis wordt ten slotte onbewoonbaar, zonder dat de architect er schuld aan heeft. In het begin had men dien volkomen ondergang door een weinig zorg, door een kleine herstelling, kunnen voorkomen; maar de gewone slordigheid — en die treft men

bij zeer veel menschen aan — is oorzaak dat het gebouw weldra geheel vervalt.

— Ja, ik heb daar voorbeelden van gezien, sprak mijnheer Simon heel wijs; en ik moet zeggen: er is ook wel eens een pan van *mijn* huis gewaaid. Maar nu de toepassing, Otto!

— Zeer eenvoudig! *Wij*, kinderen, zijn het huis: onze ouders zijn de architecten, namelijk van onze opvoeding. Zij leggen de fondamente en bouwen er op voort, en sparen niets om een goed en fraai geheel te krijgen. Niets is hun natuurlijk aangenamer dan wanneer men hun kinderen prijst of als voorbeeld aanhaalt... ter navolging, zooals men dat uw waarde neef George doet. En zoo komt eindelijk de tijd dat men de zoontjes in meerdere of mindere mate aan hun lot overlaat. Zij worden naar de Akademie gestuurd; of papa gaat een langdurige buitenlandsche reis maken, zoodat ze buiten toezicht zijn. En zoonlief smijt de kinderschoenen weg zoo ver hij ze zien kan. Hij staat op zijn eigen beenen; voelt zich een man; aan tucht is hij ontwassen, — en op dat moment, mijnheer Simon, breekt het kritieke oogenblik aan voor het gebouw. Ik zal bijvoorbeeld mijzelf maar eens nemen. Ik was erg verstandig en erg ijverig zoo lang de architecten toezicht op me hielden; maar nauwelijks was ik aan me zelven overgelaten of ik keek er niet meer naar uit welken hoek de wind woei. Enfin, ik zal u de bijzonderheden sparen.

— Maar ik ken het studentenleven wel. Ik zelf...

— Ik zal ze u toch sparen. Ik heb het wel niet zoo erg gemaakt als de jonge man dien Plautus opscheept; maar mijn huis is wel een beetje scheef gezakt, ontzét, verwaarloosd. 't Wordt dus tijd, zou ik denken, dat ik het grondig onder handen neem. En daarom roep ik uwe medewerking, uw hulp, uw raad in. Vandaag wil ik den orkaan nog laten razen; maar morgen begin ik aan de herstelling van het gebouw. Misschien zal het me in den eersten tijd wel moeielijk vallen, mijnheer Simon, om er gestadig bij te blijven; maar daarom stel ik u aan als mijn opzichter. En soms, als ik er tegen op zie om de herstellingsplannen te voltooien, zal ik bij u komen en zal ik uw huis als het mijne beschouwen, met de wetenschap dat er een goed buurman in woont. Mag dat?

— Kerel, ik vind het zoo goed! Kom hier, geef me je hand! Maar je moet oppassen. Je moet sterk zijn. En breek dan gerust van het oude huis af wat je denkt dat niet meer mee kan; vernietig wat schadelijk is voor de toekomst, en kom bij mij, onder mijn dak: ik zal je huisvesting verleen en vriendschap bewijzen zoo veel ik kan.

— Ik dank u zeer, mijnheer Simon, en ik hoop van uw vriendelijkheid gebruik te maken; maar dan moet u me één ding beloven.

— Als ik maar weet wát!

— Dat u van middag bij mij komt dineeren. Het is werkelijk een afscheidsfeest. Ik heb een aantal studenten, luitenant Gravestein, mijnheer Talholt, en meer oude vrienden van onze familie.

— 't Is moeielijk om te weigeren, Otto; en als ik bijtijds op mag breken?...

— Zeker; dat mag. U kunt zelfs nu en dan een poosje naar huis gaan en weer terugkomen.

— Dan neem ik het ook gaarne aan, — omdat het vandaag voor het laatst is. Op die voorwaarde, hoor! En als ik je dan nog eens een raad mag geven, neem een voorbeeld aan mijn neef. Die werkt van den vroegen morgen tot den laten avond, en het kost hem niets geen moeite.

— Om te werken? vroeg Otto verwonderd.

— Neen, om te moeten werken, om thuis te zitten.

— Hij is een blokker, die goeje Sjors! En hij zal spoedig candidaats willen doen.

— Was dat eens waar!

— Zoudt u dat wenschen, buurman?

— O kerel, als hij slaagde, ik kan je wel zeggen: ik zou uitgelaten zijn van plezier!

— Nu, wie weet hoe spoedig 't gebeurt! zei Otto. Ik hoop er het beste van! — en hij drukte mijnheer Simon, die op het punt van vertrekken stond, de hand.

En toen de buurman weg was, riep Otto uit:

— Die uitgelatenheid van plezier daar heeft de goeje man vandaag kans toe. Wat een pret zal dat zijn, als 't goed gaat! Was *mijn* goeje brave architect nu ook maar hier!

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Het Werk Bekroond.

Otto Landek had het niet ronduit tegen mijnheer Simon gezegd; want het moest voor de familie geheim blijven; maar hij en George zouden dien middag hun candidaats gaan doen: hij om twee, George om drie uur. Ofschoon Otto den naam had van een aartsboemelaar te zijn, had hij de laatste maanden toch nogal gewerkt, en met behulp van zijn buurmans uitmuntende dictaten was Minerva hem zoo goedgunstig geworden, dat zelfs George hem had aangeraden het eens te wagen. Zonder lang dralen besloot hij er toe, vooral toen hij schier zonder moeite de vereischte testimonia binnenkreeg, wat hem eigenlijk zelf verbaasde.

Sixma had het een schande genoemd zooals Otto bofte, toen Ot hem zwart op wit liet zien dat hij deze en gene lessen „niet zonder vrucht had bijgewoond”, — en Sixma had er bijgevoegd: Als jij de beruchte Ot Landek niet waart, zou ik gaan vermoeden dat ze je voor een ander hadden aangezien.

Toen mijnheer Simon heengegaan was, bleef Otto onder de veranda nog een poos zitten mijmeren over den afloop van het waagstuk, over het nieuwe huis, en over zijn grootsche plannen voor de toekomst; want grootsche plannen had hij.

Eindelijk stond hij op, en nadat hij een stoel omver geschopt had, mompelde hij:

— Kom, 't zal wel gaan! De Oomes zijn me klaarblijkelijk nogal genegen. En lukt het niet, dan . . . maar dat zou toch beroerd wezen! Wat zou ik ten slotte met papa aanvangen? . . . En lang kan de man toch niet meer uitblijven! Verbeeld je dat hij eens onverwacht voor me stond! . . . . Maar komaan, ik zal den boel nog eens kalm even doorkijken. De lui komen eerst om half een; dus heb ik nog een paar rustige uurtjes. Ze zeggen wel dat het niets geeft, maar dan . . . pour acquit!

Otto zei nu aan Vlak dat hij voor niemand thuis was, behalve voor de heeren George Simon, Sixma, en Moreelse. Daarna ging hij naar zijn kamer, stak een havanna op, nam plaats voor zijn schrijftafel, en verdiepte zich in alle mogelijke exerpten, tot hij klokke halfeen gestoord werd door Sixma en Moreelse, die met een: Vent, schei er asjeblieft toch uit; anders weet je er straks niets meer van! bij hem binnenstormden.

— Dat hadt je van nacht moeten zeggen, lieve jongens! verweet Otto. Ik ben veel te laat naar bed gegaan en kan het goed voelen!

— En je zoudt nu wel op handen en voeten onder den preekstoel willen kruipen, schertste Sixma. Kom, vort met den rommel! 't Is te laat! zegt Hamlet. Geef ons liever een glas Sherry, en neem er zelf twee. Dat zal je beter helpen.

— Je ziet erg bleek! Je vreet toch geen haas? vroeg Piet Mor, die hem naar de pols greep.

— Weet je wat, ga jij je alvast netjes optuigen en laat onderwijl Vlak ons 't een of ander boutje brengen, waarvan we dan nog wel een brok voor je zullen laten liggen, sprak Sixma.

— Goed, zei Otto, die Vlak scheide en van hem vernam dat in de voorkamer het ontbijt gereed stond, waarna hij zelf naar boven ging om zijn toilet te maken.

— Bravo! Wat een gentleman! riepen de vrienden, toen Otto een kwartier later terugkwam, keurig uitgedoscht in zwarten rok met witten das, en met den hoogen hoed in de hand, als stond hij op het punt om in een trouwkoets te stappen.

— Geef mij al vast de documenten! zei Sixma; dan knap ik dat

wel voor je op, en verheug jij je blanke ziel met een stukje van die kip, ten einde je vastigheden te bewaren. En dan vooruit! Je laat zeker de coupé inspennen! Piet kan best op den bok, en anders wil ik vandaag je palfrenier ook wel zijn.

Otto vond alles goed wat er gezegd en beschikt werd; ja, hij zou zelf op den bok zijn gaan zitten, als 't hem ware voorgeslagen.

Om halftwee kwam de coupé voor, en nadat men eerst aan George had laten zeggen dat hij, volgens afspraak, ten huize van Otto afgehaald zou worden, steeg men in, om eenige minuten later uit te stappen aan het oude academiegebouw. Eenige vrienden en kennissen stonden hen daar op te wachten, waaronder ook Kees Pijn en Charles Donslet, die straks George zouden assisteeren en hem gaan halen als Otto binnen was.

Na eerst bij den pedel het examengeld gestort en de papieren overgegeven te hebben, ging men en corps naar het historische zweetkamertje, boven welks ingang het „Hij die hier binnentreedt, laat alle hoop varen,” in sierlijke letters geteekend staat, terwijl aan weerszijde van de deur op den witten muur, ook in houtskool, een paar flink geschetste toepasselijke figuren prijken.

Als naar gewoonte liep het daar af en aan van nieuwsgierigen en belangstellenden, om den patiënt nog even de hand te drukken en goed succes toe te wenschen, waarbij menige kwinkslag werd vernomen te midden van allerlei lawaai, dat echter telkens als wegstierf wanneer een hooggeleerde de trap opkwam en zich, nadat hij met een eenparig „dag professor” verwelkomd was, minzaam groetend naar de faculteitskamer begaf.

— Jongen Ot, je boft, ik feliciteer je! riep er een. Den Dul, die gezegd heeft dat hij je aangezicht niet kende, kijkt erg zoetsmoelig. Hij is bepaald in zijn hum vandaag!

— Boorman is ook goed, zei Sixma, omdat zijn portret verleden jaar in den Almanak gestaan heeft. Het stuk van zeker iemand is door professors familie gelezen, en ze vonden hem erg geniaal. En Boorman doet bovendien aan spiritisme. Stil! daar heb je 't!

't Was het schelletje in de faculteitskamer, dat om kwart over tweeën klonk, waarop de pedel verscheen om mijnheer Landek binnen te leiden.

Allerlei uitroepen van taai houden en compliment aan de heeren, klonken nogmaals van verschillende kanten, toen de deur andermaal geopend werd door den terugkeerenden pedel en men Otto reeds voor de vierschaar zag zitten, bezig zijn handschoenen uit te trekken, terwijl een der hooggeleerden zijn bril stond te poetsen.

Kort daarna verspreidden zich de jongelui in verschillende groepjes, en liep men een straatje om, ten einde tegen drie uur weer present te zijn om het judicium over Otto te hooren en ook George Simon „de laatste eer te bewijzen.”

In het zweetkamertje werd nu met George over de kansen van Otto's examen gesproken, en hij had meer hoop op zijn vriend dan op zich zelf; want hij vond dat het er bij Otto wèl inzat, en dat hij het goed zeggen kon ook. Maar de anderen meenden dat als George niet gerust was, Otto wel moest zakken als een straal; want hij had geen lor uitgevoerd, zei de publieke opinie.

Onder die gesprekken klonk nogmaals de bel, en zag men Otto verschijnen. Hij was de deur nog niet uit of hij werd bestormd met de vragen: Wel, hoe was het? Wat zal 't wezen? Zeker een één met een pluim? Kijk de vent er eens verwaand uitzien!

— Nou, zei Otto, terwijl hij zijn knevel opkrulde, 't liep nogal wel van stapel. Van zakken ten minste geen sprake! Ik heb al de hurdles met een brutalen sprong gepakt. Maar eerst had ik den Dul zoo lekker aan de praat gehouden, dat ze hem 't horloge onder den neus douwen moesten. — Zoo Sjors, ben jij er ook?... Ze zijn erg meegaand, hoor! Dat komt omdat er een vuurwerk voor besteld is.

— Waarover heb je 't gehad? vroeg Sixma; doch voor Otto 't hem zeggen kon, klonk nogmaals de schel, en werd hij weer binnen verzocht, waarbij de pedel de anderen wenkte maar te volgen: een bewijs alvast dat de zaak gezond was. En zoo was het ook!

„Het was de faculteit een waar genoegen mijnheer Landek met zijn afgelegd examen geluk te wenschen en hem op eervolle wijze den graad van candidaat in de rechtswetenschappen te kunnen verleenen.”

Bravo! Hoera! Leve Ot Landek! Leve de faculteit!... en meer dergelijke uitroepen weerklonken terstond zoo warm mogelijk, terwijl men zich verdrong om Otto te feliciteeren, zijn hoed in te slaan, en hem voorts in triomf naar beneden te brengen. Nu ging het naar Dosselen, den stalhouder, waar de paarden met de tuigen op gereed stonden om op het eerste sein uit te rukken. En dit sein was zoo spoedig gegeven dat het zesspan Otto reeds tegenkwam bij de Akademie, waarop het rijtuig overdadig volgeladen werd en naar den stal terugreed, waar de vierspannen in alle haast gereed gemaakt werden.

Otto reed inmiddels met zijn paranymfen de singels rond; want hij wilde alles nog maar zooveel mogelijk stil houden, zei hij, omdat hij anders zijn huis vol dames kreeg; en tegen vier uur zorgde hij dat hij tegenwoordig was om zijn vriend George af te halen.

En toen de klok opnieuw een vol uur geslagen had, behoorde ook George tot de feestvierenden. Hij had een goed candidaats gedaan. Doch er scheen dien dag slechts een enkel ééntje te vergeven, en dat was aan Otto ten deel gevallen. George moest het doen met een mooie twee; en zijn hoed werd er nog te harder om ingeslagen.

Hij nam nu naast Otto in het zesspan **plaats**. Twee paranymfen zaten tegenover hen. De twee anderen **volgden** in een vierspan, en een heele rij van vierspannen kwam **daar nog** achter aan, zoodat het weldra tusschen de huizen **weergalmde** van het dartele zweepgeklap en het gekletter der paarden, die de eer hadden de feestvierenden naar hun bestemming te brengen,

Als een loopend vuur ging de tijding des namiddags door de studentenaansameling: Otto Landek had **candidaats** gedaan en een ééntje getapt; en George Simon, die het óók deed, haalde een tweetje.

George had een tweetje verdiend, zei men; maar dat Otto een ééntje getapt had, dat was een gruwelijke bof.

— Dat komt omdat hij de dingen wist, zei Sixma tegen de vrienden. Hij heeft zich kranig gehouden, en maar één ding heeft er ontbroken om den triomf nog grooter te maken.

— Wat dan? vroeg Otto.

— Dat je van tijd tot tijd Malplaquet riep.

— Dat laat ik aan jou over, Tjeerd, op jouw candidaats!

— Merci! Ik doe geen candidaats. Ik behoor niet tot degenen die een boek van buiten kennen als ze 't eens gelezen hebben. Die menschen hebben ontvankelijke, zoogenaamd vlugge, maar weeke hersens. Later lijden ze schipbreuk.

Het hier medegedeelde werd gesproken in de groot zaal van de Mees, de welbekende uitspanning buiten de stad. Terstond na het bekend worden van den uitslag van het examen waren Otto en George, met de vrienden die het bijgewoond hadden, daarheen gereden, nadat Otto eerst aan Jan Vlak de boodschap opgedragen had, dat allen die de heeren candidaten wilden komen feliciteeren, hen vinden konden aan de Mees, waar zij receptie hielden, terwijl de bezoekers tevens over rijtuigen konden beschikken bij de stalhouders in de stad.

Toen Otto en George en hun intiemste vrienden er reeds eenigen tijd waren, kwamen er alzoo een aantal rijtuigen in vliegendem draf achtereenvolgens naar de Mees rijden; tallooze studenten wenschten een vriendschappelijken handdruk te wisselen met George Simon en rondom Otto Landek heen te dansen, die heden alweer het grootste fenomeen van de Akademie was. Het stroomde Champagne, en allerlei welsprekende ontboezemingen, geestigheden en kwinkslagen wisselden de vroolijke gesprekken af. Enkelen die ook voor hun candidaats zaten, vroegen naar bijzonderheden van 't examen; doch de meesten spraken over andere dingen; en Otto, die zooveel belangstelling genoot, deed intusschen nog een dozijn meer uitnoodigingen dan hij eerst vastgesteld had, en toen het tegen etenstijd liep, ontsnapte hij met George Simon, voor wien hij mede als gastheer zou optreden, door een achterdeur, omdat hij thuis de honneurs wenschte te gaan

waarnemen. Eerst evenwel werd hij bij de familie Simon binnengeroepen, en daar werd hij, evenals George, door de drie tantes gezoend en door den heer des huizes met allerlei toepasselijke en welsprekende loftuitingen overladen.

— Ik heb het wel gedacht, zei mijnheer Simon, dat jij ons nog eens verrassen zoudt, Otto. Er was 's nachts soms heel laat licht bij je, en 's morgens was je vroeg bij de hand. En dat George vaak met boeken naar je toeging, was ook geen geheim voor me. Ik heb het wel voorspeld dat je hem er mee doorslepen zoudt; want door jou bleef hij aan 't werk. Enfin, je bent er nu samen, en dat is mooi, heel mooi, vooral voor buurlui die zulke goede vrienden zijn. En dat nieuwe huis! Dat komt nu zoo goed uit!

— Mijnheer Simon, zei Otto, roer vandaag alsjeblieft geen teedere snaren meer aan. Kom, ik ga u voor!

De heeren gingen heen, en Otto en George werden ieder door zijn beide paranymfen — Sixma en Piet Moreelse voor den eerste, Charles Donslet en Pijnvliet voor den tweede — ontvangen.

Een half uur later zaten de beide gastheeren in de rijk versierde tuinkamer tegenover elkander aan den feestelijken disch; en nauwelijks had men plaats genomen of Otto stond op met het gevulde wijnglas in de hand, en hij nam het woord:

— Vrienden, zei hij — vergun me dat ik u allen zoo noem: mede namens George Simon — vrienden, ik heet u welkom aan tafel. Hoogst aangenaam is het mij dat ik u hier zie, niet alleen om uw tegenwoordigheid, maar ook om de aanleiding die u hier brengt. Evenwel, ik mag het niet vergeten, al ware die aanleiding er niet geweest, gij zoudt toch hier aangezeten hebben.

— Bravo! riep er een.

— Ja, zeker bravo! Nu is het des te beter. Maar, al was ik niet geslaagd, ik zou heden toch een feest gegeven hebben: een afscheidsfeest! Otto Landek is morgen een bedaard en stemmig man. Dat verzeker ik u!

— Hm, hm!

— Ja, hm, hm!... Er komt eenmaal een tijd dat men zijn netten uit het water neemt. Maar vandaag wil ik nog geheel en onverdeeld aan mijn vrienden behooren. Niets mag me en kan me storen. — En gij zult beseffen dat me dit ernst is, als ik u zeg dat mijn zuster zelfs, die thans op Tuiningen vertoeft, van 't examen niets weet. 't Is morgen nog tijd genoeg om het haar mede te deelen. Vlak hoort het: *niets* mag ons storen! Laat ons dus met en bij elkander zijn, m'n heeren, zoo lang en zoo vroolijk mogelijk! Laat ons feestvieren: echt ouderwets; en sta mij toe dat ik, mede namens George Simon, op het heil van onze gasten drink en op de vreugde van het feest.

Allen stonden op met hun glas in de hand, en tevens werd het

Io Vivat aangeheven en bleek het al dadelijk aan den gastheer dat het feest inderdaad veel beloofde.

Otto droeg vervolgens de leiding daarvan op aan zijn eersten paranyf Tjeerd Sixma; en benoemde Piet Moreelse, Donslet, en Pijnvliet, achtereenvolgens tot kapel-, kelder-, en keukenmeester. Aan Jan Vlak echter was de algemeene leiding van de tafel opgedragen, en Vlak streefde er naar om eens te toonen wat hij kon. De decoratie van de tafel met kristal en zilver en bloemen en keur van de fijnste glazen getuigde reeds op zich zelf dat hier een meesterhand aan het roer stond. De bediening liet niets te wenschen over. De knechts letten op Vlaks wenken, als een gedresseerd paard op den pikeur. De spijsen, die door Hoogsteegens beste koks toebereid werden, verschenen op de tafel als bij een wel overlegd spiegelgevecht de troepen in het vuur, met mathematische berekening en onder het besef van ernstigen verantwoordelijkheidsplicht: niet te vroeg en niet te laat. Het koken van de visch, het braden van 't gevogelte, werd in verband gebracht en geregeld naar de toasten, zoodat er geen gapingen waren en geen doode punten. En ook op het schenken van de wijnen werd door Vlak met de grootste zorg gelet. Aan den een liet hij wat meer Rijschen wijn schenken, aan den ander Bordeaux, Bourgogne of Champagne, naarmate hij meende dat hun temperament dit noodig had. Ongelijke paarden — zoo had hij overlegd — trekken kwalijk; en zoo moest de universele feeststemming door allen gedragen worden; niemand moest vooruitjilen en het einddoel reeds bereikt hebben voor een ander zich op den weg pas goed thuis begon te voelen. Gelijk een gemeenschappelijk uitgevoerde feestzang moest ook de feestvreugde zijn; zij behoorde geleid te worden, en Vlak meende dit vooral te kunnen doen als hij de hand lei op den machtigen arm van Bacchus.

En werkelijk had hij veel voldoening van zijn kunstig beleid. Alles ging naar wensch, toen op eens Hippie met de boodschap bij hem kwam dat er iemand binnen was om den jonker te spreken.

- Wie? vroeg Vlak.
- Mijn aanstaande....
- Wat maal je, jongen? Ben je gek? Wie is je aanstaande?
- Mijn aanstaande schoonvader: Theodorus Johannes!
- Wat! Kippeveer? Smijt hem er uit, jongen!
- Dank je! Ik en bezondige mij niet!
- Dan zal ik het doen! — en Jan Vlak ging naar de voorkamer, waar Hippie den bezoeker binnengelaten had.
- Wat doe jij hier? vroeg Vlak aan Kippeveer.
- Ik wou den jonker even spreken.
- Maar, vent, je begrijpt toch dat het niet kan.
- Het moet!

— Wat zeg je?

— Och Vlakkie: het moet! Ik verklaar je: het moet!

Vlak zag den man onderzoekend aan, en hij bevond dat Kippeveer er zeer ontdaan uitzag. 's Mans gelaatskleur was bleek, en zijn haren zaten verwilderd, alsof hij er den geheelen dag in gewreven had.

— Scheelt je iets? vroeg Vlak.

— Ja jongen! Ik ben rampzalig.

— Maar liefst niet zoo familiaar! zei Vlak op hoogen toon,

— Neen, ik beloof het je! Ik ben zoo onderdanig als je maar wilt. Maar ik moet den jonker spreken — toe, asjeblieft!

— Je begrijpt wel dat dit nu niet kan! Hij heeft dertig gasten aan tafel.

— Ja, ik hoor ze wel; maar ik moet hem spreken, in zijn eigen belang. Ik zit in onaangenaamheden, en hij zou er ook in komen.

— En wat moet je hebben? . . .

— Geld moet ik hebben: geld, geld! Ik word door Zeekat vervolgd als een hijgend hert. Alles loopt spaak. Er komen dingen aan het licht die niet zuiver zijn. De jonker zou er ook in vliegen. Hij moet gewaarschuwd worden.

— Ja, ik ken die vriendelijkheden. En kan het kwaad met geld verholpen worden?

— Ja: vandaag ten minste nog.

— Hoeveel moet je hebben?

— Tweeduizend gulden.

— Weet je wat? Ik zal er den jonker over gaan spreken. Blijf bedaard hier en steek niets in je zak.

Vlak ging heen. Kippeveer bleef alleen achter, en zei:

— Die ellendige kerel, . . . om die hypotheek op te zeggen! Maar ik zal je vóór zijn, broeder Zeekat! Schavuit! *Mij* de hypotheek opzeggen! Drie duizend gulden! Daar denkt ie me mee te krijgen. Maar als ik de twee duizend die hier nog van me staan, opvraag, en ik vroeg er het geld bij van de dadelijke winst, dat ik nog zoowat half bezit, dan kan ik de drie duizend bij elkaar brengen. En ik zal ze hem laten kijken, morgen; en dan, als hij ziet dat ik ze heb, zal hij bedaren! Ik begrijp den fielt! Hij gooit het op „de Burgervriend.” Kan *ik* het helpen dat die mis loopt? . . . En nu wil hij mij bij den jonker er uit werken, en z'n eigen er in, omdat dat twaalf percent geeft. Maar hij weet niet dat ik den jonker nog meer geleend heb, en dat ik Pieter Staasjes nog achter den rug heb! . . . Och, wat een drift! Wat een jacht! Wat een varren van Bazan! zou Mientje zeggen. En dat alles om 't lieve geld! . . . En voor Govert Jan ben ik borg gebleven . . . voor twee duizend gulden . . . bij de dames Stuart; en Govert Jan heeft van hem geleend op wissel, op een bloote acceptatie, toen we „de Burgervriend” oprichtten al; en hij

dreigt dagelijks, die lompe glimmende femelaar en zielverwoester, dat hij het opeischen zal! Gisteren nog!... En dan?... Govert Jan heeft het gewisselijk niet! 't Is weg, in den afgrond! 't Is verëten, verdronken, op de baker en de wieg en de vuurmand gesmeerd, — en die kwaje, leelijke, pedante, verwaande uil kraait dan nog uit dat ieder kind duizend gulden meebrengt! En dat is een zwager, die je borg laat blijven, die je in de kast zou helpen, die zoo kaal is dat hij geen nagels heeft om zijn kop te krabben, en die richt kranten op! Burgervrienden, die duizenden kosten, en die alles opvreten wat er mee in aanraking komt. Ajasses, wat een boel! Als ie de kas van de lomberd maar niet besteelt!... Ik mot zien, — ik *mot* zien, — dat ik eronder uitkom!... 't Gaat me aan mijn hart!... Maar die twee duizend pop moet ik vrij hebben. Och ja, 't is zooveel ook niet wat ze me opbrengen. Ik krijg twaalf percent, en ik geef er aan Piet Staasjes, dien godzaligen woekeraar op klompen, zelf zes. Dus krijg ik maar zes percent... maar van een andermans geld! 't Is toch jammer, ja! Maar 't mot!... Verdomme!... En misschien, als ik morgen het geld van 'em terugkrijg, dat ik het hem overmorgen tegen nog hooger rente weer leenen kan, ... als eerst die onmogelijke domme Zeekat met zijn „re-zemizatie” van onze krant maar eens op zijn plaats gezet is. De Landeks ken ik voor solide genoeg, ofschoon je 't evenwel niet weten kunt; maar....

— Wat sta jij daar te brommen? vroeg Vlak, die weer binnenkwam.

— Ik zeg tegen me zelve dat het me spijt dat ik het geld terugvragen moet.

— Nu, spijten hoeft het je niet; want je krijgt het niet.

— Morgen zou ik het gaarne zéker hebben. En ik zou nu den jonker wel even wenschen te spreken.

— De jonker heeft geen tijd.

— Moet ik dan een deurwaarder sturen?

— Dat is jouw zaak.

— Ik weet wat er gebeurd is, Jan Vlak. Hij heeft examen gedaan; dat weet ik zeer goed. Hij heeft nu weer crediet genoeg. Laat een ander nu maar eens voor hem in de bres springen. Ik zit voor 't oogenblik in verlegenheid, en later ben ik immers weer tot alle dienstvaardigheid bereid. Toe Vlakkie, haal nu den jonker even. Ik zou hem zelf zoo graag eens....

— Kippeveer! zei Vlak op ernstigen toon.

— Wà blief? vroeg de man met groote oogen.

— Er is van middag hier aan tafel verteld dat „de Burgervriend” binnen drie dagen op de flesch gaat.

— Wat zeg je? vroeg Kippeveer doodsbleek.

— En het heeft groot gejuich veroorzaakt! Verschrikkelijk groot

gejuich! Preat! riepen ze, en ze gooiden er een glas op naar binnen dat het een aard had. Hoor je dat gegons wel? Dat is er nog van.

— En wie vertelde dat? vroeg Kippeveer met bevende stem.

— Beursgeheim! Diep geheim! Heel diep! Maar de jonker gilte het uit van pret!

— En werd mijn naam niet genoemd?

— Ja! Die arme Kippeveer! riep de jonker.

— Is dat toch waar?

— Dat is waar!

— Waarachtig? Waarachtig waar? . . . Zoo waar als er een God is? Zweer je daar op? . . . En als het waar was, zou de jonker dan medelijden met me hebben dat ik er zoo ongelukkig ingelooopen ben?

— Natuurlijk!

— Zeg, zweer je er op dat de jonker het gezeid heeft?

— Wat gezeid?

— *Arme* Kippeveer.

— Zweren doe ik niet tegenover een woekeraar.

— Maar roep dan den jonker even. Toe, heel even! Je krijgt . . . zie daar . . . je krijgt een tientje van me!

— Er uit!

— Wat blief je?

— Er uit! . . . Wou je me omkopen? Er uit, zeg ik je! Ga naar broeder Zeekat. Die krijgt van avond nog een deurwaarder op zijn dak; want hij staat te boek voor 't papier van de krant.

— Je liegt het toch? vroeg Kippeveer, terwijl hij hevig begon te rillen.

— Neen, ik lieg niet! 't Is aan tafel verteld door iemand die het weten kan. En ga nu maar heen; want mijn tegenwoordigheid wordt elders vereischt.

Jan Vlak was klaarblijkelijk goed ingelicht. Zeekat had waarschijnlijk geweigerd den betreffenden wissel te betalen. Die tijding mat Kippeveers maat vol. Hij ijlde de deur uit, en in de gang hoorde Vlak hem nog zeggen, nadat hij een vreeselijken vloek geuit had:

— Die liberalisten! Die bloedhonden! Als die er niet waren, dan hadden *wij* daartoe niet behoeven te komen! O Heere, verdelg ze toch, al is 't van avond al!

Niet zoodra had Hippie den heer Kippeveer aan Jan Vlak overgeleverd, of de jongen werd door een onweerstaanbaar heimwee bevangen om Kippeveers dochter te zien, en hij meende, als de moeder nu ook eens uit was, evenzeer als de vader, dat dit wel gaan zou. Hij verliet dus de villa Landek, en ging op weg. Tien

minuten later bevond hij zich tegenover Kippeveers woning, aan de overzijde van de gracht; want hij achtte het raadzaam om eerst het veld eens te verkennen. Terwijl hij langzaam voortschreed, neuriede hij het minnelied dat hij op Mientje gemaakt had.

Lieve Mina, dierbaar meisje,
Zie mij voor uw woning staan,
En zij met den armen jong'ling
En zijn minnend lot begaan.

Zie, hij staat hier zoo verlaten,
En gij zijt hem toch zoo na;
Daarom zingt hij u zijn lied'ren
Toe op een harmonica.

— Ik moet toch maar eens eene harmonica aanschaffen, zei Hippie; dan zal het nog beter gaan! Het woord staat er nu eenmaal in, en *zij* moet er maar zijn ook;... want harmonica is vrouwelijk!

Toen hij dit gezegd had, keerde hij op zijn schreden terug, om het huis nog eens goed te bekijken; want in het eerste voorbijgaan had hij geen levend wezen bemerkt. Daarbij vervolgde hij zijn geneurie:

En niet enkel zijn harmonica
Ca is het waarbij hij zingt;
Maar hij zingt ook van de liefde,
Die hem door het lichaam dringt.

Dat is, Mina, mijn verlangen,
En het doel waarnaar ik smacht;
Mina, open toch uw venster,
Let toch op mijn jammerklacht.

Bevend tokkel ik de snaren,
'k Grijp in mijn harmonica,
Roepend: Mina, daal toch neder,
Ai, bewijs mij die gena!

Dan zal ik u nooit verlaten;
Eeuwig zal ik de uwe zijn,
En wij beiden zijn genezen
Van de smart der liefdepijn.

— Als ze maar niet nijdig is dat ik haar Mina genoemd heb, zei Hippie; want ze is zoo nederig! Maar Mientje klinkt niet in een gedicht, en er zijn geen fatsoenlijke rijmwoorden op.

Hippie was inmiddels de gracht omgegaan en thans tot voor Kippeveers huis genaderd. Daar hoorde hij Pst, pst! roepen; maar hij wist niet waar 't vandaan kwam.

— Ik weet niet wat je begint! riep een stem van boven.

— Zit jij daar, Mientje? vroeg Hippie, nadat hij naar boven gekeken had. Wil ik je eens wat zeggen? Ik kon best, zonder veel omslag, onderwijzer zijn op een bijzondere school, als die lamme liberalisten maar geen examens in de wereld schopten om er een kind Gods uit te keeren. Maar de Heere schijnt het toch verordineerd te hebben dat ik een knap man zal zijn; want ik heb, toen ik je eergisteravond verlaten heb, een vers gemaakt.

— Ben je gek? vroeg Mientje.

— Ben jij met de wasch bezig? was de wedervraag. Nog zoo laat?

— Hou je mond, zei Mientje. De meiden van den overkant staan te kijken. Ga dadelijk heen, en kom straks als 't donker is terug. Ik zit hier opgesloten!

— Wat zeg je? Opgesloten?... Op zolder? Heb ik daarom in mijn lied gezet: „Mina, daal toch neder”, en „Mina, open toch uw venster”; want ik noem je *Mina*: hetgeen dichterlijk is!

— Heb je wat gedronken? vroeg Mientje op teederen toon.

— Ja: wijn. Ik heb er van geproefd omdat ie zoo duur is. Ik zal straks een bouteille voor je meebrengen, dierbaar, kind! Je hebt van me gezegd: Dit is het kalf waarmee ik ploegen zal. — En nu heb ik alles voor je over. 't Kan me niks schelen dat je kalf zei; want het is natuurlijk een tekst. En ik heb een gedicht gemaakt. Van kalf moet er nu ook nog maar in. En zit jij opgesloten, zeg je? Op zolder?

— Ja lieve jongen: om eergisteravond. Ze hebben moeten beloven dat ze me niet in den kelder sluiten zouden, en nu zit ik op zolder. Jozef werd wel in den diepen put geworpen, en toch verheerlijkt. Ik lijde geduldiglijk, in dat vooruitzicht. Maar Hip, ga nu toch heen! De menschen kijken allemaal naar je.

— Nu, ik ga! Maar ik zweer het, ik kom straks, als 't donker is, terug, en dan zal ik je bevrijden. Misschien schaak ik je wel! Dag lieveling!

Toen Hippie deze belofte had gedaan, ging hij heen; maar nog meermalen zag hij om, naar Mientje, die boven uit het venster lag en hem met haar zakdoek toewuifde.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

George en Marie.

— Vlak, zei George Simon, zou ik een kop thee kunnen krijgen?

— Er komt straks koffie, mijnheer. Maar er moet eerst nog ijs gepresenteerd worden en marasquin en noga en al dat goed.

— Neen maar, ik heb behoefte aan een kop thee; anders houd ik het niet uit. Er wordt kolossaal gebieerd! Als ze zoo doorgaan, voorzie ik dat ze allemaal onder de tafel rollen. Ik voel zelf aldat ik behoorlijk de hoogte krijg. Al die wijn door elkander, zie je!... Ik weet waarlijk niet hoeveel merken we nu al gehad hebben! Mijn maag is er niet aan gewoon, en als ik er nu maar een kopje warme thee ingiet....

— Ik zal 'em dadelijk voor u laten zetten, mijnheer. Ik lust zelf ook wel een kopje. Kom maar mee hier in de voorkamer.

George Simon en Vlak gingen nu samen de voorkamer binnen, nadat ze het gesprek eerst in de vestibule gevoerd hadden, waar George den hofmeester, die er zijn bevelen gaf, opgezocht had. Vlak schelde en gaf een der knechts last thee te zetten. Daarna vroeg hij:

— Zoudt u werkelijk te veel krijgen?

— Ja, en ik niet alleen. Mijnheer Moreelse en mijnheer Donslet hebben al te veel. En als die beginnen, sta je aan alles bloot. Hoor eens, ik vind het niet goed van mijnheer Otto dat hij het zoo ingericht heeft. Maar eergisteren heeft hij me zijn plan verteld, en toen heeft hij ook eerst beslist dat hij het examen doen zou. We zijn hier toch altijd bij een familie aan huis, en mijnheer is wel afwezig; maar de freule....

— Is op Tuiningen.

— Dat is zoo goed als hier. De freule kon hier ook wezen. De twee huizen zijn eigenlijk maar één. En uit respect voor de freule moest men hier geen dronkenmanstooneelen uithalen, wat ik vrees dat gebeuren zal.

— Och! zei Vlak terwijl hij zijn schouders ophaalde.

— Jawel, je hebt van alles te wachten. En *ik* vind het ten minste lam dat ik er zoo van nabij in betrokken ben.

— Lam? Tegenover wie?

— Tegenover de freule. Wij maken van haar huis een herberg.

— Maar mijnheer George....

— Zeker! Er worden allerlei ongezouten praatjes verkocht, en er worden grappen vertoond die goed zijn op een publieke plaats, maar hier....

— Niet te pas komen, allemaal wegens de freule!

— Ja, juist!... En zou freule Marie 't niet met me eens zijn, denk je?

— Jawel! Dat geloof ik zeker! Dat heb ik eigenlijk al gemerkt vóór ze naar Brussel ging, al lang vóór dien tijd, al lang!

— Wat praat je nu?

— Ik geef antwoord op uw vraag.

— En wat leuter je dan van Brussel en „van lang vóór dien tijd?”

— Dat de freule het toen al met u eens was, om het zoo maar eens rondweg te zeggen. U vraagt er naar!

De hofmeester van het huis Landek zag George Simon met een ondeugend oog aan; en George, die sterk kleurde, vroeg daarop:

— En wat bedoel ik dan?

— Uw bedoeling is om van mij een antwoord uit te lokken op uw vraag. En die vraag luidt, als ik wél gehoord heb ten minste: Zou freule Marie het niet met me eens zijn?... Ik antwoord: ja. Onderteekend „Jan Vlak.” Zonder kosten.

— Jij hebt ook al een glas wijn gedronken, geloof ik.

— Een enkel glaasje meer dan gewoonlijk. Dan schiet het hart naar boven en het komt op de tong te liggen. Is dat bij u ook zoo het geval, mijnheer?

— Bij mij? Het hart op de tong? Waarom?

— Omdat u vraagt of ik niet denk dat de freule het met u eens is.

— En is dat zoo belangrijk om daar telkens op terug te komen?

— Ja, dat is heel belangrijk. Zie eens: ik ben hier lang aan huis; ik heb de freule zien opgroeien, en met permissie gezegd: u ook.

— Daar hoef je geen permissie voor te nemen.

— Neen, maar ik neem permissie voor het volgende. Kijk eens: vader Cats, die ouwe rijmelaar, heeft een versje gepractiseerd:

Geld, vuur, hoest en heete min
En houdt men nooit terdege in.

En dat is nog heden ten dage toepasselijk. Begrijpt u me goed? George Simon knikte

— En weet ik er alles van?...

— Komt de thee haast? vroeg George met een sterke kleur.

— De thee komt, — en als u me in het een of ander geval noodig mocht hebben, dan kunt u over mij beschikken. De Simons zijn altijd goeje burens van ons geweest, — behalve met die verwenschte verkiezingen, die de koning moest afschaffen. Maar dat is nu weer vergeten; en het doet me almachtig veel plezier dat uw oom ook weer aan tafel is. Sla u straks maar eens een toost op de goede nabuurschap, en laat ze dan voor mijn part, om hun instemming te toonen, de heele tuinkamer afbreken; dan krijgen de ambachtslui ook nog wat te doen. Heb ik goed gesproken? Bent u 't nu met *mij* eens?

George gaf geen antwoord, maar hij drukte Jan Vlak de hand, en zei:

— Ik wou maar, Vlak, dat jij ook een stem in den familie-raad hadt!

— St! zei Vlak. Stemmen! Volk aan de deur... Duivels!... De freule!

George hoorde de stemmen ook, en het woord freule maakte zulk een indruk op hem, dat zijn eerste denkbeeld was om zich uit de voeten te maken en hij achter de piano kroop die in een hoek van de kamer stond.

Eén seconde later trad jonkvrouw Marie Landek van Tuiningen binnen. Zij was vergezeld door mevrouw de Saint-Ange, haar gezelschapsdame, die een groote doos droeg.

— Alleen hier? vroeg Marie aan Vlak. Ik dacht dat hier gesproken werd.

— Er werd ook gesproken, freule. Ik zei tegen me zelve:

Geld, vuur, hoest en heete min
En houdt men nooit terdege in.

Zowel Marie Landek als de weduwe werden tegelijkertijd door een hevige lachbui overvallen.

— J'appelle un chat un chat et Rolin un fripon! zei Marie.

— Verstaat deze dame óók geen Fransch? vroeg Vlak aan de freule.

— Men ondervraagt zijn meerderen niet, zei de weduwe.

— Dan zal ik de vraag aan U doen, gaf Vlak haar terug.

— Men doet in tegenwoordigheid van.....

— Jawel, zei Vlak, ik weet het. Ik heb het voorrecht dat ik de familie van Tuiningen al jaren lang dien.

— Zoodat ik erg familiaar ben! vulde de weduwe aan.

— En dat ik best weet wie de freule bedoelt als ze zegt dat een kat een kat is, hernam Vlak. Zooveel ken ik ook wel van 't Fransch!

— Dan valt u me mee!

— Ja, en als u zoo lang hier blijft als ik al hier ben, dan zult u er wel zoo veel van leeren dat u dat andere brokje ook begrijpen kunt. Is er ook iets van uw orders, freule?

— Ja. Vertel me eens: hoe is het feest?

— Uitmuntend. Keurig. Alles gaat naar wensch. En ik feliciteer u wel.

— Waarmee?

— Weet u het nog niet? Met het examen van mijnheer uw broer. De jonker heeft candidaats gedaan, en met het grootst mogelijk succes.

— Is het waar?

— Ja, 't is waar, — met mijnheer George Simon samen. Die is ook geslaagd.

— Daar wist ik niets van. Ik vind het heel gelukkig, enorm

gelukkig, voor allebei. Ze moeten ook nogal samen gewerkt hebben. Dat vertellen ze op Tuiningen ten minste. Nu Vlak, ik zal den jonker morgen wel feliciteeren. Zeg maar niet dat ik hier ben. 't Is heel toevallig dat ik hier kom. Ik had er volstrekt geen plan op; maar er kwam bericht op Tuiningen dat er een doos voor me aan 't spoor stond, en die hebben we afgehaald. Aanstonds vertrekken we weer. Het rijtuig staat voor. Men kan ons hier immers niet storen?

— Neen freule.

— Nu, zorg daar voor.

— U kunt gerust hier blijven. Het feest is geheel achter in 't huis. Niemand van die heeren dringt hier door, of hij moest dwars door den muur kunnen.

— Maar van tijd tot tijd hoort men hier toch wel een dof geuisch.

— Och ja, freule, bij 't stilste weer hoor ik 't hier 's nachts in huis wel waaien en de deuren toe slaan. Dat zijn nog geesten die hier huizen uit vroeger dagen. Maar daar went men aan.

— Geesten? vroeg de gezelschapsdame, terwijl ze naar deslapen van het hoofd voelde.

— Maak u niet ongerust, zei de freule. Dag Vlak! Mij dunkt, ze zullen je achter wel noodig hebben.

— Dat dunkt mij ook, zei Vlak met een eerbiedige buiging voor de freule en een blik op mevrouw de Saint-Ange; en toen ging hij heen.

— Geesten? vroeg de weduwe weer.

— Och! zei Marie. . Gekheid! Maak de doos maar eens open. Als het niet goed is, kan ik van avond nog telegrafeeren; want ik kan 'onmogelijk in den Haag logeeren zonder rijcostuum.

De doos werd geopend, en er kwam een volledig bruin fluweelen amazonekostuum uit, dat in Brussel gemaakt was, met hoogen hoed, handschoenen, karwats, en alle toebehooren. Met welgevallen werd het door Marie beschouwd, terwijl de weduwe het op haar arm omhoog hield, en ze zeide:

— Als ik het eens aantrok?

— Nu dadelijk?

— Ja. Men zal ons hier toch niet storen. Doch zet voorzichtigheidshalve een stoel voor die deur.

Er werd een stoel gezet voor de deur die in de vestibule uitkwam, en George Simon, die nog altijd achter de piano nabij die deur zat, zag zich dus de hoop om te ontvluchten benomen en beleefde zeer benauwde oogenblikken. Zelfs begon de ernstige overweging hem te kwellen of hij niet opspringen en van zijn tegenwoordigheid kennis geven zou; want hij zag in dat hij zoowel de freule als zich zelve in opspraak brengen zou indien men bemerkte dat hij bij

haar verkleeding tegenwoordig was geweest. Maar hij wachtte zoo lang met zijn overlegging tot hij begreep dat het te laat was. Aan het gekraak en geschuif en gefrommel en geglij dat hij hoorde, werd het hem duidelijk dat de jonge dame reeds bezig was met haar toiletsverwisseling, en dus waarschijnlijk liever geen mannelijk lid van de maatschappij in haar nabijheid zou dulden of ook slechts vermoeden. En die veronderstelling werd tot zekerheid toen hij Marie hoorde vragen: De rokken? en daarop geantwoord werd: Alles uit! De rokken zijn er ook! Die moeten aan! Anders past het niet!

Het angstzweet brak George door alle poriën. Hij wenschte wel dat hij door den grond heenzonk. Hij, de buurman, de halve huisgenoot, de vroegere speelmakker, de zedige gentleman, — op handen en voeten achter een pianino, een jonge dame afloerend (zoo zou men natuurlijk meenen!) die in diep négligé stond. Dat was majesteitsschennis; dat was ploertig, gemeen, kortom al wat leelijk en verachtelijk is. Hij gevoelde en erkende dit zelf; bedacht allerlei uitvluchten die hij zou voorwenden als hij ontdekt werd; besloot in dat geval terstond de stad uit te gaan, voor goed desnoods; en voelde zijn hart kloppen en bonsen dat de aanwezigen het haast hooren moesten. Eindelijk was het een groote verlichting voor hem toen hij hoorde dat het toilet voltooid was.

— 't Staat u uitnemend, zei de weduwe. Wat een lijf! En kijk die laarzen eens! En wat vallen de plooiën danig mooi!

— Ik wenschte dat ik nog een spiegel had, zei Marie. Ik kan mezelve van achteren niet zien.

— Een spiegel?... Kom, gekheid! U bent zelf een spiegel.

— Ben ik een spiegel? vroeg Marie geraakt. Ben ik dan zoo verwaand?

— U bent een spiegel van al wat mooi is en bevallig. De dragonders zullen opkijken als ze u voorbijrijden, zoowel de manschappen als de officieren. — Een spiegel!... Om u van achteren te bekijken! Ik zou toch zeggen dat het moois bij de meisjes van voren zit!

— Staat het dus goed? Valt het goed? Past het goed?

— Uitbundig mooi! Zet nu den hoed maar eens op!... Kijk eens, wat een kopje! De dames van het paardenspel zijn er niets bij!

— Wat ik vind, zei Marie, nadat ze zich van het hoofd tot de voeten in den spiegel bekeken had, — ik vind dat alles me zoo donker staat.

— Juist goed bij het blonde haar, freule!

— Maar de wenkbrauwen zijn al te blond, mevrouw Sint! Vooral met dien hoogen hoed op ontbreekt er uitdrukking aan 't gelaat. Ik moest de wenkbrauwen wat donkerder maken.

— Een stuk ivoor met verf besmeren! zei de weduwe. Doen ze dat in Brussel ook?

— Ja, dat doen ze in Brussel.

— Maar dat zijn van die...

— Laat nu maar daar wat het zijn! Ik wil wel eens zien hoe het me staat. Mijn toiletartikelen heb ik niet hier; maar wees zoo goed en haal eens een kurk. In de provisiekamer zal er wel een te vinden zijn. Die zullen we branden. Dat gaat heel goed.

— Met alle plezier, zei de gezelschapsdame; want ze was vol verlangen om van het feest in het achterste gedeelte van het huis ook wat te zien, en voldeed terstond aan Marie's verlangen.

George was nu met Marie alleen, en hij kon den lust niet bedwingen om even op handen en voeten vooruit te kruipen en achter de piano om te zien of hij zijn aangebedene ook gewaar kon worden. Hij had de voldoening dat hij ten minste een deel van haar kleed zag; want zij stond in den spiegel te manoeuvreeren, en een oogenblik later was hij er zelfs getuige van hoe zij met haar mond een trompet nabootste, en zei:

— Ta ra ta ta ta! Daar komen de dragonders aan!... Wie is die jonge dame?... Dat is freule Landek! Lang zal ze leven! Wie zal je krijgen?

Een hartelijken schaterlach liet het meisje op dezen uitval volgen, en George meende dat hij niet beter kon doen dan nu maar op te springen en in haar armen te vliegen, toen de weduwe weer binnenkwam met de hand vol kurken.

Boven een der kaarsen op den schoorsteen werd de kurk gebrand, en Marie maakte er zich de wenkbrauwen mee zwart, en daarna gaf ze zich met den vinger een klein zwart streepje onder den neus.

— Jammer vind ik het! zei de weduwe.

— Dat kan wel wezen, mevrouw Sint; maar ik zou nog wel wat verder willen gaan. Een beetje poeder op de wangen, daar kan men onmogelijk buiten; want de kleur die men krijgt als men te paard rijdt vind ik dikwijls hinderlijk. Het bleeke en tevens het krachtige staat interessant; en ik meen toch dat ik krachtig ben.

— De stoutste hengst gooit u niet licht uit het zaal, freule. En om het maar in eens te zeggen: u ziet er uit, met of zonder smeersels, om te stelen. Als nu die lieve verlegen jongen van gisteravond maar eens hier was! Maar van die smeersels op 't gezicht daar houdt hij toch zeker niet van. De mannen zien wel graag dat er gezorgd wordt voor het toilet; maar ze zoenen toch liever een mooi snoetje dan een mooi hoedje.

— Die jongen van gisteravond...?

— Ja! Denkt u dat die naar een hoed kijkt? Hij weet wel dat we in de gewichtigste oogenblikken van 't huwelijksleven toch den hoed afzetten! En hij is geen kind meer, al is hij wat verlegen.

— Maar wie is dat dan?

— Ik weet het niet; ik ken hem niet. Ik heb hem pas eens

gezien. Maar u hebt me *gezegd* dat u dacht, freule, dat hij u gisteravond zijn compliment zou komen maken toen hij met het rijtuig voor de deur stond; en diezelfde arme jongen wilde wel, maar hij durfde niet. Ik stond boven voor het raam en ik zag het allemaal. Heel benauwd keek hij naar het huis, als een bedelaar; en als men hem maar even geroepen had, was hij gekomen; maar nu durfde hij niet.

— En waarom zou hij niet durven?

— Daar begrijpt u niets van?

— Neen.

— U hebt gelijk. Houd u nog maar een beetje dom. *Hij* is tóch ingerekend, en er kunnen nog andere kooplui op de markt komen. Ik weet het aan me zelve. Toen ik eenmaal mijn hand weggeschonken had, kwamen de liefhebbers pas voor den dag, en ik moet zeggen: daar waren schitterende partijen bij: schitterende, freule. Dus niet te gauw! Een man is een hazelnoot. Men weet niet wat er in zit voor hij gekraakt is. En als ik u was dan bleef ik toch altijd... in den adel.

— Zoo? Meen je dat?

— O, ik acht het zoo'n voorrecht tot den adel te behooren. In Frankrijk hooren de Saint-Ange's er ook toe. Daar zijn het graven, en de naam beteekent dat ze van de heilige engelen afstammen. Of het waar is, weet ik niet. Maar mijn mans vader is onder Napoleon in Rusland krijgsgevangen gemaakt en later naar Holland gevluht. Zijn papieren was hij natuurlijk kwijt en zijn fortuin ook. Maar hij raakte verliefd op een officiersweduwe en trouwde haar, en toen werd hij commandant van het fort Leeuwenhoek bij Luik. Daar wil ik maar mee zeggen dat het raar loopen kan en dat men zich niet weggooien moet. Een barones moet barones blijven, en die een burger trouwt wordt barones van den kouden grond. Je eet er geen sneedje brood minder om; maar je kunt toch tegen de naaister zeggen, als ze vraagt of er een kroontje op de luiers moet staan: Neen, dankje, daar houd ik niet van.

— Zoo'n beest! mompelde George, en hij zei het zoo luid dat Marie vroeg: Wat is dat?

Op hetzelfde oogenblik werd er op de binnendeur getikt. Marie, met haar rijkleed aan, vloog snel naar de deur van de volgende kamer om zich te verbergen, en de weduwe schrobbelde de kleeren bij elkaar die de freule uitgetrokken had, en liep er eveneens mee weg. Inmiddels werd de andere deur geopend, en Jan Vlak, de man die geklopt had, trad binnen. Toen hij beide dames zag heengaan, maakte hij van de gelegenheid gebruik en smeed hij een tafellaken, dat hij opgerold bij zich droeg, achter de piano met de woorden: Inpakken! Wegscheren!... Terstond hierop keerde de freule, toen ze zag dat het Vlak was die naderde, terug, en ze zei:

— Ik liep weg, Vlak, om dat *costuum*. Dat is iets nieuws. Maar wat heb je daar?

— Hier heb ik twee glazen *Champagne*, was zijn antwoord, en die breng ik u uit eigen beweging. Niemand heeft me gezonden. Maar mijnheer George Simon heeft zoeven een toost geslagen op de goede nabuurschap en op de geheele familie Landek, en ik meende dat dit u ook mee aanging, en dat u er dus ook wel eens op zoudt willen drinken.

— Dat wil ik gaarne, sprak de *freule*; en de beide dames namen ieder een glas en dronken er een teug uit, waarna Marie zeide: En hiermede zullen we maar afscheid nemen en naar Tuiningen vertrekken. Dit *costuum* houd ik maar aan, mevrouw Sint. 't Is donker buiten. Gooi het ander maar in de leege doos. Vlak zal onzen koetsier wel waarschuwen.

— Wil u het menu soms eerst nog eens zien? vroeg Vlak. Kijk eens: 't is aardig uitgevoerd.

Hij gaf de spijskaart over en ging toen den koetsier roepen, waarbij hij de kamerdeur openliet. De beide dames sloegen nu een blik op het menu, doch op eens liet de weduwe een zeer luiden gil hooren.

— Zag u het? vroeg ze aan Marie, waarbij haar tanden klapperden.

— Ja, zei Marie, in den spiegel: iets wits!

— Een geest! riep de weduwe. Een spook! Een reël spook! Achter de piano kwam het omhoog; het ging er boven uit, en toen was het in eens in de gang.

— Hei, Vlak! riep de *freule*.

— Het rijtuig komt voor, zei Vlak, die naar binnen trad. Maar wat is hier te doen?

— Heb je niets gezien... in de vestibule?

— Letterlijk niets, *freule*.

— Niets gehoord ook?

— Neen, niets.

— Dan is het een geest, sprak Marie met een bleek gelaat, doch met de koelbloedigheid van iemand voor wie zulke verschijningen niet nieuw meer zijn. Ik heb hem gezien in den spiegel, en mevrouw zag hem in natura.

— Zoo waar als er een God is! zei de weduwe. Ik zag hem duidelijk. Hij kwam een heel eind boven de piano uit: heel wit. Je kondt er doorheen kijken. Zijn hand wees naar ons. En toen verdween hij in de gang.

— Ik zie ten minste niets meer, zei Vlak, die achter de piano keek. Maar 't is geen geest; dat moet u niet denken. 't Is misschien die domme huisknecht geweest, die een beetje dronken is en daar wat uitgerust heeft.

— Nou, maar ik dank je voor zulke huisknechten, riep de weduwe, en als de freule 't goedvindt wou ik liefst maar dadelijk ophoepelen. De schrik zit me door 't heele lijf. Ik wou liefst een glas water hebben met een beetje... brandewijn er door. Dat helpt mij 't best.

— Ik zal wel wat halen, zei Vlak, en hij liep weg en kwam terug met een flesch Champagne. Dat zal ook wel goed zijn, verklaarde hij, terwijl hij inschonk; en de dames namen de glazen op en dronken ze in een teug leeg.

— En nu gaan we maar dadelijk heen, zei Marie. Vlak, zeg aan mijnheer Otto, als hij morgen of overmorgen een oogenblik tijd heeft om aan mij te denken, dat ik hem feliciteer, en draag alsjeblieft zooveel mogelijk zorg voor hem... zooals je papa vroeger beloofd hebt.

— Zorg, freule? Ik zorg dragen voor mijnheer uw broer? Met het meeste plezier; maar het kind springt uit de wieg!

Terwijl Vlak dit zeide, waren de beide dames al bij de voordeur, en een oogenblik later stapten ze in het rijtuig: Marie, die haar andere kleederen geheel in den steek liet, in amazonecostuum en met de karwats in de hand.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Kippeveers Onder- en Overgang.

Een half uur nadat de freule vertrokken was, werden de kleederen die zij uitgetrokken had door Hippie, die toen juist thuis kwam, in de zijkamer gevonden. Toen hij een beetje van zijn verwondering bekomen was, bekeek hij ze nauwkeurig, nam er het een en ander van in zijn hand, en liet ze toen verder stilletjes liggen, zonder dat hij wist aan wie ze eigenlijk behoorden, zoodat hij begon te vermoeden dat de studenten er de een of andere grap mee gehad hadden. Vervolgens ging hij naar zijn kamer, trok zijn huisjas uit, kleeedde zich in het beste pak dat hij bezat, deed een prachtige geel zijden das aan, dien hij van zijn meester gekregen had, stak geel glacé handschoenen in zijn zak, en ging toen naar de timmerkamer in het koetshuis, waar hij een boor en een fijne zaag haalde. Daarop telde hij zijn geld na, en hij bevond dat hij vijf en veertig gulden bezat, behalve een som van zestig gulden, die hij in de spaarbank had staan. Met boor en zaag bij zich wilde hij nu het huis weer verlaten, en hij opende daartoe de deur, toen hij iemand op de stoep aantrof, die van de gelegenheid gebruik

maakte om binnen te treden. Die iemand was de heer Kippeveer.

— Hippië, zei hij, van jou moest ik juist een paar woordjes hebben. Jij wordt als het ware tot me gezonden; want jij komt als ik kom. Laten we maar eens eventjes naar binnen gaan, jongen!

Kippeveer ging vooruit, naar binnen, de kamer in die pas door de freule verlaten was, en zei:

— Je kunt alles van me krijgen, al was het mijn vrouw en mijn dochter, als je me een dienst bewijzen wilt.

— Werk je me dus niet meer tegen? vroeg Hippië.

— Neen jongen. Ik ben nooit tegen je geweest. Dat zeg ik je bij dezen. Maar je moet me een dienst bewijzen. Je moet gaan vragen of de jonker hier wil komen; maar het moet stil gebeuren, buiten Jan Vlak om; want dat is een groote neger. En wij zijn broeders, Hippië; wij zijn schapen van hetzelfde kuddeke. Denk daarom!

— Ik zal aan je verzoek voldoen, zei Hippië. Ga dan maar zoolang in deze kamer. Misschien zul je wel even moeten wachten; want de jonker is druk aan 't praten met zijn vrienden. Doch ik zal hem hier bij je sturen. Een oogenblik geduld dus maar. En om je dochter zal ik me wel aanmelden.

Hippië liet Kippeveer hierop in de achterkamer, waar de kostbare familieportretten hingen, stak er een gaspit aan, en ging heen, doch niet naar den jonker. Behoedzaam op zijn teenen loopend, met zaag en boor onder zijn jas, verliet hij het huis. En Kippeveer bleef wachten, lang wachten, van minuut tot minuut, en luisterde angstig naar elk geluid dat hij hoorde, naar de voetstappen in de gangen van het huis, naar het dichtslaan der deuren, en naar het gedruisch in de feestzaal, dat hier al zeer hoorbaar was. Hij was vastbesloten niet heen te gaan voor hij den jonker gesproken had; want hij moest geld hebben, den volgenden morgen reeds, en zorgen dat hij de eerste was die het den jonker opzei. Dan was er kans dat hij 't kreeg. Daarom was hij naar huis geweest, en hij had de schuldbekentenis van den jonker nog eens bekeken en gezien dat alles in orde was, en haar toen weer vooraan in de secrétaire gelegd, omdat hij haar misschien spoedig noodig zou hebben. Vervolgens had hij den sleutel van de brandkast van „de Burgervriend” in de hand genomen en bekeken, of hij wel goed in orde was. In die brandkast lag de groote schuldbekentenis van jonkheer Landek van Tuiningen aan het driemanschap Kippeveer, Zeekat, Memmeling; en ieder hunner had er een verschillend werkenden sleutel van, en ze moesten dus met hun drieën wezen om de kast te openen, waarin overigens geen enkel stuk van waarde meer lag. Kippeveer draaide den sleutel rond, betastte hem, floot er een wanhopig deuntje bij tusschen de tanden, om zich zelve bezig te houden, en lei hem toen boven op de schuldbekentenis in de secrétaire. Daarna

verliet hij het huis, er zijn dochter alleen achterlatend, die op zolder opgesloten was, en hij ging met zenuwachtige haast naar de villa Landek, waar Hippie's vriendelijke ontvangst hem veel goeds voorspelde.

Maar Kippeveer wachtte en overlegde, en dribbelde en schuifelde op het dikke tapijt heen en weer, en bleef nu en dan voor de familieportretten staan, maar verkreeg niet wat hij zocht: jonkheer Otto Landek kwam niet onder zijn oogen. Hij twijfelde evenwel volstrekt niet aan Hippie's volkomen toewijding, en durfde zich ook niet buiten de kamer begeven, maar meende van oogenblik tot oogenblik dat de jonker verschijnen zou, totdat hij eindelijk, na meer dan een half uur toevens, het tijdstip aangebroken achtte dat aan zijn wensch voldaan zou worden. Hij hoorde namelijk in de dwarsgang achter de kamer gedruisch. Men naderde. Men sprak. Daar waren er blijkbaar verscheidenen bij elkander. Na weinige seconden stond men achter de vleugeldeuren die toegang gaven tot de kamer. De deuren werden geopend; de blauw zijden portières welgeslagen. Dat deed iemand met de linkerhand, terwijl hij met de rechterhand een zilveren luchter droeg waarop misschien een dozijn kaarsen stonden. En die iemand was Jan Vlak. Onmiddellijk achter hem stonden jonker Otto, mijnheer Simon, Tjeerd Sixma, en nog een drietal andere studenten.

— Brutale vlegel, indringer, wat doe jij hier? riep Vlak ontsteld, toen hij Kippeveer opmerkte.

Kippeveer poogde te spreken; maar zijn keel wilde geen geluid geven, zóó was hij verschrikt, en zijn knieën knikten, zoodat hij zich aan een stoel moest vastgrijpen.

Dat het gezelschap herwaarts kwam, was geheel toevallig en een inval geweest van Sixma. Het eerste gedeelte van het feestmaal was namelijk afgeloopen, en men was in den verlichten tuin gegaan om er koffie te drinken, toen Sixma, die met Otto, mijnheer Simon, Piet Moreelse, Charles Donslet en nog een paar anderen, onder de veranda zat, aan Otto het voorstel deed om eens even, gelijk zij eertijds met zijn vader gedaan hadden, naar de portretten van de voorouders te gaan, opdat *zij* een behagelijk glimlachje konden toewerpen — zooals hij het noemde — aan hun veelbelovenden na-zaat. Het voorstel werd goedgevonden, en men ging heen, nadat men Jan Vlak eerst verzocht had een luchter op te nemen en voor te lichten. En zoo kwam men op den drempel van de kamer waarbinnen Kippeveer zich bevond. Nadat de man zich eerst aan den stoel had vastgegrepen, trad hij, toen het gezelschap naderde, bedeesd achteruit.

— Jij hier? vroeg Vlak met de grootste minachting. Jij hier, inbreker?... Zoo even heb ik je pas de deur uitgejaagd! Wat doe *ij* hier?

— Heeren, zei Kippeveer op den plechtigsten toon dien hij tot zijn beschikking had, — heeren, ik ben overgegaan tot het liberalisme!

Een overweldigend gelach volgde op deze woorden. Sixma viel op een stoel, Otto op een canapee, mijnheer Simon tegen den schoorsteenmantel aan, en allen zonder onderscheid proestten het uit, behalve Jan Vlak, die zeer kalm bleef, en vroeg:

— Overgegaan tot het liberalisme? Wanneer?... Toen ik je daar straks de deur uitschopte, heb je nog gesproken van liberalisten en bloedhonden! Wanneer ben je overgegaan?

— Zoo pas, zei Kippeveer. Door een ingeving.

— Schei uit, kerel, riep Sixma, je laat me gek lachen! Mijn buik doet toch al zoo zeer!

— O God ja, Vlak! voegde Piet Mor er bij, laat de kerel uitscheiden.

— Denk jij, stommeling, vroeg Donslet, die ruimschoots aan Bacchus geofferd had, — denk jij dat je zoo in eens over kunt gaan tot het heilige liberalisme, evenals bij jullie het domme volk zich in eens bekeerd acht?... Leelijke pocher, leugenaar, zwetser, wil ik je eens met een karwats op je politieke ziel komen tot het liberalisme er weer uitgaat?

— Stomme kerel, vroeg Vlak, wie heeft je hier binnen gelaten? Hoe kom je in huis?

— De huisknecht, zei Kippeveer.

— En wat zoek je? vroeg Sixma.

— Ik wenschte gaarne den jonker te spreken.

— Maar ik heb je gezegd, Vlak, zei Otto, dat ik niet te spreken ben, voor niemand, en niet gestoord wil worden, in geen geval.

— Maar dat die vlegel hier binnenkomt kan ik toch niet helpen, mijnheer! — Er uit, kerel!

— Kom je soms uit overdreven bezorgdheid, om mij te halen? vroeg Piet Mor.

— Wil je een stuk roomtaart? vroeg Charles Donslet. Er staat nog een heele voor je. Die zal ik je voeren!

— Wat wou je eigenlijk? vroeg Sixma.

— Jonker Landek van Tuiningen spreken.

— Spreek dan op!... Maar eerst een glas water voor mijnheer Simon; want die krijgt nog een ongeluk van 't lachen, zei Otto.

Vlak zette den lichter op tafel en ging een glas water halen; want mijnheer Simon, die in een armstoel gevallen was, gierde het altijd door uit en kreeg den hik op den koop toe. Charles Donslet kwam inmiddels terug met een taart en een flesch Bourgogne, waarvan hij een glas inschonk en Kippeveer aanbood.

— Nu, om je te feliciteeren! zei de man tegen Otto.

— Dank je, ik wil uit jouw liberalistischen mond niet gefeliciteerd zijn! antwoordde Otto. Maar je kunt tóch wel uitdrinken.

- Kippeveer dronk werkelijk zijn glas leeg.
- En wat wou je nu hebben? vroeg Otto.
- U spreken!
- Spreek op dan!
- Liefst alleen!
- Niet noodig! Geen geheimen! Spreek op maar!
- Meent u dat werkelijk? Kan ik alles zeggen?
- Ja.
- Nu dan, ik zou het geld wel opzeggen willen dat uwe edelheid van me heeft.
- Uwe edelheid? vroeg Donslet. Uwe liberalistigheid! Wil ik er den liberalen ploert maar uitdonderen, Otto?
- Omdat ik beleefd kom terugvragen wat de jonker van me geleend heeft? vroeg Kippeveer onderdanig.
- Weet jij niet wat er in Deuteronomium 24 staat? vroeg Merling, die theologant was. „Wanneer gij uwen naaste iets zult geleend hebben, zult gij tot zijn huis niet ingaan.”
- Goed zoo! klonk het van verschillende kanten.
- Ik heb met Deuteronomium niemendal te maken, riep Kippeveer.
- Omdat je liberaal bent? vroeg Sixma.
- Ja! Ik ben net als jullie! Ik ben niks!
- Een nieuwe algemeene schaterlach begroette deze verklaring.
- Laat de kerel toch ophouden, zei mijnheer Simon; want ik stik!
- Ik ben net precies als uwe, voegde Kippeveer hem toe: ik ben wat je maar wilt: als ik maar lekker te eten en te drinken krijg!
- Wou je nog brutaal worden? vroeg Sixma, die uit zijn stoel opstond.
- Wil ik je eens een opstopper geven dat je pijlstaart? vroeg Charles Donslet, terwijl hij met de gebalde vuist op den man toetrad.
- Stil Sletje, zei Otto, de kerel is te respectabel.
- En ik zeg den jonker Landek van Tuiningen beleefdelyk aan, dat ik morgen gaarne het geld terug zou hebben waarvoor hij mij een wissel gegeven heeft.
- Otto, dat moeten Joris Alexander en Willem met het Gouden Kruis en de Paardentemmer nu hooren! zei Sixma, die omkeek naar de schilderijen aan den wand.
- Stil, zei Otto, spot niet! Laat ons gaan! Kom! En jij, Vlak, zult dien kerel wel verwijderen.
- Anders zal ik wel een handje helpen, verklaarde het Sletje kortaf, met opgetrokken bovenlip. Als hij niet gaat, roep me dan maar.
- Otto ging nu voor, door de anderen gevolgd.
- Och God, heeren, riep Kippeveer hun na, als je eens wist hoe diep rampzalig ik ben!
- Dat komt van je liberalisme, gaf Sixma hem terug.
- Och Heer ja! zuchtte Kippeveer, terwijl hij zich in een fau-

teuil liet vallen, je weet niet wat je tegenwoordig zijn moet: 't is allemaal even beroerd! „De Wageninger” brengt ons nu heelemaal in de war.

— Wil je wel eens gauw opstaan? vroeg Vlak.

— Ze kunnen me mishandelen zooveel ze willen; maar ik ga hier niet vandaan voor ik weet dat ik morgen mijn geld terugkrijg.

— Sta op, zeg ik je!

— Een edelman zal toch zeker in de eerste plaats...

— Sta op!

— En laat je trappen, zei Piet Mor, omdat je iemand geholpen hebt; laat je je leeftocht ontnemen en lijd honger, omdat hij rijk is en omdat hij je trappen wil. Zeg dan nog dankje! Zeg daarna dat je morgen weder terugkomen zult, om weer getrapt te worden.

— En zeg dan dat je morgen geen liberalist meer zult wezen! voegde Vlak er bij, terwijl het gezelschap al lachend en pratend heenging.

— Een lafbek ben je, Jan Vlak. Je bent hier ook om je kost te verdienen. Spreek me liever voor!

— Ben je nu van plan om dadelijk te vertrekken?

— Neen! Ik blijf! riep Kippeveer op hoogen toon: ik moet, ik moet, en ik zal mijn geld hebben. Wat denken jullie wel!

— Wacht eens! Dan zal ik hulp roepen!

Vlak opende de deur die toegang gaf tot de voorkamer, toen hij op hetzelfde oogenblik hoorde schellen. Hij wipte even naar de voordeur, en deed die open, toen er een heer uit een rijtuig trad, dien hij met den uitroep U hier?! begroette.

DRIE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

De Terugkomst.

— Schrik je? vroeg de binnentredende aan Vlak.

— Dat zal waar zijn!... Mijnheer... baron... bent u het wel? Zie ik wel goed?

En Vlak zette toen hij dit vroeg groote oogen op; want zijn meester was sterk veranderd. Het gelaat was gebruid, en de snit van haar en baard, zoowel als van kleeven, droeg een duidelijk uitheemsch karakter.

— Ik ben het, ja! antwoordde de baron, die zichzelf bekeek. Ik kom juist van 't spoor en direct uit Engeland!

— Is dat schrikken! riep Vlak, en hij volgde zijn meester, die de nog openstaande deur van de voorkamer binnentrad.

— Loop je nou weg? riep Kippeveer in de achterkamer. Krijg ik mijn centen?

Vlak haastte zich onmiddellijk om zijn meester voorbij te komen en trok de schuifdeur dicht.

— Wat is dat? vroeg de baron. Wat praat die kerel van centen?

— Hij moet geld hebben.

— En hoe maken ze 't hier: de kinderen?

— Alles uitmuntend.

— Op Tuiningen?

— Ja baron.

— Groote verrassing zijn! Maar voorzichtig wezen!... Wat is dat voor een geruisch achter in het huis?

— Ach ja!

— Wat zeg je?

— Ach ja, baron!... Ik dacht niet dat het zoo erg worden zou. Hebt u zelf gescheld?

— Ja! Wat zou dat?

— De geesten!

— Wat blief je?

— De geesten, baron. Opgewekt!

— Dat geluid dat ik hoor, is dat van de geesten? 't Lijkt we gezang!

— U gelooft er immers nog aan?

— Gelooven? Meer dan ooit! O, ik heb sterke dingen gezien. Ik heb Russel Wallace en Slade en Mackenzie en honderd anderen geraadpleegd — te veel om op te noemen. Spiritisme en hypnotisme hebben mij hun verhevenste openbaringen gegund. En trouwens, als men eenmaal martelaar van zijn overtuiging geweest is, dan laat men die niet varen. Dan gelooft men!

— Och ja, ik heb er dikwijls aan gedacht. Vroeger was ik nogal ongeloofig. Maar sedert dien middag, toen hier de uitslag van de verkiezing bekend was zonder dat het langs den natuurlijken weg door gehad kon hebben, ben ik ook overtuigd. Sedert laat ik me plaats niemand meer uit het veld slaan.

— Is dat allemaal van de geesten? vroeg de baron, terwijl er weer een dof geluid uit den tuin of de tuinkamer door het huis drong.

— Dat is van de geesten, en sterker dan anders, omdat u de bel wat hard heb laten overgaan.

— Wel verduiveld, ik was zenuwachtig!

— Dat geloof ik, baron, na die lange afwezigheid. En wilt u nu terstond naar Tuiningen vertrekken?

— Ja, straks. Maar wat wil die man daar?

— Dat is een lastige bedelaar.

— Ik geloof dat ik zijn stem ken.

— De Hollandsche stemmen zullen u nu wel een beetje vreemd zijn.

II.

- En is de freule ook op Tuiningen?
- Ja baron. Toen de freule pas uit Brussel kwam, was de taal haar ook vreemd. Ze verstond ons soms niet.
- Maar ik versta je best, hoor. Ik heb op de boot ook al druk Hollandsch gesproken. Doch hoe komen de geesten hier zoo oproerig? Het schijnen wel aardgeesten te zijn!
- Oproerig, baron?... Omdat u er niet was om ze tot kalmte te brengen. Maar wilt u een rijtuig hebben om naar Tuiningen te rijden?
- Ja, maar vertel me eerst eens: hoe komen die geesten zoo oproerig?
- Daar is er vooral één die ze aanvoert. Het geheele huis is onveilig. Kom u wat naar dezen kant, als ik u verzoeken mag, zoover mogelijk van die deuren af. Er moet hier vroeger een moord gepleegd zijn.
- Wat zeg je?
- Een moord!
- Toen Vlak dit gezegd had, werd er op de deur geklopt.
- Hoor maar! zei hij.
- Neen, zei de baron, dat is die man!
- Krijg ik mijn centen? vroeg Kippeveer, of laat je me hier weer een uur wachten?
- Hij vraagt om zijn centen. Betaal hem dan! Wie is die kerel?
- Een bedelaar!
- Jaag hem dan weg, of geef hem wat hem toekomt.
- Vlak trok een der deuren open, stak zijn hoofd er door, en riep:
- Je zoudt morgen maar eens terug komen. Dan is alles in orde!
- Om de weerlicht niet! Geld moet ik hebben! Geld!
- Hoeveel moet hij hebben?... Betaal hem dan!... Wat doet die kerel zoo laat hier?... Betaal hem, Vlak, of laat 'em terugkomen.
- Je zoudt morgen maar eens terugkomen, vriend! Alles is in orde! riep Vlak.
- Hoeveel moet je hebben? riep de baron over Vlak heen.
- Duizende guldens, mijnheer de baron.
- Wat blief je? Ik ken hem, geloof ik. Is dat geen man uit de stad? Is dat niet...? Ja, nu ken ik 'em: Kippeveer!
- Uw dienaar, baron! Welkom thuis! riep Kippeveer.
- Zwijg! snauwde Vlak hem toe, en hij trok de deur dicht.
- Moet hij duizende guldens hebben? vroeg mijnheer Landek ten hoogste verwonderd.
- Laat ik u eerst de geschiedenis eens vertellen van de geesten, hernam Vlak.

- Ik hoor ze weer! zei de spiritist eenigszins huiverig.
- Ja, dat gaat zoo soms den geheelen nacht. Doorgaans een dof geluid als van een verwijderd geraas. U moet weten, een half jaar ongeveer na uw vertrek heeft de jonker met eenige vrienden de aardigheid gehad om geesten op te roepen.
- Noem je dat een aardigheid? vroeg de baron verontwaardigd.
- Zoo beschouwden *zij* het, geloof ik. En zoo riepen zij op gestorven en ongestorven geesten die hier huisvesten.
- Wat is dat voor onzin?
- Ik zou u vriendelijk aanraden, baron, om het geen onzin te noemen; want dan zullen ze straks nog lastiger worden. Er zijn veel kwelgeesten bij. Om kort te gaan: ze riepen de ongestorven of de ongelukkige geesten op, of zoo iets, en toen kwam er een dien ze niet verwacht hadden. Er moet hier vroeger een moord gepleegd zijn.
- Waar, hier?
- In dit huis. Een vreemd jongeling, die uit een ver land van over de zee kwam, moet hier vermoord zijn. Dat heeft hij zelf getuigd. Vermeer heette hij.
- Uit een ver land over de zee?
- Ja baron.
- Vermeer?
- Ja baron.
- Een vreemde naam! Maar het komt uit: Over zee: Over meer: Vermeer!
- Op zijn Hollandsch Vermeer. Enfin, die geest was nu eenmaal opgeroepen, en hij heeft het ons hier lastig gemaakt; want door hem zijn er nog velen bij gehaald, juist als de muizen doen. Als er één is, komen er meer!
- Hoor ik ze daar niet?
- Ja baron.
- 't Is alsof ze schieten!
- Onderaardsch geluid!
- 't Lijkt wel het klappen van vuurwerk.
- Ja baron, daar heeft het soms veel van.
- Zijn er ook lichteffecten bij?
- Ja baron: soms alsof de geheele tuin in den brand staat.
- 't Is ontzettend!
- 't Is zeer ontzettend, baron!
- Op dit oogenblik werd er weer door Kippeveer geklopt.
- Ja, ik kom direct! riep Vlak.
- En moet die man geld hebben?
- Om u te dienen, baron.
- Duizende guldens? Maar wat heb je daarmee gedaan?
- Gedaan, baron? 't Is goed besteed.

- Waaraan?
- Als u dat morgen zoo toevallig eens hoort dan zult u dat óók verklaren.
- Doch ik wil het nú wel hooren. Waaraan zijn die duizende guldens besteed?
- Wij hebben er een huis voor gekocht.
- Wat zeg je? Een huis? Wie heeft dat gedaan?
- Uw eigen zoon.
- Waarom? Wat moet hij met een huis doen?
- Konden wij hier, in een huis waar 't zoo spookte, dan blijven wonen, baron?
- Spoken is 't woord niet, Vlak!
- Maar 't huis was toch onbewoonbaar, vooral voor den jonker die druk werken moest. Daarom hebben wij een nieuw gekocht.
- Waar?
- Raad u eens! zei Vlak, die in 't nauw begon te raken.
- Raden? . . . Wat is dat voor dwaasheid? Moet men hier tegenwoordig raden als men een vraag doet?
- Baron, zei Vlak — en hij greep het dichtstbijliggende maar, — wij hebben het huis gekocht van mijnheer Simon.
- En mijnheer Simon dan?
- Heeft er erge spijt van. Maar hij heeft geld gevraagd — en uw zoon sloeg toe.
- En hoeveel kost het?
- Achttien duizend gulden.
- Dat is goedkoop genoeg! Ik heb altijd wel gedacht dat er een solide handelsgeest in mijn Otto zat. En nu is mijnheer Simon boos?
- Een beetje boos. Maar om zich zelve tevreden te stellen wil hij in den Haag gaan wonen, om elken dag naar Scheveningen te kunnen gaan, zomer en winter, zegt hij.
- En moest je daarvoor van dien man geld leenen?
- We hadden 't zelf niet.
- Maar van *dien* man? Waarom van een ander niet?
- Hij had het voorhanden, en hij heeft aan uw familie wel meer diensten bewezen.
- Dan wil ik hem wel eens even spreken.
- Maar sedert eenige dagen is hij gek. Dat komt omdat de lindeboomen bloeien. Hij zegt dat hij liberaal geworden is. U moet maar zeggen dat u de zaken morgen met hem regelen zult. Dan zal ik hem wegsturen.
- Doe dan de deur open, beval mijnheer Landek, die op de vleugeldeuren toetrad welke hem van Kippeveer scheidden.
- Ik zou u aanraden, baron, om maar geen praatjes met hem

te maken. Als hij u eenmaal aangeklampt heeft, laat hij u niet los. Hij is door 't gekke heen! Godsdienstwaanzin!

— Doe open! zei de baron, en Vlak gehoorzaamde aan het bevel. Zoodra de deur geopend werd, kwam Kippeveer nader.

— Blijf daar staan! beval Vlak.

— Dag Kippeveer, riep de baron, die in de kamer gluurde, hoe maak je 't? En ben je liberaal geworden?

— Ik word verschrikkelijk geslinderd, baron.

— Ben je liberaal tegenwoordig?

— Wij zijn in des Heeren hand, baron. Wij zijn schapen. Wij weten zelf niet wat we zijn. Onze mond spreekt dikwijls dingen daar het pit aan ontbreekt.

— Dat is nog zoo gek niet, zei de baron tegen Vlak.

— Zoo'n dievenpraatje, baron!... Zeg u maar dat hij morgen terugkomt; dan is hij tevreden.

— Kippeveer, sprak de edelman, moet je geld van ons hebben?

— Ja hoogwelgeborene, nogal veel geld... voor mij veel! Voor u een bagatel, betrekkelijk. En het spijt me zeer dat ik de familie lastig moet vallen; maar men valt mij zelf lastig.

— Kom dan morgen maar eens terug! Ik heb nu geen tijd.

— Asjeblijft, baron. Morgen zal ik gaarne met u de zaken behandelen. Ik hoef echter alles niet terug te hebben. Als ik vooreerst maar geholpen ben, ziet u!

— Je kunt dus gaan, zei Vlak.

— Ja, ik ga al, met dankbaarheid, baron: voor uw behouden terugkomst en voor uw toezegging. Waar en wanneer moet ik mij dus aanmelden?

— Op Tuiningen, om tien uur.

— Asjeblijft baron! Uw dienaar! — En buigend ging Kippeveer heen.

— Daar hangen ze! sprak de heer des huizes, op de portretten doelend. Ze hebben mij in lang niet gezien! De geest van Joris Alexander is soms ook aan de overzijde van den Oceaan bij me geweest. Maar wat moet die zilveren candelabre met al die kaarsen daar doen?

De lichter die van het bezoek der studenten was blijven staan, was Vlak terstond reeds in 't oog gevallen, en hij had ook al dadelijk een antwoord gereed gemaakt, voor 't geval er naar gevraagd werd.

— Wanneer die hier staat, baron, is het rustiger in huis; want die mannen aan den wand schijnen ook in 't spel te zijn.

— De geesten van die mannen aan den wand, verbeterde de baron. En wat moet die flesch en dat glas en die taart?

— Die zetten wij er 's avonds neer. En na verloop van eenige dagen raakt de flesch leeg en de taart op.

— Materialisatie dus? Stoffelijke behoeften?

- Dat weet ik niet; maar hij raakt leeg.
- Zie je dan nooit een geest?
- Zelden baron, hoogst zelden.
- En andere verschijnselen: lichteffecten?
- Ja, dikwijls, dat zei ik reeds. En geluiden! Laat ons nu heengaan, baron. Ze hebben niet graag dat hier iemand vertoeft.
- Hoor, daar is weer zoo'n geluid, en een knal!
- Ja, laat ons nu heengaan! Kom baron, tred asjeblijft die kamer niet binnen; want als het goed begint zult u er van opkijken.
- En is het ruchtbaar? Staat daarom al dat volk hier nabij het huis?
- Ja baron, 't is een beetje ruchtbaar.
- En wonen jullie dan nog hier?
- Neen, antwoordde Vlak, die meteen de deuren dichtschooft, — wij doen alsof we hier wonen. Wij komen soms hier.
- En de jonker?
- Is soms ook hier.
- En nu?
- Ik weet het niet, baron; want hij verplaatst zich licht.
- En de freule is op Tuiningen? Dan ga ik er terstond heen.
- Maar zij zou verschrikken, baron, zoo laat!
- Zij is er wel een beetje op voorbereid dat ik komen kan.
- Zoo?
- Ja, zoo!
- Baron, mag ik u ongevraagd een raad geven? . Hier in huis blijven deed ik in uw geval niet! In den laten avond naar Tuiningen gaan, deed ik, om de freule geen aandoeningen te bezorgen, ook niet. Maar ik ging van nacht logeeren bij mijnheer Simon, uw buurman, en dan reed ik morgen in de vroegte naar Tuiningen.
- Is mijnheer Simon thuis?
- Dat denk ik wel. Wil ik het even gaan vragen?
- Ga het even vragen! Ik wil wel eens in ons nieuw huis zijn.
- Het nieuwe huis! Dat is waar ook! Maar in 's hemelsnaam, baron, zeg er niets van. Laat er niets van blijken dat u het al weet; want hij trekt het zich zoo aan. Eigenlijk beklaag ik mijnheer Simon!
- Dat is dwaasheid. Hij is oud en wijs genoeg om te weten wat hij doet. Hoor, daar heb je weer zoo'n gedruisch. 't Is alsof er gezongen wordt.
- Dat weet ik wel! En het wordt nu erger! Hier in deze kamer is u eigenlijk nog het veiligst. U moet maar stil blijven staan bij het venster. Dan ga ik even hooren of mijnheer Simon thuis is.
- Vlak wipte de deur uit en ging zoo snel mogelijk naar de tuinkamer, waar de gasten juist weer aan tafel waren gegaan.
- Hier in dien dronken boel kan ik hem toch niet brengen, mompelde hij, terwijl hij snel een blik in het rond wierp; en op

mijnheer Simon afgaande, verzocht hij dezen terstond met hem mede te gaan. Simon voldeed aan het verzoek en ging met Vlak de dessertkamer binnen, waar hem in korte woorden medegedeeld werd wat er gaande was. Vlak voegde er bij dat hij door een samenloop van omstandigheden den ouden heer had moeten misleiden, en daardoor van het een op het ander gekomen was. Hij had voor den vader verzwegen dat de zoon feestvierde, en wilde dit laatste feest, gelijk hem trouwens ook bevolen was, niet storen. Het deed er immers niets toe of Otto zijn vader een halven dag vroeger of later zag. Daarom moest de oude heer verwijderd worden; maar naar Tuiningen mocht hij ook niet, omdat daar alles dadelijk door freule Marie verraden zou worden. Dus moest mijnheer Simon de goedheid hebben zich op te offeren, den baron thuis gaan ontvangen, en hem te logeeren zien te houden. Vlak voegde er bij dat mijnheer Simon den man maar moest laten praten en hem niets vertellen, vooral niet van het feest; immers hij redeneerde zoo verward dat men zou meenen dat hij niet wel bij het hoofd was — hetgeen waarschijnlijk moest toegeschreven worden aan de drukte van de reis en aan de opgewekte aandoeningen bij het wederzien van zijn tehuis. Daarom was het ook beter als de man zijn kinderen eerst den volgenden dag ontmoette. Na het ontvangen van deze inlichtingen vertrok mijnheer Simon, — die trouwens ook zeide dat het tijd voor hem werd om heen te gaan, en die Vlak verzocht aan den gastheer te zeggen dat een hoogst gewichtig bezoek hem naar huis riep, — door den tuin naar zijn woning, en hij zat nog geen twee minuten in zijn salon, toen baron Landek reeds werd aangediend. Met geveinsde verwondering, doch niettemin met groote hartelijkheid, werd hij door zijn buurman ontvangen, en op het wederzijdsche „Hoe maak je 't?” zeide mijnheer Landek:

— Ik hoef het jou niet te vragen, Casper! Je ziet er ontzettend blozend uit en hebt een kleur of je pas uit een gloeienden oven komt.

— Ik heb juist een wandeling gedaan. Ga zitten, Landek! Ga zitten! Je bent óók veranderd. Je hebt er nooit zoo door en door gezond uitgezien. Vroeger was je altijd bleek! Komaan, vertel me nu eens veel van je reizen!

De goedge mijnheer Simon begon thans eerst te beseffen dat hij ontzaglijk met zijn bezoeker opgescheept zat, en vond het maar raadzaam om hem van zijn reizen te laten vertellen.

— Van mijn reizen vertellen! riep de baron. Zóó maar! Vertel eens wat van je reizen!... Evenals de grootvader tegen zijn kleinzoon zegt: vertel eens wat van het honden- en apenspel. How do you do?... Vertel jij me liever eens wat, Casper, van de menschen die ik ken. Hoe hebben jullie 't gemaakt in dien tijd? Hoe hebben mijn kinderen 't gemaakt?

— Voortreffelijk: allemaal!

- Otto ook?
- Je zult plezier van hem hebben!
- Handig!
- Wat blief je?
- Dat hij handig is!
- Dat geloof ik! En gaar! En degelijk ten slotte ook!
- Hij doet negotie in mijn afwezigheid!
- Iedereen die geld of krediet heeft doet wel een negotie, Landek!... Een student koopt gewoonlijk allerlei snorrepijperijen!
- Wat zeg je daar?
- Wil je een glas wijn hebben?... Ik neem eens glas spuitwater!... Wil je wijn hebben of wat anders?
- Als je mee drinkt, wil ik wel wijn.
- Ja zeker, laat ik meedrinken! 't Is van avond weer voor 't eerst!
- Maar wat zei je daar, Simon?
- Waarvan?
- Dat een student allerlei snorrepijperijen koopt. Doet mijn zoon dat?
- Ja; waarom niet? Hij kan 't betalen!... Noem het bibelots, als je wilt; 't blijft hetzelfde!
- En het huis, Simon?
- Weet je daar iets van?
- Is dat soms ook snorrepijperij?
- Dat is iets om je mee te feliciteeren!
- Dat geloof ik wel! Dat dacht ik dadelijk al toen ik binnenkwam. 't Is een man van smaak die het gebouwd heeft — en mijnheer Landek keek door de kamer rond, naar paneel- en schilderwerk.
- Maar goede smaak is een dure kostganger!
- Duur kan het toch niet zijn, Casper.
- Nu ja! liet mijnheer Simon zich ontvallen.
- Nu ja?... Hoezoo? Wat beteekent dat „nu ja“?
- Wat de een duur vindt, is voor den ander goedkoop. Maar in elk geval, 't is een wijs besluit, en ik wensch er je zoon geluk mee.
- En je zelven?
- Denk je dan dat ik er wat aan had?
- Hadt je er niets aan, Simon?... Nu nog mooier! Bonne mine à mauvais jeu, zegt de Franschman. Maar misschien dat je toch nog verstandig geweest bent, en dat de geesten....
- De geesten? vroeg Simon verwonderd.
- Weet je niets van de geesten? Weet je niet wat er gebeurd is? Weet je niets van Vermeer?
- Mijnheer Simon haalde zijn schouders op, en dacht: Vlak heeft wel gelijk! De man is in de war.

— Weet je van het geestenoproepen niets af? vroeg mijnheer Landek. Of hou je je maar zoo?

— Er gebeurt zooveel met de studenten, waarde buurman, dat ik alles niet bijhoud; maar ik kan je wel verklaren dat ik van geesten in de laatste tijden niet gehoord heb. Met jou zijn ze heengegaan, en met jou schijnen ze terug te komen.

— Nu, als jij van geesten niets afweet, dan zeg ik ook dat het huis niet duur is. Laat er dan van komen wat wil!

— Niet duur? Dat is jouw zaak! Dat zul je zelf het best voelen. Als een goed vriend heb ik er een beetje het oog op gehouden, ofschoon ik er tegen opzag om er iets aan te doen.

— Zoo?

— Ja! En er zal toch nogal reperatie aan zijn. Want, onder gezegd, er is soms raar mee omgesprongen.

— Raar meê omgesprongen? herhaalt de baron verschrikt. Ei zoo. . . . Maar dat is *zijn* schuld niet; dat is *uw* schuld.

Simon gevoelt dat deze beschuldiging niet geheel en al onverdiend is; want hij heeft zijn belofte, bij zijn buurmans vertrek gedaan, om een beetje 't oog op den zoon te houden, niet zeer nauwgezet gehouden. Thans wil hij zijn schade inhalen, door baron Landek een weinig op de hoogte te brengen van 't geval. Maar hij moet tevens zorgen dat hij zich zelf zooveel mogelijk vrijpleit, en zegt:

— Kon ik dan overal oog op houden, buurman, en heeft hij zelf niet de meeste schuld als alles niet volkomen in orde is?

— Ja ja, herneemt de baron met een schrander oog, — er is zeker „Something rotten in the state of Denmark.” De fondamenten zullen slecht zijn.

— De fondamenten zijn nog goed, en daarom noem ik het een wijs besluit van je zoon om het huis niet geheel en al af te breken. Als hij het half sloopt, kan hij zeer goed weer voortbouwen.

— Wat zeg je? roept Landek. Afbreken? Half afbreken? Is hij gek? . . . . 't Is goed dat ik thuis gekomen ben! — Maar als dat geschieden moet, is het ook vreeselijk duur.

— Goedkoop is het niet, herneemt Simon met kalmte, terwijl hij de wijnglazen vult. Maar het is zooals Otto zelf zegt: het nieuwe gebouw zal des te beter worden omdat men de gebreken van het oude heeft leeren kennen.

— God zeg en me!

— Daar zeg ik amen op!

— Maar wat scheelt er dan aan? vraagt Landek in groote opgewondenheid.

— 't Is juist zooals je zoon zelf zei. Met een storm, die door niemand voorzien wordt en toch niet onnatuurlijk is, is het begonnen. Toen zijn er misschien een paar pannen afgewaaid, en omdat de huisheer afwezig was, is het hier en daar ingewaterd.

Het een is gezwollen en het ander gekrompen, en omdat de muur zakte, schaaften men deuren en vensters af.

Mijnheer Landek van Tuiningen springt van zijn zetel op en kijkt met angstigen blik door de kamer heen, of hij van al die beschadiging ook iets ontdekt. Zijn buurman begrijpt dat hij wat al te onbewimpeld gesproken heeft, en zegt dus op bemoedigenden toon:

— Je moet je evenwel in het minst niet ongerust maken. Al te wijs kan niet beginnen, zei vader Cats; dat is ook niet goed; en als er nu maar een flink architect bijkomt — dat zei uw zoon zelf — dan zal het best gaan.

— Dus duur en slecht?

— Neen, volstrekt niet! Een beetje duur misschien wel, maar niet slecht. Ja buurman, zoo ging het in onzen tijd ook al: de jonge menschen willen te veel hooi op hun vork nemen. Maar dat is nu allemaal voorbij, en het komt terecht; daar sta *ik* voor in.

— Voor instaan, mijnheer? . . . Wat zeg je daar? . . . Neen, schenk me maar niet meer in! Ik lust je wijn niet! . . . Foei, 't is schande voor iemand die zich je vriend noemt, mijnheer, om een jongmensch er zoo te laten inloopen!

— Inloopen, mijnheer? Ben ik er dan aansprakelijk voor, wanneer een vader van huis gaat, dat zijn zoon dolle streken uitvoert? Moet ik voor de afwezigen optreden? Een mooie bezigheid!

— Een bezigheid die juist naar je zin moet zijn; want dan kun je eerst recht naar hartelust profiteren.

— Ik profiteer zooveel niet, zegt mijnheer Simon, die meent dat zijn buurman doelt op het dinee. En indien ik nu al profiteer, dan is het om een ander genoeg te doen.

— Om een ander op te lichten! roept de baron uit.

— Ik een ander oplichten?

— Met huid en met haar verslinden! . . . Maar dat is niets! Als jij hier uittrekt, laat ik het pronkstuk aan de heele wereld zien. Daarna laat ik het verrotten! Vermeer kan hier ook gaan opspelen als hij wil. Misschien heb jij Vermeer wakker gemaakt . . . door je streken. Misschien verandert hij nu wel! . . .

— Hoor eens, buurman, willen we over wat anders spreken? Willen we eens naar mijn zusters gaan?

— Ik ga naar mijn dochter; die is me nader dan je zusters. Groet ze van me! 't Zijn brave meisjes! . . . Maar jou zeg ik geen goeden avond! Dat kan ik niet door de keel krijgen. Waarschijnlijk dat de geesten in opstand gekomen zijn om zooveel slechtheid! Mijn huis staat ervan te daveren! Dat komt omdat zij ons waarschuwen willen!

De baron sprak dit laatste in de gang; want hij liep naar de voordeur.

— Mijnheer Landek, voor wien hou je me? vroeg Casper Simon; doch hij kreeg geen antwoord; want de bezoeker was reeds verdwenen, en daarom zei hij zelf:

— Ik houd *jou* voor gek!

Daarop loerde hij door een reet van de deur waar de baron bleef, en hij zag dat de man niet rechtsom sloeg, naar zijn woning; maar links, en dus de stad inging.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Een Gewichtige Stap.

— Pst! lokte Hippie. Pst! ben je d'r nog?

— Pst! was het wederwoord uit het bovenvenster van Kippeveers woning.

— Het uur der bevrijding genaakt. Ik kom je verlossen, mijn kind.

— Ik kan niet bij je komen. Ik zit hier opgesloten achter de spijlen.

— Houten spijlen, nietwaar? . . . Die zullen voor de scherpte der zaag bezwijken. Heb je daar een beddelaken bij je? Ja? . . . Scheur het dan aan reepen. Knoop ze aan elkaar. Laat ze naar beneden. Ik bind er een boor aan en een zaag. Die haal je naar boven, en daarmee kom je door alle deuren heen. Er is immers niemand thuis?

— Niemand dan Frits en Bont. Wacht maar; ik ben al aan 't scheuren. Over twee minuten ben ik klaar.

Weinig tijd later werden boor en zaag naar boven getrokken, en Mientje maakte er zulk een goed en vlug gebruik van dat ze zeven minuten na Hippie's komst de voordeur kon openen om hem binnen te laten.

— Toen ik door de panlatten van het hok op zolder heengezaagd had, was ik klaar, zei ze. Alle deuren waren open. En wat doen we nu, Hip?

— Elkander den verbondskus geven!

Dit voorstel vond ingang. Hippie en Mientje streelden elkaar, en wisselden daarbij den zeer langen en zeer hartelijken kus dien de jongeling met den naam van verbondskus bestempelde.

— En wat doen we verder? vroeg Mientje, toen ze meende dat 't lang genoeg was. Schaak je me?

— Ja, ik schaak je! Dat wil zeggen: ik neem je mee. Wij vluchten.

— Maar waarheen?

— Dat weet ik niet. Wij hebben nog ruim een uur tijd om met

den laatsten trein naar Amsterdam te komen. Ik vind, we moesten daar maar heen. Ik ben er nog nooit geweest, en er zijn 392.746 inwoners. Maar we moeten ons haasten; er kan hier elk oogenblik iemand komen. Je moet dus een besluit nemen, Mientje. Je moet alles verlaten.

— En jou aanhangen!

— Ja, mij aanhangen. Je vader heeft het zelf van avond tegen me gezegd: je kunt mijn dochter krijgen, heelemaal, zei de man.

— Ja Hippie, en het wordt tijd. Wij hebben hier alles beproefd: de naaischool met den bijbel, de bekeering door vermaning, zachtheid, en soms geweld; maar het hielp niet. Door irenische turco's en zouaven wordt de profetes op een zolder gesloten, en zij zit daar als een eenzame musch maar te treuren onder het dak. En terwijl het kind der wereld dan nog heeft dat hij er zich overheen zet, voelt nader een kind van God zich als Jona het hoofd met wier omstrengeld, en weet zich niet te weren, en kan er niet uit. Die een godloofster en een psalmzingster in den nacht moest wezen, wierd een klaagster over haren staat, een zwartgallig mensch, een lijderes uit wier lijden alle menscheeneere weg is. Zóó ver was het bijna met mij gekomen; want ik murmureerde reeds, toen ik u zag naderen, o Hip! — Hier zweeg het meisje plotseling, en zij drukte weer een teederen kus op 's jongelings heet gelaat.

— Houd nu al die bekentenissen en zelfbeschuldigingen voor je, zei hij, en laat ons gaan. Er is haast bij.

— Waar gaan we heen? vroeg ze.

— Ik weet het nog niet: naar Amsterdam, denk ik.

— We gaan naar de stichtinge die de Vrije Universiteit heet, lieve Hip. Daar wordt jij opgeleid tot een dienstknecht des Heeren Heeren!

— Maar de talen... ik ken de talen niet!

— Wat u ontbreekt, zal u gegeven worden! Denk aan de apostelen! Gezichten zien en talen spreken is Pinkstergave. Wat er nog van arminiaansch vleesch aan u is, zul je kwijt raken. Kom, lief, laat ons Egypteland verlaten.

— Maar Mientje, kunnen we zóó gaan?

Mientje bezag haar kleederen.

— Ja, zei ze, ik zie er niet uit voor een Amsterdamsche reis. Mijn hoofd is niet gezalfd.

— En toch, nu je dáárvan spreekt, kind, heb ik den ram reeds in de struiken gezien. In het huis Landek ligt in de zijkamer een geheel nieuw damescostuum, zoo maar kant en klaar. Dat is zonder twijfel voor jou bestemd. Je ziet dus hoe we geleid worden. En als we nu ook eens een stuivertje geld hadden! Mijn beurs is wel vrij goed gevuld; maar voor het liberale Amsterdam, waar menigeen niet vraagt of ge een Christen zijt....

— Ja, ga maar, zei het meisje, en zij nam de zaag op die ze op een meelzak gelegd had, en ging er mee in de huiskamer, alwaar ze een lucifer afstreek en een kaars aanstak; want tot nog toe was het gesprek in den winkel gevoerd, bij het schemerachtig licht van een straatlantaren.

Bont en Frits lagen vreedzaam naast elkander op het kussen van een stoel te slapen.

— Ja kinderen, zei Mientje, terwijl ze de dieren liefkoosde, — het uur der vergelding is nu aangebroken, het uur der vergelding en verheerlijking. De lieve kinderen Gods worden ten slotte altijd naar hun bestemming gebracht en aan den voet des troons gezet. Daar in die secretaire, Hip, zal wel het een en ander liggen dat waarde heeft. Komaan, wij moeten wel; de weg wordt ons gewezen. Wij moeten doen als Israël toen het uit Egypte toog. „Onder u zal niet gevonden worden — zegt Deuteronomium — die zijnen zoon of zijne dochter door het vuur doet doorgaan”, — en wat doen zij anders met mij, die mij altijd tergen? — „want om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere, uw God, voor uw aangezicht uit de bezitting!” zoo spreekt de Schrift. En een zoon wierd door den Heere aan mijne ouders niet gegeven. Zoo strafte hij hen voor hun liberalistigheid, en nu hebben zij alleen mij, het strijvaardige Mientje — dat er van door gaat!

Toen het meisje dit gezegd had, gaf zij Hippie de kaars in de hand. Hij plaatste zich aan haar linkerzijde, en zij maakte, alsof ze 't van een schermmeester geleerd had, met haar zaag een saluut tegen de secretaire.

— Als je zagen wilt, zei Hippie, richt je aanval dan op de paneelen; die zijn dunner; daar gaat het beter door!

— Een kind Gods weet dat reeds! sprak Mientje met zelfbewustheid. De weg wierd ons aangewezen! De Heere ondersteunt de rechtvaardigen, zegt de Psalmist. Hij is het die met kracht omgordt. Hij leert mijne handen ten strijde. Hij geeft mij het schild zijns heils!

Terwijl Mientje zoo sprak, kraste zij met de zaag heen en weer, om een begin te vinden; maar bij de woorden: Hij leert mijne handen ten strijde, vatten de tanden van het werktuig in het hout en ging het er doorheen. Met vaste hand trok zij de zaag heen en weer, zoodat het zaagsel als een aureool om haar slapen stoof. Hippie lichtte bij, en hond en kat richtten zich bij het snerpend geluid in den stoel op en zaten bij het meesterstuk van hun meesters rustig toe te kijken. Zoo zaagde Mientje het geheele paneel uit, en na eenig duwen en wrikken gelukte het haar, als aan de best geoefende hand, om het weg te nemen. Zij wierp het weg, en haar begeerige oogen vonden terstond wat zij zocht: geld. Daar lag een stapel rijksdaalders en guldens. Zij greep er met beide handen naar.

— Er rust zegen op ons werk! zei ze. Een stalen boog wierd met mijne armen verbroken, en mijne enkelen hebben niet gewankeld. Mijn Rotssteen zij geloofd!

Toen begon zij het geid te tellen in haar voorschoot. Er was twee en negentig gulden. Daarna nam zij het papier dat er bijlag: een schuldbekentenis, en een sleutel, en stak zoowel het een als het ander in den zak.

— Laat ons nu gaan! vermaande Hippie. Het wordt tijd!

— Nog één bede, één verzoek, één wensch, zei ze. Laat ons die lieve dieren meenemen! Ze zijn altijd zoo trouw en goed voor me geweest; ik kan zonder hen mijn pad niet zien.

Hippie was met dit plan volstrekt niet ingenomen; doch eer hij het tegenhouden kon, had Mientje uit een kast reeds een groote klepmand gegrepen, en deed er hond en kat in. Er stond ook een stapeltje hemden van haar moeder in die kast. Het meisje nam er drie van weg, en deed ze mede in de mand, en krabbelde toen op een stuk papier de woorden: „Daarom zult gij uwen vader ende uwe moeder verlaten ende uwen man aanhangen. Dag arminiaansche zouaven, dag irenische ouders!” Dit papiertje lei ze op de overgebleven hemden.

— Denk aan de Ieliën! fluisterde Hippie. Die zorgen immers ook niet voor kleeding!

— Ja, het is zoo! zei ze. Die zorgen ook niet. Het wordt ons al gebracht. De Heere leidt ons uit. Mij komt de wraak toe. Ik zal het vergelden! zegt de Heere. Amen. Dat zij zoo!. . . . Toen blies het meisje de kaars uit, en zij verlieten het huis, links omslaand, om zoo weinig mogelijk menschen tegen te komen. Samen droegen de beide jongelui de klepmand, tot aan de villa Landek, waar men voor de groote huisdeur stilhield, die door Hippie, met den sleutel welken hij meegenomen had, geopend werd. Eerst keek hij behoedzaam door de deur, of er ook onraad was, en toen sloop hij de vestibule in, door Mientje gevolgd, die Bont en Frits in de klepmand droeg. Vervolgens gingen zij de voorkamer binnen, en toen de zijkamer in, waar de kleeren van de freule nog lagen gelijk zij ze uitgetrokken had.

— Hier moeten we zijn, zei Hippie. Kijk, daar ligt het. Dat bokske wordt ons toegezonden.

— Maar zou het mij passen, 'en zou ik het mogen nemen? vroeg Mientje, die bij het zien van die mooie kleeren een beetje griebelig werd.

— Ja, gewisselijk! Er is altijd een tekst in Deuteronomium of Leviticus te vinden waarmee we dat goedmaken kunnen.

— Die ons dat tot plicht stelt! Zóó behoort het te wezen, verbeterde Mientje. En wij moeten der openbaringe gehoorzaam zijn. De ram die verward was in de struiken; de ezelin die vastgebon-

den stond in het vlek bij den Olijfberg, en nog zooveel. . . .

— Als een erfenis onzer eerste moeder moeten wij ze dragen, zei Hip, die de kleeren opnam. Trek uit wat je aanhebt.

— Het zij zoo! sprak Mientje plechtig. De zonde en de kleeding zijn onze eerste erfenis! Zij zijn den mensch van Heva's geslacht verordineerd!

Toen trok ze snel haar kleeren uit, haar ondergoed evenwel grootendeels aanhoudend; want daarvan bleek hier niets voorhanden te zijn; en haar welbeminde was haar bij die toiletsverwisseling trouw behulpzaam. Ten slotte zette hij Mientje zelf den hoed op, en gaf haar de parasol in de hand, en toen plaatste zij zich voor den spiegel. Met groot welbehagen bekeek het meisje zich; en Hippie, die zich naast haar plaatste en zijn geel glacé handschoenen aantrok, was niet minder opgetogen dan zij over haar allerkeurigst en smaakvol Brusselsch toilet, dat evenwel een beetje scheef zat en wat al te ruim was voor haar tenger lichaam.

— Zij die geen werk van hun kleeding gemaakt hadden, wierden door Christus van de bruiloft weggezonden, zei Mientje, terwijl ze wat aan de groote witte veer verschikte, die haar hoed versierde. En de profeten hadden ook hunnen mantel, nietwaar? . . . Wat moeten we nu met het wegeworpene doen?

— Hier laten! We moeten niets meenemen! Laat ons nu gaan!

— Eerst nog een zegel! zei Mientje, — en zij gaf hem een kus. Kom, laat ons nu gaan.

Hippie nam de klepmand, waarin hond en kat zaten, die stil waren van benauwdheid; en met de mand tusschen hen beiden in verlieten de jongelui het huis om zich naar het station te begeven. Een half uur later stapten zij in den trein, en zoodra zij gezeten waren, sprak Mientje:

— Als de genade nu maar zoo ver doorwerkte dat je een bekeerde van de eerste klasse wierd!

— Is dat een aardigheid? vroeg Hippie, omdat wij nu in de derde reizen?

— Ai mij! zei Mientje met een pijnlijk gezicht. Dat Satan nu met het fijne puntje van zijn distel uwe nieren 'niet prikkele! De souveraine vrijmachtige God, lieve jongen, heeft u gevonden dood als een lijk. En buiten uw voorweten of voorkennis is hij in uw persoon ingegaan, en heeft de spil van uw leven verzet, en die spil staat nu voor goed anders. En zoo rustig en met majesteit kan de zwaarste stoomboor niet door de ijzeren plaat doorboren, als God de Heere rustig en met majesteit het harte doorboort van wien hij hebben wil en de ziel omzet van wien hij zich verkoos. En dat is ook met u geschied. Maar jongenlief, gij behoort nog tot de bekeerden van de derde soort; want Satans prikkel heeft nog vat op u. Eilacen, ja! Ende spot niet!

De passagiers die rondom Mientje zaten, luisterden, terwijl zij deze woorden sprak, oplettend toe. De meesten betoonden diepen eerbied voor haar en deden haar zelfs vragen. Toen antwoordde zij dat Hippie tot voor korten tijd nog een zondaar was en voor eigen rekening stond; maar thans, zoo verklaarde ze, is deze zondaar een kind van God en ligt hij voor rekening van Koning Jezus, die aan zijn schrikkelijke toestand een einde gemaakt heeft door hem over te zetten op zijn erf. Maar somtijds is er in zijn binnenste nog getier, dat door den Geweldenaar wordt aangericht. Eilacen, ja! Doch Immanuël wint! . . .

En van zich zelve verklaarde Mientje, dat zij Jezus *gekochte* en Jezus *eigen* was; en zij zat intusschen te schokschouderen in de kleederen, die haar te groot waren, — wat de medepassagiers voor een heilige nawerking hielden, — en ze vertelde dat zij en Hippie naar den grooten leidsman en vriend in Amsterdam gingen, die hen herbergen zou, — wat verscheidenen der aanwezigen met diep ontzag voor het jeugdig paar vervulde.

Hippie fluisterde inmiddels een huzaar die naast hem zat toe, dat dit de Maagd van Orleans was. Uit eerbied ontblootte de man zijn hoofd, en achter zijn politiemuts vertelde hij het daarna verder.

Er begon nu een plechtige stemming in den spoorwagen te heerschen. Mientje werd, toen het gesprek begon te kwijnen, voortdurend in stilte gadegeslagen. De mooie witte veer op haar hoed werd door de dames bewonderd. En met zijn dierbaren last ijde het stoomros al ratelend voort naar de hoofdstad van Nederland.

VIJF EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Van Paneelzagerij Verdacht.

Baron Paul Frederik Alexander Landek van Tuiningen was uiterst verontwaardigd over het gedrag van zijn buurman Casper Simon, en toen hij den man verliet was het zijn eerste gedachte om zich tot iemand te wenden die hem waarschijnlijk nauwkeurige inlichtingen zou kunnen geven. Hij ging dus naar den stalhouder Brommer, die eenige huizen van hem verwijderd woonde, liet inspannen, en zei tegen den koetsier: Naar Kippeveer op de Voorstraat.

Hij liet aanschellen, en toen Kippeveer opengedaan had, trad hij binnen.

— Ik kom om eenige inlichtingen, zei de baron, terwijl hij nog in den winkel was.

— O God! Inlichtingen! Ik, inlichtingen, baron? jammerde Kippeveer.

— Weet jij iets van het huis van mijnheer Simon af?

— Ik iets van een ander zijn huis afweten! Ik heb genoeg met mijn eigen huis te doen! kermden de korenkooper.

— Hoor eens, zei de baron, als de zaak eerlijk is, komt alles terecht.

— O baron, het kan niet terecht komen! De zaak is niet eerlijk! Er is valsheid gepleegd. Kom maar eens even binnen! Kijk maar eens!

De heer van Tuiningen trad binnen, door Kippeveer voorgegaan. Het woonvertrek werd slechts zuinig verlicht door het petroleum-lampje dat de huisheer in zijn hand had; doch er was licht genoeg om te doen zien wat er gaande was.

— Raad eens wie dat gedaan heeft! riep Kippeveer, en hij wees op het blad van de secrétaire waar het paneel uitgezaagd was.

— Dieven? vroeg de baron.

— Raad eens, mijnheer Landek! Ik kom zoo even thuis, van u af, en ik vind het zóó: braak en diefstal! Mijn kostbaarste papieren weg en de sleutel van de brandkast. En u zult het niet gelooven als ik u zeg wie dat doet. Dat doet een broeder: een vroegere geestverwant: de grootste schavuit die er loopt.

— Weet je dus wie 't gedaan heeft, Kippeveer?

— Ja baron; dat weet ik. Ik zou 't niet weten als ik van avond niet op „de Burgervriend” geweest was. Maar Willemse heeft me me gewaarschuid. Dat rooverswerk heeft de ouderling Zeekat gedaan, baron; die wilde, zooals Willemse zei, mijn sleutel van de brandkast hebben; want daar liggen papieren in die hij noodig heeft. O genadige hemel, ja! En nu is de sleutel weg, en de schuldbekentenis is weg die ik u morgen wilde aanbieden, en de groote schuldbekentenis van ons drieën is zonder twijfel in handen van dien geweldenaar. Hij meent dat hij doen kan wat hij wil. Maar u neemt de omstandigheden asjeblijft goed op, baron; u bent de eerste die het ziet; u bent mijn getuige, asjeblijft, baron!

— Maar was hier dan niemand in huis?

— Mijn vrouw is bij onze schoonzuster Memmeling, die van avond of morgen een kleintje verwacht; de meid is de straat op, en mijn dochter ligt boven op bed. O, die vervloekeling, die ons nu ruïneert! — en eerst heeft hij het u trachten te doen!

— Mij ruïneeren?

— Neen, dat kan hij niet. Maar hij heeft u toch uit „de Burgervriend” gewerkt, en daarom heeft hij de aandeelen gekocht.

— De aandeelen gekocht, zeg je?

— Ja baron.

— Van wien?

— Van uw zoon.

— Van mijn zoon? Verkoopt die de aandelen van „de Burger-vriend” ook al?

— Ja; maar hij mag van geluk spreken, de jonker; want zij zijn tegenwoordig niets meer waard! De krant is er onder, en wij ook! En wie is daar de schuld van? De godzalige borstelmaker Zeekat, die zich nog wel een uitverkorene onder de uitverkorenen acht. En kijk me nu zoo'n secrétaire eens! Maar de justitie zal recht doen! We zullen uw koetsier roepen, baron, en kapitein Strikveld, van hier naast, om te getuigen.

— Nu, gauw dan, zei de baron; want ik moet weg! En kijk eens, daar ligt de zaag nog achter den stoel.

— En een boor! voegde Kippeveer er bij. Dat is een aanwijzing. Als we nu den koetsier eens gauw naar de politie stuurden!

— Dankje, zei de baron, de koetsier rijdt mij naar Tuiningen; want ik verlang naar mijn dochter. Als er getuigenis gegeven moet worden, zal ik het doen. Laat de koetsier nu eerst den kapitein roepen!

De koetsier riep den kapitein, en de kapitein kwam en deed onderzoek, en daarna haalde men er nog twee getuigen bij uit de buurt, en eindelijk een diender, die juist voorbijkwam. Baron Landek vond dat er nu getuigen genoeg waren, en stapte het wachtende rijtuig in, nadat hij bevel gegeven had om zoo spoedig mogelijk naar het huis Tuiningen te rijden.

Kippeveer ging nu ook heen. Den diender met één getuige liet hij bij de secrétaire achter, en met den anderen getuige en den kapitein ging hij naar den commissaris van politie, wien hij een uitvoerig verhaal van zijn bevinding deed, zijn vermoedens tegen broeder Zeekat openbaarde, en zaag en boor vertoonde. De commissaris vond het nu best om met Kippeveer en den kapitein den verdachte onverhoeds op het lijf te vallen, en deed, ofschoon het mooi weer was, een regenmantel om, om er zaag en boor onder te verbergen, en die, als het noodig mocht zijn, als verpletterende getuigen te voorschijn te halen.

De borstelmaker zat in zijn groote holle achterkamer met zijn huishoudster en een bord karnemelk tegenover zich, waaraan hij echter nog niet geraakt had; want hij zat te schommelen in papieren, die in verschillende sigarenkisten verspreid lagen. Zoo werd hij door zijn bezoekers gevonden.

— Nog zoo laat? zei hij. En de politie? En de legermacht? En die derde... hoe zal ik hem noemen? Ik zal hem maar geen naam geven. Geen naam is beter dan geen goeje naam!

— Wat blief je? vroeg Kippeveer.

— Mijnheer, zei de commissaris, die het woord zou doen, wij komen uw hulp inroepen. Er is van avond inbraak gepleegd bij den heer Kippeveer.

— Dan zullen ze niet veel gevonden hebben, meende mijnheer Zeekat, die zijn huishoudster de kamer uitzond.

— Er is inbraak gepleegd, herhaalde de commissaris.

— En heb *ik* daar iets mee te maken?

— Neen; maar u dient in die zaak gehoord te worden. U hebt van avond het voornemen te kennen gegeven om naar mijnheer Kippeveer toe te gaan.

— Dat heb ik ook. Maar ik heb hem nergens kunnen vinden. En nu is bij hem gestolen. En u wenscht te weten wie dat gedaan heeft? Dat kan ik u wèl zeggen: dat heeft hij zelf gedaan!

— Zelf? vroegen de drie toehoorders.

— Ja, zelf! Alles is natuurlijk weg! Duizende guldens aan geld, aan papieren, aan effecten! Die heeft hij zelf weggestopt. En nu kan hij het tekort van „den Burger” niet betalen. Dat is natuurlijk. Dus betaal *ik* het!

Op sarcastischen toon werd dit gezegd; maar plotseling werd de heer Zeekat ten slotte boos, en hij stak dreigend zijn vuist uit en hield die onder Kippeveers neus, terwijl hij hem zoo hatelijk mogelijk het woord *smeerlap* toevoegde.

— Jij! riep Kippeveer. Jij!

— Jawel, ging Zeekat voort, — en *jullie* allemaal eerlijke menschen! Daarom heeft Govert Jan Memmeling me van avond ook op zijn knieën gesmeekt om hem terstond duizend gulden te leenen.

— Eerlijke menschen ja, zei Kippeveer; want wat is er bij me gestolen? Een klein beetje geld; dat is zoo; en een schuldbekentenis, waar een ander niets aan heeft, en een sleutel — de sleutel van onze brandkast, waar *jij* van avond om geroepen hebt.

— Dus verdenk je mij soms? vroeg Zeekat.

— Met een looper hebben ze de voordeur opengemaakt, en toen de secrétaire. Baron Landek kwam bij me toen het pas gebeurd was.

— Baron Landek, is die thuis? vroeg Zeekat.

— Ja, die is van avond thuis gekomen.

— En weet je waar de euveldaad mee gepleegd is? vroeg Kippeveer. Hier!... Laat maar kijken, commissaris!

De commissaris van politie achtte zich thans gedrongen om zaag en boor te voorschijn te halen.

— Waarom moet *ik* die zien? vroeg Zeekat.

— Die zullen het uitwijzen! zei Kippeveer. Er zijn wel misdaden met minder aanwijzing ontdekt.

De commissaris van politie bekeek thans de zaag, en hij vond dat er drie kleine letters ingeslagen waren: L. v. T. Toen hij dit zag werd hij doodsbleek. Kippeveer had hem gezegd dat er een schuldbekentenis ontvreemd was ten laste van jonkheer Landek van Tuiningen, en de ambtenaar kreeg thans plotseling de ernstigste aan-

leiding om zeer zware vermoedens te koesteren tegen een van de eerste jongelui van de stad.

— Wat staat er op die zaag? vroeg Zeekat. Er staat een naam op. Ik merk het wel!... Dat is fijn Engelsch goed: de zaag zoo-wel als de boor. Zoo heeft iedereen ze niet. Je kunt er best achter komen van wie ze zijn. Maar er staat bovendien een naam op. Dat heeft de commissaris daar pas ontdekt. Laat eens kijken, die zaag, commissaris!

Maar de commissaris hield de zaag vast, en zei: Dat ding zal ik zelf maar bewaren; doch toen greep Zeekat de boor, en nadat hij hem een paar maal rond gedraaid had, sprak hij:

— Kijk, hier staat het ook: L. v. T.: Landek van Tuiningen! Dat is zoo klaar als de dag!... En dachten jullie nu eerst dat ik er in betrokken was?

— Neen, was het eenparig antwoord.

— Ja! riep Zeekat. Zeker ja! Zeker! En dan hadt je mij den strop om den hals gedaan; maar nu zal het met geen sisser afloopen. Dat verzeker ik je!... Ik ben ook geen kind! Jij, Kippeveer, scharrelt in geldzaken met lui die misschien van nabij in dit geval betrokken zijn. Ik zeg het niet. Ik denk het maar. Ik zeg ook niet dat ik jonker Landek bedoel; maar ik zeg alleen dat hij een ander aandeelen aansmeert in zaken die geen cent waard zijn. Dat is daar in dat huis ook allemaal geen goud wat er blinkt; dat moet je vast gelooven. En weet je wat ik nu zou wenschen, commissaris? Dat wij voor den aardschen rechter gesteld werden gelijk voor den hemelschen. Allemaal naakt, allemaal ellendig, allemaal schuldig! Laat rijken en armen gelijk staan, en laat het op Sinaï niet te vergeefs gesproken zijn: gij zult niet stelen! Want hij die aldus sprak was een naijverig God!

— De politie komt niet hier om door u vermaand te worden, zei de commissaris.

— Waarom dan?

— Om te vragen of u van avond ook nabij Kippeveers huis geweest bent.

— Neen; dat ben ik niet. Hebben de heeren nog meer te vragen? Zullen ze een bordje karnemelk mee gebruiken? vroeg Zeekat, terwijl hij hen scherp en ondeugend aankeek.

— Dank je! Wij gaan!

— Dan zou ik toch broeder Kippeveer nog wel eens even alleen willen spreken: over een zaak!

— Gaarne, zei Kippeveer, en hij bleef achter, terwijl de anderen gingen.

— Nu zie je 't eens, sprak Zeekat, en hij presenteerde den korenkooper een sigaar. Nu zie je 't eens hoe Deuteronomium tot zijn recht komt: „En om dezer gruwelen wil verdrijft hen de Heere,

uw God, voor uw aangezicht, uit de bezitting." Want verdreven worden ze, langzamerhand, maar gewisselijk! Doch nu kunnen we 'm laten bloeden. Daar kun je zeker van zijn! Hoe hadden ze 't aangelegd bij je?

De korenkooper deed den borstelmaker het verhaal hoe hij het uitgezaagde paneel gevonden had, en Zeekat riep:

— Schrikkelijk! Wat een schande! En dat komt van hem; daar kun je zeker van zijn! Als hij 't zelf niet gedaan heeft, heeft hij 't laten doen. De commissaris werd zoo bleek als een dooje toen hij 't ontdekte. Want daar wordt hij in den Haag weer voor gedonderd. Die grooten... allemaal onder één deken, man!... Maar de straf kan toch niet uitblijven; en wij worden ook al geroepen om die te voltrekken, man!... En ze hebben 't aan ons verdiend! Hebben zij eerst „de Burgervriend" niet opgericht? En nu laten ze ons met de gebakken peren zitten. Er is een groot tekort. Maar nu komt er gelukkig nog uitkomst: altijd, dat zul je zien, als je kleinzielig vertwijfelt. Van hem kunnen we een tegemoetkoming eischen, en anders... kom je met boor en zaag voor den dag!... Heeft de commissaris ze meegenomen?... Nu, dat doet er niet toe!... Als hij toeschietelijk is, kun je 'r wel een mouw aan passen. Maar we moesten dadelijk naar hem toegaan, vóór de politie er nog verder den neus in steekt, of... het sust — wat nog gekker is; want daar sta je aan bloot. En Govert Jan zullen we er ook wat van toegooien; die moet geholpen worden; want hij schijnt overhoop te liggen met de kas van de lombard, en dat kon ons ook nog wel eens kwaad doen. Satan heeft hem gruwelijk onder zijn machtigen klauw!

— Zoo kon alles nog ten goede keeren, sprak Kippeveer. 's Hemels wegen zijn onnaspeurlijk. Als we dan nu dadelijk maar eens gingen!

— Maar wil je eerst niet een bordje karnemelk?

— Ja, broeder ouderling, ik wil eerst wel gaarne een bordje karnemelk; máár... ik verkoop er mijn rechten niet voor!

Broeder Zeekat floot nu zijn huishoudster, die eerst het bord karnemelk van haar heer en meester, dat koud geworden was, weer op den schotel uitgoot, die op een warme stoof stond. Daarna schepte zij drie borden vol warme pap, en toen ieder zich voor het zijne geplaatst had, vouwden de paplustigen de handen en sloten zij de oogen, om 's Hemels zegen over de daad die zij gingen verichten, af te smeeken.

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Men zoekt Inlichtingen.

Baron Landek reed alzoo naar zijn kasteel, maar stapte er niet onmiddellijk af. Toen hij namelijk op zijn goed gekomen was, gaf hij den koetsier bevel nabij de woning van zijn boer Geert Jantsing stil te houden, opdat die de freule even op zijn onverwachte terugkomst zou kunnen voorbereiden; want hij vreesde dat zij anders schrikken zou.

Doch Geert Jantsing bleek al naar bed te wezen; want de voordeur was dicht, het licht was uit, en alles was stil in huis. De edelman klopte dus op een van de vensters, en nadat hij dit een paar malen herhaald had, werd er geroepen:

— Je komt er niet in! Ga maar waar je vandaan komt. 't Is te laat.

De baron meende dat men hem voor een verkeerde hield, en riep nog eenige malen, en maakten zijn naam bekend. En toen Jantsing en zijn vrouw vernomen hadden dat het hun heer en meester was die klopte, maakten zij terstond groot misbaar en gingen in een ander vertrek al de kinderen wakker roepen, gelijk iemand doet die bespeurt dat zijn huis in brand staat. Toen de kinderen hun bed verlaten hadden, waartoe op een weinig omzichtigte wijze de behulpzame hand geboden werd, riep de moeder: aankleeden, dadelijk! — en ze stak licht aan, terwijl de vader voor den onverwachten bezoeker de deur opendeede en zoodra hij hem zag begon te snikken van aandoening. Deze teerheid van gemoed werkte terug op het geheele gezin, en allen zonder uitzondering snikten, weenden, of huilden van aandoening, — in zeer eenvoudig nachtcostuum.

— Neem me niet kwalijk, baron, zei Geert Jantsing met de slaapmuts in de hand; maar wij meenden dat het Gerrit was, onze oudste jongen, die er van avond stil op uit gegaan is om naar het vuurwerk te kijken.

— Waar?

— Bij u in den tuin.

— Bij mij in den tuin? vroeg mijnheer Landek met de grootste verbazing.

— Naar de verlichting, verbeterde vrouw Jantsing, die haar jongste knaapje op haar knieën nam en zijn naaktheid met een slip van haar eenig kleedingstuk bedekte.

— Is er verlichting? vroeg de baron met dezelfde verwondering.

Jantsing en zijn vrouw bemerkten dat zij iets geeks gezegd hadden, en wilden zich nu liefst maar houden of zij nergens van wisten.

— Er werd een klein verlichtinkie verwacht, zei de boer.

- En komt dat meer voor?
- Ja baron. De menschen praten zooveel. Je kunt er gewoonlijk de helft niet van gelooven.
- En waar is die verlichting?
- In den tuin, geloof ik, baron; maar ik weet eigenlijk niet of er wel iets van aan is.
- En daar gaan de menschen naar kijken! Dat hoef je nu niet voor me te verbergen; want ik weet dat er van avond verscheidene menschen bij den tuinmuur stonden. En geeft het geen opspraak?
- Neen baron; ze zijn die dingen gewend.
- 't Wordt hoog tijd dat ik thuis kom.
- Ja baron: 't wordt wel een beetje tijd!
- En het huis van mijnheer Simon, ken je dat, Geert? Ben je daar wel eens in geweest? Is dat een goed huis?
- Ja baron: nogal een ferm huis!
- En heeft daar niets van dien aard plaats?
- Geert Jantsing, die zich inmiddels aankleedde, gaf een ontwijkend antwoord, en zei:
- Alle dingen zijn mogelijk!
- Juist! En zeker geloof ik dat ze daar ook op den poot spelen. 't Is zeer interessant, maar... kostbaar!
- Dat geloof ik, baron! En wat ik van de plaats gemaakt heb, heb ik niet naar den notaris kunnen brengen, zooals u bevolen hadt, maar moeten storten bij mijnheer Jan Vlak, die de ergste is van allemaal: een groote opeter! Hij heeft van veel dingen de schuld!
- Kan een mensch, en nog wel een mensch die veel eet, in dergelijke openbaringen de schuld hebben? vroeg de edelman.
- Wat, baron? Denkt u dan dat 't openbaringen zijn?
- Laat dat rusten! zei de heer van Tuiningen heel uit de hoogte, daar hij het ver beneden zich achtte om over dit punt in redewisseling te treden. En voldoe nu eerst aan het verzoek, Geert, waarmee ik hier kom. De freule is immers op het kasteel? Welnu, de freule weet niet dat ik thuis kom. Ga dus naar haar toe en bereid haar even met een paar woorden voor. Zeg dat er verteld wordt dat er iemand is die mij in den spoortrein gezien heeft, en dat ik op weg was naar huis.
- Geert ging heen om aan den last te voldoen, en de baron stapte met hem mee tot voor het huis, waar hij een paar minuten bleef wachten totdat Geert weer naar buiten kwam. Daarna werd het rijtuig geroepen, en toen de freule dit voor de deur hoorde stilhouden, ijldde ze de voorgang in, omdat ze niemand anders verwachtte dan haar vader. En werkelijk lag ze, op hetzelfde oogenblik bijna, met een blijden uitroep aan zijn borst. Nadat zij hem verzekerd had dat alles wel was, vroeg de teruggekeerde:
- En waar is Otto?

- Aan 't feestvieren, vader!
- Waarom? Waarover?
- Over het examen dat hij gedaan heeft. Hij is vandaag candidaat in de rechten geworden.
- Wat zeg je, kindlief? vroeg de vader met groote teederheid.
- Candidaat in de rechten, en met een eersten graad.
- Wat zeg je? Is het waar? En dat feest? Waar wordt dat gevierd?
- In de stad: in ons eigen huis!
- Groote goedheid! Ik ben er zelf in geweest! Heeft men dat dan voor me stilgehouden? Is daar het vuurwerk en de verlichting misschien om?
- Ja vader!
- En de geesten dan?
- Zijn er geesten, denkt u?
- Niet?
- Marie gaf geen antwoord, maar knikte angstig met het hoofd.
- Zijn er geesten in mijn huis? vroeg de vader.
- Wij mogen soms onze oogen niet gelooven, antwoordde Marie.
- Wat wij meenen te hooren en te zien, moeten we wantrouwen. Maar als *ik* mijn oogen gelooven mag, dan zijn er in uw huis geesten: één ten minste, en die heb ik van avond meenen te zien.
- Waar, kind?
- In de eerste voorkamer. Ik was er met mevrouw Saint-Ange, mijn gezelschapsdame. Wij hielden ons bezig met eenige toiletartikelen die ik pas uit Brussel gekregen had, toen er plotseling en geheel onverwacht achter de pianino een witte gestalte oprees, die wij beiden duidelijk zagen, en die snel verdween.
- Nu, en is er dan nog reden om te twijfelen?
- Neen, volstrekt niet, vader. Wij zijn dan ook dadelijk heengegaan, hier naar toe.
- En wat stelde die gestalte voor?
- Men zou zeggen een mensch, een menschelijke schim.
- Een materialisatie dus!... Zeer belangrijk!... En was je dan op zulke verschijningen niet voorbereid?
- Neen, in het minst niet, vader. Sedert mijn vertrek naar Brussel heb ik aan geestverschijningen weinig meer gedacht. Spiritisme is daar een beetje uit de mode. Men doet tegenwoordig meer aan hypnotisme.
- Uit de mode! Hè! riep de baron met zekere minachting. Uit de mode, kindlief! En als je nu eens wist wie de schim waarschijnlijk was die je gezien hebt!...
- Wie dan?
- Een ongelukkig, door een onnatuurlijken dood aan zijn einde gekomen jongeling: een zekere Vermeer! En heeft men je dus ontrent niets ingelicht? Heeft men je niet verteld dat ons huis tegen-

woordig zeer sterk bezocht wordt? . . . O, ik wenschte dat ik nu die belangwekkende mannen eens bij me had, die ik op mijn reizen ontmoet heb! En weet je dan niet dat ons huis in den laatsten tijd eigenlijk onbewoonbaar is?

— Otto heeft er toch doorgaans gewoond!

— Daar heb je toch zeker abuis in; want hij heeft een ander huis gekocht.

— Waar? Van wien?

— Van mijnheer Simon, kindlief! Weet je dat ook nog niet? . . . En mijnheer Simon is . . . gek, of, ja, ik weet niet wat ik er van zeggen moet: misschien wordt hij wel door de geesten gekweld, — die hem toch in elk geval gek maken. Heb je van hem niets gehoord?

— Neen vader: noch van hem, noch van zijn huis!

— Hoor eens: ik heb in lang geen Hollandsch gesproken: ik begrijp jullie hier niet. En Otto, zeg je, is aan 't feestvieren?

— Ja vader: op groote schaal. 't Is trouwens de eerste keer niet; maar 't is vandaag voor 't laatst, zegt hij.

— Nu, dan ga ik er dadelijk heen!

— Maar pa, doe dat niet! verzoekt de dochter, die van het verwarde spreken van haar vader nu en dan niets begrijpt en er ongerust over wordt.

— Waarom zou ik dat niet doen, als hij zulk een mooi examen gedaan heeft? Ik moet er bij zijn!

— Als ik dan eens meeding?

— Welja, ga mee! Ik kan je ook zoolang niet missen! En dan zullen we Otto mee naar huis nemen; want het feest zal nu wel lang genoeg geduurd hebben!

— En dan zal ik mevrouw Saint-Ange ook maar meenemen, om mij desnoods gezelschap te houden.

De freule schelde, en liet door de binnentredende dienstbode aan haar gezelschapsdame verzoeken om binnen te komen. Baron Landek nam inmiddels zijn dochter, die haar rijcostuum weer uitgetrokken en met een gewoon kledje verwisseld had, van het hoofd tot de voeten op, en zei met voldoening:

— Je bent nu een dame geworden, Marie!

— Ja baron, klonk op eens een tamelijk grove stem, dat zeg ik ook!

Het was mevrouw de Saint-Ange die zoo sprak. De heer van den huize vond die gemeenzaamheid van iemand die niet aan hem voorgesteld was, wel wat groot, en vroeg: Wie heb ik de eer . . .?

— Mevrouw de Saint-Ange! zei Marie, waarop de voorgestelde een kleine stijve buiging maakte.

— Ik hoor dat u mijn dochter gezelschap houdt, sprak de baron. Mijn zwagers Doorenborg hebben u geëngageerd, nietwaar?

— Aardige menschen, die jonkers Doorenborg! verzekerde de weduwe.

— En nu wilde ik u wel verzoeken ons even naar mijn huis in de stad te vergezellen.

— Maar 't is niet pluis in dat huis, zei de weduwe. Dat weet u immers, heer baron?

— Ik weet dat er iets ongewoons gebeurt, zei hij.

— De jonkers Doorenborg lachten er altijd mee, met die geestehistorie, vervolgde de weduwe; maar nu heb ik het dan toch eens met eigen oogen gezien.

— Zaaft u het ook?

— Of ik het zag: het eerst en het best; want hij was zóó weg. En weet u wel dat ik het er niet bijzonder op gepakt heb om me in dat huis nog eens weer bloot te stellen?

— Hebt u ooit gehoord dat een geest iemand kwaad gedaan heeft? vroeg de heer van Tuiningen. Het tegendeel is waar! Maar indien u er tegen opziet en liever hier blijft. . . .

— Neen, neen, ik ga heel graag mee. Bang ben ik niet, en als de freule ergens heengaat dan sta ik in 't opsluitend gelid. Ik waarschuw alleen maar even. Dat is mijn plicht, nietwaar? Je kunt nooit weten wat je in zoo'n huis vol studenten overkomt.

— Dat zal ik op mijn verantwoording nemen! zei de baron, die zijn dochter een arm gaf om in het rijtuig te stappen.

— Dan is het goed, sprak de weduwe, terwijl ze van een kapstok in de vestibule een mantel greep en de freule omhing. Ik hou wel van een aardigheidje, maar een heer moet er bij wezen.

De heer van Tuiningen keek nijdig om. De meeningen van mevrouw de Saint-Ange schenen hem niet te bevallen.

— Wil je wel gelooven dat ik een beetje zenuwachtig ben? zei de baron onder 't rijden tegen zijn dochter.

— Ik ook! sprak de weduwe.

— Vuurwerk, verlichting, examens, feesten, geesten! En als Otto nu maar niet verschrikt!

— Een mooie jongen! meende de gezelschapsdame.

— De studie en 't examen zullen hem wel opgewonden hebben!

— O neen baron, hernam de weduwe weer; hij is zoo lief, zoo bedaard, zoo netjes. Waarlijk, 't is een groot voorrecht zulk een zoon te hebben!

De baron zei nu gedurende eenige minuten niets meer; want het verveelde hem dat op alles wat hij zeide door de gezelschapsjuffer iets geantwoord werd. Hij ging dus een beetje zitten neuriën en over mijnheer Simon zitten nadenken, toen de weduwe eindelijk van zelf begon:

— En weet u, zei ze, aan wien de jonker heel veel te danken heeft: aan zijn buurman, aan den jongen heer Simon. Die kwam dikwijls met den jonker samen studeeren; ik heb dat van 't volk. O, dat is ook een allerliefste jongen, baron! O, zoo degelijk!

— En het huis, vroeg de edelman eensklaps aan zijn dochter, weet je daar dan niets van?

— Neen, zei ze, niets!

— En hij heeft het gekocht en betaald! Wat een dwaasheden toch ook! Van een vriend moet men geen huis koopen; want beide partijen achten zich ten slotte verongelijkt!... Kijk eens, een vuurpijl! Ginds, dien kant uit!... Straks heb ik dat voor een magnetische lichtaura gehouden!... O, er hoort zulk een goed oordeel toe om de geesten te begrijpen. Gisteren in Engeland dwongen zij mij als 't ware om naar huis te gaan; en nu komt alles zóó uit! Ik heb hen dus goed begrepen!

— Baron, een vriendelijk verzoek, zei de weduwe; maak me niet zoo akelig; ik kan er niet tegen. Toen mijn tante boven aarde stond... En zij begon een verhaal van haar doode tante, die een burgemeestersvrouw geweest was; en dat verhaal was nog niet uit toen men in de stad voor de villa was aangekomen.

ZEVEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Men krijgt Inlichtingen.

Toen mijnheer Simon door zijn buurman verlaten was, hield hij eerst nog eenig beraad en kwam tot het besluit dat de toestand zeer erg was, en ging vervolgens naar de achterkamer, waar zijn zusters zaten, en vertelde haar hoe dwaas de baron zich aangesteld had, en vroeg: Wat moet ik doen? Moet ik het Otto gaan vertellen, of niet? Moet ik het feest storen of door laten gaan?

— Storen! zeiden de zusters. In elk geval storen. In 's hemels naam, hoor eens even! Zoo als nu is het nog niet geweest. Ze schijnen wel aan 't vechten te zijn. Ten minste, er wordt druk gekeven en geraasd. Nu eens zijn ze in den tuin en dan weer binnen. Onder de veranda kun je alles hooren!... En zulk een schandaal, dat alle bureu stoort, terwijl de oude heer... erg ziek is — zeg je immers?

— Gek! verbeterde Simon. Ondeugend gek!!... Gevaarlijk, zou ik bijna zeggen. Niet zonderling, niet verstrooid, niet verreisd, maar gek!... Zijn besten vriend maakt hij eenvoudig uit voor een dief en een schurk! Dat noem ik gek!

Toen de man dit gezegd had, ging hij naar buiten om onder de veranda te luisteren; en tegen zijn zusters, die bij hem stonden, zei hij:

— Ja, 't is erg vroolijk! Men zou soms meenen dat het wilden zijn!

't Zal nu niet lang meer duren! Wil je wel gelooven dat ik er tegen opzie om er heen te gaan? Want ik ga met geen aangename boodschap, en kom zoo terug. Tot straks!

Toen mijnheer Simon de feestzaal weer binnentrad — wat eigenlijk slechts door enkelen opgemerkt werd — werd er gezongen, en wel door Charles Donslet, die op een stoel stond, door twee vrienden vastgehouden, omdat hij anders gevaar liep om te vallen. Die voorstelling was zoo vreemd niet; het een zoowel als 't ander was meer vertoond; maar wat thans aller blikken tot hem trok, was dat hij een meisjespak aanhad. 't Was hem wel te klein, maar Charles met zijn Oostersch bloed was tenger van lichaamsbouw, en met geweld had men hem er in geregen. Waar hij 't gehaald had, werd door hem niet verteld; maar eensklaps was hij er mee verschenen.

't Was van een burgermanskind; dat zag men wel; en sommigen meenden dat hij even bij een dame van zijn kennis geweest was, met wie hij van toilet gewisseld had.

Charles zong alzoo. Het lied was nogal dubbelzinnig — wat nog meer bijval vond omdat hij zijn stem zoo meisjesachtig mogelijk maakte, — en hij verloor soms het evenwicht en maakte onrouwelijke gebaren, en ledigde na ieder couplet zijn glas Bourgogne. — Groote pret dus! Gloeiende hoofden! Knikkebollende hoofden zelfs! Alle eer die er aan een uitgezochten maaltijd met een zorgvuldig samengesteld wijnprogram door studenten te bewijzen was!

Op eens echter werd de gastheer gestoord. Vlak gaf hem een wenk dat er iets gaande was. Otto stond op en ging de kamer uit; doch mijnheer Simon, die het oog op hem gevestigd hield en naar het geschikt oogenblik uitzag om hem zijn ongunstige tijding mee te deelen, bemerkte het, en gaf er zijn buurman Tjeerd Sixma kennis van, terwijl hij er bijvoegde:

— Ga eens even kijken. Er kon wel eens bericht wezen van zijn vader; men heeft in de stad verteld dat de man onwel is.

Sixma ging en werd een oogenblik later door mijnheer Simon gevolgd. In de vestibule werd bij hun komst een druk gesprek gevoerd.

— Ah zoo, mijnheer Simon, u ook al hier? werd den man toegevoegd. Ook al hier nu het gemeste kalf geslacht wordt? En *wij* kunnen het betalen, dat kalf!

— En op de mat blijven staan!

Het eerste werd gezegd door mijnheer Zeekat, het tweede door mijnheer Kippeveer.

— Ik heb nu geen tijd, zei Otto. Morgen!

— Er mot tijd zijn! riep Zeekat.

— Ik mot verhoord worden of het loopt niet goed af! riep Kippeveer.

— Ik kan nu niet! Ik heb gezelschap, zei Otto Landek.
 — Er zal een stuivertje geld moeten wezen, jonker; en dadelijk!
 Op slag! hernam Kippeveer.
 — Later, zei Otto.
 — Of je zult je motten wachten voor de gevolgen! hernam Zeekat.
 — Weet je wat, zei Otto, loop naar de maan! Ik heb geen tijd.
 Ik moet naar mijn vrienden.
 — Neem ons dan mee! zei Zeekat.
 — Goed! Kom maar! sprak Otto. 't Zal me aangenaam zijn.
 Hij ging nu vooruit en trad met de heeren Zeekat en Kippeveer de feestzaal binnen. Door een oorverdoovend geraas werden zij begroet. De een juichte toe; een tweede jouwde uit; een derde floot; en anderen, terwijl ze de binnentredenden met een opgeheven glas wijn begroetten, zongen:

Nobles Seigneurs! c'est à vous que je bois!

— Neem plaats, heeren, zei Sixma, in zijn kwaliteit van paranymf. We zullen wat opschuiven! Hier, naast mijnheer Gravestein, en u naast....
 — Wij danken je hartelijk! riep Willem Straten. Zulke bijbelploerten niet aan onze tafel!
 — En vooral niet naast een officier van het Nederlandsche leger! voegde jonker Schimmelduit er bij.
 — Hoor eens! riep Piet Moreelse, de heer Theodorus Johannes Kippeveer, wiens huis ik bewoon, is een nobel mensch: hulpvaardig, gedienschtig, verdraagzaam!
 — En ook de heer Zeekat, die zich de chocola-geschiedenis nog wel zal herinneren, is een verdraagzaam en vroom burger van den Staat, zei Guldevelt. Leve de verdraagzame bijbelploert Zeekat met de roode bakkebaarden!
 — Gods kind! voegde jonker Schimmelduit er bij.
 — Onze geestverwanten hebben jouw oom in de Tweede Kamer gebracht! voegde Zeekat hem verwijtend toe.
 — Ho ho! niet zoo familiaar! klonk het van verschillende kanten.
 — Lang leeeeeeve broeder Zeekat! zongen er eenigen.
 's Mans hoofd begon rood te zien tot in den nek toe, zoo boos maakte hij zich; doch hij bedwong zich nog, en knikte broeder Kippeveer toe dat die het woord zou doen.
 — Nu dan, zei Kippeveer, het moet er maar uit! Ik zal het zeggen zooals 't is. Wij worden er toe gedwongen! Jonker Landek van Tuiningen, wij wenschten een geldelijk offer te vragen. Er is nood! Er is behoefte aan!
 — De nood is groot! De nood is groot! De nood is groot!
 zong Charles Donslet, die weer op zijn stoel ging staan.

- Stilte! riep Sixma. Ga voort, broeder Kippeveer!
- Donder 'em 'eruit! riepen er een paar.
- En u weet waarom en waarvan! voegde Kippeveer er weer bij. Wij wenschten u alleen te spreken.
- Geen tijd! zei Otto.
- Geen tijd? vroeg Kippeveer. En als we dan eens van de boor en de zaag beginnen?!
- Van de boor en de zaag? vroegen er eenigen. Zing op!
- Ja, van de boor en de zaag! bevestigde de uitverkorene Zeekat met een onheilspellenden blik.
- Van de boor en de zaag? vroeg Charles Donslet weer.
- Ja mijnheer! Daar zul je van opfrisschen!
- Van de boor en de zaag? vroeg Straten.
- Ja juist! hernam Kippeveer. Dat zijn de getuigen!
- Waar zijn die getuigen? vroeg Otto.
- Door de politie in beslag genomen, antwoordde Kippeveer. En hun oordeel tegen u zal geweldig zijn, jonker Landek! Zeer geweldig!
- Welk oordeel?
- Van boor en zaag! verklaarde Zeekat.
- Bijna het geheele gezelschap barstte tegelijk uit in een schaterlach.
- Lacht u ook mee? vroeg Zeekat aan Otto.
- Ja mijnheer, zei Otto, en ik ben u zeer dankbaar. Wij hadden behoefte aan stof. Uw komische verschijning is aller-amusantst!
- Die boor en die zaag ja, die zullen amusant zijn! dreigde Zeekat. Maar we willen niets hebben. We gaan heen. Doch denk om den dags des oordeels! Het zal dienen voor 't Hof, en dan zullen we tegen de rechters roepen: hier is de boor; hier is de zaag!

— Hier is de boor en daar is de zaag,
Mannen, verduiveld, we zien je zoo graag!

zong Charles Donslet, terwijl hij zijn armen uitspreidde. Zoodra had hij niet geëindigd of het koor herhaalde zijn woorden.

Kippeveer keek hem inmiddels nauwkeurig aan, en nog voor het refrein geëindigd was, schoot hij met een luiden vloek op den solo-zanger toe en trok hem van den stoel af.

— Wat is dat? riep men, en allen vlogen op. Glazen en flesschen braken, en er klonken allerlei verwarde geluiden door elkander.

— Dat zijn de kleeren van Mientje! riep Kippeveer. Hij heeft de kleeren van Mientje aan! Hoe kom je daar aan, schavuit?

— Wat! riep Donslet, schavuit?! — En zijn vuist zou met groote kracht op Kippeveers hoofd neergedaald zijn, indien de vrienden hem niet gegrepen hadden.

— Alweer een nieuw bewijs, schreeuwde Zeekat. Nu is er geen twijfel meer!

— Hoe kom jij aan de kleeren van mijn dochter? vroeg Kippeveer.

— Gevonden, zei Charles, door hogere beschikking. . . .

— Je moest eens weten wat hij gedaan heeft! voegde Straten Kippeveer toe.

— De zaag en de boor en de kleeren! brulde Kippeveer. Daar zul je leelijk voor bloeden, jonker Landek!

Charles Donslet was intusschen weer op zijn stoel geholpen en zong met eenige anderen:

Hier is de boor en de jurk en de zaag,
Mannen, verduiveld, we zien je zoo graag!

— Jongens, 't zal je zoo berouwen! riep Zeekat. 't Zal je zoo door de broek loopen! . . . En jou ook! Dat pak kleeren hoort je niet toe, mannetje! Dat heb je gestolen.

— Attaquez! riep Charles; ze moeten dan maar bloeden! en hij gaf Zeekat plotseling een geweldigen vuistslag op het hoofd.

— Spoelhonden! riep Zeekat.

— Hou je handen thuis! voegde Kippeveer er angstig bij. Bedenk wat je gedaan hebt! Maak het niet erger! . . . En toen hij dit met opgeheven wijsvinger dreigend en scherp gezegd had, vluchtte hij den tuin in. Zeekat had inmiddels een tweeden slag gekregen, en daarop had hij Donslet bij de japon gegrepen en er een stuk van in de hand gehouden. Donslet wilde nu op hem toevliegen; doch Zeekat ontweek het, en vluchtte Kippeveer na, den tuin in. Zij werden door een zevental jongelui gevolgd, en terwijl de anderen, die onder de veranda bleven, nu zongen:

Hier is de boor en daar is de zaag!
Kindjes van God, o, we zien je zoo graag!

had er achter in den tuin een ontmoeting plaats die met een volkomen ontredde van een der beide partijen eindigde.

De broeders Kippeveer en Zeekat smeekten om genade en barmhartigheid, en die kregen ze niet eer voor Tjeerd Sixma en Piet Mor, de beide paranymfen, zich ook in den tuin begaven en de gebalde vuisten en schoppende voeten terughielden, en zeiden dat het nu wél was.

— Waarom is die vuile Memmeling er ook niet bij?! mompelde Zeekat, toen hij een oogenblik verlichting kreeg. Die is de schuld van alles!

— Alleen die de heeren liefhebben worden door hen gekastijd! voegde Sixma hem toe.

— Zijn we nóg spoelhonden? vroeg Charles Donslet.

— Neen, je bent eerlijke nette studenten.

— Als je ons nog voor den gek houdt! dreigde Charles.

— Stil nou, Sletje, zei Sixma. Kerels, wat zie je er uit. Je heele kop bloedt! Je hebt zeker tegen een boom geloopt! Ga in het koetshuis en wasch je eerst af! En maak dan dat je dadelijk wegkomt.

— Ik wasch me niet af! dreigde Zeekat.

— Moet je nog meer hebben? vroeg er een.

— O God, we zijn zoo ongelukkig! We zijn in de minderheid! We zijn geslagen! kermde Kippeveer. Waar is jonker Landek toch?

— Wil je 'm zien? Kom dan beiden mee! zei Sixma. Dan kan er geconstateerd worden wat er gebeurd is!

De twee mannen gingen gewillig mee. Zij stelden er werkelijk prijs op dat het door getuigen gezien werd hoe zij mishandeld waren.

— Hier is de boor en de jurk en de zaag!

Zoontjes van God, o, we zien je zoo graag! werd er terstond gezongen, toen de beide verslagenen zich aan een der openstaande tuindeuren vertoonden.

Doch op hetzelfde oogenblik dat de blikken van alle aanwezigen zich op hen vestigden, werd de groote deur aan de andere zij van van het vertrek geopend, en daar verscheen niemand minder op den drempel dan Paul Frederik Alexander baron Landek van Tuiningen, gevolgd door zijn dochter met haar gezelschapsdame. De beide vrouwen aanschouwden een tooneel zooals zij nog nooit gezien hadden. Een kamer vol flikkerende lichten, die echter omgeven waren door dikke wolken van tabaksrook; brandende kaarsen op zilveren luchters, die hun licht uitgoten over schitterend kristal, over kleurrijke bloemen, over gescheurde kleederen en bebloede aangezichten. Een der heeren, die een verscheurd vrouwenpak aanhad, werd juist door twee anderen op hun schouders geheschen en in triomf aan het gezelschap vertoond, en ook zijn handen en aangezicht zaten vol bloed. Sommigen zaten, velen stonden, anderen zongen weer, en eenigen lachten blijkbaar om de bebloede koppen van twee mannen die op den drempel van de kamer stonden. Toen de beide dames dit ongewone tooneel met een korten blik overzagen, ontsnapte haar nagenoeg tegelijkertijd een gil, wat aller aandacht op haar vestigde.

Bleek als een doode rees Otto, die op dit oogenblik naast mijnheer Simon zat, van zijn plaats op, en hij opende zijn mond wel, maar kon niet spreken. En mijnheer Simon, die even verschrikt was, deed een poging om zich onder de tafel te laten zakken. In hetzelfde geval van schrik verkeerden er meer. Doch Sixma behield zijn tegenwoordigheid van geest. Hij stond op, en riep:

— Vlak! drie schoone glazen!... Mijne heeren, het lied der liederen: het Io Vivat!... Verwijder eerst die onreine kerels daar! Doe de deuren dicht, Willem Poppestein!

Het Io Vivat werd terstond aangeheven; doch eerst werden de onreine heeren Zeekat en Kippeveer buiten gesloten, zoodat zij een goed heenkomen konden zoeken.

En ook de beide dames, ofschoon geheel vrijwillig, zochten een goed heenkomen en verwijderden zich zoodra het gezang begon.

Maar mijnheer Landek bleef bij de deur staan, en daarna, midden onder het bruisende gezang, trad hij op zijn zoon toe. Terwijl de twee laatste regels van het lied gezongen werden, drukten vader en zoon elkander de hand, wat door een drievoudig hip, hip, hoera, bekreond werd. Doch toen alle stemmen zwegen, vroeg de vader, die de tafel rondzag, op een toon vol bevreemding:

— Zijn dat de geesten?

— Dat zijn de geesten, baron! antwoordde Piet Moreelse, wien het genot van zeer veel Rijnschen wijn zoo vrijmoedig gemaakt had dat hij voor allen het woord deed.

— Ik wenschte deze vraag tot den heer Vlak te richten, mijnheer! zei de baron bits. — Zijn dat nu de geesten, Vlak? Kan ik mijn oogen vertrouwen?

— Ja baron, dat zijn de geesten. Mijnheer Moreelse zegt het zeer juist. En uw zoon is de grootste geest! Dat kan ik gerust zeggen, nietwaar heeren? Dat heeft de jonker vandaag getoond.

— Ja, riepen er eenigen, Otto is de grootste geest! Dat is waar! De professoren hebben er om geweend.

— Waarom heeren?... Om deze.... slemppartij?

— Omdat hij vandaag candidaats gedaan heeft,... met een eersten graad, mijnheer! Sixma wou dat hij ook zoo ver was! antwoordde Piet Mor.

— Is dat waar? vroeg de vader met een blik in het rond.

En allen antwoordden dat het waar was, en sommigen vloekten er bij, ter bevestiging, gelijk een vaderlandsche gewoonte dat meebrengt.

— Dus het gedruisch in mijn huis kwam van dit feest, Vlak?

— Zeer waarschijnlijk, baron!

— Die verhalen over de ontstemde geesten zijn dus allemaal maar verzinsels?

Vlak kreeg een kleur en wist niet wat hij zeggen moest. Hij haalde zijn schouders op.

— Ja mijnheer Landek; dat kan ik u wel zeggen: — neem me niet kwalijk dat ik zoo vrij ben —: allemaal praatjes, allemaal lak! riep Piet Moreelse uit. U weet nog wel van die scène in uw huis met de melkkan en de theestoof en die verwoesting in uw keuken?... Allemaal onzin! De waarheid moet maar gezegd worden, en dat is men vooral verplicht tegen oudere eerwaardige menschen! Allemaal onzin, op mijn heilig woord van eer!... U hebt toen 's nachts dronken studenten in huis gehad, evenals nu! Maar toen

wist u het niet, en nu weet u het **maar** al te goed!... Is 't waar of niet?

— En moesten mij dan die **dwaze verhalen** opgedischt worden? vroeg de baron bestraffend aan **Vlak**.

— Duizendmaal vraag ik excuus, **mijnheer**, als ik verkeerd gedaan heb, zei Vlak. Maar kon ik u **dan hier binnenlaten**?... En het feest mocht niet gestoord worden, **was er gezegd**.

— En die menschen dan? Die **menschen** met bebloede koppen? Wat beteekent dat? De een is mij **van avond** voor in het huis als gek voorgesteld, en nu zie ik hem **hier zóó!**

— Die eene is liberaal geworden, **vader**, zei Otto. De kastijgende hand Gods voor zijn afval!

— Niet spotten! Dat verraadt kleinzieligheid! vermaande baron Landek. En toen, nadat hij het gezelschap rondgezien had, voegde hij er bij: Heeren, er heerscht hier veel brooddronkenheid! Maar ga in 's hemelsnaam niet te ver! Blijf **gentlemen!**... En u ook, mijnheer Simon? vroeg hij, terwijl zijn oog op zijn ouden vriend bleef staren. Begrijp ik u wel goed? Moet ik mijn ooren en mijn oogen nog gelooven? Zijn mijn meeningen op mijn reis dan **zóó veranderd**? Hoe is het nu met het huis, mijnheer Simon?

— Het staat voor u! zei de buurman, en vol vertrouwen lei hij de hand op Otto's schouder.

— Wat zeg je? vroeg de vader zeer verwonderd.

— Hier staat het huis! Het **nieuwe!**... Als je gisteren gekomen waart, hadt je het oude nog gezien; maar nu zie je het nieuwe tegenover je!

— Ik begrijp je niet, buurman!

— Dat heb ik straks, toen je **weg** waart, ook al gedacht. Je hebt me blijkbaar niet begrepen. Het was een vergelijking van je zoon zelf die ik aanhaalde; maar ik was misschien niet duidelijk genoeg. Het oude huis is je zoon van gisteren; het nieuwe is de candidaat in de rechten van **vandaag**. En het zal goed voltooid worden, aangezien de vader er nu bij is. Daar ben ik zeker van!

— Kerel, riep de baron tegen zijn buurman, geef me je hand! Ziedaar! Nu begrijp ik alles pas **goed**. En doe me nu maar geen verklaringen meer; want ik wil niets meer weten. Ik ben van alles op de hoogte. En ik acht het een **voorrecht**, heeren, als ik met je aan mag zitten. Ik heb u allen **nog niet** in 't bijzonder goeden dag gezegd. Mijnheer Gravestein! **Mijnheer Talholt**, hoe vaart u?... En zet nu de feestviering voort, **heeren**, zooals je 't zonder mij gedaan zoudt hebben! Komaan, je hebt mij verwelkomd met 't Io Vivat; laten we nu, op mijn **verzoek**, een Gaudeamus zingen ter eere van mijn zoon.

— En van den ander! zei Otto. **Daar** is er nog een, vader, die vandaag candidaat geworden is: **George Simon!**

— George Simon? vroeg de baron. Gefeliciteerd, buurman! — en hij reikte zijn vriend Casper de hand.

— Begrijp je me nu? vroeg Simon, die knipoogend een lijntje met den baron trok.

— Ja, ik begrijp je! Maar waar is George?

— Weg! riep men. Wij zoeken hem ook al.

— En ik heb zeer veel aan hem te danken! voegde Otto er bij. Wij hebben altijd samen gewerkt, en hij is de man geweest die me aan het werk gehouden heeft.

— Paronymf, waar blijft het Gaudeamus? vroeg Willem Straten. Six! Dikke! Tjeerd!

— Is mijnheer thoe Hoola cok weg? vroeg de baron. Nu, dan doen wij het zonder hem! Allons heeren, ik begin! — en de heer Paul Frederik Alexander Landek van Tuiningen zette, ter eere van zijn zoon, zelf het Gaudeamus in.

ACHT EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Bondgenooten.

Het vertrek van Sixma en George was in de verwarring niet opgemerkt. Trouwens, er waren nog meer gapingen aan tafel. Charles Donslet was, na den veldslag tegen de beide „bijbelploerten”, op een canapee in elkaar gezakt; een paar anderen waren zich gaan wasschen; een enkele lag voorover met het hoofd op den disch; een ander was er reeds onder geschoten.

Sixma en George waren evenwel vrij kalm heengegaan, en wel op voorstel van den laatste. Toen namelijk George de dochter van den huize aan de deur zag, bemerkte hij terstond dat zij met de oogen naar hem zocht. Haar oogen bleven althans eenige oogenblikken op hem gericht, en de zijne op haar; en meer nog: hun blikken ontmoetten elkander. En hierin lag voor hem op dit oogenblik zooveel verleidelijks en onweerstaanbaars, dat hij, toen Marie zich terugtrok, terstond besloot haar te volgen.

— Toe, fluisterde hij Sixma in, je kunt me een eeuwig groot plezier doen. Ik wou de freule even mijn compliment gaan maken. Neem jij de kamenier intusschen voor je rekening. Pak ze desnoods mee; schaak ze! Maar zorg in elk geval dat ze ons niet hindert!

— Dat wijf? vroeg Sixma. Maar, kerel, nu ik er aan denk, ken ik ze wel! Die heeft in Leeuwarden spuitwater verkocht!

Drie minuten later stond George al buigend tegenover Marie,

en Sixma al buigend tegenover de weduwe; en nog twee minuten daarna was Sixma met zijn dame de vestibule ingegaan, om haar nog eens een blik op het feest te gunnen, dat ze zoo „verduiveld” aardig vond. In zijn bijzijn wilde ze wel eens even kijken, zei ze. Maar om door een reet van de deur te gluren, dat was gevaarlijk en lastig; en daarom stelde Sixma voor, door een tweede kamer heen den tuin even in te gaan. Dan kon men alles zien; en een paar tuinramen waren zooeven dicht gedaan, en zouden nog wel dicht zijn, verzekerde hij. Aldus werd voorgesteld, en dienovereenkomstig ook gehandeld.

Bij het binnentreden had Sixma het woord gedaan, en hij had ook de beide dames uitgenoodigd om even een kijkje van het feest te nemen; doch Marie bedankte, en zoo bleef George alleen met haar achter. Hij wist niet wat hij zeggen moest, en zij wachtte op zijn toespraak; doch eindelijk vond hij iets, iets heel gepasts, en het verwonderde hem dat hij er zoo lang naar gezocht had.

— Marie, zei hij, en hij stak haar de hand toe, — ik feliciteer je!

— Waarmee?

— Met alles!

— Met je zelve dus ook? vroeg ze heel naïef, terwijl ze zijn hand nog in de hare vasthield.

— Neen, met me zelve niet! Met de terugkomst van je papa, en met het mooie examen van Otto.

— Dankje, George!... Maar waarom met je zelve niet?

— En waarom zou ik u, Marie, met mijzelve feliciteeren?

— Je hebt toch ook examen gedaan?

— Ja, maar ik ben niet gelukkig geweest, ofschoon... ik ben tevreden. Ik heb een tweetje; maar ik zie er geen reden in om u, om...

— Zeg maar jou, zooals van ouds, sprak Marie.

— Nu dan, om *jou* er mee te feliciteeren. Ik heb gewanbo....

— Gewanboft! vulde Marie aan. Ik ken het woord wel. En dat het in dit geval geen praatjes zijn, is duidelijk genoeg, dunkt me. Je hebt alles gedaan om Otto aan het werk te houden; hij is eigenlijk je discipel, en nu het er op aankomt, gaat hij....

— Maar hij is veel vlugger dan ik. Als hij de inhoudsopgaaf van een boek doorleest, kent hij den inhoud ook.

— Nu, laat het zijn zoo het wil, zei Marie: wij hebben verplichting aan je! En hoe kwijten we die?

— Door je zeer gewaardeerde vriendschap, lieve buurvrouw, en...

— Nu?

— Door vriendschap, zeg ik, die ik zéér op prijs zal stellen.

— En?... Je zei *en*!

— Ja Marie, dat *en* zal misschien onaangevuld blijven! Er is nog een heel hoog woord, dat ik zou willen uitspreken; maar... er is een kloof tusschen ons.

— Een kloof? . . . Belachelijk! Die zijn er tegenwoordig niet meer. En wat bedoel je daar dan mee? Wat is er voor kloof tusschen ons?

— Verschil van godsdienst, van stand. . . .

George kleurde toen hij dit zeide en sloeg zijn oogen bedeesd naar den grond.

— Maar doe dan nu eens een oogenblik alsof die kloof niet bestond! Wij zijn toch oude vrienden, nietwaar?

— Dat zijn we! En na die vriendschap, ja, zou ik nog iets willen vragen: je liefde, Marie!

George sprak met trillende stem, en met den blik vast op haar gelaat gericht. Daarna greep hij haar hand, die zij in de zijne liet rusten; maar ze zeide niets. Toen vroeg hij:

— Marie, heb ik je liefde?

Ze lei de hand op zijn schouder, en fluisterde, vertrouwelijk leunend, aan zijn oor, alsof ze bang was dat de booze geesten het hooren zouden:

— Ja.

— Ja? stamelde hij. O God, ik dank je, kind! En wil je de mijne zijn?

Zij knikte met haar hoofd, terwijl ze hem in de trouwe oogen zag.

— Maar er is zooveel verschil, zei hij: van godsdienst, van stand! Is dat dus geen bezwaar voor je?

— Ik zal een graven- of hertogskroon op je zakdoeken borduren; dan zal je neus ten minste een rang hebben! En wat de godsdienst betreft, we zullen daarin ieder voor zich vrij zijn, zooals tegenwoordig zoo menigeen is. Waar men meer dan één schotel op den disch heeft, kunnen Katholiek en Protestant heel goed aan denzelfden maaltijd eten!

— En je vader? Wat zal die zeggen?

Marie haalde de schouders op, en verklaarde toen:

— Vader zei zoo even dat men op zulk een reis als hij gemaakt heeft geheel van denkwijze verandert. Dus. . . .

— Dus. . . . we mogen ons voorbereiden op veel goeds, wil je zeggen. Marie, laten wij dan maar hopen, en in die hoop. . . .

Hij voltooidde zijn zin niet, maar trok de jonkvrouw van Tuiningen naar zich toe en gaf haar een kus voor 't voorhoofd. Daarna vroeg hij:

— En Marie, mag ik morgen bij je terugkomen?

— Ja, dat mag je, wat mij betreft, zeker. Dan zullen we eens afpraten, en dan moet papa in de zaak gekend worden. Tot zoo lang blijft alles — dat begrijp je zelf ook wel — voorloopig! — Stil eens, daar komt iemand aan!

De kamerdeur werd geopend, en baron Landek met mijnheer Simon traden lachend en luidruchtig binnen.

— Zoo kinderen, jullie hier? vroeg de baron. Marie, waar is je gezelschapsdame?

— Zoo even weggegaan, pa, antwoordde Marie, die evenals George sterk kleurde. Ze ging naar het feest kijken.

— Met wie?

— Met mijnheer Sixma, die ook hier was.

De beide heeren begonnen luidkeels te lachen, en de baron zei:

— Het komt uit! Wij hebben ze gezien!... Nu, ieder kiest het zijne. En jij hebt het goede deel gekozen, George! Kom hier, vent, laat ik je van harte feliciteeren! Van ganscher harte, hoor! En de baron schudde, terwijl hij dit zeide, den jongen man met groote warmte de hand.

George, die eerst over de overrompeling zeer onthutst was geweest, stamelde nu zoo dankbaar mogelijk:

— Vriendelijk dank, mijnheer Landek! Ik ben zeer gevoelig.

— Hoor eens, ik stel hoogen prijs op jullie bondgenootschap, zei de baron. Ik heb er al van gehoord. Ons huis staat voor je open, George.

— O mijnheer, ik ben u zoo dankbaar, verklaarde de candidaat.

— En ik ook, vadertje! zei Marie.

— Zoo? Jij ook al? Jij komt er dus nogal voor uit?

— Zeker pa! Wij zullen zoo gelukkig zijn samen!

— Wie zullen gelukkig zijn?

— George en ik!

— Wie?

— George Simon en Marie Landek.

— Waarom? Waarmee?

— Dat ze elkander hebben mogen, en dat mijn vader reeds zijn toestemming geeft, sprak Marie vroolijk.

— Wie zegt dat? Waar haal je dat vandaan?

— Dat zegt u, papa! U feliciteert ons!

— Gekheid! Ik feliciteer George met zijn examen. Dát bedoel ik!... Maar is het nu werkelijk zóó ver?... Is het meenens?... Nu, kind, wat doe je met die tranen in de oogen?... En willen jullie elkander hebben?... Daar was ik niet op verdacht. Maar weet je wat? Op mijn reizen heb ik geleerd snel te handelen. Ziedaar dan, daar hebben jullie elkaar — ten minste voor zoover mijn aandeel betreft! — Wat dunkt u er van, mijnheer Simon? — En de baron legde de hand van zijn dochter in de hand van George.

— Ik geef er, voor zooveel noodig, mijn volle toestemming aan, zei mijnheer Simon.

— En morgen spreken we het overige af, hernam de baron. Er zijn me hier een aantal verrassingen bereid, die me duidelijk doen zien dat ik lang van huis geweest ben. Om dus goed te overleggen zullen we *dezen* dag maar eindigen. De fraaie geesten achter in huis breken ook op, en gaan nog even naar de sociëteit, zeggen ze. Kom dus maar gauw, Marie; want anders nemen ze ons rijtuig nog!

- En mevrouw de Saint-Ange? Waar blijft die nu? vroeg de freule.
- Onder geleide van mijnheer thoe Hoola, zei de edelman. Laten we ons daar niet om bekommeren!
- Men begon thans afscheid te nemen, en George bracht Marie naar het rijtuig. Er volgde een hartelijke handdruk, een Tot weerziens en Tot morgen, — het portier sloeg dicht, en de koets rolde voort.
- Met uw verlof, zei Sixma, die aan kwam loopen: de freule heeft haar dame van gezelschap vergeten.
- U schijnt haar te kennen! lachte mijnheer Simon.
- Ja, zei Sixma. Ik heb de weduwe van Hengel reeds langer gekend!
- Van Hengel?!
- Ja mijnheer; en daar hebben précieuse vrienden vroeger de Saint-Ange van gemaakt. Wij kenden elkaar! — Waarom zou ik er niet voor uitkomen! riep Sixma.
- Je bent vijftig percent boven je kookpunt, zei George.
- Dat ben ik geweest!
- Ja, dat dachten we straks allemaal wel, lachte mijnheer Simon. Het was een overrompeling in den waren zin. Jij hadt op de duisternis gerekend!
- Maar wat is er dan te doen geweest? vroeg George.
- Wel, antwoordde zijn oom, één van de heeren aan tafel zei dat er nog vuurwerk was, en dat men dit moest ontsteken ter eere van mijnheer Landek. Wij gingen dus onder de veranda. Maar vuurwerk was er niet meer te vinden; doch een van de heeren had nog een pot Bengaalsch vuur achter een boom staan, en stak er zijn sigaar in; en daar hadt je 't gaande! Mijnheer Sixma en de weduwe achter in den tuin, schitterend verlicht! Ze hadden wel op handen en voeten willen wegloopen, ha ha ha!... Enfin, we zullen het, evenals zooveel wat geschied is, maar met een grooten mantel bedekken! Wat zegt u, mijnheer Sixma?
- Mijnheer Simon, was het antwoord, u bent een nobel mensch. U weet wat iemand toekomt!...
- Daar komen de vrienden aan, door de tuindeur. Kom maar! Ze gaan nog een glas bier drinken! En ik moet eerst mijn dame nog logies bezorgen; want naar Tuiningen laat ik ze nu zoo laat niet meer gaan. Ga je niet mee? vroeg hij aan George.
- Neen, ik ga met oom Casper mee, als een deugdzaam jongeling. — En zich tot Vlak wendend, zei hij: Mijn besten dank, vernuftige geest, voor den allergezelligsten en uitstekend gelukten avond. Geschenken in natura zullen spoedig volgen. Adieu!

NEGEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Vluchtelingen.

— Waarheen? vroeg Zeekat aan Kippeveer toen zij de villa Landek verlieten.

— Naar een gekkenhuis! kermde Kippeveer.

— O, die bloedhonden! brulde Zeekat, die naar zijn hoofd voelde. Zulke dingen leeren ze nu aan een rijksuniversiteit. Daar worden 's lands penningen aan verkwist!

— Miljoenen! klaagde Kippeveer.

— Miljoenen door de liberalistische zeef!.. Waar gaan we naar toe, Kippeveer?

— Naar een gekkenhuis! We lijden aan godsdolheid, kerel!

De heer Zeekat liet tegen zijn vriend een ruwe verwensching los.

— Kan ik het helpen? vroeg Kippeveer.

— Ja, zeker, jij bent van alles de schuld, ook zelfs van avond nog. Maar waar gaan we heen?

— Laten we naar *mijn* huis gaan, Gerrit Hendrik! Dat is toch ook een gekkenhuis! En daar valt nog heel wat te doen, nog heel wat te ontsluiëren! De kleeren van mijn dochter hebben ze aan! O, het zal de doodsteek wezen aan 't liberalisme! Er is geen vreeselijke schennis gepleegd!

— Maar gelukkig hebben wij onze geestverwanten nog in den Haag! zei Zeekat.

— Ja, en daar zal rouw komen over Nederland! Niets geven wij toe! Vreeselijk zal de wraak zijn! Wij zijn de werktuigen!

— Wij zijn de werktuigen, Theodorus!

— Ja, kijk maar: het bloed stroomt nog uit mijn neus!

— Bij mij ook!

— Maar het zal ons gewin zijn!

— Daarom moeten wij ons niet afwasschen!

— Neen, niet afwasschen! Direct naar den commissaris, broeder Zeekat! Maar eerst wil ik naar huis, naar mijn dochter Mientje. Die zullen we meenemen, en die zal het uitbrengen. O wraak, de ure slaat!

Aldus redeneerend gingen de beide mannen naar Kippeveers woning, en daar wachtte hen een nieuw tooneel vol treurnis. In de huiskamer zaten mejuffrouw Betsie Kippeveer en de heer Govert Jan Memmeling tegenover elkander, diep verslagen.

— Kijk eens, zei Betsie tegen haar man, heb je dat gezien? De Filistijnen woeden!

Juffrouw Kippeveer wees naar de secrétaire, en haar man knikte haar toe dat hij het gezien had.

— Ik kom hier met Govert Jan in huis, vervolgde ze, om spullen te halen; want Keetje is bevallen van twee dochters.

— Ja! bevestigde Memmeling met een diepen zucht: twee dochters!

— De kinderen zijn een zegen des Heeren! verklaarde Zeekat. Zoo zegt de Schrift.

— De Zeekatten zijn een vloek des Heeren! krijgde Memmeling. Dat zal er ook wel instaan. Alles staat er in. G. v. d!

— En de liberalisten zijn ook een vloek, zei Kippeveer, voor de vaders die zware gezinnen hebben. Want nu laten ze ieder kind nog betalen van hetgeen de ouders het nalaten. Maar het uur der wraak.....

— En hoe komen jullie zoo verscheurd en bebloed? vroeg juffrouw Betsie. Groote goedheid, laat me eens kijken! Wat zie je d'r uit, Theodorus!

— We hebben gestreden tegen den aardschen Satan, verklaarde Zeekat. Maar de zege is ons!

— De bewijzen zijn overvloedig! voegde Kippeveer er bij. Doch waar is Mientje? Ze moet terstond verhoord worden!

— Och God! zie je dan niet dat ik daar zoo akelig van ben? vroeg juffrouw Betsie. Eilieve, kijk eens! Lees dat briefje eens! Dat lag op mijn hemden. Drie heeft ze 'r mee! Arminiaansche zouaven noemt ze ons!

— Wat! riep Kippeveer, die het briefje las. Wat zeg je?

— Ze is weg, man! Boven op zolder is een stuk uit de latten gezaagd!

Kippeveer begon jammerlijk te kermen.

— Op zolder? vroeg hij. Mientje? Uit de latten? En de hemden weg?

— En de klepmand!

— En het geld! En de obligatie!

— Welke obligatie? vroeg Zeekat ongerust.

— Mijn obligatie!

— En de mijne misschien!

— Waar wij met ons drieën bij betrokken zijn, voegde Memmeling er bij.

— Neen, mijn eigen obligatie! verzekerde Kippeveer.

— Dan wil ik me overtuigen! riep Zeekat. Dadelijk! We moeten naar de brandkast op „de Burgervriend.” Waar is je sleutel, Kippeveer?

— Ook weg! zei hij. Die heeft ze ook mee, en circa negen honderd gulden!

— Bedrieg je me? vroeg Zeekat. Is het een foef met je dochter?

— Neen, verklaarde Kippeveer, geen foef. Het meisje is weg! Die jongens hadden haar kleeren aan!

— Welke jongens? vroeg juffrouw Betsie.

— De studenten!

— Wat zeg je: de studenten?... Dan mag de hemel weten wat er met haar gebeurd is! Opsporen, dadelijk opsporen!

— Maar Betsie, mijn vrouw wacht! zei Memmeling.

— Opsporen! gilde ze. Dadelijk opsporen! Naar de politie maar! Of anders naar een slaapster!... Drie hemden! En de studenten haar kleeren aan! O Hemel, o straf, o gerechtigheid!

— En nu zijn de liberalistische pokstofaanbidders nog gekant, zei Memmeling, tegen *onze* Universiteit, — waar aan zulk een schandaal nog nooit gedacht is zelfs!

— 't Is een ramp! jammerde Kippeveer.

— 't Is je eigen schuld, voegde Zeekat hem toe. Aan die Enakskinderen, die je schaapskooi beroofd hebben, heb jij je kamers verhuurd! Ik heb je gewaarschuwd!

— Zwijg, afschuwelijke kerel! snauwde juffrouw Kippeveer hem toe. Heb je geen meelijden met een zwaar beproefde moeder? Maar wij zullen haar opsporen! Kom toch! Help me!... Dadelijk naar de politie!

Toen ze dit gezegd had, ijkde ze de kamer uit naar buiten. De drie mannen volgden haar.

— Betsie, denk nu eerst om het goed! riep Memmeling haar na. Ze wachten thuis immers?

Maar juffrouw Kippeveer riep: Ieder voor zich! en liep zeer snel voort, zoodat de mannen werk hadden om haar bij te houden, en Zeekat, met de tong uit de keel en den blik naar den sterrenhemel, in vertwijfeling uitriep:

— Wat een kastijding komt er toch over Israel! De Heere heeft waarlijk wél een twist met Nederland!

Zeer ontdaan stormde men het politiebureau binnen. De agenten die er de wacht hielden, wierpen terstond hun kaarten weg en stonden verbaasd op, in de meening dat er iets gewichtigs te doen was.

— Waar is mijn dochter? voegde juffrouw Kippeveer hun toe.

Eén hunner nam terstond het woord, en zei:

— Daar kan ik rapport van geven. Ik had van avond de wacht aan het station. Je dochter is meegegaan met den laatsten trein met dien jongen die bij jonker Landek is.

— Hippie?

— Dat weet ik niet hoe hij hiet; maar ze had een groote klepmand aan den arm.

— Dat komt uit!... gilde juffrouw Betsie, en ze viel flauw in den grooten leunstoel van den inspecteur.

Memmeling maakte nu terstond dat hij wegwam. Zeekat volgde hem; doch kon hem niet meer inhalen, en riep hem van verre toe:

— Ik zal jullie wel vinden, valsche mannen van Jeruzalem!

Juffrouw Kippeveer werd een half uur later met hulp van de politie per draagbaar naar huis gebracht.

Terwijl juffrouw Kippeveer zoo over haar dochter in benauwdheid was, sliep het kind zachter dan de moeder wel meende, al moest zij ook beginnen met het ondervinden van een droeve teleurstelling.

Hippie had, zoodra zij het station uittraden, een vigilante genomen en den koetsier bevolen te rijden naar den grooten man van „de Trompetter.” Toen het rijtuig voor de aangewezen woning stilhield, waren de beide jongelui er uitgegaan, en Hippie schelde aan. Doch in de gang van het huis was geen licht meer, en hij zou gemeend hebben dat men er reeds ter ruste gegaan was indien op een van de boven-voorkamers geen licht brandde. Nadat hij nogmaals gescheld had, werd er een van de ramen geopend.

— Wie is daar zoo laat? vroeg een heldere stem.

— Hier zijn twee kleine klavierkes van de volksconsciëntie, antwoordde Mientje. Wij zoeken den leidsman!

— Gijlieden zijt verkeerd!

— Ganschelijk niet, meester! zei Mientje. Wij zijn schapen van de kudde: één bekeerde van de derde klasse, die een discipel wil worden: één van de eerste. Wij zoeken den herder! Verdoold zijn wij niet. Kommerlijk blaten doen wij ook niet. Wij vragen noch barmhartigheid, noch offerande. Wij zoeken slechts leidinge en raad!... Jezes, Hip! daar springt Bont uit de mand!

Het raam ging dicht.

Hippie drukte nog bijtijds op het deksel van de mand, die in het rijtuig was blijven staan, zoodat Bont er in moest blijven; maar Frits, wiens staart tusschen de klep zat, liet voor een oogenblik akelige angstkreten hooren.

— Meester! Leidsman! Profeet! riep Mientje nog eens; doch er kwam geen antwoord meer.

Wat nu begonnen! Men stond in den laten avond in Amsterdam op straat, en men kende nog slechts twee menschen die er woonden, doch niet eens beiden bij name: Krasnapolski en „den knijpdokter.”

— Waar naar toe? vroeg de koetsier.

— Wacht even! zei Hippie. Wij overleggen! En zich tot zijn reisgenoot wendend, sprak hij:

— Mientje, wij zijn niet getrouwd!

— Dat weet ik! zei ze.

— Ik zou gaarne eerlijk man blijven! sprak hij weer. En wij moeten ook den schijn vermijden! Ik ken de plaats wel waar Multatuli zegt dat de zedelijkheid niet zit, maar op hem beroep ik me niet. Waar blijf jij nou met je Hospitium en met de open armen van je herder?

— Ga je mij nu al verwijtingen doen? vroeg Mientje.

— Neen kind, geenszins! — En zich tot den koetsier wendend, riep Hippie: Naar den knijpdokter!

— Naar het Amstelhotel? vroeg de koetsier.

— Is dat ver van Krasnapolski?

Maar de man hoorde de vraag niet. Hij riep al hiiiit tegen zijn paard, en de vigilant kwam in beweging.

— Nou wou ik je één ding voorstellen, zei Hip onder 't rijden. We moeten ons in acht nemen, hoe rein we ook zijn. Er is tegenwoordig een nieuw wetboek. . .

— Een *menschelijk* wetboek, Hip, van de liberalisten?

— Ja, een menschelijk wetboek. En ik heb wel gehoord dat je daar voorzichtig mee moet zijn. Maar ook welstaanshalve, omdat we hier morgen waarschijnlijk al onder hooge en deftige menschen verkeerden zullen, moeten we ons in acht nemen, Mien! Daarom is het niet raadzaam dat we onder één dak nachtverblijf houden. Jij gaat dus naar het logement van den dokter, waar het heel goed moet zijn, en ik ga naar Krasnapolski, waar het ook heel goed is, als je 'r ten minste logeeren kunt, wat ik nog niet precies weet. Kun je daarin berusten liefje?

— Ja, zei het meisje, daar berust ik in; want ik heb geloofs-moed. De verbondsgod van Horeb, die mij uit het diensthuis uitgeleid heeft, zal mij sterken. Want — zoo spreekt Deuteronomium — gij zijt een heilig volk den Heere, uwen God; u heeft de Heere, uw God, verkoren, dat gij hem tot een volk des eigendoms zoudt zijn uit alle volken die op den aardbodem zijn.

— Wat is het hier stil op straat! zei Hippie verwonderd, die weinig ooren naar Mientje's aanhalingen had, en zag dat de winkels al dicht waren.

— Ja, sprak Mientje, ze zijn nu in de danshuizen!

Er volgden nu nog eenige beschouwingen over Amsterdam, waarover Mientje een zeer ongunstig oordeel uitsprak, ofschoon ze er voor het eerst van haar leven kwam en niemand kende; en zoo hield de vigilant eindelijk stil voor het Amstelhotel. Hier was het spoedig beschikt. Hippie vroeg aan een Duitschen kellner die op hem toetrad of de knijpdokter thuis was en of de jonge dame een kamer kon krijgen. De kellner, die hem voor een bediende hield, nam hem de mand af, waarin hond en kat zaten, en merkte terstond dat er levend gedierte in de mand zat, en keek er in, en meende dat hij met een Engelsche dame te doen had, omdat zij met levend gedierte reisde. Het toilet van de dame, dat zeer fijn was, doch haar een beetje vreemd aan het lijf zat, bracht hem ook op dit denkbeeld, en hun Hollandsch hield hij voor Engelsch. Hij zei dus, en lichtte het met gebaren nader toe, dat hij de dame een voorloopige kamer zou geven, en voor de dieren zou zorgen. Mientje, die zeer dankbaar was, wierp een lovenden blik door de hooge schitterende vestibule. De kellner gaf nu de mand met de twee dieren aan een huisknecht, en verzocht Mientje hem te volgen. Hij

ging haar voor, een der trappen op. Werktuigelijk ging ze mee, zonder dat ze nog van haar reisgenoot afscheid genomen had. Doch toen ze haar voeten op den molligen looper van de marmeren trap gezet had, waarbij een gevoel van kalme voldaanheid haar overmeesterde, bleef ze reeds op de tweede trede staan, en ze keerde zich om tot Hippie, die nog onder aan de trap stond, en ze zeide:

Hier is het nog beproevingsstijd,
Hier leven wij nog steeds in strijd,
Hier, waar de booze heimlijk loert,
 Het zwakke vleesch zich zelf vervoert,
 De kracht der zinnen lokt en trekt,
 En menig voorbeeld lust verwekt!

— Neen, zei Hippie, ik ga niet mee. Wij moeten nu onzen stand ophouden!

Toen trok ze hem naar zich toe, gaf hem, ten aanschouwe van eenige bedienden, die deze hartelijkheid tegenover een collega uit een maatschappelijk oogpunt zeer op prijs stelden, een kus, en verdween met haar nieuwen leidsman langs de trappenwereld van het hotel. En Hippie ging naar de vigilant die nog op hem wachtte, om in het welbekende hotel in de Warmoesstraat nachtverblijf te zoeken.

DE RTIGSTE HOOFDSTUK.

De Familie Landek van Tuiningen.

De ooievaars op het hooge koetshuis achter het kasteel Tuiningen klepperen; de vinken slaan rechts en links van het kasteel, ieder bij zijn eigen nest, in de groene beuken; de spotvogel en de woudduif tjilpen en kirren, en allen bewaken hun tehuis en hun gaaïke of verzorgen hunne jongen.

De zon giet al het licht dat zij bezit en een overvloedige warmte uit over het met vruchten beladen aardrijk.

De halmen van de graangewassen houden de jonge lichte groene aren pronkerig omhoog; de boterbloemen schitteren met hun goudgele glansen; de bloesems der peulvruchten balsemen de lucht, en de bijtjes vliegen bedrijvig rond, in de vaste overtuiging — zoo schijnt het wel, — alsof al die weelde en het zoet in de bloemen voor hen alleen geschapen is.

In een der morgenuren van zulk een schoonen dag zit de heer

van Tuiningen nabij zijn woonhuis op zijn geliefkoosde bank, die door de overhangende kastanjetakken beschaduwde wordt, en van waar hij het gezicht heeft op de weidende kudden, op de spartelende vischjes in den vliet, en op de lange rij van akkers die tot zijn voorvaderlijke heerlijkheid behooren.

Hij heeft eerst met zijn dochter ontbeten; daarna heeft hij met haar in de tuinen en het park gewandeld en allerlei nieuws van haar vernomen; en eindelijk, toen zij zich moest gaan kleeden, heeft hij alleen rondgezworven en daarna de bank bereikt waarop hij thans gezeten is.

— Oost west, thuis best! prevelt hij met een tevreden blik voor zich uit, nadat hij zich alles te binnen gebracht heeft wat hij dezen morgen genoot; want gedurende zijn lange reis heeft hij niets gezien dat hem zooveel belang ingeboezemd heeft dan al deze dingen die hij sedert zoo vele jaren kent. De menschen die hij hier ontmoette hebben hem met de grootste blijdschap en hartelijkheid toegesproken, en het was hem soms of hij zelfs met de boomen een groet moest wisselen, zóó voelde hij zich tot hen aangetrokken.

Terwijl hij aldus mijmerend neerzit, hoort hij plotseling voetstappen in zijn nabijheid, en als hij omkijkt, ziet hij twee personen naderen: zijn dochter en . . . George Simon.

— Bezoek? vraagt de baron.

— Ja, zegt Marie. Georg is zoo even met Otto mee komen rijden uit de stad.

— Ik had met Otto afgesproken, stamelt George met een hooge kleur. Hoe vaart u, mijnheer van Tuiningen? . . . Gisteren avond was de ontmoeting zoo kort.

— Het gaat me uitstekend; ik gevoel me hier thuis, zegt de baron, terwijl hij George de hand toesteeckt. En waar is Otto?

— Hij zit op zijn kamer een brief te schrijven, antwoordt Marie. En wat George Simon betreft, die wilde u even spreken.

— Ga je gang, jonge vriend! Maar ga dan eerst zitten. Zóó, ieder aan een kant van me. Spreek nu maar eens op!

— Mijnheer van Tuiningen, zegt George met haperende stem, u zult u zeker herinneren wat er gisteren avond gebeurd is.

— Ik was tenminste niet in een toestand die mij . . .

— O neen, dat bedoel ik niet, baron!

— En herinner jij het je ook, George?

— Zeker baron; duidelijk en goed. Maar er is zeer veel gebeurd, veel wat uw dochter betreft, en wat mij betreft, en . . . wat ook u betreft.

George houdt op. Er ontstaat een oogenblik van pijnlijke stilte. Doch hij begrijpt dat men op hem wacht, en daarom vervolgt hij:

— U hebt gisteren avond uw toestemming gegeven tot onze . . . vereeniging, mijnheer van Tuiningen. U weet, wij waren zeer dank-

baar. En u hebt gezegd: Morgen spreken we het overige af. Maar voor er nu afgesproken wordt, kom ik u eerst een paar dingen herinneren.

— Dat is goed, zegt de baron. Wat is er te herinneren? Is er iets niet in den haak?

— Daarvan ben ik me niet bewust, baron! Maar u hebt gezegd: Daar hebben jullie elkaar! en u hebt zeker niet bedacht dat er verschil bestaat . . . verschil van godsdienst!

— Bestond dat gisteren avond ook niet, toen jullie zoo vroolijk aan tafel zaten; en heeft het in iets gehinderd?

— Neen, er is niet om gedacht; maar in het huwelijk! . . . Ik ben Katholiek.

— Heeft Marie er iets tegen?

— Ik niet, papa.

— Marie heeft er niets tegen, mijnheer. Ik heb de zaak, die voor sommige menschen zeer gewichtig zou zijn, reeds met haar besproken. En wij zijn tot het besluit gekomen dat we u er aan moesten herinneren en vragen of er uwerzijds ook bezwaren bestaan.

— O, indien er voor jullie soms een struikelblok is, zegt de baron verontschuldigend.

. — Voor ons volstrekt niet. Wij hebben een overeenkomst gemaakt.

— En die is?

— Dat we ieder ons geloof, en van ons geloof, van onze kerk, behouden zullen wat we willen. We zullen naar de kerk gaan en naar den schouwburg gaan als we goedvinden, en als het voegzaam is, wat we ieder voor ons zelve verantwoord moeten. Dus volkomen vrijheid buitenshuis, en alle mogelijke égards binnenshuis, gelijk trouwens bij elk verschil van inzichten betaamt. En om de uitvoering van dat plan gemakkelijk te maken, één stelregel: geen geestelijken over den drempel!

— Ik kan er mij mee vereenigen, verklaart de heer van Tuinigen, tot groote verwondering van de beide jongelui. Maar nu nog wat, zegt hij. Je bent meester over je zelve; maar als je nu eens een huishoudentje hebt, en er komen van die kleine oproerkraaiers?

— Dat hebben we ook al besproken, zegt George kleurend. U wilt zeggen: wat moeten die worden? Moeten ze met den vader meegaan of met de moeder? Moeten zij Roomsche of Protestantsche worden? Wél, wij zullen beginnen met ze te doopen. Een ongedoopt kind zou in de oogen van mijn Roomsche familie een gruwel zijn. Maar dat doopen zal ik zelf doen, zoodra de dokter verklaart dat het kan en dat de moeder een beetje drukte in huis mag hebben. Dan zal ik al mijn oude akademievrienden uitnoodigen om er bij tegenwoordig te zijn, en ik verzeker u dat het heel plechtig wezen zal. En voor de rest zullen wij onze kinderen trachten op te voeden

precies zooals wij zelf zijn. Zij zullen aan onze tafel eten, en dus zullen ze onze lessen er ook wel bij aannemen. En dan, als ze meerderjarig zijn en zij gevoelen behoefte om zich bij een kerkgenootschap te laten inlijven, zullen wij ze vrijlaten; maar vóór dien tijd niet. Dus door onze wetenschap en door onze beginselen geleerd, en op een leeftijd dat ze een beetje leeren onderscheiden, zullen zij een keus kunnen doen die eenigermate beantwoordt aan hun behoeften. Hoe vindt u dat?

— Ik vereenig me er mee! zegt de baron. En heb je nog meer bezwaren of inlichtingen?

— Al het andere weet u, verklaart George. Van adel ben ik niet.

— Ja, zegt de baron; ik had er dat wel bij willen hebben; maar zóó kan het toch! Men kan niet alles krijgen wat men wenscht. En geeft elkander nu de hand nog maar eens!... Kijk eens, Otto, zegt hij tegen zijn zoon, dien hij ziet naderen — wist jij dat?

— Neen vader!

— Je zuster is verloofd! Was je daar niets van bekend?... Nu, je hebt me zooveel verrassingen bezorgd, licht dat ik het jou ook eens doe. Feliciteer ze maar! Je hadt dat niet zoo van me verwacht, nietwaar?... Ja kinderen, maar als men een groote reis gemaakt heeft, is er aanleiding tot verandering. Wat leert men zichzelve kennen als men op reis is! Wat gevoelt men zijn nietigheid! Wie is de baron Landek van Tuiningen? Niemand weet het!... Zegt ge onderweg, aan boord van een schip, tegen een medepassagier, dat ge baron zijt, men houdt u voor een avonturier. En merkt men dat er kroontjes op uw linnengoed geborduurd zijn, men gaat u uit den weg, en houdt de hand op zijn zakken, en antwoordt niet als ge vraagt hoe laat het is, omdat men bang is voor zijn horloge. Wat men op reis van u vergt, dat is dat ge amusant zijt en uw gelag betaalt. Of ge Roomsche of Protestant zijt, kan geen mensch schelen. In Japan hadden wij een vrijmetselaar aan boord, en de man klaagde dat zijn broeders hem juist ontlieden als ze merkten dat hij tot hun genootschap behoorde. Maar voor de anderen, die geen vrijmetselaar waren, was niemand bang. In het westen van Amerika hadden we een jood in ons gezelschap, die ieders vriend en vraagbaak was, ofschoon er veertien natiën en misschien zeven godsdiensten onder ons vertegenwoordigd waren. Maar de man was practisch. Hij wist ons goede hotels te bezorgen en daarbij schappelijke prijzen te bedingen, zoodat pausen en prinses zich aan hem toevertrouwd zouden hebben, al was hij ook geen aristocraat en geen Christen. Als men rondzwalkt zooals ik gedaan heb, kinderen, op stormachtige zeeën en door de wildernissen van Amerika, dan vraagt men niet of de kapitein van de boot en de machinist van den trein aan wien men zijn leven toevertrouwt ook een geloof of

een politieke kleur bezitten. En onderweg vielen de reizigers die dagen lang samen waren elkander met dat onderzoek óók niet lastig; want onze geloofsbrieven waren onze handelingen.

— Wat wij dus hier met een overgeleverden term godsdienst noemen, ontkent u tegenwoordig? vraagt Otto.

— Neen, geenszins. Godsdienst, daarmee wil ik zeggen: een kerk in de maatschappij, is er noodig; dat ziet men juist het best in de Vereenigde Staten, het land der vrijheid bij uitnemendheid, waar talloos veel verschillende secten zijn, doch ook iedere secte haar kerkgebouw bezit en er zeer veel voor over heeft.

— En bij welk predikant gaat u nu in 't vervolg?

— Bij een eerlijk en verstandig predikant.

— Dus de reis heeft wèl invloed op u gehad!

— Ja; en vooral in de groote koopsteden van Amerika heb ik veel geleerd, veel weggeworpen en aangenomen! O, ik heb er onder aristocraten verkeerd, en ik verzeker je: er heerscht een fijne beschaving! Dat merkt men het best aan de vrijheid waarmede de vrouw er zich beweegt. Een vrouw heeft er het geleide van een man niet noodig, omdat ze er niet onder halve wilden verkeert, zooals bij ons. En ze is zoo wèl opgevoed dat ze deelneemt aan onze gesprekken zonder dat wij tot haar behoeven af te dalen of te veinzen. Want vóór alles is men er gentleman. Ik ben er toegelaten in de huizen van de eerste families, van menschen wier vader met een kruiwagen aan de kade stond, en die zelf soms met een winkeltje begonnen zijn; doch die het als een gunst konden doen gelden dat een edelman uit het oude geslacht... maar laat ik daar nu van zwijgen! En dan... kom eens in New-York! Welk een toon voeren daar de Knickerbockers niet, wier voorouders voor een paar eeuwen met de Mayflower naar Amerika zeilden, ... als landverhuizers! En nu rekenen de afstammelingen zich tot de eersten van den lande.

— Er is daar dus ook verschil van stand? vraagt Otto.

— Dat is overal, zelfs onder bedelaars! Nergens is gelijkheid! Maar wat bij den een hoog staat, staat bij den ander laag. Dat is het eigenaardige, en daaraan moeten wij ons spiegelen. Ik had bij de eerste families in Amerika toegang, niet omdat ik een Landek van Tuiningen was; daar zou ik niet veel mee gedaan hebben; maar omdat ik aanbevelingen had van een Amsterdamsch koopman, wiens moeder aan de deur citroenen verkocht.

— En gaven ze dan niet om uw baronschap? vraagt Otto weer.

— Jawel! Sommigen, als ik er mee voor den dag kwam, wèl. Zij beschouwden mij als een curiositeit, en de meisjes meenden dat ik wel van de kruistochten zou kunnen verhalen. Maar toen zij bemerkten dat in Parijs en Londen en Zwitserland en de badplaatsen dezelfde dingen mij interesseerden als hun, begrepen zij dat ik een

gewoon mensch was, en daarom juist daalde mijn baronschap in hun belangstelling.

— Dus, het baronschap moeten we maar laten varen? vraagt Otto half spijtig.

— Neen; maar er ons niets op voor laten staan. We moeten er ons geen genot om ontzeggen dat voor een niet-adellijke bereikbaar is; en dus, als wij een huwelijk kunnen sluiten.....

— Kijk eens, zegt Otto, en hij houdt zijn vader den brief voor dien hij pas geschreven heeft. Hoe vindt u dat? Mag ik hem wegsturen?

— Kennisgeving van je goed geslaagd examen? En de vraag of je het eens nader mondeling moogt komen vertellen? Hoe ik dat vind?... Heb jij dus ook al plans?

— Nu, hoe vindt u het?

— Goed!

— Voor wie is die brief? vraagt Marie.

— Voor fräulein Irma von Sulpitz te Homburg.

— Heden, hoe prettig! roept het meisje. Ik zal ze met open armen ontvangen, Otto! Ga ze maar gerust halen, hoor!

— Dus dat afscheid van het wilde leven geschiedt ook nog met andere bedoelingen? vraagt de vader.

— Ja, zegt Otto, met goede bedoelingen in elk geval! Ik zou gaarne met Irma von Sulpitz eens nader kennis maken.

— Dan zullen wij haar te logeeren vragen! Vindt u dat goed, pa? vraagt Marie.

— Zeer goed! Doch laat eerst Otto er heen gaan, als hij tenminste geen belet krijgt. Maar kinderen, nu moet ik opstaan. We zitten hier wel overheerlijk, te midden van al die kleuren en geuren; maar ik moet me gaan kleeden; want er kon wel eens bezoek komen. Men is natuurlijk benieuwd om den geestenziener eens over zijn ervaringen te hooren.

— En hoe denkt u er tegenwoordig over? vraagt Otto.

-- Je zegt dat met een ondeugend gezicht, jongen. Je weet natuurlijk wat er gisteren avond voorgevallen is. Gedurende eenigen tijd heb ik werkelijk onder een valschen indruk verkeerd. En dat is ook geen wonder, als iemand na zulk een reis onder allerlei aandoeningen thuis komt en het bruischen van de zee hem nog in de ooren suist. Het spiritisme is een phase ingetreden dat men er mede spot, en men komt er vaak bedrogen mee uit; dat weet ik; dat heb ik vooral in Amerika gezien. Maar indien dat het geval niet was, dan zouden we spoedig op een zuiver en blank standpunt staan. Dan kon het erkend of verworpen worden; in het eerste geval zou men het tot een wetenschap verheffen; maar dan was de bekoring van het gelooven er af. Men moet echter *niets* verwerpen. Tegenwoordig is er b.v. een ander veld van waarneming, dat betrekkelijk oud en vroeger door velen veracht is, en toch als nieuw zich

weer voordoet: het hypnotisme. Daarvan heb ik op mijn reis ook interessante proeven gezien. In een deel van de Vereenigde Staten is het „Jumping” aan de orde, en onder de Maleiers heb ik de Latahs zien werken, die hetzelfde doen als de Myriachit in Siberië, als Blackburn en Smith in Engeland, als professor Charcot in Parijs. En nu zal ik eens zien dat ik tot de colleges van Charcot toegang verkrijg. Ik heb reeds zooveel weggeworpen; ik wil het geloof in die geheimzinnige krachten ten minste behouden. Men moet zich toch ergens mee bezig houden als men geen lid van de Eerste Kamer wil worden, waar voortaan, onder de nieuwe wet, het bouquet ook al af is. En nu moet ik weg, kinderen!... Neen Marie, blijf maar zitten! Je zit hier goed!... Otto zal me wel geleiden!

Marie en George blijven achter, uitermate gelukkig in het bewustzijn van elkanders nabijheid, en Otto gaat met zijn vader mee.

— Zie zoo, zegt de baron, nu kunnen wij ook eens samen praten. Ik geloof dat ik op het juiste oogenblik thuis gekomen ben.

— Ja vader, het had niet beter gekund!

— Het is ten minste een zeer aangenaam vooruitzicht voor me dat die scènes van gisteren avond zich niet herhalen zullen. Het was voor 't laatst heb je gezegd, nietwaar?

— Ja!

— Maar niet voor 't eerst! Dat heb ik wel gemerkt! Gelukkig dat je examen heel veel goed maakt, Otto! Maar die kerels, die zoo toegetakeld werden, wat moesten die hebben? Hebben die vorderingen op je?

— Ze wilden me, geloof ik, overtuigen dat ik een inbreker ben; maar dat lukte niet. Doch vorderingen hebben ze wel. Door een samenloop van omstandigheden had ik geld noodig, en ik heb het van Kippeveer geleend. U weet, bij jonge menschen sluit de rekening niet altijd met de begrooting.

— Maar je hadt toch genoeg....

— Och pa! Wie heeft er ooit genoeg? Van het spiritisme verzeilt men in het hypnotisme, en zoo gaat het ons ook. Ik heb een renpaard aangekocht, moet u weten, en ik heb er mee gewonnen en verloren; maar tegenwoordig begint het! Ik verwacht er zeer veel van!... En dan heb ik gespeeld: écarter! Ongelukkig geweest! U weet nog wel: u hebt óók geécarteerd! En u wilde verliezen, zei u; maar u won, tegen uw zin. En ik wilde winnen; maar ik verloor, óók tegen mijn zin! .. Dat is nog dwazer! En dat écarter-avondje heeft me een heel eind teruggezet.

— En hoeveel zou er moeten zijn om dat gat te stoppen?

Otto fluisterde zijn vader iets in het oor. De man zweeg er een poos op, en zei toen:

— Dat is veel!... En heeft George Simon ook zoo veel verteerd?

— Geen cent! Dat komt juist goed! Het compenseert elkander.

U ziet het al weer: de uitersten gaan dikwijls samen. U kunt het toch betalen, vader?

— Betalen kan ik het wél!

— Dan moet u Marie ook maar zoo veel geven; dan zijn we klaar.

— Dat zouden de Simons niet eens willen, Otto. Zij behoeven er zich niet om te bekommeren dat wij onze glorie betalen. En betaald zal het worden, vandaag nog. Dat moet notaris Molvink maar op zich nemen; want ik wil het godzalige volk niet meer in mijn huis hebben.

— Maar er is toch minder weg dan u denkt, vader. Daar moet u ook op letten. Het bedrag vermindert wel met de helft.

— Hozoo?

— Wel, door de aandeelen in „de Burgervriend.” Die heb ik nog bijtijds boven pari verkocht; en op het oogenblik zijn ze geen cent meer waard; want het geachte blad is totaal van de been af.

— Nu, zegt de baron, ik heb geen lust om het er weer boven op te helpen. En jij zeker ook niet? Maar zie eens... wat heeft die brievenbesteller een vracht!

De baron neemt een pak brieven en kaartjes aan, meerendeels felicitaties met Otto's examen, en ook een omslag, waarin blijkbaar fotografieën zitten. Hij opent die. Eerst komt er een papier uit, waarop staat: „Wat hij was en wat hij is, of de vrucht van het studentenleven.” Daarna volgen twee fotografieën van Otto: de eene pas gemaakt, de andere op hetzelfde oogenblik bijna toen zijn vader zijn groote reis aanvaardde. De baron kijkt zijn zoon even aan, vergelijkt hem met zijne oude afbeelding, en zegt dan:

— Nu ja, hoe kon het ook anders!

En Otto voegt er bij:

— Dat is weer een aardigheid van Sixma!

Als de fotografieën lang genoeg bekeken zijn, opent de baron nog een brief:

— Van die weduwe, zegt hij. Zij acht zich beledigd, omdat wij gisteren avond weggereden zijn, en komt niet terug.

— Ook al iets van Sixma! verklaart Otto; hij heeft haar opgehouden!

— Dan heeft hij een goede daad verricht! zegt mijnheer Landek. Een edelman heeft toch altijd eenige oplettendheden die een ander weer niet heeft. Daar gaat niets af!

— De oude Adam is er nog niet heelemaal uit! denkt Otto. En het doet hem genoegen dat hij dit opmerkt.

Gedurende den geheelen dag kwamen er op het huis Tuiningen een aantal bezoekers om den teruggekeerden bewoner te verwelkomen. De rij werd geopend door Willem Vossevanger, den ouden

tuinman, en door Jan Petersen, op wiens deel de baron vroeger bijbellezing hield. Beiden bevalen zich weer minzaam hiervoor aan; doch de heer van Tuiningen zei dat er niets van komen kon, en beval hun het bezoek van een wettelijk geordende kerk aan. Ook de oude predikant van Tuiningen verscheen, en kassier Cloosbergen en de Talholts en Gravensteins en andere huis- en neringvrienden; en tegen den avond treedt ook notaris Molvink op, aan wien Otto, terstond na het eerste ontbijt, een brief van zijn vader overgebracht heeft benevens een zeer gewichtige mondelinge boodschap.

De notaris vraagt thans aan Otto een onderhoud onder vier oogen, en zegt:

— Ik feliciteer je, jonker! Alles is geregeld; dat wil zeggen: die groote som is aan die drie menschen uitbetaald. Een kleine post staat er nog open; want het bewijs van de schuld is gevonden.

— Welk bewijs, notaris?

— Een schuldbekentenis aan Kippeveer: die was weg: klaarlijk ontvreemd door middel van binnenbraak door zijn eigen dochter.

De politie moeide zich er mee, en er was een schandaal te vreezen; want het meisje was ook weg, en de vader wanhopig, niet om het verlies van zijn dochter, maar van je handteekening.

Er bestond vermoeden dat ze naar Amsterdam was, en ik heb er terstond mijn candidaat heengestuurd, die het meisje met behulp van de politie binnen anderhalf uur gevonden had. Hoe is het mogelijk? zou je zeggen. Maar de telefoon, man, daar doe je wonderen mee. Als ik je nu vertel wat er gebeurd is, zul je verklaren: 't Is onmogelijk! en toch is het waar! . . . Ze heeft zich in een hotel uitgegeven voor een Engelsche lady en bij een voornaam dokter een consult genomen.

Die jongen die bij je als huisknecht gediend heeft, had ze aangenomen als lakei — je zoudt zeggen: waar halen ze 't vandaan, hè? — en ze was uitermate chique gekleed. Op haar ondergoed had ze vorstenkronen geborduurd; maar slechts tot op zekere diepte; want de laatste lagen van haar toilet waren uiterst ordinair en armoedig. De dokter die haar onderzocht was hierover ten hoogste verwonderd, te meer omdat ze hem als een Engelsche lady opgegeven was en geen woord Engelsch verstond. Het meisje kon echter geen uitsluitel geven, en daarom stelde hij de politie van 't geval in kennis, met verzoek nogtans om zeer voorzichtig te werk te gaan; want men wist niet wie men voor zich had, en op de vragen werd alleen in bijbelteksten geantwoord. Enfin, door een en ander gelukte het mijn candidaat spoedig om haar op 't spoor te komen, en zoo kreeg hij ook de papieren in handen die haar vader noodig had. Over de rest bekommerde de heer Kippeveer zich niet, en hij had dan ook niet bevolen dat de jongelui naar huis moesten komen. De politie liet ze dus aan hun lot over.

- En waar zijn ze nu?
- Ze zijn uit het hotel waar ze hun intrek genomen hadden, — ik geloof zelfs dat 't het Amstelhotel was — verwijderd, en op raad van mijn candidaat naar het Leger des Heils gegaan — wat ze gaarne deden.
- En toen?
- Daar zullen ze nu wel zijn, en blijven misschien!
- De heeren worden thans in hun gesprek gestoord door het plotselinge binnentreden van baron Landek, die een hooge kleur heeft, en wiens bewegingen verraden dat hij zeer opgewonden is.
- Otto, vraagt hij aan zijn zoon, weet jij welk geloof freule Irma von Sülpitz heeft?
- Ja, hetzelfde als wij.
- Hoe weet je dat?
- Ik veronderstel het: ze is altijd met ons naar de kerk gegaan, en heeft altijd met ons ingestemd.
- Maar wij zijn Nederduitsch Hervormd, en zij kan heel goed Luthersch zijn, of iets anders.
- Ja, Luthersch zijn de Sülpitzen!
- Maar ze kan ook wel Katholiek wezen — wie weet dat? — in 't geheim! — Of iets anders!
- Ik heb het nooit gemerkt, vader! Maar hoe vraagt u dat zoo?
- Die vraag verwondert je, hè?... Ik doe haar omdat jij de freule von Sülpitz een bezoek wilt brengen, waar misschien meer uit volgt. En in elk geval wil ik je eerst waarschuwen! Je moet vooraf zekerheid erlangen; want er kunnen onaangename ontmoetingen uit ontstaan, zooals voor mij zoeven.
- Hozoo, vader?
- Hozoo? Wel, ik heb daar een bezoek van graaf Baereveld gehad, wat me in jaren niet gebeurd is: hoogst ernstig. En hij komt me met bewogen stem en hoofdschuddend vragen of het waar is wat het gerucht zegt: dat mijn dochter met een Roomsche verloofd is. Met een Roomsche!... Dat noemt hij een gruwel, een vernedering voor den Nederlandschen adel, die overwegend Protestantsch is, die voor het geloof goed en bloed over heeft gehad en al die fraaiigheden meer! De man bezweert me om nog terug te treden, en hij is zeer welmeenend: hij heeft de tranen in de oogen. Dat doet dezelfde graaf Baereveld Otto, die met de Roomschen samenspannt als het er om te doen is om een eerlijk geloofsgenoot in de politiek den voet te lichten. Dat George Simon niet van adel is, vindt hij nog zoo erg niet; maar Roomsche... dat is een smet op onzen geheelen stam, zegt hij.
- Laat hem praten, vader!
- Stil nu eens!... Terwijl hij bezig is, komt je oom Louis Doorenborg binnen. Marie heeft hem van morgen getelegrafeerd

dat ik terug ben, en hij komt me begroeten. Te Arnhem aan 't station heeft hij die mevrouw Saint-Ange ontmoet, die hem al ingelicht heeft; maar wat ze van George Simon vertelt, heeft hij volstrekt niet geloofd. En nu hoort hij ineens de geheele waarheid! Hij is buiten zichzelf van woede. Mijn nicht aan een Roomsche? roept hij uit. Dan is ze onze nicht niet meer! — En dat zijn nu diezelfde heeren Dooreburg die aan niets haeten te gelooven; die ons vroeger bespotten als we heel kerkelijk en kerksch waren; die de geestelijken met dienaren van politie op één lijn stelden!

— En wat zei u?

— Dat mijn zoon iemand op 't oog had die misschien wel Mohamedaansch kon wezen!

— Bravo! Zoo zal het in de toekomst ook gaan!

— En toen zijn ze vertrokken. Je oom is met graaf Baereveld meegereden naar de stad.

— En nu?

— Nu gaan we, om aan al die bemoeizucht en belangstelling te ontkomen, morgen vroeg op reis, om je te vergezellen naar de familie von Sulpitz. Marie en George zijn natuurlijk ook van de partij. Morgen avond om dezen tijd wandelen we in de „Anlagen,” langs den Rijn te Coblenz. Notaris Molvink regelt intusschen hier onze zaken; nietwaar notaris?

De man die zijn ooren zoo wijd mogelijk opengezet heeft om al dat belangrijke nieuws goed te hooren, knikt toestemmend; doch voor hij nog antwoordt, wordt mijnheer Casper Simon aangediend.

— Waarde vriend, zegt de bezoeker tegen den baron, ik breng een tijding mee die niet van belang voor je ontbloot is: mijn broer van Haagenborg heeft bedankt als lid van de Provinciale Staten!

— Hoe dat zoo?

— Dat weet ik niet. Maar ik weet wel dat hij gaarne zien zou dat jij zijn plaats innam.

— Voor mij plaats maken? Je broer?

— Dat zeg ik niet. Maar de plaats komt open; dat is genoeg. En mijn broer zegt dat jij zijn opvolger wordt. Hij heeft veel invloed; en jij hebt nu steun van twee zijden: van Protestanten en Katholieken.

— Waaraan zou ik dien te danken hebben?

— Aan ons bondgenootschap. Het vooruitzicht dat onze families vereenigd worden. . . .

— Dank je, dank je! zegt baron Landek. Noch van het een noch van het ander wil ik iets weten. En het zou me spijten als uit de genegenheid van mijn dochter valsche munt geslagen werd om mij een eerepost te bezorgen.

— Maar het zou toch zeer gemakkelijk vallen!

— Neen; ik wil op zulke kurken niet drijven! Zeg aan mijnheer

je broer dat ik hem voor zijn offervaardigheid zeer bedank; maar dat ik me niet bevoegd acht om openbare betrekkingen te vervullen. Trouwens, morgen ga ik ook op reis, voor langen tijd, met mijn zoon en mijn dochter en je neef, dien ik als gast vraag; — en wil je van de partij wezen, het zal ons aangenaam zijn. De laatste gebeurtenissen hebben sommige gemoederen een beetje in beweging gebracht; en dus, als ze over eenige weken wat bedaard zijn, kom ik terug, om hier als een ambteloos burger, zoo ver mogelijk van alle vooroordeelen, kalm en rustig te leven.

— En ik hoop, baron, zegt de notaris, dat uw familie daar lang getuige van mag zijn.

— Dank je wel, verklaart mijnheer Landek, ik hoop het ook! — En allen geven hem daarbij de hand.

E I N D E.